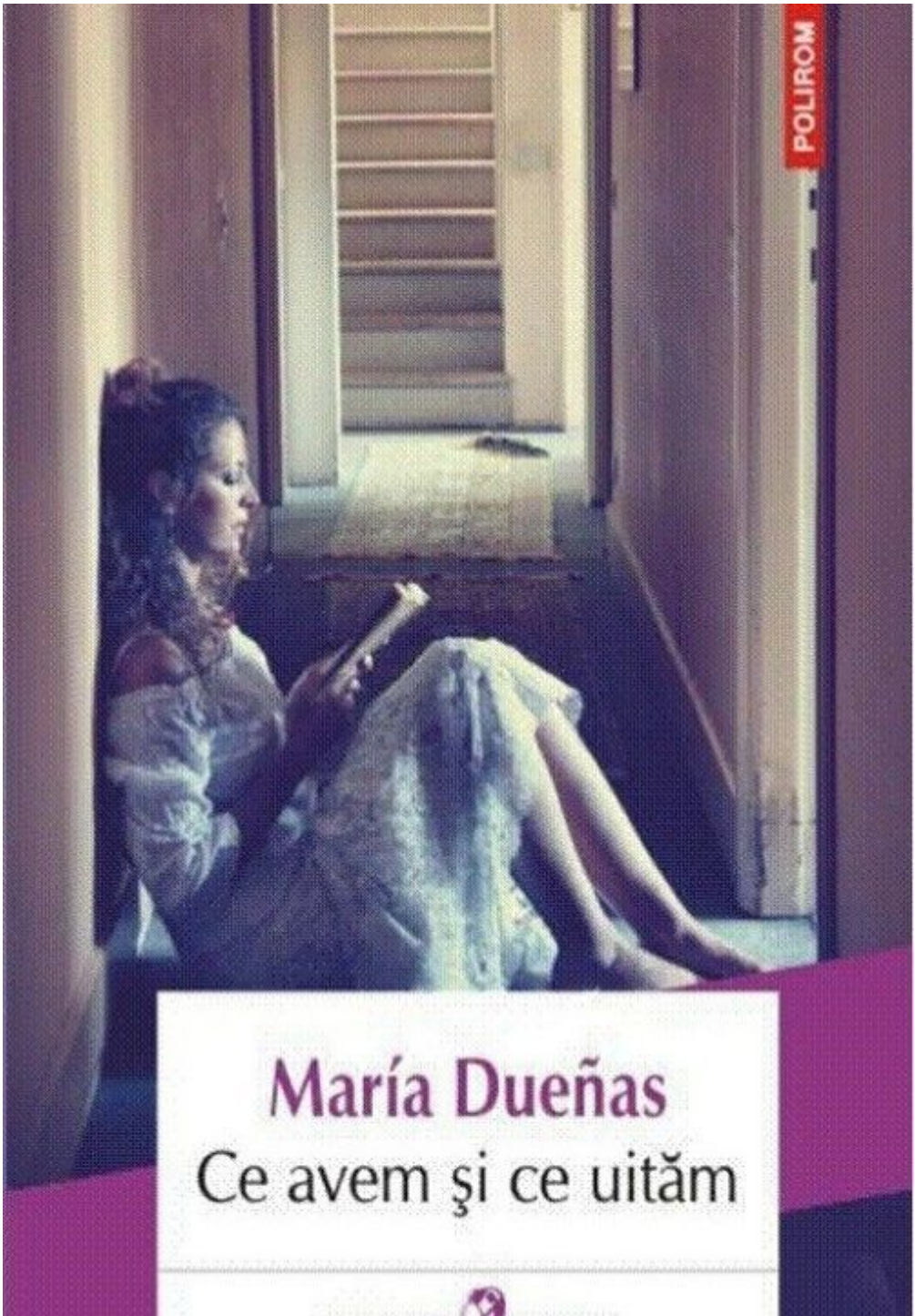
POLIROM
María Dueñas
Ce avem şi ce uităm

MARIA DUENAS

CE AVEM ŞI CE UITĂM

Traducere din limba spaniolă şi note de Ileana Scipione
EDITURA POLIROM
2013

María Dueñas
Misión Olvido
Copyright © 2012

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română
Foto copertă: © ollyy/Shutterstock.com
www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266,
700506 Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl.
B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P.
53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
DUEÑAS, MARÍA
Ce avem şi ce uităm / María Dueñas;
trad. din lb. spaniolă de Ileana Scipione.
Iaşi: Polirom, 2013
ISBN: 978-973-46-3448-4
I. Scipione, Ileana (trad.)

821.134.2-31=135.1

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lui Pablo Duenas Vinuesa, fratele meu, ca o compensație pentru toate câte i le datorez, după cum prea bine ştie

Tuturor celor care se străduiesc zi de zi în universități, cu entuziasm şi îndârjire: colegilor mei, profesorilor mei, prietenilor mei

Capitolul 1

Uneori viața cade la picioarele noastre cu greutatea şi indiferența unei ghiulele de plumb.

Aşa mi-am zis când am deschis uşa biroului meu. Atât de apropiat, atât de cald, atât de al meu. Cândva.

La prima vedere, nimic nu-mi justifica, totuşi, strângerile de inimă. Lucrurile erau aşa cum le lăsasem. Rafturile burduşite cu cărți, panoul de plută pline de orare şi anunțuri. Dosare, bibliorafturi, afişe ale unor vechi expoziții, plicuri pe numele meu. Calendarul înghețase în urmă cu două luni, în iulie 1999. Totul era neschimbat în acest loc care îmi servise drept refugiu timp de paisprezece ani şi care devenise, curs după curs, o redută a mulțimilor de studenți pierduți în îndoieli, strigându-şi neliniştile şi aspirațiile. La urma urmelor, toate erau la fel. Numai punctele mele de sprijin se schimbaseră. De la un capăt la celălalt.

Intrasem de vreo două sau trei minute. Sau să fi fost vreo zece, sau poate nici măcar unul. Trecuse, în orice caz, timpul necesar luării unei decizii. Mai întâi şi mai întâi, am format un număr de telefon. Dar n-am izbutit decât să trezesc politețea de gheață a unui robot telefonic. Între a închide sau nu, am optat pentru a doua posibilitate.

— Rosalia, sunt Blanca Perea Trebuie să plec de aici şi am nevoie de ajutorul tău. Habar n-am unde vreau să mă duc, mi-e indiferent. Într-un loc unde să nu cunosc pe nimeni şi unde nimeni să nu mă cunoască tiu că nu-i deloc cel mai

bun moment, acum, la începutul cursurilor, dar dă-mi un telefon când poți, te rog.

După ce am lăsat mesajul, m-am simțit mai bine, de parcă scăpasem de un câine care voia să mă muşte, în toiul unui coşmar dens. Ştiam că mă pot încrede în Rosalia Martin, în capacitatea ei de înțelegere, în bunele ei intenții. Ne cunoşteam încă de pe vremea când abia începuserăm să lucrăm în universitate: eu eram o tânără preparatoare cu un prăpădit de contract provizoriu, iar ea răspundea de primii paşi ai nou-născutului serviciu de relații internaționale. Poate că-i prea mult să spun că eram prietene, consistența acestei vorbe se diluase oricum cu trecerea anilor, dar, ştiind ce cumpătată era Rosalia, sigură că strigătul meu n-avea să ajungă la fundul unui sac al lucrurilor care sunt date uitării.

Abia după ce-am sunat-o am izbutit să-mi adun puterile necesare pentru a face față obligațiilor mele din acel început de septembrie. Odată deschis, e-mailul mi s-a înfățişat ca un baraj acoperit de ape, iar eu m-am cufundat o bună bucată de vreme în şuvoiul lor, pe măsură ce răspundeam la unele mesaje şi ştergeam altele, depăşite ori lipsite de orice interes. Până când m-a întrerupt telefonul şi am răspuns cu un laconic „eu sunt”.

— Da’ ce-i cu tine, ce-ai pățit, nebuno? Unde vrei s-o ştergi tocmai acum? Şi de ce atâta grabă?

Vocea năvalnică a Rosaliei mi-a adus în zbor amintirea multor momente trăite cu ani în urmă. Ceasuri nesfârşite în fața ecranului alb-negru al unui computer preistoric. Vizite făcute împreună la universități străine, în căutare de schimburi şi acorduri, camere duble în hoteluri căzute în uitare, zori de zi trăiți în aşteptare pe aeroporturi pustii. Timpul ne separase drumurile şi poate că apropierea dintre noi îşi pierduse din intensitate. Dar rămânea neştearsă urma ei, zațul vechii noastre complicități. De aceea i-am şi

povestit totul, fără niciun soi de rezerve. Cu o sinceritate grunjoasă şi evitând să fac orice apreciere. Fără văicăreli şi epitete. Fără plasă de siguranță.

În două minute, Rosalia a aflat tot ce trebuia să ştie. Că Alberto plecase de acasă. Că presupusa soliditate a căsniciei mele sărise în aer în primele zile ale verii, că fiii mei erau deja pe cont propriu, că-mi petrecusem ultimele două luni încercând să mă adaptez cu stângăcie la noua mea realitate şi că, înfruntând începutul cursurilor, n-aveam energie ca să mă mențin pe linia de plutire în decorul din fiecare an; nici să reiau rutina şi răspunderile de până atunci, ca şi cum în viața mea n-ar fi existat o incizie atât de precisă şi sigură, ca atunci când carnea e străpunsă de ascuțişul unui cristal.

Cu cele nouăzeci de kilograme de pragmatism ale trupului ei, Rosalia a intuit pe loc situația şi a priceput că mie nu-mi erau de folos nici compasiunea, nici sfaturile. De aceea n-a încercat să dezgroape amănunte şi nici nu mi-a oferit umărul ei pufos drept consolare. Ci a ținut să scoată în evidență un lucru care, aşa cum anticipasem, ar fi putut să pară insensibil.

— Ei bine, mă tem că n-are să ne fie prea uşor, draga mea, a afirmat la plural, asumându-şi imediat problema, ca şi cum ne-ar fi privit pe amândouă. Termenele tuturor chestiilor interesante au trecut de luni bune, a adăugat ea, iar ofertele de burse mai serioase se vor ivi abia peste câteva luni. În orice caz, lasă-mi puțin timp, fiindcă abia am început şi încă nu ştiu dacă am primit ceva nou în ultimele săptămâni, uneori mai apare câte ceva neprevăzut. Lasă-mă până în ultima clipă, poate dau de ceva, şi apoi îți povestesc.

Mi-am petrecut restul dimineții hoinărind prin universitate. Am semnat hârtii nerezolvate, am înapoiat cărți la bibliotecă, am băut o cafea. Dar nimic nu mi-a captat cu adevărat atenția, astfel încât să pot aştepta răbdătoare

telefonul Rosaliei. N-am avut nici linişte, nici curaj. La două fără un sfert, am ciocănit la uşa întredeschisă a biroului ei. Înăuntru, corpolentă fără complexe şi cu părul vopsit violet, lucra Rosalia.

— Chiar acum voiam să te sun, m-a anunțat, nedându-mi vreme nici măcar s-o salut. Propulsându-şi arătătorul spre ecranul computerului, a început să înşire noutățile pe care mi le rezervase: Am găsit trei chestii sosite în cursul vacanței – şi nu-s deloc rele. Peste aşteptările mele, de ce să te mint. Trei instituții, trei activități diferite. Lituania, Portugalia şi Statele Unite. Mai concret, California. Niciuna nu-i floare la ureche, să fie limpede, toate promit să scoată bine untul din tine şi nu-ți aduc nimic nou în *curriculum*, dar tot sunt mai bune decât nimic, nu? De unde să încep?

Am dat din umeri şi am strâns din buze, reținându-mi surâsul minuscul care ar fi putut să-mi răsară pe chip: o primă scânteie de speranță după foarte multă vreme. Între timp, Rosalia şi-a potrivit pe nas ochelarii cu rama de un verde ca guma de mestecat şi şi-a întors iar privirea spre computer, scrutându-i conținutul.

— Lituania, de pildă. Caută specialişti în pedagogie lingvistică pentru un nou program de formare a profesorilor. Două luni. Au o subvenție de la Uniunea Europeană şi trebuie să formeze o echipă internațională. Şi asta-i pe felia ta, nu?

Efectiv, ăsta era domeniul meu de activitate. Lingvistică aplicată, didactică lingvistică, proiecte auriculare. Pe cărările astea hălăduiam de vreo două decenii. Dar, înainte de a ceda în fața primului cânt de sirenă, am vrut să mai aud şi alte detalii.

— Şi Portugalia?

— Universitatea Espirito Santo din Sintra. Instituția e privată, modernă şi are bani la greu. Au înființat un master pentru studiul spaniolei ca limba a doua şi caută specialişti

în metodică. Termenul e vineri, adică acum. Un modul intensiv de douăsprezece săptămâni, cu atât de multe ore de curs, că n-o să le poți duce. Nu plătesc rău, prin urmare îmi închipui că primesc cereri cu ghiotura. Dar te poți baza pe mulții tăi ani de muncă, iar noi ne-avem de minune cu Espirito Santo, aşa că nu ne va veni prea greu să obținem bursa.

Oferta părea infinit mai tentantă decât cea din Lituania. Sintra, cu pădurile şi palatele ei, atât de aproape nu doar de Lisabona, ci şi de casa mea. Vocea Rosaliei m-a trezit din reverie.

— Şi, în fine, California, a continuat ea, fără să-şi ia ochii de la ecranul computerului. E cam vagă oferta asta, dar ne putem uita, pentru orice eventualitate. Universitatea din Santa Cecilia, în nord, lângă San Francisco. Pe moment, dispunem de foarte puține informații: abia a sosit propunerea, aşa că încă nu le-am putut cere mai multe date. La prima vedere, bursa lor e finanțată de o fundație privată, deşi ai lucra chiar în universitate. N-au dotări de ultimul răcnet, dar poți să supraviețuieşti.

— Practic, la ce se referă?

— La ceva legat de compilarea şi clasificarea unor documente; se caută o persoană de naționalitate spaniolă, cu doctorat în orice domeniu al ştiințelor umaniste. Rosalia şi-a scos ochelarii şi a subliniat: Se presupune că asemenea burse sunt destinate unor persoane un pic sub nivelul tău profesional, aşa că ai mari şanse în raport cu baremul după care vor fi examinați candidații. Şi California, fată, e o chestie foarte tentantă, aşa că, dacă vrei, pot încerca să aflu mai multe.

— Sintra, am insistat, refuzând noua ofertă. Douăsprezece săptămâni. Suficient, poate, ca să nu mă mai usture rănile. Destul de departe ca să mă pot rupe de realitatea mea imediată şi destul de aproape ca să mă pot întoarce oricând,

dacă situația se dă de trei ori peste cap şi totul revine brusc la normal. Sintra, fără nicio şovăială, am pus cu hotărâre capăt discuției.

În jumătate de ceas am ieşit din biroul Rosaliei, după ce trimiseserăm cererea în format electronic. Aveam mii de detalii în minte, un teanc de hârtii în mâini şi senzația că poate soarta hotărâse, foarte, foarte pieziş, să treacă, în sfârşit, de partea mea.

Restul zilei s-a scurs pentru mine ca într-un soi de limb. Am mestecat fără pic de poftă un sandviş vegetarian la cantina facultății, apoi, pe jumătate năucă, am continuat să lucrez întreaga după-amiază, iar la şapte seara m-am dus fără prea mare chef la lansarea unei cărți scrise de un coleg din Departamentul de Preistorie. Am dat s-o şterg de acolo imediat cum s-a sfârşit festivitatea, dar, neavând putere să refuz, câțiva colegi m-au târât după ei la o bere rece. Am ajuns acasă abia pe la zece noaptea. Înainte să aprind lumina, am observat că robotul telefonic clipea insistent în întuneric într-un colț al livingului. Mi-am adus aminte, că la începutul lansării îmi închisesem telefonul mobil, iar la sfârşit uitasem să-l mai deschid.

Primul mesaj era de la Pablo, băiatul meu cel mic. Încântător, incoerent şi confuz – din pricina muzicii asurzitoare şi a râsetelor din fundal, mi-a fost greu să înțeleg toate vorbele care i se învălmăşeau la gură.

— Mami, eu sunt, unde umbli...? Te-am sunat pe mobil o grămadă ca să-ți spun... ca să-ți spun că... că nu mă întorc nici săptămâna asta, că mai rămân la plajă, şi că dacă... că dacă... mă rog, că te mai sun eu, bine?

„Pablo”, am murmurat, căutându-i chipul pe rafturile bibliotecii. Era acolo, în zeci de fotografii. Uneori singur, dar mai mereu alături de fratele lui, cu care semăna foarte bine. Mereu cu zâmbetul pe buze, bretonul negru intrându-le în ochi. Secvențe rapide din cei douăzeci şi doi şi douăzeci şi

trei de ani ai lor. Indieni, piraţi şi personaje din familia Flinstone, în funcţie de şcoala la care mergeau, lumânări de fiecare dată mai numeroase, în care suflau pe torturile aniversare. Tabere de vară, scene de Crăciun. Imagini imprimate pe hârtie Kodak, fragmente din memoria unei familii închegate, care încetase să nu existe ca atare.

Cu fiul meu Pablo continuând să-mi danseze în minte, am apăsat din nou pe tasta robotului telefonic ca să ascult şi următorul mesaj.

— Ăăă... Blanca, sunt Alberto. Nu răspunzi la telefonul mobil, nu ştiu dacă eşti acasă. Ăăă... te-am sunat fiindcă trebuie să... mmm... să-ţi spun că... ăăă... Mă rog, mai bine îţi spun mai târziu, când dau de tine. Te sun eu mai târziu. La revedere, pe curând, la revedere.

M-a nelinişţit glasul nespus de stânjenit al soţului meu. Pardon, al fostului meu soţ. N-aveam nici cea mai vagă idee ce voia să-mi comunice, dar tonul lui nu prevestea nimic plăcut. Prima mea pornire a fost, ca întotdeauna, să cred că poate păţise ceva unul dintre băieţi. Din mesajul de mai înainte ştiam deja că Pablo era bine; aşa că mi-am scos la iuţeală mobilul din poşetă, l-am deschis şi l-am sunat pe David.

— Eşti bine? l-am iscodit cu nerăbdare, de cum i-am auzit glasul.

— Da, normal, sunt bine. Dar tu, tu ce faci?

David părea încordat. Sau poate că îi percepeam eu greşit tonul din pricina distanţei. Sau poate că nu.

— Bine, mai mult sau mai puţin... Dar m-a sunat tata şi...

— Ştiu asta, m-a întrerupt. Tocmai m-a sunat şi pe mine. Cum ai primit vestea?

— Care veste?

— Despre copil.

— Care copil?

— Cel pe care o să-l aibă cu Eva.

N-am mai putut să gândesc, să simt sau să văd. Cu sensibilitatea unui mausoleu din marmură sau a bordurii unui trotuar, am rămas suspendată în vid un timp a cărui durată mi-a fost cu neputință s-o măsor. Când am revenit la realitate, am auzit glasul lui David, care striga din telefonul ce-mi căzuse în poală.

— Sunt aici, am răspuns, în fine. Şi, fără a-i mai da răgaz să mă iscodească, am pus capăt convorbirii. Totul e bine, te sun eu mai târziu.

Nu m-am clintit de pe canapea – priveam în gol, încercând să diger vestea că soțul meu urma să aibă un copil cu femeia pentru care mă părăsise abia cu două luni în urmă. Al treilea copil al lui Alberto: acest al treilea fiu, pe care nu voise să-l mai aibă cu mine, deşi insistasem la nesfârşit. Acest copil avea să vină pe lume din alt pântece decât al meu şi într-un alt cămin decât al nostru.

O stare de angoasă îmi urca năvalnic din stomac, anunțând valuri de greață şi disperare. Cu paşi mari, grăbiți, clătinându-mă şi lovindu-mă de pereți şi de tocurile uşilor, abia am ajuns până în baie. M-am prăbuşit în genunchi pe pardoseală, m-am aplecat peste closet şi am vomitat.

Am rămas aşa un timp fără sfârşit, cu fruntea sprijinită de faianța rece a peretelui, încercând să găsesc o urmă de coerență în toată confuzia. După ce am izbutit să mă ridic, m-am spălat pe mâini. Lent, minuțios, am lăsat apa să curgă şi clăbucii să îmi alunece printre degete. M-am spălat conştiincioasă pe dinți, lăsându-mi creierul să lucreze în paralel, fără nicio grabă. Apoi, am revenit, în sfârşit, în camera de zi. Cu gura şi mâinile curate, cu stomacul gol, cu mintea pusă în ordine şi cu inima goală. Mi-am căutat telefonul mobil şi l-am găsit căzut pe covor. Am format un număr, dar nu mi-a răspuns nimeni. L-am mai format încă o dată, apoi am lăsat un mesaj vocal.

— Tot Blanca sunt. Mi-am schimbat planurile. Trebuie să plec mai departe, pentru mai mult timp şi cât mai repede. Află tot ce poți despre bursa din California, te rog.

Nouă zile mai târziu, aterizam pe aeroportul din San Francisco.

Capitolul 2

Întreruperea bruscă a loviturilor de ciocan m-a readus la realitate. M-am uitat la ceas. Se făcuse de amiază. Abia în clipa aceea am devenit conştientă de grămada de hârtii pe care le răsfoiam, fără să am habar ce trebuia să fac cu ele. M-am ridicat cu greutate de jos, căci îmi amorțiseră încheieturile. Scuturându-mi praful de pe mâini, m-am săltat pe vârfuri şi am privit pe ferestruica îngustă aflată chiar sub tavan. Drept unic peisaj aveam un şantier pe moment în pauză şi cizmele butucănoase ale câtorva muncitori care îşi luau prânzul între nişte grămezi de scânduri. Am simțit cum mă înțeapă stomacul: un amestec de slăbiciune, confuzie şi foame.

Sosisem în California cu o noapte înainte, după ce schimbasem trei avioane, zburând ceasuri la rând. Mi-am luat bagajul şi, după câteva momente de dezorientare, mi-am zărit numele. Literele groase erau trasate cu un marker albastru pe un carton nu prea mare, ținut de o femeie robustă, cu priviri absente şi de o vârstă incertă. Treizeci şi şapte, patruzeci, poate patruzeci şi ceva de ani. Avea o rochie de culoarea vaniliei şi părul drept, retezat la nivelul maxilarului. M-am apropiat de ea, dar nici când m-am oprit în fața ei n-a părut să mă vadă.

— Sunt Blanca Perea, cred că pe mine mă căutați.

Greşisem, nu mă căuta. Nici pe mine, nici pe nimeni altcineva.

Era doar neclintită şi absentă, străină de oamenii în mişcare, străină de fierberea din terminal.

— Blanca Perea, am insistat. Profesor Blanca Perea, din Spania.

A reacționat, în sfârşit, închizând şi deschizând brutal ochii, de parcă tocmai revenise subit dintr-o călătorie astrală. Abia atunci mi-a întins mâna, scuturând-o cu bruschețe pe a mea; apoi, fără să scoată o vorbă, a luat-o din loc fără să mă aştepte, deşi mă străduiam s-o urmez, ținând în echilibru cele două valize, uriaşul rucsac şi laptopul, care îmi atârna de umăr.

Maşina albă de teren care ne aştepta în parcare era aşezată pe diagonală, ocupând fără jenă două locuri. *Jesus Loves You,* ne asigura un abțibild de pe geamul din spate. Maşina a accelerat cu putere, în contrast cu aerul rezervat al şoferiței, şi ne-am cufundat amândouă în noaptea umedă a golfului San Francisco. Destinația: Santa Cecilia.

Femeia conducea concentrată, lipită de volan. Abia dacă am vorbit pe drum, mi-a răspuns monosilabic la întrebări, oferindu-mi doar câteva succinte informații. Că o chema Fanny Stern, bunăoară. Că lucra la universitate şi că obiectivul ei imediat era să mă lase la apartamentul pe care, alături de un salariu moderat, mi-l puneau la dispoziție, ca parte din bursa ce îmi fusese, în sfârşit, oferită. Cunoşteam doar superficial obligațiile care îmi reveneau: plecarea precipitată mă împiedicase să aflu mai multe informații. Nu că mi-aş fi făcut griji, era timp pentru toate. Şi în orice caz, eram convinsă că munca de aici n-avea să mă stimuleze, nici să mă îmbogățească spiritual, dar, pentru moment, îmi ajungea faptul că, grație ei, izbutisem să mă desprind de realitatea în care trăiam, cu graba unui suflet posedat de diavol.

În ciuda lipsei de somn, deşteptătorul m-a surprins la şapte dimineața destul de trează şi de limpede la minte. M-

am ridicat şi m-am dus imediat la duş, fără a-i da nicio şansă conştiinţei mele, sculată cu noaptea în cap, să arunce o privire în urmă, refăcând drumul întunecos al zilelor anterioare. La lumina soarelui, mi-am confirmat instituţiile cu o noapte în urmă: fără să aibă nimic special, acest apartament destinat profesorilor invitaţi putea fi considerat un refugiu adecvat. Un living mic, cu o bucătărie minimală, integrată la un capăt de-al lui. Un dormitor, o baie minusculă. Pereţi goi, mobile puţine şi neutre. Un adăpost anonim, dar decent. Locuibil. Acceptabil.

Am hoinărit pe străzi, căutând un loc unde să pot lua micul dejun, în timp ce asimilam, în ritmul propriilor paşi, împrejurimile pe care Santa Cecilia mi le desfăşura dinaintea ochilor, în apartament găsisem un dosar cu numele meu şi cu toate cele trebuitoare pentru a începe să înţeleg unde ajunsesem: un plan, o broşură informativă, un caiet gol cu emblema universităţii. Nimic altceva, la ce bun?

N-am recunoscut nimic din ambianţa californiană cu care ne obişnuiseră serialele de la televizor şi imaginarul colectiv. Nici litoral, nici palmieri unduind în suflarea vântului, nici conace cu zece băi. California hiperprosperă, paradisul tehnologiei, nonconformismul şi spectacolul trebuiau căutate altundeva.

În fine, m-am aşezat cu o foame de lup la o terasă matinală şi, devorând o brioşă cu afine şi sorbind dintr-o cafea cu multă apă şi prea puţină cafea, am contemplat pe îndelete scenografia. O piaţă mare, înţesată de copaci şi înconjurată de construcţii refăcute, ce păreau din chirpici şi emanau aroma unui trecut aflat la jumătatea drumului între americanitate şi mexicanitate, cu un zaţ uşor de veche hispanitate. Un birou al First Naţional Bank, un butic cu suveniruri, obligatoriul Post Office şi o farmacie CVS se aliniau pe flancul său principal.

Următorul meu obiectiv a fost Guevara Hall. Acolo era Departamentul de Limbi Moderne: locul care, la bine şi la rău, avea să mă găzduiască pentru un număr încă imprecis de luni. Rămânea de văzut dacă ele aveau să fie un balsam eficient ori un simplu plasture peste pe rănile mele. Dar n-am vrut să mă copleşită din nou de umbre negre, era mai bine să-mi păstreze trează atenția ca să nu mă pierd în parcul plin de alei întretăiate pe care le parcurgeau deja nenumărați studenți, pe jos sau pe bicicletă, căutându-şi sălile de curs.

Zgomotul făcut de fotocopiatorul cu care lucra mi-a atenuat paşii, împiedicând-o pe Fanny, prima prezență vizibilă, să mă audă apropiindu-mă până n-am ajuns în dreptul ei. Abia atunci şi-a ridicat privirile şi s-a uitat din nou la mine vreo două clipe, cu chipul ei inexpresiv, dar a întins imediat brațul drept şi, cu precizia unui automat, a arătat spre uşa deschisă a unui birou. „Sunteți aşteptată”, m-a informat. Fără să mai adauge altceva, Fanny s-a îndepărtat, cu acelaşi mers inexpresiv cu care mă precedase, în noaptea de dinainte, pe coridoarele aeroportului.

Am aruncat în fugă o privire spre tăblița de pe uşă. Rebecca Cullen, numele cu care se încheiau aproape toate mesajele electronice primite în zilele anterioare plecării din Madrid, avea, în sfârşit, un loc în spațiu şi o prezență. Bibliorafturile şi dosarele conviețuiau în biroul ei cu tablouri pline de culoare, fotografii de familie şi un buchet de irişi albi. M-a salutat, strângându-mi afectuos mâna şi transmițându-mi căldura prin pielea şi ochii senini ce îi luminau fața frumoasă, pe care nici chiar ridurile n-o stricau. O meşă mare, argintie, îi cădea pe frunte. Intuiam că Rebecca se apropia de şaizeci de ani şi presimțeam că era una dintre acele secretare indispensabile care, pentru a

treia parte din salariul primit de superiorii lor, sunt îndeobşte invers proporţional mai competente decât ei.

— la te uită, Blanca, în sfârşit... A fost o adevărată surpriză să aflăm că în acest semestru vom avea o cercetătoare invitată, suntem încântaţi...

Spre uşurarea mea, ne-am înţeles fără niciun fel de probleme din parte-mi. Deprinsesem engleza încă de când vizitasem Anglia în tinereţe şi mi-o perfecţionasem în cursul anilor de studiu şi al unor frecvente contacte cu universităţi britanice. Dar în lumea americană avusesem doar unele experienţe sporadice: câteva congrese, o vizită la New York împreună cu familia, pentru a sărbători intrarea fiului meu Pablo la facultate, o scurtă perioadă de cercetări în Maryland. De aceea, m-am bucurat că mă puteam descurca pe Coasta de Vest fără să întâmpin prea mari obstacole lingvistice.

— Cred că te-am avertizat deja, într-unul dintre ultimele mele mesaje, că doctorul Zarate va participa în această săptămână la congresul de la Philadelphia, aşa încât, pentru moment, o să te ghidez eu.

În lipsa lui Luis Zarate, directorul departamentului, Rebecca Cullen mi-a explicat în linii mari ceea ce, mai mult sau mai puţin, ştiam deja despre viitoarea mea activitate, subvenţionată de o entitate privată recent creată, Fundaţia de Acţiune şi Cercetare pentru Manuscrise Academice Filologice (FAC MAF), care îşi propusese să pună în ordine legatul unui vechi membru al corpului profesoral, mort cu decenii în urmă.

— Se numea Andres Fontana şi, după cum ştii, era spaniol.

Profesorul a trăit în Santa Cecilia până la moartea sa, în 1969, şi a fost foarte iubit, dar ştii cum se întâmplă: neavând familie la noi în ţară, nimeni nu i-a revendicat lucrurile şi, tot aşteptând să decidă în sfârşit cineva ce ar

trebui să facem cu ele, toate au rămas aici ani la rând, aruncate claie peste grămadă într-un subsol.

— Şi de atunci nu s-a făcut nimic?

— Nimic, până ce FAC MAF, noua fundație, a creat, în sfârşit, o bursă pentru realizarea acestei activități. Ca să fiu sinceră, a adăugat Rebecca pe un ton complice, cred că e întrucâtva ruşinos că au lăsat să treacă trei decenii, dar ştii cum merg lucrurile: toți sunt mereu ocupați, profesorii vin şi pleacă, iar dintre cei care l-au cunoscut şi stimat pe Andres Fontana la vremea lui, abia dacă mai e cineva pe-aici, cu excepția câtorva veterani ca mine.

M-am străduit să nu las să se vadă că expatriatul dat uitării, care îi interesa prea puțin pe propriii ei colegi, pe mine mă interesa cu atât mai puțin.

— Iar acum, a continuat Rebecca, revenind la chestiunile practice, dacă vrei, îți arăt mai întâi biroul tău şi apoi unde e depozitat tot materialul. Va trebui să ne scuzi, vestea sosirii tale ne-a luat un pic pe nepregătite, şi n-am avut posibilitatea să-ți găsim un loc mai bun.

Nici nu mi-a trecut prin minte s-o lămuresc pe Rebecca Cullen cărui fapt i se datora graba mea de a mă instala acolo cât mai iute sau de a mă agăța de o modestă bursă, atât de străină de preocupările mele. Ca strategie de disimulare, m-am făcut că-mi căutam în geantă un şervețel în care să-mi suflu nasul şi am aşteptat-o să schimbe vorba: să treacă la altceva şi să nu mă mai iscodească de ce o profesoară spaniolă, cu o carieră profesională mai mult decât serioasă, un curriculum solid, un salariu onorabil, familie şi relații, hotărâse să umple în grabă două valize şi să se mute în patru zile la celălalt capăt al lumii, de parcă fugea de ciumă.

Noul meu birou s-a dovedit a fi un spațiu îndepărtat şi inutil, de câțiva metri pătrați, nimic care să-i dea un aer confortabil şi o singură fereastră (îngustă, laterală şi nu

prea curată) care dădea spre campus. Zestrea lui rahitică se limita la o masă, un computer vechi şi un telefon greoi şi contondent, aşezat peste două cărți de telefon încremenite în timp. Rămăşițe din alte vremuri, de pe urma altor mâini, inutilități decrepite, pe care nu le mai voia nimeni. „O să ne înțelegem bine”, mi-am zis. „La urma urmelor, în situația noastră de bunuri deja amortizate, mergem pe drumuri paralele”.

— E bine să ştii şi unde dai de Fanny Stern, ea îți va face rost de orice material de care ai nevoie, m-a informat Rebecca, făcându-mi loc să trec spre colțul care-i adăpostea biroul.

Uitându-mă la locul acela, m-a invadat un sentiment confuz, care îmbina duioşia cu hazul. Pe pereți nu mai era nicio palmă liberă: afişe, calendare şi o adunătură de apusuri de soare, îngrămădite printre vârfuri de munte ninse şi mesaje optimiste, cu iz dulceag de marmeladă: „Poți, nu te lăsa”, „După furtună vine şi vreme bună”, „Ai întotdeauna un prieten alături de tine”... în cealaltă jumătate a camerei, Fanny, fericită şi absentă, mesteca pe nerăsuflate, cu lăcomia unui copil de cinci ani, dând gata o tabletă de ciocolată albă. Numai că ea avea de vreo opt ori vârsta aceea.

Înainte de a-mi trage sufletul, ca să ne putem saluta, Rebecca s-a dus şi s-a aşezat undeva în spatele ei, apoi i-a dat cu afecțiune un ghiont.

— Fanny, ai cunoscut-o pe doamna doctor Perea, cercetătoarea noastră invitată, şi ştii deja unde i-am instalat biroul, nu-i aşa? Ține minte că trebuie s-o ajuți cu tot ce-ți cere, de acord?

— De acord, doamnă Cullen, a acceptat Fanny cu gura plină. Şi, ca să-şi arate buna dispoziție, şi-a însoțit vorbele cu câteva încuviințări vioaie din cap.

— Fanny e foarte conştiincioasă şi muncitoare, iar mama ei a fost zeci de ani foarte legată de acest departament, ştiai, Blanca? Rebecca vorbea molcom, de parcă îşi alegea cuvintele cu grijă. Daria Stern a lucrat mulți ani aici, o vreme a ocupat chiar postul meu. Cum se mai simte mama ta, Fanny? a întrebat, îndreptându-se din nou spre ea.

— Mama e foarte bine, doamnă Cullen, vă mulțumesc, a răspuns Fanny, dând din nou din cap, în timp ce înghițea.

— Transmiteri salutări din partea mea. Şi acum plecăm, trebuie să-i arăt arhiva doamnei Perea, a încheiat Rebecca.

Când am ieşit din birou, Fanny şi-a înfipt iar dinții în ciocolată, înconjurată de minunatele ei vederi şi poate de un diavol ghemuit pe fundul vreunui sertar.

— Înainte de a se pensiona de la biroul decanului, cu câțiva ani în urmă, mama ei a avut grijă să ne-o lase moştenire pe Fanny la departament, m-a lămurit Rebecca fără ironie aparentă. N-are mari îndatoriri, căci, după cum ai putut vedea, capacitățile îi sunt oarecum limitate. Dar când i se dau sarcini bine stabilite, se descurcă decent: distribuie corespondența, face fotocopii şi mici comisioane, pune în ordine materialele. E o fetiță mare, dar o parte esențială a acestui loc. Contează pe ea ori de câte ori ai nevoie de ceva.

Un şir de coridoare întortocheate şi scări ne-a purtat până într-un loc îndepărtat de la subsol. În fața mea, Rebecca înainta cu familiaritatea celui care călca pe zeci de ani pe aceleaşi dale. În urma ei, încercam în van să memorez cotituri şi colțuri, prevăzând că aveam să mă rătăcesc de nenumărate ori în labirintul acela, înainte de a-l stăpâni mental. În ritmul paşilor cu care avansa, Rebecca mi-a împărtăşit câteva amănunte despre universitate. Acolo studiau peste paisprezece mii de tineri, mi-a explicat ea, aproape toți din afara orăşelului Santa Cecilia. Inițial, fusese doar un *collège,* dar evoluase cu trecerea anilor spre

actualul ei statut de universitate mică, dar cu prestigiul bine consolidat, a adăugat, acela de instituție care oferă comunității cele mai multe locuri de muncă şi cel mai mare randament economic.

În cele din urmă, am ajuns pe un culoar îngust, flancat de uşi metalice.

— Şi aici, dragă Blanca, e arhiva ta, m-a informat Rebecca, răsucind cheia în broasca uneia dintre uşi. După ce a izbutit s-o deschidă, nu fără efort, a apăsat câteva întrerupătoare, iar neoanele ne-au orbit cu pâlpâitul lor şovăielnic.

În față ochilor ni s-a materializat o încăpere îngustă şi prelungă, ca un vagon de tren. Pereții erau acoperiți cu ciment netencuit şi rafturi industriale, înțesate cu resturi evacuate şi date uitării. Prin două ferestre orizontale, aşezate foarte sus, se strecura un fir de lumină naturală şi zgomotul estompat al unor lovituri de ciocan de pe un şantier din apropiere. Din uşă, spațiul părea dreptunghiular; cu toate acestea, înainte să intrăm, Rebecca mi-a sugerat că forma şi dimensiunile erau întrucâtva înşelătoare. În fund, la stânga, arhiva forma un cot în forma literei „L", care dădea într-o cameră alăturată.

— *Et voilà,* a anunțat, apăsând încă un întrerupător. Legatul profesorului Fontana.

M-a invadat o senzație de descurajare atât de intensă, încât am fost gata s-o rog să nu mă lase acolo, să mă ia cu ea, să-mi dea adăpost în orice cotlon al biroului ei ospitalier şi omenesc, unde senina ei apropiere putea să-mi ostoiască strângerile de inimă.

Conştientă, poate, de sentimentele mele mute, Rebecca a încercat să mă îmbărbăteze.

— Impresionant, aşa-i? Cu siguranță, însă, ai să te familiarizezi cu locul în câteva zile, ai să vezi...

Nu-mi trecuse niciodată prin minte că punerea în ordine a terfeloagele unui profesor răposat ar putea fi colacul de salvare de care voi sfârşi prin a mă prinde în toiul furtunii. Dornică să fug de demonii din căminul meu, îmi închipuisem că schimbarea radicală de activitate şi geografie urma să fie scândura de care să mă agăț în deriva sentimentelor mele. Dar, zărind nenumăratele cutii şi biblioraf turi învălmăşite acolo, dosarele împrăştiate pe duşumea şi hârțoagele trântite claie peste grămadă fără nicio logică, am intuit că mă înşelasem.

Chiar şi aşa, nu mai aveam cale de întoarcere. Era prea târziu, aruncasem în aer prea multe punți. După plecarea Rebeccăi, am rămas închisă în acel subsol dintr-un orăşel pierdut de pe coasta cea mai îndepărtată a unei țări străine, în vreme ce, la mii de kilometri, fiii mei parcurgeau singuri primii paşi ai vieții lor de adult, iar cel ce până atunci îmi fusese soț se pregătea să retrăiască pasionanta aventură a paternității cu o avocată blondă, cu cincisprezece ani mai tânără decât mine.

M-am rezemat de perete şi mi-am acoperit fața cu mâinile. Totul părea să meargă din rău în mai rău şi simțeam că aveam tot mai puțin putere să suport această situație. Nu lăsam nimic în urmă, nu avansam niciun pic. Nici măcar imensitatea distanței nu izbutise să-mi ofere un dram de optimism, totul vădea o tendință îndărătnică de a se întoarce împotriva mea. Deşi îmi promisesem să fiu tare, să suport totul cu curaj şi să nu capitulez, simțeam în gură gustul sărat şi tulbure al salivei care precede plânsul.

Cu toate acestea, am izbutit să mă abțin. Să mă recompun, fără să cad pradă deznădejdii. Cu un pas înainte de-a sări în gol, un mecanism străin de voința mea m-a obligat să fac un triplu salt mortal înapoi în timp şi, chiar când căderea mea părea inevitabilă, memoria m-a purtat în zbor în momentele îndepărtate din trecut.

Ca ieri mă vedeam, cu aceleaşi plete castanii şi acelaşi trup slăbuţ, dar mai tânără cu douăzeci şi cinci de ani, înfruntând vitregiile unor împrejurări care, deşi nemiloase, nu mă puseseră la pământ. Mă loviseră şi mă răniseră, dar nu izbutiseră, totuşi, să mă înfrângă. O carieră universitară promiţătoare, întreruptă în anul patru de o sarcină neaşteptată, doi părinţi intoleranţi care nu ştiuseră să primească lovitura, o nuntă în pripă, destul de tristă. Un concurent imatur drept soţ. Iar în chip de cămin, un apartament îngheţat la subsol. Un bebeluş jigărit, care plângea nepotolit, şi toate incertitudinile de pe lume în faţa mea. Pe atunci, mâneam sandvişuri cu macrou, fumam tutun negru şi beam apă de la robinet. Dădeam lecţii particulare prost plătite şi, pe masa din bucătărie, făceam traduceri drese mai mult cu fantezie decât cu rigoare, în zile cu prea puţin somn şi prea multă grabă, cu lipsuri şi nelinişti, când nu mai ştiam încotro s-o apuc. N-aveam nici măcar cont bancar; singura mea avere era forţa inconştientă dată de faptul că aveam douăzeci şi unu de ani, un fiu abia născut şi, alături de mine, pe cel despre care credeam că avea să fie pentru totdeauna bărbatul vieţii mele.

Dar, pe negândite, totul se răsturnase cu susul în jos. Acum eram singură şi nu mai trebuia să mă spetesc ca să asigur traiul fiului meu slăbuţ şi plângăcios sau al fratelui său, venit pe lume doar cu un an şi jumătate mai târziu. Nu mai trebuia să lupt pentru ca proaspăta şi grăbita mea căsnicie să meargă înainte sau ca să-mi ajut soţul să-şi împlinească aspiraţiile profesionale şi să-şi încheie studiile, învăţând până în zori după notiţe împrumutate şi cu o sobiţă la picioare. Nu mai trebuia să lupt ca să plătesc bone, grădiniţe, terciuri de cereale şi un Renault 5 la mâna a treia, nici ca să ne mutăm într-un apartament închiriat, cu încălzire centrală şi două balcoane. Nu mai trebuia să lupt ca să arăt lumii că viaţa mea nu era deloc un eşec. Toate

acestea rămăseseră în urmă, iar în noul capitol eram doar eu.

Încurajată de transfuzia de luciditate a amintirilor, mi-am luat mâinile de pe față și, în timp ce ochii mi se reobișnuiau cu lumina rece și urâtă a neonului, mi-am suflecat mânecile cămășii mai sus de coate.

— Au căzut și turnuri mai înalte, am murmurat.

N-aveam habar cum să încep organizarea dezastruosului legat al profesorului Andres Fontana, dar m-am pus pe treabă, cu mânecile suflecate și plină de hotărâre, ca și cum de munca aceea depindea întreaga mea viață.

Capitolul 3

Primele zile au fost și cele mai grele: scufundată în arhivă, încercam să găsesc o urmă de coerență în mațele acelui haos, unde duzini de caiete se amestecaseră cu teancuri de foi scrise pe ambele fețe, cu sutele de pachete pline cu pagini îngălbenite, cu harababura nesfârșită de scrisori și cărți poștale. Toate zăceau răspândite pe podea, îngrămădite la perete, așezate pe rafturi gata să se prăbușească și adunate în teancuri dezechilibrate, care se clătinau amenințător.

După trecerea primei săptămâni am început să capăt o oarecare încredere. Chiar dacă lucram cu lentoare de melc, teama de acel tumult mi s-a diluat progresiv, până ce am început să mă mișc cu o minimă siguranță prin masa amorfă a hârtiilor. Abia am avut însă vreme să arunc mai mult decât o privire fugară fiecărei hârtii mai degrabă intuiam conținutul documentelor și le asociam categoriei care le corespunzătoare în conformitate cu planul meu rudimentar de organizare. Critică literară, proză și poezie, istoria Spaniei, istoria Californiei. Corespondență

profesională, corespondență privată. Toate își aveau propriul loc între scrierile defunctului profesor.

Stabilirea complexei repartizări pe căprării mi-a luat multe zile, în care începeam să lucrez înainte de nouă dimineața și nu mă opream decât după cinci după-amiaza, abia luând o pauză, mai curând scurtă, decât lungă, în cursul căreia mâneam de una singură în câte un colț al cafeteriei din campus, frunzărind revista ziarul universității. Făceam pauza mai târziu decât se obișnuia, pe la vreo două, când oamenii de serviciu începeau să dea pe îndelete cu mopurile lor uriașe pe podele și nu mai rămâneau decât câțiva studenți, așezați ici și colo pe la mese. Unii citeau, alții își făceau siesta, iar alții subliniau câteva rânduri fără niciun chef și tot atâția înghițeau în mare grabă ultimele îmbucături din prânzul întârziat.

Curgerea zilelor mi-a adus, în cele din urmă, și întâlnirea cu Luis Zarate, directorul departamentului. Aveam nevoie de niște foarfeci ca să tai sforile cu care fuseseră legate pachetele de foi, și ale mele nu se arătau nici moarte, fără îndoială că le pierdusem sub cine știe ce morman de documente. Nu izbutisem nici să dau de Fanny ca să-i cer unele cu împrumut, așa că am hotărât să mă duc în biroul Rebeccăi, pe care am găsit-o trecând în revistă, cot la cot cu Zarate, lista cursurilor. Ea stătea jos și vorbea molcom. El, în picioare lângă ea, cu mâinile proptite în tăblia mesei și spatele încovoiat, părând s-o asculte cu atenție. L-am fotografiat dintr-un foc: înalt și slab, cu pantaloni gri închis, cămașă neagră, cravată de culoarea grafitului. Ochelari fără ramă, păr castaniu bine tuns și o vârstă imprecisă, apropiată de a mea.

Am schimbat frazele obligatorii de politețe, iar Zarate m-a invitat să-l însoțesc la el în birou, în vreme ce eu deplângeam în gând starea jalnică în care îmi era îmbrăcămintea. Hainele comode, rezistente la murdărie și

pânze de păianjen, constituiau garderoba mea cotidiană şi în ele m-a cunoscut acest om care avea să-mi fie în cea mai mare măsură noul şef: eram plină de praf şi o apariţie ştearsă, îmi ţineam cu greu pletele strânse în coadă şi aveam mâinile cenuşii, aşa că a trebuit să mi le frec de turul pantalonilor înainte de a-i întinde una din ele pentru a-l saluta.

— Ei bine, sunt încântat să vă avem în departamentul nostru, doamnă doctor Perea, a zis Luis Zarate, indicându-mi un fotoliu din faţa mesei lui de scris. Sau Blanca, dacă îmi permiteţi, a adăugat, luând şi el loc.

Cordialitatea lui suna firesc şi vorbea o spaniolă excelentă: ce mai, un bărbat educat, cu un glas plăcut, cu un uşor accent, pe care la început nu l-am putut situa cu precizie.

— Blanca, vă rog, am încuviinţat. La fel de încântată şi recunoscătoare pentru primire.

— N-aveţi pentru ce, nici vorbă. E întotdeauna o plăcere să primim profesori invitaţi, chiar dacă din Spania nu ne vin prea mulţi. Aşa că vizita dumneavoastră sau, dacă preferi, a ta, e încă o dată mai plăcută.

Am profitat de acest schimb iniţial de fraze lipsite de orice substanţă şi am aruncat o privire rapidă prin biroul lui. O lampă de birou din oţel, gravuri moderne, cărţi şi hârtii într-o ordine de invidiat. Fără a fi chiar minimalist, directorul se străduia totuşi în acest sens.

— Pentru noi, a continuat Luis Zarate, e o plăcere acest început de colaborare cu FAC MAF, care ţi-a subvenţionat activitatea. Orice iniţiativă ce presupune atragerea de cercetători din alte instituţii e întotdeauna binevenită. Deşi nu ne aşteptam la cineva cu un curriculum ca al tău...

Cuvintele lui m-au pus imediat în gardă. Voiam să vorbesc cât mai puţin cu putinţă despre motivele care mă împinseseră să solicit acest post atât de străin de

preocupările mele, n-aveam nici cea mai mică intenție să fiu sinceră cu el şi nici chef să inventez vreo minciună bombastică. De aceea, m-am decis să schimb vorba. Ori, cel puțin, să încerc să abordez un alt subiect.

— FAC MAF şi departamentul au gestionat lucrurile cu foarte mare eficiență, astfel încât să-mi fie cât mai uşor, prin urmare iată-mă aici, muncind cu spor. În plus, Santa Cecilia e pentru mine un oraş foarte agreabil, de fapt. Un loc diferit pentru a încheia acest an decisiv. Poate că viața pe pământ se va sfârşi cât încă mă mai aflu aici, am afirmat, făcând pe deşteaptă.

Spre uşurarea mea, Luis mi-a continuat gluma stângace.

— Ce paranoia şi cu acest sfârşit de mileniu! Iar în Spania toată nebunia asta cu sfârşitul secolului XX vă va afecta şi mai rău, odată cu intrarea în zona Euro. Chiar aşa, oare cum o să arate situația acum, când nu vor mai funcționa vechile pesete?

Cauzele care mă determinaseră să le solicit bursa s-au dovedit a fi mult mai puțin interesante pentru director decât o conversație superficială despre ultimele schimbări din țara mea în pragul noului secol. Aşa că am stat de vorbă despre Spania, în general, şi despre situația din universitățile spaniole, în particular; am sporovăit despre toate şi despre nimic deopotrivă, între timp, aveam grijă să mă mențin la adăpost şi, în treacăt, să profit de moment ca să-l studiez pe îndelete.

Am socotit că Zarate era cu trei sau patru ani mai tânăr decât mine. Avea patruzeci de ani împliniți, fără nicio îndoială, dar nu mai mulți. Şi, odată cu ei, apăruseră semnele tipice. Dar primele fire de păr alb de la tâmple şi cele câteva mici riduri din colțul ochilor nu-l dezavantajau deloc. Fiul unei psihologe chiliene, mi-a mărturisit, şi al unui traumatolog din Santander, Spania, cu care, deşi de

mult rezident în America, cu el nu părea să fie în relații prea strânse. Era agreabil şi ştia să poarte o conversație...

Nu mai încăpea nicio îndoială că lui Luis Zarate îi făcea plăcere să stea la taclale iar eu, din interes, am profitat de ocazie şi l-am lăsat să mi se spovedească. Cu cât trebuia să povestesc mai puțin despre mine, cu atât mai bine. În schimb, i-am aflat traseul universitar, am descoperit că locuia în Santa Cecilia de numai doi ani şi am intuit că avea intenția să părăsească oraşul cât mai iute pentru a-şi căuta un post într-o universitate prestigioasă de pe Coasta de Est. Spre încântarea mea, după ce am tăifăsuit o jumătate de ceas cu el, m-am convins că acest specialist în studii culturale postmoderne nu dădea nicio ceapă degerată pe maculatura îngălbenită moştenită de la bătrânul profesor, care era oale şi ulcele de trei decenii. Căci, pentru mine, era deosebit de important să lucrez în continuare în ritmul meu, fără să dau nimănui vreo explicație.

Ieşisem deja pe culoar, gata să mă întorc la subsol imediat ce aveau să ne luăm rămas-bun, când, ca şi cum nu se mai îndura să mă lase să plec, directorul m-a chemat înapoi din uşa biroului.

— Cred că n-ar fi rău dacă am organiza un mic banchet ca să te prezint şi celorlalți membri ai departamentului. Nici n-a aşteptat să-i dau vreun răspuns. Joi pe la amiază, de pildă, a adăugat. Chiar aici, în sala de şedințe.

De ce nu?! îmi cădea bine să ies din bârlog şi să socializez nițel, mi-am zis. Era, în plus, un moment bun pentru a pune câte un nume tuturor prezențelor care începeau să-mi fie familiare: fețe şi trupuri cu care mă întâlneam adeseori pe scară ori la ascensor, în timp ce stăteam la coadă la o cafea la Starbucks, făceam cumpărături în câte o prăvălie din orăşel sau rătăceam pe potecile din campus.

A sosit, în sfârşit, şi banchetul propus. Sala de şedințe, pe care încă n-o văzusem, s-a dovedit a fi amplă, cu ferestre

mari pe doi din cei patru pereți. Al treilea era complet acoperit de o bibliotecă plină cu volume vetuste, legate în piele. În sfârşit, pe al patrulea era expusă o bogată colecție de fotografii. Serviciul de catering al universității pregătise bufetul: fripturi, brânzeturi, fructe, salate. Aproape nimeni nu s-a aşezat, ne-am servit stând în picioare, sporovăind în grupuri mici, care se formau şi se desfăceau ritmic, în consonanță cu fluxul conversațiilor.

Am stat la taifas şi cu unii, şi cu alții, directorul m-a purtat printre cârdurile de profesori de diferite limbi, între care cel mai numeros îl constituiau cei de limbă spaniolă. Hispanici americanizați, americani hispanizați şi câțiva din țara nimănui. Profesori de literatură portoricană şi experți în Vargas Llosa, Galdos[1] sau Elena Poniatowska[2], specialişti în lingvistică comparată şi în Bryce Echenique sau soții care descifrau *jarchas*[3] şi erau pasionați de metisaje şi de istorii alternative – am dat de toate soiurile. Pe cei mai mulți îi cunoşteam deja din vedere, dar pe alții nu-i ştiam. La banchet a venit şi Rebecca; a luat parte pe rând la toate discuțiile, în vreme ce controla bunul mers al lucrurilor cu ochi ageri. Între timp, singura într-un colț, Fanny se îmbuiba cu *roastbeef* şi Diet Pepsi, pierdută în propriu-i univers şi mestecând în ritmul unei maşini industriale de tocat.

---

1 Benito Perez Galdos (1843-1920) – romancier cu vederi liberale şi socialist-umanitare. Opera sa de ficțiune, puternic influențată de Balzac, Dickens şi Cervantes, oferă o amplă panoramă a vieții spaniole din secolul al XIX-lea.

2 Elena Poniatowska (n. 1933, Paris) – cunoscută prozatoare, poetă şi jurnalistă mexicană de origină franceză.

3 Strofă finală a unei compoziții lirice folclorice într-un dialect hispano-arab (secolele X-XI).

Reuniunea a început la douăsprezece şi a durat doar şaizeci de minute. La unu fix, adunarea s-a împrăştiat, iar doi studenţi în uniforme albastru cu galben (culorile universităţii) au început să strângă resturile banchetului. Abia atunci, când plecase aproape toată lumea, m-am putut, în sfârşit, concentra asupra celui de-al patrulea perete, integral ocupat de fotografii. Aşa cum presimţisem, acestea erau mărturiile grafice ale istoriei acelui departament care, de bine de rău, devenise temporar şi al meu.

— Pe peretele acela se înşirau instantanee de tot felul: mai vechi, mai noi, individuale, de grup, în culori, în alb şi negru. Majoritatea imortalizau activităţi instituţionale (înmânări de diplome, festivităţi de absolvire, conferinţe), iar cei prezenţi în ele purtau haine de gală, adeseori togi şi toci. Tocmai încercam să identific câte un chip familiar, când am observat că Rebecca se apropiase de mine.

— Istoria noii tale case, Blanca, m-a avertizat cu o uşoară nostalgie.

A tăcut câteva secunde, apoi degetul ei arătător mi-a indicat patru fotografii.

— Şi iată-l şi pe Andres Fontana.

Un bărbat robust şi energic, cu ochi negri şi isteţi sub sprâncenele dese. Păr bogat, ondulat, pieptănat pe spate. Barbă deasă şi gură amplă, când vorbea, aer reţinut, când părea să asculte. Un om din carne şi oase, în ciuda fotografiilor statice. O presimţire împietrită în spatele unei nemişcări tăcute.

Am ştiut-o imediat. Mi-am conştientizat imediat eroarea, înainte de a-l privi în spatele sticlei opace a vechilor poze, îmi închipuisem în mod difuz că munca mea n-avea alt ţel decât organizarea mecanică a unui ansamblu de documente redactate de mâna unei fiinţe al cărei suflet nu mă oprisem să-l caut. Dar, de cum am zărit acele imagini, am priceput

pe loc că energia cu care începusem să-mi duc la bun sfârşit noua misiune mă făcuse să tratez tot legatul cu o răceală ce friza nepăsarea, ca şi cum prelucram un simplu produs comercial gata să fie împachetat aseptic de un muncitor anonim, în halat alb, dintr-o hală de ambalare oarecare. Absorbită de propriile mele mizerii şi obligându-mă singură să muncesc doar pentru a scăpa de probleme, abia dacă mă deranjasem să descopăr trăsăturile umane ascunse implicit în fiecare pagină din legat: pitite printre rânduri, mascate în spatele frazelor, suspendate precum candelabrele în cutele fiecărei vorbe.

Cu o strângere de inimă, m-am îndepărtat de lângă perete.

Aveam nevoie de spaţiu, de distanţă, de aer. Pentru întâia oară de când sosisem, am hotărât să-mi acord un răgaz.

N-am mai revenit în arhivă ca să sting luminile, ci m-am dus să hoinăresc prin Santa Cecilia, prin locuri pe unde până atunci nu mai ajunsesem. Am străbătut străzi pe care trecea din când în când doar câte o maşină izolată ori un student solitar pe bicicletă şi m-am plimbat prin zone rezidenţiale şi locuri îndepărtate, aproape depopulate, unde nu pusesem nicicând piciorul. Până ce paşii mei haotici m-au purtat în cele din urmă într-un loc neobişnuit: un spaţiu întins şi populat cu arbori, un pâlc de pini care urcau în pantă şi se pierdeau dincolo de linia orizontului, fără să li se întrevadă capătul. La acel ceas din preajma amurgului, liniştea lor era copleşitoare. Locul n-avea dramatismul estetic al împrejurimilor, de o maximă frumuseţe, nici impactul peisagistic care încape între marginile dreptunghiulare ale unei cărţi poştale, ci seninătatea unui tărâm special, care generează pace şi consolare. Care reconfortează şi linişteşte.

Dar ceea ce mărginea acel spaţiu îmi sugera, totuşi, că peste puţină vreme gura aceea de rai n-avea să mai fie un simplu drum spre casă. Pe un imens afiş promoţional, plin

de instantanee virtuale şi fotografii cu chipuri presupus fericite, se prevestea cu litere de peste o jumătate de metru înălțime destinul iminent al zonei. *„Premier Retail Center. Exciting Shopping Dining and Entertainment. Specialty Stores. Restaurants and Atractions. Family Fun”.*

Înfipte cu picioarele în sol de jur-împrejur, ca un David multiplicat în fața giganticului Goliat al anunțului, numeroase reclame şi pancarte încropite pe carton, lemn şi pânză repetau de mai multe zeci de ori cuvântul NU. Nu pentru *exciting shopping,* nu pentru *specialty stores,* nu pentru tipul ăsta de *family fun.* Mi-am adus aminte că văzusem deja în revista universității repetate aluzii la această mişcare de respingere. Chenare şi scrisori împotriva acelui proiect de centru comercial; interviuri, anunțuri de întruniri şi articole de opinie. Eterna poveste.

M-am îndepărtat de afişul care promitea un paradis de magazine şi distracții fără sfârşit şi am lăsat noaptea să cadă, în timp ce priveam cum ultimii trecători se întorceau în lumea civilizată. Câțiva studenți asudați, care ardeau calorii, o mamă cu un copil şi o tricicletă, un cuplu de bătrâni îndrăgostiți. Oameni care se bucurau de spațiu, oameni care mai târziu aveau să renunțe la bucurie. Dându-mi seama că această istorie a devastării cu open bar îmi devenea trist familiară, am decis că era vremea să mă întorc acasă.

În drum spre apartament m-am oprit să-mi cumpăr ceva pentru cină. Obişnuiam să-mi procur cele de trebuință la Melis Market, pe o străduță de lângă piața centrală. În ciuda aparentei lipse de pretenții a magazinului, cu duşumelele lui din lemn negeluit, cu pereții de cărămidă aparentă şi aerul de veche dugheană western, numeroasele *delicatessen* şi produsele organice cu etichete simple şi elegante puneau în evidență faptul că localul era destinat gusturilor sofisticate şi buzunarelor pline, nu studenților şi familiilor obişnuite,

nevoite să se strângă la pungă ca să poată rezista până la sfârşitul lunii.

Când ajunsesem la Santa Cecilia, lăsasem în urmă, totuşi, aproape toate vechile mele obiceiuri, printre care şi marea sesiune chenzinală de cumpărături în hipermarketuri funcţionale, pline cu megafoane stridente, cu reduceri la produse congelate şi oferte de trei la preţ de două. Ca atâtea alte lucruri din viaţa mea, cărucioarele metalice care debordau de cutii cu lapte semidegresat şi duzini de suluri de hârtie igienică aparţineau deja trecutului. Vizita cotidiană la Melis Market le înlocuise perfect.

Se apropia de-acum ora închiderii: ultimii clienţi se grăbeau deja cu cumpărăturile, iar personalul, care purta şorţuri mari şi negre, părea nerăbdător să pună capăt zilei de lucru. Fără să stau prea mult la gânduri, m-am decis, în zona brânzeturilor, pentru un calup de parmezan, am mai pus în coş o cutie cu roşii uscate în ulei şi o pungă cu rucola; m-am dus apoi la raionul de pâine, deşi intuiam că nu rămăseseră prea multe. Şi acolo am simţit pe neaşteptate o atingere pe umărul stâng. Ceva mai mult decât bătaia a două degete şi o apăsare uşoară. La jumătatea absurdei alegeri între o pâinică rotundă cu măsline şi o franzelă garnisită cu seminţe de susan, m-a oprit Rebecca Cullen, a cărei prezenţă în magazin n-o observasem până în acea clipă. Ce mai faci, te-am văzut de departe, Bine, şi tu, Mă uit, încerc să mă hotărăsc, şi eu la fel, nu ştiu ce să iau, Nici eu nu ştiu, sunt gata să închidă...

Şi atunci, fără să-mi dau seama nici cum, nici de unde, cineva s-a ivit în spatele ei. Un bărbat înalt şi cu o înfăţişare deosebită, cu cămaşă albă, barbă blondă şi pielea măslinie, cu părul între blond şi cenuşiu, mai lung decât se poartă în mod normal. Ţinea în mână o sticlă de vin, iar ochelarii de citit de pe vârful nasului sugerau că abia cu câteva secunde mai înainte îi studiase atent eticheta. Prietenul meu, Daniel

Carter, fost profesor chiar la departamentul nostru, a fost scrisoarea de acreditare pe care mi-a oferit-o Rebecca. Nici mai mult. Nici mai puțin.

Bărbatul mi-a întins o mână mare, i-am văzut la încheietură un ceas digital negru şi voluminos, cum obişnuiesc să poarte adeseori sportivii şi aproape niciodată cei din casta universitarilor. I-am întins-o pe a mea şi am dat să-l salut în engleză, dar vorbele nu mi-au mai ajuns în aer. Era un salut standard, automatizat deja, căci îl repetasem de foarte multe ori de când sosisem. Ce mai faci, încântată să te cunosc, voisem să-i spun. Dar el mi-o luase înainte. Imprevizibil şi deconcertant, acel american atletic, cu un aer aproape juvenil în ciuda maturității lui solide, care, prin înfățişare, părea să aibă prea puțin în comun cu colegii mei de aulă şi profesie şi care îmi reținea mâna într-a lui, privindu-mă cu ochi senini, a demarat în propria-mi limbă şi m-a descumpănit cu spaniola lui perfectă.

— Rebecca mi-a spus că eşti în Santa Cecilia, dragă Blanca, şi că te ocupi de legatul fostului nostru profesor. Voiam să te cunosc, ținuturile noastre îndepărtate nu abundă în doamne frumoase din regala stirpe spaniolă.

Nu m-am putut abține şi am izbucnit în râs. Din cauza hazului ascuns în acea parodie de scenă galantă demodată. Dar şi din pricina căldurii disimulate în spatele spontaneității lui. Mi s-a părut reconfortant, după negrele mele săptămâni de recluziune, să aud accentul acela, atât de apropiat şi impecabil, al unei persoane extrem de străine de universul meu.

— Am stat mulți ani în patria ta, a adăugat fără să-mi dea drumul mâinii. Mari pasiuni, mari prieteni spanioli. Printre ei şi pe Andres Fontana. Mai mult de jumătate din viață m-am tot dus şi m-am întors de-acolo, extraordinare momente. Ce țară! Mereu revin în Spania, mereu. Fireşte.

Abia dacă mai puteam continuă: se trăgeau obloanele magazinului, luminile începeau să se stingă, Rebecca Cullen şi Daniel Carter erau aşteptaţi undeva la cină, iar pe mine mă aştepta apartamentul pustiu. În timp ce ne îndreptam spre casa de marcat, apoi spre ieşire, am apucat să aflu doar că era profesor la Universitatea din Santa Barbara, California, iar un an sabatic şi prietenia cu Rebecca îl făcuseră să revină temporar în Santa Cecilia.

— Încă nu ştiu cât am să mai rămân, a conchis Carter în timp ce-mi ţinea uşa ca să ies înaintea lui. Termin o carte şi mă simt bine departe de distracţiile cotidiene. Proza spaniolă de sfârşit de secol, sigur cunoşti toată chestia, o să văd cum avansez.

Ne-am luat rămas-bun în stradă, cu vaga promisiune de a ne reîntâlni cu altă ocazie, şi am apucat-o fiecare pe drumul lui chiar când primele stele izvorau din noapte.

Deşi îmi petrecusem după-amiaza concepând scenarii diferite de cele obişnuite şi-mi suspendasem momentan frământările, graţie întâlnirii cu Rebecca Cullen şi cu neaşteptatul ei prieten pe jumătate spaniol; deşi acesta izbutise să-mi smulgă câteva hohote autentice de râs după lunga secetă care îmi uscase sufletul, când am ajuns în apartament, m-a invadat din nou sentimentul stânjenitor şi greu de definit care mă tot apăsa după banchetul de la departament.

În noaptea aceea am dormit prost, agitat, iar în subconştient mi-a roit neîntrerupt o idee al cărei contur exact îmi venea greu să-l definesc. Imaginea reală a lui Andres Fontana, a chipului, trupului şi prezenţei lui copleşitoare îmi răsturnase într-un anume sens propriile planuri, insuflându-mi o nelinişte a cărei esenţă nu izbuteam s-o pătrund. În zori am visat fotografii vechi: un haos oniric de coşmar, în care eu încercam să identific un

chip printre sute de imagini care se răzvrăteau, diluându-se în pete apoase, ştergându-şi contururile până la dispariţie.

M-am deşteptat însetată, cu o stare febrilă şi o durere de cap. Dincolo de fereastră, ziua răsărea timid, aşa că am deschis-o larg, în căutare de aer proaspăt. Abia dacă se auzeau maşinile şi numai siluetele a doi alergători spărgeau tihna momentului cu trapul lor ritmic. Am scos mecanic un pahar, am dat drumul la robinet şi l-am umplut. În timp ce beam apa, mi-au revenit în memorie imagini din ziua anterioară. Şi atunci, abia atunci, am înţeles.

Eram, în sfârşit, conştientă că-mi abordasem eronat misiunea şi mi-am dat seama şi unde greşisem. După disciplina pe care mi-o impusesem şi lungile ceasuri în care stătusem închisă în subsol, luptându-mă cu o tonă de documente vechi, ratasem ceva. Ceva care mă ferise de o înfruntare cu hârtiile lui Andres Fontana, pe care le tratam ca pe nişte cutii cu şuruburi. Dar care mă oprise şi să încalc ireverenţios intimitatea unei fiinţe umane.

Materialele cu care lucram şi vechile instantanee din sala de şedinţe erau unite prin ceva mai mult decât un fir conductor abia perceptibil. Legătura dintre conţinutul legatului şi cele patru imagini în care se întrezărea figura căreia până atunci îi ştiusem doar numele era chiar vizibilă şi pregnantă. Şi nu trebuia, nu putea să fie ignorată.

Aşa mi-am dat seama că trebuia să-mi modific perspectiva asupra moştenirii lăsate de profesorul Fontana. Nu mă mai puteam mărgini la simpla clasificare a hârtiilor la grămadă, fiindcă acum ştiam că ele nu erau un simplu arsenal de scrieri fără suflet, ce puteau fi manevrate cu răceală, aşa cum foloseşti datele statistice sau ceri o pereche de pantofi la magazin. Să-mi croiesc drum prin viaţă ca şi cum aş fi săpat o groapă nu era cel mai bun procedeu, trebuia să-mi abordez misiunea de pe alte poziţii. Dintr-o postură umană,

apropiată, străduindu-mă să detectez omul ascuns printre vorbe.

Trebuia să readuc la viață amintirea unui om.

Amintirea îngropată a unui bărbat uitat.

Capitolul 4

Un tată miner şi aproape analfabet. O mamă slujnică într-o casă de oameni înstăriți, care abia ştia să scrie câteva buchii şi care, dat fiind că ținea socoteala veniturilor obişnuite ale familiei, învățase să adune şi să scadă cu viteză medie şiruri de numere. O chema Simona şi-l născuse pe Andres la treizeci şi şapte de ani, după ce fusese stearpă mai bine de alți cincisprezece, înainte de care adusese pe lume două fete şi îngropase fără fală, nume şi durere un bebeluş de care nu-şi va mai aminti aproape niciodată. Locuiau în ceea ce acolo, în cătunul lor din sudut provinciei La Mancha, se numea un *cuartei,* adică două odăi care comunicau între ele, podite cu pământ bătătorit, fără apă şi lumină. Venirea intempestivă pe lume a acelui ultim vlăstar n-a fost primită cu prea mare bucurie: o gură în plus la masă, ceva mai puțin loc în casă. Simona muncise fără pic de răgaz până în după-amiaza dinaintea naşterii, lustruitul duşumelelor din casa stăpânei n-aveau habar cum e cu femeile ce rămân grele la vârste înaintate. A doua zi, mama şi fiul reveniseră în casa doñei Manolita. Mama spăla ogrăzile cu apă din ciuturi şi căra găleți cu cărbune. Copilul înfăşat stătea într-un colț al cuhniei, aşezat într-un coş.

Doña Manolita, stăpâna, avea pe-atunci cincizeci şi ceva de ani şi fusese o fată bătrână bogată, urâtă, destul de şchioapă, până în urmă cu un deceniu, când îi căzuse cu tronc un zilier de la presa de ulei pe care o moştenise de la tatăl ei.

Ramon, un flăcău brunet, lat în spate şi cu zâmbetul luminos, care o slugărea în lunile când se culegeau şi prelucrau măslinele, devenise don Ramon Otero la douăzeci şi unu de ani, făcându-i hatârul stăpânei. Nimeni nu-i prezisese o asemenea ursită acelui flăcău frumuşel şi subțirel ca spicul de grâu, care, toamnă de toamnă, fugea împreună cu toți frații lui de frigul nemilos din cătunul lor de munte ca să-şi găsească temporar de lucru pe alte meleaguri. Dar doñei Manolita îi plăceau tinereii, mai ales cei cu trup viguros, ochi obraznici şi piele ca scorțişoara. Iar nopțile de iarnă erau geroase şi ea n-avea nici cea mai mică intenție să ajungă cea mai bogată din cimitir, aşa încât, cu neobrăzarea şi îndrăzneala celei care se ştie cu puterea în mână, s-a băgat fără ocolişuri în sufletul lui Ramon. A început cu priviri, a continuat cu întâlniri întâmplătoare, iar mai târziu le-a adăugat vorbe fără perdea pitite printre unele ce păreau banale. Aşa încât, în nici trei săptămâni, cei doi se zbenguiau deja pe cele trei saltele moi din patul ei de mahon, în prima lor împreunare carnală, care s-a dovedit nespus de plăcută pentru amândoi, chiar dacă din pricini întru totul diferite. Pentru ea, fiindcă în sfârşit îşi alinase dorurile cu trupul musculos al flăcăului, pe care îl urmărea înnebunită de câteva săptămâni. Pentru el, fiindcă nicicând în viața-i de mizerie nu cunoscuse uriaşa plăcere pe care i-o dăruiau lucruri atât de simple ca atingerea pe pielea goală a cearşafurilor de in mersul desculț pe covoare ori cufundarea trupului istovit într-o vană cu apă fierbinte.

Întâlnirile lor au continuat luni la rând, spre satisfacția ambelor părți, deşi Ramon avea convingerea că legătura aceea atât de nepotrivită se va rupe brusc imediat ce se vor sfârşi culesul şi tescuitul, iar el se va întoarce pe meleagurile lui. Dar, într-o noapte cu furtună, s-a vădit că flăcăul nu era bun profet. Cufundat în vana de porțelan a doñei Manolita, care îi turna fără preget pe spate urcioare

cu apă aproape clocotită, a auzit-o pe aceasta că-l cerea de bărbat. Fiind treaz şi ştiind prea bine că foamea e cel mai bun bucătar, a calculat la iuţeală foloasele unei asemenea afaceri şi nu şi-a greşit socotelile: să fii un soţ întreţinut de o femeie cu stare, oricât de trecută şi sulemenită ar fi ea, părea să fie oricum mult mai de bine decât să treci mereu de la tăiatul pinilor de la munte la culesul şi tescuitul măslinelor pe moşiile altora. Şi a acceptat însurătoarea fără să clipească.

Vestea neobişnuită a provocat în egală măsură bucurie şi invidie printre fraţii şi camarazii lui de la teasc, dezlănţuind bârfe neîndurătoare în cătun. Numai că puţin le-a păsat celor doi. Doña Manolita n-avea nicio obligaţie să-şi destăinuie cuiva aranjamentele fiindcă dorinţele şi banii ei n-o priveau decât pe ea, aşa încât o scurtă ceremonie celebrată în parohia Adormirea Maicii Domnului i-a făcut soţ şi soţie fără nicio piedică ori reproş legate de diferenţa de douăzeci şi trei de ani dintre ei.

Pe lângă faptul că fata bătrână n-a mai dormit singură, iar flăcăul nu şi-a mai rupt spinarea, robotind din zori până în noapte, în căsnicia lor s-au mai petrecut şi alte două lucruri, deja profeţite de vecini. N-au avut copii. Iar tânărul soţ, devenit don Ramon, s-a pornit să-şi înşele soaţa încă din noaptea nunţii cu orice fătucă îmbietoare care se întâmpla să-i taie calea. Confruntată cu această realitate, doña Manolita a acţionat ferm pe două planuri: a acceptat ca slujnicele să-şi aducă plozii acasă la ea şi a închis uşa oricărei fete ce voia să intre în slujba ei. Nici copiii alteia n-au izbutit să ia locul celor pe care stăpâna nu-i putea avea şi nici absenţa muierilor ajunse la vârsta când puteau fi dorite nu i-a descurajat bărbatul focos să calce strâmb de nenumărate ori, departe de căminul familiei, dar adevăratele pricini ale hotărârilor pe care le luase doña Manolita numai ea le ştia. Fiul slujnicei Simona a fost botezat Andres, după

defunctul tată al stăpânei, nume care i-a adus noroc, o față turtită şi un aer nu prea atrăgător. Doña Manolita i-a fost naşă şi i-a dăruit băieţelului un medalion din aur înfăţişând-o pe Sfânta Fecioară cea plină de Har, pe care tatăl micuţului s-a grăbit s-o vândă chiar în acea după-amiază pentru a-l preschimba în *cazalla*[4]. Poate că doña Manolita întrevăzuse ceva special în bebeluşul bruneţel care, un an mai târziu, a început să se Zbenguie în voie prin casă, ori poate că stăpâna doar îmbătrânea; cert e că i-a acordat o atenţie care, fără a fi nici pe departe maternă, părea să se apropie întrucâtva de iubirea unei strămătuşi, destul de plictisită şi de moralizatoare, dar în fond afectuoasă. Dovedind o imensă lipsă de sensibilitate în faţa adevăratelor lipsuri în care vieţuia familia minerului, doña Manolita s-a deprins să-i facă băieţaşului daruri capricioase şi costisitoare, pe care nici el, nici maică-sa nu le puteau aprecia la justa lor valoare: costumaşe de catifea, ca s-o poată însoţi la liturghia de la amiază, o pianolă mititică, albume cu stampe colorate şi chiar o beretă de marinar, care îi făcuse pe micuţii de pe uliţa lui să râdă cu hohote în duminica în care îl văzuseră cu ea pe cap.

Simonei nu-i servea la nimic faptul că fiul ei îmbrăca acele veşminte ostentative la ocazii, fiindcă îndeobşte băieţelul purta pâslari şi haine cârpite, după cum i se părea şi nepotrivit, şi zadarnic ca doña Manolita insista să-l înveţe cum se foloseau tacâmurile de argint la masă, când în casa lor săracă toţi mâncau acelaşi terci de orz, ducând mâncarea cu lingura din tigaia comună drept în gură. În realitate, năşica aceea originală nu se îngrijea niciodată de adevăratele nevoi ale băiatului şi nu părea conştientă nici de faptul că fiecare dintre mofturile pe care ea i le comanda în

---

[4] Rachiu fabricat în Cazalla de la Sierra, localitate din provincia Sevilla.

capitală costa mai mult decât tot ce câştigau părinţii lui la un loc într-o săptămână. Dar Simona nu cârtea niciodată, n-ajunsese să duşmănească purtarea capricioasă a stăpânei sale şi nici măcar nu lua în râs cruzimea şi ridicolul faptelor ei. O lăsa să-şi facă toate voile, iar la sfârşitul zilei de lucru, mai mereu după apusul soarelui, îşi lua fiul de mână şi, pătrunşi de frig până la oase, porneau tăcuţi împreună prin ceaţă, pentru a reveni, tot împreună, la lipsurile de zi cu zi din cocioaba lor mizeră, unde împărtăşeau pe tăcute, aceleaşi simţăminte.

Dar situaţia s-a schimbat când Andres a împlinit şase anişori. Băiatul a învăţat să citească la şcolile duminicale şi, abia atunci, şi el, şi maică-sa au început să aprecieze, în sfârşit, partea cea mai bună a tutelei pe care o exercita doña Manolita: accesul la lectură. Simona nu era prea isteaţă, dar de câteva decenii vedea îndeaproape cum trăiau oamenii cu stare şi putea înţelege că, pe lângă parale şi proprietăţi, educaţia şi cultura aveau şi ele un rol în viaţa lor. De aceea, când doña Manolita a început să-i dăruiască fiului ei cărţi pentru copii, la care el n-ar fi putut nicicând avea acces, Simona a intuit că, în sfârşit, stăpâna îi oferea acestuia ceva cu adevărat valoros.

La paisprezece ani, Andres se lăsase de şcoală şi era comisionar la o firmă de curierat local. Tatăl stăruia că venise vremea ca băiatul să coboare în mină: nu concepea altă meserie pentru fiul său în afara celei în care avea să-l urmeze pe el însuşi. Dar Simona încerca să mai amâne pe cât cu putinţă împlinirea acelui trist destin, pe care ea îl presimţea inevitabil. Când Andres a împlinit cincisprezece ani, doña Manolita i-a dăruit *Comoara tinereţii,* o enciclopedie pentru tineret, care pentru el a devenit imediat balconul ce dădea spre strada universului. Însă când a împlinit şaisprezece, Andres n-a mai primit niciun dar, căci naşa îi era pe moarte. Doña Manolita şi-a dat obştescul

sfârşit în Ajunul Crăciunului din 1929, iar soţul ei a fost evident, unicul beneficiar al testamentului ei.

Cu toate acestea, doña Manolita a mai lăsat, spre surpriza tuturor, şi două scrisori: una olografă pentru Simona şi fiul ei, şi alta pentru un oarecare don Eladio de la Mata. Fără excese gratuite de afecţiune, în prima îi oferea finului său o rentă fixă, destinată exclusiv educaţiei lui. Scrisoarea stabilea cu maximă claritate condiţiile formării intelectuale a băiatului. Dacă le accepta, Andres avea să plece la Madrid ca oaspete al portarilor dintr-un imobil de pe strada Princesa, al cărui proprietar era chiar doña Manolita. În acest caz, el trebuia să se pregătească şi să se prezinte la examenul de bacalaureat şi, dacă îl lua, să se înscrie la universitate, unde avea să studieze ceea ce dorea. Totul pe socoteala lui don Ramon Otero, care urma să-i plătească studiile din propria-i moştenire. În caz contrar, adică, dacă nu intra la universitate, n-avea să primească niciun soi de compensaţie, nici în bani peşin, nici altfel. Propunerea, bine fundamentată juridic, nu admitea nicio dublă lectură şi nici altă cale pentru a-l scăpa pe băiat de viitorul mizer în care ar fi urmat să scoată cărbuni din adâncurile unei mine. Din spusele doñei Manolita, dorinţa ei era să facă din Andres ceea ce pe atunci se numea un om folositor societăţii.

Despotismul ei luminat i-a umplut de iluzii pe Andres şi pe mama lui în egală măsură, iar pe tatăl băiatului şi pe soţul Simonei l-a înfuriat până în măduva oaselor. Incapabil să descifreze înţelesul acelei voinţe nelalocul ei, minerul îşi blestema soarta neagră şi înjura în gura mare icoana moartei, nedându-şi seama că purtarea lui nu făcea decât să confirme presimţirile doñei Manolita. Şi, acoperindu-le cu vorbe grele pe doamnă şi pe preasfânta-i mamă, s-a matolit în aşa hal, încât şi-a pierdut cunoştinţa în plină uliţă şi nu şi-a mai regăsit-o decât după ce doi măturători din Pozo Norte l-au dus târâş-grăpiş până acasă.

Simona, în schimb, nu vedea lucrurile la fel şi şi-a înfruntat bărbatul cu aceeaşi vigoare cu care rânea încă din copilărie în casele altora. Dar minerul Fontana era îndărătnic ca un catâr şi, ori de câte ori încerca nevastă-sa să-i bage în cap ce avantaje ar fi putut avea, îi răspundea mai mult cu lovituri de băţ decât cu argumente. În consecinţă, femeia a hotărât să taie răul de la rădăcină şi, fără să spună nimănui nimic, în ultima noapte din an a pregătit o legăturică sărăcăcioasă, în care a îndesat un schimb, o cămaşă curată şi o jumătate de pâine cu brânză, apoi s-a pus pe aşteptat. În prima zi a Anului Nou, minerul Fontana s-a întors acasă pe la trei dimineaţa cu altă beţie monumentală. După ce a izbutit să-l bage în pat, Simona s-a aşezat pe un scaun de răchită, s-a sprijinit de un *brasero*[5] cu mangal şi a căzut pe gânduri, ţintuind jarul cu privirea.

O oră mai târziu, l-a deşteptat pe Andres şi i-a poruncit cu glas liniştit să-şi pună hainele. Zgribuliţi de chiciura zorilor, mama şi fiul au grăbit pasul către gară. Odată ajunşi acolo, Simona i-a dat băiatului plicul cu hârtii şi bancnote primit din mâinile lui don Ramon Otero cu o dimineaţă în urmă. Apoi l-a îmbrăţişat cu disperare, înfigând – şi în el toate oasele trupului uscăţiv. Pe 1 ianuarie 1930, la ora cinci şi zece dimineaţa, Andres Fontana a urcat în trenul de poştă ce urma să-l ducă în lumea străină de unde n-avea să mai revină în veci. Nici chiar mama nu şi-a mai revăzut-o vreodată.

Târându-şi nefericită pâslarii, Simona a făcut cale întoarsă spre casă, înfăşurată în şalul ei negru şi zdrenţăros. Purta în măruntaie toate durerile lumii, dar n-a vărsat o lacrimă. Avea ochii secătuiţi şi istoviţi.

---

[5] Vas metalic în care se face foc sau se pun tăciuni pentru a da căldură.

Capitolul 5

Gara de Sud l-a uluit pe micul Fontana cu structura ei maiestuoasă din fier forjat. Nu ştia că din gara aceea, care i se părea impunătoare, plecaseră trupele spaniole în războiul din Africa şi nici că tot în acel loc întâmpinaseră mulțimile rămăşițele pământeşti ale toreadorului Joselito, mort cu un deceniu în urmă pe arena din Talavera. În realitate, dacă tot vorbim de ignoranță, puştiul nu ştia mai nimic. Pentru început, nu ştia nici măcar cum să plece din acel loc care mustea de abur, zgomote şi oameni încărcați cu bagaje, mişcându-se grăbiți printre peroane.

Andres purta nişte haine de catifea roasă şi o şapcă veche, însă, pentru cei şaisprezece ani ai lui abia împliniți, era mai bine legat decât mulți bărbați căliți, care coborau zilnic în mine, din satul pe care îl lăsase în urmă. În mâna stângă ducea legăturica de la maică-sa, ceva mai uşoară acum fără pâinea cu brânză pe care o mâncase în tren. Cu dreapta strângea în buzunarul de la pantaloni plicul pe care trebuia, cu o zi mai înainte, don Ramon Oteroi-l dăduse Simonei. Avea în el adresa la care să meargă, ceva parale pentru primele cheltuieli şi scrisoarea care urma să-i deschidă drumul cunoaşterii. Bani avea să primească lunar de la doamna Antonia, portăreasa casei unde urma să locuiască. Cum aveau să ajungă banii din testamentul Dohei Manolita în mâinile acelei femei nu era treaba lui nici să ştie, nici să se intereseze.

Urmându-i pe călătorii grăbiți, a ieşit, în cele din urmă, din gară şi s-a afundat în oraşul imens şi necunoscut. Soarele lumina din plin, dar frigul era tăios. Simțind mângâierea razelor de soare pe obraz, şi-a înfundat şapca pe cap, şi-a ridicat reverele sacoului şi s-a pus în mişcare fără să aibă habar încotro mergea. Stimulat de picioarele-i tinere

şi de un amestec echilibrat de teamă, euforie şi senzaţie de abandon, şi-a găsit drumul destul de iute.

Dar Andres a pierdut mai bine de trei ceasuri până să ajungă la destinaţie, nu pentru că nu nimerea drumul, ci fiindcă se oprea în loc la fiecare pas, uimit de minunile pe care urbea i le înfăţişa: măreţia edificiilor, viteza automobilelor, opulenţa vitrinelor, eleganţa doamnelor, care băteau pe tocurile lor splendidele trotuare de pe Gran Via. În sfârşit, luându-se după indicaţiile oferite de câţiva trecători, băiatul a ajuns la numărul 47 de pe strada Princesa, foarte aproape de statuia lui don Agustín de Argiielles[6].

Doamna Antonia s-a dovedit a fi o muieruşcă guralivă, mult mai tânără decât îşi închipuise Andres, căsătorită cu Marcelino, un zidar militant în organizaţia sindicală, pe atunci ilegală, numită Centrala Naţională a Muncii. Singurul lor avut erau doi flăcăi, Joaquin şi pe Angelito, care pe atunci încă nu împliniseră zece ani. Odaia pe care urma s-o ocupe Andres alături de ei, în căsuţa portarului, era întunecoasă şi rahitică, iar pe lângă pereţii ei pe jumătate scorojiţi se îngrămădeau puţinele lor bunuri: un pat nichelat, un dulap hârbuit, o masă pentru sărat slănina, care trebuia să ţină loc şi de birou. Din tavanul încăperii atârna un bec chior de douăzeci şi cinci de waţi. Ferestruica odăii dădea spre ograda în care doamna Antonia spăla şi întindea rufele familiei şi unde conviețuiau câteva ghivece cu muşcate, doi canari în coliviile lor şi latrina primitivă pe care familia o împărţea cu un vecin, tâmplar de mobilă. Toaleta zilnică se făcea în chiuveta din bucătărie, iar pentru operaţiuni igienice mai ample exista o cadă de zinc.

---

[6] Avocatul spaniol Agustin de Argiielles Alvarez Gonzalez (1776-1844), poreclit „Divinul” pentru discursurile ţinute în Cortesurile din Cadiz, a fost politician şi diplomat.

Câteva zile la rând, Marcelino, pe atunci şomer, i-a arătat puştiului cartierul ca să-l familiarizeze cu noua sa lume. În mai puțin de o săptămână, îi prezentase deja cea mai mare parte din vecini; în plus, anarhist îndârjit şi vorbitor neobosit, l-a pus aproape imediat la curent pe băiat cu ultimele evenimente istorice, transmițându-i în treacăt şi înflăcăratele lui îndemnuri politice la luptă, care pe Andres, fascinat cu precădere de realitatea imediată, îl lăsau aproape rece. De fapt, abia atunci a aflat puştiul că, tocmai la sfârşitul acelui ianuarie, regele Alfonso al XIII-lea[7] avea să accepte demisia lui Primo de Rivera, că generalul Berenguer se angajase să formeze noul guvern şi că populația Madridului – săracă, incultă şi tot mai răzvrătită – cerea de la marii bărbați ai națiuni schimbări radicale.

Tot Marcelino l-a însoțit pe Andres în prima lui vizită la liceul care purta numele Cardinalului Cisneros, liceu în care, conform instrucțiilor date de doña Manolita, avea să-şi ia bacalaureatul ce urma să-i deschidă porțile universității. Pe atunci, lipsurile din educația lui erau copleşitoare. Mult sau puțin, tot ce ştia acumulase în puținii ani de şcolarizare

---

[7] Alfonso XIII de Borb6n, numit şi „Africanul" (Madrid, 1886 – Roma, 1941), a fost regele Spaniei de la naştere până la proclamarea celei de-a II-a Republici (aprilie 1931). A luat puterea la 16 ani (1902). Turbulențele politice şi sociale care au început cu înfrângerea Spaniei în războiul cu SUA din 1898 au dus la instaurarea dictaturii primului ministru Primo de Rivera 1923, acceptată de monarh, dar eşuată (1930) şi urmată de înlăturarea de la putere şi moartea lui Primo de Rivera. În încercarea de a reinstaura normalitatea democratică, Alfonso XIII a fost părăsit de întreaga clasă politică. L-a numit preşedinte al consiliului de miniştri pe generalul Dâmaso Berenguer şi a încercat fără succes revenirea la regimul constituțional. A părăsit Spania după alegerile municipale din aprilie 1931, considerate şi un plebiscit în favoarea republicii.

rudimentară, din lectura cărților oferite dintr-un capriciu de naşa lui şi a volumelor enciclopediei pentru tineret, pe care le devorase cu pasiune în cursul ultimelor luni. Grație lor, dobândise cunoştințe oarecum pitoreşti în diferite domenii: geografia lumii, tehnologie aplicată, folclorul internațional. Îi lipseau, totuşi, cunoştințe sistematice în domenii de bază, cum ar fi matematica, gramatica, latina ori franceza; nu cunoştea cele mai elementare concepte etice şi sociale şi n-avea habar de ceea ce îi putea oferi obişnuința de a studia. O simplă dovadă a dezolantei panorame educative din Spania primelor decenii ale secolului XX, când analfabetismul afecta mai bine de şaizeci la sută din populație, iar învățătorii – puțini şi nu prea bine pregătiți – primeau salarii de mizerie, plătite parțial şi cu întârziere.

Dar lui Andres nici că-i păsa de lipsurile sistemului în acea dimineață rece când trecea pe Căile de los Reyes alături de Marcelino, ca să intre pentru întâia oară în liceul ce purta numele Cardinalului Cisneros. Având la ei misiva scrisă directorului de doña Manolita înainte de a muri, menită să-i servească băiatului drept bilet de liberă trecere, amândoi l-au urmat într-o reverențioasă tăcere pe uşierul care i-a condus de-a lungul unui coridor invadat de soarele iernii. Îşi țineau şepcile proletare în mână, străduindu-se să păşească fără zgomot, pe deplin conştienți că modesta lor înfățişare nu se potrivea cu acel loc de erudiție.

N-au trebuit să aştepte prea mult: doar până ce un domn osos şi chel a venit să-i caute pe banca unde uşierul le indicase cu un gest disprețuitor să se aşeze.

Amândoi s-au ridicat ca împinşi de un arc, iar domnul a surâs vag. Era don Eladio de la Mata, directorul.

I-a invitat în biroul său plin cu cărți, diplome înrămate şi portretele altor bărbați, la fel de importanți ca şi el, care îl precedaseră în acelaşi post. Apoi a citit scrisoarea pe care doña Manolita i-o adresase şi i-o lăsase alături de

testament, a ascultat cu atenție vorbele băiatului şi, cu gesturi scurte, dar inflexibile, l-a oprit de câteva ori pe vorbărețul Marcelino să-l întrerupă cu observații străine de ce spunea băiatul. Apoi directorul i-a pus lui Andres câteva întrebări la care, după opinia sa, tânărul a răspuns cu o maturitate şi o seriozitate fără nicio legătură cu originea şi vârsta lui.

După aceea a vorbit don Eladio şi, cu glas mlădios şi cu claritate milimetrică, i-a prezentat băiatului pilonii pe care, începând de atunci, urma să-şi sprijine existența, dacă era într-adevăr dispus să-şi completeze studiile pentru a intra la universitate. I-a vorbit de trigonometrie, declinări şi sârguință; de poeți, formule chimice şi îndârjire. De ecuații, sintaxă şi tărie. Tânărul l-a ascultat ca fermecat, sorbindu-i vorbele una după alta şi memorând toate conceptele, toate numele, toate ideile. Când, peste o jumătate de ceas, Marcelino şi Andres au ieşit din birou, atât directorul, cât şi băiatul presimțeau că acel țel putea fi atins. Între timp, bietul Marcelino îşi spunea că în viața lui se întâmpla ceva fundamental.

Au plecat de la liceu fără să scoată o vorbă şi au luat-o pe străzile din jur. Marcelino, în față şi nefiresc de tăcut, înainta cu paşi mari şi mâinile în buzunare. Andres îl urma şi, grăbind pasul ca să nu-l piardă pe Marcelino, întorcea când pe-o față, când pe alta, vorbele lui don Eladio. Curând, au intrat amândoi într-o cârciumă de lângă piața Moştenses. Şi-au croit drum cu coatele printre muşterii până la tejghea, iar Marcelino a cerut două păhărele cu vin. Au băut în tăcere, învăluiți de larma din jurul lor. Băiatul nu pricepea ce era cu Marcelino, cărui fapt se datora tăcerea neobişnuită a acestuia. Dar a aflat motivul imediat ce zidarul anarhist, cu mai multă inimă decât carte, şi-a golit paharul şi l-a pus cu zgomot sec pe tejghea. Apoi s-a şters la

gură cu mâneca hainei şi, pironindu-l cu privirea pe băiat, l-a rugat să-l înveţe să scrie şi să citească.

Chiar din acea zi a început pentru Andres o perioadă în care săptămânile şi lunile au format de-a valma un amestec compact de zile de studiu, în care stătea fără preget încuiat în odăiţa lui de la familia portarilor. Andres dormea doar cât era necesar şi mânca numai dacă îl obliga doamna Antonia. Împărţea cu familia supa ori ghiveciul cu ouă ochiuri şi se străduia să participe la sporovăială lor, să fie atent la veştile pe care le aducea Marcelino de pe stradă ori să râdă cu băieţii de năzbâtiile lor. Se străduia el, dar mintea îi zbura departe, fiindcă rumega teorema lui Pitagora, mărunţea tabelul lui Mendeleev, recita pe muteşte fragmente din *Eneida: At regina gravi iamdudum saucia cura...*

Renta lunară de la naşa sa îi îngăduia lui Andres să supravieţuiască fără prea multe lipsuri. Din ea îşi cumpăra rechizitele trebuitoare – creioane, peniţe, cerneală, tocuri – şi îşi permitea, din când în când, câte un lux cu care să acumuleze mai ferm noi cunoştinţe: un atlas al provinciilor Spaniei, un set de imagini cerate ale corpului omenesc, o tăbliţă de ardezie marca La Moderna. Şi chiar îi făcea din când în când câte un mic dar stăpânei casei, îl invita pe Marcelino la o bodegă şi dădea câte un sfanţ băieţilor pentru ca aceştia să-şi cumpere un cornet cu năut prăjit sau o acadea din Havana.

În perioada de care a avut nevoie pentru pregătirea bacalaureatului, în jurul lui Andres s-au petrecut şi întâmplări care aveau să schimbe definitiv istoria ţării sale, lucruri pe care el, cu vechea-i foame de cunoştinţe, abia dacă le-ar fi aflat, de n-ar fi fost atât de limbut Marcelino, care, cufundat în Cato, pe faţa de masă învăţa pas cu pas, neabătut, să scrie şi să citească.

Au sărbătorit cu toţii împreună primul lor Crăciun în căsuţa portarilor, toastând cu apă minerală şi poşircă

pentru un 1931 plin de pace şi noroc. Şi, cu toate că anul acela n-a fost liniştit, acolo, în casă, au primit ca pe ceva bun schimbările petrecute în doar câteva luni, odată cu plecarea regelui în exil şi cu aerul proaspăt adus de cea de-a doua Republică.

La 23 mai 1932, fiul umilei spălătorese şi al minerului analfabet, pieptănat, cu cravată şi în aparență calm, a luat cu bine bacalaureatul, în fața unei comisii severe. Doña Manolita ar fi fost mândră că protejatul ei dusese satisfăcător la bun sfârşit toate câte le planificase ea. Din locuința doamnei Consuelo, asturiana robustă care locuia la etajul doi, pe dreapta, au făcut o comandă telefonică pentru a-i da vestea şi Simonei, care a vorbit cu fiul ei din conacul lui don Ramon Otero, unde călca asudată cămăşile stăpânului. Emoționată şi incapabilă să transmită ceva coerent prin insondabilele fire ale telefonului, biata femeie a reuşit doar să repete la nesfârşit băiatul meu, băiatul meu, băiatul meu, în timp ce-şi răsucea cu putere şorțul boțit din percal.

Capitolul 6

După cum indica şi testamentul, pasul imediat următor din viața lui Andres Fontana a fost universitatea. La începutul anilor ’30, Universitatea din Madrid nu avea încă un nucleu unic, aşa că numeroasele ei edificii, în majoritatea lor vetuste, dacă nu chiar teribil de vechi, erau risipite în întreaga capitală. Oraşul Universitar era abia în construcție, iar aceasta avea să constituie un proces îndelungat, început în 1927 şi impulsionat de visul lui Alfonso al XIII-lea de a dota capitala cu un campus universitar similar celor din Statele Unite, în care să primeze planificarea integrală, arhitectura funcțională şi spațiile ample destinate sporturilor şi distracției.

Instaurarea celei de-a doua Republici şi plecarea bruscă în exil a lui Alfonso al XIII-lea n-au pus capăt proiectului, ci, din contră, l-au stimulat, eliminând totuşi orice concesii făcute măreţiei şi excesului. Când Andres a intrat în anul întâi, ştiinţele umaniste se mai predau încă în vechea hardughie din strada San Bernardo. Dar nu pentru multă vreme, fiindcă, în 1933, Facultatea de Filosofie şi Litere s-a mutat în clădirea ei încă neterminată din Oraşul Universitar, un edificiu pătrat, compact, din cărămidă roşie şi înţesat de ferestre, la care studenţii ajungeau călătorind în autobuze moderne cu două niveluri. Facultatea a inaugurat noua organizare a cursurilor, căci dispunea de profesori eminenţi: Americo Castro[8], Ramon Menendez Pidal[9], Xabier Zubiri[10], Tomâs Navarro Tomas[11], Pedro

[8] Istoricul şi filologul spaniol Americo Castro (1885-1972) a predat Istoria limbii spaniole la Universitatea din Madrid (1915-1939), iar după Războiul Civil s-a autoexilat şi a predat în diverse universităţi din S.U.A.

[9] Filologul şi istoricul spaniol Ramon Menendez Pidal (1869-1968) a fost profesor la Universitatea din Madrid, membru al Academiei Regale Spaniole începând din 1901 şi preşedinte al acesteia din 1947 până la moarte. A fondat *Revista de Filologia Espanola* (1914), a studiat epopeea medievală spaniolă şi a fost primul editor al *Cântecului Cidului* (1908).

[10] Filosoful neoscolastic şi preotul spaniol Xabier Zubiri (1898-1983), discipol al lui Jose Ortega y Gasset, Husserl şi Heidegger, a fost profesor la universităţile din Madrid (1926-1936) şi Barcelona (1940-1941).

[11] Filologul spaniol Tomâs Navarro Tomâs (1884-1979) a fost discipol al lui Ram6n Menendez Pidal. In cursul exilului din S.U.A., a predat la Columbia University (1939-1953). Editor al lui Garcilaso de la Vega şi al Sfintei Tereza, este, printre altele, autorul unui celebru *Manual de pronunţie a limbii spaniole* (1918), folosit şi astăzi.

Salinas[12], Rafael Lapesa[13]... Tocmai aceasta a fost universitatea pe care a cunoscut-o Andres Fontana: o instituție care se străduia să se modernizeze şi care avansase treptat de la atrofia cea mai îndărătnică până la avântul moderat, dar fără îndoială dătător de speranțe.

Aceeaşi îndârjire cu care şi-a pregătit bacalaureatul l-a ghidat pe băiat şi în studiile lui universitare, astfel încât, în anul trei, profesorul Enrique Fernandez de la Hoz, care preda Gramatică istorică, i-a propus să participe ca bursier colaborator la cursurile de spaniolă pentru străini, care aveau să se țină în semestrul următor. Andres a acceptat oferta fără a verifica măcar cu ce se mânca asta.

Răspândirea limbii spaniole era unul dintre țelurile Comisiei pentru Extinderea Studiilor: prin intermediul ei erau trimişi an de an lectori în universități din diferite țări şi se organizau, pe bază de reciprocitate, cursuri pentru studenți şi profesori străini. Legăturile lui Andres cu această misiune au început în ianuarie 1935 şi au durat până la sfârşitul lunii martie. Trebuia să asiste la cursurile practice de conversație, să-i însoțească pe participanți în vizite şi excursii şi să aplaneze incidentele care puteau surveni în

---

[12] Poetul spaniol Pedro Salinas (1891-1951) a condus catedrele de limbă şi literatură spaniolă ale universităților din Sevilla şi Murcia. A fondat Universitatea Internațională din Santander (1933), a fost lector la Sorbona (1914-1917) şi Cambridge (1922-1923). Exilat (1936), a predat literatură la Wellesley College şi la Sohns Hopkins University, Baltimore. Celebru membru al Generației de la 1927, el a scris şi eseuri de literatură hispanică.

[13] Filologul spaniol Rafael Lapesa (1908-2001) a fost discipolul lui Ramon Menendez Pidal. Este autorul unei celebre *Istorii a limbii spaniole* (1942 şi 1980), folosită şi astăzi. A fost membru (din 1951) şi director interimar (1987-1988) al Academiei Regale Spaniole.

grupurile de profesori americani, de la soluționarea neînțelegerilor datorate limbii până la localizarea câte unui cursant la ore nepotrivite ori plimbarea tinerilor prin bodegile cele mai pitoreşti din centrul Madridului.

Totul l-a uimit la aceştia, totul l-a impresionat. Energia neobosită cu care străinii imortalizau cu modernele lor aparate de fotografiat scenele cele mai simple – o pisică într-un balcon, o stemă sculptată în piatră, o bătrână cernită, care vindea ouă dintr-un coş de răchită ce-i atârna de braț; uşurința cu care cheltuiau banii; culoarea aproape țipătoare a hainelor pe care le purtau; dinții albi când surâdeau. A aflat chiar de la ei că țara din care veneau era formată din patruzeci şi opt de state, a fumat cu ei prima țigară de tutun blond cu filtru şi a dansat în ritm de *swing* cu o walkirie din Detroit în rotonda hotelului Palace. S-a emoționat alături de ei în fața apeductului din Segovia şi a *Domnişoarele de onoare* ale lui Velázquez, a savurat pentru întâia oară ciocolata groasă din La Mallorquina şi i-a învățat expresii neaoşe sau să bea vin din carafa cu cioc. La teatrul Maria Isabel s-au delectat cu piesa *Un adulter decent* de Jardiel Poncela[14] şi au cumpărat cărți pe Cuesta de Moyano[15]. Departe de a le fi doar un însoțitor fidel în cele nouăzeci de zile cât s-au plimbat prin oraş, le-a fost de mare ajutor acelor neobosiți străini şi în practicarea spaniolei după orele de curs, corectându-le pronunțarea lui „jota”[16] şi „zeta”[17],

---

[14] Dramaturgul spaniol Enrique Jardiel Poncela (1901-1952) a cochetat cu teatrul absurdului, îndepărtându-se de naturalismul tradițional care domina teatrul spaniol din epocă.

[15] Numele popular al cunoscutei străzi în pantă Claudio de Moyano din Madrid, vestită pentru tarabele şi chioşcurile cu cărți, instalate lângă gardul Grădinii Botanice.

[16] Numele spaniol al literei „j” [h].

ajutându-i cu subjonctivul, revizuindu-le ortografia textelor redactate, luminându-le aspectele difuze ale spiritului spaniol şi străduindu-se, în definitiv, ca şederea tuturor să fie mult mai plăcută şi folositoare decât ar fi fost fără el.

Cu două săptămâni înainte de plecarea acelui grup, una dintre profesoare – Sarah Burton, o blondă zveltă care mai mereu purta pantaloni şi fuma ţigară de la ţigară, lăsând permanent o urmă de ruj pe filtre – l-a informat că universitatea ei avea un program de burse anuale, destinate asistenţilor străini care ţineau cursuri practice de conversaţie. Dacă era interesat, putea să-i dea o recomandare. Iar dacă el accepta, pe lângă faptul că urma să-şi predea propria limbă, în anul respectiv va avea ocazia să înveţe engleza şi să-şi continue studiile, urmând cursuri relativ înrudite cu cele legate de viitoarea-i carieră: lingvistică, istoria Americii, literatură comparată. Şi, la sfârşitul aceluiaşi an, va putea să revină la Madrid şi să-şi continue studiile după ce va fi văzut câte ceva din lume, va fi trăit noi experienţe şi va fi acumulat noi cunoştinţe.

Americanii s-au întors la ei în ţară la sfârşitul lui martie, încărcaţi de evantaie, oale de lut şi pâslari. Fără să ştie, lăsau în urmă un Andres Fontana cu o viziune asupra lumii iremediabil schimbată. Începând din clipa aceea, se culca în fiecare noapte sucind pe o parte şi pe alta propunerea referitoare la bursă pentru că a doua zi de dimineaţă să se trezească în minte cu aceeaşi idee. Să-şi părăsească satul lui de mineri pentru a locui în capitală fusese un pas mare, dar abordabil; să traverseze oceanul pentru un sejur într-o universitate americană i se părea o prăpastie. O prăpastie imensă, dar fascinantă.

---

[17] Numele spaniol al literei „z” [th].

Când primăvara lui 1935 cucerea liniştită Madridul, Andres se apropia în linie dreaptă de finalul cursurilor şi aştepta cu nerăbdare veşti din Michigan. Patru săptămâni mai târziu, tânărul a primit un plic lunguleţ. I l-a dat doamna Antonia, la întoarcerea de la facultate; în ciuda spaimei ce l-a cuprins la vederea lui, Andres l-a deschis cu maximă grijă, a scos cu calm scrisoarea din el şi s-a aşezat s-o citească fără grabă la picioarele patului. Directorul Departamentului de Limbi Clasice şi Romanice îl anunța că, ținând seama de recomandarea mai mult decât favorabilă scrisă de doamna doctor Burton, avea onoarea să-i ofere în mod oficial o bursă în cadrul Programului de Studii Hispanice organizat de departamentul pe care îl conducea. Urma să țină cincisprezece ore de curs pe săptămână şi să participe la ceva ce se numea *The Spanish Club* în fiecare vineri după-amiază. În schimb, va locui în campus, va primi un mic stipendiu în dolari pentru cheltuieli şi va fi scutit de taxe la toate materiile pe care va dori să le studieze. La nevoie, instituția îi putea plăti jumătate din cheltuielile de călătorie. Bursa acoperea nouă luni, de la 1 septembrie 1935 până la 31 mai 1936. Scrisoarea era redactată într-o spaniolă perfectă, bătută cu mare grijă la maşină pe hârtie groasă de culoarea fildeşului şi semnată cu litere rotunjite, în cerneală neagră, de însuşi Richard J. Taylor, Ph. D., Chairman.

Andres a împăturit scrisoarea, respectându-i cele două îndoituri, a pus-o la loc în plic, a băgat-o în buzunarul interior al sacoului şi s-a aşezat la masă împreună cu întreaga familie, încercând să-şi ascundă nervozitatea printre vorbele pe care le spunea şi boabele de fasole pe care le înghițea. De cum a terminat, a ieşit din casă şi a pornit-o la voia întâmplării. Când s-a întors, în amurg, luase deja o hotărâre, dar n-a vorbit despre ea cu nimeni şi s-a culcat fără să mai mănânce. A doua zi de dimineață, i-a comunicat

solemn decizia sa doamnei Antonia, în vreme ce aceasta întindea cearşafurile abia spălate pe o sârmă în curtea interioară. Iar Simonei i-a trimis o scrisoare pe care să i-o citească don Ramon.

La 14 iulie 1935, în portul Cadiz, Andres a luat în stăpânire o cuşetă de pe puntea inferioară a navei *Cristobal Colon*[18], îndreptându-se spre o țară imensă şi necunoscută. Prevăzuse să revină în patrie la începutul lunii iunie a anului următor, de cum se încheiau cursurile, dar invitația la un curs de Vară cu profesori de gimnaziu i-a schimbat planurile şi i-a amânat întoarcerea pentru începutul lui august 1936. Iar Andres şi-a zis că, din banii primiți pentru curs, putea să cumpere daruri: aparate moderne, a căror tehnologie nici măcar nu putea fi ghicită în țara lui.

Mica modificare de planuri din calendar i-a schimbat iremediabil destinul: din pricina renghiurilor pe care i le-a jucat istoria, Andres Fontana nu s-a mai întors niciodată în țară. A rămas în America, dar cu inima strânsă şi o valiză plină cu haine noi, o jumătate de duzină de baxuri de tutun blond şi patru fantastice fiare de călcat electrice, marca General Electric. Doamna Antonia, mama şi surorile lui aveau să mai calce mulți, mulți ani rufele după vechiul obicei.

Războiul a schimbat definitiv țara lui Andres. Madridul s-a pregătit pentru o rezistență dură, iar fața oraşului s-a transformat radical. Statuia lui don Agustfn de Argiielles, care îl saluta pe tânăr în fiecare dimineață, când părăsea locuința portarilor din strada Princesa, a fost mutată din loc ca să nu încurce mişcările de trupe şi vehicule. Rotonda hotelului Palace, unde se dansa la comanda unei blonde sculpturale, a ajuns spital de campanie. La începutul

---

[18] Cristofor Columb.

conflictului, aproape toate facultățile şi centrele din noul Oraş Universitar erau într-o fază foarte avansată, dacă nu terminate şi în plină funcțiune. Dar mirosul de var proaspăt, strălucirea cristalelor şi a pupitrelor din lemn recent lăcuit nu erau sortite să dureze prea mult. Războiul nemilos avea să transforme în moloz universitatea care înainta semeață pe drumul excelenței. Şi să-i distrugă mare parte din patrimoniul ştiințific, artistic şi bibliografic, împingându-i în abisul exilului mulți dintre profesorii săi. La căderea Madridului, visul monarhic ambițios al campusului de splendoare americană fusese brutal şi definitiv distrus, iar edificiile universității deveniseră nişte schelete înspăimântătoare. Din cei patruzeci de mii de copaci plantați, abia dacă mai rămăseseră rădăcinile. Locul aulelor fusese luat de tranşee; cel al laboratoarelor, de parapete. Din enciclopedii şi dicționare se făcuseră baricade, iar sacii cu pământ, puştile şi cadavrele erau împrăştiate sinistru prin hemicicluri şi biblioteci.

În Oraşul universitar s-a murit cu miile. Printre victime s-a numărat şi Marcelino, decedat în Spitalul Clinic, cu craniul spart şi gura lipită de pardoseala acelui loc destinat să contribuie la înflorirea ştiinței, cunoaşterii şi speranței, şi nu a ororii şi morții. În buzunarul stâng al hainei, zidarul avea o misivă mototolită, pe jumătate scrisă, în care, cu literele lui de şcolar, formula un salut transoceanic care n-avea să ajungă niciodată la destinație: „Dragul meu prieten Andres, sper ca această scrisoare să te găsească bine sănătos...”

Capitolul 7

Cu ajutorul câtorva tineri de la cursurile postuniversitare, am mutat prima parte a legatului în biroul meu şi am îngrămădit cutiile şi mormanele de hârtii lângă perete. A fost

o schimbare semnificativă, nu numai fiindcă am abandonat întunericul şi izolarea din subsol ca să lucrez într-un mediu mai plăcut, ci şi pentru că am şvut în oarecare măsură senzaţia că, în sfârşit, îl scoteam din tenebre pe Andres Fontana.

Figura lui difuză mi se profila tot mai clar în faţa ochilor, de pe poziţii mai umane şi cu mai mare implicare din partea mea, căci îmi croiam drum spre lumină în viaţa profesorului, fără să pierd perspectiva existenţei lui reale. Totul avea acum ceva mai mult sens: scrierile, acţiunile şi corespondenţa lui.

Aşa au trecut zilele, înaintând cu pas constant, îmi spuneam, pe drumul drept al reconstrucţiei. Până când un telefon neaşteptat m-a făcut să şovăi şi să scap pe jos, cu zgomot, mingile colorate, pe care – naiva de mine – îmi închipuiam că le ţineam armonios în aer. Era pe la începutul lui octombrie. Şi Alberto a fost cel care, încă o dată, a distrus echilibrul.

Nu-l mai auzisem de la începutul verii, nu vorbiserăm nici măcar după ce aflasem de la David că Alberto va fi iar tată. De fapt, de cum primisem vestea, mă încăpăţânasem să refuz orice contact cu el. Preferasem să-l evit, ştiind că ar fi fost dureros pentru mine să înfrunt cruzimea împrejurărilor: era ca şi cum aş fi pus sare pe o rană proaspătă, ca uleiul încins sărind pe mâna care ţine spumiera. Poate că şi Alberto înţelesese cum stau lucrurile şi hotărâse să nu insiste cu telefoanele ca să mă scutească de suferinţă. Sau poate că nu pricepuse nimic şi doar mă uitase, cufundat cum era în noul său proiect de viaţă din mansarda pe care o reamenajase împreună cu colega de serviciu mult mai tânără decât el, care îi era acum şi tovarăşă de viaţă.

Concursul pe care îl dăduse Alberto pentru a intra în corpul superior al funcţionarilor de stat îl trăiserăm împreună timp de trei ani, făcând amândoi eforturi în

vederea acestui obiectiv. Când ne căsătoriserăm, niciunul din noi nu-şi terminase încă studiile. Eu mai aveam un an şi jumătate, el doar câteva luni. Şi ne gândiserăm că ar fi fost mult mai bine să ne concentrăm toate eforturile asupra carierei lui. Pe lângă faptul că era cu un an înaintea mea la universitate, lui îi era perfect limpede ce voia să facă în viaţă: să se pregătească pentru un examen similar celui dat de tatăl şi fraţii lui. În schimb, planurile mele de viitor erau mult mai neclare. De fapt, aproape inexistente, îmi plăceau limbile străine, cărţile şi călătoriile. Nişte lucruri vagi şi lipsite de importanţă, ce mai, cu posibilităţi reduse de a se materializa imediat într-o activitate productivă şi plătită acceptabil. Aşa încât Alberto, al cărui dosar era mult mai puţin strălucit decât al meu, se dedicase studiului. Între timp, iluziile mele o duseseră pe apa Sâmbetei, căci eu încercam să ţin mica noastră familie pe linia de plutire.

Cum era şi logic, cel care a avut succes până la urmă a fost Alberto: parcursese ca nebunul nesfârşita tematică de examen, aşa că şi-a atins ţelul la a doua încercare. Între timp, eu nu dădusem niciun examen, nu primisem felicitări după afişarea listelor cu cei admişi, nici nu schimbasem pe costume şi cravate blugii dintotdeauna şi jerseurile lungi din lână groasă pe care le tricotam eu însămi în puţinele mele ceasuri libere. Dar făcusem, într-adevăr, alte lucruri, care contribuiseră probabil, cel puţin tangenţial, la triumful soţului meu, pe atunci un tânăr promiţător. Pe măsură ce el învăţase legi şi decrete, cu dopuri în urechi, ca să se izoleze de rutina cotidiană, eu îi zămislisem şi crescusem doi fii, străduindu-mă zi şi noapte ca ei să nu-i tulbure liniştea de care avea nevoie cu plânsul şi tărăboiul lor.

Bătusem kilometri de trotuare şi stătusem ceasuri la rând pe piatra rece a băncilor din parcuri, petrecându-mi viaţa lipită de căruciorul unui copil, în vreme ce al doilea creştea în mine, mai târziu împinsesem un cărucior dublu, iar după

aceea mersesem de mână cu doi copii, în ritmul paşilor lor, ridicându-i când cădeau, ştergându-le lacrimile, rănile şi mucii şi reluând mai apoi plimbarea. Şi tot aşa, zile, luni şi ani la rând, pe frig şi căldură, pe vreme bună sau pe ploaie şi vânt, pentru ca Alberto să poată avea liniştea necesară studiului. Să nu i se distragă atenţia, să nu fie deranjat. Lucru de care eu nu avusesem parte niciodată.

Pe când soţul meu trăia izolat în bula sa juridică, străin de banalităţi casnice precum plata chiriei şi a gazului sau cumpăratul de ouă, pui şi detergenţi, eu făceam, la voia întâmplării, orice muncă plătită mi se ivea în cale. Meditaţii, în timp ce copiii mei îşi făceau siesta ori umblau în patru labe printre elevii pe care-i aveam; traducere de texte medicale pe care le băteam la maşină cu o mână, în vreme ce cu cealaltă îi ţineam biberonul lui David; dactilografierea de manuscrise indescifrabile, în timp ce îi dădeam lui Paul să sugă. Şi totul pentru ca Alberto să studieze aşa cum mi-ar fi plăcut şi mie s-o fac. Dar n-a fost să fie, fiindcă nici măcar nu ne făcuserăm acest plan. Poate pentru că fiii noştri erau pe drum, poate pentru că eu aspiram doar să fiu profesoară de ceva care să aibă legătură cu filologia, şi asta era mai puţin important decât ambiţia soţului meu de a ajunge funcţionar public.

În pofida tuturor acestor lucruri, mi-am terminat cu chiu, cu vai studiile. Dar a trebuit să accept că nu puteam să-mi dau imediat doctoratul şi să-mi caut o slujbă respectabilă, căci mai trebuia să-l ajut pe Alberto să-şi atingă nobilul ţel de a ajunge înalt funcţionat de stat, asemenea tatălui său: acel tată care – la fel ca părinţii mei – considerase că familia fusese dezonorată de faptul că ne căsătoriserăm atât de tineri, eu afişând o sarcină mai mult decât vizibilă. Acel tată care nu se îngrijise niciodată de fiul său, de soţia lui ori de fiii fiului său, până în clipa în care *Monitorul Oficial* nu publicase numirea vlăstarului. Doar atunci păruse să uite

de dezonoare, redeschizându-ne uşile lumii lui. A naibii nevoie mai aveam de aşa ceva! Dar Alberto a acceptat să revină în țarc cu aceeaşi uimitoare naturalețe cu care acum se învățase să nu mă mai aibă alături şi să înceapă o viață nouă cu Eva. Ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca şi cum nicicând n-ar fi existat un „mai înainte". Ca şi cum de-a lungul drumului n-ar fi existat durerea. Aşa era Alberto: lupta cu mare tenacitate pentru ceea ce îl interesa şi era total insensibil în fața complicațiilor. Ce puțin ne cunoşteam!

În sfârşit, după ce Alberto a trecut examenul, am putut şi eu să-mi caut mai atent o slujbă regulată, cu normă întreagă. Experiența nesfârşitelor meditații date zecilor de adolescenți m-a făcut să exclud posibilitatea de a mă dedica învățământului gimnazial de atunci. N-aveam puterea să înfrunt diateza pasivă şi propozițiile atributive, luptând în paralel cu explozia hormonală şi pubertatea fiilor mei. De aceea, m-am agățat de firul de păr al concursului organizat într-una dintre noile universități care începeau să înflorească în acei ani pentru postul cel mai de jos din ierarhia profesorală, post care m-a entuziasmat încă de la început. Şi aşa am demarat.

Timpul a zburat, mi-am terminat teza de doctorat, iar munca mi-a intrat pe un făgaş stabil. Ne-am mutat: am trecut de la şaizeci de metri pătrați, prost împărțiți, ai unui apartament dintr-un vechi cartier mărginaş la aproape două sute recent construiți, cu o mică grădină, copiii au crescut şi au început să iasă singuri, iar viața a mers mai departe. Până ce într-o zi, una ca toate celelalte, cineva i-a ieşit în cale soțului meu şi, brusc, soția şi universul său domestic i s-au părut probabil teribil de plicticoase. Iar la începutul lui iulie, când căldura începea să se instaureze feroce, Alberto m-a anunțat că pleca de acasă.

Pentru întâia oară în viață, am fost conştientă de cât de fragile sunt de fapt lucrurile pe care le considerăm permanente, de uşurința cu care se năruie tot ce-i stabil, aşa încât realitatea poate fi luată de o adiere de vânt intrată pe fereastră. În noaptea când a plecat, Alberto a luat cu sine ceva mai mult decât o valiză cu lucruri de vară. Cu ei au plecat şi încrederea şi ingenua mea convingere că existența e unidirecțională şi are o liniaritate prestabilită, făurită de-a lungul anilor şi sprijinită ferm pe piloni solizi şi durabili. Când a închis uşa în urma lui, Alberto n-a lăsat în casă doar o femeie cu inima zdrobită. Ci şi una schimbată pe vecie: ființa aceasta, care se credea puternică, devenise vulnerabilă, sceptică şi neîncrezătoare în restul lumii.

Acum, telefonul lui mă luase prin surprindere, probabil că, îi dăduse numărul unul din băieți. De departe, vocea îi suna străină. Era neschimbată, dar nu mai transmitea complicitatea care se crease între noi în cei douăzeci şi cinci de ani de conviețuire. Se spulberase sau poate că, atunci când îşi golise dulapul, Alberto o luase cu el, odată cu câteva alte obiecte din diferite colțuri a) e casei noastre. Nu mai exista între noi codul imperceptibil cu ajutorul căruia comunicaserăm ani la rând cu precizia unor lunetişti. Alberto avea acum vocea unui domn atent şi distant, care îmi vorbea despre avocați, conturi curente, ipoteci şi procuri notariale. I-am acceptat necondiționat, ca un automat, propunerile, n-am refuzat şi n-am propus alternative. În fond, totul îmi era perfect egal.

Niciodată nu stabiliserăm între bunurile noastre şi în viața noastră comună demarcații mai presus de cele impuse de puterea obişnuinței: partea de pat unde dormea fiecare, locul pe care îl ocupa fiecare la masă, ordinea lucrurilor în dulapuri şi pe etajerele din baie. Ne începuserăm conviețuirea cu atât de puține bunuri, încât tot ce dobândiserăm intrase în avuția comună a familiei. N-aveam

decât cele două maşini cu care mergeam la lucru, casa în care locuiam şi căsuța de pe plajă. Alberto mi-a propus să vindem ambele case, să plătim ipotecile restante şi să împărțim banii rămaşi. Nu mi s-a părut nici rău, nici bine. După mine, putea să le dea şi foc.

Am închis şi am rămas nemişcată, strângând încă în mână receptorul după ce îl pusesem jos, încercând să merg înapoi pe firul discuției, ca s-o diger. După câteva clipe, telefonul a sunat din nou, spărgând liniştea. Am presupus că era tot Alberto, poate că uitase să-mi spună ceva. Dar glasul pe care l-am auzit n-a fost al lui.

— Blanca, sunt Luis Zarate. Putem lua masa împreună? Aş vrea să-ți propun un lucru. Mai bine zis, două.

M-am întâlnit cu directorul la intrarea în Guevara Hall şi ne-am dus împreună la cantina din campus. Deşi încercam să mă port absolut normal, tot îmi mai răsuna în urechi glasul lui Alberto. Revenise cu atâta forță, cu o intensitate atât de neaşteptată, încât, în timp ce directorul vorbea, iar eu mă făceam că ascult, dând când şi când din cap, afirmativ, mintea îmi rătăcea pierdută pe alte drumuri. Până ce, cu tăvile în mâini, ne-am aşezat față în față, iar el m-a lămurit de ce voise să mă vadă. N-am avut de ales, am revenit la realitate şi l-am ascultat cu atenție.

— Departamentul a fost invitat să participe la un nou program universitar, m-a informat el, atacându-şi conştiincios salata. Am dori să oferim un curs de interes general. Mă gândesc să profităm de şederea ta, propunând ceva legat de Spania contemporană. Pe aici țara ta e puțin cunoscută, întreaga influență hispanică vine, practic, din Mexic. Aşa că ar putea fi atrăgător un curs pentru cei dornici să-şi perfecționeze cunoştințele de limbă şi să cunoască, în paralel, aspecte din Spania actuală, nu crezi?

De fapt, nu credeam nimic. În acel moment, o asemenea propunere mă lăsa total indiferentă. La fel ca orice altă

propunere pe care mi-ar fi făcut-o. Am încercat să nu mă arăt din cale-afară de nepoliticoasă.

— Pare interesant, am minţit fără ocolişuri, prefăcându-mă că mă chinuiesc să prind în scobitoare o ciupercă amărâtă.

— Nu-i un seminar academic, ci ceva mult mai informai, a continuat Luis. Ai putea folosi articole de ziar, ştiri, fragmente de roman: orice tip de material doreşti. Chiar şi filme, am eu o grămadă. Nu ţi-ar lua decât două după-amiezi pe săptămână şi nu se plăteşte rău.

— Cine ar fi studenţii?

— Adulţi de diverse profesii, poate şi absolvenţi de la alte departamente. Persoane legate de universitate sau simpli rezidenţi în Santa Cecilia, interesaţi să mai înveţe câte ceva.

Deşi n-aveam niciun chef, oferta părea tentantă. Îmi plăcea să predau şi să concep cursuri. În plus, n-aveam nimic special de făcut după-amiaza, iar banii erau buni oricând. Şi totuşi, eram incapabilă să iau o decizie.

— Mă mai pot gândi?

M-a privit cu ochi curioşi. Ca şi cum încerca să afle dacă într-adevăr aveam nevoie de timp ca să iau o decizie ori nu mă hotărâm să-i accept propunerea din cine ştie ce alt motiv.

— Fireşte, ia-ţi tot timpul de care ai nevoie. În orice caz, Rebecca are datele concrete cu privire la curs, dacă vrei să afli şi alte amănunte. Dar iată şi a doua propunere pe care vreau să ţi-o fac, mai. Scurtă şi mai simplă.

Eram convinsă că orice propunere mi-ar fi făcut, nici aceea n-avea să mă entuziasmeze din cale-afară. Dar nu i-am arătat acest lucru.

— Ia spune.

— Nu ştiu dacă ai aflat, dar între 15 septembrie şi 15 octombrie, în ţara noastră se celebrează luna Hispanităţii.

Cred că s-a înfiinţat prin anii ’60 şi este un omagiu adus bogăţiei moştenirii hispanice.

— Şi, în principal, în ce constă această manifestare?

— Într-o grămadă de proiecte variate, în funcţie de locul unde se desfăşoară. De la manifestări folclorice până la întruniri politice. Serviciul de relaţii internaţionale al universităţii propune în fiecare an o dezbatere la care departamentul obişnuieşte să fie reprezentat de cineva. Şi m-am gândit că anul acesta ai putea fi tu persoana respectivă, în calitate de invitată a noastră.

— Şi despre ce să vorbesc?

— Păi, despre o mie de chestii, aşa, în general. De obicei, se organizează o dezbatere mare, cu şapte sau opt participanţi din diferite domenii şi discipline legate de lumea hispanică. Profesori de istoria Americii Latine, de relaţii internaţionale ori ştiinţe politice, câte un profesor invitat, câte un doctorand...

Nici măcar nu l-am lăsat să termine.

— Te încurc dacă te refuz?

N-aveam nici chef, nici putere să ofer opinii cât de cât interesante despre Dumnezeu ştia ce într-o dezbatere cu atâta lume, n-aveam chef nici măcar să gândesc.

— Deloc, era doar o idee. Pot să le fac o asemenea propunere şi altor colegi. Sau să particip chiar eu.

— Nu e cel mai bun moment pentru mine să fac pe vedeta, înţelegi?

— Nu-ţi face griji, toţi trecem prin chestii de-astea din când în când...

Am început să ne strângem tăvile, le-am pus pe cărucioare, era timpul să ne întoarcem. Pe drum, Luis a continuat să vorbească doar el, fără să mă întrebe nimic şi fără să aştepte să vorbesc şi eu, conştient că nu prea mă trăgea inima.

— Te las atunci pe mâinile Rebeccăi, care îți va da amănunte despre curs, dacă până la urmă îți iei inima-n dinți. Ai să-mi spui tu, de acord? mi-a zis în loc de salut când am ieşit din ascensor.

Am schițat un surâs, am şoptit un „de acord", răspunzând la al lui, şi am dat să plec. Apoi o mână mi-a strâns scurt de încheietură.

— Dacă ai chef vreodată să stăm de vorbă, ştii unde mă găseşti.

Fără să mai spună nimic, s-a întors spre sala de şedințe, iar eu m-am dus s-o caut pe Rebecca, oarecum deconcertată încă de gestul lui neaşteptat. Poate că nu eram chiar atât de singură cum mă credeam. Poate că soluția era să-mi umplu viața cu alte sentimente în loc să plâng după cele pierdute.

Am găsit uşa închisă şi pe ea un *post-it* galben. „Am plecat la masă", scria pe hârtiuță. Aşa că m-am întors în biroul meu şi am continuat să lucrez, încercând să calculez la ce oră avea să revină Rebecca, gândindu-mă la propunerea de a ține acel curs şi simțind încă pe piele degetele neaşteptate ale lui Luis Zarate. De cum intrasem, o subită strângere de inimă îmi ştersese, ca prin minune, toate lucrurile pe care le aveam în minte (cursul, masa rotundă, Rebecca, directorul, bunele-mi intenții şi marea umbrelă a hispanității) toate, absolut toate se volatilizaseră sub asaltul violent al unei amintiri, aceea a telefonului lui Alberto.

Dar am opus rezistență încă o dată. Mi-am refuzat singură dreptul de a scormoni printre cele auzite, de a analiza cruda şi trista propunere a celui ce-mi fusese atâta vreme omul cel mai apropiat. Am refuzat să mă întreb iarăşi cum era cu putință să ni se întâmple una ca asta.

M-am refugiat din nou în hârtiile lui Fontana. Am înotat îndelung printre ele, folosindu-le ca analgezic, până ce nişte bătăi în uşă m-au trezit din gândurile în care mă

cufundasem. Ridicând ochii, am dat de chipul plăcut al Rebeccăi.

— Ştiu că m-ai căutat şi ştiu şi pentru ce. Am aici toate amănuntele.

Am luat un morman de hârtii de pe un scaun şi am rugat-o să stea jos. Pe singurul scaun din biroul acela mic, în afara bătrânului meu fotoliu.

— Aşa cum cred că ţi-a spus deja directorul, a început Rebecca să mă lămurească, aşezându-se în faţa biroului meu, este vorba de un seminar de patru ore pe săptămână, timp de opt săptămâni. Ştiu că încă de mult se interesează de el diferite persoane, chiar şi mie mi-ar plăcea să-l ţin, deşi mă tem că am cunoştinţe elementare despre limba ta.

— Ai fost vreodată în Spania, Rebecca? am întrebat-o. Nici eu nu ştiam de ce-i pusesem o asemenea întrebare. Poate fiindcă, în ciuda curentului de simpatie născut între noi, nu mă întrebasem niciodată ce ştia despre patria mea. Poate fiindcă, în acel moment, aveam nevoie să recurg la ceva care să-mi ofere un pic de căldură.

La întrebarea mea simplă, Rebecca a reacţionat cu mare lentoare. Mai întâi şi-a scos ochelarii, apoi mi-a răspuns, ştergându-şi lentilele cu un colţ de la poala cămăşii.

— O dată am fost gata-gata să plec, acum foarte mulţi ani. Aveam o prietenă spanioloaică, ştii? O mare prietenă. Trăia aici, în Santa Cecilia, şi puseserăm la cale o călătorie, urma să petrecem toată vara în Spania. Dar, în primăvara aceea, s-a întâmplat ceva neprevăzut şi planurile noastre au rămas simple planuri. A ridicat din nou privirile. Poate că aşa, într-o zi, o să-mi iau iar inima în dinţi.

Am revenit la proiectul cursului şi eram aproape convinsă că aveam să-l accept. Am vorbit despre date şi termene, despre" posibilii cursanţi. Până ce ne-am dat seama că se făcuse aproape cinci, ora la care se termina ziua de lucru. Rebecca şi-a strâns hârtiile şi s-a pregătit de plecare. În

picioare, gata să iasă pe uşă, m-a privit cu un zâmbet mijit, cu o urmă de nostalgie în ochi şi în glas.

— Era o femeie extraordinară. Amintirea ei pluteşte pe-aici.

Capitolul 8

În săptămâna următoare, au tapetat departamentul cu afişe ce anunțau dezbaterea pe tema hispanității pentru ca nimeni dintre noi să nu uite data.

— Vii, nu-i aşa? m-a întrebat Rebecca pe la prânz, băgând scurt capul în biroul meu.

— Cred că da. Dar tu?

— Fără îndoială, nu pierd niciodată ocazia. Trec să te iau.

Sala de festivități era practic plină şi toată lumea îşi căuta câte un loc. Scena, în schimb, continuă să rămână pustie, ocupată doar de doi tehnicieni, care pregăteau microfoanele din fața celor nouă scaune goale. M-am simțit uşurată să ştiu că niciunul dintre ele nu mă aştepta pe mine.

Ne-am dus pe culoar şi l-am găsit pe Luis Zarate, care discuta cu câțiva colegi şi studenți. De cum ne-a zărit, s-a desprins din grup şi s-a apropiat de noi.

— Sper ca dezbaterea să vi se pară interesantă, poate chiar amuzantă. Aş fi fost încântat să iei cuvântul, Blanca, dar o lăsăm pe altă dată.

— Altă dată, cu siguranță, am întărit, ştiind sigur că acest „altă dată" înseamnă niciodată. Dar tu ai să vorbeşti, totuşi?

— Mă tem că da, la urma urmelor, n-am de ales. Cu siguranță că nu ne vom plictisi...

Eram convinsă că aşa avea să fie. Luis vorbea cu foarte mare dezinvoltură, intervenea inteligent şi prompt şi avea un bagaj considerabil de cunoştințe. Îmi dădeam tot mai mult seama de aceste lucruri, căci continuam să ne vedeam adeseori: întâlniri prin birouri şi pe coridoare, câte-o masă

la cantină, unde niciodată nu ne lipseau subiectele de conversație.

Rebecca şi cu mine ne-am aşezat într-o latură a unuia dintre primele rânduri. S-au stins câteva lumini, ambianța a devenit plăcută, participanții la masa rotundă au urcat, în sfârşit, pe estradă, iar în sală s-a instalat liniştea.

În negru, ca întotdeauna, Luis Zarate s-a aşezat pe al treilea scaun din dreapta, locul care, fără îndoială, mi-ar fi aparținut dacă i-aş fi acceptat propunerea. Ultimul care a urcat pe estradă, din doi paşi mari, s-a dovedit a fi Daniel Carter, fostul profesor al universității, pe care îl cunoscusem la Mai's Market. În sacou, dar fără cravată, cu barba lui deschisă la culoare şi părul destul de lung. Sigur pe sine, parcă mereu pe fugă şi părând că tocmai a sosit de undeva. Înainte de a se aşeza, a împărțit celor de față strângeri de mână, gesturi afectuoase şi câte o îmbrățişare rapidă. Dar n-a putut schimba nicio vorbă cu directorul când a trecut pe lângă el, deoarece Zarate părea ocupat să-şi noteze ceva în agendă.

— Ce caută aici prietenul tău? am întrebat-o în şoaptă pe Rebecca, în timp ce Daniel Carter se aşeza, în sfârşit, la stânga moderatorului.

— Întotdeauna e chemat şi un profesor invitat care are o oarecare legătură cu lumea hispanică, aşa cum a făcut Zarate şi cu tine.

— Păi, nu era aici doar în trecere?

Deşi era imposibil să mă fi auzit, chiar în clipa aceea Daniel Carter ne-a observat şi ne-a salutat uşor.

— Are de gând să stea mai mult decât plănuise la început, m-a lămurit Rebecca, murmurând grăbită.

N-am mai primit şi alte explicații, moderatorul începuse prezentarea participanților. O pictoriță guatemaleză, profesoară la departamentul de Arte, care purta o cămaşă fără mâneci tip indian, plină cu flori şi păsări. Un tânăr

profesor argentinian, slab şi cu o bărbuţă blondă, specialist în relaţii economice internaţionale. O jurnalistă matură, recent picată din Ecuador, unde fiica ei lucra pentru Peace Corps. O masterandă care îşi desăvârşea dizertaţia despre relaţiile dintre Statele Unite şi Chile în epoca lui Allende. Apoi cei doi cunoscuţi ai mei, precum şi alţi participanţi a căror proveniență n-am putut-o reține.

Dezbaterea curgea bine. Din politețe pentru audiență, s-a folosit mai ales limba engleză, deşi presărată de aproape toţi cu vorbe spanioleşti ori de câte ori o cereau referinţele ori evocările. Numai pictoriţa insista din când în când, peste măsură, pe câte un aspect total lipsit de însemnătate, dar moderatorul avea mare experiență şi dădea pe rând cuvântul tuturor, astfel încât intervenţia fiecăruia să dureze doar atât cât trebuia. S-au auzit idei limpezi şi informaţii interesante, fraze ingenioase, glume care au smuls zâmbete publicului, iar singurele două polemici s-au rezolvat rapid.

S-a discutat despre mii de lucruri diferite din lumea hispanofonă locală şi internaţională şi s-au emis opinii, pronosticuri şi perspective legate de mileniul ce urma să înceapă în mai puţin de trei luni. S-au abordat numeroase chestiuni, de la venirea lui Hugo Chávez la putere în Venezuela până la dialogurile din Columbia între preşedintele Păstrâna şi gherilele FARC[19]. De la politicile tot mai flexibile ale lui Clinton faţă de Cuba până la invazia latină în muzica pop şi Oscarul primit de Pedro Almodovar pentru *Totul despre mama mea.* Şi atunci s-a aprins scânteia.

— Menţionarea acestui premiu îmi produce o enormă satisfacţie, a mărturisit Zarate, imediat ce a fost abordat subiectul. Nu doar pentru recunoaşterea implicită a

[19] Forţele Armate Revoluţionare Columbiene.

deosebitei calități creatoare a cineastului însuşi, ci şi deoarece confirmă în mod fundamental ceea ce unii dintre colegii mei n-au dorit sau n-au ştiut să aprecieze la cea mai recentă producție cinematografică de expresie spaniolă.

Nimeni n-a reacționat, toți vorbitorii aşteptau ca Luis să continue, neînțelegând unde bătea.

— Mă refer, a continuat el, la poziția reacționară a unui sector foarte concret al comunității noastre academice hispanice.

A făcut iar o pauză, în timp ce colegii lui de dezbatere tăceau. Până când, în chip total neaşteptat, Daniel Carter s-a desprins lent de spătarul scaunului, s-a aplecat înainte şi, în loc să se adreseze publicului, s-a întors spre Luis.

— Din simplă curiozitate, domnule profesor Zarate, săgeata atât de spirituală pe care tocmai ați lansat-o are vreo legătură cu persoana mea?

— Nu cred că domnul doctor Zarate a intenționat să... a încercat mediatorul să calmeze spiritele.

— Deoarece, în caz că aşa stau lucrurile, şi te rog să mă scuzi, Raymond, a continuat Daniel Carter, întrerupându-l pe moderator şi atingându-i uşor brațul pentru ca acesta să-l lase să continue, vreau să spun, în caz că aşa stau lucrurile, poate că ați putea să fiți mai direct şi mai explicit în argumentație, în loc să vă ascundeți în spatele unor înfloriturі retorice, confuze pentru audiență.

— Aveți toată libertatea să-mi interpretați vorbele cum doriți, domnule profesor Carter, a replicat Luis Zarate uşor arogant.

— Atunci exprimați-vă mai clar, ca să evitați orice interpretări subiective.

— N-am vrut să afirm decât că acest premiu va servi, poate, anumitor cercetători ştiințifici pentru a reconsidera valoarea filmelor almodovariene...

— Nu cred că există cineva din profesia noastră care să fi pus vreodată la îndoială calitatea şi originalitatea filmelor lui Pedro Almodovar, l-a întrerupt Carter din nou.

—... valoarea filmelor almodovariene şi a altora de interes similar, insist, ca produs cultural demn de a fi supus unui riguros studiu ştiinţific, a continuat Zarate, ignorându-şi interlocutorul.

Dezbaterea pluralã devenise brusc un soi de partidă de ping-pong acidă, în care mingea sărea rapid doar între doi jucători. Între timp, publicul urmărea cu atenţie schimbul sprinten de impresii, fără să-şi dea limpede seama unde voiau cei doi să ajungă.

Dar printre acele noţiuni teoretice sofisticate mie mi s-a părut, totuşi, că mai percepeam ceva. Ceva personal, fizic, omenesc. Ceva ce şerpuia pe dedesubtul intervenţiilor amândurora, chiar dacă niciunul din cei doi nu-l menţiona limpede. Dar, orice-ar fi fost, tocmai acel ceva generase, probabil într-un anume moment din trecut, vădita antipatie pe care o sesizam în prezent între fostul profesorul invitat şi directorul departamentului de Limbi Moderne.

Disputa continua. Luis Zarate ataca, cu un gâlgâit necontenit de vorbe şi un limbaj corporal precar: static, sprijinindu-se doar pe mişcarea unui pix pe care îl înfigea din când în când în masă ca să-şi sublinieze intervenţiile. La rândul lui, Daniel Carter îşi însoţea vorbele cu gesturi mai generoase şi se rezemase iar de spătarul scaunului, cu aparenta dezinvoltură a celui care trecuse prin numeroase dispute.

— Încerc să spun că mai există universitari care încă trăiesc anchilozaţi în vechile practici materialiste legate de simpla critică socială, a insistat directorul. Ca şi cum nici metodologia de cercetare, nici cultura spaniolă n-ar mai fi progresat după filmele lui Carlos Saura ori după romanul *Vremea tăcerii,* de Martin Santos. Ca şi cum tot mai

supraviețuieşte angajarea marxistă, iar Spania continuă să fie țara trompetelor, tamburinelor şi taurilor.

— Pentru Dumnezeu, Zărate, n-ai să-mi spui că o să vorbim azi şi despre tauri...

Poate că mai curând tonul decât comentariul în sine a provocat un hohot general. Am privit de jur-împrejur şi am simțit că, departe de a fi nelămuriți, aproape toți cei de față se amuzau ascultând acea dispută elegantă.

— În asemenea ambianță, nu încape nicio îndoială că v-ați putea apăra mult mai bine decât mine. Deosebita dumneavoastră atracție pentru un spectacol atât de sângeros precum coridele e de domeniul public, din câte am înțeles. Poate că acest fapt e o dovadă în plus a încadrării conservatoare la care mă refer.

— Şi n-o luați drept sprijinul meu vădit pentru încă şi mai demodată şi retrograda supraviețuire a franchismului? Fiindcă e singura prostie care v-a mai rămas de enunțat.

— Vă rog să nu frivolizați acest subiect, domnule profesor Carter. Suntem la o dezbatere între intelectuali.

— Nu-l frivolizez deloc, iubite coleg. Dumneavoastră înşivă recurgeți la vechile locuri comune recurente din cultura spaniolă. Deşi vă mai lipsesc câteva pentru a putea completa catalogul demonilor care îl chinuie pe hispanistul postmodern perfect. Ce-ar fi să mai menționați femeia brună din poezie şi tricornurile jandarmilor?

Ultimele vorbe i s-au desprins de pe buze în spaniolă şi, cu toate că nouăzeci şi nouă la sută din audiență nu le-a înțeles, eu a trebuit să fac un efort serios ca să-mi rețin râsul. Probabil că, de la distanță, Daniel Carter a observat ceva pe chipul meu, fiindcă, ridicând scurt dintr-o sprânceană, mi-a făcut complice cu ochiul, aproape imperceptibil, dar neîndoielnic.

— V-aş rămâne recunoscător dacă ați recurge la argumente cu adevărat serioase, domnule profesor Carter.

— Mulțumesc, dar n-am nevoie să mă învățați la ce argumente trebuie să recurg, a replicat Daniel, revenind la o seninătate lipsită de orice ton de glumă. Încă de la început, numai dumneavoastră ați denaturat discuția, manipulând-o pentru a transforma o împrejurare personală care nu-şi are locul aici într-o presupusă neînțelegere de nivel intelectual.

Directorul s-a pregătit imediat să contraatace, dar Daniel Carter, în a cărui răbdare începea să se simtă deja o oarecare lehamite, a hotărât să pună capăt unilateral acelui incident.

— Ei bine, prietene, cred că aici trebuie să punem punct. Şi a conchis, dând greutate vorbelor lui cu o palmă sonoră în masă. Cred că am plictisit deja destul de mult audiența cu mica noastră dispută dialectică. Să-l lăsăm pe moderator să încheie dezbaterea, căci, de nu, o vom prelungi până ce vom afla nominalizările pentru Oscarurile din anul ăsta, când marele candidat va fi un film despre necazurile unui orfan din Uzbekistan, iar noi vom fi dat uitării motivul pentru care am început să ne certăm într-o zi de demult.

Pe chipul lui Luis Zarate am observat o uşoară rafală de contrarietate. Am intuit că i-ar fi plăcut să continue gâlceava: să emită argumente şi să-şi înțeleagă strânsoarea până ce va pune jos brațul adversarului. Dar n-a izbutit. Nu exista posibilitatea vreunei victorii sau a vreunui câştigător. Neexistând nicio perspectivă de a se ajunge la un acord, dezbaterea s-a oprit pur şi simplu. Dar mi s-a părut că pe deasupra estradei plutea însăşi pricina neştiută a ascunsei antipatii dintre cei doi.

Moderatorul a închis dezbaterea, mulțumind pentru prezență şi atenție, iar sala s-a reumplut de zgomot, mişcare şi lumină. În timp ce ne ridicam cu toții, vorbitorii au coborât de pe estradă. De la distanță, Daniel a făcut un gest, cerându-ne Rebeccăi şi mie să-l aşteptăm în timp ce începea să înainteze, croindu-şi drum prin public.

Totuşi, ca să ieşim, era obligatoriu să trecem pe lângă Luis Zarate, care tocmai schimba câteva vorbe cu doi profesori de la departamentul vecin de Lingvistică. Credeam că Zarate şi Carter aveau să se evite sau, în cel mai bun caz, să se despartă cu răceală. Dar, spre surprinderea mea, l-am văzut pe Daniel oprindu-se lângă director, punându-i o mână pe braţ şi strângându-i-l uşor.

Dacă i-ar fi vorbit în engleză, cu siguranţă că frazele spuse de el mi-ar fi scăpat printre zecile de glasuri ce se încrucişau în această limbă în jurul meu. Dar, poate fiindcă alesese limba mea, ele lui mi-au ajuns la urechi cu toată claritatea.

— Nu lua lucrurile prea în serios, băiete. Scoate capul din hârtii şi mai trăieşte şi tu.

Capitolul 9

În timp ce Daniel Carter îşi lua la revedere de la câţiva colegi cărora nici nu le dădea prin gând să-l lase să plece, noi două am schimbat câteva cuvinte cu directorul nostru, la ieşire. Dezbaterea nu părea să-l fi deranjat cu ceva. Nici fraza finală pe care i-o aruncase în particular adversarul său nu părea să-l fi iritat. Ori cel puţin aşa lăsa să se vadă.

— La asta-i bună universitatea, nu? Ca să se stimuleze dezbaterea şi abordarea critică, ca să se confrunte idei şi opinii. În fine, viaţa academică şi sinuozităţile ei... a glumit Zarate înainte de a pleca. Apropo, Blanca, ce-ai hotărât, accepţi cursul?

— Aveam de gând să-ţi spun mâine că da. Pare interesant, cred că are să-mi placă.

— Atunci contez pe tine, Rebecca se va ocupa de formalităţi.

L-am văzut cum pleca, în aparenţă singur. Dar am observat cu coada ochiului că, puţin mai departe, în semiîntuneric, îl aştepta una dintre tinerele profesoare din

departament, al cărei nume n-am izbutit să mi-l amintesc în acel moment. S-au îndreptat împreună spre Toyota lui cu număr din îndepărtatul stat Massachusetts.

Şi s-au pierdut împreună în noapte.

— Nu credeam că mai scap, a comentat Daniel, apropiindu-se de noi în sfârşit. Mă bucur să te văd, Blanca, erai singura cu adevărat autentică în acest asurzitor final de dezbatere despre esența spaniolă, în care toți ceilalți cântau după ureche. Ce-ai în frigider, Rebecca? a întrebat apoi, frecându-şi viguros mâinile. Ceva gustos, să ne inviți la masă, pe doamna doctor Perea şi pe mine?

M-au uimit şi comentariul, şi autoinvitația lui spontană. Comentariul, pentru considerația pe care mi-o arătase, deşi abia ne cunoşteam, iar autoinvitația nu atât pentru naturaleța cu care o făcuse, ci pentru că mă indusese şi pe mine în ea, fără ca măcar să mă fi consultat. Dar n-am obiectat. Propunerea lui era infinit mai stimulativă decât ceea ce mă aştepta acasă în seara aia: o omletă sau orice altă prostie la grătar, în timp ce m-aş fi uitat la televizor la un episod oarecare dintr-un serial vechi.

— O bucată fantastică de somon din Alaska, a răspuns Rebecca. Şi mi se pare că mai am şi două sau trei sticle din naveta cu merlot pe care ai adus-o de la Napa.

— Atunci, ce să mai vorbim. Facem o plimbare?

În vreme ce ne îndreptam cu toții spre casa Rebeccăi, aflată în apropiere, am vorbit despre dezbaterea abia încheiată. Fără să mă declar de partea lui ori de a lui Luis Zarate, i-am mărturisit lui Daniel că aluziile lui neaşteptate la Spania cea oacheşă aproape că mă făcuseră să izbucnesc în râs.

— Probabil că tu m-ai inspirat.

N-am reacționat, nu ştiam ce să răspund.

— Zărindu-te în public de acolo, de sus, a nuanțat Daniel, mi-au venit imediat în minte mii de imagini din țara ta şi nu

doar vechituri din alea, menționate de directorul tău şi de mine.

— Câtă vreme n-apar în mintea ta cu castaniete şi rochie cu trenă la umbra unui taur de Osborne... am răspuns complice pe limba mea, fără să mă mai pot abține.

A râs cu poftă şi i-a explicat Rebeccăi în englezeşte ce imagine imposibilă îi schițasem chiar atunci.

— Spania în care directorul vostru vrea să mă fixeze şi pe care eu însumi am cunoscut-o profund la vremea ei, cu lumini şi umbre, e îngropată de decenii, a continuat Daniel să-şi lămurească prietena.

— Din fericire, am întărit.

— Din fericire, da. Dar nu putem nega că a existat şi că, oricât ne-ar plăcea sau nu, ea a contribuit la modelarea țării pe care o aveți astăzi.

— Poate că profesorul Zarate nu cunoaşte acest aspect, a intervenit Rebecca. Mereu loială, încerca, fără îndoială, să-i țină partea şefului său. Deşi tatăl lui e spaniol, poate că Luis n-a trăit suficient în Spania pentru a o cunoaşte în profunzime, în plus, rădăcinile sale hispanice se întind şi în Chile, țara mamei lui, poate că se simte atras mai mult cultura acestei țări...

— Asta nu-i scuză deloc atitudinea, a întrerupt-o Daniel. Nouă nu ni se recunoaşte valoarea profesională doar dacă e proporțională cu nivelul legăturii afective ori cu pasiunea noastră pentru o țară sau alta, ci şi în funcție de lucrările pe care le publicăm, congresele la care asistăm, dizertațiile pe care le conducem ori cursurile pe care le predăm. Afecțiunea nu-i un plus cuantificabil, ci o chestiune întru totul personală.

— Dar dă şi afecțiunea asta o mână de ajutor la ceva, am zis.

— Dumnezeu ne mai dă o mână de ajutor, a confirmat şmechereşte Daniel. Dar unii nu şi-au dat încă seama.

Nu umblasem niciodată noaptea prin campus, era pentru prima oară că-i vedeam clădirile, cu aulele şi birourile aproape în beznă, cu căminele foarte luminate. Era pentru prima oară când nu-i vedeam pe studenţi grăbindu-se între o sală şi alta, ci tolăniţi în faţa uşilor, fumând, sporovăind, râzând, încheindu-şi astfel ziua. Era pentru prima oară că priveam luminile orbitoare încă aprinse pe terenurile de baschet, în timp ce mingile ricoşau sonor de panouri şi un miros uşor de mâncare de la cazan ieşea pe aerisirile bucătăriilor.

Am trecut şi de apartamentul meu, în drum spre piaţa Santa Cecilia, zona cea mai urbanizată din orăşel. Nu trecuse nicio lună de la sosirea mea, dar, la vederea ei, am avut subit impresia că trecuse un veac din dimineaţa când îmi băusem acolo prima cafea, descumpănită şi dezorientată, încercând să accept că acela avea să fie, pentru o perioadă încă imprecisă, noul meu loc pe lume.

Dar gândul acesta n-a durat mai mult de-o clipă, căci l-am auzit pe Daniel pomenind numele lui Andres Fontana şi m-am reîntors rapid în prezent.

— Lui îi plăcea să se aşeze aici, în piaţă, ştii, Blanca? spunea mereu că are aerul unui sătuc spaniol.

— Într-un anume sens, cred că are dreptate, fiindcă e oarecum învechit, am recunoscut.

— Logic, nu? a intervenit Rebecca. Fondatorii acestui oraş au fost vechii californieni, mexicani de descendenţă pur spaniolă, dacă nu chiar spanioli pur-sânge.

— Poate că de-aia piaţa asta şi Los Pinitos erau locurile unde îi plăcea lui să-şi petreacă timpul. Se plimba pe acolo gândindu-se la ale lui, obişnuia să spună că aşa îşi oxigena creierul.

Şi aşa am aflat că tocmai prin Los Pinitos mă plimbasem în după-amiaza când pozele profesorului mort îmi schimbaseră modul de a-mi aborda munca.

— Şi acum se pare că sunt probleme cu această zonă, că vor construi aici un centru comercial, nu?

Mi-au răspuns amândoi aproape la unison.

— Într-adevăr, a confirmat Rebecca. Un centru comercial care e posibil să aducă beneficii economice oraşului Santa Cecilia, dar care va rade de pe faţa pământului un loc drag, pe care noi, cei care am trăit întotdeauna aici, l-am considerat foarte al nostru. Un loc de care noi şi familiile noastre ne simţim foarte legaţi, unde ne distrăm, facem picnicuri cu copiii...

—... prostii cu studenţii... a adăugat Daniel. —... simple plimbări...

Au continuat să-mi explice situaţia, amândoi opunându-se deschis proiectului respectiv.

— În orice caz, bătălia nu-i cu totul pierdută: există serioase îndoieli cu privire la viabilitatea planului, a continuat Daniel, căci proprietatea legitimă asupra terenului pare încurcată de peste un secol.

— Credeam că-i un teren public, care aparţine primăriei locale, am zis.

— Primăria dispune de el şi îi poate negocia concesionarea fiindcă nu există dovezi irefutabile cu privire la proprietarul istoric, chestiunea e foarte confuză.

— De aceea, o platformă civică încearcă de luni de zile să găsească o bază legală pentru a împiedica înstrăinarea terenului, dar nu s-a descoperit încă nimic, a intervenit Rebecca. Şi termenul pentru atacarea proiectului în justiţie e în decembrie, aşa că toţi avem motive să ne temem de tot ce-i mai rău.

Chiar când discutam despre toate acestea, la doar câţiva metri înaintea noastră s-a deschis o uşă şi cineva a ieşit pe trotuar, oprindu-ne din mers şi din vorbă.

Era o clinică micuţă, cu luminile dinăuntru aproape stinse, cei ce ieşiseră erau probabil ultimii salariaţi,

pregătindu-se să închidă. Uşa, ţinută de o infirmieră tânără în pijama şi papuci de spital, a rămas câteva clipe deschisă, dar nici nu se vedea cineva ieşind, nici nu puteam să ne continuăm drumul. Între a aştepta şi a ne abate din drum am ales a doua variantă şi, părăsind trotuarul, am luat-o pe carosabil. Tocmai atunci un scaun cu rotile a ieşit încet din interior.

O coamă de păr alb coborând pe umeri, o figură foarte palidă şi brăzdată de riduri, buze date cu ruj roşu-aprins şi, drept haine, un trening vechi. Asta puteam observa la ocupanta scaunului cu rotile. Şocantă, fără nicio îndoială. Ori, cel puţin, foarte departe de imaginea unei bătrâne convenţionale. Deşi noaptea plutea deja de mult în văzduh, femeia purta nişte ochelari de soare enormi. Pe frunte, deasupra ochiului drept, avea un bandaj din tifon şi leucoplast, care părea proaspăt schimbat.

— Ia te uită, ia te uită, ia te uită... l-am auzit murmurând pe Daniel lângă mine, cu glas răguşit şi foarte slab.

— Doamnă Cullen, doamnă doctor Perea, ce surpriză să vă văd pe aici. Domnule profesor Carter, deşi chiar ieri v-am salutat la bibliotecă, mă bucur foarte mult să vă întâlnesc din nou. Uite, mamă, uite-i pe toţi trei!

Cea care ne întâmpina cu un entuziasm atât de năvalnic, împingând scaunul cu rotile, era Fanny. Apoi s-a oprit din împins şi a rămas în mijlocul trotuarului, în vreme ce infirmiera se strecura iute la loc în clinică.

— Bună seara, Fanny. Sunt încântată să te văd din nou, Daria, le-a salutat cu cordialitate Rebecca. Aveţi probleme? Sper ca, de astă dată, să nu fie nimic grav.

Bătrâna n-a dat nicio atenţie vorbelor ei. Nu i-a răspuns, nici măcar n-a privit-o, ca şi cum n-ar fi auzit-o. Mi-am zis că poate nu era în toate minţile; judecând după cum arăta, s-ar fi putut să fie aşa. Dar, ca să-mi dau seama că o

judecam greşit şi că femeia era în toate minţile, n-a trebuit decât s-o aud vorbind.

— Mă rog, mă rog... Ia te uită pe cine avem aici...

Mi-am dat's cama imediat că vorbea de Daniel. Poate că erau vechi prieteni, mi-am zis. Aici toţi păreau să-l primească foarte afectuos pe fiul rătăcitor al universităţii.

— Ce mult a trecut de când nu ne-am văzut, Daria, a zis Daniel cu oarecare indiferenţă. Ce mai faci, cum îţi mai merge?

S-au salutat de la distanţă, de la vreo trei, patru metri. El, cu mâinile înfipte în buzunarele pantalonilor, n-a încercat să se apropie de ea. N-a făcut un pas înainte, nu s-a lăsat pe vine ca să fie la înălţimea ei, nici n-a încercat să-i întindă o mână sau să-i atingă vreun milimetru de piele.

— Spectaculos, după cum vezi, dragă, a răspuns bătrâna cu cinism. Şi ţie, profesore, cum îţi merge?

— Nu prea rău. Lucrez, ca de obicei...

Frazele amândurora se înscriau în tiparele politeţii, dar nu trebuia să fii din cale-afară de perspicace ca să le simţi imediat lipsa de căldură. Înainte de-a avea ocazia să văd ce turnură va fi luat vădita lor lipsă de afecţiune, Rebecca a decis să intervină.

— Ce-ai păţit la ochi, Daria?

— Mama s-a lovit ieri cu uşa dulapului din baie, s-a rănit zdravăn şi a pierdut destul de mult sânge. Azi am venit la control.

— Taci, Fanny, taci, nu mai exagera, a bodogănit Daria. A fost doar un accident casnic, o prostie, nimic mai mult.

— Ea este doamna doctor Perea, mamă, a continuat fiica. Ţi-am vorbit de multe ori despre ea şi acum ai ocazia s-o cunoşti, în sfârşit.

— Încântată, m-am mărginit eu să spun. Dintr-un motiv care nu-mi era clar, mi-am însuşit comportamentul lui Daniel şi nu m-am apropiat.

— Altă spanioloaică în Santa Cecilia, ce bine! Mi-a spus deja fiică-mea ce-nvârți tu pe-aici.

— Lucrează şi ea, Daria. Ca toți cei din universitate, a intervenit imediat Daniel, nelăsându-mi timp să răspund.

— Mi-au povestit că răscoleşti hârtiile lăsate de fostul nostru prieten Andres Fontana, mi s-a adresat iar Daria, ca şi cum nu l-ar fi auzit. Şi ai găsit ceva interesant? Cecuri bancare? Mesaje anonime? Scrisori de-amor?

— Printre hârtiile lui Fontana nu se află decât documente profesionale, Daria, a lămurit-o Rebecca. Doamna doctor Perea pur şi simplu...

Spre norocul meu, uşa clinicii s-a deschis iar în spatele nostru, întrerupând discuția jenantă despre munca mea. Pe uşă a ieşit, ducând o geantă medicală în mână, un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu o înfățişare severă. Am bănuit că era medicul care o trata. În spatele lui, în blugi de astă dată, infirmiera a încuiat uşa pe dinafară cu un uriaş mănunchi de chei.

— Doamnă Stern, nu cumva să vă scoateți pansamentul până la următoarea vizită, săptămâna viitoare. Şi programați-vă dinainte, vă rog.

Tonul lui nu vădea nici cea mai mică simpatie, cu siguranță că mama şi fiica veniseră neanunțate şi în ultima clipă, obligându-l să-şi depăşească programul obişnuit.

Fanny s-a scuzat, încurcându-se în explicații, invocând numeroasele ei obligații profesionale, întrunirile religioase la care lua parte şi grija pe care trebuia să i-o poarte mamei sale. Dar nimeni nu i-a dat nicio atenție: profitând de intervenția medicului şi de ultimele sfaturi ale acestuia, Daniel se îndepărtase, iar Rebecca şi cu mine l-am urmat, lăsând în urmă câteva saluturi difuze.

— Poate-mi faci o vizită zilele astea, Carter! a strigat bătrâna de departe.

— *Ciao,* Daria, sănătate, i-a răspuns el. Dar nu s-a întors.

— Ce mai pereche, nu? am comentat, traversând pe zebră.

— Ce mai pereche, ce mai pereche, a repetat Rebecca, râzând scurt şi oarecum fals. Părea că încerca să nu dea importanţă situaţiei.

Daniel a continuat să meargă tăcut, Rebecca îl apucase de braţul stâng şi îl strângea drăgăstos. Recunoscător, dar cam absent, el şi-a scos în fine mâna dreaptă din buzunarul pantalonilor şi, punând-o peste ale ei, le-a bătut uşurel cu palma.

— Nimeni n-a spus vreodată că trecutul n-ar avea umbre.

Capitolul 10

În zece minute urma să înceapă prima oră din noul meu curs, când bătrânul telefon din birou a început să sune cu putere. N-am răspuns, n-aveam vreme pentru el. Cu abia o jumătate de ceas mai înainte, după ce răsucisem programul pe toate părţile, luasem hotărârea să schimb ordinea anumitor teme, iar acum încercam să printez noile copii, dar imprimanta se blocase şi refuza să mai funcţioneze. Am recurs atunci la fotocopiator şi l-am găsit cu un anunţ: pe moment nefuncţional. Nici Fanny, nici Rebecca, nici directorul, nici măcar unul dintre profesorii cunoscuţi nu erau pe-acolo; uşa închisă a sălii de şedinţe sugera că avea loc o lungă întrunire a departamentului. Disperată, m-am aruncat din nou asupra imprimantei, am deschis-o şi am închis-o de nenumărate ori, scoţând şi reinstalând cartuşul cu cerneală. Şi, atunci, în toiul luptei mele îndârjite cu tehnologia, telefonul a sunat insistent încă o dată. Am ridicat împotriva voinţei mele receptorul şi am lansat un *hello* tăios.

— Ţi-ai pierdut minţile ori ce-i cu tine, tâmpito? Aseară m-am întâlnit cu Alberto la un restaurant Vips, cu Barbie aia a lui cu burta la gură şi mi-a spus că ai decis să vindeţi tot

ce-aveți şi că începeți să semnați hârtii. Tu ai idee ce faci, fato? N-ai fost niciodată aşa, Blanca, tu ai biruit mereu toate greutățile. Ce se întâmplă cu tine, te-ai prostit aşa, deodată, sau ce?

Vijelioasa mea soră mi-a năvălit în viață ca de atâtea alte ori, fără să se anunțe şi în cel mai nepotrivit moment. Africa era cu treisprezece luni mai mare decât mine şi atât de radical diferită, încât nici măcar nu păream să avem acelaşi sânge.

Deschisă, spontană, rea de gură. Medic de urgență, mamă a patru copii. Hiperactivă, tăioasă, neconvențională şi mereu dispusă să amestece în orice. Energie pură, în stare să te-nghită cu totul, îmi telefona din plină gardă de noapte, poate că între o colică renală recent dezlănțuită şi un accident de motocicletă pe cale de a se produce.

— Ştiu ce fac, Africa, fireşte că ştiu ce fac, am răspuns grăbită, dar nu prea convinsă.

— Eşti dusă cu capul, soră-mea, dusă rău de tot, a continuat, năvalnică. Pe tine toată istoria asta cu fuga lui bărbatu-tău te-a zdruncinat la minte. Dar unde ți-e curajul cu care ai înfruntat mereu viața? Cum s-ar zice, nenorocitul îți trage clapa luni la rând; apoi, de azi pe mâine te anunță că pleacă să trăiască cu alta şi imediat afli şi că aia-i cu burta la gură, probabil chiar dinainte ca el să te lase baltă. Şi, drept premiu pentru cât de bine s-a purtat cH tine, tu-l laşi să plece nepedepsit şi să facă cu lucrurile tale ce vrea muşchii lui. Îți vinde casă, te lasă naibii în stradă, iar tu te cari în California la distracție, în vacanță, să sărbătoreşti... Trezeşte-te, Blanca, fată! Vino-ți în fire, deşteaptă-te odată, te rog!

— O să vorbim în linişte, îți făgăduiesc. Acum chiar nu-i momentul, lucrez.

— Trebuie să-i bagi derbedeului ăstuia de Alberto cât mai multe bețe în roate.

— Gata!

Furia mea se îndrepta, în realitate, împotriva imprimantei. Şi, dat fiind că nu accepta intervenţii raţionale, am hotărât s-o iau la palme. Dar sora mea de departe nu s-a prins.

— Cum? a insistat, cu un ţipăt mânios. Doar n-o să te-apuci acum să-l şi aperi!

— N-am nici de ce să-l acuz, nici de ce să-l apăr, Africa. S-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat: a găsit o femeie pe care o iubeşte mai mult decât pe mine. Şi a plecat. Punct, am zis, dând un pumn în partea stângă a imprimantei. Nu văd de ce-i nevoie să complic lucrurile mai mult decât sunt deja. Nu mai vreau să am nicio legătură cu el, şi asta mi-ajunge. Oricum, nu-ţi face griji, am să mă gândesc la tot ce mi-ai spus.

În realitate, n-aveam nicio intenţie să mă gândesc la ceva; nu voiam decât să mă liniştesc, să închid telefonul şi soră-mea să uite de mine. Ca să dau mai multă greutate cuvintelor mele, am tras încă un pumn în imprimantă, atacând-o de astă dată pe flancul drept. Dar n-a servit la nimic.

— Ai să te gândeşti, zici! a gemut Africa. Păi, dacă ai să te gândeşti ca şi până acum, chiar că nu te văd deloc bine, soră-mea. Trebuie să te întorci acasă şi să fii din nou aşa cum erai. Să-ţi continui viaţa. Fără bărbatu-tău, dar cu propria ta viaţă. Cu munca ta, cu băieţii tăi, cu prietenii tăi dintotdeauna, cu restul familiei tale...

— Mai vorbim, Africa. Acum trebuie să te las...

Fix în clipa aceea, chipul rotund al lui Fanny s-a ţipt în pragul uşii.

— Noii dumneavoastră studenţi vă aşteaptă în sala 215, m-a anunţat.

— Te sun eu altă dată, Africa, sărută-i pe toţi, adio, adio, adio...

Cu o mână am pus la loc receptorul în care încă mai tuna vocea surorii mele şi cu cealaltă am dat imprimantei un ultim pumn, de astă dată frontal. Ca prin minune, ca o furtună pe un câmp uscat de secetă, imprimanta a început să huruie şi să scuipe hârtii.

— Ajută-mă, Fanny, pentru numele lui Dumnezeu, am rugat-o repezită. Capsează-mi paginile astea câte două, te rog, aşa, vezi?

Năvalnică şi euforică, Fanny s-a repezit să mă salveze. În grabă, a trântit jos un teanc de foi din legatul lui Fontana, care-şi aşteptau rândul pe colţul mesei.

— Îmi pare tare rău, doamnă doctor Perea, chiar îmi pare rău, a murmurat ea speriată, aplecându-se să le adune.

— Nu-ţi face griji, termină cu capsatul hârtiilor, pe astea le adun eu singură.

Mi-am pus sacoul într-o secundă şi, în acelaşi timp, am strâns tot ce căzuse pe jos: câteva foi scrise de mână, un teanc de vechi misive şi un şuvoi de cărţi poştale. Am încercat să pun totul la loc pe masă, dar Fanny, cu modul ei special de a acţiona, acoperise toată suprafaţa acesteia cu copiile programului. Atunci am lăsat totul în grabă pe fotoliu şi mi-am atârnat geanta pe umăr cu atâta neîndemânare, încât alte câteva cărţi poştale au căzut pe duşumea. Le-am adunat din nou, în timp ce Fanny mi-a înmânat triumfătoare copiile capsate.

— Eşti o minune, Fanny, o minune, am lăudat-o şi mi-am deschis mapa să le bag în ea. N-aveam vreme să le caut alt loc, aşa că tot acolo au nimerit şi cărţile poştale ale lui Fontana.

Am intrat în sală cu răsuflarea tăiată, uşurată că scăpasem de Africa şi că aveam planul lecţiilor în sfârşit gata, scuzându-mă că întârziasem cinci minute.

Cursul fusese anunţat cu titlul „Spaniolă pentru avansaţi prin Spania contemporană”, o combinaţie de seminar de

cultură spaniolă şi curs practic de conversaţie. M-am prezentat, s-au prezentat la rândul lor, îi interesau tot soiul de lucruri: călătorii, nevoi profesionale, istorie... Aveau vârste şi situaţii diferite, de la un profesor emerit din departamentul de Istorie la o sculptoriţă de treizeci de ani, îndrăgostită de opera lui Gaudi.

Nivelul lor general s-a dovedit a fi acceptabil şi chiar din primul moment simpla intuiţie, rodul unei experienţe de douăzeci de ani în aulele universitare, mi-a spus că acel curs va funcţiona.

Hotărâsem să-l încep cu un simplu joc, fiindcă ştiam prea bine că noi, adulţii, acceptăm giumbuşlucuri surprinzătoare când suntem scoşi din habitatul nostru natural. Conta mai puţin dacă, după telefonul pe care îl primisem de la sora mea, mai aveam chef de glume, când, de fapt, simţeam o poftă uriaşă să mă închid în baie şi să mă pun pe plâns. Am aplicat, totuşi, regula de aur a oricărui bun profesor: mi-am lăsat toate problemele personale afară, pe coridor. Abia apoi, ca un actor care intră în scenă, am început.

— Prin anii ’70, Televiziunea Spaniolă avea un program foarte popular, numit „Un doi, trei, răspunde, dacă vrei”. Aveţi chef de joacă?

Fireşte, urmăream să trec dincolo de simplul divertisment. Aveam de gând să leg lumea lor de a mea într-un chip cât mai puţin formal. Mi-au răspuns „da” fără nicio excepţie.

— Ei bine, pentru douăzeci şi cinci de pesete imaginare, vreau să-mi numiţi oraşe din statul California care poartă nume de sfinţi spanioli. Bunăoară, Santa Cecilia. Un doi, trei, răspunde, dacă vrei...

N-am avut vreme să le atrag atenţia asupra faptului că regula vechiului program de televiziune era să porneşti seria răspunsurilor cu exemplul şi, înainte să apuc să zic ceva, ei îşi luau deja unul altuia vorba din gură cu tot statul major al sinaxarului: San Francisco, Santa Rosa, San Rafael, San

Mateo, San Gabriel, Santa Clara, Santa Ines, Santa Bărbara, San Luis Obispo, San José, Santa Cruz...

— Suficient, suficient, i-am oprit, când au ajuns la două duzini de sfinți şi am văzut că nu se mai opreau. Iar acum, oraşe de pe harta Californiei, care poartă nume de lucruri în limba spaniolă.

Alameda, Palo Alto, Los Gatos, El Cerrito del Norte, Diablo Range, Contra Costa, Paso Robles, Ataşcadero, Fresno, Salinas, Manteca, Madera, Goleta, Monterey, Corona, Encinitas, Arroyo Burro, La Jolla[20]... Cu o pronunție destul de îndepărtată de cea originală, adeseori distorsionată până la limita înțelegerii, lista lor interminabilă sărea de la una la alta, acoperind porturi şi oraşe, munți, districte şi golfuri.

Le-am arătat cu un gest ferm că se puteau opri.

— Chula Vista[21], lângă San Diego, a insistat cineva, nerezistând să nu mai adauge un nume.

— Şi comitatul Mariposa[22], a adăugat alt incapabil să se abțină.

— Bine, bine, bine... am stăruit eu.

— Să nu uităm de Los Padres şi Camino Real[23]: sunt la originea tuturor, a spus profesorul emerit de istorie, pe care ştiam că-l chema Joe Super.

---

[20] Alee, copac înalt, pisicile, colina din nord, munții diavolului, coasta din față, trecătoarea stejarilor, împotmolire, frasin, saline, unt, lemn, goeletă, muntele rege, coroană, stejărei, pârâul măgarului, bijuteria (sp.).

[21] Panoramă grozavă (sp.).

[22] Fluture (sp.).

[23] Părinții; drumul regal (sp.).

Ne-am întors cu toţii spre el, spre cămaşa lui Hawaiiană şi spre ochii lui albaştri şi înţelepţi. Mi-a cerut atunci permisiunea de a mai spune ceva.

— Desigur. Orice, dar numai în limba spaniolă.

— Am să mă străduiesc din răsputeri, a promis cu un aer simpatic, care i-a făcut pe toţi să râdă. Los Padres Naţional Forest[24] face trimitere la călugării franciscani spanioli care au început să exploreze şi să colonizeze California în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. *Legendary men,* cum se spune *legendary*?

— Legendari. Vrei să spui, Joe, bărbaţi legendari?

— Exact. Bărbaţi legendari *pushed...*

— Împinşi, l-am lămurit.

— Mulţumesc. Bărbaţi legendari, împinşi de o forţă care, greşită sau nu, i-a făcut să-şi urmărească cu hotărâre ţelurile. Iar Camino Real e rezultatul: lanţul de misiuni pe care aceşti monahi le-au fondat de-a lungul şi de-a latul întregii Californii.

— Douăzeci de misiuni, nu? a întrebat Lucas, absolvent al facultăţii de politici internaţionale.

— Douăzeci şi una, l-a corectat Joe. Încep în sud, cu San Diego de Alcalá, şi se termină în nord, foarte aproape de aici, în Sonoma, cu San Francisco Solano. În Spania, în general, nu se ştie prea mult despre această aventură californiană, aşa-i, Blanca?

— Nu prea mult, am recunoscut, cu o oarecare ruşine colectivă. Se ştie prea puţin despre aceste misiuni, e adevărat.

— Şi e trist, fiindcă toate fac parte din moştenirea voastră. O moştenire istorică şi sentimentală, esenţială pentru voi, pentru noi, pentru toţi.

---

[24] Parcul Naţional Los Padres.

Am terminat cu jocul „un doi, trei”, am preluat din nou comanda şi ne-am continuat lecția distractivă şi folositoare încă o oră şi-un sfert. Dar, într-un cotlon al subconştientului meu continuau probabil să fiarbă acele aluzii la călugări, misiuni şi drumuri deschise, deoarece la un moment dat mi-am adus aminte că, printre multele hârtii ale lui Fontana, pe care încă nu le luasem la verificat pe îndelete, zărisem în treacăt câteva aluzii la franciscani şi la construcțiile ridicate de ei. Toate acele documente încă ocupau nişte cutii, puse deoparte într-un colț al biroului meu, pe care nu începusem încă să le prelucrez cum se cuvenea. Era posibil ca, atunci când aveam s-o fac, să mă ajute să-mi acopăr ignoranța.

La sfârşitul lecției, am ieşit în campus mulțumită de rezultat şi epuizată la capătul unei zile de muncă fără o clipă de răgaz. Am respirat, în sfârşit, adânc şi am tras în piept aroma eucaliptilor în amurg.

— Cum a mers cursul cel nou?

Mergeam cu gândurile aiurea pe trotuar, iar glasul venea dintr-o maşină care tocmai oprise lângă mine. Glasul lui Luis Zarate, îndreptându-se şi el spre casă la fel ca mine. În locul hainelor obişnuitelor, purta pantaloni scurți şi un tricou vişiniu cu emblema unei universități care nu era cea din Santa Cecilia. Pe scaunul de lângă el se afla o geantă de sport.

— Bine, bine. Grupa e excelentă, sunt foarte motivați, am avut noroc.

— Mă bucur. Vrei să te duc acasă?

— Păi, îți mulțumesc, dar cred că mi-ar prinde bine să merg nițel pe jos ca să mă aerisesc. Am stat închisă între patru pereți de la nouă dimineața, nici la masă nu m-am dus.

— Cum vrei tu. Plimbare plăcută, atunci, ne vedem mâine.

Am vrut să-i răspund, dar Luis ridicase geamul, aşa că am renunţat. I-am făcut doar un semn de adio cu mâna. Şi imediat, pe neaşteptate, geamul a coborât iar.

— Poate aranjăm să luăm cina împreună într-una dintre zilele astea.

— Când doreşti.

Nu m-a surprins invitaţia lui. Dar nici nu pot să spun că nu mi-a plăcut. De fapt, dacă propunerea ar fi fost chiar pentru seara aceea, aş fi zis da. De ce nu?

— Ştii unde e Los Olivos[25]?

Alt cuvânt pe lunga listă de etichete scrise în limba mea de pe acele meleaguri străine, mi-am zis, aducându-mi aminte de cursul abia încheiat.

— Nu, habar n-am. L-am auzit pomenit de câteva ori, dar n-am fost niciodată.

— Au nişte paste fantastice şi vinuri excelente. Mai vorbim, OK?

Maşina s-a pierdut în depărtare, iar eu mi-am continuat drumul spre casă, în vreme ce prin minte mi se învârteau tot mai iute unele momente din acea zi intensă. Mă străduiam să şterg amintirea telefonului primit de la Africa, refuzam cu tărie să mă întreb dacă nu cumva în spatele vorbelor impetuoase ale surorii mele era şi un strop indiscutabil de logică. Voiam să mă gândesc la lucruri mai plăcute, cum era propunerea pe care tocmai mi-o făcuse Luis Zarate. Sau măcar la hârtiile lui Fontana, care mă captivau tot mai mult, dar nu-mi îngăduiau să le găsesc o legătură şi mă împingeau să las pe ultima clipă oricare alte obligaţii şi să umplu cu un sandviş mizerabil, scuipat de un automat, golul de la ora prânzului. Mi se părea tot mai plăcut, o adevărată terapie, să mă concentrez asupra lor. Cu

---

[25] Măslinii (sp.).

cât mă absorbea mai tare legatul profesorului decedat, cu atât deveneam mai conştientă de charisma şi valoarea lui. Şi, în treacăt fie spus, cu atât mai puțin mă gândeam la mine.

Pe atunci aflasem deja că, după ce fusese o bucată de vreme lector universitar, Andres Fontana avusese intenția să se reîntoarcă în Spania pentru a-şi pune proiectele în practică în propria-i țară: să concureze pentru un post prestigios de profesor în învățământ, poate chiar să revină la universitate şi să-şi găsească, între timp, un post într-o academie particulară ori o şcoală privată. Dar Războiul Civil îi blocase chiar şi de departe voința şi sufletul. Înfricoşat, lovit, pustiit, Fontana hotărâse să nu se mai întoarcă acasă.

În documentele lui Fontana, n-am întrezărit niciodată un interes vădit pentru revenirea în patria sa, iremediabil diferită de tot ce lăsase în urmă, chiar dacă, în scrierile lui, intuiam din când în când umbra nostalgiei. Dar nu se îndoise nicicând: Fontana a ambalat sentimente, emoții şi imagini din anii lui de tinerețe, le-a legat cu noduri foarte strânse, ca să nu-i scape nimic, şi le-a dosit prin cotloanele minții. După aceea, s-a stabilit cu un definitiv simț al permanenței în țara care îl găzduia şi a început să predea limba şi literatura patriei lui, oferind freamătul său, cunoştințele sale şi memoria lumii pe care o pierduse câtorva mii de studenți care uneori pricepeau, alteori nu ce mult însemnau toate acelea pentru el.

În hârtiile lui Fontana erau numeroase mărturii ale studenților care frecventaseră cursurile lui de-a lungul atâtor decenii. De fapt, mi-am adus brusc aminte de cărțile poştale pe care le băgasem la repezeală în mapă după-amiază, chiar înainte de a ieşi în goană din birou, şi care erau, dacă nu mă înşelam, dovezile acelei afecțiuni pe care eu n-avusesem încă vreme s-o analizez.

Le-am scos din mapă în mers. Se întunecase, dar felinarele îmi dădeau chiar mai multă lumină decât aveam nevoie ca să le parcurg pe deasupra. Să fi fost ceva mai mult de o duzină, nu le-am numărat. Nu erau documente memorabile, doar scurte misive în care foştii studenţi îl salutau pe bătrânul lor maestru din oraşe îndepărtate sau îi istoriseau în patru rânduri cum o mai duceau. Niciuna nu conţinea decât câteva fraze şi, la prima vedere, nu erau organizate după vreun criteriu, astfel încât locurile cele mai diferite se împerecheau cu date care dănţuiau la întâmplare în timp: Ciudad de México, iulie 1947; Saint Louis, MO, martie 1953; Sevilla, aprilie 1961; Buenos Aires, octombrie 1955; Madrid, decembrie 1958. Ilustrate cu piramidele de la Teotihuacán, fluviul Mississippi, parcul Maria Luisa, cimitirul La Recoleta, Puerta del Sol.

Am zâmbit la vederea acesteia din urmă. Puerta del Sol. M-a amuzat să dau peste o imagine atât de familiară, un instantaneu din vremurile când fotografiile color erau abia în faşă. Priveam reclama luminoasă cu vinul Tio Pepe, ceasul primăriei, care marca intrarea în noul an, mulţimea constantă din inima capitalei. M-am oprit sub un felinar ca s-o privesc mai bine, în vreme ce pe lângă mine treceau încolo şi-ncoace, grăbiţi, studenţi cu rucsacul în spate.

Am căutat data ştampilei: 2 ianuarie 1959. Mesajul cărţii poştale, simplu, era scris cu litere trasate în grabă cu toc şi cerneală.

Iubite domnule profesor,

Spania continuă să fie fascinantă

Cu lucrul stau bine

După ce mănânc boabele de struguri, voi pleca în căutarea lui Mister Wutt

Textul în sine nu era decât o altă mică mostră a relaţiei apropiate dintre Fontana şi discipolii săi şi n-aducea nimic substanţial pentru munca mea.

Dar m-au şocat ultimele rânduri de pe acea carte poştală. Finalul ei.

Nu prin ceea ce spunea, ci prin numele semnatarului.

Va doreste un an nou fericit prietenul dumneavoastra
Daniel Carter

Capitolul 11

Spania care l-a primit pe Daniel Carter când a trecut pentru prima oară Atlanticul se trezise deja din brutala ei toropeală postbelică, dar continua să fie ţara unei naţiuni molcome, rămasă în urmă şi uimitor de pitorească pentru privirea unui student american.

Daniel aducea acolo primii lui douăzeci şi doi de ani de viaţă şi un pumn de motive vagi care îl făcuseră să pornească în acea aventură: o oarecare dezinvoltură în limba spaniolă, o pasiune crescândă pentru literatura ei şi o poftă imensă de a pune piciorul pe acele meleaguri de care se simţea legat de la distanţă, încă de când hotărâse să-şi dinamiteze temerar căile nescrise ale destinului.

Fiul unui dentist şi al unei casnice cultivate, Daniel Carter crescuse în convenţionalismul confortabil din Morgantown, un orăşel în West Virginia, învăluit de aerul Munţilor Apalaşi şi de visul comun al oricărui tată, conform căruia primul născut – elev bun, sportiv bun, băiat bun – trebuia să devină în timp avocat ori chirurg strălucit. Cel puţin. Dar, cum se întâmplă îndeobşte în atari cazuri de ingenuă convingere unilaterală, planurile părinţilor o luaseră într-o direcţie, iar interesele şi paşii fiului într-alta.

— M-am tot gândit la viitorul meu.

Daniel a lăsat să cadă aceste vorbe parcă împotriva voinţei sale, între o înghiţitură de carne de viţel şi câteva boabe de mazăre fiartă. La o cină ca atâtea altele. Într-o seară de duminică ca atâtea altele.

— Dreptul, în fine? l-a iscodit mama, zâmbitoare, cu furculița plină cu piureu de cartofi, la mijlocul drumului dintre farfurie şi gură.

— Nu.

— Medicină, atunci? l-a iscodit şi tatăl, ascunzându-şi cu neîndemânare satisfacția.

— Nici.

Părinții l-au privit buimăciți, iar el le-a spus cu glas ferm ceea ce lor nu le-ar fi trecut prin minte nici dacă şi-ar fi dat cu presupusul o sută de zile la rând. Le-a explicat că, la sfârşitul primilor doi ani de studiu, nu era deloc interesat să se specializeze în drept, deşi fusese admis la Cornell University. Că de medicină nu-i păsa nici cât negru sub unghie, că nu-l atrăgeau nici jurisprudența, nici corpul uman, că un viitor populat cu judecători, săli de operație, inculpați ori bisturie nu i se părea deloc, dar deloc tentant. Că, în viață, voia să mai cunoască şi alte culturi. Şi să se consacre studiului literaturilor. Străine, ca să fie mai precis.

Tatăl şi-a scos şervetul de la gât cu gesturi extrem de lente, cu ochii țintă la fața de masă.

— Scuzați-mă, a şoptit.

Bufnetul uşii trântite a răsunat pe toată strada. Mama, cu furculița încă în aer, a rămas fără glas, iar din frumoşii ei ochi verzi au început să curgă lacrimi, în timp ce se întreba unde şi când greşiseră amândoi cu acest fiu, căruia îi dăduseră o educație exemplară.

Dar părinții îşi cunoşteau fără îndoială fiul: conviețuiau zilnic cu impetuozitatea lui şi cu ferocitatea cu care se pasiona de un lucru sau altul. Tocmai de aceea ştiau că Daniel ar fi dat înapoi doar cu mare greutate de la hotărârea pe care o luase, oricât de extravagantă li s-ar fi părut, oricât de ridicolă şi necugetată le-ar fi sunat. Frații mai mici şi-au făcut semne cu picioarele pe sub masă, dar n-au îndrăznit

să scoată vreo vorbă ca nu cumva, în toiul scandalului, cineva să-i împroaşte şi pe ei cu reproşuri.

Reacţia nu a întârziat să apară. Începând din acea zi, tăcerea s-a înstăpânit pe toată casa lor, săptămânile treceau fără ca părinţii să-i adreseze vreo vorbă lui Daniel, cu convingerea nevinovată că, poate, situaţia critică avea să bage până la urmă în capul tânărului neascultător un dram de bun-simţ. Dar n-au izbutit, totuşi, decât să încingă atât de tare întreaga atmosferă, încât, departe de a-l face să-şi schimbe atitudinea, au obţinut efectul contrar: au trezit în fiul lor dorinţa debordantă de a fugi cât mai departe de ei.

Tânărul a mai făcut un pas şi a depus cerere pentru un loc în cadrul programului de masterat de la University of Pittsburgh. Cu oarecare întârziere, a izbutit cu chiu, cu vai să fie acceptat în programul de Limbi Clasice şi Romanice:

faptul că în anii anteriori studiase franceza şi spaniola i-a servit de paşaport. Veniturile substanţiale ale familiei şi graba cu care solicitase acel loc nu l-au ajutat să obţină, totuşi, o bursă. Văzând că tatăl refuza categoric să-i finanţeze năzbâtiile, tânărul Carter a părăsit la sfârşitul verii casa părinţilor lui cu un sac din foaie de cort în spate, şaizeci şi şapte de dolari în buzunar şi resimţind ca pe o rană încă deschisă ruptura de familie.

Odată ajuns la Pittsburgh, Daniel şi-a căutat o slujbă cu jumătate de normă: bănuia că puţinii bani câştigaţi ca salvamar în vara aceea, singurul său capital, n-aveau să dureze prea mult. Şi-a găsit rapid de lucru la Heinz, marea fabrică de ketchup, fasole fiartă şi conserve de supă. Avea aspiraţii uriaşe şi pretenţii minime; odată cu această slujbă, în viaţa tânărului Carter a început o perioadă fenomenală.

Primul semestru a zburat dintr-o suflare. Daniel şi-a luat cu chirie o odaie dintr-o magherniţă vai mama ei, alături de alţi şapte studenţi, cinci pisici şi o grămadă de geamuri sparte. Nu-l interesa aproape deloc că şandramaua stătea să

se dărâme, avea nevoie doar de un loc de dormit, restul timpului şi-l petrecea la universitate şi în turele de la Heinz. Mânca în câte un cotlon ba o conservă cu boabe reci de fasole, stând pe o treaptă şi repetându-şi exerciţiile de gramatică, ba un sandviş cu brânză, pe care îl termina din trei înghiţituri, alergând năvalnic pe coridoare între două cursuri. În puţinul timp liber, abia dacă prindea un ceas disponibil şi atunci îşi punea tenişii şi alerga ca un posedat pe pistele de atletism ale universităţii. Acel băiat înalt, extrovertit, plin de energie şi mereu pe fugă, a ajuns repede popular printre colegii şi profesorii cu care convieţuia în mediul academic. În cealaltă tabără, fabrica, toţi glumeau cu el ori de câte ori îl vedeau cu o carte în mâini în vreme se odihnea, în salopetă, printre grămezi de cutii. Dar Daniel nu se izola total. Într-un exerciţiu de haotică multifuncţionalitate, nu scăpa nimic din ceea ce plutea în aer: de la ultima înfrângere onorabilă a lui Pittsburgh Steelers, în liga de fotbal, până la glumele despre şefi, femei şi viaţă, care circulau printre muncitorii de toate originile de la fabrică.

În al doilea semestru, tânărul Carter a urmat patru cursuri. Unul era dedicat literaturii spaniole din secolul XX; Daniel se ducea să-l audieze de la două la trei şi jumătate în Cathedral of Learning, clădirea emblematică din Pitt, cum numeau cu toţii universitatea. Mare parte din acel edificiu monumental fusese ridicată prin contribuţiile financiare ale filantropilor, corporaţiilor şi autorităţilor, precum şi cu mici ajutoare private. Unele fuseseră chiar emoţionante, ca donaţiile făcute de copiii din zonă în cele mai grele momente ale Marii crize, când existase riscul ca proiectul acelui turn al ştiinţei să nu mai poată fi terminat. Graţie ingenioasei campanii *buy a brick for Pitt*, şcolarii din împrejurimi au făcut aproape o sută de mii de infime donaţii de câte zece cenţi, care au contribuit la încheierea lucrărilor, în 1937. În

schimb, fiecare copil a primit un certificat oficial care îl atesta drept proprietarul unei cărămizi din edificiu.

Daniel sosise cu doar câteva minute înaintea cursului de literatură, imediat după masă, ostenit ca mai mereu. Cu picioarele întinse şi braţele încrucişate, aştepta venirea profesorului. Momentul nu era prea bun pentru capul său susţinut de umeri tineri, dar obosiţi după munca de noapte, când ajutase la încărcarea unor camioane: în nici două minute, bărbia i s-a lăsat în piept, părul i-a căzut peste ochi, iar în minte au început să-i roiască entităţile stranii care mişună îndeobşte printre neuroni în primele clipe de somn.

Tânărul şi-a recăpătat luciditatea abia când a simţit pe piciorul stâng o lovitură scurtă, dar categorică. S-a deşteptat pe loc, a murmurat un *I'm sorry* buimac şi şi-a îndreptat la iuţeală ţinuta. În faţa lui stătea un bărbat brunet. Avea barba deasă, de corsar, părul negru pieptănat pe spate şi ochii rotunzi ca două minereuri.

— Siesta se face acasă şi numai vara. Dacă e cu putinţă, la umbra viţei de vie şi cu o carafă de apă rece alături.

— *I begyour pardon, şir...*

— Aici venim să muncim, tinere... Pentru moţăială sunt mai bune alte locuri. Cum te numeşti, te rog?

Spaniola lui Daniel era încă uşor şovăielnică, continua să se zbată între această limbă şi franceză, fără să ştie sigur care din cele două culturi va deveni teritoriul specializării sale. Însă a prins automat sensul acelor vorbe. A captat, totuşi, nu doar sensul mesajului, ci şi atitudinea emiţătorului său, profesorul, un bărbat robust care nu părea dispus să accepte în aula sa nici cea mai mică prostie.

Lecţiile lui n-au întârziat să încline balanţa: fascinaţia faţă de poeţii de la 1927 şi faţă de sângerosul conflict fratricid din Spania s-au impus categoric, iar studiile de limbă şi literatură hispanică, cărora li s-a dedicat Daniel în cele din

urmă, i-au întărit convingerea că, deşi provocase dezaprobarea familiei, strădaniile lui meritaseră, totuşi, efortul. Dar relaţiile cu părinţii tot nu se îndreptaseră. Ei continuau să nu înţeleagă ciudata pasiune a fiului lor pentru literaturile străine şi nu reuşeau să cauţioneze râvna lui de a-şi risipi notabila capacitate intelectuală în acea absurdă specialitate academică despre care credeau că îi oferea un viitor profesional incert şi o poziţie socială prea puţin promiţătoare.

Poate că nici Daniel nu era în stare să-şi argumenteze convingător decizia. De fapt, înainte de a înşela pe vecie aşteptările familiei, contactul său cu lumea de limbă spaniolă se limitase la dobândirea de cunoştinţe elementare de la cursurile intensive, unde îl învăţaseră câteva liste de cuvinte, şi la drumul pe care şi-l croise cu mare greutate prin hăţişurile conjugărilor la prezent, trecut şi viitor. În plus, manualele îl înarmaseră pe tânăr cu un arsenal de informaţii cam disparate despre pictori, monumente, muzee şi ciudăţenii gastronomice, precum caracatiţa, coada de taur sau acele dulciuri ce poartă sinistrele nume ale unor oase de sfânt. La ele se mai puteau adăuga cel mult lectura, într-o lungă noapte de vară, a romanului *Pentru cine bat clopotele,* de Hemingway, şi un pumn de expresii răzleţe pe care în fiecare sâmbătă seară le mormăiau printre dinţi pe marele ecran al cinematografului Warner Theatre din Morgantown-ul său natal mexicanii mustăcioşi din filmele western. Poate că sămânţa hotărârii lui prinsese rădăcini tocmai în acest sediment mărunt. Sau poate că nu, şi totul se datora simplului impuls de a se revolta şi râvnei elementare şi inconştiente de a se împotrivi ordinii stabilite a lucrurilor.

Indiferent care era scânteia şi oricât de nesemnificativă şi precară originea ei, totul culminase cu o flacără ce transformase în cenuşă planurile înaintaşilor, lăsând liber terenul pe care Daniel avea să-şi aşeze temelia pentru restul

vieții sale. Însă, mai presus de toate, imboldul dat de Andres Fontana, intangibil, dar puternic, fusese definitor.

Aproape fără ca profesorul şi studentul să-şi dea seama, totul s-a sfârşit cu un vers. Unul simplu, scris de mână, găsit în buzunarul unui poet mort. Şapte vorbe de o aparentă simplitate, pe care Daniel nu le-ar fi înțeles niciodată în toată măreția lor dacă profesorul nu i-ar fi deschis ochii. Şapte vorbe pe care Andres Fontana le-a scris cu cretă albă pe tablă. *Zilele noastre azurii şi soarele copilăriei noastre.*

— Cum era soarele copilăriei lui Antonio Machado, dom' profesor?

Întrebarea a pus-o o studentă dezghețată, cu față de şoricel şi ochelari mari cu rame de plastic, care se aşeza mereu în primul rând.

— Galben şi luminos, ca întotdeauna, a intervenit un glumeț fără niciun haz. Câțiva au râs timid.

Fontana nu. Şi nici Daniel.

— Iubim soarele copilăriei abia după ce l-am pierdut, a spus profesorul, aşezându-se pe marginea catedrei, cu creta între degete.

— Când pierdem soarele sau copilăria? l-a iscodit Daniel, ridicând un creion în aer.

— Când pierdem pământul pe care am călcat mereu, mâinile care ne-au sprijinit şi casa unde am crescut. Când plecăm definitiv, împinşi de forțe străine şi avem certitudinea că nu vom mai reveni nicicând.

Atunci profesorul, sobru şi atât de riguros în privința programei analitice până în ziua aceea, a renunțat la constrângerile universitare şi le-a vorbit. Despre înfrângere şi exil, literaturi autoexilate şi cordonul ombilical al memoriei; acel cordon care, în ciuda munților şi a oceanelor ce despart, la urma urmelor, sufletele sorilor copilăriei, nu se rupe nicicând.

Când soneria a anunțat sfârşitul orei, Daniel se afla deja în posesia certitudinii absolute din care aveau să pornească paşii viitorului său.

O săptămână mai târziu, când Daniel tocmai sfârşise de citit „Cântecul de leagăn al cepei" de Miguel Hernandez, Fontana i-a surprins cu o rugăminte.

— Aş avea nevoie de un voluntar pentru...

Fără să-l lase să-şi termine propoziția, Daniel îşi ridicase deja brațul, cât era de lung.

— Nu crezi, Carter, că, înainte de a te oferi, ar trebui să ştii ce doresc?

— N-are nicio importanță, domnule profesor. Conteşte pe mine.

— Contați pe mine.

— Contați pe mine, scuzați-mă.

Pe măsură ce zilele treceau, atitudinea lui Daniel nu înceta să-l uimească pe Fontana. În anii fără număr pe care îi petrecuse în aulele americane, profesorul cunoscuse studenți de toate soiurile şi condițiile. La puțini văzuse, totuşi, un entuziasm ca al acestui băietan înalt, cu părul lung şi trupul uşor mătăhălos pe atunci.

— Am nevoie de dumneata vreme de trei zile. Organizăm un soi de congres al profesorilor hispanişti. Începând de joi, ar trebui să fii la dispoziția oaspeților la orice oră şi pentru orice dorință de-a lor, până sâmbătă după-amiază, indiferent dacă asta înseamnă să-i însoțeşti la hotel sau să le aduci cafele. Mai pot conta pe dumneata ori te-ai răzgândit?

Deşi, plecând de la acel vers de Machado, Fontana îi lămurise ce era exilul, pe atunci, Daniel ştia prea puține despre numeroşii profesori şi asistenți universitari spanioli care luaseră drumul amărăciunii în urmă cu două decenii. Unii abandonaseră Spania în timpul Războiului Civil, alții la sfârşitul lui, după ce fuseseră destituiți. Dar cei mai mulți

porneau într-un periplu prin țările din America Centrală şi de Sud, până reuşeau să-şi găsească un post permanent; câțiva se stabiliseră, în cele din urmă, în Statele Unite. Unii reveniseră în Spania şi se adaptaseră cum putuseră la preceptele intransigente ale regimului franchist. Alții se întorseseră acasă, dar nu-şi abandonaseră principiile, în ciuda represaliilor fără milă. În fine, alții nu plecaseră niciodată şi trăiseră într-un exil interior amar şi mut. Lista diasporei intelectuale era lungă şi cu câțiva dintre membrii ei avea să se reunească şi Andres Fontana peste câteva zile.

— Fireşte, domnule, conteşte pe mine.

Fontana n-a mai apucat să-l corecteze: înainte de a se îngloda iar în subjonctiv, băiatul, hotărât să nu mai rişte, i-a luat-o înainte.

— La ordinele dumneavoastră, domnule.

Daniel încerca să fie corect şi convingător, dar mințea. Lucra la fabrica Heinz noapte de noapte, cinci ore în cap. Prin trocuri complicate şi cu nesfârşite făgăduieli generoase de a face ture duble în alte zile, şi-a convins în cele din urmă mai mulți colegi să-i acopere spatele. Ştia că favorurile avea să-l coste eforturi în plus şi că va trebui să se țină cu sfințenie de cuvânt. Dar intuia că petrecerea acelor trei zile printre hispanişti avea să merite chinul.

Cu Oldsmobile-ul lui Fontana, Daniel i-a luat pe nou-sosiți de la aeroport din gări şi autogări: unii vorbeau fluent engleza, dar cu accent străin, alții dispuneau doar de resurse lingvistice limitate. I-a dus şi adus dintr-un loc într-altul, s-a ocupat de ei cum a putut mai bine şi mai politicos, a fost atent cu toți oaspeții şi a învățat pe de rost o grămadă de nume, funcții şi specialități. Un anume Montesinos[26],

[26] Criticul şi profesorul spaniol Jose Fernandez Montesinos (Granada, 1897 – Berkeley, 1972) a lucrat cu Americo Castro la Centrul de studii

venit de la Berkeley, California. „Cel mai mare specialist în Lope de Vega din lume”, îl avertizase Fontana, făcând prezentările şi, văzându-l descumpănit, cei doi profesori izbucniseră în hohote de râs, în timp ce se băteau cu putere pe spate. Un anume Americo Castro, mai în vârstă decât ceilalți şi căruia toți păreau să-i poarte un adânc respect. Un anume Vicente Llorens[27], profund îndurerat de pierderea soției, din câte pricepuse Daniel. Un unchi şi un nepot care purtau acelaşi nume de familie, Casalduero[28]. Şi tot aşa până la vreo două duzini de alți profesori.

Pe când ei discutau despre literatura lor într-o lume străină de patria comună unde aceasta fusese zămislită, Daniel, neştiind că devenea reversul vechilor zile madrilene ale lui Fontana, mergea pe la hoteluri, căuta ochelari şi serviete uitate, ducea un profesor alergic la un cabinet medical, cumpăra tutun când era nevoie şi însoțea doi noctambuli în căutarea ultimului bar încă deschis. Şi, mai ales, îşi folosea toate cele cinei simțuri pentru a afla ce stătea în spatele acelor bărbați care îşi luau unul altuia vorba din gură, mereu cu chef de conversație, şi se străduia

---

istorice, a predat în Hamburg şi Madrid. În 1939 s-a autoexilat în Franța şi apoi în S.U.A., unde a predat la Berkeley.

[27] Istoricul spaniol Vicente Llorens (1906-1979), autoexilat în S.U.A., a studiat liberalismul spaniol din secolul al XIX-lea şi emigrația din epoca franchistă. A publicat *Liberales y românticos (Liberali şi romantici,* 1954) şi *Aspectos sociales de la literatura espanola (Aspecte sociale ale literaturii spaniole,* 1974).

[28] Joaquin Casalduero Marti (1903-1990), critic literar din Generația de la 1927 şi discipol al lui Ramon Menendez Pidal, a fost unchiul criticului literar Joaquin Gimeno Casalduero (n. 1931), hispanist, medievist, istoric şi critic literar, dar şi continuator al operei unchiului său.

să-i cunoască, să-i înțeleagă şi, mai ales, să descifreze sensul extravagantelor etichete de galdosian, lorquian, cervantist sau valleinclanesc[29] pe care şi le aplicau unul altuia.

Printre ei, Daniel căuta şi nostalgia acelui soare al copilăriei despre care le vorbise Fontana, dar nu găsea decât o tuşă pierdută, ca şi cum între toți acei hispanişti exilați exista o înțelegere tacită de a nu-şi scormoni prea adânc în suflete. Tocmai de aceea, oaspeții se mențineau la suprafața banalului, dând păsărilor abia câteva firimituri de amintire. Unul blestema frigul drăcesc de pe acele meleaguri şi-şi aducea aminte cât de dulce era clima la el, în Aimer ia. Altul ducea dorul vinului de Rioja, la una dintre mesele din cantina sobră a universității. Al treilea fredona, la trecerea unei chelnerițe cu forme deosebit de generoase, mai bine puțin şi bun decât mult şi prost! De politică abia dacă pomeneau. Ajunseseră şi acolo la un moment dat, dar refuzaseră să continue. Niciunul dintre ei nu dorea ca umbra ei neagră să le întunece întâlnirea, pe care toți o anticipau drept cordială.

Daniel s-a făcut luntre şi punte pentru ei şi a învățat mii de lucruri noi. Vorbe sonore şi titluri de cărți, fraze răzlețe, nume de autori şi de sate, ba chiar şi înjurături ca tăiosul *„jeono!”*[30]*,* cu care mulți dintre ei îşi asezonau conversația. Sâmbătă seară a început să-i conducă pe oaspeți la trenurile, avioanele şi autobuzele cu care plecau. Până când ceva neaşteptat i s-a ivit brusc dinainte.

---

[29] Adjective aplicate exegeților şi specialiştilor în operele scriitorilor spanioli Benito Perez Galdos (1843-1920), Federico Garcia Lorca (1898-1936), Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616), Ramon de Valle-Inclan (1866-1936).

[30] Pizda mă-sii!

Holul hotelului era practic pustiu, iar secretara departamentului şi el îşi închipuiau că terminaseră cu toate trambalările din acea după-amiază. Femeia tocmai plecase. Daniel, gata să facă la fel, îl aştepta pe Fontana ca să-i înapoieze cheile maşinii.

Şi atunci i-a văzut ieşind din bar.

— Ce planuri avem pentru diseară, băiete? a întrebat unul dintre ei încă de departe. Mai suntem pe-aici trei dintre noi, iar şeful dumitale ne-a spus că te vei ocupa de toate până la sfârşit.

O sudoare rece a început să lunece pe spatele lui Daniel, în noaptea aceea trebuia să facă o tură dublă, aşa cum se înțelesese cu unul dintre colegii de la fabrică: un polonez taciturn, tată a cinci copii, care nu ştia de glumă.

— Eu nu ştiu nimic, domnule, a răspuns, căutându-l grăbit pe Fontana.

— Nu-mi spune aşa ceva, omule! Până la urmă, am hotărât să ne schimbăm biletele ca să nu călătorim toată noaptea. Tocmai am mâncat ceva şi n-ai să ne ceri să stăm până mâine dimineață închişi în hotel.

— Trebuie să vorbesc cu domnul doctor Fontana, vă rog să mă scuzați. Încerca să nu se arate alarmat, continuând să-l caute cu disperare pe profesor.

L-a găsit la intrarea în hotel, pe trotuar, luându-şi rămas-bun de la doi prieteni care plecau spre Buffalo. Tocmai îmbrățişau, iar cei doi mulțumeau pentru modul în care fuseseră primiți.

— Ei bine, s-a terminat, l-a anunțat mulțumit profesorul, bătându-l pe protejat pe umăr, când, în sfârşit, l-a zărit. Ai făcut o treabă bună, Carter, îți sunt dator două beri.

— Nu cred, domnule profesor...

— Nu vrei să bei o bere cu mine săptămâna viitoare? Foarte bine, atunci o cafea. Sau, mai bine, te invit la masă într-un bun restaurant, o meriți.

— Nu spun că n-aş vrea o bere, domnule. Ci doar că nu s-a terminat.

I-a arătat pe furiş pe cei trei profesori din spatele geamurilor. Rămăseseră în hol. Cu pălăriile în mână. Aşteptând să vină cineva şi să-i ia de acolo.

— Eu am planurile mele, a scrâşnit Fontana din dinţi, oprindu-se brusc. Nu mi-a zis nimeni că aceşti trei colegi s-au gândit să mai rămână încă o noapte.

Daniel ştia că în viaţa profesorului exista o femeie. Nu ştia cum o chema, nici cum arăta, dar îi auzise vocea. O străină. O străină care vorbea bine englezeşte. Ştia pentru că, în urmă cu două săptămâni îi răspunsese la telefon în biroul lui Fontana. Se dusese acolo ca să primească instrucţii pentru reuniunea hispaniştilor. „Ridică receptorul, Carter", l-a riigat Fontana punându-şi grăbit sacoul, după ce telefonul sunase deja de trei ori. Şi spune-i că plec spre ea. A auzit-o pronunţând doar numele lui: „Andres?" Şi apoi „Foarte bine, mulţumesc", când el i-a transmis mesajul profesorului. Suficient cât să-şi dea seama că femeia era relativ tânără. Până atunci, doar atât.

— Dar ne înţeleseserăm că îndatoririle mele faţă de dumneavoastră iau sfârşit sâmbătă după-amiază, a insistat Daniel. Azi trebuie să mă duc la fabrică, trebuie să-mi înlocuiesc colegii care mi-au ţinut locul în zilele astea.

— Nu mă enerva, Carter, pentru Dumnezeu.

— Domnule profesor, ştiţi că aş face-o cu plăcere. Dar nu pot, chiar nu pot... a repetat Daniel, întinzându-i cheile automobilului.

I-a întrerupt un claxon zgomotos de pe cealaltă parte a străzii. Şi-au întors automat privirile spre un Chevrolet alb. Pe scaunul şoferului, cu părul acoperit de o eşarfă înflorată de mătase şi cu faţa ascunsă sub nişte ochelari de soare, se afla o femeie. Fontana a ridicat o mână, rugând-o să-l aştepte.

— Gândeşte-te la ceva, Carter, caută o soluție, a şoptit Fontana din nou, aproape fără să mişte din buze şi fără să ia cheile pe care i le întindea studentul. Vezi doar că nu mă pot ocupa de ei.

— Dacă nu mă duc la fabrică în noaptea asta, luni mă aruncă în stradă. Fontana şi-a aprins o țigară şi a tras nelinişti din ea. De cealaltă parte a geamurilor, cei trei profesori solitari păreau că se pun în mişcare.

— Ştiți că, dacă-aş putea, n-aş ezita, domnule profesor, dar...

— Departamentul va începe curând să analizeze cererile de burse pentru anul viitor, i-a tăiat-o atunci Fontana, suflând fumul.

— Şi considerați că această activitate ar putea fi considerată un merit universitar? a întrebat Daniel, prinzând aluzia din zbor.

— Chiar dacă a fost în afara programului, n-am nici cea mai mică îndoială.

S-a auzit iar claxonul, cei trei profesor dădeau să iasă pe uşa turnantă.

— Atunci iau maşina dumneavoastră.

Mâna mare a lui Fontana l-a strâns de ceafa, el a pus cheile în buzunar.

— Ai grijă de ei, băiete.

Fără să mai spună nimic, profesorul a mai tras o dată adânc din țigară, a aruncat-o pe asfalt şi a traversat strada, îndreptându-se spre Chevrolet.

Capitolul 12

Au hoinărit la voia întâmplării prin Pittsburgh, oraşul oțelului, pe când, la volanul automobilului lui Fontana, Daniel arunca neîncetat priviri grăbite spre ceas. Trebuia să găsească o soluție pentru a-i lăsa pe cei trei hispanişti să se

distreze orice-ar fi fost, nu-i mai rămâneau decât patruzeci de minute până îi începea tura. Şi se mai pornea şi să ningă.

Pasagerul din dreapta era un profesor mexican expert în San Juan de la Cruz, cu care schimba din când în când câteva vorbe englezeşti. În spatele lor, cu paltoanele pe ei şi fumând ca posedații, stăteau un spaniol în vârstă, discret, şi altul mai tânăr, vorbind într-un confuz amestec de limbi, pe care Daniel abia dacă izbutea să-l priceapă. Era prea târziu ca să mai viziteze Carnegie Museum, au trecut şi pe lângă Pitt Stadium, din interiorul campusului. Daniel şi-a încrucişat degetele, dar n-a avut noroc: Pittsburgh Panthers, echipa de fotbal a universității, nu se antrena în acea seară. Atunci a condus mai departe, împrejurimile lui Forbes Field, stadionul celor de la Pittsburgh Steelers, erau şi ele pustii. Mai erau treizeci de minute până când intra în tură, când au ajuns la cinema, la Penn Theater, şi le-a propus să intre să-l vadă acolo pe Elvis Presley în *Love Me Tender.* Niciunul din profesor nu s-a arătat interesat. Ce ziceți de-o vizită la Atlantic Grill din Liberty Avenue, templul local al bucătăriei germane? Bătrânul tăcut a hăhăit fără jenă, apoi l-a lovit un acces de tuse. Dar un păhărel la barul din Roosevelt Hotel? Nici vorbă. Douăzeci de minute până la pontaj, a calculat tânărul Carter, privindu-şi iar ceasul. Continua să ningă. Dracu' s-o ia de bursă.

— Ascultă, tinere, a spus, în fine, mexicanul, pe când traversau pentru a treia oară unul din podurile de pe râul Monongahela. Noi, umilii profesori aflați aici cu tine şi pe care ai amabilitatea de a-i însoți astă seară, venim de la New York. Eu predau la Hispanic Institute din cadrul Columbia University, doctorul Montero e profesor emerit la Brooklyn Collège de la CUNY, iar tânărul doctor Godoy tocmai s-a angajat la un *collège* al aceleiaşi universități, în Staten Island. Cu restaurantele, cinematografele şi meciurile

suntem deja mai mult decât obişnuiţi. Dar astă-seară ne-ar plăcea ceva deosebit. Ceva special, ceva ce n-am putem face decât în Pittsburgh, înţelegi?

— Perfect, a confirmat Daniel, răsucind volanul.

Îi venise, în fine, o idee. Era o nebunie, dar n-avea altă carte pe care să joace. Fabrica nu-şi întrerupea activitatea în timpul nopţii. O reducea, dar n-o oprea complet. Primul obstacol a fost paznicul.

— Aşteptaţi-mă aici, vă rog, le-a spus Daniel hispaniştilor.

I-a lăsat să fumeze în maşină, cu căldura dată la maximum, confuzi şi intrigaţi de reacţia lui, urmărindu-l pe geam cum se îndrepta spre ghereta de la intrare. Ceea ce a spus Daniel ulterior n-a ajuns la urechile celor trei profesori. Din fericire.

— Bună seara, Bill, l-a salutat, citind numele de pe ecusonul prins pe pieptul bărbatului de la intrare.

Portarii obişnuiau să-şi schimbe zilele şi orele de lucru, iar Daniel nu-i cunoştea pe toţi după nume. Dar îşi amintea că pe omul acela îl mai văzuse. Şi mai ştia şi că nu era chiar un geniu. Aşa că a hotărât să-l atace pe acest flanc.

— Bună seara, băiete, a răspuns Bill fără să-şi desprindă cu totul privirile de pe pagina de sport din *Pittsburgh Post-Gazette.*

— Intru chiar acum în tură, l-a anunţat Daniel, arătându-i legitimaţia lui de muncitor. Dar nici nu-ţi poţi închipui ce mi s-a întâmplat când veneam cu maşina încoace.

— Ai făcut pană?

— Nici pe departe. Am salvat trei vieţi.

— Ai salvat trei vieţi? a întrebat uluit portarul, punând ziarul jos.

— Da, dom'le, trei vieţi. Poate că şi viitorul acestei fabrici.

A arătat spre automobilul în care hispaniştii îşi rumegau nelămuririle şi trăgeau din ţigările Lucky Strike. Pe un ton complice, a continuat să-i îndruge portarului aberaţiile lui.

— Am adus cu mine trei reprezentanți europeni ai sectorului agroalimentar. Se pregăteau să facă o vizită în interes comercial la legendara companie Heinz, dar maşina pe care o închiriaseră s-a defectat şi a intrat într-un şanț de cum au plecat de la aeroport. Le-a luat foc motorul, ar fi putut să moară.

— Vai de mine...

— Dar închipuie-ți ce noroc pe ei că i-am găsit eu din întâmplare. Şi bine că, deşi cu mare-mare întârziere, i-am putut aduce cu maşina mea până aici.

Baban, grăsan, prostovan, portarul s-a scărpinat în cap neîncrezător. Chiar în spatele urechii stângi.

— Mă tem că azi nu vor mai putea intra. La ora asta e permis doar accesul salariaților.

— Ştiu, dar ei trebuie să vadă fabrica acum.

— Păi, de ce nu vin mâine?

— Pentru că mâine-i duminică.

— Să vină luni.

— Imposibil, sunt aşteptați la Atlanta, ca să viziteze fabrica celor de la Coca-Cola.

Chiar şi Daniel era surprins de uşurința cu care minciunile îi ieşeau pe gură. Şi totul pentru blestemata aia de bursă.

— Păi, nu ştiu ce să zic, amice...

— Dar dumneata cum ai să-i explici directorului săptămâna viitoare că oamenii ăştia se vor întoarce în Europa gata să vândă acolo milioane de litri de Coca-Cola şi niciun produs de-al nostru?

Matahala s-a scărpinat iar în cap. De astă dată chiar în creştet.

— Oricum o dau o să am probleme, nu?

— Aşa cred şi eu.

În două minute erau cu toții înăuntru.

— Bine ați venit, domnilor, în sufletul Americii, le-a urat atunci Daniel într-o spaniolă cam scârțâită, care se chinuia să sune triumfal.

— Poftim? a făcut profesorul emerit.

— Care este esența vieții americane? a continuat.

Revenise la limba lui maternă, de care avea nevoie pentru opereta pe care o punea în scenă. Fără să-i lase să caute un răspuns, şi-a răspuns singur în mod automat: „Hamburgerul, fireşte!”

Mergeau pe culoare, iar Daniel continua să turuie bazaconii, întrebându-se ce naiba avea să mai facă în continuare.

— Şi care-i cheia unui hamburger bun? Carnea, credeți dumneavoastră? Nici vorbă. Pâinea? Nici atât. Nici salata verde sau ceapa, desigur. Cheia, domnilor, este ketchupul. Şi unde-i secretul ketchupului, inima lui? La Heinz.

Ajunseseră în zona de umplere a sticlelor, fantasmagorică şi întunecoasă la ceasul acela din noaptea când toate maşinile erau oprite şi cufundate într-o tăcere de cimitir. Daniel a bâjbâit după întrerupătoarele electrice, le-a acționat cu putere până ce toate neoanele au luminat imensitatea halei. Ştia că putea s-o pățească dacă trecea pe-acolo vreun şef, dar n-avea nicio altă opțiune. Mişcându-se de acolo-colo, tânărul inventa din mers la ce serveau fiecare dintre maşinile acelea gigantice. Abia dacă ştia cum funcționau: în partea aceea a fabricii nu fusese decât de două ori până atunci. Dar într-o hemoragie disperată de fantezie, la vederea a ceea ce îşi amintea vag că era o maşină pentru etichetat, le-a prezentat cu un dramatism exagerat oaspeților misiunea ei. Apoi i-a silit pe fiecare dintre profesori să bage în buzunar un pumn de dopuri cu filet, în zona unde se închideau şi se etanşeizau conservele. Şi, ajungând, în sfârşit, acolo unde bănuia că începea procesul de umplere, Daniel a urcat, dintr-un salt, pe platforma-

depozit de unde se realiza această operațiune. A băgat un deget înăuntru şi l-a scos roşu.

— Acesta este ketchupul, domnilor, mândria marii companii Heinz! E chiar aici, nu trebuie să mergem mai departe! Urcați şi gustați!

A întins o mână celui mai tânăr dintre profesori. Acesta, deşi uşor descumpănit, n-a îndrăznit să-l refuze.

— Gustați, gustați marea glorie a Americii, domnule profesor! a insistat Daniel, obligându-l să bage mâna în ketchup.

Apoi l-a ajutat să urce pe mexican, care era ceva mai refractar. Şi mâna dreaptă a acestuia a fos vârâtă în ketchup. În pofida insistențelor lui, mai vârstnicul doctor Montero a zis că „nici vorbă".

În timp ce coborau de pe platformă, după ce se ghiftuiseră cu dulceagul sos de roşii, Daniel s-a uitat iar la ceas. Nu mai era timp şi n-avea nici cea mai mică idee despre ce mai putea să facă în continuare. Aşa că i-a dus la garderobă şi i-a rugat să aştepte afară până îşi punea salopeta de culoarea nisipului, pe care toți salariații erau obligați s-o poarte. În fundal se auzea zgomotul benzilor transportoare şi al cărucioarelor mecanice pe care le foloseau pentru încărcarea cutiilor în camioane. Şi glasurile unor bărbați, care, din când în când, îşi dădeau ordine unii altora, scoteau câte un hohot de râs şi spuneau câte o porcărie. Între timp, profesorii, care nu se potriveau deloc în peisaj cu paltoanele lor lungi, cu cravatele şi pălăriile lor, continuau să se întrebe ce naiba căutau ei acolo.

Chiar în clipa când Daniel se întorcea de la garderoba bărbaților, din cea a femeilor ieşeau trei tinere.

— Bună, studentule, l-au salutat în glumă şi la unison două dintre ele. Zărindu-l, a treia a roşit uşor.

Erau deja îmbrăcate de stradă, rujate, îşi băgaseră în geantă uniforma abia scoasă şi purtau paltoane de culori

diferite. Bruneta, cea mai înaltă dintre ele, avea unul violet, blonda cea rotofeie – unul galben, iar cea castanie, care roşise – unul turcoaz. În sfârşit, pe chipul mexicanului şi pe cel al tânărului profesor spaniol s-a citit un minim interes. Bătrânul a tuşit din nou.

— Ce-i cu voi, fetelor, plecaţi deja acasă? le-a salutat Daniel grăbit.

— Ce să-i faci... a zis blonda în silă. N-avem pe nimeni care să ne scoată de aici.

Ocazia aceea era mai mult decât aştepta Daniel. Şi n-a lăsat-o să-i scape.

— Domnilor, vi le prezint pe prietenele mele Ruth-Ann, Gina şi Mary-Lou. Cele mai frumoase femei din South Side. Cele mai rapide împachetatoare de cutii cu supă din toată industria manufacturieră de pe mapamond. Fetelor, aveţi în faţa voastră trei savanţi.

Vorbea cu viteză maximă, ştiind că abia dacă mai avea la dispoziţie două minute până când operatorul căruia trebuia să-i ia locul la căruciorul de transport avea să apese pe butonul de oprire. În timp ce se întindeau mâini şi se rosteau nume, Daniel i-a făcut blondei o ofertă la ureche.

— Cinci dolari pentru fiecare dintre voi dacă staţi cu ei trei ceasuri, i-a şoptit, dându-i pe furiş cheile maşinii lui Fontana. Şi joi după-amiază vă invit la cinema.

— Şase de căciulă, l-a corectat la iuţeală Mary-Lou. Şi, după film, ne scoţi la cină.

Nici măcar n-a mai avut vreme să calculeze că asta echivala cu salariul lui pe o săptămână.

— Dragi profesori, aceste încântătoare domnişoare doresc să vă arate în continuare instalaţiile din măreaţa noastră fabrică. Şi, apoi, ar vrea să vă scoată la dans. Nu veţi găsi companie mai bună în tot oraşul, vă asigur. Dar mă tem că n-am de ce să vă însoţesc, aşa că, dacă îmi îngăduiţi, am să vă părăsesc.

Văzându-l ieşind ca nebunul şi luând-o pe coridor spre magazie, hispaniştii au rămas uluiți. Dar, cu grație proletară şi îndrăzneala tinereții lor, printre cutii cu fasole, cocteiluri şi paşi de cha-cha-cha, fetele au avut grijă şi i-au făcut pe hispanişti să uite rapid de Daniel. Trioul de profesori avea să-şi aducă aminte întreaga viață de călătoria aceea la Pittsburgh ca de o reuniune universitară fără pereche.

Dar Daniel Carter avea să mai traverseze din doi paşi mari, şi un alt coridor, foarte diferit, peste doi ani intenşi şi o eternitate de cursuri şi lecturi. Cu mintea, moralul şi fizicul mult mai călite, a băgat, în fine, capul pe uşa deschisă ce dădea în biroul profesorului Fontana, la unul dintre ultimele niveluri din impunătoarea Cathedral of Learning.

— Intră, Carter, intră, l-a salutat Fontana cu vocea lui puternică, vorbind în spaniolă. Te aşteptam. Văd că vii ca întotdeauna cu răsuflarea tăiată. Stai jos, te rog, şi linişteşte-te puțin.

Daniel era mai mult decât obişnuit cu dezordinea rafturilor ticsite şi cu teancurile de articole şi lucrări de examen răspândite prin toate cotloanele şi pe masa de scris, veşnic acoperită cu hârtii, a profesorului. După atâtea cursuri şi semestre, Andres Fontana îi ajunsese nu doar conducător ştiințific şi mentor respectat, ci şi prieten, şi îi revelase treptat tânărului american câteva dintre misterele caracterului unei țări care încă nu-şi cicatrizase rănile după una dintre cele mai mari orori ale istoriei.

Fontana îşi păstrase austerul formalism spaniol în relația cu colegii şi studenții. Era iute, hotărât, avea trupul şi sufletul zdravene şi o barbă neagră şi stufoasă, care începea să încărunțească, un tors masiv şi mâini mari, ce păreau făcute pentru un scop mai puțin sofisticat decât cel pe care îl aveau în aule, birouri şi sălile de şedință. Mergea deja pe cincizeci de ani, dar, cu excepția câtorva fire argintii pe la

tâmple, părul îi rămăsese des şi negru, dat întotdeauna pe spate, şi un glas aspru, care nu formula nicicând elogii gratuite. Deşi trăia pe meleagurile americane de mulți ani şi stăpânea o engleză impecabilă, profesorul nu-şi şlefuise duritatea accentului nativ şi nu încerca să ascundă faptul că nu accepta atitudinile relaxate, atât de proprii mediului studențesc în care îşi exercita meseria de-o jumătate de viață: râsetele intempestive, alergatul pe culoare ori predilecția unora de a trage un pui de somn la cursurile lui de la prima oră a după-amiezii. Nu era prea îngăduitor cu frivolitatea şi avea o intoleranță încăpățânată pentru dezordine şi lene. Totuşi, era un om plin de viață, generos şi deschis dialogului, mereu dispus să stea de vorbă când era rugat, să asculte şi să dezbată fără prejudecăți de neclintit. Mereu dispus să întindă o mână.

Folosindu-se de stilou ca de o spadă, Fontana a şters energic alte câteva cuvinte, fără să-şi ia privirile de pe pagina scrisă de cine ştie ce student mediocru, pe care acum îl făcea praf.

— Presupun că tot ne mai dorim să petrecem ceva vreme în Spania, a spus, cu țigara între buze şi ochii la ce corecta atât de nemilos.

— Da, domnule, doar ştiți că da.

În ciuda încrederii pe care, cu timpul, ajunseseră s-o aibă unul într-altul, cei doi se comportau deosebit de convențional în lumea universitară.

— Atunci am ceva să-ți povestesc. Ia aruncă o privire pe asta.

Foile prinse cu o agrafă metalică au planat pe deasupra mesei, iar Daniel le-a prins din zbor. Programul Fulbright, a citit cu glas tare.

— Vei ajunge, în sfârşit, în Spania, lăudat fie Domnul.

Încheindu-şi comentariul ironic, Fontana a tras cu putere încă o linie orizontală peste textul masacrat. Apoi a

înşurubat capacul stiloului şi a revenit la chestiunea pentru care îşi convocase studentul la el în birou.

— E un program internațional de schimburi academice. Funcționează deja de un deceniu, sub patronajul Congresului Statelor Unite. Totuşi, Spania a fost ținută până acum pe margine, ca în atâtea alte domenii. Dar se pare că țările noastre se îndreaptă spre o dulce înțelegere, aşa că, în fine, au hotărât să-i deschidă uşile acestui program şi, în curând, se va constitui o comisie comună.

— În ce constă acest program, mai exact? l-a iscodit Daniel, privind cu lăcomie hârtiile.

— În burse pentru studii de specialitate sau pentru lucrări de cercetare într-o universitate din țara pentru care se optează.

— Sper că pentru a obține una din astea nu-mi veți mai cere să distrez nişte profesori, ca altă dată.

Fontana a râs cu poftă. Cu familiaritatea pe care şi-o câştigase în timp, Daniel îi povestise în cele din urmă amănuntele faimoasei nopți de la Heinz.

— Nu-ți face griji, îți garantez că de data asta totul va urma căile cele mai ortodoxe, i-a răspuns, stingându-şi țigara într-o scrumieră deja plină cu mucuri.

Încă îi venea greu să recunoască în acel tânăr solid şi dezinvolt pe băietanul impetuos care, nu cu mult timp în urmă, venise în sala de curs vorbind o limbă spaniolă şovăielnică, dar manifestând o dorință nemăsurată de a învăța. Deşi se domolise, se şlefuise şi îşi înzecise cunoştințele de spaniolă, Daniel Carter nu pierduse nimic din entuziasmul şi curiozitatea intelectuală pe care le vădise din prima zi. Şi, conform înțelegerii dintre ei, obținuse bursa care, în sfârşit, îl scăpa de tura de noapte din fabrică şi îi îngăduia să se concentreze ferm asupra studiilor. Dar mai avea mult până devină să-şi atingă țelul pe care îl urmărea

încă din primii ani, şi-a zis Fontana. Încă mai trebuia ajutat să nu deraieze.

— Credeți că am vreo posibilitate?

— Dumneata ştii... a răspuns profesorul hâtru.

— Poate că voi avea noroc.

A împăturit hârtiile, le-a pus în buzunarul de la spatele al pantalonilor şi s-a apucat să-şi adune de pe jos cărțile, dosarele, sacoul, cu graba celui care e mereu în criză de timp şi are o groază pe cap.

— Un moment, Carter, aşteaptă, aşteaptă, omul lui Dumnezeu. Oare cum să te fac să vii să mă vezi fără să se pleci ca din puşcă după cinci minute?

— Ştiți că în semestrul ăsta am şase cursuri, dom' profesor, şi...

— Nu te mai văicări, băiete. Concentrează-te la ceea ce abia ți-am spus. Acestor oameni trebuie să le prezinți un proiect serios şi bine elaborat. Stai jos, te rog.

Daniel i-a dat ascultare, cu un gest care dovedea că era interesat.

— M-am gândit deja la unul. Ramon J. Sender[31].

---

[31] Scriitorul spaniol Ramon Jose Sender (Chalamera, 1902 – San Diego, 1982) a luptat în timpul Războiului Civil în tabăra republicană; în 1938 a plecat în Franța, apoi în Mexic. În 1942, s-a stabilit în S.U.A. Autor al unei vaste opere narative pe teme politice şi sociale, în care, combinând reportajul cu romanul, a descris realitatea spaniolă din epoca sa: *Orden publico (Novela de la cârcel) (Ordine publică. Roman al experienței carcelare,* 1931), *Siete domingos rojos (Novela de la prerrevolucion espanola) (Şapte duminici roşii. Romanul prerevoluției spaniole,* 1932), *Mister Witt en el Canton (Mister Witt în Cantonul din Cartagena,* 1935), *Contraataque* (*Contraatac,* 1938), *Crânica del alba (Cronica zorilor,* 1942), *El verdugo afable (Un călău afabil,* 1952), *Mosen Millân (Requiempor un campesino espanol) (Părintele Millân. Recviem pentru un țăran spaniol,* 1960), *En la vida de Ignacio Morel (în viața lui Ignacio Morel,* Premiul Planeta, 1969) şi *La mirada inmovil (Privirea imobilă,* 1979).

— Ramon cum?

— Jo-ta-sen-der.

— Ăsta cine mai e?

— Un bun scriitor căruia i-ai putea consacra teza dumitale. Şi, în plus, un prieten de-al meu.

Şi i-a aruncat o carte peste biroul cel mare.

— În viață...? a întrebat Daniel, prinzând îndemânatic cartea cu mâna stângă. —... şi bine mersi. Predă literatură modernă la Albuquerque, New Mexico. Şi continuă să scrie. Tocmai l-am întâlnit la congresul de proză de la Amherst.

— N-a fost la reuniunea hispaniştilor?

— N-a putut veni. Nici nu ştii cât de mult i-am simțit lipsa.

— Profesor invitat?

— Permanent. Exilat.

— *Mosen Millân*[32]*,* a citit Daniel pe copertă. Şi-a trecut degetul mare peste un prea multele pagini. Foarte scurtă, a adăugat, drept unică apreciere.

— Şi foarte bună. Absolut. A publicat-o în Mexic acum patru, cinci ani. Acum are de gând să-i schimbe titlul, care va fi *Recviem pentru un țăran spaniol.* Dar a scris foarte mult înainte.

— S-a scris ceva până acum despre el?

— Aproape nimic. Scriitor *non grato* în Spania şi adesea în afara ei. De aceea, dacă până la urmă te decizi, trebuie să procedăm cu grijă.

Daniel a plecat de la profesor cu *Mosen Millân* în geanta sa voluminoasă şi cu intenția de a lupta cu ghearele şi cu dinții pentru acea bursă, care avea să fie încă un pas spre reconcilierea dintre țara lui şi Spania pe care nădăjduia s-o cunoască. Dar ideea de a-l studia pe Sender avea s-o

---

[32] Părintele Millân (sp.).

rumege în linişte. Vorbise mai demult cu Fontana despre intenția de a elabora o teză de doctorat despre un scriitor spaniol contemporan. Dar nu-l cunoştea pe cel propus de Fontana şi prefera să-şi formeze o idee limpede despre el înainte de a se angaja orbeşte la o muncă de ani de zile pe cărțile acestuia. Deşi faptul că era repudiat şi în Spania şi în afara ei îi trezea o fascinație bolnavă.

Ajunsese pe culoar şi se pregătea s-o rupă la fugă ca să nu întârzie la cursul următor, a auzit tunând de departe glasul lui Fontana: aruncase o ultimă frază, pe care Daniel n-a izbutit s-o priceapă întru totul.

— Să vedem ce facem ca să le luăm la toți maul fără să-şi dea seama!

Capitolul 13

Un Lockheed Super Constellation al companiei TWA l-a depus pe Daniel Carter pe o pistă a aeroportului Barajas, într-o dimineață de la sfârşitul toridei veri a anului 1958. Avea cu el două valize, o maşină de scris portabilă şi o doză de optimism care n-ar fi putut încăpea în cala avionului. Pentru subzistență, dispunea de bursa Fulbright, care îi fusese acordată în cele din urmă. La cursul de schimb de patruzeci şi două de pesete pentru un dolar, spera să poată trage de ea un întreg an de studiu fără să strângă cureaua.

Un băiat uscățiv s-a apropiat de el val-vârtej. Fără să-şi scoată din gură țigara Bisonte cam scuturată, s-a oferit să-i care bagajul într-un cărucior pe jumătate ruginit. Odată ieşiți din terminal şi după ce a isprăvit să se certe apoi imediat să se şi împace cu doi colegi, proprietarul unui taxi negru i-a deschis obsecvios portiera din spate. Omul nu voia cu niciun chip să-l supere pe acel turist care părea american. Pe vremurile astea...

— Unde doreşte domnul... a zis taximetristul, cu scobitoarea între dinţi.

— Strada Luisa Fernanda, numărul 26, i-a cerut Daniel. Era prima sa tentativă de comunicare pe pământ spaniol.

Privea cu nesaţ Madridul din spatele geamului, totul i se părea fascinant, totul îi atrăgea atenţia. De la pământul foarte uscat şi sterp peste care trecea şoseaua, apoi prin cartierele mărginaşe, până la clădirile şi oamenii a căror densitate creştea necontenit, gata să copleşească intersecţii, bulevarde, colţuri de stradă. Între timp, dornic să-i smulgă clientului un bacşiş generos, taximetristul s-a oferit să-i fie şi ghid. Strigând ca să priceapă cât mai bine.

— Dacă vreţi să întrebaţi ceva, *mister,* vă stau la dispoziţie pentru orice.

— Vă mulţumesc, domnule, a răspuns Daniel, politicos. Dar, decât să-l asculte pe taximetrist, în acele momente îşi dorea mai degrabă să absoarbă neîncetat tot ce-i trecea prin faţa ochilor.

Fără să fie pe deplin sigur, pe măsură ce parcurgeau străzi de lungimi diferite, Daniel a început să suspecteze că mergeau mai mult decât era nevoie. Uneori i se părea chiar că trecuseră de mai multe ori prin acelaşi loc. A văzut de toate: muncitori cu salopetă şi bască în faţa unei gropi, slujnicuţe în goana mare, jandarmi îmbrăcaţi în cenuşiu, umblând dpi câte doi. Orbi care vindeau bilete de loterie, anunţând în gura mare că numai în ziua aceea costau douăzeci de pesetas, mame cu coşul pe braţ, în drum spre piaţă, poştaşi pe bicicletă, trei preoţi în sutane, traversând strada împreună. Figuranţi cu toţii, în esenţă, pe acea mare scenă pe care Daniel şi-o tot închipuia de luni de zile.

— Şi Puerta de Alcalá[33], ce minune, l-a lămurit taximetristul după ce a mers o vreme în zigzag. Iar aici e Cibeles[34], priviți-o, pare o regină. Apoi o vom lua pe bulevard, pe Gran Via. Priviți, priviți, priviți ce fenomen: Sărită Montiel în *Ultimul tango.* E pe afiş de aproape un an, mă ia cu leşin de câte ori trec prin Puerta del Rialto. Să nu cumva să plecați acasă fără s-o ascultați cântând *Aştept fumând.*

Ochii lui Daniel Carter zburau de la reclamele de lichioruri şi detergenți la numele stațiilor de metrou şi la polițiştii care dirijau circulația, fluierând. De la afişele gigantice care anunțau filme spaniole şi străine până la tinerele în haine strânse pe talie, ale căror tocuri țăcăneau grațios pe trotuare, şi la tinerii slabi, ferchezuiți, care fumau țigară de la țigară şi le aruncau complimente şi obscenități fără nicio umbră de pudoare. Totul îl încânta sub soarele încă fierbinte de septembrie.

— Şi acum ajungem în Piața Spaniei. Priviți, Turnul Madridului, abia terminat, se spune că are aproape o sută cincizeci de metri înălțime, ce părere aveți?

— Magnific, l-a mințit Daniel fără să menționeze că tocmai petrecuse două zile la New York, în drum spre Spania.

— Treizeci şi şapte de etaje şi o groază de ascensoare, a adăugat taximetristul, mândru de el de parcă urma să-l moştenească, cel mai înalt zgârie-nori din Europa. Şi pe

---

[33] Celebra Puerta de Alcalâ, de unde pleca drumul către oraşul Alcalâ de Henares, proiectată de arhitectul Francisco Sabatini şi construită în 1769, e una dintre cele cinci vechi porți regale din Madrid, situată în centrul rotondei din Piața Independenței.

[34] Fântâna cu statuia zeiței Cibeles pe un car tras de lei (1782) se află acum în centrul pieței Cânovas del Prado.

urmă mai vin unii şi ne spun că pe-aici nu facem lucrurile bine.

— Magnific, a repetat Daniel, privind o femeie în doliu care, aşezată pe jos şi cu un copil zdrenţăros la piept, întindea mâna, cerând de pomană la doar câţiva metri de intrarea principală în turn.

— Şi am ajuns la destinaţie, intrăm în cartierul Argiielles. Asta-i strada Princesa, iar aici, la dreapta, deşi mai că nu se vede, palatul Liria, cocioaba ducelui de Alba, mai bine să nu vedeţi cum trăieşte gagiul. Şi acum, o luăm în jos şi intrăm pe Luisa Fernanda, se cheamă la fel ca opereta. Iar la capătul străzii e numărul 26, cum mi-aţi cerut. Gata, am ajuns, amice. Treizeci şi trei şi cincizeci drumul, plus alte zece pesete bagajele şi informaţiile. Şi să nu-mi spuneţi că n-a fost plăcut drumul, ei, mister?

Daniel ştia prea bine că ar fi putut face acelaşi drum şi pentru jumătate din sumă, dar cu un taximetrist ceva mai puţin isteţ şi ceva mai cinstit. Dar a plătit fără protesteze paralele cerute. Nişte bani în plus pe care şi-i asuma, şi-a zis, pentru lecţia de literatură aplicată pe care tocmai o primise: picaresca spaniolă din secolul XX. Pe viu.

Dar altfel au stat lucrurile cu bacşişul.

— Dar ce mi-ai dat aici, amice? l-a întrebat taximetristul, cu ochii pe ciudatele monede pe care tocmai i le dăduse americanul. Împinsă poate de uimire, scobitoarea străveche dintre dinţi a aterizat în sfârşit pe jos.

— Cincisprezece cenţi, domnule, a replicat Daniel. Ca să începi şi dumneata să afli câte ceva despre ţara mea.

Şi-a lăsat ghidul în drum, mormăind ceva de neînţeles despre morţii lui, şi a intrat în clădire, târând bagajul după el. Porticul era mare, ca al oricărei case burgheze cu pretenţii. Din tavan atârnau două lămpi brunate. În fund începea o scară amplă, iar în centru se afla un ascensor. La dreapta, o încăpere cu geamuri, pustie în acel moment.

Alături, uşa unei locuințe, întredeschisă. O placă anunța că acolo trebuia să ajungă: locuința portarului.

Daniel a ciocănit la uşă, dar nu i-a răspuns nimeni. Apoi a dat de o sonerie, a apăsat pe buton, dar tot fără rezultat. Atunci a băgat capul pe uşă şi a zărit o odăiță simplă. În mijlocul ei trona o masă rotundă, acoperită cu o față de masă croşetată şi înconjurată de patru scaune. „Salut", a spus cu glas tare. „Salut, salut", a repetat şi mai tare. Nu s-a arătat nimeni. Convins, în sfârşit, că acolo chiar nu se afla nimeni, a decis să-şi lase bagajul în odaie, apoi să plece din nou. Nu era dispus să mai piardă niciun minut din acea primă dimineață la Madrid.

A început să hoinărească iar, la voia întâmplării, absorbind totul, la fel ca mai înainte, cu toate cele cinci simțuri. La fiecare pas, Daniel încerca să descifreze anunțuri şi voci în timp ce se desfăta cu mirosurile venind din prăvălii despre care nici măcar nu ştia ce ofereau clientelei. Peşte sărat şi murături, mercerie, dulciuri. Până ce a dat de un chioşc de ziare şi atenția i-a fost atrasă de titlurile care înşirau evenimentele din țară. A citit primele pagini şi a ales câteva publicații, aproape la întâmplare, sperând să descopere în ele radiografii ale meleagurilor unde abia ajunsese. Ziarele *Ya, Pueblo* şi *ABC,* deoarece vânzătorul îl asigurase că erau cele mai vândute. Apoi a adăugat un *El Caso*, care promitea detalii suculente despre cele patru asasinate comise în acea vară de criminalul Jarabo. Şi o revistă în culori intitulată – paradoxal!

— *Blanco y Negro*[35]*,* înfățişând un băiețel plăpând şi brunețel, căruia i se spunea Joselito, puiul de pasăre cântătoare. În ultimul moment, Daniel Carter a simțit că i se lipeau de picioare doi mucoşi, care abia îi ajungeau până la

[35] Alb şi Negru (sp.).

talie. Se uitau încântați la revistele pentru copii, unul se scărpina cu înverşunare în cap, celălalt se scobea cu degetul în străfundurile nasului. Daniel a cerut trei exemplare dintr-o revistă pentru copii. *Ttovivo*[36] îi convine domnului? apoi a dăruit două puştilor, iar pe cel de-al treilea l-a pus peste teancul lui de periodice.

După ce a plătit cu o bancnotă de cinci pesete şi a primit drept rest câteva monede, Daniel a intuit că viața din Madrid avea să i se pară surprinzător de ieftină. „Cu atât mai bine", şi-a zis, împiiigând uşa localului vecin. Putea să facă mai multe lucruri, să viziteze mai multe locuri, să cumpere mai multe cărți. Dar la toate astea se putea gândi şi mai târziu. Pentru moment, prioritatea lui era să afle cu ce putea să-şi umple burta ce i se lipise de spate la unsprezece şi jumătate dimineața, într-o tavernă care anunța cu litere roşii că specialitatea ei erau sandvişurile şi tot soiul de preparate reci.

A întins pe masă publicațiile recent cumpărate, în timp ce savura orbeşte ce îi adusese chelnerul când îl observase că nu era în stare să descifreze tabla pe care erau scrise specialitățile casei: o jumătate de franzelă umplută cu sepii prăjite şi un pahar cu vin alb, uşor tulbure, turnat direct din butoi. A devorat jurnalele odată cu comanda şi a aflat astfel, între două sandvişuri, că nava lui Franco se numea *Azor*[37]*;* grație aceluiaşi articol, a mai învățat şi ce înseamnă „a ancora" şi unde e situat portul Vigo pe hartă. A aflat şi că un toreador cunoscut sub numele de El Litri avea să revină în arenă în sezonul viitor. Că, la închiderea ediției, o locomotivă din Gara de Nord călcase un feroviar pe care îl chema Emiliano Bermejo Salcedilla.

---

[36] Carusel (sp.).

[37] Şoim (sp.).

Era aproape două când Daniel a revenit la destinația sa inițială. Prin uşa tot întredeschisă a locuinței portarului răzbăteau în sfârşit zgomot şi agitație. Cineva fredona, un robinet era deschis. La auzul soneriei, altcineva a strigat „Vin, vin, vin”.

Apoi, nişte paşi mici s-au apropiat.

— Sfântă Fecioară a iubirii fără seamăn, dar ce flăcău chipeş eşti mata, domnişoru Daniel! l-a întâmpinat femeia rotofeie care venise în graba mare la uşă, ştergându-şi mâinile cu o cârpă.

La auzul acelui compliment, tânărul a pufnit în râs. Imediat, la cererea ei, s-a aplecat aproape în unghi drept, pentru ca portăreasa să-i poată planta pe obraji două sărutări sonore ca două ventuze. Le păstra pentru el de o lună şi jumătate, de când primise de la Andrbs Fontana o scrisoare în care îi anunța sosirea tânărului american.

— Intră, fiule, hai, vino înăuntru, că tocmai am luat rasolul de pe foc. Şi când te gândeşti că eram gata să plec la drogherie chiar când ai sosit mata!

Daniel a vrut să-i spună că abia mâncase şi să nu-şi mai facă griji pentru el, că poate i-ar fi prins mai bine să tragă un pui de somn. Dar a pierdut bătălia din start şi n-a avut altceva de făcut decât să se aşeze la masa deja pusă şi să-şi potrivească şervetul în carouri pe piept, aşa cum îl învățase femeia. Cine ar fi putut să-i spună că acel rasol, primul dintre multele pe care avea să le mănânce în cursul vieții, împreună cu supa, năutul şi bucățile de carne care îl însoțeau (ca atâtea alte lucruri, începând din ziua aceea, ca în atâtea alte zile din lunile următoare), avea să-i miroasă a ceva imposibil de definit. Nici chiar dacă ar fi apelat la dicționarul bilingv pe care îl avea în valiză.

Cu dormitul a fost altă poveste. Țara care îl găzduia nu mai avea cartele pentru raționalizarea alimentelor, nici Ajutor Social pentru săraci, începuse să renunțe la

orgolioasa-i autarhie, împăcându-se cu Vaticanul şi cu guvernul Statelor Unite şi pusese în fruntea politicilor economice o echipă de tehnocraţi care, deşi înzestraţi cu capacităţi şi cunoştinţe superioare celor demonstrate de predecesorii lor, erau tot atât de interesaţi de democratizarea ţării ca şi ei. Adică deloc. Anchiloza părea să se infiltreze şi în alte sfere ale vieţii. În înălţimea medie a spaniolilor, de pildă, care abia dacă depăşea un metru şi şaptezeci de centimetri la bărbaţi şi câţiva centimetri mai puţin la femei. Precum şi în mobilele şi ustensilele din casă, încă adaptate la acea statură redusă, de pildă patul neîncăpător care îl aştepta pe Daniel în camera ce le aparţinuse fiilor portăresei când erau tineri.

— Vai, Doamne Sfinte! Şi în ce pat am să te culc eu, cu înălţimea asta a ta, care mă dă gata?

Femeia începuse deja să strângă masa: spre marea ei satisfacţie, americanul îşi mai pusese nişte rasol, dăduse gata jumătate dintr-un castron plin de orez cu lapte şi încheiase prânzul cu aproape o oală de cafea. De cum a văzut-o punând farfuriile Una peste alta, s-a ridicat, gata s-o ajute.

— Nici vorbă, fiule, nici vorbă! a protestat energic portăreasa. Du-ţi mai bine valizele în odaie, că vin şi eu într-o clipită.

Nu încăpea nicio îndoială, patul era efectiv neîncăpător. Trebuia, totuşi, să afle cât îi lipsea în lungime pentru ca Daniel să-l poată folosi.

— Întinde-te, băiete, întinde-te...

Cei doi şi-au reţinut râsul cu mare greutate. Capătul patului îi venea pe la jumătatea gambei.

— Asta o s-o aranjeze Mauricio, dulgherul, ai să vezi, l-a asigurat femeia, dându-i câteva pălmuţe peste braţ, ca şi cum ar fi vrut să-l liniştească. Ce înălţime ai, domnişoru Daniel, ca să-i spun, să vedem ce poate face.

— Şase picioare şi două degete, a răspuns automat Daniel, care se adaptase la limba, dar nu şi la unităţile de măsură ale Spaniei.

— Şi cât e asta pe creştineşte, se poate şti?

— Poftim?

— În metri, fiule, te întreb cât măsori mata în metri.

— Păi... habar n-am.

— Asta se rezolvă cât ai clipi din ochi, a murmurat portăreasa, ieşind din odaie ca să-şi caute trusa de cusut. A revenit în câteva clipe. Ia să vedem, reazemă-te de acest perete, i-a cerut, desfăşurând centimetrul. Amuzat, Daniel i-a dat ascultare. Aşteaptă, că n-ajung, s-a plâns femeia, trăgând singurul scaun din încăpere. Şi, fără să stea pe gânduri, doña Antonia s-a urcat pe el. Să vedem, înalţă-ţi capul, nu te mişca, gata. Un metru optzeci şi opt, acum ştii cât măsori, dacă eşti trimis să-ţi faci serviciul militar, ferească Sfântul.

Daniel nu pătrundea sensul multor vorbe şi fraze ale văduvei, dar, cum pentru simţăminte nu există limbi diferite, a înţeles bine afecţiunea şi generozitatea pe care i le arăta bătrâna. Portăreasa şi americanul, văduva şi noul sosit, asimetrici în toate şi totuşi atât de potriviţi, ca punctul cu litera „i”, au rezolvat problema somnului cu un dram de ingeniozitate şi cu ajutorul combinat al unui dulgher din cartier şi al unui plăpumar din vecini. Folosind câteva scânduri, primul a lungit patul, iar cel de-al doilea a adăugat saltelei un apendice. La rândul ei, doamna Antonia a lungit cearşafurile cu nişte fâşii de pânză. Perfect, a conchis Daniel, când totul a fost gata. Ca uns, a confirmat ea, lăudând munca meşterilor. Şi Daniel a notat la iuţeală expresia în carneţelul unde îşi transcria permanent achiziţiile.

Problema patului i-ar fi putut servi lui Daniel drept scuză pentru a căuta, după primele zile de şedere, o altă odaie.

Poate că, după o scurtă perioadă de adaptare la existența madrilenă în modesta locuință a portăresei, ar fi trebuit să se aventureze în căutarea unui cămin mai comod. O pensiune decentă pentru tineri de provincie, un hostel central şi luminos, poate un loc în miticul Cămin pentru Studenți[38]. Dar Daniel a preferat să rămână acolo, să doarmă tot în cămăruța întunecată, care dădea într-un patio mereu plin de rufe întinse la uscat şi unde mirosea a leşie, să aibă drept unică sursă de lumină un bec chior şi chel şi să citească stând pe un scaun din trestie, în lipsa unui fotoliu comod. Dar nu părea să-i pese de nimic, nu-l incomoda nimic. Mai curând se simțea bine aşa. Daniel Carter percepea totul ca pe ceva substanțial autentic. O realitate de esență pură, sarea vieții.

Poate că în dorința lui Daniel de a rămâne acolo exista şi ceva dintr-o involuntară aspirație de continuitate, dintr-o dorință inconştientă şi oarecum romantică de a perpetua ceva care se întrerupsese brusc în urmă cu mai bine de două decenii. În casa doamnei Antonia – în altă locuință pentru portari de pe strada Princesa, înainte să se mute pe strada Luisa Fernanda, înainte chiar să rămână văduvă sau fiii ei să devină adulți şi să plece de lângă ea – locuise şi profesorul Andres Fontana în anii studenției sale. Chiar el îi propusese lui Daniel această locuință pentru primele zile pe care urma să le petreacă în Spania şi tot el îi scrisese de la Pittsburgh portăresei, rugând-o să-l găzduiască pe

[38] Vestita Residencia de Estudiantes, instituție culturală fondată în Madrid (pe strada Pinar nr. 21) de către A. Jimenez Fraud (1910), a fost mult mai mult decât un simplu cămin studențesc. Prestigiul său național şi internațional s-a datorat, printre altele, şi faptului că pe acolo au trecut şi s-au format artişti precum Salvador Dali, Federico Garda Lorca, Rafael Alberti, Manuel de Falla, Luis Bufiuel şi mulți alți membri ai Generației de la 1927.

studentul lui american pentru două sute de pesete pe săptămână. Dacă Fontana locuise în condiţii şi mai grele în aceeaşi companie şi arăta atât de zdravăn, de ce n-ar fi făcut-o şi Daniel Carter? „în cinstea dumneavoastră, maestre", ar fi zis americanul, dacă pe atunci ar fi ştiut că exista o asemenea expresie. Păcat că n-o învăţase măcar până la târgul de Sfântul Isidor, câteva luni mai târziu.

Au existat, categoric, şi câteva motive practice şi mai serioase, care, puse cap la cap, l-au făcut să ezite un pic. Mâncărurile consistente servite cu pâine de muiat în sos, cafeaua la ibric cu care deschidea ochii dimineaţa, cămăşile spălate de mână, apretate şi călcate cu măiestrie. Anecdotele doamnei Antonia şi amintirile ei intacte din trecut, care, în sesiunile continue de la masă, îl ajutau să descopere esenţa pământului spaniol. Bogăţia limbii populare auzite zilnic, şuvoiul neîntrerupt de expresii şi glume pe care începuse să le noteze cu grămada în caietul pe care, începând de atunci, hotărâse să-l ţină mereu într-un buzunar.

Şi, poate că fără ştirea lui şi mai presus de toate celelalte motive, survolându-le imperceptibil, a mai fost ceva. Ceva impalpabil, intangibil. Ceva ce Daniel percepuse încă de când trecuse pragul locuinţei şi zărise faţa de masă lucrată cu croşeta, fotografia îngălbenită de la o nuntă de ţară, din care se estompase deja o jumătate, o ilustraţie înrămată a Inimii Sfinte, calendarul cu imaginile unor femei brunete, cu pălării de Cordoba şi ochi trişti. Simţise mirosul de mâncare pe foc şi auzise radioul deschis permanent, uneori abia perceptibil, alteori invitând la distracţie prin concursuri, seriale şi versuri. Căldura. Duioşia. Răsfăţul. Faptul că, după ce atâta amar de vreme fusese orfan de afecţiune, cineva îi purta de grijă acum, după singurătatea în care se zbătuse de când anunţase cu glas tare că viitorul lui n-avea

să treacă nicicând prin cabinete de avocatură, judecătorii ori spitale.

Capitolul 14

Dar pe Daniel nu l-a atras doar existența domestică, nici vorbă. Încă din primul moment a ieşit în stradă. Strada, în sensul ei cel mai larg: adică aerul ei, căci umbla gură-cască prin Madridul care, desfăşurându-i-se dinaintea ochilor, îi oferea câte o surpriză la fiecare pas. Aşa încât tânărul a hoinărit în primele zile la voia întâmplării, rătăcind prin mahalale tipice, prin piețe şi parcuri, intrând şi ieşind din biserici şi bodegi, trăgând cu coada ochiului prin taverne, dughene, şcoli şi magazine, şi prezentându-şi actele de fiecare dată când un apărător incorigibil al ordinii şi siguranței naționale i se planta în față, uitându-se urât la el la cel mai neaşteptat colț de stradă.

Odată potolită această primă sete, Daniel a simțit nevoia aproape organică de a vedea, auzi, pipăi şi mirosi, aşa că s-a decis, până la urmă, să stabilească o țintă pentru paşii lui şi un țel pentru viitorul său. Ținta şi țelul a fost un cartier din vestul Madridului, vecin cu mahalaua lui, Argiielles. Un cartier în care, deşi constituia justificarea oficială a prezenței sale în Spania, încă nu pusese piciorul.

Acolo, în Oraşul Universitar, îl aştepta Facultatea de Filosofie şi Litere: chiar la inaugurarea ei îl primise pe Andres Fontana, iar acum, după mai bine de două decenii, într-o dimineață înnorată de la începutul lui octombrie, îl aştepta pe studentul lui american, între cele două momente, avuseseră loc un război, o minuțioasă epurare a profesorilor şi studenților nedoriți şi o reconstrucție generală, care avea să altereze radical esența instituției.

Cu câteva minute înainte ca Daniel să plece într-acolo, văduva s-a apropiat de el cu o oală în mâini, pe care o ținea

cu ajutorul unei cârpe ca să nu se ardă. Tocmai spălase scările în genunchi, treaptă cu treaptă, şi se pregătea să-i servească tânărului micul dejun. Calvarul vieții de portăreasă văduvă, al creşterii copiilor cu mâncare pe sponci şi lupta fără preget pentru a-i face pe aceştia să răzbească în viață o întăriseră. Atâtea lacrimi ascunse pentru ca fiii ei să nu-şi dea seama câte îndurase, atâtea căldări de apă şi de gunoi cărate şi atâtea mizerii înghițite făcuseră din ea o femeie hotărâtă, al cărei trup îndesat şi bondoc nu ştia ce-i descurajarea.

— Şi unde mergem azi atât de elegant, fiule? a întrebat portăreasa, turnându-i lapte fierbinte în cafea.

Îşi pironise ochii pe cravata lui Daniel, plină de dungi şi culori, atât de diferită de cele sobre şi închise la culoare ale spaniolului de rând. O vedea pentru prima oară de când Daniel venise la Madrid.

— Mă tem că e timpul să mă apuc de lucru, i-a răspuns tânărul, muind în cafea una dintre gogoşile abia aduse de la gogoşerie.

— Deci, gata cu distracția?

Din două îmbucături, tânărul a dat gata toată gogoaşa. Apoi i-a răspuns.

— Sau poate că distracția abia începe, o să vedem...

Daniel s-a gândit încă o dată cum să-şi prezinte proiectul pentru care comisia Fulbright îi oferise bursa cu atâta generozitate, până la urmă. Vorbise îndelung cu Fontana despre acest lucru. Uneori când alergau amândoi plini de cărți de la o sală de curs la alta, printre studenții de pe culoarele neogotice din Cathedral of Learning. Alteori când se plimbau pe străzile din campusul Pitt. Câteodată când stăteau împreună la o bere, la sfârşitul orelor, în zilele deja lungi şi calde din ultima primăvară, după ce legătura dintre ei devenise suficient de puternică pentru ca dialogul lor să

se prelungească şi după orele de curs. Fii prudent, băiete, fii prudent, obişnuia să repete Fontana. Prudenţă şi cap bun.

— De ce insistaţi atât de mult pe prudenţă, domnule profesor?

— Fiindcă pe Sender îl iubesc foarte puţini şi n-avem niciun interes să trezim vreo suspiciune.

Fontana ştia foarte bine ce spunea. Într-adevăr, aragonezul Ramon J. Sender era, în acei ultimi ani ai deceniului cinci, o figură specială printre scriitorii spanioli care se exilaseră după Războiul Civil. Scriitor şi jurnalist prolific încă dinaintea conflictului, biografia lui de combatant şi om de litere din tabăra republicană era, cu toate acestea, plină de turbulenţe. Era un disident al Partidului Comunist, acuzat de liderii acestuia de obscure episoade de laşitate şi trădare, supus ulterior unui lung proces de defăimare, exclus fără niciun fel de menajamente din cercurile solidarităţii expatriate.

Sender negase întotdeauna toate acele acuzaţii, deşi recunoştea făţiş existenţa unor episoade de indisciplină şi chiar de iresponsabilitate în modul cum îşi exercitase funcţiile militare în timpul războiului. Dar acolo unde Partidul Comunist văzuse lipsă de loialitate şi josnicie, Sender şi puţinii lui apărători invocau un simplu dezacord cu politica şi conduita militară a ierarhiilor de partid: o formă personală de revoltă faţă de autoritatea arbitrară şi o metodă eroică de apărare a propriei integrităţi ca individ. În orice caz, adevărul era că scriitorul, fidel angajării sale politice, se exilase ca atâţia alţii. Departe, totuşi, de a se încadra majorităţii, Sender fusese tratat adeseori ca un duşman, un tovarăş de drum incomod în lunga călătorie a diasporei.

Cu toate acestea, scriitorul rămăsese credincios propriei lui poziţii. Cu familia definitiv distrusă (soţia îi fusese împuşcată în cimitirul din Zamora, iar fiii săi – luaţi în grijă

de o milionară americană), după o şedere în Franţa şi una în Mexic, Ramon J. Sender se instalase, în cele din urmă, în Statele Unite, unde continuase să scrie şi să predea, dar se şi recăsătorise. Şi îşi făcuse totodată noi prieteni. Mulţi americani, câţiva spanioli, Andres Fontana printre ei.

Pe măsură ce înainta prin Oraşul Universitar în căutarea destinului, Daniel retrăia conversaţiile. Odată ajuns la facultate, un portar într-o uniformă cu galoane de colonel i-a dat indicaţiile necesare.

— Pe domnul doctor Domingo Cabeza de Vaca y Ramirez de Arellano îl găsiţi în biroul 19, în capătul coridorului, pe dreapta.

Tânărul a parcurs culoarele plin de reverenţă, ascultându-şi doar zgomotul paşilor pe pardoseala lustruită. Era nouă şi jumătate dimineaţa, cursurile începuseră deja şi nu se vedea niciun suflet de om afară din săli. A bătut, în sfârşit, la uşa biroului indicat, iar o voce bine timbrată a spus „Intră”, aşa că Daniel a intrat.

Nici dacă ar fi căutat într-adins n-ar fi putut Daniel să dea de o încăpere şi un bărbat mai diferiţi de ceea ce se aştepta. Cabeza de Vaca fusese camarad cu Fontana în anii de studenţie de dinainte de război, iar Daniel îşi închipuise cu naivitate că avea să descopere în acea primă vizită anumite legături cu habitatul şi persoana profesorului său. Vreo uşoară similitudine, orice mică asemănare. Dar nici vorbă de aşa ceva.

Fineţe, tradiţie, dichis. Trei concepte noi de notat în carneţelul său. Trei caracteristici aplicabile atât domnului la uşa căruia bătuse, cât şi ambianţei în care îl găsise. Un birou mare de nuc, cu picioarele strunjite, un serviciu de scris din argint, un calendar de birou şi un crucifix din fildeş. Un pupitru cu o carte veche deschisă, draperii de catifea verde-închis, un blazon smălţuit, o bibliotecă cu geam, plină cu tomuri legate în piele. În spatele biroului, un

bărbat subțirel şi fin. Ten alb, costum cu vestă impecabil şi păr cărunt, pieptănat pe spate. Butoni la manşete, ac de cravată din aur. Bărbatul nu s-a ridicat să-l salute, doar i-a întins o mână peste masă. O mână uşoară, subțire şi, cu toate acestea, nu lipsită de o oarecare energie.

— Încântat de cunoştință, domnule Carter. Luați loc, vă rog.

Daniel i-a dat ascultare, conştient că prezența lui distona cu acel birou şi acel amfitrion. Grăbit, şi-a potrivit pe ascuns nodul cravatei, şi-a aranjat reverele hainei şi şi-a dat pe spate părul rebel, care tindea să-i cadă mereu pe față. Brusc, i s-a părut că propriul trup îi era excesiv de masiv, iar hainele exagerat de viu colorate.

— Mă simt onorat că stimatul meu coleg Andres Fontana a avut atâta încredere în mine încât să-mi ceară să-ți fiu îndrumător. E o mare onoare pentru mine".

Glasul lui Cabeza de Vaca se mlădiase, afecțiunea sa pentru profesorul din Pittsburgh părea autentică.

— Fontana, Fontanita... a murmurat ca pentru sine. Ce bine ți-au ieşit toate, până la urmă, golanule... Ce bucurie, ce... Ei bine, domnule Carter, a continuat profesorul, schimbând tonul, înțeleg că doreşti să te specializezi în proza noastră contemporană.

— Aşa este, domnule.

— Excelent, tinere, excelent. Un țel academic magnific. O idee formidabilă. Daniel n-avea nevoie să fie perfect bilingv pentru a înțelege imediat că ambele adjective, şi „magnific", şi „formidabilă", fuseseră pronunțate cu o nuanță uşor ironică.

— Şi ai fi atât de amabil încât să-mi expui succint substratul unei asemenea opțiuni?

Daniel a avut nevoie de şapte minute şi jumătate ca să-şi expună raționamentul, era pregătit. Marea literatură spaniolă şi distinşii ei reprezentanți, forța prozei lor, tradiția

şi moştenirea, ilustrarea fidelă a spiritului unui popor. Un bla-bla dens, formulat într-o spaniolă decentă, cu pronunțat accent străin, în care nu şi-au găsit locul adjective ca „ignorat”, „proscris”, „discrepant”. Şi cu atât mai puțin numele lui Ramon J. Sender.

Cabeza de Vaca l-a ascultat cu linişstea unei statui din marmură şi cu stiloul de argint între degete.

— Şi despre metodologia dumitale de lucru ce îmi poți spune?

Urmărire îndeaproape, rigoare documentară, interpretări directe. Cinci minute lungi, presărate cu puzderie de acrobații verbale, altfel încât să nu afirme deschis că prin munca sa din Spania avea de gând să se concentreze pe refacerea itinerariilor pe care s-au înscris viața şi romanele unui scriitor din exil.

— Înțeleg, deci, că n-ai intenția să stai prea mult închis între pereții aulelor şi ai bibliotecilor.

S-a străduit să nu-l lase pe profesor să vadă că atitudinea lui un pic caustică începea să-l enerveze.

— Ei bine, adevărul este că în principal intenționez să caut influențuri, puncte de pornire, surse şi evocări.

— Influențe.

— Poftim?

— Se spune „influențe”, nu „influențuri”. Continuă, te rog.

— Influențe, îmi pare rău, domnule. Vreau să spun... Voiam să spun... că îmi doresc să parcurg cărările existențelor acestor autori pentru a le înțelege astfel creația ulterioară.

Fraza i-a ieşit rotundă, o memorase bine. Dar satisfacția i-a fost, totuşi, efemeră.

— Să păşeşti pe aceleaşi cărări, să simți pulsul fiecărui meleag, să-i diseci măruntaiele geofizice şi să le translezi în propria ta misiune intelectuală. Asta urmăreşti?

De mulți ani nu-şi mai simțise Daniel obrajii arzând şi nu mai avusese certitudinea că se înroşise.

— Nu cred că vă înțeleg, domnule.

— Ce nu înțelegi?

— Aproape nimic.

— A păşi? Cărare? Meleag? A diseca? Măruntaie?

— Toate cuvintele astea, domnule profesor. Nu ştiu ce înseamnă.

— O să înveți la momentul potrivit, băiete. Să continuăm, deci. Spune-mi, te rog, te gândeşti la vreun autor anume?

Înainte de a-l ruga pe Cabeza de Vaca să accepte rolul de îndrumător al lui Daniel, Fontana cântărise mai multe opțiuni şi luase în considerare o serie de colegi din studenție, care făceau parte acum din conducerea fostei lui facultăți. Cu ajutorul unor camarazi din universități americane adunase informații despre carierele şi statutul lor, despre relația lor cu regimul franchist şi cu autoritățile. Nu voia ca studentul său să aibă neplăceri într-o Spanie plină de controale şi verdicte: căutase pe cineva care să-l primească oficial în instituție, să-i semneze actele trebuitoare şi să-l lase să lucreze în voie. Cineva căruia să nu-i pese mai mult decât era absolut necesar de acel străin rătăcit. Care să fie o simplă legătură administrativă, un simplu demers oficial. Nimic altceva. De orientările academice pe care urma să se înscrie viitoarea teză la întoarcerea în patrie avea să se ocupe chiar el.

Andres Fontana optase, în cele din urmă, pentru Domingo Cabeza de Vaca, deşi domeniul de specializare al vechiului său coleg era la multe leghe depărtare de proza contemporană şi încă mai mult de scriitorii destărați după Războiul Civil. Ştiind că profesorul făcea parte din tabăra învingătorilor şi că în lumea lui nu plana nici cea mai mică umbră de îndoială asupra vreunei legături, fie şi pe departe, cu aceia care, în cursul celor trei ani atroce, aparținuseră

taberei adverse, Fontana intuise că putea avea încredere în el. Pentru orice eventualitate, totuşi, preferase să nu se implice prea mult. Spera ca fostul său coleg, cufundat în universul lui de manuscrise vechi de şapte veacuri, să accepte o cooperare birocratic corectă, dar total distantă. Cu toate acestea, după cum se vedea, lui Cabeza de Vaca nu-i convenea aşa ceva. El voia mai mult.

La întrebarea tocmai formulată despre acel autor concret care îl interesa în chip particular, Daniel ştia că nu putea minți. Ştia foarte bine că nu era în avantajul lui să vorbească deschis despre Ramon J. Sender, că pentru el era mai sigur să se agațe de conceptul generic şi abstract de „prozatori*". Dar Fontana şi cu el consideraseră puțin viabil acest scenariu şi căzuseră de acord că, dacă avea să se simtă încolțit, era primejdios să persiste în această înşelăciune.

— Trebuie să recunosc că unii autori mă interesează în mod particular, chiar dacă toți sunt, în general, demni de...

Cabeza de Vaca a înălțat o sprânceană şi n-a mai fost nevoie să întrebe. Daniel şi-a dat seama că n-avea scăpare.

— Ramon J. Sender, domnule.

— Într-adevăr interesant... Vrei să spui că dumneata intenționezi să mergi pe urmele lui Sender prin Spania pentru ca după aceea să-i analizezi opera.

— Da, mai mult sau mai puțin, a confirmat Daniel, vorbind ceva mai încet decât normal.

— Atunci, şi corectează-mă, în caz că greşesc, cât vei sta în Spania, n-ai de gând să te apropii de cărțile acestui autor?

Tânărul s-a foit în scaun, şi-a încrucişat picioarele şi apoi, automat, le-a îndepărtat. Discuția se aventura dincolo de ceea ce prevăzuseră Fontana şi el, la Pitt.

— Nu pot, domnule.

— Eşti atât de amabil să-mi explici de ce?

Daniel şi-a schimbat din nou poziția, şi-a rearanjat nodul de la cravata care îl sugruma.

— E greu să dai de cărțile lui Sender în Spania, a recunoscut în cele din urmă.

— Greu?

— Imposibil, mai curând.

— Există un motiv concret? Daniel şi-a dres glasul.

— *Censorship,* a spus slab.

— În spaniolă, te rog.

— Cenzura, domnule. Cărțile lui Ramon J. Sender sunt interzise.

— Şi dumneata crezi că asta e corect?

Şi-a dat seama că i se uscaseră buzele. Iar capul i se înfierbântase.

— E corect sau nu, domnule Carter? a reluat profesorul întrebarea în fața muțeniei lui.

Tânărul ştia că-şi punea pielea în joc. Că acela putea fi sfârşitul a tot ce-şi dorise: al şederii în Spania, al bursei, al carierei lui. Dar a riscat. Ce altă soluție mai avea?

— Nu, domnule profesor. Nu cred că-i corect.

— De ce?

— Deoarece cred că vocile nu pot fi diminuate la tăcere.

— Reduse.

— Poftim?

— Se spune „reduse”, nu „diminuate” la tăcere. E o diferență de nuanță. Aici nu vorbim de decizii proprii, ci de constrângeri exterioare, corect?

— Corect, domnule, a şoptit Daniel.

N-a lăsat să se vadă faptul că în clipa aceea nu mai dădea doi bani pe nuanțele lingvistice, că nu-şi mai dorea decât să nu fie scos în şuturi.

Reacția profesorului a întârziat câteva momente, în cursul cărora, în timp ce se priveau ochi în ochi prin mintea lui Daniel au fulgerat cele mai negre profeții pe care, cu

optimismul lui zgomotos, n-ar fi putut în veci să şi le închipuie. Fontana se înşelase: încrederea acordată colegului său fusese o alegere proastă, nu şi-l închipuiseră atât de viclean. Analiza operei lui Sender va fi condamnată la moarte de la bun început, marcând astfel decesul primului său mare proiect academic. Comisia Fulbright va fi informată despre inoportunitatea lucrării lui, i se va retrage bursa şi în scurt timp se va întoarce la Pittsburgh. Adio, deci, Madridului, adio visului de a străbate Spania. Poate că ar fi trebuit să le dea ascultare părinților şi să nu-şi fi dorit, în chip absurd, să se specializeze într-o literatură străină. Poate că destinul său profesional îl aştepta la Facultatea de Drept. Sau în sala de urgențe a unui spital. Ori în fabrica Heinz, încărcând până nu mai putea camioane cu ketchup şi fasole.

— Bine, domnule Carter, foarte, foarte bine, a conchis în cele din urmă Cabeza de Vaca, afişând în colțul buzelor un zâmbet vag şi oarecum batjocoritor. Cu toată încercarea dezagreabilă la care te-am supus, nu mă îndoiesc că vei ajunge un bun hispanist, după ce vei stăpâni mai bine limba, iar cercetările dumitale vor avansa. Pentru moment, cred că te afli pe drumul cel bun, ai opinii ferme şi eşti foarte hotărât.

Uşurat, Daniel era gata să răsufle adânc, să se destindă şi să se pună pe râs. Se simțea salvat.

— Dar îți rămâne de parcurs un drum greu, a adăugat profesorul. Ca prim pas în această misiune va trebui să satisfacem câteva exigențe formale.

Pe Daniel l-a cuprins iarăşi o uşoară tulburare, dar era sigur că tot ce era mai rău trecuse. Între timp, profesorul îşi continua discursul măsurat.

— Pentru a împlini toate cerințele universitare, te vom înscrie la două cursuri. Primul, de Paleografie vizigotă, acordă mare atenție *Comentariului la Apocalipsă* de Beato

din Liebana[39]. Îl țin lunea, marțea şi miercuri, la opt dimineața. Celălalt analizează comparativ *Glosas Silenses* şi *Glosas Emilianenses*[40] şi îl țin joia şi vinerea, seara, de la şapte şi jumătate la nouă.

În spaniola abia pe jumătate asimilată de tânărul american au început să se acumuleze cuvintele necesare pentru a formula pretextul care să-l scutească de ceva atât de străin de interesele lui.

— Scuzați-mă, domnule, dar... eu, ei bine, intențiile mele...

— Cu toate că vei fi scutit de prezența la ambele cursuri şi nici nu vei fi obligat să obții la examene nota maximă dacă revii la mine luna viitoare şi-mi povesteşti cum ți-a mers prin Aragonul de Nord.

Pe chipul lui Daniel s-a citit, probabil, ceva similar stuporii. Renunțând la răceala lui până atunci atât de elegantă, Cabeza de Vaca a izbucnit într-un hohot de râs sonor.

---

[39] Călugărul asturian Beato din Liebana a scris în mănăstirea din Liebana *Comentarios al Apocalipsis* (796), care au difuzat credința în iminentul sfârşit al lumii. Copiile păstrate sunt vestite pentru miniaturile pe care le conțin.

[40] *Glosas Silenses* (sfârşitul secolului al XI-lea) sunt comentarii în spaniola veche peninsulară, realizate de copişti medievali pe marginea unui text latin. La fel ca *Glosas Emilianenses,* acestea urmăreau să clarifice pasaje obscure din textul latin, fiind considerate primele atestări ale limbii spaniole şi ale limbii basce. Au fost găsite în arhiva mănăstirii Sf. Domingo de Silos (de unde le provine numele) din Castilla y Leon. *Glosas Emilianenses* sunt mici note manuscrise, în latină, spaniolă veche şi bască arhaică, printre rândurile sau pe marginea unor pasaje din codexul latin *Aemilianensis 60.*

— Vorbele dumitale au fost la fel de convingătoare ca şi scrisorile de recomandare primite de la University of Pittsburgh şi raportul Fundației Fulbright. Deşi, fireşte, nu eram dispus să accept un student al iubitului meu Andres Fontana înainte de a relua legătura cu el. Nu fiindcă n-aş avea încredere în Andres, te rog să mă înțelegi: aş accepta orice rugăminte de-a lui fără nicio şovăială. Dar voiam neapărat să aflu noutăți despre vechiul meu coleg şi să ştiu ce s-a ales de el în toți aceşti ani.

Cabeza de Vaca vorbise cu Fontana! Prin urmare, cunoştea intențiile şi viața colegului său din ultimele decenii. Prin urmare, doar îl punea la încercare. Daniel se simțea atât de uşurat, că-i venea să plângă.

Dar, odată cu piatra care i se luase de pe inimă, tânărul american şi-a dat brusc seama că nici el nu ştia mare lucru despre trecutul profesorului său. Discuțiile lor erau întotdeauna ancorate în prezent şi, mai ales, în viitor: planuri şi proiecte, programe de îndeplinit, obiective de atins. Tot ce cunoştea Daniel din trecutul lui Fontana ținea de Cursuri şi de lecturi, de trecutul istoric şi literar care îi învăluia patria. Şi aproape nimic mai mult.

— A fost emoționant, crede-mă, a continuat Cabeza de Vaca. Niciodată n-am ştiut unde dispăruse după ce ne-am terminat amândoi studiile, în 1935. Ştiam că Andres intenționa să lucreze timp de un an ca lector într-o universitate americană, dar habar n-aveam dacă se întorsese vreodată în țară, dacă luptase sau nu în Războiul Civil, dacă fusese omorât ori supraviețuise.

— Nu s-a întors niciodată, l-a asigurat Daniel.

— Ştiu, ştiu. Acum ştiu totul. Am aflat şi în ce s-au materializat îndârjirea şi forța acelui fiu de miner care nu s-a simțit niciodată nelalocul lui printre noi, domnişorii care fojgăiam pe aici în acele zile. Întotdeauna i-am admirat încrederea în sine, curajul, capacitatea de a se adapta la

orice „fără să uite nicio clipă cine era şi de unde venea. A fost o mare bucurie pentru mine să-l regăsesc. Şi ți-a trimis un mesaj prin mine. Uite-l aici, transcris vorbă cu vorbă.

Cabeza de Vaca i-a întins o foaie împăturită. Înăuntru erau câteva cuvinte monosilabice în propria lui limbă.

— *Let him de his way,* a citit în gând. Lasă-l să facă cum ştie el, îl sfătuia maestrul său.

— În pofida a ceea ce ați plănuit voi, i-am promis lui Andres Fontana nu numai să-ți fiu îndrumător în ceea ce priveşte îndatoririle formale legate de bursa dumitale, domnule Carter, dar şi să te ajut cu adevărat în tot ce depinde de mine.

— Vă mulțumesc, domnule.

Încerca să se arate sincer, dar era confuz, nu izbutea să-şi dea seama dacă reacția profesorului avea să servească intențiilor lui sau să devină un balast greu de târât după el.

Cabeza de Vaca a continuat să vorbească de parcă nici nu l-ar fi auzit.

— Spre deosebire de ceea ce am crezut inițial, proiectul dumitale îmi place, în fond. Sau mă voi strădui să-mi placă, ca să fiu mai precis. Vei înțelege imediat de ce.

Şi s-a înclinat într-o parte, ca să ia ceva ascuns privirii din spatele marelui birou care îi despărțea. Era o cârjă. O cârjă pe care profesorul şi-a potrivit-o cu îndemânare sub brațul drept, în timp ce se străduia energic să se ridice în picioare. Abia atunci i-a observat Daniel infirmitatea.

— Războiul mi-a răpit logodnica, doi frați şi un picior. Trebuie să fii deosebit de puternic ca să poți suporta aşa ceva şi să priveşti, totuşi, fără teamă spre viitor. Şi eu n-am fost. Din lipsă de curaj, m-am refugiat în trecut. M-am întors hăt, în Evul Mediu, a povestit Cabeza de Vaca, lăsându-se iar în fotoliu şi aruncând cârja. Zgomotul puternic al lemnului ciocnindu-se de pardoseală n-a părut să-l deranjeze. Printre codice, cronici şi epopei, mi-am găsit

liniştea răpită de amintiri şi coşmaruri. Pentru mine înseamnă ceva mai mult decât profesia de medievist: însăşi vizuina unde mi-am găsit adăpost în toţi aceşti ani.

— Înţeleg, a murmurat Daniel, nu foarte sincer. Credea că îl înţelegea, dar nu era sigur că asimila în mod just substanţa densă a lucrurilor pe care le auzea.

— Totuşi, nu cred că postura mea e una plină de bun-simţ, nici vorbă. De aceea consider că trebuie să-i înţeleg pe cei chinuiţi şi să-i ajut să meargă înainte. M-am gândit mult la asta de când am reluat legătura cu Fontana, ştii? Deşi niciodată nu m-am închipuit în această postură, am ajuns la concluzia că ţării noastre nu-i va merge bine dacă toţi intelectualii se vor ascunde, aidoma mie, într-o peşteră din trecut, absenţi şi străini, surzi la prezentul din jur.

— Înţeleg, a murmurat Daniel din nou. De fapt, tot nu pricepea.

— Viaţa mea curge cu privirea întoarsă spre trecut, dar cred că literatura noastră trebuie să fie hrănită în continuare, să ne lăsăm cultura să înainteze spre viitor pe toate căile. Căci pe aceste căi se fac auzite, fie că ne place, fie nu, vocile tuturor celor ce-au supravieţuit atrocităţii Războiului Civil: cei care au rămas şi cei care s-au dus. Cei ce continuă să stea aici şi destăraţii.

— Vă referiţi la exilaţi ca Sender, domnule? a întrebat Daniel gânditor.

— Exact. Numai morţii au tăcut pe vecie. Ceilalţi, chiar şi de departe, tot mai sunt fiii acestei patrii, îşi păstrează vie memoria şi ne înnobilează limba prin cuvintele lor. Ignorându-i şi perpetuând sciziunea dureroasă care îi desparte pe cei din exterior de cei din interior, vom contribui şi mai mult la deformarea dezvoltării intelectuale a ţării noastre.

— Aşa crede şi doctorul Fontana, domnule profesor, a îndrăznit Daniel.

— Aşa cred şi eu că ar trebui să gândească toţi şi aici, în ţară. A-i considera pe cei ce nu pot sau nu vor să revină ca pe o parte esenţială a culturii noastre este, fie că ne place, fie că nu, o responsabilitate morală. Aşa că poţi conta pe mine pentru a-ţi recupera scriitorul, amice, o să te ajut cu orice ai nevoie pentru a ne înţelege patria. Intuiţia îmi spune că de-acum înainte nu voi putea face prea multe pentru dumneata. Dar sunt aici, pentru orice eventualitate. În schimb, te rog doar să mă informezi periodic despre progresele tale.

— Am să fac cum spuneţi, vă mulţumesc foarte mult, domnule profesor, a fost tot ce-a putut să spună Daniel. Nu era în stare să digere dintr-odată atât de multe informaţii şi îl încercau prea multe emoţii reţinute.

— Am să te aştept, a conchis Cabeza de Vaca, întinzându-i mâna, fără să se mai ridice. Te salută un Eroic Luptător şi Cavaler Mutilat pentru Nobila Cauză a lui Dumnezeu, a Patriei şi a Dreptăţii. Un visător care n-a avut norocul mentorului dumitale, s-a lăsat păcălit de minciuna marii cruciade şi n-a ştiut să se rupă la momentul oportun.

Daniel a scuturat mâna profesorului cu putere, comunicându-i, odată cu strângerea lui de mână, admiraţia şi uluiala de care era cuprins.

— Am să mă întorc într-o lună, domnule, vă promit.

— Te aştept. Şi încă un lucru, înainte să pleci. Probabil că n-ai văzut filmul *Bun venit, domnule Marshall,* aşa-i?

— Nu l-am văzut, nu...

— A rulat acum câţiva ani, în 1953, dacă ţin eu bine minte. Filmul e şi amuzant, şi amar, deprimant, de fapt. Dacă ai ocazia, merită să-l vezi şi să reflectezi asupra lui. Încearcă să nu procedezi asemenea compatrioţilor dumitale din film. Respectă-ne poporul, băiete. Nu trece pe lângă noi fără să te opreşti pentru a ne înţelege, pentru a afla cine suntem. Nu te limita la anecdote, nu ne judeca simplist.

Avem încredere în dumneata, Daniel Carter. Nu ne dezamăgi.

Capitolul 15

A trecut toamna, a trecut şi Halloweenul, cu vrăjitoarele, sperietorile şi dovlecii săi. Au venit zilele ploioase şi, odată cu ele, sufletul a început să mi se înnegureze.

Cauza acestei înnegurări nu se mai afla acum la distanță de un continent şi un ocean, ci mult mai aproape. Gravitând deasupra mediului meu ambiant şi a muncii zilnice, insinuându-se în încâlceala în care se transforma producția scrisă a profesorului Fontana pe măsură ce zilele se scurgeau. Unele dintre textele cu care lucram şi care datau din anii ’60 erau bătute la maşină, dar majoritatea erau scrise de mână. Problema pe care o ridicau nu rezida, totuşi, în grafie, ci în informația conținută în ele: în lipsa de coerență şi în lacunele lor, dar şi în absența oricărei legături între ele. Din legatul lui Andres Fontana păreau să lipsească mari calupuri de informații, ca şi cum cineva smulsese din rădăcini bucăți întregi din el.

În plus, de parcă n-ar fi fost destul că nu concordau, şi tematica lor diferea substanțial de la un deceniu la altul. Autorii spanioli, literatura exilului şi atâtea alte teme recurente păreau să fi fost progresiv abandonate, după ce Fontana se stabilise în California, la începutul anilor ’70. În locul ocupat înainte de romancieri, poeți şi dramaturgi, dădeam acum de nume de exploratori şi călugări franciscani, despre ale căror vieți şi fapte n-aveam nici cea mai vagă idee. Locul operelor literare îl luaseră, mai nou,

vechi cronici despre spaniolii din nordul extrem al Noii Spanii[41].

Unde înainte era critică literară, acum întâlneam nume de închisori şi misiuni. Iar ca să pun o oarecare ordine în toate acele informaţii, pierdeam o săptămână întreagă. Îmi petreceam zile la rând închisă în birou, lungind orele ca pe un elastic, potrivind foile între ele, stabilind legături şi conectând paragrafe luate de ici, de colo. Aveam adeseori senzaţia că montam un puzzle gigantic, din care îmi lipseau o grămadă de piese.

Acumulasem o grămadă de îndoieli până joi după-amiază, când, în sfârşit, am decis să recurg la persoana de care aş fi avut nevoie încă de la început. Dar, mai înainte, m-am oprit în biroul Rebeccăi să-mi spună unde trebuia să mă duc.

— Încearcă la Selma's Cafe, lângă piaţetă. Când e aici, obişnuieşte să meargă acolo în fiecare după-amiază.

Am decis să-mi închei treburile din ziua respectivă cu mult înainte de ora obişnuită şi m-am îndreptat într-acolo.

Când am plecat din Guevara Hall, vremea se stricase şi în jur se stârnise agitaţie. Se încălzeau motoarele, după cum mi-au sugerat câţiva studenţi chiar acolo, pentru o manifestaţie împotriva proiectului de construcţie a centrului comercial care ameninţa zona Los Pinitos, acel loc liniştit şi verde, unde fusesem chiar în ziua în care descoperisem chipul lui Andres Fontana în fotografiile din sala de şedinţe. Chiar locul pe unde, după cum am aflat mai târziu, Daniel obişnuia să se plimbe adeseori.

Ziarul *Santa Cecilia Chronicle* şi revista universităţii consacrau tot mai multe pagini acestei chestiuni: reportaje şi informaţii, articole de opinie pro şi contra, scrisori de la

---

[41] meridională a Americii de Nord. A fost creat oficial pe 8 martie 1535, a cuprins teritoriile ce aparţineau Spaniei în America de Nord şi Centrală, Asia şi Oceania şi a avut capitala la Ciudad de Mexico.

cititorii care se pronunțau asupra subiectului. Nucleul dur al protestului, după cum am aflat pe parcurs, se formase în universitate, şi printre componenții acestuia se număra şi studentul meu Joe Super, profesor emerit de la Departamentul de Istorie, cel care, în prima zi de curs, adusese vorba despre epopeea franciscanilor şi a misiunilor înființate de ei. Argumentele lor erau categorice: dezastrul asupra mediului înconjurător şi chiar posibila folosire ilegală a terenului, căci legitimitatea dreptului de proprietate nu era întru totul limpede, după cum îmi povestiseră cândva Rebecca şi Daniel. Terenul nu era privat, dar nici public. Deşi controlat de autoritățile locale, nu se afla în proprietatea lor. În fine, o bramburealã de interese generase o platformă antiproiect care, în lipsa unor soluții definitive, lupta cu elan, dornică să facă gălăgie.

Am observat că unii studenți aveau pancarte, alții megafoane, iar mai încolo stătea chiar un băiat cu părul împletit în codițe rastafari şi cu o tobă enormă. Manifestația nu începuse încă, dar pregătirile erau intense. Mi-am croit drum printr-un grup de doamne în vârstă, cu părul alb, dar coafat; una dintre ele a încercat să-mi vândă un tricou portocaliu-aprins, inscripționat cu fraze de protest, iar alta mi-a oferit un abțibild pe care scria NU! Pe drum am întâlnit şi maşini împodobite cu stegulețe, care îi susțineau pe protestatari sunând din claxoane.

Mergând în zigzag printre manifestanți, am răzbit dincolo de harababurã şi am izbutit să ajung la destinație; în realitate, nici nu mă duceam prea departe. Țelul meu era o cafenea care părea să fi fost inaugurată în urmă cu câteva decenii, un local prin fața căruia păşisem de zeci de ori, fără să-i trec niciodată pragul. În schimb, de data asta am intrat. Şi acolo, lângă geamul de la stradă, am dat de el.

— Pe tine te caut.

— Dar ce onoare extraordinară, m-a salutat Daniel, ridicându-se. Mă uitam cum te străduiai să înaintezi printre toți nebunii ăştia, dar nu-mi închipuiam că tocmai pe mine mă căutai. la loc, te ascult...

Pe masă, în fața vechiului fotoliu de piele, avea un laptop, câteva cărți şi un carnețel care dădea pe-afară de însemnări şi mâzgăleli. Nu ştiam dacă nimerisem bine, poate că îi invadasem cam abrupt intimitatea. Totuşi, chiar el se oferise să-mi dea o mână de ajutor în descâlcirea ițelor lui Fontana, în noaptea când cinaserăm inopinat în casa Rebeccăi.

— Sigur nu te întrerup, Daniel? am întrebat, scoțându-mi pardesiul. Putem sta de vorbă oricând dacă nu-ți convine acum.

— Fireşte că mă întrerupi. Şi nici nu ştii ce bine-mi pică o întrerupere atât de substanțială la ora asta, după o întreagă zi de muncă.

Locul unde ne aflam era comod şi primitor: duşumea şi pereți din lemn, fotolii împrăştiate peste tot şi două mese de biliard. În spatele tejghelei, lungă şi pustie, un chelner ştergea pe îndelete câteva pahare cu ochii la un meci de fotbal american pe ecranul mare al unui televizor cu sonorul dat la minimum. Din difuzoare, abia auziți, Crosby, Stills, Nash & Young îşi mângâiau chitarele, îngânând legendarul *Teach Your Children.*

— Rebecca mi-a spus că vii pe-aici aproape în fiecare după-amiază, l-am informat, încercând să-mi aranjez părul răvăşit după ce mersesem prin vânt.

— Dimineața lucrez de regulă la mine în apartament, iar după-amiaza prefer să schimb decorul, să iau puțin aer. Aici e un loc tocmai bun pentru aşa ceva, la ora asta e aproape pustiu. Nici cafeaua de aici nu-i rea deloc. Desigur, nu se poate compara cu o cafea bună cu lapte dintr-un bar spaniol, dar merge.

Daniel şi-a ridicat ceaşca pentru a-i atrage atenţia chelnerului şi a-i cere pe tăcute să aducă una şi pentru mine.

Printre cărţile din faţa lui am întrezărit câteva titluri pe care le citisem şi eu pe sărite, în copilăria fiilor mei. Pe atunci obişnuiam să car după mine sacoşe mari, în care înghesuiam lucrurile cele mai neaşteptate: jucării Playmobil amestecate printre pachete de ţigări Ducados, două banane, pixuri fără capac, sandvişuri cu şuncă de York pe jumătate mâncate. Şi câte o carte. Mereu câte o carte din care ciuguleam când şi cum puteam, câteva rânduri, în timp ce David se dădea pe tobogan şi Pablo dădea întâia oară cu piciorul într-o minge, în timp ce ne aşteptam rândul la cabinetul unui medic pediatru, în timp ce copiii mei creşteau. Cu timpul, mă lăsasem de fumat şi îmi îmbunătăţisem puterea de asimilare, copiii uitaseră de pompieri şi cowboy şi începuseră să ceară console video şi dreptul de a pleca şi a se întoarce acasă când aveau chef. Iar sacoşele mele mari se convertiseră în poşete autentice, din piele, moderne, adevărate. Continuam, totuşi, să port genţi mari, în care ţineam întotdeauna un roman.

Chelnerul s-a apropiat cu ceaşca mea şi cu o cafetieră de sticlă în mână, din care i-a turnat cafea şi lui Daniel.

— Prozatori spanioli de la sfârşitul secolului, de ei mă ocup; ultimii douăzeci şi cinci de ani din literatura voastră. Scriitorii de dinaintea acestei perioade şi cei care au apărut de atunci încolo. Deşi presupun că n-ai venit să mă vezi ca să vorbim de tot tribul ăsta, pe care cu siguranţă că-l cunoşti la fel de bine ca mine.

— Adevărul e că nu de asta am venit, am răspuns, deschizând un pliculeţ cu zahăr. Altceva voiam să discut cu tine.

S-a uitat la mine cu nişte ochi care citiseră şi trăiseră multe înainte de acea după-amiază cenuşie.

— Presupun că despre Andres Fontana.

— Presupui bine.

— S-a complicat legatul?

— Nici nu-ți poți închipui în ce hal.

Îi răspunsesem privind concentrată în negreala cafelei. Fără să-mi dau seama, îi vorbisem în şoaptă. Ca şi cum m-aş fi referit la problemele intime ale unui apropiat şi nu la o simplă chestiune de serviciu. Ca şi cum întreaga mea activitate devenise brusc ceva profund personal.

— Sunt aici ca să te ajut cu orice ai nevoie, Blanca, ți-am mai spus.

— De asta am şi venit la tine. Ştii că alaltăieri am găsit printre hârtiile lui o carte poştală pe care i-ai trimis-o tu?

— Nu se poate! a exclamat Daniel, hohotind neîncrezător.

— Cu ocazia Crăciunului din 1958. Îl anunțai că plecai din Madrid nu ştiu unde, în căutarea lui *Mister* Witt.

— Dumnezeule... a murmurat, surâzând nostalgic. Era primul Crăciun pe care îl petreceam în Spania, făceam cercetări pentru teză. Chiar Fontana îmi propusese să mă ocup de Sender, şi aceste investigații – cine-ar fi crezut? – mi-au schimbat profund şi definitiv viața. În fine, nu vreau să-ți impui capul cu bătălii melancolice din timpuri imemoriale, spune-mi în ce belele te bagă acum pe tine fostul meu profesor.

Nu i-am răspuns imediat, mai întâi mi-am căutat vorbele potrivite, amestecând zahărul cu lingurița. Nu mi-era prea limpede ce voiam de la el.

— Am terminat clasificarea legatului pe decenii, până în 1950, iar acum încep să mă ocup de textele din etapa California, deja din anii ’70, i-am explicat în cele din urmă. Sunt interesante, dar foarte diferite de cele anterioare.

— Mai puțin literare, bănuiesc.

— Aşa-i. Textele astea nu se mai preocupă cu prioritate de autori, nici de critică literară, ca până acum, deşi în ele

continuă să apară şi asemenea referiri. În general, sunt texte ce ţin mai mult de istorie, de California, mai puţin familiare, şi de aceea le cataloghez cu mai mare greutate. În plus, se amestecă date şi, uneori, mă pierd, fiindcă am impresia că lipsesc informaţii.

— Şi acum ai vrea să afli dacă eu ştiu că, într-adevăr lipseşte ceva.

— Aşa-i. Şi, odată clarificată această chestiune, mi-ar plăcea, din pură curiozitate personală, să mă lămureşti, dacă ştii, desigur, ce-a determinat această cotitură în cariera lui. De ce, brusc, literatura a încetat practic să-l mai intereseze şi s-a cufundat în chestia asta cu istoria Californiei, ceva în principiu străin de el însuşi şi de preocupările lui universitare.

Lui Daniel i-a luat ceva timp până să deschidă gura, reflectând asupra răspunsului, cu mâinile lui mari în jurul ceştii de cafea.

— La prima întrebare, dacă lipsesc informaţii şi dacă ştiu ce s-a ales de tot ce n-ai găsit, nu-i greu să-ţi răspund: habar n-am. Am plecat din Santa Cecilia imediat după moartea lui Fontana; după ştirea mea, toate hârtiile i-au rămas în universitate şi nimeni nu s-a atins de ele până la sosirea ta. De fapt, nici eu nu le-am văzut vreodată decât în biroul lui.

— Cât timp ai stat aici? l-am întrebat pe neaşteptate, poate că oarecum indiscretă. Viaţa privată a lui Daniel Carter n-avea nici în clin, nici în mânecă cu cercetările mele despre Fontana şi cu preocupările lui, dar mă lovise brusc curiozitatea.

— Doi ani şi jumătate, mai puţin de trei ani universitari.

— Când era asta?

— Am plecat în 1969, aşa că... A socotit la iuţeală în minte şi a adăugat; Dumnezeule, acum treizeci de ani, ce groaznic.

Stătea tolănit în scaunul de piele. Îşi pusese picioarele lungi unul peste altul şi-şi ţinea cotul stâng pe braţul fotoliului. Purta un jerseu albastru-închis. Era relaxat, părea unul dintre aceia care, de atâta du-te-vino prin viaţă, sunt în stare să se simtă bine în orice loc.

— Cât priveşte a doua întrebare, ce-a determinat turnura pe care au luat-o cercetările lui Fontana, adevărul e că pot doar să încerc să-ţi răspund, deoarece, după atâta vreme, mi-au cam ruginit amintirile. Cred, totuşi, că istoria Californiei a început să-l pasioneze de cum s-a instalat aici şi e posibil ca tocmai acestei pasiuni să i se datoreze schimbarea pe care spui că ai intuit-o în scrierile lui. Descoperise o legătură între aceste meleaguri şi Spania, pe de o parte, şi ceea ce, nu mă întreba de ce, îl pasiona, pe de altă parte.

— Şi de ce a venit Fontana aici, de ce a părăsit Pittsburgh-ul?

Şi eu mă relaxasem. Datorită locului primitor ori poate ceştii reconfortante de cafea, am presupus. Sau graţie abilităţii naturale a lui Daniel de a mă face să mă simt bine în prezenţa lui...

— Pe toţi cei care îl cunoşteam ne-a mirat că, după ce petrecuse atâţia ani într-un campus aşa de mare şi de urban ca acela din Pitt, Fontana hotărâse să se mute în acest orăşel din capătul opus al ţării. Dar avea motivele lui. În primul rând, i se oferise un post de şef de departament, destul de atrăgător. În al doilea rând, tocmai divorţase, ieşise dintr-o relaţie care îi lăsase un gust amar, iar eu intuiesc că dorea să plece cât mai departe de fosta lui soţie.

M-a surprins să aud toate astea, nu-mi aminteam să fi văzut în hârtiile lui Andres Fontana vreo referire la căsătorii sau divorţuri. Şi i-am şi spus-o lui Daniel.

— A fost căsătorit pentru scurtă vreme cu o unguroaică, o profesoară de biologie. Abia dacă am cunoscut-o, dar ştiu că

stătuseră câțiva ani împreună, cu plecări şi reveniri, chinuindu-se reciproc până să decidă să se căsătorească. Pe atunci eu nu mai eram la Pitt, dar, din câte mi-a spus chiar el mulți ani mai târziu, fără să intre în detalii, după doar câteva luni amândoi îşi dăduseră seama că făcuseră o greşeală.

Aş fi vrut să ştiu mai multe despre istoria aceea, dar Daniel nu părea să mai dispună şi de alte informații.

— Şi, cu toate că nu spusese nimănui, a continuat el, poate că se decisese să schimbe aerul, mai ales pentru că sănătatea i se deteriorase. Părea puternic şi robust, studenții îl numeau adeseori „taurul spaniol". Dar avea plămânii afectați, era un fumător înrăit, iar fumul fabricilor din Pittsburgh şi iarna nemiloasă îi făceau tot mai rău. A hotărât, deci, să se mute, să se instaleze într-un loc liniştit, nepoluat şi cu climă temperată. Aşa a ajuns Andres Fontana în Santa Cecilia.

— Şi tu l-ai urmat...

Din nou mi-am dat seama prea târziu de indiscreția mea, deşi aceasta nu părea să-l deranjeze deloc.

— Nu, nu, nici vorbă, m-a contrazis Daniel, schimbându-şi poziția. Eu am venit aici abia câțiva ani mai târziu, după ce trecusem şi prin alte locuri. După un timp s-a ivit un post interesant aici în departament, Fontana mi l-a propus şi, drept urmare, am aterizat aici. Cu toate că, în realitate, voiam să merg la University of California din Berkeley, mi-am zis că asta va fi doar o escală.

Mă uimea tot mai mult spaniola în care se exprima Daniel, puțini vorbitori nativi ai limbii mele ar fi folosit verbul „a ateriza" pentru a vorbi despre un destin profesional.

— Şi, până la urmă, ai ajuns la Berkeley?

— Mă rog, de fapt, totul a luat o turnură pe care nimeni nu o prevăzuse... Ca să n-o mai lungesc, cert e că n-am

ajuns niciodată profesor la Berkeley, iar Andres Fontana a murit la doi ani şi ceva după sosirea mea la Santa Cecilia.

— Chiar atât de bolnav era?

— Deloc. De fapt, aici se simțea mult mai bine.

— Şi atunci?

— A murit într-un accident. Daniel a sorbit iar din cafea, apoi a continuat. Era la volanul vechiului său Oldsmobile, pe care îl avea de o sută de ani.

Niciodată nu mă gândisem la un asemenea sfârşit; în mod inconştient, crezusem că Fontana murise din cauze naturale, din pricina vârstei.

Aş fi vrut să-i mai pun şi alte întrebări, Daniel părea deschis şi dispus să-mi răspundă fără rezerve. În realitate, îmi oferise doar câteva amănunte din viața lui Fontana, dar acestea mi se păreau utile pentru a-i plasa scrierile în timpul şi în circumstanțele potrivite, pentru a-l percepe pe profesor în altă lumină. Regretam că nu apelasem la Daniel mai devreme, m-ar fi scutit de multe îndoieli şi dureri de cap.

Dar zgomotele din stradă ne-au atras subit atenția şi amândoi ne-am întors privirile să vedem ce se întâmpla dincolo de geamurile cafenelei. Marea manifestație o deschidea băiatul cu părul împletit în codițe rastafari şi cu toba enormă, aidoma unui cântăreț vrăjitor din Hameln alternativ. Îl urma fauna cea mai variată: studenți cu pancarte şi megafoane, tinere perechi cu copii în cărucioare, profesori şi cetățeni de vârstă mijlocie, elevi de liceu cu baloane colorate, bunicuțe energice, care vindeau tricouri şi zbierau ca nişte camionagii, şi câte un ciudat, mai potrivit la un carnaval sau la defilările unor travestiți.

— Ce zici, mergem? a întrebat Daniel, începând să-şi adune cărțile.

Mi-am pus pardesiul, în timp ce el termina de strâns lucrurile, după care a lăsat câțiva dolari pe masă,

nemaiaşteptând să vină chelnerul cu nota, şi a mâzgălit ceva pe un şervețel.

— În caz că ai nevoie de mine, mi-a spus, întinzându-mi-l.

Am băgat în buzunar cele două numere de telefon (cel de acasă şi cel de mobil), mi-am pus geanta pe umăr, iar el şi-a aruncat pe umăr rucsacul plin.

— Îți mulțumesc din suflet că mi-ai limpezit una, alta, am spus, în timp ce ne îndreptam spre ieşire.

— Din contră, Blanca, tu mi-ai făcut mie o favoare. Îmi place să-mi evoc bătrânul prieten, să vorbesc iarăşi despre el. E sănătos să desfunzi conductele memoriei şi să faci, în cele din urmă, pace cu tot ce-a rămas în urmă.

După-amiaza era tot mai mohorâtă; am ieşit în stradă, mi-am încheiat pardesiul şi mi-am încrucişat brațele cu putere peste piept, iar Daniel şi-a ridicat gulerul jachetei. Vântul ne-a ciufulit imediat părul.

— Ştii ceva? a adăugat Carter, zâmbind uşor în barba lui blondă. De n-ar fi mort, Andres Fontana ar lua parte fără îndoială la acest protest. S-ar fi opus mereu oricărei intervenții aici. Ți-am zis că se plimba adeseori prin Los Pinitos, nu-i aşa? Mai ales în ultimele luni, când n-avea habar că sfârşitul îi era aproape.

Mi-a înconjurat umerii cu brațul, în parte ocrotindu-mă de tumult şi, în parte, trăgându-mă spre el. În câteva clipe, ne-am trezit amândoi în mijlocul manifestației. Printre strigăte, cântece, lozinci şi bubuitul asurzitor al tobei, Daniel a trebuit să țipe ca să-l aud, fără să-şi ia mâna de pe umerii mei.

— Fontana obişnuia să spună, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, că se plimba pe-aici în căutarea adevărului.

Capitolul 16

Pe la jumătatea lui noiembrie a sosit ziua mea de naştere, ocazie cu care am primit numeroase felicitări cibernetice de la familie şi prieteni. Transmiţându-mi cele mai bune urări, cei mai mulţi dintre semnatarii lor mă întrebau în treacăt, de parcă nici nu i-ar fi interesat de fapt, când plănuiam să revin acasă. Dar n-am dat nimănui nici veşti, nici date, nu fiindcă voiam să le ţin secrete, ci pentru că nici eu nu ştiam nimic. Bursa mea n-avea o dată-limită precisă, se stipula o durată între trei şi patru luni pentru încheierea angajamentului. Mai aveam încă şi treabă, şi timp, iar pentru moment nu intenţionam deloc să mă întorc.

Cu toate astea, înaintarea în vârstă nu era deloc fascinantă pentru o femeie pe care soţul tocmai o schimbase cu alta mai tânără, mai blondă şi mai bine plătită la serviciu. Şi nu mă făceau mai optimistă nici trăitul departe de fiii mei, nici furioasele insistenţe telefonice ale surorii mele, care, la fiecare patru-cinci zile, încerca să mă determine să-mi sabotez fostul soţ în drumul său spre fericire. Aşa stând lucrurile, am hotărât să-mi serbez ziua, poate pentru a-mi demonstra mie însămi că, orice-ar fi fost, viaţa mergea totuşi mai departe.

În Santa Cecilia, nimeni n-avea habar că se apropia ziua mea de naştere, aşa că ar fi putut trece neobservată. Dar poate tocmai de aceea chiar eu am vrut s-o scot din rândul zilelor obişnuite din calendar şi să dau timpului un strop de culoare, aşa că m-am gândit să organizez o petrecere. O petrecere în stil spaniol pentru noii mei prieteni americani, care îmi deschiseseră larg uşile caselor şi-mi dăruiseră atenţia şi afecţiunea lor. O petrecere din care să nu lipsească niciun ingredient din specificul spaniol, aşa cum e reflectat în ghidurile turistice, poate ca o aluzie la ziua aceea deja îndepărtată a dezbaterii despre hispanitate. Omlete cu cartofi, gazpacho, sangria, măsline. Am decis, totuşi, să ţin

ascuns obiectul petrecerii: pe nimeni nu interesa înaintarea mea în vârstă.

Într-un avânt creator, am printat câteva invitații la bătrâna imprimantă din biroul meu, care continua să funcționeze, ca întotdeauna, după cum avea chef, adică o dată da, o dată ba. Le-am pus în cutiile poştale ale departamentului şi am distribuit altele celor care asistau la cursul meu. După normele politeții americane, ar fi trebuit să-i anunț ceva mai devreme. Dar aşa se nimerise. Pe negândite, pe neprevăzute. Ca mai toate în ultima vreme.

Pe măsură ce invitații au confirmat sau nu, am calculat că aveam să fim peste treizeci de persoane, cu tot cu invitați şi perechile lor. Luis Zarate a acceptat încă de la început, ca şi alți câțiva colegi. Fireşte că nici Rebecca nu putea să lipsească. Daniel Carter urma să vină şi el, dacă izbutea să ajungă la timp, căci, din câte mi-a spus când l-am sunat, se întorcea chiar în seara respectivă de la un congres din Phoenix, Arizona. N-aveau să lipsească nici cei mai mulți dintre studenții mei.

Deşi inițial şovăisem, m-am hotărât s-o invit şi pe Fanny, dar ea m-a refuzat, explicându-mi că sâmbăta cina întotdeauna împreună cu membrii bisericii ei. Treptat, mă obişnuisem cu ciudățeniile ei şi ajunseserăm să ne înțelegem bine chiar să ținem una la alta. Nu mă mai mirau micile ei excentricități, nici modul uneori zăpăcit în care acționa; cu trecerea zilelor, devenise o prezență apropiată şi dragă. Nu chiar o prietenă, dar o ființă deosebită pentru mine.

— Ai nevoie să te ajut ori să-ți împrumut ceva? s-a oferit Rebecca, după ce am lămurit-o ce planuri aveam.

Înainte s-apuc să-i dau vreun răspuns, ea decisese deja că acesta avea să fie afirmativ şi a început să enumere obiectele de care aveam neapărată nevoie ca să-mi

transform apartamentul meu de doar patruzeci de metri pătraţi într-un loc potrivit pentru o petrecere decentă.

— Stai să mă gândesc... Am o masă şi scaune pliante pentru ocaziile în care ne adunăm în casă mai mulţi decât de obicei, îţi pot da tot ce ai nevoie pentru gătit şi, dacă vrei, o faţă de masă mare şi paharej, tacâmuri...

M-am văjtut nevoită să-i temperez generozitatea copleşitoare, altfel mi-ar fi umplut spaţiul minuscul cu atâta exces de lucruri, de n-ar mai fi putut încăpea nici a cincea parte din invitaţi. Am acceptat masa, câteva scaune şi alte câteva lucruri răzleţe. Restul aveau să fie obiecte de unică folosinţă. Niciun fel de complicaţii, n-aveam nevoie de nimic.

— Vineri după-amiază te aştept la sfârşitul programului, şi mergem împreună la mine acasă. Punem tot ce trebuie în maşina mea şi le ducem la tine. Sâmbătă dimineaţă trebuie să mă duc la Oakland şi, cu siguranţă, am să ajung chiar când începe petrecerea, aşa că mai bine să rezolvăm totul cu o zi înainte.

Puţin după ora cinci am parcat în faţa casei sale, un cămin trainic, în spatele căreia se aflau o grădină bogată şi o piscină. Avea un câine mare, foarte liniştit, cu blana lungă alb-cenuşie, fără vreun pedigriu, căruia îi plăcea pizza şi era la fel de simpatic ca şi stăpâna lui. Îl chema Macan. Venise la ei într-o zi, în urmă cu aproape un deceniu, mi-a istorisit Rebecca, lipit de roata din spate a bicicletei uneia dintre fiicele ei. Nu-l revendicase nimeni, deşi tapetaseră întreaga zonă cu anunţuri, în căutarea stăpânului său. Şi Macan nu mai plecase.

Casa Rebeccăi purta urmele de neşters ale celor ce trecuseră prin ea: patine şi biciclete în garaj, hanorace în cuierul de după uşă. Avea trei copii şi cinci nepoţi, departe cu toţii. Casa nu părea, totuşi, să aparţină unei femei mature şi independente, ci era aidoma unui cămin locuit de o familie ai cărei membri tocmai plecaseră la cinema ori la

cumpărături, nicidecum să-şi întemeieze propriile existenţe în cele mai îndepărtate colţuri ale ţării. Nu era un cuib pustiu, ci un refugii unde cu toţii puteau să se întoarcă în orice clipă, simţindu-se ca şi cum nici n-ar fi plecat vreodată de acolo.

— Să începem din bucătărie, a propus Rebecca.

Fereastra mare dădea în grădină, o insulă de lemn din mijlocul încăperii încorpora aragazul. Deasupra acestei insule, de nişte bare metalice spânzurau tigăi, vase şi buchete de ierburi uscate. Eficienţa Rebeccăi depăşea teritoriul biroului, manifestându-se şi în mediul său casnic. Toate stăteau la locul lor, cutiile erau etichetate, calendarul atârna pe perete cu notiţe perfect caligrafiate, iar pe blatul de lucru erau flori recent culese.

— Ăsta-i pentru gazpacho, a spus Rebecca, scoţând dintr-un dulap un enorm aparat electric, deasupra căruia era montat un vas mare din sticlă...

Am încercat s-o lămuresc că un simplu mixev mi-era de ajuns, dar în ţara aceea, unde totul se face la dimensiuni mari, doar cu un asemenea instrument putea să zdrobească nişte roşii amărâte.

— Ăsta-i pentru sangrfa. Mi l-a adus din Spania, în urmă cu mulţi ani, Pablo Gonzalez, profesorul Columbian, a adăugat, ridicând triumfal un bol uriaş din ceramică, având un robinet la bază. Şi acum, hai în beci, după scaune.

Am coborât într-un loc bine luminat, unde se acumulaseră în chip ordonat hârburile şi uneltele cele mai neverosimile. O masă de ping-pong, cutii de carton cu numele proprietarilor şi lista lucrurilor conţinute, postere cu cântăreţi demodaţi, sute de discuri de vinii şi grămezi de fotografii, steguleţe şi diplome înfipte pe un avizier de plută gigantic, fixat pe perete. Paradisul unui negustor de haine vechi, ordonat ca defilarea unei legiuni romane.

Pe când Rebecca repera scaunele pliante, nu m-am putut abține să nu arunc o privire fotografiilor prinse în pioneze pe pereți. Conțineau o veche istorie în imagini a întregii familii a Rebeccăi: picnicuri pe plajă, petreceri pentru copii, baluri de absolvire. Bebeluşi care acum erau deja adulți, tineri care ajunseseră deja părinți şi bunici care mai trăiau doar în memoria urmaşilor.

— Ei bine, suntem gata, m-a anunțat Rebecca, după ce îngrămădise câteva scaune lângă scară. A observat că mă uitam la fotografii şi s-a apropiat de mine. Sunt foarte vechi, a comentat ea, zâmbind.

La fel cum îmi arătase chipul lui Andres Fontana în sala de şedințe a departamentului la puțină vreme după sosirea mea, Rebecca mi-a istorisit câte ceva despre cei care populau marele ei album de familie. Pentru fiecare imagine avea câte o amintire sau o povestioară.

— Aici suntem pe plajă, de 4 Iulie, la sfârşitul zilei ne-a prins o furtună teribilă şi ne-a stricat focul de artificii. Aici suntem într-o excursie la Angel Island, în golf. Asta am făcut-o în ziua când fiul meu Jimmy a reuşit să cadă cu trotineta, şi-a spart arcada şi au trebuit să-i pună şapte copci.

A continuat să detalieze unele scene, navigând în timp de la un instantaneu la altul. Până când a dat de imaginea unui grup de tineri.

— Dumnezeule, ce fețe au! Ce mulți ani au trecut! De mult nu m-am mai uitat la fotografia asta. Ia să vedem, poți recunoaşte pe cineva? m-a provocat.

Am privit instantaneul pe îndelete. Patru persoane în aer liber, două femei încadrate de doi bărbați. Toți stăteau rezemați de o maşină mare şi roşie, plină de praf. În fundal se vedeau un drum pustiu şi câteva case, care păreau mexicane. În depărtare se profila marea. Primul din stânga era un bărbat brunet, cu o bandană lată pe frunte. Era

foarte slab, purta o cămaşă înflorată şi ţinea o bere în mâna întinsă în față, ca şi cum ar fi dat noroc cu fotograful. Alături de el stătea o fată mărunțică, numai zâmbet, cu mâinile afundate în buzunarele unui şort, cu două cozi şi un tricou galben pe care scria PEACE. A treia persoană era o femeie tânără, zveltă şi frumoasă. Părea să fi fost surprinsă râzând în hohote cu gura ei mare. Rochia albă îi ajungea până aproape de tălpile desculțe, o mulțime de coliere colorate îi atârnau la gât. Lângă ea, al patrulea din grup, stătea un bărbat înalt, care purta un tricou decolorat şi nişte blugi zdrențăroşi. Abia dacă i se distingeau trăsăturile feței, ascunse de pletele blonde până la umeri, de barba deasă şi de ochelarii de soare. Părea să fie vară, erau bronzați şi emanau veselie prin toți porii.

— Habar n-am.

Nu ştiam cine erau, dar nu m-ar fi deranjat să fiu printre ei. Erau aşa de radioşi.

Şi fără nicio grijă.

— Asta-s eu, m-a lămurit Rebecca, arătând spre tânăra cu cozi.

— Ei, na! am izbucnit eu în râs.

Îmi venea nespus de greu să cred că acea Rebecca Cullen elegantă, femeie în toată firea, pe care o cunoşteam eu era fetişcana cu pantaloni scurți, al cărei piept proclama pacea mondială.

— Şi mai cunoşti pe cineva. Nu te grăbi.

Aşa am făcut, dar n-am fost în stare să recunosc pe nimeni. Atunci Rebecca şi-a pus degetul pe ultima figură, bărbatul înalt, cu plete şi barbă.

— Uită-te bine...

Şi atunci mi s-a părut că-l recunosc. Abia i se distingea chipul, dar pe fața lui se citea un nu ştiu ce care mă făcea să intuiesc cine putea fi.

— Daniel Carter? am întrebat, şovăind.

— Chiar el, a confirmat Rebecca, zâmbind nostalgic. Dumnezeule, ce mult a trecut de-atunci! Uite ce tineri eram, ce haine purtam, ce păr aveam! A arătat din nou spre fotografie, plimbându-şi alternativ degetul peste celelalte două figuri. Asta era soţia lui, iar ăsta, fostul meu soţ, Paul.

Mi-am muşcat limba ca să nu întreb imediat ce se alesese de ei, unde ajunseseră, ce se întâmplase după aceea. N-a fost, totuşi, nevoie să mă arăt curioasă, fiindcă întorcând spatele fotografilor şi pregătindu-se să ia scaunele, Rebecca a început să vorbească fără s-o fi rugat eu.

— Fotografia asta din vara lui 1968 a fost făcută la Cabo San Lucas din Baja California. Deşi par foarte tânără, născusem deja trei copiii. Paul, soţul meu, era profesor de filosofie aici, în Santa Cecilia. Ne mutaserăm în California din Wisconsin cu trei ani mai înainte. Familia Carter sosise puţin după aceea şi deveniserăm prieteni la cataramă.

Am pornit-o în sus, pe scară; ea căra scaunele pliante înaintea mea, iar eu veneam, în urmă târâind masa.

— Pe atunci mă ocupam doar de familie. N-aveam serviciu, iar copiii, încă mici, se născuseră la intervale scurte. Abia cumpăraserăm casă, era o ruină şi o tot reparam. În vara aceea, părinţii mei au venit de la Chicago şi au rămas cu copiii o săptămână ca să ne luăm şi noi, în sfârşit, o vacanţă.

Ajunseserăm iar în bucătărie, unde Rebecca cea din prezent şi eficienţa ei au revenit la realitate.

— Acum hai să băgăm totul în maşină. Cred că ar fi mai bine să punem întâi masa, care ocupă cel mai mult loc. Apoi aşezăm scaunele, iar deasupra lor restul lucrurilor, ce zici, e bine aşa?

Am încuviinţat, dar minţeam. Fiindcă nu, nu mi se părea bine deloc. Aş fi preferat să-mi mai spună şi alte poveşti despre ea, despre vara când erau tineri şi străbătuseră coasta Pacificului într-o maşină plină de praf.

Spre norocul meu, operativă ca întotdeauna n-a avut nicio problemă să facă şi una, şi alta.

— Paul ne-a părăsit patru ani mai târziu. S-a cărat cu o doctorandă. Fiica mea, Annie, avea nouă ani, Jimmy, şapte, şi Laura, cinci. Mi-a zis că trăia o pasiune animalică, că îl stăpânea o forță superioară, pe care n-o putea controla.

Ajunseserăm în grădina din față, lângă maşină. Se lăsase noaptea.

— O vreme, Paul a tot plecat şi s-a întors, zăpăcindu-i pe copiii şi înnebunindu-mă pe mine, continuat Rebecca. Dispărea o săptămână, apoi reapărea, implorându-mă să-l iert, asigurându-mă că aventura aia a lui luase sfârşit, jurându-se că avea să-mi fie credincios până la sfârşitul zilelor. Şi-a tot ținut-o aşa vreme de patru sau cinci luni.

Rebecca a lăsat scaunele jos şi a deschis portbagajul, vorbind fără oprire în modul cel mai firesc. Fără dramatism, dar şi fără frivolitate excesivă, cu detaşarea pe care timpul scurs o oferă modului nostru de a rememora realitățile pe care viața ne-a forțat să le lăsăm în urmă. Câinele Macan ieşise din casă, se trântise în iarbă lângă noi şi ne privea flegmatic. Se întreba poate de ce naiba se încăpățâna stăpâna lui să păstreze atâtea scaune când se stătea atât de minunat pe jos, la orizontală.

— Annie, care până atunci fusese o fetiță dulce şi harnică, a devenit nesociabilă şi nu-şi mai dădea niciun interes la colegiu. Jimmy a început să facă pipi în pat. Laura nu mai dormea decât dacă mă culcam lângă ea. Când n-am mai putut îndura toată situația aia, am umplut două valize şi am plecat la Chicago să locuim în casa părinților mei. Pune, te rog, masa mai întâi, în spate.

I-am dat ascultare în tăcere, iar Rebecca a început să pună apoi scaunele unul câte unul, în ordine.

— M-am instalat acolo cu copiii, dar Paul mă suna de mii de ori la telefon, a adăugat, aranjând primele scaune.

Recunoştea că făcuse o greşeală, că se purtase ca un adevărat imbecil. Insista că aventura lui se sfârşise, că n-avea s-o mai vadă pe gagicuța aia, Nataşa o chema, era pe jumătate rusoaică. Ne implora să ne întoarcem în Santa Cecilia, fiindcă nu putea trăi fără mine şi fără copii. Ţipa ca nebunul că eu eram unica lui iubire, într-un final, a venit la Chicago. A discutat cu părinții mei şi cu noi, şi-a cerut iertare pentru că ne făcuse să suferim, mi-a jurat că totul avea să fie ca mai înainte. Acum dă-mi blenderul.

Avea vocea ei dintotdeauna, fără vreo undă de durere, văzându-şi de treabă concentrat şi metodic.

— Până la urmă, m-a convins. Ne-am întors împreună acasă şi totul a fost perfect timp de două luni. Era cel mai bun tată, cel mai iubitor soț. Se juca ceasuri la rând cu copiii, le-a cumpărat şi un cățeluş. Pregătea cina şi punea lumânări pe masă, îmi aducea flori mereu. Dar, într-o dimineață, după ce a pregătit micul dejun pentru toți, s-a dus la universitate şi seara nu s-a mai întors. Nici a doua, nici a treia zi. Lipseşte ceva, Blanca?

— Şi atunci ce-ai făcut? am iscodit-o, întinzându-i recipientul pentru sangria, ultimul dintre lucrurile care trebuiau luate.

A închis portbagajul cu o izbitură seacă.

— Nu l-am mai lăsat să intre în casă. L-am trimis la dracu' să-l ia şi mi-am căutat de lucru.

Rebecca a întors capul şi, în lumina felinarelor din grădină, m-a privit cu ochii ei albaştri, tiviți de riduri mărunte şi armonioase. Şi, cu toate că-mi spunea o poveste atât de tristă, a zâmbit cu o anumită blândețe.

— De-ar fi dat Domnul să nu se mai sfârşească vara aceea de la Cabo San Lucas. Niciunul dintre noi nu-şi închipuia atunci cât de nemiloasă avea să fie până la urmă viața cu noi toți.

Capitolul 17

La sfârşitul lui octombrie 1958, Daniel Carter a plecat spre Aragonul natal al lui Ramon J. Sender. În provincia Huesca a vizitat Chalamera, satul unde se născuse scriitorul, şi Alcolea de Cinca, localitatea de sub munte, care, aşa cum spunea chiar Sender, părea sculptată cu cuțitul. Tauste, locul în care îşi plasase romanul *Cronica zorilor,* retrăind iubirea sa din copilărie pentru Valentina.

A bătut drumurile la pas, s-a ascuns de ploaie în schituri căzute în ruină, a poposit în hanuri mizere şi a învățat de la localnicii cu care intra în vorbă nenumărate cuvinte. A băut vin din burdufurile pe care i le întindeau aceştia şi a îmbucat ce se nimereaa acolo unde generozitatea străină îi punea un blid pe masă. Din Aragon a trecut în Navarra, din Navarra în Castilia la Vieja, din Castilia la Vieja în Castilia la Nueva. Luând trenul sau autobuzul când putea şi cățărându-se în atâtea care cu boi, camionete şi furgonete câți surugii şi şoferi binevoitori îi ieşeau în cale, studentul american a făcut salturi pe harta bătrânei piei de taur, lăsându-se subjugat de tot ce-i ieşea în cale. Capitale de provincie cu câte o stradă principală, juguri şi săgeți[42]; case mai mult sau mai puțin nobile şi case care, printre băltoace, piețe şi mahalale, n-aveau nici în clin, nici în mânecă, cu noblețea. În sate şi pe bărăgane a asistat la scene în care se perindau aproape mereu aceleaşi personaje: copii jegoşi, femei care îşi țineau ca prin minune coşurile pe vârful capului, porci şi găini pe ulițe pline de noroi şi bărbați cu băşti şi fără dinți, călare pe catârce bătrâne. În nord a văzut case din piatră, iar pe măsură ce înainta spre sud case văruite, dar diferențele nu erau niciodată substanțiale.

---

[42] Simboluri ale Falangei franchiste.

Înapoierea şi mizeria domneau în Spania, care, cu doar cinci ani în urmă, ajunsese să aibă acelaşi venit pe cap de locuitor ca înainte de război, unul jalnic chiar şi atunci.

Nimic mai diferit de ce lăsase în patria lui la plecare; o naţiune prosperă şi dinamică în care *baby-boom-vi* atinsese punctul său de maximă glorie, iar cetăţenii îşi ridicau plini de optimism case moderne în zonele împădurite din suburbii. O ţară unde străzile gemeau de maşini Ford Fairlane şi Chevy Impala, iar electrocasnicele nu mai erau un lux, ci aparate nelipsite în rutina casnică, în America tot mai consumistă şi contradictorie, bunăstarea şi distracţia conviețuiau cu paranoia anticomunistă, răbufnirile segregaţiei rasiale şi ameninţarea războiului nuclear.

În ciuda imenselor contraste de care se lovise în periplul său spaniol, Daniel s-a bucurat în fiecare clipă de acele meleaguri dârze, pline de coltuce de pâine, de terci şi slănină, de cicoare şi tutun mărunţit, de clopote bisericeşti, de cântări imperiale şi de jandarmi ce patrulau câte doi. Frigul muşca deja când tânărul a revenit la Madrid, la sfârşitul lui noiembrie, cu picioarele pline de bătături, cinci caiete pline cu însemnări, un pumn de filme fotografice nedevelopate şi senzaţia că profitase la maximum de fiecare minut din acea bogată călătorie iniţiatică.

Odată reinstalat sub aripa doamnei Antonia, după ce s-a desfătat timp de două zile cu rasolurile ei până i s-a făcut lehamite, Daniel Carter şi-a îndeplinit obligaţiile, revenind în biroul lui Cabeza de Vaca.

I-a înmânat raportul pe care îl bătuse timp de două zile la maşină în camera lui din locuinţa portăresei. Tânărul îşi descria amănunţit, pas cu pas, aventura: ce văzuse pe meleagurile lui Sender, ce discutase cu compatrioţii lui, ce oraşe, sate şi ţinuturi vizitase. Ce văzuse, ce trăise, ce simţise, ce învăţase.

— Excelent, domnule Carter, excelent, a spus profesorul, punând foile într-un sertar. Şi acum a venit rândul Madridului. Te aştept mâine dimineaţă la Muzeul Prado.

— Vă mulţumesc pentru interesul pe care mi-l arătaţi, domnule profesor, dar am văzut deja Prado. Am stat acolo o după-amiază întreagă, am văzut *Domnişoarele de onoare, Lăncile* şi *Execuţiile din 3 mai*, ca şi...

Sprânceana stângă a lui Cabeza de Vaca s-a înălţat, sugerându-i că era mai bine să tacă.

— Consideră această vizită drept aportul meu la desăvârşirea formării dumitale, băiete. Două săptămâni de introducere intensivă în pictura spaniolă. La zece. Sub tutela mea.

Aşa şi-a petrecut americanul ultima parte a anului, printre tablouri şi lecţii, străbătând galeriile cu lentoare bolnavă, împreună cu noul său mentor, invalidul de război. Prin intermediul acestuia, a asistat şi la câteva lecţii adiacente intereselor sale şi a cunoscut câţiva studenţi care l-au invitat la două petreceri şi într-o excursie la palatul La Granja. Şi aşa a continuat să dea pagina zilelor, hoinărind pe străzile toamnei pline cu vânzătoare de castane şi vânzători de lozuri, care promiteau un viitor opulent unui popor încă afectat de multe lipsuri în atâtea aspecte ale existenţei.

Fără ca doamna Antonia să fi trebuit să insiste prea mult, Daniel a acceptat să petreacă seara de Crăciun împreună cu ea şi restul familiei, acasă la fiul său Joaquin, care locuia pe atunci pe strada Santa Engracia, avea o soţie pe nume Teresa şi trei fetiţe, care s-au îndrăgostit pe loc de acel uriaş care vorbea spaniolă cu accent ciudat, mânca biscuiţii din doi în doi, cânta cât îl ţinea gura colinde împreună cu ele şi întreba ce însemnau nişte aiureli pe care nimeni nu le înţelegea, ca sobiţa portabilă care o face de oaie cu hârbul şi zvârluga. Zgomotoasa lor petrecere de Crăciun, desfăşurată

pe ritmul unui buhai, al unor tamburine pentru copii şi al unei sticle de rachiu de anason La Asturiana deschisă cu furculița, l-a încântat enorm pe Daniel. A fost atât de captivat şi de entuziasmat, încât nici n-a mai observat că din ochii osteniți ai văduvei au lunecat pe furiş două lacrimi când şi-a adus aminte de Marcelino al ei şi de timpurile trecute, crude şi dragi totodată, pe vecie împietrite în memoria ei.

— Ai să petreci cu noi şi noaptea de Anul Nou, nu-i aşa, fiule? l-a întrebat doña Antonia, două zile mai târziu. După câteva luni bune de insistențe, portăreasa acceptase în sfârşit să-l tutuiască.

— Păi... ştiți că vă sunt din toată inima recunoscător pen – tru ospitalitate, dar mă gândeam... mă gândesc... că poate mi-ar plăcea să-mi petrec această noapte prin oraş, dacă nu vă supărați...

Daniel avea alte planuri. Sau, ca să fim mai precişi, alt plan. Să se ducă pe jos în Puerta del Sol[43] şi să caute larma mulțimii. Nimic mai mult. Încerca să urmeze sfatul lui Cabeza de Vaca: „Nu te lăsa dus de nas de anecdotic, băiete, nu fi superficial". Deşi ştia că astfel cădea în trivial, Daniel Carter nu rezistase totuşi tentației de a-şi mânca primele douăsprezece boabe de strugure[44] în sunetul orologiului din turnul primăriei, înconjurat de gloata petrecăreață, sub valuri de cidru şi *matasuegras*[45], printre soldați în permisie, curioşi de tot soiul şi mârlani îmbrăcați de sărbătoare, de curând sosiți în capitală.

---

43 Piața centrală a Madridului.

44 În noaptea Anului Nou spaniolii mănâncă douăsprezece boabe de strugure în ultimele douăsprezece secunde ale anului ca să aibă noroc în anul ce vine.

45 Biscuiți cu cremă, dați prin zahăr pudră şi scorțişoară.

— Şi de ce să nu cinezi mai întâi cu noi şi după aceea să pleci? I-am *zis* deja noră-mii că mă duc la ea după-amiaza devreme ca să frig acolo un purceluş adus tocmai din satul meu şi care o să-mi iasă cel puțin la fel de gustos ca la ăia de la Casa Botin[46].

— Credeți că o să am timp? a întrebat Daniel, căruia îi lăsa deja gura apă. Văduva ştia că stomacul băiatului era flancul pe unde îl putea ataca sigură de succes.

— Tu să nu-ți faci nicio problemă, am eu grijă să terminăm pe la unsprezece. Zis şi făcut: pe la unsprezece şi jumătate era în Puerta del Sol. A avut la dispoziție chiar şi câteva minute în care să cumpere cărți poştale, să le mâzgălească şi să le arunce într-o cutie poştală, către destinații de peste ocean.

Când s-au trezit în dimineața Anului Nou, pe peretele sufrageriei din casa portăresei îi aştepta Chiquita Piconera[47], care deschidea luna ianuarie din proaspăt inauguratul calendar al anului 1959. Pe masă au găsit cafea tocmai făcută şi gogoşi călduțe. Ca în fiecare zi.

— Ei bine, fiule, am intrat într-un an nou. Ce-ai de gând să faci acum, rămâi la Madrid ori pleci din nou, ca data trecută, pe drumurile Domnului?

— Plec, plec. Aşa am planificat, trebuie să lucrez.

— Şi unde te duci acum, dacă se poate şti?

---

[46] Casa Botxn este un restaurant cu bucătărie tradițională spaniolă, unul dintre cele mai vechi din lume (a fost fondat în 1725 de francezul Jean Botin).

[47] Capodopera pictorului Julio Romero de Torres, finalizată în 1930, cu puțin înainte de moarte. Model i-a fost o adolescentă de trei-sprezece-paisprezece ani, Maria Teresa Lopez. Devenit emblematic odată cu trecerea anilor, tabloul a fost reprodus şi pe un timbru de 5 pesete.

— În Cantonul din Cartagena[48], dacă aflu cum se poate ajunge acolo.

Mister Witt în Cantonul din Cartagena era romanul cu care Ramon J. Sender câştigase Premiul Național pentru Literatură în 1935, iar Daniel hotărâse să facă următoarea călătorie tocmai în acea enclavă atât de semnificativă pentru creația literară a autorului său. Văduva, nepricepută la geografie, ca la atâtea alte lucruri care depăşeau treburile gospodăreşti, n-a putut să-l ajute, aşa că, după ce au terminat micul dejun, s-a apucat să caute vechea hartă a Spaniei pe care o avea pe undeva.

Tânărul a dat la o parte cana de cafea, acum goală, şi a întins harta pe masă. Luând ca punct de referință capitala, a înconjurat cu vârful arătătorului împrejurimile Madridului, dar n-a dat de ceea ce căuta. Şi-a extins raza de acțiune în provinciile învecinate, dar nici acolo n-a găsit ceea ce căuta. S-a dus până la marginea hărții, dar iară noroc, şi în sfârşit s-a îndreptat spre coaste. A durat ceva până ca Daniel să localizeze acel colțişor din Peninsulă, dar a găsit doar numele Cartagenei, căci Cantonul nu apărea nicăieri. Cu toate acestea, el era chiar acolo, într-un colț din sud-est. Daniel a luat un creion roşu şi l-a marcat cu o cruce. Aceea avea să-i fie următoarea destinație.

Capitolul 18

[48] Regiune care şi-a păstrat independența față de Republica unitară centralistă spaniolă timp de şase luni, între 1873 şi 1874, în epoca Primei Republici, perioadă cunoscută şi sub numele de „Revoluția cantonală”. A fost simbolul respingerii energice a regimului unitar şi al trimiterii tinerilor în războaiele coloniale pe care le purta Spania.

Să traversezi Peninsula cu trenul, plecând din capitală, era la sfârşitul anilor ’50 o adevărată aventură, pe care Daniel Carter a trăit-o de pe scaunul lui de clasa a treia ca un spectator privilegiat din loja de onoare. Când să-şi cumpere biletul în gara Atocha, a stat în dubiu înainte să se hotărască la ce clasă să călătorească. Deşi în patria lui nu şi-ar fi putut permite, probabil, să aleagă cu atâta uşurinţă între o clasă de tren şi alta, preţurile derizorii din ţara lui de adopţie îi îngăduiau să ia în considerare, fără mari pierderi pentru propriu-i buzunar, orice opţiune. Clasa întâi, şi-a zis Daniel, promitea o călătorie comodă, dar fără niciun haz. A doua, nici confort prea mult, nici noi experienţe. A ales, în cele din urmă, clasa a treia, încă un pas înainte în străduania tânărului de a cunoaşte în profunzime adevărata esenţă a poporului spaniol. Şi a ajuns, într-adevăr, la esenţă. Din plin.

Locomotivele pe cărbuni mai erau încă sufletul căilor ferate naţionale, un suflet care şchiopăta şi pentru care respectarea orarelor era o simplă iluzie, depinzând de intersectarea cu zeci de trenuri de poştă şi marfa. În vagoanele cu bănci din stinghii de lemn, iarna era greu de suportat, singura căldură fiind cea generată de trupurile înghesuite unul într-altul. Ţăcănitul trenului era substituit, în nenumăratele opriri făcute la fiecare pas, de ciocănitul în roţi, umplerea cazanelor şi scrâşnetul unor manevre fără sfârşit. Pe ferestrele vagoanelor intrau şi ieşeau mulţime de valize de lemn, cutii de carton legate cu sfori, raniţe militare şi legături de pânză, umplute cu cine mai ştia ce. Daniel a văzut chiar două găini şi o saltea făcută sul, cărate de un tată şi fiul său în La Roda.

Pe american l-au uimit peroanele transformate în pieţe provizorii, unde, în funcţie de localitate, se vindeau tarte de Alcazar, cuţite de Albacete sau bilete pentru o loterie la care puteai câştiga un jambon. Dar şi mai mult l-a fascinat, în

lipsa vagonului-restaurant, suitul şi coborâtul unor coşuri în care, însoţite întotdeauna de un solidar „Nu doriţi şi dumneavoastră?”, se zăreau coltuce de pâine şi tăvi de tablă, pline cu felii de slănină cu carne. Burdufurile cu vin treceau dintr-o mână într-alta în timp ce, muşcând feroce, călătorii devorau sandvişuri cu sardele mari cât nişte torpile şi învelite în hârtie de ziar, un cocteil de ulei cu ştiri care se lăţea în nişte pete negre ca lignitul. „Trage o duşcă, prietene”, îl îndemnau insistent pe Daniel. „Gustă şi din cârnăciorul ăsta, ia o bucăţică de tobă, e din porcul pe care l-am tăiat, ai să vezi ce gustoasă e”. Şi Daniel n-a refuzat nimic şi pe nimeni.

Fumul gros al ţigărilor Celtas scurte şi al tutunului mărunţit se amesteca, de-a lungul a mulţi kilometri, cu plânsul sugarilor, suspinele babelor etern îndoliate şi putoarea picioarelor. În aer planau sporovăielile dintre necunoscuţi, în care se amestecau profeţii despre viitoarele recolte, comentarii despre ultima coridă a lui Antonete[49] şi o droaie de isprăvi având drept protagonişti o rudă sau alta, plecate cu un an mai înainte la Barcelona.

Din când în când şi cu mari strădanii, Daniel Carter izbutea să se concentreze asupra lui *Mister Witt în Cantonul din Cartagena.* Acoperise cu grijă coperţile cărţii ca să n-aibă probleme. Citise romanul la Pittsburgh, în iarna anterioară, dar acum avea nevoie de câteva date precise. Pe cât i-o îngăduia ambianţa incomodă, tânărul încerca să sublinieze cu creionul scene, pasaje şi nume din paginile acelui roman dedicat spiritului independent şi revoluţionare al oraşului către care se îndrepta. Fontana îi povestise că Sender scrisese acele pagini de proză sprintenă despre

---

[49] Antonio Chenel Albadalejo, poreclit Antonete (1932-2011), a fost un celebru toreador.

aventurile şi nenorocirile din Cartagena cea răzvrătită a Primei Republici în doar douăzeci şi trei de zile.

Doi poliţişti în civil au trecut de câteva ori prin vagon. Când pretindeau cu figuri ameninţătoare să li se prezinte actele, volumul discuţiilor scădea uşor şi ochii călătorilor se pironeau în podea fără să protesteze. Odată încheiată operaţiunea, vorbele îşi recăpătau vioiciunea, iar câţiva pasageri schimbau ocheade rapide ori îşi ascundeau un suspin de uşurare. Până ce somnul a început să pună stăpânire pe toţi, astfel încât, în timp ce unii se întindeau pe duşumea ca să sforăie în voie, altora le cădea capul pe umărul vecinilor.

În Chinchilla, Daniel a coborât din tren ca să se dezmorţească şi să respire niţel aer proaspăt, dar, imediat ce a păşit pe peron, aerul s-a dovedit rece şi îngheţat. S-a refugiat în birt şi a cerut cu un gest ceea ce consumau doi soldaţi care sporovăiau cu coatele sprijinite pe tejghea: un pahar de cicoare cu lapte şi un păhărel cu rachiu de anason Machaquito.

Şi tot aşa până când, într-un final, a ajuns la destinaţie. Spre surprinderea lui, oraşul de care a dat la capătul acelui drum fără sfârşit prin neant i s-a părut iniţial că semăna cu altele pe care le văzuse în interiorul Spaniei. Sau poate că doar aşa i s-a părut fiindcă era la primul lui contact cu lumina de iarnă a Mediteranei. Ori poate fiindcă oboseala acumulată în tren îi alterase percepţiile. În orice caz, Daniel a intrat în oraş dispus să deschidă un nou capitol în hoinăreala lui iberică.

Era duminică şi oameni în haine de sărbătoare îndeplineau rutina marii zile a săptămânii. Ieşeau de la liturghie, beau un apetitiv, alegeau prăjituri în cofetăria La Royal. A urmat sfatul a două doamne pe care le-a abordat pe stradă. Un loc de dormit? Chiar aici, în pensiunea de pe strada Duque. Central, curat, de ce să mai căutaţi în altă

parte? Pentru preţul modic de şaptezeci şi cinci de pesete pe zi, Daniel a închiriat o cameră în principiu pentru trei nopţi. Târându-şi valiza pe scări în sus, l-au lovit o migrenă şi o somnolenţă puternice, dar şi-a pus starea proastă pe seama oboselii şi frigului care îl pătrunsese până la oase. Patul modest din odaie i s-a părut brusc deosebit de atrăgător, dar n-a cedat cântecului său de sirenă. În loc să se culce, aşa cum trupul i-o cerea cu disperare, Daniel s-a înarmat cum a putut cu energie şi a ieşit din nou. Nu se simţea bine şi era conştient de asta, dar dorinţa obstinată de a nu pierde nimic l-a împins iar pe străzi, făcându-l să hoinărească la voia întâmplării.

A ajuns curând pe o stradă pietonală. Lungă, îngustă, flancată de terase, dădea într-o piaţă care, ca în toate centrele oraşelor pe unde călcase, purta numele Plaza del Caudillo[50]. În depărtare se ghicea portul, dar Daniel n-a mai putut ajunge până acolo. Simţea cum îl lăsau tot mai mult puterile, avea gura uscată şi în tâmple îi bubuiau zgomotele străzii şi glasurile oamenilor. A hotărât să facă imediat cale întoarsă, să revină pe aglomerata Căile Mayor şi să intre într-o cafenea ca să bea ceva. Nici nu şi-a dat seama că localul pe care îl alesese la voia întâmplării părea predestinat, prin numele pe care îl purta, să-l întâmpine cu generoasă ospitalitate. Barul American.

— Un pahar cu apă, vă rog.

— Ce-aţi spus?

Chelnerul cu papion şi chelie lucioasă înţelesese din prima, dar preferase să se mai gândească înainte de a-l servi. Prezenţa acelui uriaş ciufulit şi cu hainele mototolite nu trezise reacţii prea amabile în local. Printre vermuturi cu măsline şi farfurioare cu migdale, clientela în haine de

---

[50] Conducătorul (sp.), numele dat în epocă şefului statului, Francisco Franco.

duminică îl primise cu priviri dezaprobatoare, şoapte bănuitoare şi niciun dram de simpatie.

— Un pahar cu apă, vă rog, a repetat. Sau de sifon...

Fără să observe privirile şi comentariile, unde mai pui că avea capacitatea de reacţie substanţial redusă, Daniel a rămas nemişcat câteva clipe, aşteptând să i se pună în faţă orice lichid care să-i stingă setea gâtlejului. Dar n-a primit decât atingerea unei mâini pe spate, ca şi cum cineva ar fi dorit să-i atragă atenţia.

— Cred că ai greşit localul, amice.

— Pardon?

Întorcându-se, a văzut un individ bine îmbrăcat şi cu o mustăcioară fină. Îi ajungea cel mult până la umăr.

— Ăsta e un local pentru oameni de bine. Te rog să pleci.

— Nu vreau decât un pahar de apă, l-a lămurit Daniel. Şi, întorcându-se spre chelner, a insistat pentru a treia oară să fie servit. Sau o Coca-Cola, dacă e posibil...

— Apa e bună pentru broaşte. Şi Coca-Cola să bei la tine acasă. Ieşi imediat de aici. Hai, hai, valea, a insistat apărătorul virtuţilor.

Daniel s-a străduit să-i explice din nou acelui domn, al cărui chipul, glas şi mustaţă i se distorsionau tot mai tare dinaintea ochilor şi urechilor lui, că avea intenţii simple. Departe de a lămuri ceva, vorbele-i îngălate şi incoerente n-au. Făcut decât să întărească bănuiala iniţială a aproape tuturor celor prezenţi: străinul acela şleampăt era deja beat mort. Şi abia se făcuse de prânz.

Apoi cineva l-a prins de braţ.

— Cară-te odată, beţivanule! Ăsta nu-i un loc pentru caraghioşi ca tine! Probabil că spaniola lui Daniel era poticnită şi greu de înţeles sau poate că o amesteca el cu vorbe englezeşti fără să-şi dea seama.

— Daţi-mi drumul, domnule, vă rog. *Please, sir, please...* Simţind că experimentatul său binefăcător nu se dădea bătut.

Daniel, ameţit cum era, a făcut o mişcare bruscă, încercând să scape de individ. Atât de bruscă, încât a fost gata să-l trântească jos.

Ca şi cum ar fi vrut să aducă întăriri în faţa reacţiei aparent temerare a străinului, câţiva clienţi şi-au scos grăbiţi sacourile, gata să-l anihileze. Înfruntarea a fost rapidă şi, în mai puţin de două minute, tânărul Carter se afla iarăşi în mijlocul Căile Mayor, bălăngănindu-se descumpănit. Sub privirile indiscrete ale trecătorilor, cu poalele cămăşii ieşite din pantaloni, părul vâlvoi şi o mânecă pe jumătate smulsă din umăr.

„Mizerabilii! Chiar au să aibă, oare, îndrăzneala? Dacă vor bătaie, bătaie au să aibă! Michael O'Reilly[51] n-a dat niciodată înapoi!" Deşi observase că a intrat un oaspete, portarul nici măcar nu s-a deranjat să-şi ridice ochii din romanul ieftin de Marcial Lafuente Estefania[52] care îl captiva. Fără să-i arunce vreo privire, i-a întins lui Daniel cheia de la cameră şi s-a mărginit să plescăie şi să clatine resemnat din cap; apoi şi-a muiat degetul mare în salivă ca să dea pagina *Incendiatorilor din Oklahoma.* Asta mai lipsea, şi-a zis în gând, să ajungă să se oprească din citit pentru unul dintre numeroşii trăsniţi cu care se trezeau zilnic pe-acolo. Mai ales acum, când şeriful districtului era gata să trimită o întreagă încărcătură de gloanţe în trupurile celor doi bandiţi care ameninţau să facă scandal în *saloon.*

---

[51] Michael O'Reilly (m. 1758) a fost un prelat irlandez al Bisericii Romano-Catolice.

[52] Marcial Antonio Lafuente Estefania (1903-1984) a fost un popular autor spaniol de romane western.

Daniel a rămas treizeci de ore în cameră. Uii austeră, sub cearşafurile trase cu toatele peste el. Ba îl lua cu un frig de gheaţă, ba asuda ca în plin deşert. O singură dată şi-a venit în fire, s-a săltat din pat şi, cu paşi şovăielnici, s-a dus însetat până la lavoarul din odaie ca să bea apă. N-a pus în gură nimic altceva. Până ce, în după-amiaza celei de-a doua zile, cineva i-a bătut în uşă. Mai întâi discret. Apoi insistent. Daniel a articulat cu greu un „Intră!" slab şi pe uşă s-a iţit un cap de femeie, pe al cărei chip se putea citi îngrijorarea. Daniel nu ştia cine era acea femeie: patroana pensiunii, o slujnică ori un înger cu şorţ de bucătărie, trimis din cer. Fapt e că acel suflet milos, alarmat că oaspetele nu făcea niciun zgomot, i-a schimbat aşternuturile, a mai adăugat o pătură şi i-a adus două pastile de Okal, un pahar cu lapte cald şi un sandviş zdravăn cu omletă, o omletă care lui, acum ceva mai întremat, i s-a părut o adevărată binecuvântare.

În noaptea aceea, Daniel Carter a izbutit să doarmă ceva mai liniştit, fără frisoane şi coşmaruri. A doua zi de dimineaţă, a izbutit să-şi adune puterile cât să se ridice din pat şi, chiar dacă s-a mişcat cu oarecare încetineală, a făcut un duş, s-a bărbierit, s-a îmbrăcat şi a ieşit în stradă. Din cauza transpiraţiei abundente şi hranei frugale, tânărul pierduse vreo două kilograme şi orice amintire a incidentului din Barul American.

Oraşul l-a primit cu un soare prietenos. L-au atras faţadele moderniste, cu capricioasele lor balcoane din fier forjat, dar şi logiile albe, închise, presărate pe numeroase edificii, precum şi străzile pline de oameni; l-au sedus lumina şi mirosul mării. Dar Daniel a preferat să se se concentreze pe ceea ce căuta: o farmacie. Ştia că n-avusese decât o simplă gripă inoportună care nu impunea o vizită la doctor, dar tot se mai simţea slăbit şi era conştient că boala îi putea reveni oricând. Prin urmare, ca să evite aşa ceva,

mai întâi şi mai întâi trebuia să găsească un remediu infailibil ca să nu se vadă iar ţintuit în patul din trista lui odaie. Urmând indicaţiile portarului, în două minute a şi găsit ceea ce căuta.

La farmacia domnului Carranza tocmai închideau pentru masa de prânz. Proprietarul plecase deja, căci avea de gând să treacă pe la cazinou, unde, ca să nu-şi strice cumva bunele obiceiuri, intenţiona să citească ziarele şi să-şi bea apetitivul înainte de a se duce acasă pentru a lua masa. Când Daniel a împins uşa, măsliniul asistent cvadragenar tocmai îşi descheia halatul alb, nerăbdător să dea ochii cu pilaful de iepure pe care maică-sa i-l făgăduise de cu seară. Aşa că a încercat să-l determine pe tânărul străin să nu mai intre: „Tocmai închideam, domnule, reveniţi dumneavoastră după-amiază, dacă nu vă deranjează". Dar Daniel a insistat cu fermitate. Doar nu era nebun să plece de-acolo fără un întreg arsenal de doctorii. Schimbul de replici dintre cei doi a luat sfârşit doar când din spatele farmaciei s-a auzit o voce de femeie.

— Du-te, Gregorio, nu-ţi face griji, închid eu!

Oricât de satisfăcătoare ar fi fost pentru stomacul său de mâncău, propunerea n-a părut să-l convingă pe asistent. Gândul de-a abandona farmacia cu un străin înăuntru nu-l entuziasma deloc, aşa că mai zăbovit câteva clipe până să ia o hotărâre. În cele din urmă, lăcomia s-a dovedit mai puternică decât orice precauţie, iar Gregorio, după ce l-a măsurat de sus până jos de mai multe ori pe noul sosit ca pentru a-i stabili gradul de decenţă, s-a despărţit de vocea din spate cu un grăbit „Ne vedem după-amiază".

Farmacia mirosea reconfortant, anticipând leacurile de care tânărul avea nevoie. Totul sugera linişte şi bunăstare. Pe tejgheaua din marmură din faţa uşii trona o casă de marcaj străveche. O arcadă mare dădea în spatele farmaciei. Pardoseala din plăci de gresie albe şi negre imita o mare

tablă de şah. Aşteptând să fie servit, şi-a omorât vremea privind borcanele din faianță care umpleau dulapurile cu geamuri, încercând să descifreze denumirile latineşti de pe ele.

Când a auzit-o iar, apropierea acelei voci până atunci ascunse l-a dezarmat.

— Scuzați-mă, vă rog, dar despachetam o comandă...

N-a mai dat atenție cuvintelor latineşti, a întors capul, căutând-o. Şi a dat de ea la doar trei metri. Cu obrajii îmbujorați de efortul anterior şi încercând să-şi aranjeze cu mişcări iuți buclele desprinse din pletele blonde ca paiul. Diferită de o farmacistă obişnuită, diferită de colegele lui din sălile de curs şi de pe coridoare. Diferită de orice altă femeie pe care o întâlnise până atunci în toată viața lui.

— Spuneți-mi cu ce vă pot ajuta...

Tânăra vorbea cu brațele încă ridicate, străduindu-se să-şi îmblânzească şuvițele rebele şi aşteptându-l pe Daniel să înceapă, între timp, gura ei mare surâdea cu un amestec de simpatie şi uimire în fața perspectivei de a-şi încheia dimineața servind pe cineva atât de deosebit de clienții de zi cu zi.

— Cred că am făcut un grip, a izbutit el să spună în cele din urmă.

— Un grip? a întrebat ea, lărgindu-şi involuntar surâsul în fața greşelii.

— O gripă, scuzați-mă.

Încă îi venea greu să stăpânească genul unor cuvinte din limba spaniolă. Cu atât mai mult în starea lui de convalescent uşor febril. Şi cu atât mai mult în fața celei mai adorabile prezențe ciufulite, pe care nu bănuise niciodată că avea s-o contemple.

Daniel a ascultat-o în tăcere, pe când ea îi recomanda diferite pilule împotriva indispoziției lui. A auzit-o apoi vorbind despre cât de perfidă era clima locală, care îi înşela

necontenit pe străinii ce tindeau să creadă că în apropierea Mediteranei totul era minunat. Mut, cucerit, uluit, Daniel Carter s-a lăsat sfătuit cu încrederea unui catehumen şi n-a fost în stare să-şi ia privirea de la ea nici măcar o secundă, în vreme ce mâinile fetei scormoneau în dulapuri şi cutii cu o agilitate felină şi înşirau medicamentele pe marmura albă a tejghelei.

Şi tot aşa până când instrucţiile cu privire la doze şi frecvenţa cu care trebuiau administrate au ajuns la final, iar Daniel n-a mai avut altceva de făcut decât să plătească nota. Totuşi, în timp ce număra banii pe care urma să-i dea, capul lui încă tulbure se străduia să găsească un pretext ca să-şi prelungească şederea, să nu plece de acolo şi să nu mai zărească nici pletele ciufulite, nici ochii cenuşii, nici degetele lungi ale neaşteptatei lui furnizoare de sănătate. Dar mintea lui toropită părea că refuza să-i ofere mijloace, iar Daniel îşi încetinea mişcările şi întârzia, aranjând în ordine, cu tot calmul de pe lume, bancnotele, punându-le în portmoneu, băgându-l pe acesta în buzunarul sacoului şi făcându-se apoi că se răzgândeşte şi că vrea să-l pună în buzunarul de la pantaloni.

Până când nu i-a mai rămas nimic de făcut. Nu mai avea nici bancnote de aranjat, nici portmoneu de pus la loc, nici vorbe de spus. Nu-i mai rămăsese decât să-şi ia pachetul şi să se ducă. Nu mai avea nicio opţiune.

— Vă mulţumesc foarte mult, aţi *fost foarte* amabilă, a spus Daniel politicos la plecare, căci mintea lui încâlcită nu găsise ceva mai firesc.

— N-aveţi pentru ce, a zis tânăra, întinzându-i pachetul. Lui Daniel i s-a părut că, timp de o fracţiune de secundă, degetele li s-au atins. Îngrijiţi-vă. Îmbrăcaţi: vă bine.

A încuviinţat, cu pilulele din hârtia mătăsoasă într-o mână şi cu o senzaţie ciudată, ce-i pornea de undeva din măruntaie. Plăcile de gresie, albe şi negre, i-au primit paşii

până la ieşire, iar lui Daniel i s-a părut că privirea fetei i se înfipsese în spate. A tras de bara de alamă patinată şi geamul uşii a clincănit. La un pas era strada. Şi în stradă, lumea. Anonimi, oameni printre care n-avea să mai dea probabil niciodată de chipul pe care îl lăsa acum în urmă.

Dar vocea ei l-a oprit.

— Sunteţi de la baza militară americană?

— Sunt american, dar nu militar, a lămurit-o Daniel, fără să se întoarcă, fără s-o privească, fără să dea drumul barei.

Apoi s-a întors, în sfârşit. Şi rapid, ca într-o sclipire ameţitoare de luciditate şi clarviziune, acea mişcare scurtă l-a ajutat să priceapă că, într-un fel, niciodată n-avea să plece cu totul.

Era posibil ca tânăra să fi anticipat răspunsul negativ chiar înainte de a formula întrebarea, fiindcă tânărul străin nu părea militar, deşi ţinuta îi era fără reproş. Avea părul prea lung pentru un militar, iar atitudinea şi gesturile sale, deşi corecte, erau mai relaxate decât conduita cazonă. Totuşi, îl întrebase. Iar el o lămurise.

Dincolo de cuvinte, tânărul încerca să-i ofere fetei ceva mai mult decât unele scurte indicii cu privire la identitatea lui: şi-ar fi dorit ca ea să-l considere doar bărbatul care era în esenţă şi nu un simplu client în trecere, în căutare de medicamente care să-i redea sănătatea. I-a spus că se specializa în literatură spaniolă. Că aspira să fie profesor, că sosise în portul acela, mergând pe urmele unui roman...

Uşa s-a deschis brusc în spatele lui, împiedicându-l să continue. Trei mici furtuni mucoase au năvălit tuşind în farmacie, urmate de o mamă necăjită.

— A dat Dumnezeu! Nu credeam că mai ajungem!

Încăperea s-a umplut pe loc de glasuri, copiii au început să se alerge unul pe celălalt, iar biata femeie alterna eforturile de a-i potoli cu căutarea anevoioasă a unei reţete în geantă. Unul dintre prichindei l-a împins pe altul într-un

dulap cu vase de faianță, puştiul s-a clătinat, gata să cadă. Mama i-a dat o castană, iar victima a exagerat zgomotos efectul loviturii, acoperindu-şi jumătate din față, urlând ca din gură de şarpe şi bătând furios cu piciorul în podea.

Din spatele tejghelei, conştientă că nu putea reface apropierea dintre ei doi, fata a ridicat din umeri şi a schițat spre Daniel un gest de scuză şi neputință.

— Nu vă faceți griji, i-a şoptit el, cu un zâmbet care i-a reuşit doar pe jumătate. Au schimbat ultimele cuvinte, străini de harța de familie, privindu-se peste capetele mamei chinuite şi ale celor trei mici barbari.

— Adio, a citit pe buzele ei. Vocea tinerei, pierdută printre scâncetele copiilor şi dojenile furioase ale mamei lor, abia de i-a ajuns la urechi.

— Adio, a repetat şi el, aproape fără glas.

Când, în sfârşit, a avut curajul să-şi desprindă privirile de la gura aceea mare şi de la ochii cenuşii, a ieşit din farmacie.

Nicicând nu i se păruse strada atât de rece.

Capitolul 19

Mergea în spatele ei fără s-o piardă din priviri nicio clipă. O urmărea de la distanță, deşi habar n-avea unde urmau să-l poarte paşii ei elastici şi impetuoasa lui nesăbuință. Ştia că rezonabil ar fi fost să se întoarcă la pensiune, să-şi ia pilulele şi să se odihnească, având grijă să nu se agite prea mult. Dar nu putea, nu era în stare. În schimb, s-a postat la un colț de stradă. În aşteptarea ei, s-a chinuit să se ascundă în spatele unei furgonete parcate în apropiere. Până ce a văzut-o venind.

Înaintea ei ieşiseră mama şi cei trei drăcuşori ai ei, cu tot haosul pe care îl creaseră. Apoi un bătrân bolnăvicios, care

izbutise în ultimul moment să se strecoare înăuntru ca un limbric. Şi, în fine, apăruse şi ea. Purta un palton albastru şi-şi tot dădea la o parte de pe faţă o altă şuviţă subversivă, mijindu-şi ochii în lumina amiezii care o orbise pe neaşteptate. Fără bariera tejghelei, Daniel putuse, în sfârşit, să-i vadă tot trupul, în timp ce ea încuia şi-şi punea cheile într-un buzunar. Tot privind-o, a simţit din nou ceva ce nu putea defini. Nici măcar în propria-i limbă.

Şi-a potrivit pasul cu ritmul graţios în care fata traversa străzile şi înainta printre trecători, ghidându-se după pletele ei de culoarea paiului. A văzut-o salutându-se unii şi cu alţii, şi oprindu-se, în două ocazii, să stea de vorbă cu cineva un minut, două. Între timp, ca să nu fie observat, Daniel se tot prefăcea că se oprea în loc ca să-şi lege şiretul de la un pantof, să-şi aprindă o ţigară cu faţa pe jumătate ascunsă în căuşul mâinilor ori să citească un anunţ lipit la colţ de stradă. De vreo câteva ori şi-a zis că situaţia era absurdă: poate că trebuia s-o abordeze deschis, s-o întrebe cum o chema, să-i ceară permisiunea de a o însoţi, să-i propună să bea amândoi o cafea. Dar nu se credea în stare. Îi venea greu să gândească, simţea că febra continua să-şi facă de cap în trupul lui. În oricare alte situaţii n-ar fi şovăit să acţioneze. Dar acum ezita.

Daniel a tot umblat aiurea pe urma fetei până au ajuns pe un mic povârniş care părea să-i ducă sus, deasupra nivelului mării, iar lipsa oricărei alte mişcări din jur l-a făcut să-şi multiplice precauţiile. Aproape că nu mai era nimeni în afara lor, doar din când în când se mai zărea câte un vehicul. Tânărul şi-a rărit paşii, s-a întors din drum, dar a făcut cale întoarsă după câţiva metri şi a continuat s-o urmărească. Au ajuns, în sfârşit, pe o stradă care nu prea mai semăna deloc a stradă. La stânga lor se aliniau faţadele unor edificii de înălţimi variate, la dreapta a observat un soi de bulevard şi o balustradă suspendată. Jos era portul, iar

în fundal, marea. Vraja creată de lumină, salpetru şi linişte n-a durat decât cele câteva clipe, cât i-a luat ei să intre în porticul unei case, a presupus că trebuia să locuiască ea.

Deasupra capului lui Daniel au ţipat doi pescăruşi, soarele s-a ascuns brusc. Vântul a suflat neplăcut, iar el şi-a ridicat gulerul sacoului, şi-a încrucişat braţele pe piept, şi-a vârât mâinile sub ele şi s-a pregătit s-o ia înapoi. Avea să se întoarcă la farmacie după-amiază, poate că atunci se va simţi mai bine.

Înainte de a părăsi strada aceea, s-a oprit să vadă ce nume purta. Bulevardul Muralla, a citit. A simţit pe loc un junghi în stomac şi şi-a dat seama pe loc că până atunci nu remarcase două chestiuni importante. Prima era că, mai devreme sau mai târziu, tot ar fi ajuns în acel loc: acolo trăise imaginar şi Mister Witt, protagonistul romanului care îl adusese în Cartagena. Iar a doua că, pe lângă sandvişul oferit de femeia necunoscută, nu mâncase de peste două zile. Spre norocul lui, această ultimă chestiune s-a rezolvat de cum a dat de un birt. Cu bucatele în faţă şi cu sardelele care aterizează pe masă, balanţa s-a înclinat definitiv. Crema de zahăr ars i-a adus o certitudine: cercetările lui sârguincioase n-aveau decât să treacă în plan secund. Când se aştepta mai puţin, aproape ca prin magie, viaţa i se încrucişase cu ceva mult mai presant decât ştiinţa.

S-a întors la pensiune dornic să aţipească nitel, aşteptând ca medicamentele pe care ea i le dăduse să-şi facă efectul. Siesta avea să-i prindă bine, fiindcă iar îl lua cu frig, îşi simţea picioarele slăbite şi băgase de seamă că, deşi fără virulenţa din zilele anterioare, febra tot mai persista. S-a culcat îmbrăcat, gândindu-se la ea şi hotărât s-o revadă de cum se va simţi mai odihnit. Dar a căzut într-un somn atât de adânc, încât, atunci când s-a trezit, dezorientat şi cu mintea buimacă, era deja seară, iar ceasul arăta ora nouă şi un sfert. A plecat val-vârtej din cameră, punându-şi haina

din mers, pe când cobora treptele din trei în trei, blestemându-şi soarta cu câteva *fuck, fuck, fuck* sonore şi trecându-şi degetele prin păr, apoi a ieşit din pensiune şi a străbătut trotuarele cu paşi mari spre ţinta sa. Puţinii trecători se grăbeau deja spre casă, la cina în familie, străzile erau aproape pustii şi toate dughenele fuseseră închise. Curând i s-a confirmat că de ce-i fusese frică nu scăpase. Şi farmacia Carranza era tot închisă.

Daniel s-a deşteptat a doua zi dimineaţă ferm hotărât să se ocupe doar de căutarea tinerei fără nume. Când a trecut iar pragul farmaciei, doar asistentul se ocupa de clienţii care se înghesuiau înăuntru. Şi-a aşteptat cu răbdare rândul, în timp ce din spate răsunau obositor transmisia radiofonică a tragerii de la Loteria Pruncului şi vocile jucătorilor declarând încă de pe-acum pe ce-o să-şi cheltuiască premiul pe care n-aveau să-l câştige niciodată. *Două mii patru sute cincisprezece: trei mai de pesete. Treisprezece mii şase sute patruzeci şi unu: trei mai de pesete...*

— Spuneţi, domnule...

— Nişte aspirine, vă rog.

Pilulele nu-i trebuiau, dar credea că, odată cu acidul acetilsalicilic, numitul Gregorio avea să-i dea şi ceva indicii despre colega lui de serviciu. Spre deziluzia sa, nu a obţinut altceva decât cutiuţa cu pilule, bine ambalată în hârtie.

— Opt cincizeci, pentru dumneavoastră.

— Cum?

N-a priceput poanta, chiar şi-a zis că omul voia poate să-i transmită ceva special fiindcă venise şi în ziua precedentă. Sau fiindcă era străin. Sau, şi mai bine, dintr-un motiv legat de tânăra absentă. Dar se înşela. Individul nu-i aplica un tratament preferenţial, ci repeta pentru a nu ştiu câta oară aceleaşi expresii, ca să arate cât e de isteţ.

— Opt jumate, domnule. Un duro[53], trei pesete şi cincizeci de centime. Ieftin ca braga. Şi dumneavoastră, doña Esperanza, ca de obicei, nu? Două cutii cu supozitoare laxative şi apă de Carabana.

În timp ce tergiversa pe ascuns plata, aşa cum făcuse şi cu ea, Daniel simţea că posibilitatea de a întreba unde era tânăra i se scurgea ca apa printre degete pe măsură ce Gregorio nu-i mai dădea nicio atenţie şi se ocupa sârguincios de alţi clienţi. „Acum ori niciodată”, şi-a zis.

— Domnişoara nu-i aici? a îndrăznit să întrebe, arătând cu degetul spre spaţiul aflat în spatele farmaciei.

În gura mare, ca şi cum Daniel nu era doar străin, ci şi surd, angajatul a proclamat în cele patru zări:

— Nu, nu! Domnişoara nu-i aici astăzi! E la cumpărături! Vin Regii, Regii Magi! Astă seară sosesc Regii Magi!

Şi, intonând în gura mare *Vin Regii Magi, vin Regii Magi, pe drumeagul dinspre Bethleem...* manevra cu îndemânare casa de marcaj, având drept fundal corul de copii de la Sf. Ildefonso, care scanda euforic al treilea premiu al loteriei.

A hoinărit fără ţintă pe străzi şi a căutat-o pe tânără tot restul dimineţii, schimbând mereu direcţia, măturând cu privirile cotloane şi grupuri de prietene, intrările magazinelor şi terasele cafenelelor. Dar zona comercială era limitată şi, după câteva tururi, Daniel şi-a dat seama că parcursese de nenumărate ori aceleaşi străzi, dar fără succes. La unu şi jumătate, toate localurile se pregăteau să închidă pentru prânz: vânzătorii au început să tragă obloanele metalice cu cârlige lungi de fier, doamnele şi-au privit brusc ceasurile printre exclamaţii alarmate, aşa că, treptat, forfota a început să slăbească.

---

[53] Monedă de cinci pesete.

Şi atunci a zărit-o. A văzut-o, în sfârşit, grațioasă ca o trestie, cu buclele rebele scăpând din nou din fileul care încerca să le țină strânse la ceafă, cu un pardesiu bej, cu cordonul ferm înnodat în jurul taliei subțiri. Mergea flancată de două doamne elegante şi de două ori mai în vârstă decât ea, care sporovăiau, părând să-şi ia una alteia vorbele din gură. Până ce l-a observat şi ea. Pe el, americanul chipeş şi bolnav de gripă, de care se ocupase în farmacie cu o zi mai înainte, pe studentul care aspira la extravaganta meserie de profesor de literatură spaniolă într-o universitate din țara lui îndepărtată. Şi, pentru a doua oară în viața lui, atât de hotărâtul Daniel Carter nştiut ce să facă.

Bărbatul acela, independent încă de mic, care, în ciuda tinereții, umblase prin lume mai mult decât mulți alții în toată viața lor, capabil să se întrețină trudind umăr la umăr cu simplii muncitori din fabrică, care citise toți clasicii spanioli şi străbătuse pe jos de unul singur drumurile prăfoase ale patriei lui străine, s-a simțit dezarmat când a văzut că tânăra se apropia de el.

— Sper că medicamentele şi-au făcut efectul.

Niciodată nu şi-a putut aminti ce a răspuns, poate o banalitate plină de incoerențe gramaticale şi erori de pronunție. Şi-a dat seama că întâlnirea lor luase sfârşit numai când i-a văzut spatele pierzându-se în mulțime. Nu aflase nimic nou despre ea, o pierduse iarăşi, fără să-i afle numele. Dar amintirea chipului şi a vocii ei l-a însoțit în tot timpul prânzului şi nu şi-a putut-o scoate din minte niciun moment în cursul inutilei lecturi, căreia i-a dedicat primele ceasuri ale după-amiezii fără să se poată concentra vreun pic, stând ca un puşcăriaş pe patul îngust de la pensiune, simțindu-se mai fragil ca niciodată, neavând nimic de făcut, niciun loc unde să se ducă şi nici cui să împărtăşească tot ceea ce îl ardea pe dinăuntru.

Când a intuit că viața recucerea străzile după lunga pauză pe care familiile spaniole o dedicau prânzului, s-a pregătit să iasă. Încă nu ştia că, în miracolul lor anual de ubicuitate, Melchior, Gaspar şi Baltazar porneau să străbată simultan în acea după-amiază sute de sate şi oraşe ale Spaniei.

Neaşteptata hărmălaie din stradă l-a uimit pe Daniel încă o dată. Într-atât încât, pentru câteva minute, şi-a scos-o din minte pe tânăra din farmacie pentru a se concentra asupra spectacolului, privind fascinat reacțiile copiilor şi somptuoasele veşminte purtate de Magii din Orient şi de cei care îi însoțeau, în orice caz, uitarea n-a durat mult. Întâmplarea a vrut ca imaginea ei să-şi facă iar apariția pe neaşteptate, fără ca el s-o fi căutat printre oameni.

Erau pe trotuare opuse, dar aproape față în față, iar procesiunea se scurgea printre ei în strigăte şi aplauze. Ea purta pardesiul de dimineață; o eşarfă verde în jurul gâtului lung era singura schimbare pe care a observat-o. Râdea şi vorbea cu cineva aflat lângă ea, un bărbat care i-a spulberat toate iluziile lui Daniel ca pe un castel din cărți de joc bătut de vânturi. Un tânăr cu părul foarte scurt şi fața oacheşă, care zâmbea şi încuviința dând din cap, în timp ce ea îi spunea ceva, ținându-l cu familiaritate de braț. Poate că era logodnicul ei. Poate soțul. Probabil militar, poate marinar. Ori, cel puțin, asta a presupus Daniel.

Interesul lui pentru tot ceea ce îl înconjura s-a evaporat brusc, ca un balon de săpun. Copiii care aplaudau cu entuziasm au încetat să i se mai pară nişte ființe încântătoare, devenind simpli drăcuşori zgomotoşi. Maiestuoasele veşminte purtate de Regi şi de pajii lor i s-au părut brusc grosolan de ostentative pentru țara aceea care avea nevoie de atât de multe lucruri. Şi, culmea culmilor, lui Baltazar i se scurgea crema de ghete de pe față, iar lui Gaspar i se strâmbase barba falsă.

A simțit brusc cum îl ia cu călduri şi i s-a părut că i se declanşează febra. Având senzația că se sufocă, s-a hotărât să plece, să se ducă la pensiune, să fugă de vacarmul acela, care acum i se părea de nesuportat. Dar n-a putut pe cât de repede îşi dorea, şi-a dat seama că mulțimea îl imobiliza, că era prins în gloata care, străină de prăbuşirea bietelor lui iluzii, se îngrămădea să se bucure de trecerea cortegiului. Şi atunci, chiar când se străduia să scape de acolo, tânăra l-a zărit şi l-a salutat de pe celălalt trotuar. Deschizând şi închizând repetat mâna, sigură de sine, cordială. El i-a răspuns cu stângăcie, imitându-i gestul şi surâzând artificial pentru a-şi ascunde uriaşa dorință de a nu fi venit în veci în acel oraş, în care totul i se părea diabolic de complicat. În cele din urmă, şi-a croit drum prin mulțime aproape îmbrâncind pe unul şi pe altul, dar, înainte de a se volatiliza, n-a putut să nu întoarcă pentru ultima oară privirile către ea. Şi-a dat seama că cei doi îl urmăreau. Şi că vorbeau. Nu s-a îndoit că despre el.

În încăpere continuau să răsune tobele acelei blestemate procesiuni. A vrut să citească, dar nu s-a putut concentra. A vrut să doarmă, dar somnul nu se apropia de el. A rămas întins pe pat o veşnicie, cu brațele îndoite sub cap, gura strânsă într-un rictus sever şi cu ochii pironiți pe o pată de ploaie informă de pe tavan. Ofuscat, abătut. Când iritarea i s-a preschimbat într-o amărăciune mai suportabilă şi a izbutit să analizeze situația cu seninătate, a acceptat, în sfârşit, că niciodată n-avusese prea multe şanse la loteria aceea.

Totul fusese absurd de la bun început. Presupunerea lui că fata era accesibilă nu era decât o simplă iluzie. Iar faptul că îşi imaginase cum în spatele simpatiei, zâmbetului şi strălucirii din ochii ei s-ar ascunde ceva mai mult decât o simplă politețe față de un străin dezorientat era deja o exagerare.

Odată ce a reuşit să se amăgească pe jumătate, convingându-se că oricum nu existaseră sorți de izbândă, a putut, în fine, să se întoarcă la chestiuni mai pământeşti şi a simțit că-l chinuia o foame teribilă. Deşi procesiunea se sfârşise de ceva vreme, nu s-a încumetat să iasă din nou pe străzile pustii, unde încă persista trista amintire a vacarmului stins. A coborât la recepție cu speranța că femeia din noaptea cu febră i-ar putea pregăti un alt sandviş. Necazurile sunt mai mici dacă le înghiți cu pâine, obişnuia să spună doamna Antonia, o frază care figura în nesfârşitul ei catalog de ziceri din popor. Oare era adevărată?

N-a dat de femeia pe care o căuta, dar l-a reîntâlnit, în schimb, pe portarul din prima zi, tot cufundat în lectură. De data asta străbătea deşertul Arizona, fără să ştie încă dacă guvernatorul avea să-i pedepsească, până la urmă, pe hoții de vite. *Născuți pentru spânzurătoare,* a citit Daniel cu coada ochiului pe copertă.

— Interesant? – a întrebat. Aşa, ca să întrebe. În fond, nu dădea doi bani pe conținutul acelei cărțulii.

— Pfff. Mi-a plăcut mai mult *Un plumb în piept,* vreau să spun cum se sfârşeşte. Şi *Laşul din Syracuse,* nu mai zic. Le am aici jos, a adăugat, dispărând pe moment în spatele tejghelei. A ieşit imediat de acolo cu două terfeloage în mână. Dacă vrei, îți împrumut una pentru la noapte, până mâine nu trebuie să le înapoiez la chioşc.

Văzuse la cinematograf westernuri cu grămada, dar niciodată nu citise un roman western. Nici măcar de-al compatriotului său Zâne Grey. Aşa că n-ar fi cazul să prindă gustul celor scrise de un spaniol, cine ştie ce prostii mai inventa şi ăsta.

— Ei, opreşti vreunul, amice? a insistat portarul. Adevărul e că merită amândouă. Şi, dacă astea nu-ți plac, mâine îți aduc altele, de la El Coyote, am o grămadă, le adun de ani

de zile. Astea-s despre California şi personajele par spaniole, nu ştiu dacă dumneata...

— Nu-ți face griji, mulțumesc. Am cărți în valiză.

Nu mințea, îl aşteptau multe lecturi. Cărți serioase, esențiale pentru cariera lui. *Râuri Jarama printre perdele, stupi* şi *vânturi calde de la răsărit*[54]. Operele unor autori spanioli contemporani pe care începea să-i cunoască.

— Cum crezi, dar mie mi-e limpede că n-ai să găseşte ceva mai bun ca asta. Haide, ia una, omule...

Le-a întrerupt discuția sosirea îngerului anonim care îi sărise în ajutor când cu febra. În papuci, bătând spre de cincizeci de ani şi cu un şorț în carouri.

— Cum îți spuneam, Modesto, azi ori faci tura de noapte, ori, până la urmă, vine vărul tău Fulgencio.

— Păi, habar n-am, Catalina, nu m-a anunțat încă.

— Te întreb ca să ştiu dacă mă apuc de cină ori mai aştept nițel. Am supă cu fidea şi marinată de lăcustar, vrei să-ți duc şi matale o farfurie în cameră, fiule? a întrebat, adresându-i-se lui Daniel, care tot se mai sprijinea în coate pe tejghea. Se strică vremea la noapte, s-ar putea să nu mai ai chef de ieşit pe străzi. Şi-o să-ți pice bine, că te văd cam supt la față după febra pe care ai avut-o şi după atâta fâțâială când jos, când sus, că nu stai o clipă, poate cazi iar la pat. Imediat îți pun deoparte câte ceva din bucatele noastre, că unde mănâncă doi, pot mânca şi trei.

— Aşteaptă, Catalina, că mai înainte tre' să-şi aleagă un roman. Ce-ai hotărât, amice?

---

[54] În original: *„Jaramas entre visillos, colmenas y vientos solanos* fraza reuneşte titlurile a patru mari romane sociale spaniole din epocă: *La Colmena (Stupul,* 1951), de Camilo Jose Cela; *El Jarama (Răul Jarama,* 1955), de Rafael Sânchez Ferlosio; *Con el viento solano (Cu vântul cald de la răsărit,* 1956), de Ignacio Aldecoa; *Entre visillos (Printre perdele,* 1957), de Carmen Martin Gaițe.

Un plumb în piept a fost prețul plătit pentru cină.

Se gândise să-şi dedice ziua următoare căutării unor date menite să-i deschidă ochii asupra fundalului pe care îl avusese Sender în minte când scrisese romanul. Înainte de culcare şi-a revăzut notele despre locuri şi personaje. Cârciuma Turquesa din Molinete, Paco al Tadeei din Escombreras, Milagritos cea cu trup mişto şi aer popular, oameni care mâncau cartofi şi hamsii, fortul Galeras[55]. Brusc, toate i se păreau complet lipsite de interes şi, deşi îşi propusese să-şi vadă serios de muncă, a decis că, dacă lucrurile aveau să fie la fel de încâlcite, peste încă o zi va reveni la Madrid.

Gata să aţipească, a luat o ultimă hotărâre: să nu se mai gândească la tânăra din farmacie. Dacă stătea să judece, fata nici măcar nu merita osteneala. Mergea prea energic şi era mai înaltă decât femeile de vârsta ei. Şi părul ăla al ei, atât de rebel, era prea ţipător în comparaţie cu pletele brune şi bine pieptănate ale spanioloaicelor. Prin viaţa lui mai trecuseră şi aveau să mai treacă, şi-a zis, femei mai frumoase, mai accesibile, mai puţin distante. Când l-a luat somnul, era convins că interesul lui pentru tânăra de pe bulevardul Muralla se stinsese definitiv. Pentru totdeauna, şi-a promis cu fermitate. Dar, nici jumătate de ceas mai târziu, visa că-şi cufunda degetele în buclele ca paiul de pe ceafa ei şi, trăgând-o spre el, îi săruta gura mare şi dulce, aidoma unei nesfârşite fântâni cu miere.

A doua zi în zori ploua cu găleata şi aşa a ţinut-o până noaptea. O zi tristă, înnorată, cu străzi pustii şi localuri cu obloanele trase. Cerul era plumburiu, iar în bălţi lâncezea melancolia. Departe de a se speria, Daniel s-a lansat în stradă, înarmat cu o umbrelă de-a Cătălinei, căreia îi

55 Personaje şi locuri din romanele lui Ramon J. Sender.

lipseau două spițe, şi cu exemplarul lui uzat din romanul *Mister Witt în Cantonul din Catagena.* Încă învelit în hârtie de ziar, ca nu cumva să dea de vreo belea plimbând numele autorului exilat pe sub ochii tuturor. Ţelul său difuz era să afle din ce se putuse inspira Sender când crease personajul bătrânului inginer englez, pe care îl plasase în Cartagena răzvrătită a Primei Republici. Sau când concepuse întâmplările de atunci. Ori personajele şi scenele ce populau paginile romanului său. Dar nimeni nu i-a putut sugera vreo pistă, fiindcă n-a putut întâlni nicio persoană cât de cât credibilă în ziua aceea ploioasă, în care familiile îşi strânseseră jucăriile şi se închiseseră în case. Şi nici n-a dat de nimic, aşa cum se şi aştepta. Niciun nume de stradă, nicio inscripție comemorativă cât de mică, nicio copertă de carte în vitrina vreunei librării. Şi, culmea culmilor, până şi biblioteca publică era închisă.

Singurul care a părut să arunce o rază de lumină pe acel vis apăsător a fost un localnic bătrân, care părea să fi băut peste măsură. Într-o cârciumă din strada Cuatro Santos l-a lămurit că Sender era un comunist blestemat, de al cărui nume nici nu-şi mai amintea cineva în patria păcii şi ordinii aduse de el Caudillo. Şi, pentru a-şi încheia glorios discursul, bătrânul s-a ridicat, clătinându-se, şi a emis un sonor „Trăiască Spania". Bătaia din picioare cu care şi-a însoțit salutul patriotic a fost cât pe ce să-l răstoarne, dacă Daniel n-ar fi sărit să-l sprijine.

S-a întors la pensiune ud până în măduva oaselor şi într-o dispoziție la fel de întunecată ca şi ziua de afară. Tânărul şi-a petrecut toată după-amiaza cufundat într-altă contemplare inteligentă a petelor din tavan, după care s-a pus să-i scrie profesorului Fontana, dar n-a trecut de formula de adresare. Pe la şapte a coborât la recepție şi a aruncat o privire prin presa locală. Un anunț îl informa că, în acea după-amiază, la cinematograful Central era

programată premiera filmului *Prințul şi cântăreața.* Pe ecran lat şi în tehnicolor. Dacă se grăbea, putea să prindă spectacolul de la şapte şi jumătate. O să se distreze nițel. Chiar dacă avea să-i audă pe Marilyn Monroe şi Laurence Olivier flirtând în spanioleşte.

La întoarcere, Daniel Carter şi-a pregătit valiza; fie ce-o fi, a doua zi avea să plece la Madrid. Nu obținuse nici măcar o singură informație interesantă pentru lucrarea lui şi n-avea intenția să-şi mai dea altă şansă. Încă mai păstra proaspătă în minte imaginea tinerei din farmacie, în ciuda strădaniilor de a o şterge. Pentru a compensa lipsa informațiilor, va avea ocazia să consulte şi alte resurse la Biblioteca Națională. În ceea ce o privea pe tânără, chipul ei avea să se estompeze cu timpul.

Ca să evite riscul unui drum similar cel cu care îl adusese acolo, în gară, Daniel a cumpărat fără să şovăie un bilet de întoarcere la clasa întâi. Avea destulă *vreme să* caute specific etnic; pentru moment, nu voia decât s-o şteargă de acolo. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Deşi trenul era gata de plecare, Daniel a preferat să nu urce încă şi să privească forfota oamenilor şi bagajelor de pe o bancă aflată pe peron. Nu mai rămăsese nici urmă a ploii din ziua anterioară, aşa că s-a aşezat să-şi desfete pielea cu ultimele raze de soare de pe acel meleag unde n-avea nicidecum intenția să mai revină vreodată.

Îi plăceau gările şi rutina lor, îl amuza să facă speculații despre viața călătorilor, despre destinele lor şi motivele care îi împingeau să plece şi să vină. Unele obiceiuri ale spaniolilor i se păreau deosebit de stridente, precum tendința de a aduce pe peroane mai multe generații dintr-o. Familie pentru a-i conduce ori a-i întâmpina pe membrii acesteia.

Privea în jur, entuziasmat de iminența plecării, în vreme ce în spatele lui, pe uşa deschisă a birtului, în clinchet de

farfurii şi pahare ciocnite, răsuna radioul. *OU, ole, te unduieşti mai abitir ca valurile şi ai farmecul cerului, cu noaptea în păr, spanioloaico...* Cadenţatul ritm matinal i-a intrat, fără să-şi dea seama, în picioare şi, aproape inconştient, Daniel a început să bată măsura cu talpa pantofului, deşi rămăsese cufundat în propriile-i gânduri. *Ole, ole, ai ochii atât de mirifici, încât, dacă-i privesc de aproape, cuprins de vraja lor, rămân prizonier în ei...* Nu mai avea nicio îndoială că, foarte curând, acel oraş avea să cadă pe fundul celei mai inaccesibile gropi a memoriei lui. *Ole, ole, florile îţi poartă pică, fiindcă în tine-ai strâns parfumul aerului din Spania, Maria Dolores.* Trenul lui va pleca din acele ţinuturi, iar în urmă-i va rămâne doar amintirea uşoară a unui personaj literar de care nu dăduse şi a unei femei care îl atrăsese pentru o clipă şi căreia nu-i ştia nici măcar numele. *Ole, ole, ole, eşti frumoasă şi graţioasă, de aceea te şi iubesc...* Până ce bătaia din picior s-a oprit sec, între două note muzicale, lăsându-l pe Jorge Sepulveda să-şi încheie cântecul în radioul din birt, fără acompaniament.

Şi-n loc să-ţi spun vorbe dulci, Maria Dolores, îţi cânt un bolero...

Un cuplu elegant, între două vârste, însoţiţi de o bătrână distinsă şi de trei tineri, abia intraseră pe peron în goana mare, încărcaţi de valize. Instinctiv, fără să se întrebe de ce, Daniel a deschis unul dintre jurnalele pe care tocmai le cumpărase şi s-a ascuns în spatele lui. Dar n-a încetat să-i privească prin dreapta foilor.

Cu toţii însoţeau o tânără cu pletele blonde ca paiul, care revenea, după Crăciun, la Universitatea din Madrid ca să-şi termine ultimul an la Facultatea de Farmacie. Sărutările şi îmbrăţişările s-au înteţit când fratelui mai mare, locotenent de aviaţie, cu părul foarte scurt şi chipul bronzat, pe care îl aştepta curând întoarcerea la postul sau din Canare, i-a venit rândul să-şi ia rămas-bun.

Daniel a aşteptat până în ultima clipă ca să urce şi el în vagon, dintr-un salt. A privit pe fereastră cum membrii familiei se micşorau în depărtare, unii lângă alţii, resimţind deja absenţa fetei şi agitându-şi braţele cu tot mai puţină vioiciune.

Între timp, tânăra se străduia să-şi reţină o lacrimă încăpăţânată, care ameninţa de ceva vreme să i se rostogolească pe obraz. Ca s-o împiedice să curgă, fata s-a concentrat pe aranjatul bagajelor. O valiză mare, o geantă de voiaj, paltonul albastru din prima zi...

— Pot să te ajut? a auzit din spate.

Tânăra l-a primit încă odată cu zâmbetul ei glorios şi ochii cenuşii, care luceau ca marea în faţa balconului său în dimineţile de iarnă. Şi, în sfârşit, Daniel a aflat cele şase litere ale numelui ei.

Capitolul 20

Întotdeauna îmi plăcuse să-mi fac de lucru în bucătărie, printre tigăi şi oale, la fel cum mă distra să fac experimente, inovaţii şi modernizări, cât şi să-mi aduc omagiul rasolurilor de-o viaţă. Orice scuză, orice sărbătoare cât de insignifiantă fusese aproape mereu un bun motiv pentru a aduna prietenii şi familia în jurul mesei. Sfârşitul de an universitar, o aniversare, cel mai mic succes al fiilor mei ori o noapte de vineri oarecare. Uneori, mesele se transformau în festinuri zgomotoase, cu discuţii nesfârşite. Alteori, cinele erau restrânse, cu taifasuri, vin şi lumânări până în zori, când simţeam că aveam lumea întreagă la picioare.

Dar acum totul era diferit. Prietenii mei dintotdeauna se aflau la celălalt capăt al planetei, familia mea se dezintegrase şi n-aveam niciun eveniment memorabil căruia să-i aduc onoruri, cu excepţia faptului că înţelesesem din calendar că aveam deja cu un an mai mult. O perspectivă

tristă, care, dacă mă gândeam bine, ar fi putut fi şi o bună ocazie pentru a mă instala în noua mea viaţă. Una neaşteptată şi pe care nu o alesesem eu, plină de absenţe şi incertitudini. Una care, aproape de pe o zi pe alta, mă obligase brusc să mă reinventez şi să mă poticnesc, nesigură. Ca un copil care începe să meargă, numai că având deja patru decenii şi jumătate în cârcă. O vârstă la care trebuia să fi atins o maturitate senină, justificată de experienţa şi siguranţa a tot ce cucerisem în timp, dar care mă prinsese totuşi pe picior greşit. Cu respectul de sine ferfeniţă, vulnerabilă până în măduva oaselor şi cu gustul scârbos al eşecului în gură. Fără perspective, fără iluzii. Cu un destin confuz şi dezorientat, cu un viitor la fel de tulbure precum cerneala în apă.

Pe la prânz am plecat să fac provizii. Aveam nevoie de ouă, cartofi, usturoi, roşii pentru gazpacho şi piersici pentru sangria. Hamsiile de Cantâbrica, cele două calupuri de caşcaval *manchego*[56] afumat şi alte câteva delicatese le cumpărasem deja cu câteva zile în urmă, plătind cât greutatea lor în aur. Îmi era dor de dughenele simple, de aceea nu alesesem exclusivistul Melis Market, ci optasem pentru un G & G din spatele pieţei. Acolo făceau cumpărături studenţii şi familiile cu venituri modeste. Acolo era esenţa.

Punct ochit, punct lovit, aşa că am terminat rapid, mă grăbeam să revin acasă şi să gătesc. Dar, aşteptându-mi rândul la casă, mi-am amintit brusc că n-aveam şerveţele. M-am boscorodit printre dinţi cât puteam să fiu de uitucă. M-am întors, întrebându-mă unde se găseau, oare, blestematele alea de şervetele. Am pornit în căutarea lor, când, la jumătatea culoarului de consumabile din hârtie, am

---

[56] Caşcaval manchego *(queso manchego* = „brânză din La Mancha") – caşcaval spaniol afumat din lapte de oaie.

zărit-o. Părea să studieze un pachet de Kleenex, îl întorcea pe față şi pe dos. Se sprijinea într-un cadru ortopedic şi, cu părul ei vopsit într-un blond imposibil pentru vârsta ei şi cu uriaşii ei ochelari de soare, era inconfundabilă. Mama lui Fanny, Daria Stern. Cea care fusese secretara departamentului cu mult timp în urmă şi nu izbutea săi trezească lui Daniel Carter cordialitatea pe care el o arăta mereu celorlalți muritori.

I-am întors spatele pe furiş. Pentru eventualitatea în care m-ar fi recunoscut. Pentru eventualitatea în care Fanny, aflată, fără nicio îndoială, prin apropiere, ar fi apărut brusc lângă mine, obligându-mă să mă opresc şi să stau de vorbă. Am evitat această posibilitate şi, odată cu ea, şi primejdia, am smuls şervețelele tiptil şi m-am evaporat.

Ziua s-a scurs între aburii omletelor şi uruitul tomatelor zdrobindu-se în blender. În timp ce cu o mână băteam ouă, cu cealaltă alungam fantasmele, care, nesimțitele, mă asediau, cunoscută fiind magia prin care mirosurile ne reîntorc în trecut şi ne răscolesc emoțiile dinăuntru. Pe la şapte şi jumătate totul era gata. Masa pliantă a Rebeccăi părea visul emigrant, iar fantomele mele nostalgice dormitau deja liniştite în cuştile lor. M-am îmbrăcat în negru, am pus un CD cu Ketama şi, ca să joc până la capăt rolul spanioloaicei tipice, mi-am prins în păr două garoafe în floare, pe care, într-un moment de exaltare, le cumpărasem chiar la ieşirea din G & G.

Tocmai îmi dădeam cu al doilea strat de rimel, când a sunat telefonul. Am presupus că era Rebecca, să mă întrebe dacă mai aveam vreo nevoie urgentă, sau cineva care voia să se scuze cu întârziere că nu putea veni la petrecere, dar n-am nimerit-o. Glasul de la celălalt capăt al firului, aflat la atâția kilometri distanță, aparținea celui care fusese mai bine de douăzeci de ani aproape o parte din mine. Era cu peste o palmă mai înalt ca mine şi umbla de capul lui prin

lume, oricât de mult mi-aş fi dorit să fi rămas veşnic lângă mine şi să nu-mi fi trecut în veci de umăr.

— Eeei! Unde te-ai ascuns, mamă? La telefon e ăl mai tare din parcare!

Fiul meu Pablo, probabil la un păhărel în zori de zi. Încă din vară hoinărea pe plajele din Cadiz, captivat de surf, ultima lui mare pasiune până când următoarea avea să-i ia locul. În ciuda tuturor pronosticurilor, absolvise Facultatea de Management în iunie, lucru greu de anticipat, căci intrase în anul cinci cu trei examene nedate din anul patru şi unul din anul trei. Dar aşa era el, impulsiv şi imprevizibil. La fel cum imprevizibilă îi fusese şi hotărârea de a-şi lua un an de pauză înainte să se gândească la ceva util pentru viitorul lui profesional. Spre diferență de fratele lui, care în urmă cu un an obținuse o bursă pentru un masterat la London School of Economics, Pablo hotărâse ca în primele sale luni de proaspăt licențiat să țopăie ca nebunul peste valuri în sudul sudului Peninsulei. Dar la acest sfârşit de săptămână, venise la Madrid, de unde mă suna acum, noaptea, de la vreun chef.

— Ce bătrână eşti, mâini, patruzeci şi cinci de primăveri... Adică nu... am glumit... eşti o fetiță... Cea mai frumuşicăăă!

Nu mi-am putut reține un zâmbet, în timp ce o urmă de melancolie m-a săgetat în capul pieptului. Imobilizată în spațiul auster al băii, m-am aşezat să-l ascult de pe marginea căzii. Fiul meu. Ce repede se făcuse mare!

— Ascultă... mă auzi? Continua să zbiere, iar zgomotul de fond era greu de identificat. Păi, suntem aici... şi vorbeam de tine, că am ieşit să cinăm şi apoi să bem un păhărel pe undeva, şi am tot ținut-o, şi... şi... şi ăsta o să şi-o ia când...

Un hohot fioros a pus capăt frazei. Nu ştiam la cine se referea, poate la unul dintre prietenii lui. Nu m-a lăsat nici măcar să încerc să aflu, n-a zis decât „Aşteaptă, ți-l dau la telefon”.

— Bună, Blancurria. Eu sunt.

Zâmbetul pe care glasul lui Pablo mi-l desenase pe chip mi-a înghețat într-un rictus încordat. Era Alberto, fostul meu soț, cu glasul lui fonfait. Îmi folosea numele de alint dintotdeauna, cel de zi cu zi, cel al complicității.

— Sunt aici, cu Pablito, ce m-oi fi încurcat cu el, mare nesimțit, a continuat Alberto fără să-mi aştepte răspunsul. E deja bărbat gagiul ăsta şi are nişte laţe, poate şi le-o tunde şi el. Mie nu-mi dă nicio atenție, ca de obicei, poate-i spui tu ceva şi-l convingi, că tot ce-i spun eu îi intră pe-o ureche şi-i iese pe altă. Ei bine, la... la mulți ani. N-am niciun cadou pentru tine, eşti prea departe. Alaltăieri am văzut un tablou, un nimic, un fleac, o marină cu bărcuțe, o prostie, şi mi-am zis că-i bun pentru Blanca, fiindcă iarna îi e mereu dor de mare. Dar apoi mi-am amintit că nu mai eşti aici, că ai plecat... mă rog, eu am plecat...

A tăcut, iar eu n-am fost în stare să articulez nimic. Bubuiturile de fond continuau, făcând tăcerea noastră şi mai tensionată. Am stat aşa câteva clipe care mi s-au părut nesfârşite, muți amândoi, el în bar, eu în baie, fiecare din noi conştient de prezența tăcută a celuilalt la mare distanță. În ciuda depărtării transatlantice şi a prăpastiei căscate între noi, în ciuda înstrăinării afective pe care mă luptam de atâta vreme s-o depăşesc, Alberto şi cu mine ne simțeam apropiați pentru prima oară după multă vreme. El a vorbit primul. Glasul i-a sunat limpede. Catifelat, dar curat ca lacrima.

— Nu ştiu dacă totul n-a fost decât o nebunie...

Mi s-a pus un nod în gât, lacrimile mi-au năvălit în ochi. M-am străduit să mi le stăpânesc şi, cu mare greutate, am izbutit să nu vărs niciuna. Dar ochii mă usturau peste măsură. Alberto. Ca un fulger, mi-au revenit în memorie chipul lui, prezența lui, care umplea tot spațiul. Tropăitul lui zgomotos când cobora scara, spatele lui fierbinte când

dormea lângă mine. Părul negru, râsul, degetele, pielea lui. O clipă, am dorit să aibă dreptate, am vrut ca totul să fie doar un vis urât, iar plecarea lui nimic mai mult decât un coşmar provocat de febră. Am sperat ca fiul său, care creştea în pântecele altei femei, să fie doar o aiureală zămislită de imaginaţia mea. Mi-am zis că, poate, mai aveam vreme să ne refacem viaţa, s-o luăm de la început. Să iertăm şi să uităm. Şi am vrut să i-o spun.

Dar, din cine ştie stranie lipsă de coordonare neuronală între canalele gândirii şi limbaj, sau poate graţie frânghiei de salvare pe care luciditatea ne-o aruncă ori de câte ori ajungem pe buza prăpastiei, de pe buze mi s-au desprins alte vorbe.

— Adio, Alberto. Nu mă mai suna.

Fără să mi se dea vreun răgaz să pot procesa cele întâmplate, chiar când puneam receptorul jos, am auzit bătăi în uşă. M-am uitat la ceas, trecuse de opt seara. Începea petrecerea. În drum spre uşă, mi-am privit în treacăt reflexia în oglindă. Podoaba ţigănească de deasupra urechii stângi mi-a părut brusc un panaş extravagant. Nici starea de suflet, nici faţa nu se potriveau cu garoafele, aşa că le-am smuls din păr dintr-o singură mişcare. Le-am aruncat în closet, am tras apa şi, zâmbind mai fals decât Iuda, m-am dus să-mi întâmpin oaspeţii.

Prima sosită a fost, evident, Rebecca. Cu *un clin* mare de spanac şi un castron gigantic de guacamole, s-a arătat ca întotdeauna gata să-mi dea o mână de ajutor. Apoi au sosit o profesoară de portugheză împreună cu logodnicul ei canadian, iar două minute mai târziu, trei studenţi de-ai mei cu tot atâtea sticle de vin sub braţ. A urmat directorul Luis Zarate, cu o sticlă de tequila „Reposado”[57] şi în blugi.

[57] Tequila învechită pentru o perioadă de până la un an în butoaie de stejar.

Curând, apartamentul s-a umplut de voci, muzică şi fum. Farfuriile şi castroanele cu mâncare se goleau într-un ritm vertiginos, în vreme ce eu încercam să mă liniştesc cât de cât. Unii intrau, alţii ieşeau, începea să fie cald, cineva a deschis o fereastră. Unii n-au venit, alţii şi-au adus şi câţiva prieteni. Un alt student de-al meu a sosit ceva mai încolo cu o chitară şi cu doi uruguayeni pe care nu-i cunoşteam. Pe când îi salutam, am simţit cum cineva îmi atingea braţul ca să-mi atragă atenţia.

— Mă duc să mai iau lămâi şi gheaţă.

Era Luis Zarate, care, de cum sosise, pusese în mod spontan stăpânire pe bar. Contrar aşteptărilor mele, venise singur, fără tânăra profesoară de germană cu care îl văzusem uneori şi cu care, după cum se zvonea prin departament, ieşea de ceva vreme. Nu-l crezusem niciodată amator de chefuri şi nopţi pierdute, dar, spre surpriza mea, pregătea cu deosebită îndemânare cocteiluri mărgărită şi caipirina, şi sporovăind bine dispus cu toată lumea.

— Perfect, dar să n-o ştergi. Avem nevoie de tine ca să te ocupi de băuturi, noaptea-i lungă. Cum ţi-ai descoperit acest talent, totuşi?

— Am trucul meu, a răspuns Luis, apropiindu-se de urechea mea. Ucenicie academică de impact inferior. Am urmat un curs de preparat cocteiluri acum vreo doi ani, dar să nu mai spui şi altora.

— OK, dar poartă-te bine cu mine ca să nu-ţi folosesc secretul contra ta.

— Cât de bine ai să-mi îngădui...

A micşorat iar distanţa dintre noi. Judecând după atitudinea lui, cu siguranţă că jumătate din cocteilurile pe care le preparase de la sosire le băuse singur. Dar era destins şi nostim, aşa că i-am făcut jocul.

— Mai vorbim noi când îmi schimbi imprimanta din birou, i-am răspuns, râzând, căci şi eu luasem la bord câteva. Pentru moment, e suficient că te ocupi de gheaţă.

— Şi ce-ai să faci dacă...? a insistat, apropiindu-se iar de mine.

Nu l-am lăsat să continue; l-am luat de braţ şi l-am dus până la uşă.

— E un magazin 7-Eleven la colţul străzii, ştii tu. Nu cumva să te urci la volan.

— La ordinele tale, *doctorsita,* a zis, imitând accentul mexican. N-am putut să-mi reţin râsul şi am închis uşa.

Noi râsete, un amestec de limbi şi, în sfârşit, un acord de chitară şi câteva bătăi din palme, care au dezlănţuit un repertoriu aritmie de şlagăre vechi în spaniolă şi engleză, cântate în gura mare, fără nicio jenă.

Într-un moment imprecis al nopţii, printre hohote şi strofele unei *ranchera* \ am auzit bătăi în uşă. Am presupus că, în sfârşit, era Luis, care plecase de multă vreme şi încă nu se întorsese. Dar nu directorului i-am deschis, ci lui Daniel Carter, cu o haină din piele neagră, un sac de voiaj într-o mână şi o plasă de plastic în cealaltă. În fundal bubuia amintirea marelui José Alfredo Jimenez[58] din *Pa Todo el ano.*

— Credeam că mi-ai tras clapa.

— Nici mort, mi-a răspuns, scoţându-şi haina şi lăsându-şi bagajul pe podea. Avionul meu a avut o întârziere, era să-l strâng de gât pe pilot.

Nu m-a lăsat să răspund şi, pe muteşte, mi-a luat mâna, m-a prins de talie şi, alăturându-şi glasul lui puternic celor din corul care cânta fals – *fiindcă voi avea curajul să nu*

---

[58] Gen muzical popular mexican practicat de vestitele grupuri *mariachis.* A apărut în secolul al XIX-lea, dar s-a dezvoltat cu preponderenţă după 1910, devenind un simbol al Mexicului.

tăgăduiesc, o să strig că mor de dragul tău şi vor şti că sărutările tale m-au pierdut... m-a purtat prin salon în patru paşi iscusiți de dans, în căutarea unui rest de omletă cu cartofi, destul de improbabil la ora aia.

Am stat până târziu, când nu mai rămăsese nicio rămăşiță din strădaniilevmele culinare, şi fără să mai ştim ceva de Zarate. Odată cu plecarea ultimilor invitați s-au volatilizat şi responsabilitățile mele de amfitrioană primitoare, aşa că am decis să las totul baltă şi să mă culc imediat. Nu mă țineau puterile să mai adun ceva, nici resturile rămase de la petrecere, dar nici frânturile discuției cu Alberto, care, în ciuda faptului că petrecerea durase mult, nu încetaseră să-mi roiască prin minte. Oboseala şi băutura mi-au uşurat misiunea: spre norocul meu, am adormit pe loc, fără să mai acord nici măcar o clipă acelei triste reîntâlniri telefonice.

A doua zi de dimineață, după un duş care m-a limpezit, m-am pus pe treabă. Printre şervețele mototolite, pahare goale şi zeci de sticle despre care nu mai ştiam ce conținuseră la origine, am găsit două obiecte uitate de cineva în noaptea anterioară. Un jerseu roşu, căzut pe duşumea în spatele unui fotoliu, despre care mi-am amintit că îl purta una dintre studentele mele. Şi o plasă de plastic verde cu alb, cu sigla lanțului de librării Barnes & Noble. M-am uitat în ea, vrând să-i identific proprietarul după conținut, şi am dat de o carte şi un plic care purta numele meu. Imaginea lui Daniel Carter, sosit mai târziu, mi-a revenit pe retină. Intrase cu plasa aia într-o mână.

Plicul conținea un cartonaş simplu, pe care se puteau citi două fraze scrise ferm cu cerneală neagră.

Fie ca lumina anilor sa te ajute sa-ti vezi mai limpede drumul. Calde felicitari!

Şi o carte. Un volum nici mare, nici mic, cu o supracopertă galbenă. *A History of California.* L-am răsfoit.

Trei sute patruzeci şi patru de pagini în engleză, care narau istoria Californiei în paisprezece capitole, o hartă, o cronologie, câteva fotografii şi o listă de referinţe bibliografice.

N-am înţeles sensul acelui dar neaşteptat, deşi probabil că n-avea niciunul, era o cumpărătură făcută în grabă, pur şi simplu din politeţe. Nu ştiam de unde aflase Daniel că era ziua mea de naştere, am presupus că-l informase Rebecca. Am mai privit cartea o dată, apoi am pus-o pe un scaun, împreună cu jerseul roşu, ca să-mi pot continua curăţenia.

Am aerisit apartamentul, am umplut trei saci uriaşi cu gunoi, am spălat bine duşumeaua şi am dus o mie de sticle la containerul pentru reciclabile. La sfârşit, m-a apucat o foame teribilă, dar frigiderul meu era gol, aşa că am ieşit să mănânc în oraş. Am profitat de ocazie ca să cumpăr şi ziarele, am făcut o scurtă plimbare şi m-am întors acasă. O duminică de toamnă, după-amiaza. Un moment nepotrivit pentru a ţine la distanţă nostalgia, mai ales după telefonul primit de la Alberto în noaptea de dinainte.

Am aprins televizorul şi am căutat ceva distractiv. CNN anunţa un accident de avion cu optsprezece morţi în Mexic, o explozie într-un sanatoriu de bătrâni din Michigan şi intrarea Pokemonilor în cinematografe. Am zapat în continuare, am dat de o reluare a lui *Rambo III,* două teleshoppinguri, un reportaj despre frizeriile pentru câini şi al nu ştiu câtelea episod prăfuit din *Miami Vice.* Pe postul local din Santa Cecilia se redifuza reportajul despre Los Pinitos. M-am uitat la el câteva minute, transmitea imagini de la faţa locului şi interviuri cu câţiva trecători. Cu diverse grade de înflăcărare, aproape toţi se arătau făţiş împotriva distrugerii acelui loc. Apoi a fost intervievat studentul meu Joe Super, profesor emerit de istorie, despre care ştiam că era un activist energic al platformei ecologiste. Nu putuse să vină la petrecerea mea din seara anterioară, mă anunţase

din vreme că avea să fie plecat. Mi-a făcut plăcere să-l văd chiar şi la televizor, să aud ce *convingător comenta* nefastele consecinţe ale proiectului de construire a centrului comercial. După Joe au intervenit şi alţi câţiva susţinători ai proiectului pentru care mi-am pierdut repede interesul. Iar când unul dintre ei a început să vorbească despre dreptul de proprietate îndoielnic asupra acelui loc, am adormit.

Când m-am deşteptat, era noapte. M-am uitat la ceas dezorientată şi mi-am dat seama că siesta mea durase mai bine de trei ceasuri, un somn greu, profund. Poate mă obosise curăţenia. Ori alcoolul şi noaptea pierdută. Sau poate că un mecanism inconştient de apărare mă ferise de melancolie. În orice caz, independent de motive, cruda realitate era că mă găseam acolo, singură, insomniacă, aşteptând dimineaţa închisă într-un apartament aproape pustiu. Vineri terminasem de citit un roman şi n-avusesem vreme nici să cumpăr altă carte, nici să trec pe la bibliotecă. Am schimbat de zeci de ori canalele, dar n-am găsit nimic interesant. Am mâncat un iaurt. Am răsfoit ziarele, care doar în câteva ceasuri păreau să-şi fi pierdut actualitatea. Am citit un articol despre designul inteligent şi un interviu cu Oprah Winfrey. Am mâncat o banană. Mi-am blestemat hotărârea de a nu-mi fi luat laptopul în weekend, îmi spusesem că din cauza petrecerii nu voi avea timp să-l folosesc. Şi atunci privirile mi s-au oprit pe cartea primită de la Daniel Carter. Istoria Californiei. Am deschis-o şi am început să citesc.

La pagina trei am intuit totul, iar la pagina şase mi-a fost clar. Cadoul lui avea un sens care îl depăşea pe cel pe al unei simple cumpărături făcute în grabă. În după-amiaza pe care o petrecusem împreună, sporovăind la o cafea, îi povestisem despre cum îmi spărgeam capul în ultima vreme cu hârtiile lui Fontana. Prin cadoul lui neaşteptat, Daniel încerca să-mi arate că nu procedam bine şi-mi dădea un

sfat. În goana mea continuă care părea să domine toate fațetele vieții mele din ultimele luni, țelul meu imediat fusese să avansez în descifrarea legatului, să sar în graba mare peste bariere şi goluri, să ocolesc la iuțeală fisurile şi obstacolele ce apăreau constant în scrierile lui Fontana. Texte incomplete, referințe necunoscute, comentarii despre însemnări inexistente şi imensa mea neştiință.

Fostul student al lui Fontana îmi sugera acum o soluție plină de bun-simț, peste care trecusem fără s-o iau în considerare, în ciuda faptului că era cea mai evidentă. Linişte şi calm. Şi o documentație exhaustivă pentru a completa foaia de parcurs a scrierilor bătrânului profesor pe harta reală a timpurilor şi faptelor.

Am citit dintr-o suflare primele capitole şi am înțeles că intuisem exact. Lectura cărții mă ajuta deja să evaluez cu mai mare claritate sensul ultimei părți a legatului. Dar referiri la prezența spaniolă în California apăreau doar în primele trei capitole ale volumului şi, cu toate că în linii mari acestea conțineau informația documentară necesară pentru a întrezări fundalul general al tabloului, am simțit că aveam nevoie să ştiu mai mult.

Iar pe la aproape patru dimineața, când eram gata-gata să adorm, am decis să nu las, totuşi, pentru dimineață ceva atât de important. Am tastat la mobil:

LECȚIE ÎNVĂȚATĂ. VOI ÎNCERCA SĂ FIU LA ÎNĂLȚIME

Îmi imaginam că Daniel n-avea să-mi citească mesajul până a doua zi, dar un motiv irațional m-a împins să-i mulțumesc chiar atunci. Abia stinsesem iar lumina, când telefonul a făcut bip-bip. Am deschis iconița mesajului ca prin vis.

CA ÎNTOTDEAUNA

Capitolul 21

Nu era formidabilă, dar, prin comparație cu vechea mea râşniță din Pleistocen, părea din altă galaxie. Nici măcar n-am stat s-o conectez. Mai întâi m-am dus să-l caut pe cel răspunzător de prezența ei în biroul meu.

— Fuga îți este iertată, l-am anunțat chiar din uşă. În spatele mesei stătea eternul Luis Zarate, stăpânit şi profesionist. În aparență.

— Sigur? m-a iscodit, ridicând privirea de pe ecranul monitorului.

— Am rămas fără mărgăritele tale, dar am câştigat o imprimantă decentă. Nu-i rea deloc.

— Cumpărasem chiar şi gheața, ştii? Dar, până la urmă, am decis să mă duc acasă. Eram destul de băut şi un pas în plus ar fi fost nefast.

— Pentru mahmureala sau pentru reputația ta?

— Pentru amândouă, bănuiesc. Cum s-a terminat?

— Bine, bine... Nițel cam beți, dar bine. A fost o noapte agreabilă.

— Şi crezi că voi putea să recuperez ceva din ce-am pierdut? a întrebat Luis, ridicându-se din scaun. Eu rămăsesem în picioare în uşă, neavând intenția să intru. Săptămâna tocmai începuse, toți aveam o grămadă de treabă. Nu era momentul să stăm la taifas, trecusem pe la biroul lui Luis doar ca să-i mulțumesc pentru gestul său, nu voiam să-l rețin mai mult de două minute.

— Mă tem că mi-am făcut norma ca gazdă de petreceri.

— Atunci, acum e rândul meu, a promis, sprijinindu-se de partea din față a biroului. Mai aproape de mine, mai la nivelul meu.

— Să organizezi o petrecere la tine acasă?

— Mi-ar plăcea, deşi mă tem că, spre deosebire de tine, sunt o gazdă lamentabilă. Dar plănuiserăm o cină la restaurantul Los Olivos, ți-aduci aminte? Fireşte. Din după-

amiaza când se oprise cu maşina lângă mine, în campus, la sfârşitul programului.

— Ţi-am mai spus, când doreşti.

Răspunsul meu era încă o dată sincer. Nu-mi displăcea ideea de a ieşi cu el în oraş, la cină. Găseam mereu mii de lucruri de discutat şi, după ce-şi arătase la petrecerea mea latura sa mai umană şi mai puţin formală, Luis câştigase vreo două puncte în clasamentul meu personal.

— Se apropie vacanţa de Ziua Recunoştinţei, preferi înainte sau după?

— N-am planuri, când îţi cade ţie mai bine.

— Mama mă cheamă la Concord ca să petrecem în familie, e datoria mea de fiu unic. Şi, înainte de asta, mai am vreo două aranjamente mai vechi. Poate că-i mai bine s-o lăsăm pentru când mă întorc.

Am dat să-i spun că nu intraseră zilele-n sac, că poate nu erau necesare atâtea pregătiri. Dar m-am abţinut. Sau mai exact am fost oprită. Trei femei s-au apropiat chiar atunci de uşa de care mă rezemasem. Trei profesoare din departament, care aveau birourile la alt etaj şi cu care abia dacă mă întâlneam. Una era Lisa Gersen, pe care cu toţii o consideram partenera, logodnica ori prietena lui Zarate, o femeie de vreo treizeci de ani, cu pielea foarte albă, care obişnuia să-şi facă un coc în vârful capului şi purta mereu pantofi cu toc. Celelalte erau colege de-ale ei, care predau tot limba germană.

M-am dat la o parte şi, băgând de seamă că erau încărcate de hârtii şi dosare, am presupus că aveau întâlnire cu directorul.

— Mai vorbim, mi-am luat la revedere de la Luis. Văzându-mă gata să plec, au protestat insistent: „Nu pleca, putem aştepta”. El s-a îndreptat şi s-a uitat la ceas.

— Perfect. Şi stabilim data întâlnirii noastre.

Deşi vorbeam amândoi în spaniolă, Luis a preferat să nu pronunțe cuvântul „cină”. „Întâlnirea noastră”, atât spusese. Poate din întâmplare sau poate ca reacție automată în fața nou-venitei: o persoană care fusese sau poate continua să fie obiectul sentimentelor lui. Asta-mi mai lipsea, să mă bag peste relația lor, mi-am zis, făcând cale întoarsă pe coridor la treburile mele. Încercam să mă vindec după o istorie în trei în care eu sfârşisem prin a fi cea în plus. Nu era momentul potrivit să mă implic, hodoronc-tronc, într-un nou triunghi.

Nu m-am oprit nici ca să verific cum funcționa noua mea imprimantă, nici ca să despic firul în patru, încercând să-mi dau seama de ce Luis Zarate preferase să nu-i spună cinei pe nume. Aveam ceva mai urgent de făcut. Ceva care n-avea o legătură directă cu petrecerea mea, ci cu urmările ei, cu cartea despre California pe care Daniel Carter mi-o adusese într-o pungă inocentă ca pe o lectură oarecare. Cartea aceasta îmi trezise nevoia de a şti.

O jumătate de ceas mai târziu m-am mutat cu arme şi bagaje în bibliotecă, hotărâtă să nu mă mai apropii legat până nu eram în stare să mă mişc la sigur pe tabla aceea de şah, plasând conținuturile la locul potrivit. Şi acolo, singură şi departe de zgomot, într-un cotlon îndepărtat de la etajul patru, am localizat cu ajutorul mai multor surse coordonatele geografice şi istorice indispensabile pentru mai buna înțelegere a ceea ce se petrecuse pe aceste meleaguri care, sub numele de California, sunt împărțite astăzi între două națiuni.

În documentele pe care le-am consultat am dat de fapte care coincideau, de pasaje emoționante şi de sute de date, îmbinându-se armonios. Grație lor, am început, în sfârşit, să amplasez atât marile şi micile istorii ale aportului adus de compatrioții mei la formarea Californiei, cât şi scrierile lui Andres Fontana în locurile şi circumstanțele adecvate. Aşa

am reuşit să înţeleg, transpunându-le în alte realităţi, cum pot curajul şi pasiunea să-i determine pe cei strămutaţi să întreprindă uneori acţiuni imposibile dincolo de frontierele proprii.

N-am vorbit cu aproape nimeni în primele două zile în care am stat izolată în bibliotecă, ci pur şi simplu i-am comunicat Rebeccăi noul meu loc de lucru şi m-am cufundat în informaţii, ca şi cum aş fi căutat piesele disparate ale unei comori risipite pe fundul mării. Dar, aidoma scafandrilor, şi eu trebuia să ies la suprafaţă ca să-mi refac puterile. Astfel, pe la ora unu, obişnuiam să-mi întrerup pentru o vreme lucrul şi să mă duc să mănânc ceva la repezeală. La urma urmelor, îmi adaptasem stomacul la orarul colegilor.

În miercurea aceea, am intrat în cantina din campus şi, printre forfoteala de studenţi şi profesori, printre rucsacuri, cărţi, clinchet de farfurii şi tacâmuri şi într-un miros de mâncare nu prea apetisant, l-am zărit de departe pe Daniel Carter. Datorită părului blond, înălţimii şi ţinutei lui dezinvolte, întotdeauna îmi era uşor să-l disting în mulţime. Discuta însufleţit cu doi profesori, păreau să-şi fi terminat masa de prânz şi l-am auzit de la distanţă hohotind. Am bănuit că nu mă zărise.

Dintre ofertele zilei am ales un *burrito* de pui şi o Coca-Cola. Înconjurată de studenţi care îşi cărau tăvile pline cu paste în diferite variante, cu sandvişuri gigantice şi cu ceea ce se anunţa ca felul zilei, gulaş de vită, am stat cu stoicism la coadă ca să plătesc, apoi m-am instalat într-un colţ în compania revistei universităţii. Abia dacă dusesem *burritos*-ul de trei ori la gură, când scaunul din faţa mea s-a ocupat.

— Ce surpriză formidabilă să te văd pe-aici, doamnă doctor Perea. Credeam că ai dispărut.

— E doar din vina ta.

— Păi, cartea despre California mi-a trezit pofta să aflu tot mai multe. Ar fi trebuit să te caut şi să-ţi mulţumesc, evident, te rog să mă scuzi.

— Păi ai şi făcut-o pe jumătate alaltăieri, la patru fără zece dimineaţa. Sau oi fi început eu să te visez?

Pe măsură ce-l cunoşteam tot mai bine, mă obişnuiam şi cu modul lui natural de a fi, cu afecţiunea pe care o arăta tuturor şi pe care toţi cei ce-l cunoşteau păreau să i-o arate la rândul lor. Flirta cu chelneriţele, cu cât mai urâte ori mai grase, cu atât mai bine. Îşi îmbrăţişa prietenii fără rezerve, obişnuia să trateze lucrurile prin filtrul ironiei şi făcea ca în jurul lui totul să pară uşor. Îl văzusem încordat doar de faţă cu două persoane, din întâmplare chiar în aceeaşi zi. Cu Zarate în după-amiaza când avusese loc dezbaterea pe tema hispanităţii. Şi cu mama lui Fanny, o clipă mai târziu. N-am ştiut niciodată căror motive se datora acea dizarmonie şi, de fapt, nici nu-mi păsa. Mi se părea mult mai important să ştiu că pot conta pe el şi în continuare ca să mă ajute să întrezăresc luminiţa de la capătul tunelului, care era legatul fostului său profesor.

— Nu, nu visezi, dar ai reuşit să-mi strici şi mie somnul. Şi m-ai obligat să mă închid în bibliotecă.

— Nici nu ştii cât mă bucur, a mărturisit Daniel, rupând o bucăţică din micuţul meu *burrito.*

— Da tocmai ai terminat de mâncat... am protestat.

— Însă tu ai ales azi mai bine ca mine, gulaşul meu era cam nasol. Mai povesteşte-mi despre ceea ce faci.

— Totul mi-e mai limpede acum, încep să pricep, treptat, că pe Fontana îl fascina istoria compatrioţilor lui pe aceste meleaguri, că avea un soi de atracţie personală faţă de ea şi de aceea şi-a schimbat temele de cercetare şi s-a dedicat cu pasiune vechii Californii. Şi înţeleg tot mai clar esenţa lumii în care pătrunsese.

— Deci, cam pe unde eşti?

— Mă ocup de documente referitoare la ultimele misiuni franciscane, din perioadele finale ale Californiei hispanice. Din anii care au precedat scurta sa independență şi încorporarea în Statele Unite.

— Istoria misiunilor e foarte atrăgătoare, cu toate că mi-a luat ani de zile ca să-mi dau seama. Îmi aduc aminte că, în perioada în care Fontana făcea cercetări în legătură cu ele, mie mi se păreau extrem de plicticoase.

— De ce?

— Fiindcă pe atunci eram un ignorant absolut, deşi mă consideram genial. Nu înțelegeam ce interes îi puteau trezi unui specialist în literatură de talia lui acele construcții din chirpici, o ceată de popi zdrențăroşi şi câțiva amerindieni zăpăuci, cărora le schimbaseră brusc numele, limba şi fundamentele vieții lor simple. N-a izbutit să mă convingă, cu toate că încerca adesea să mă facă să-i împărtăşesc interesul. A mai rupt o fărâmă din *burrito-ul* meu. Ultima bucățică, îți promit.

Cantina se golise treptat, abia dacă mai erau ocupate trei sau patru mese. Zgomotul de fond se diminuase, se mai auzeau doar câte un la revedere solitar şi clinchetul farfuriilor pe care le strângeau chelneri.

— Poate că se plictisise să facă acelaşi lucru decenii la rând, mi-am dat eu cu părerea. Poate că Fontana avea nevoie de noi perspective pentru temele sale de cercetare. Şi poate că a găsit ceva nou în aceste misiuni, atât de îndepărtate geografic şi atât de apropiate de propria lui cultură.

— Cu siguranță că ai dreptate. Dar spune-mi, te rog, doar aşa, din curiozitate. Ai găsit vreo referință la o presupusă misiune Olvido[59]?

---

[59] Uitare (sp.).

— În lucrările pe care le consult acum la bibliotecă?

A clătinat din cap.

— În hârtiile lui Fontana.

— Nu, dar mai am de studiat multe pagini. De ce întrebi?

— Fiindcă îmi amintesc că a menționat de mai multe ori acest nume spre sfârșitul vieții. Presupun că ai să ajungi la ea, dacă a existat.

Am ieșit de la cantină, continuând să vorbim și, după ce ne-am luat rămas-bun în ușă, ne-am întors fiecare la treburile lui. Cu gândul la presupusa misiune proaspăt menționată, în drum spre bibliotecă mi s-au perindat prin minte numele celor douăzeci și una de misiuni pe care le construiseră franciscanii spanioli în lungul lanț ce tivea întreaga Californie de-a lungul Camino Real. Mă familiarizasem cu ele în ultimele zile: San Diego de Alcalá, San Luis Rey, San Buenaventura, La Purisima, Santa Ines, La Soledad... Istorii cu monahi curajoși, soldați violenți, amerindieni botezați sau răzvrătiți, regi ambițioși, expediții în ținuturi necunoscute și bătrâna Spanie, dornică să-și extindă granițele *ad infinitum* fără a intui cât de efemere aveau să-i fie cuceririle. Dar niciodată nu dădusem de vreo informație despre o anume misiune Olvido, de asta eram sigură. Arhivând informația în dosarul *misiuni* din memoria mea, am împins energic ușa bibliotecii și am intrat în paradisul meu privat și acoperit cu mochetă, unde toată știința de care aveam nevoie pentru moment mă așteptă, gata să mă absoarbă din nou.

A doua zi pe la prânz am primit o vizită neașteptată. Fanny, grăbită și nervoasă.

Pe tâmple îi lunecau mici stropi de sudoare și a răsuflat ușurată la vederea mea.

— În sfârșit am dat de dumneavoastră, doamnă profesor!

Într-adevăr, nu eram ușor de găsit în acel cotlon îndepărtat de la etajul patru al bibliotecii, o zonă mai mereu

pustie. Majoritatea studenților se adunau mai ales pe etajul unu, în zonele mai accesibile şi în faţa computerelor. Îmi închipuiam că în perioada examenelor biblioteca avea să fie şi mai plină. Dar în acele zile, cu excepția prezenței sporadice a câte unui student care căuta o carte anume, zona mea de lucru era o oază de linişte. Numai că spectaculoasa sosire a lui Fanny mi-o distrusese.

— S-a întâmplat ceva? am întrebat uşor alarmată.

— Nimic, nimic, nimic, slavă Domnului. Dar e ceva vreme de când mă-nvârt pe-aici şi nu reuşesc să vă găsesc. M-a trimis doamna Cullen. Ăsta-i pentru dumneavoastră.

Mi-a întins un plic de culoare crem. Pe numele meu, uşor mototolit şi cu două urme tatuate de mâinile asudate ale purtătoarei lui, în impetuoasa ei râvnă de a mă localiza. Înăuntru era un carton pe care Rebecca scrisese de mână invitația de a lua cina cu ea şi cu familia ei de Ziua Recunoştinței. Un mod elegant de a mă invita, cu tactul ei deosebit, astfel încât să nu-mi propună personal şi pe neaşteptate ceva la care nu ştia dacă aveam chef să iau parte.

Într-adevăr, Ziua Recunoştinței nu însemna nimic pentru mine, căci era o sărbătoare străină culturii şi listei mele de festivități nostalgice. Aş fi putut-o petrece singură în apartament, citind o carte ori uitându-mă la un film, fără să mă simt părăsită şi să duc dorul fiilor mei, al curcanului sau al plăcintei cu dovleac. Dar ştiam că pentru americani era un moment fundamental din calendar, o reuniune de familie nespus de dragă.

— Mulțumeşte-i doamnei Cullen din partea mea, te rog, Fanny. Spune-i că accept cu mare plăcere şi că am să trec s-o văd imediat ce am să pot.

— OK, a murmurat Fanny liniştită.

Începuse să se bâțâie. Înainte şi înapoi, ca un leagăn. Cu tălpile lipite de podea, mâinile prinse la spate şi privind

concentrată duşumeaua. Nu mai era atentă la vorbele mele, acel OK pe care tocmai îl pronunţase putea fi un răspuns la orice. Între timp, ochii ei măturau toată suprafaţa mesei, cărţile, hărţile şi documentele întinse peste tot.

Am rămas o vreme tăcute, ea privea biroul, eu o priveam pe ea şi niciuna din noi nu încerca să zică nimic.

— Nu mai lucraţi la legatul profesorului Fontana, doamnă doctor Perea?

A întrebat timid, aproape ruşinată. Poate că se temea să nu-mi încalce intimitatea.

— Ba da, Fanny, sigur că lucrez în continuare la el, deşi mi-e din ce în ce mai dificil să procesez tot materialul. Dar, înainte de a continua, am avut nevoie să mă documentez în legătură cu câteva chestiuni, de-asta şi sunt aici. N-are să-mi ia prea multă vreme, aproape am terminat. În câteva zile am să revin la mine în birou şi o să-mi văd de treabă. O să ne vedem la fel de des ca înainte.

Fanny a încuviinţat, continuând să se legene. Înainte şi înapoi, înainte şi înapoi. Părul drept, prins într-o parte cu o agrafă pentru copii de forma unui nor roz, i se mişca ritmic. Ochii ei de peşte s-au concentrat din nou asupra materialelor mele. Trei cărţi deschise şi alte câteva închise. Un maldăr de fotocopii. Două hărţi desfăcute. Mai multe foi pline cu notiţe. Nu pricepeam ce anume din toate acelea îi trezea interesul.

— Şi el lucra la fel, a spus Fanny, în cele din urmă, arătând spre toate acele lucruri cu degetul. Ca dumneavoastră, cu multe hârtii şi hărţi pe masă, scriind multe, tot timpul. Scria cu stiloul lui sau bătea la maşină. Deşi nu-i plăcea prea mult să scrie la maşină, aşa că mama îi transcria uneori textele la maşină. Mama bătea foarte repede la maşină. Foaaarte repede. Dar nu-i plăcea să transcrie hârtiile în spaniolă fiindcă nu le înţelegea. Numai în engleză. Însă el prefera să scrie în spaniolă. Şi să

vorbească în spaniolă. Unchiul Andres era bun. Foaaarte bun. Îmi făcea daruri mereu. Pantofi. Şi păpuşi. Ne ducea cu maşina lui. Şi-mi cumpăra îngheţată şi milk-shake-uri. Mai ales de căpşuni.

Nu mi-am dat seama imediat dacă acele informaţii aveau vreo legătură cu mine, n-am priceput pe loc că profesorul Fontana, cel care îmi popula insomniile, şi unchiul Andres, al cărui nume pe limba mea ea îl pronunţa chinuit, erau una şi aceeaşi persoană. M-a surprins faptul că Fanny şi profesorul avuseseră o relaţie atât de apropiată, de aceea am şi ascultat-o cu atenţie, în timp ce ea turuia fără să se uite la mine. Deşi rămăseseră aţintiţi asupra mesei, ochii ei nu mai fixau nimic, în realitate. Nimic real, nimic concret. Doar hoinăreau prin trecut.

N-am întrerupt-o, cred că nici nu m-ar fi auzit.

— O dată ne-a dus la Santa Cruz Beach Boardwalk, lângă mare. E foarte vechi, cel mai vechi parc de distracţii din California. Unele chestii erau foarte distractive. Foaaarte distractive. Iar altele – periculoase. Foaaarte periculoase. M-am urcat în aproape toate, cel mai mult mi-a plăcut să mă dau într-un montagne russe. El a urcat cu mine şi m-a ţinut strâns de mână, ca să nu-mi fie frică. Mama a rămas jos. A fost o zi grozavă.

Pe faţa-i simplă şi absentă s-a stins brusc surâsul timid din ultimele clipe.

— M-a întristat teribil moartea lui. Dormeam şi m-a trezit vecina, doamna Walker. Mama nu mai era acasă, plecase în timpul nopţii. Nu-mi plăcea să stau cu doamna Walker, mă făcea „proastă” şi alte lucruri urâte. Unchiul Andres nu mă certa niciodată, îmi spunea mereu „Foarte bine, Fanny!” sau „Bună treabă, Fanny!” Şi el se poartă la fel cu mine. Nu-mi spune niciodată lucruri rele sau urâte. Mereu îmi vorbeşte frumos.

Am clipit uimită, pierdusem firul, nu ştiam despre cine îmi vorbea acum. M-am uitat la Fanny, străduindu-mă să-i scrutez mintea, dar ea continua să depene amintiri şi senzaţii şi îşi mişca ritmic greutatea trupului îmbrăcat într-o rochie de culoarea somonului fiert, închisă până la gât şi faţa încă acoperită de sudoare. Privea îi era tot rătăcită, iar vorbele continuau să-i zboare de pe buze fără niciun rost, dar cu o anumită delicateţe.

— El e ca unchiul Andres, dar diferit. Nu-i văd pe niciunul din ei, dar ştiu că-s aici. Amândoi sunt buni cu mine. Şi el îmi spune „Dă-i nainte, Fanny!", „Hai că poţi, Fanny", „Bine, Fanny".

Atunci mi-a căzut fisa. Mi-am adus aminte de biroul ei şi de pozele din maşina ei, de saluturile ei înflăcărate. Acum ştiam cine era *el,* cealaltă fiinţă care se purta cu ea la fel de iubitoare precum Andres Fontana pe vremuri. Vorbea despre Dumnezeul ei, un Dumnezeu personal pe care chiar ea îl configurase pe propria-i măsură pentru a-şi lumina ungherele întunecate ale vieţii.

— Mamei nu-i place nici că vorbesc prea mult cu el, nici că pierd atâta vreme cu el, a continuat Fanny cu vocea ei monotonă. Eu cred că ea ştie că el n-o să-i dea nimic din tot ce doreşte. Din tot ce-i dădea unchiul Andres când eram mică, şi apoi nu i-a mai dat. Daruri, plimbări cu maşina. Uneori chiar o lăsa s-o conducă singură, fără el. Eu stăteam lângă ea, şi ea gonea, şi gonea, şi gonea. Îi plăcea mult să conducă maşina, dar noi n-aveam fiindcă o luase tata când plecase de-acasă şi nu ne permiteam să cumpărăm alta, de-aia mama conducea uneori automobilul unchiului Andres. Şi mie îmi place să conduc maşina. Îmi place mult. După accident maşina unchiului a ajuns la fiare vechi. Mamei i-ar fi plăcut s-o păstreze, dar nu s-a mai putut face nimic. Era total distrusă.

Sosirea a doua studente a întrerupt monologul lui Fanny. Fără nicio grijă, în trening, bronzate la solar. Vorbeau şi râdeau, dând ritmic din cozile blonde, ne ignorau. Faptul că nu găsiseră cartea pe care o căutau li se părea deosebit de amuzant. Sporovăială lor frivolă a readus-o pe Fanny la realitate.

— Cred c-ar trebui să plec, e cam târziu pentru mine, m-a anunțat, ridicându-şi ceasul în dreptul ochilor. Am să-i spun doamnei Cullen că vă veți duce s-o vedeți imediat ce-o să puteți.

Am urmărit-o cum se îndepărta, cu mersul lui de rață, şi am luat un marker, ca să lucrez mai departe, dar nici măcar n-am apucat să-i scot capacul. Fontana şi Fanny îmi tot roiau prin minte. Fontana şi Fanny, Fontana şi Daria Stern, legături neaşteptate mi se conturau în fața ochilor. Nu ştiam că mama şi fiica avuseseră o relație atât de apropiată cu Fontana, dar aşa ceva nu era deloc neverosimil. Fontana fusese directorul departamentului; Daria, secretara lui; Fanny, pe atunci o fetiță împiedicată şi fără tată, trezea probabil duioşia celor din jurul ei.

Timpul modificase ordinea şi locul pieselor. Fontana lipsea, dar ele erau tot aici. El mort, ele vii. Vii şi cu amintirea lui, cel puțin Fanny. Poate că şi Daria.

M-am silit să mă întorc la treabă şi am început să parcurg din nou harta vechilor misiuni. De la Santa Barbara la Santa Ines, de la Santa Ines la Purisima Concepcion. După-amiaza a trecut, soarele a apus dincolo de geamuri. Dar imaginea profesorului spaniol Andres Fontana şi a fetiței Fanny, cocoțați într-un vechi montagne russe, a continuat să plutească în văzduh. Şi mi-a ținut companie ca un mic păianjen atârnat de un firicel abia întrezărit.

Capitolul 22

A doua zi de dimineață m-am dus la Guevara Hall ca s-o văd pe Rebecca. M-a primit cu căldura ei obişnuită, mi-a oferit un ceai. Lucra pe o muzică de fond suavă şi avea flori proaspete la fereastră, pentru care am invidiat-o la culme. Deşi îmi propuneam aşa ceva la fiecare început de an, niciodată n-avusesem o cafetieră, o cană fierbător ori un aparat muzical în birou. Nici măcar un simplu buchet de margarete ori un radio vechi. Nu reuşisem să-mi aduc decât două ghivece cu flori, care se uscaseră în cursul vacanței.

— O să vină copiii şi nepoții mei, ca întotdeauna. O să mâncăm curcanul pe care îl pregătesc în fiecare an după rețeta bunicii din partea mamei şi, după cină, băieții au să se uite la televizor, la fotbal, iar noi, fetele, o să strângem în bucătărie, după tradiție, a spus, făcându-mi ironic cu ochiul.

— Sunt încântată să petrec cu voi o asemenea zi specială.

Rebecca a tăcut câteva clipe, ca şi cum ar fi chibzuit dacă să-mi spună ceva ori să-şi înghită vorbele.

— O să vină şi Daniel Carter.

— Minunat.

— Şi... şi încă o persoană.

— O să vină şi Paul.

— Paul... fostul tău soț?

A încuviințat cu un gest simplu, da, chiar el. Nu-mi mai vorbise de Paul din ziua când încărcaserăm în maşina ei scaunele pentru petrecerea dată de mine; după acea discuție, presupusesem că Paul dispăruse din viața ei pentru totdeauna. Dar totul părea să-mi arate că mă înşelam.

— Poate pentru că...

— Dacă te gândeşti la o împăcare, răspunsul e nu.

— Atunci?

— Păi... Fiindcă viața ia mereu turnuri neaşteptate, Blanca. Deoarece uneori credem că totul e limpede şi

deodată ne dăm seama că nimic nu-i chiar atât de sigur cum credem. Iar ceea ce-mi doresc acum e să-şi revadă fiii.

— Dar îmi închipuiam că n-ai mai ținut legătura cu el, că...

— La început, ne suna uneori la telefon, voia să-i vadă pe copii de vreo două ori pe an. Dar ei nu i-au înțeles niciodată atitudinea schimbătoare, uneori îi adora, alteori nu le dădea nicio atenție...

— Aşa că s-au îndepărtat singuri de el, i-am luat-o eu înainte.

— Aşa s-a-ntâmplat, da. Distanța s-a tot mărit în toate sensurile şi la un moment dat n-au mai vrut să ştie de el.

— Presupun că nu locuieşte prin apropiere.

— N-a izbutit niciodată să se stabilească undeva, a schimbat nenumărate universități şi, cu toate că a avut câteva relații, din câte ştiu, niciuna n-a durat. Între timp, copiii au crescut şi au viețile lor. Dar acum am vrut ca ei să se reunească încă o dată.

— Rebecca, dar de ce acum, după atâta vreme?

— Ca să-şi ia adio. Se vor vedea, probabil, pentru ultima oară.

Şi-a scos ochelarii şi a închis ochii. Şi-a masat cu două degete puntea nasului, chiar acolo unde ochelarii îi lăsaseră două urme gemene. M-am gândit că greutatea ramelor îi provoca dureri. Sau poate că Rebecca voia doar să se protejeze înainte de a răspunde la întrebarea pe care o aştepta de la mine.

— Şi ei încă nu ştiu că va veni, nu-i aşa?

Rebecca a dat din cap că nu şi n-a mai fost nevoie să-i cer explicații fiindcă după câteva clipe mi-a lămurit singură situația.

— Paul s-a întors acum trei ani în California, e internat într-un sanatoriu din Oakland. Îl vizitez din când în când. Are Alzheimer.

A sosit în cele din urmă şi Ziua Recunoştinţei, a patra joi din noiembrie. Aşa cum mă anunţase Zarate, universitatea ne-a cadorisit cu câteva zile fără cursuri, iar campusul a rămas pustiu, cu toamna deja instalată ca unic rezident. Majoritatea studenţilor şi-au luat zborul către familiile lor, căminele şi apartamentele pe care le împărţea s-au golit, şepcile, bicicletele şi rucsacurile s-au făcut nevăzute, râsetele şi vocile din săli şi de pe coridoare s-au stins. Iar pe expatriaţii solitari ca mine ne-au primit, din fericire, prietenii.

Mi-a luat ceva vreme până am decis cu ce să mă îmbrac pentru cina aceea. N-aveam nici cea mai mică idee nici despre cât de protocolară urma să fie sărbătoarea, nici despre atmosferă, dacă era să mă gândesc la decizia Rebeccăi de a-şi invita fostul soţ fără să-şi avertizeze copiii. Poate că aveau să-l accepte în mod firesc, înţelegând sentimentele mamei lor. Sau să resimtă totul ca pe un pumn în plex, nepricepând că Rebecca nu dorea decât să închidă cercul vieţii unei familii distruse. Distrusă, dar reală.

Am ales o rochie bordo şi cerceii din argint care mă fermecaseră primăvara trecută, când călătorisem la Istanbul cu Alberto şi fraţii lui. Nişte cercei lungi, pe care nu apucasem încă să-i port. Îi păstrasem pentru vară, pentru nopţile tihnite de pe malul mării, pentru cinele cu miros de sare, pline de râsete şi prieteni. Pentru asemenea zile de neuitat, care nu mai sosiseră pentru mine. În acele luni de vipie şi umori negre, nu luasem cina în aer liber şi n-avusesem în jur nici râsete, nici prieteni. Toată existenţa mea fusese doar furie şi confuzie, acea confuzie ce mă determinase să-mi schimb viaţa. Dar toate rămăseseră deja în urmă. Acum trebuia să privesc înainte, aşa că, în semn de omagiu adus viitorului ce mi se deschidea în faţă, am decis, în sfârşit, să-mi pun cerceii cei noi din argint vechi.

La cinci după-amiază, oră la care nici unui stomac spaniol nu i se pare deloc potrivit să ia cina, am bătut la poarta casei unde locuia Rebecca, având în mâini o sticlă cu vin de la Vina Tendonia, cumpărată la preţul unui butoi de petrol, şi o cutie cu bomboane de ciocolată pentru copii. Mi-au deschis două blonde mici, cu capsa pusă, care n-aveau mai mult de şase ani şi care m-au obligat să trec printr-o întreagă listă de întrebări şi condiţii înainte de a-mi îngădui să intru. „Cum te cheamă, de unde eşti, pentru cine sunt bomboanele astea, câţi copii ai, arată-ne pantofii tăi, apleacă-te, arată-ne cerceii tăi, făgăduieşte-ne că ai să ni-i împrumuţi după ce mâncăm”. Apoi cele două blonde s-au făcut nevăzute în grădină iute ca glonţul şi abia atunci am perceput prezenţa lui Daniel lângă intrare. Stătea cu trupul lui lung sprijinit de tocul uşii şi privea amuzat întreaga scenă. Purta un sacou cenuşiu, o cămaşă albastră şi cravată şi ţinea în mână un pahar.

— Ai trecut examenul, a zis Daniel, zâmbind şi venind să mă salute.

— Să nu crezi că-i uşor: copiii sunt neîndurători şi, dacă nu le intri în graţii din prima, eşti pierdut. Îţi vine foarte bine cravata, dar stă sucită.

— Au încercat să mi-o ia cele două drăcoaice, sunt foarte periculoase.

— Ia să vedem, dă-mi voie. I-am întins vinul şi cutia ca să ara mâinile libere, i-am îndreptat nodul, iar el s-a lăsat aranjat... Aşa. E perfect.

Casa era anormal de liniştită pentru ceea ce trebuiau să fie momentele premergătoare unei mari cine de familie. Totuşi, din spatele uşilor glisante ale livingului se auzea sunetul estompat al unei conversaţii.

— Cum merge treaba? am întrebat în timp ce Daniel mă conducea spre bucătărie.

— N-am nici cea mai mică idee, am sosit abia de zece minute. Rebecca discută cu fiii ei, presupun că încearcă să le explice situația. Îmi închipui că pe toți i-a cam năucit prezența tatălui lor aici. Abia a fost adus, e în grădină cu infirmiera care îl însoțește. Şi copiii se-nvârt tot pe-acolo, jucându-se de-a indienii şi privindu-şi bunicul ca pe o apariție de bâlci.

— Nu-l cunosc?

— Nici măcar nu ştiau de existența lui...

Am măturat cu privirea întreaga bucătărie, iar Daniel mi-a umplut un pahar cu vin. Totul era impecabil organizat pentru cină. Castroane şi salatiere, coşuri cu pâine, plăcinte cu dovleac. Cuptorul răspândea o aromă de-ți lăsa gura apă, aşa că ne-am aşezat pe două banchete înalte, sub tigăile care atârnau din tavan.

— Paul era prietenul tău, nu-i aşa?

— Un prieten deosebit, în urmă cu mulți ani. Daniel a luat o gură de vin, privind concentrat într-un punct imprecis de dincolo de fereastră. Poate că privea chiar spre Paul. Într-o perioadă complicată a vieții mele Paul mi-a fost cel mai mare sprijin. Mai târziu destinul ne-a purtat pe căi diferite şi am pierdut legătura. Paul şi-a părăsit familia, cred că ai aflat de această parte a poveştii, iar eu am hălăduit prin multe locuri, până când am ajuns şi, în cele din urmă, m-am instalat, în Santa Barbara. În toți aceşti ani, eu am rămas prieten cu Rebecca. Ea m-a ținut la curent cu tot ce mai ştia din viața lui. Plecări şi veniri, furtunoasele lui aventuri sentimentale, mutări prin întreaga țară, de la o universitate la alta, cu tot mai puțin noroc. Aşa am aflat şi de instabilitatea lui sufletească şi de declinul lui profesional. Şi, în sfârşit, de boala lui.

— Şi nu l-ai mai revăzut până azi?

Întrebarea mea l-a făcut să-şi desprindă privirea din depărtări, întorcându-i-o spre mine. Vorbea calm, fără nicio umbră melancolie.

— Când l-au internat, acum vreo doi ani, Rebecca mi-a povestit ce păţise şi atunci m-am dus să-l văd la Oakland, nu departe de aici, în golf. Îi eram dator cel puţin cu o vizită în infernul său personal, la fel cum el îmi fusese cândva martor de seamă în al meu. Daniel a mai sorbit din vin, şi a privit iar pe fereastră. Sunt istorii vechi de ani de zile, istorii de demult, practic uitate. De când am plecat din Santa Cecilia, acum... câţi ani ţi-am zis alaltăieri că au trecut? Vreo treizeci?

În bucătărie continua să domnească liniştea. Rebecca şi fiii ei erau tot în camera de zi, cu uşile închise, din când în când, câte o voce se auzea mai tare decât alta, râsetele copiilor răzbăteau din grădină.

— Când l-am revăzut după tot acest timp, nu mai era bărbatul pe care îl ştiam, a continuat Daniel. Nu mai era acel argint-viu care fusese prietenul meu, profesorul de filosofie puţin mai mare ca mine, isteţ ca un vulpoi şi teribil de amuzant, pe care îl cunoscusem când venisem pentru întâia oară la această universitate. În locul lui Paul Cullen am dat doar de umbra lui. Dar eu ştiu că şi umbrele sunt recunoscătoare în felul lor pentru companie, aşa că, din când în când, la două, trei luni, mă duc să-l vizitez.

— Şi vorbeşte cu tine? Sau, cel puţin, te înţelege?

— Nici nu vorbeşte, nici nu înţelege. La început încă mai putea să comunice cât de cât, deşi îşi uita vorbele, termina frazele cu greu şi pierdea repede firul. Puţin câte puţin, vocabularul i s-a tot redus, până ce memoria i s-a deteriorat total. La prima mea vizită, nu m-a recunoscut decât câteva clipe, în treacăt; a fost un moment dur pentru mine, dar plin de emoţie. Ultima oară ne văzuserăm în împrejurări grele şi de aceea reîntâlnirea noastră a fost una specială. A doua

oară s-a purtat afectuos cu mine, dar nu cred că şi-a dat bine seama cine eram, nici ce căutam acolo. Începând de la a treia vizită încolo n-am mai putut purta nici cea mai mică discuție.

— Dar continui să-l vizitezi...

— Îmi petrec câte o după-amiază cu el şi îi povestesc chestii, prostii. Îi vorbesc despre cărți şi filme, despre călătorii şi politică. Despre liga de baschet şi fundul infirmierelor. Despre tot ce-mi trece prin minte, nu ştiu... A dat paharul pe gât. Vino să-l cunoşti. În ultima vreme i-am vorbit şi despre tine.

Aproape fără să-mi dau seama, Daniel m-a dus în grădina devenită zoologică, plină de ciudați. Cei mai mici, chipurile sub privirile unei bone japoneze, stăteau pe lângă ea, dar fără să poată fi ținuți sub control. Un Terminator de cinci ani tocmai îşi sfâşiase pantalonii cu o creangă ruptă, iar doi gemeni se băteau din răsputeri pe un camion galben de plastic, în vreme ce supraveghetoarea lor se lupta cu încăpățânare cu un joc video. Cele două blonde periculoase, care mă întâmpinaseră la sosire – Natalie şi Nina –, o supuneau la o aşa-zisă şedință de intens tratament estetic pe logodnica unchiului lor Jimmy, întinsă într-un hamac, biata de ea se lăsa maltratată cu stoicism, în timp cele două surori îi răsuceau pletele în cocuri imposibile şi îi aplicau pe unghii oją verde în nuanța vântului turbat. În spate, lângă piscină, o infirmieră roşie-n obraji şi rotofeie răsfoia revista *People,* comentându-i cele mai recente poveşti intime ale celebrităților de la Hollywood unui bărbat aşezat într-un scaun pe rotile...”

— Betty, ea e prietena noastră Blanca. Vrea să vă cunoască pe Paul şi pe tine. Prezentarea lui Daniel nu mai lăsa nicio îndoială cu privire la rolul principal pe care îl juca Betty în viața lui Paul: ca să ajungi la el, trebuia să treci de ea.

— Încântată să te cunosc, draga mea, a răspuns, întinzându-mi o mână grăsuță ca un purceluş de lapte. Ce după-amiază minunată! îi spuneam lui Paul că nu-mi place noul look al lui Jennifer Lopez, voi ce părere aveți?

— Şi acesta, Blanca, este Paul.

Daniel se oprise în spatele scaunului prietenului său, masându-i umerii cu forță, ceea ce Paul părea să nu bage de seamă.

N-aveam în minte decât imaginea unui Paul din alte vremuri: cea din fotografia prinsă în pioneze pe panoul din subsolul casei care fusese cândva şi a lui – un tânăr cu părul negru şi ciufulit. Cu o bandană pe frunte şi o cămaşă multicoloră, cu râsul pe buze şi o bere în mână. O imagine fără nicio legătură cu bărbatul împutinat, cu părul rar şi ochii pierduți în nemărginiri, căruia Daniel îi vorbea de parcă ar mai fi avut mintea acolo, în grădină, lângă noi, şi nu într-un puț unde nimeni nu cunoştea pe nimeni. Nici pe Jennifer Lopez, nici propriul chip pe care îl zărea în oglindă.

— Paul, îți aduci aminte că, de curând, ți-am vorbit despre Blanca? Face ordine în legatul lui Fontana, ştii tu. Îți aminteşti de Andres Fontana, nu-i aşa? îți aduci aminte că vorbeai cu el la mine acasă despre Sfântul Toma din Aquino? Era nemilos prietenul meu spaniol, nu-i aşa?

Vocea Rebeccăi, care ne striga din uşa bucătăriei, a umplut subit tăcerea eternă cu care Paul răspundea la întrebările vechiului său prieten. Copiii au intrat val-vârtej, iar noi ceilalți i-am urmat. Daniel împingea scaunul lui Paul, iar Betty turuia nestăvilit ultimele bârfe din showbiz. Până când Rebecca, Dumnezeu s-o binecuvânteze, m-a salvat.

— Îmi plac la nebunie cerceii tăi, mulțumesc pentru vin şi bomboane. Sper că micuții s-au purtat bine cu tine.

Zâmbea, dar în ochi avea o uşoară tristețe, pe care nu izbutea să şi-o ascundă. Casa se umpluse brusc de voci şi

zgomote. Cei mici se spălau pe mâini într-o baie din apropiere şi se aşezau în sufragerie. Se auzeau paşi urcând şi coborând pe scară, discuţii între adulţi, chicoteli de copii. Între timp, Rebecca vorbea fără să mă privească, mişcându-se continuu prin bucătărie, încolo şi-ncoace, pregătind ceea ce mai urma să fie pus pe masă.

— Acum am să ţi-i prezint pe fiii mei. Iartă-mă că nu ne-am ocupat de tine mai înainte, dar am avut o lungă discuţie.

— Nu-ţi face niciun fel de griji. Am stat cu Daniel şi l-am cunoscut pe Paul. Spune-mi cu ce-aş putea să te ajut.

— Stai să văd... înainte de orice, cred că trebuie să scoatem curcanul din cuptor ca nu cumva să se ardă în ultima clipă.

În mai puţin de zece minute ne strânseserăm cu toţii în jurul unei mese grandioase prin aranjament şi dimensiuni. Pătrată şi acoperită cu o faţă de masă arămie, cu veselă din porţelan alb. Cinci copii şi doisprezece adulţi. Rudele, perechile, vlăstarele. Dar şi un prieten de pe vremuri, o studentă japoneză şi o infirmieră grasă ca un butoi. Şi eu. Şaisprezece minţi active şi una absentă. Annie, Jimmy şi Laura, copiii Rebeccăi, adorabili ca şi mama lor, mă salutaseră cu simpatie înainte de a ne ocupa locurile. Paul stătea între Betty şi Daniel şi, lângă ei, un cartonaş purta numele meu. În centru, un vas mare cu fructe de toamnă prezida masa. Una din micile blonde, Natalie, stătea în faţa mea şi se strâmba monstruos, cu ochii în cruciş. I-am întors câteva strâmbături, la rându-mi.

Până ce am auzit glasul lui Daniel lângă ureche.

— Rebecca vrea să vă spun câteva vorbe. O voi face chiar acum şi fără precauţii.

Şi-a lovit paharul cu furculiţa, atrăgând atenţia tuturor, iar clinchetul vesel al metalului ce lovea cristalul a adus, în cele din urmă, liniştea.

— Iubită familie Cullen, dragi prieteni. Rebecca m-a rugat să spun câteva vorbe la cina noastră de Ziua Recunoştinţei şi, cum niciodată nu i-aş putea refuza ceva acestei doamne nici de-aş trăi o sută. De vieţi, iată-mă aici, în calitate de cel mai vechi prieten al familiei, gata să joc astăzi rolul maestrului de ceremonii. Dar, mai înainte, chiar înainte de a ne arăta cu toţii recunoştinţa, îmi voi lua libertatea de a vă povesti câteva lucruri care mă frământă de câteva zile. Chiar din momentul în care Rebecca m-a anunţat că hotărâse să ne strângă pe toţi aici, astăzi.

Annie, Jimmy şi Laura, când eu am ieşit din viaţa voastră, voi eraţi încă foarte mici, aşa că mai mult ca sigur nu aveţi amintiri atât de vechi. Apoi Daniel şi-a îndreptat atenţia spre zona copiilor. Ştiţi voi, oare, Natalie şi Nina, că, la vârsta pe care o aveţi voi astăzi, mama voastră a făcut în bucătăria casei mele o budincă şi mai că nu ne-a dat foc la toţi? Un gest teatral, care simula o explozie, a provocat hohotele copiilor şi a făcut-o pe Annie să-şi acopere faţa cu mâinile. Pe tine, Jimmy, te fascina să te urci pe umerii mei, spuneai că aşa poţi să atingi norii. Iar tu, Laura, erai atât de mică, încât nici nu te ţineai bine pe picioare când mergeai. O dată, cu ajutorul lui Paul, tatăl vostru, a zis Daniel, punând iar mâna pe umărul prietenului său, v-am construit o căsuţă din lemn şi carton, în grădină. A rezistat aproape trei zile, apoi, într-o noapte, a dărâmat-o furtuna şi n-am mai putut-o reconstrui.

A trecut multă vreme de atunci, dar, deşi nu v-am văzut în toţi aceşti ani, v-am urmărit vieţile prin intermediul mamei voastre: aşa am cunoscut carierele, iubirile şi progresele pe care le-aţi făcut, naşterea copiilor voştri, aceste fetiţe şi aceşti băieţei atât de eleganţi, care stau azi lângă noi la masă, dornici să-şi înfigă dinţişorii în curcan. Rebecca şi cu mine nu ne vedem atât de mult pe cât ne-ar plăcea, dar vorbim noaptea la telefon, uneori şi ceasuri

întregi, aşa că sunt la curent cu toate. Copii, a întrebat Daniel, adresându-se din nou celor mai mici, ştiţi oare că bunica voastră e ca un huhurez şi nu doarme nopţile? Când toată lumea aţipeşte, ea se trezeşte la viaţă şi se pune pe lucrat: navighează pe Internet, găteşte reţete ciudate, înoată în piscină sau sună pe cineva la telefon. Până hăt, în noapte. Uneori primesc şi eu asemenea telefoane.

Şi astfel, Annie, Jimmy şi Laura, am aflat eu tot ce aţi trăit, tot ce aţi suferit şi ce oameni importanţi aţi ajuns. Mai ştiu şi că toţi trei sunteţi conştienţi că aşa ceva n-ar fi fost nicicând cu putinţă fără imboldul acestei femei extraordinare, cea care a pregătit şi cina pe care o vom lua acum împreună. De aceea, vreau să vă rog ca, pentru ea, fie şi numai pentru ea, să acceptaţi ca lucrurile să fie astăzi aşa cum sunt. Mă refer la faptul că ne aflăm aici, astă-seară, în jurul acestei mese, toţi cei care suntem aici.

Când eşti mai bătrân, dragii mei, să mai împlineşti un an nu-i la fel de amuzant ca în copilărie. Nimeni nu-ţi mai face daruri interesante, ci doar cărţi, discuri, eşarfe şi alte asemenea prostii. Dar să ajungi la o anumită vârstă are şi avantaje. Pierzi câte ceva pe drum, dar câştigi altceva. De pildă, începi să vezi lumea altfel şi dezvolţi sentimente stranii. Cum ar fi compasiunea. Iar compasiunea nu-i decât dorinţa noastră de a-i vedea pe ceilalţi că nu suferă, indiferent de suferinţa pe care ne-au provocat-o înainte. Fără să vrem să readucem lucrurile pe tapet sau să privim înapoi. Azi nu ştim dacă Paul suferă, nu putem scormoni în mintea lui. Poate că prezenţa lui aici nu-l face nici mai fericit, nici mai nefericit, chiar dacă se spune că aceia care suferă de boala lui nu-şi pierd niciodată nici memoria afectivă, nici simţul gustului, şi că, în felul lor, se bucură de o simplă vorbă afectuoasă, de o linguriţă de îngheţată sau de o mângâiere.

Se zice că a simți compasiune e un semn de maturitate emoțională; că nu e o obligație morală, nici vreun sentiment izvorât în urma reflecției. Ci pur şi simplu ceva care, când vine, vine şi gata. Faptul că Rebecca şi-a dorit să-l aibă azi pe Paul printre noi nu-i o trădare, nicio dovadă de slăbiciune din partea ei. Eu cred că e doar dovada marii ei generozități. Pentru mine, Paul a fost un bun prieten, o vreme chiar cel mai bun. A făcut pentru mine lucruri pe care nimeni nu le-a făcut vreodată, slavă Domnului. Ştiți voi, oare, copii, că Paul mi-a tăiat chiar unghiile la picioare? Țac, țac, țac cu nişte foarfeci uriaşe şi foarte vechi, de împrumut. A fost un mare prieten, dar asta-i doar o parte din el.

Ştiu perfect că Paul n-a fost un model de tată şi camarad, şi asta-i greu de iertat şi de uitat. Aşa că azi prezența lui aici nu vă ajută să depăşiți trecutul ori să compenseze golul lăsat de absența lui de-a lungul anilor. Dar Rebecca a dorit ca el să fie aici, iar eu vă rog să-i respectăm dorința. Paul n-a fost un tată bun, dar, ştiu asta pentru că mi-a zis chiar el, în dezordinea vieții lui şi în felul lui, Paul v-a iubit mult, foarte mult pe toți. Până în ultima clipă în care i-a mai rămas în minte un fir de lumină.

Nu mai insist, curcanul strigă să-l mâncăm odată. Azi e Ziua Recunoştinței şi cred că toți cei aici de față, indiferent de ceea ce a trebuit să suferim cândva, avem multe lucruri pentru care să ne exprimăm recunoştința. Dar nu mi-e prea limpede cui, fiindcă asta-i alegerea fiecăruia. Totuşi, gândindu-ne la cel căruia i-am putea aduce astăzi recunoştința noastră, a tuturor, mi-am amintit de un cântec vechi, care îi plăcea Rebeccăi pe vremuri. Acest cântec e înregistrat pe un disc mare şi negru, pe care ea îl pune uneori la hârbul ăla din subsol. Deoarece, poate că nu ştiți, copii, în nopțile ei stranii, bunica voastră cântă şi dansează prin casă, în cămaşă de noapte şi cu volumul dat la

maximum. Da, da, nu râdeți: spionați-o în zorii zilei şi veți vedea. Cântecul despre care vă vorbesc îl cânta în urmă cu veacuri o altă bunică, şi ea nițel cam nebună, Joan Baez, care îl împrumutase de la altă bunică nebună, pe numele ei Violeta Parra[60]. În spaniolă, acest cântec se numeşte *Gracias à la vida*[61]. Şi, în rezumat, versurile sale aduc mulțumiri pentru tot ce ne ajută să fim fericiți zi de zi. Ochii cu care vedem stelele, abecedarul care ne învață să compunem cuvinte frumoase, dar şi picioarele care trec prin oraşe şi băltoace şi, în sfârşit, toate lucrurile cotidiene care unora le lipsesc şi pentru care trebuie să fim recunoscători noi toți, cei care încă mai avem imensul noroc de a le putea păstra.

Aşa că, tocmai de aceea, în ciuda vremurilor uneori grele, până la urmă ne bucurăm de aceste lucruri mici, haideți să aducem cu toții, din suflet, de Ziua Recunoştinței, mulțumiri vieții. În spaniolă şi în engleză. *Gracias à la vida! Here's to life!* La sfârşitul discursului reacțiile au fost foarte variate. Cei mici, cuceriți de retorica şi gesturile acelui actor spontan, bărbos, care părea să cunoască toate tainele din trecutul familiei, au strigat din răsputeri o droaie de „mulțumiri vieții", aruncând şervetele în aer, printre hohote de râs. Annie a luat-o la goană pe scări în sus, în timp ce Laura, ținându-şi soțul de mână, şi-a continuat plânsul tăcut, care o copleşise de ceva vreme. Rebecca şi Daniel s-au topit într-o îmbrățişare, logodnica lui Jimmy şi cu mine ne-am uitat una la alta descumpănite, reținându-ne emoția. Fără să priceapă nimic din tot ce se întâmpla, bona

---

[60] Violeta del Carmen Parra Sandoval (1917-1967) – cantautoare, pictoriță şi folcloristă chiliană. Este considerată şi deschizătoare de drumuri în muzica folk din Chile.

[61] Mulțumiri vieții (sp.).

japoneză îşi smucea camera digitală în toate direcţiile; între timp, văzând că nimeni nu se arăta grăbit să înceapă cina, infirmiera Betty trecuse la tăiatul curcanului. Numai Paul rămăsese străin de toate, şi asta până ce fiul său Jimmy şi-a părăsit locul şi s-a aşezat pe scaunul lăsat liber de Daniel când se dusese s-o îmbrăţişeze pe Rebecca. Cu imensă duioşie, Jimmy a luat mâna tatălui său şi i-a mângâiat faţa. Privind cu coada ochiului, mi s-a părut că foarte, foarte uşor Paul zâmbea.

N-am luat doar două casolete cu bunătăţi de la cina din casa familiei Cullen când m-am întors în apartamentul meu în seara acelei Zile a Recunoştinţei. Am adus cu mine şi o senzaţie vag plăcută, greu de descris, un uşor suflu de optimism, pe care nu-l mai simţisem de multă vreme. Un optimism difuz, care nu se materializa în nimic concret. Doar în certitudinea că totul, la un moment dat, ar putea merge spre mai bine.

Pe lângă mâncare pentru mai multe zile şi bună dispoziţie, în acea noapte am primit şi două mici propuneri pentru a-mi menţine activă viaţa socială. Una venea de la Rebecca şi fiicele ei: shopping, în tradiţia celei de-a doua zi de Thanksgiving.

— Aşa vei putea începe să cumperi daruri pentru Crăciunul din Spania. Fiindcă ai să te întorci acasă până atunci, nu-i aşa?

Întrebarea pusă brusc de Rebecca, pe când terminam de strâns privi în bucătărie, m-a luat pe nepregătite. Când în sfârşit am reacţionat, am rămas concentrată asupra sosierei pe care o ştergeam, ca şi cum acea activitate măruntă îmi solicita toate cele cinci simţuri.

— Nu ştiu, mai vedem.

Nu încercam s-o mint, dar habar n-aveam ce urma să fac după ce încheiam organizarea legatului lui Fontana. Şi îmi rămânea tot mai puţin timp. Odată cu sfârşitul obligaţiilor

mele profesionale urmau să mi se volatilizeze şi responsabilităţile din universitate. Nu mai aveam niciun pretext pentru a-mi prelungi şederea, deşi mă gândisem uneori să contactez FAC MAF, fundaţia care îmi finanţa activitatea, în legătură cu posibilitatea de a obţine încă o bursă similară. De fapt, deşi nu era deloc necesar pentru desfăşurarea muncii mele şi nici nu constituia o obligaţie formală, mă gândisem adeseori că s-ar fi cuvenit, poate, să aduc la cunoştinţa fundaţiei faptul că totul era în ordine. Uneori mă gândeam să-i cer Rebeccăi adresa sau numărul de telefon de acolo, alteori voiam să vorbesc despre toate acestea cu Luis Zarate. Dar mereu intervenea câte ceva şi uitam, mă grăbeam ori neglijam pur şi simplu, aşa că n-apucasem niciodată s-o fac.

Pe de altă parte, ştiam că trebuia să plec destul de curând. Voiam să-mi revăd fiii, să revin la universitate şi, odată şi-odată, în pofida reţinerilor mele, să discut cu Alberto faţă în faţă. Şederea în California era un balsam delicat pentru rănile pe care mi le provocase fostul meu soţ. Dar sub bandajul confortabil simţeam, totuşi, rana vieţii reale şi, mai devreme sau mai târziu, trebuia să mi-o asum total.

A doua propunere mi-a făcut-o Daniel, care m-a condus acasă în noaptea aceea şi, ajungând la uşa apartamentului meu, m-a întrebat ce planuri aveam pentru weekend.

— Mâine merg în oraş cu fetele Cullen. Ele spun că-i cea mai tare zi de cumpărături a anului, Black Friday, nu? Şi susţin că nu pot să pierd aşa ceva.

— Fireşte că nu, va fi o experienţă culturală minunată. America pură, în zilele ei bune.

— Şi sâmbătă am să fac o mică excursie. Rebecca îmi dă maşina ei, vreau să vizitez Sonoma.

— Oraşul sau valea Sonoma?

— Misiunea Sonoma, San Francisco Solano, la capătul Camino Real. Ştii că, de câteva săptămâni bune, tot citesc despre misiunile pomenite în hârtiile lui Fontana şi mi-ar plăcea s-o văd cel puțin pe aceasta. Apropo, să ştii că misiunea Olvido despre care m-ai întrebat alaltăieri n-a apărut încă.

— Îmi închipuiam eu. Şi trebuie să te duci neapărat sâmbăta asta?

— Nu, mă pot duce oricând. Dar în weekendul ăsta n-aveam nimic altceva programat, de ce mă întrebi?

Daniel coborâse din maşină ca să mă însoțească până la uşă şi rămăsesem, în fața clădirii unde locuiam, continuând să discutăm, doar sub lumina slabă de la intrare şi într-o linişte prea puțin obişnuită. Datorită plecării în masă a studenților ca să petreacă seara aceea în familie, totul în jurul părea nefiresc de liniştit. Aproape că nu treceau maşini, şi nu se auzea nici muzică ritmată din parkingul 7-Eleven din apropiere, de unde tinerii obişnuiau să se aprovizioneze noaptea cu alcool, nici râsete, nici strigăte în verandele caselor vecine, unde petrecerile erau pâinea noastră cea de toate zilele.

— Păi, mi-ar plăcea să te însoțesc, dar nu pot în weekendul ăsta. Mâine mă întorc la Santa Barbara, mă aşteaptă altă cină, la mine acasă, un soi de Ziua Recunoştinței *sui generis.* Anul ăsta n-am vrut să pierd reîntâlnirea cu Paul şi familia lui, şi de-aia am amânat-o pe mâine.

— Vrei să spui că ai să mănânci curcan două zile la rând...

— În realitate, curcanul e doar pretextul unei întâlniri cu câțiva prieteni vechi, ca să ne povestim, de mii de chestii. În linii mari, bem ca nişte cazaci, jucăm poker şi punem lumea la cale. O versiune a tradiționalei Zile a Recunoştinței un pic cam de prost gust şi destul de ireverențioasă, ca să fiu

elegant. Dacă te tentează, eşti mai mult decât invitată: ai fi prima femeie care ar avea onoarea de a petrece o asemenea noapte în tovărăşia unei jumătăţi de duzină de troglodiţi umflaţi de whisky până-n gât.

— Mulţumesc, dar nu e cazul, l-am refuzat categoric. Nu e o idee bună.

— Bănuiam eu. Chiar şi aşa, te anunţ că ai putea să profiţi de drum ca să vezi misiunea din Santa Barbara în locul celei din Sonoma.

— Regina misiunilor, am precizat.

— Da, chiar aşa i se spune. De fapt, locuiesc relativ aproape, am putea...

Am clătinat din cap, iar refuzul meu l-a făcut pe Daniel să renunţe.

— De acord, retrag invitaţia. Dar marţi mă întorc, aşa că, dacă mă aştepţi şi nu pleci singură la Sonoma poimâine, am putea merge împreună la sfârşitul săptămânii viitoare. Şi, dacă avem vreme, putem încerca să vizităm şi altă misiune, deşi nu-mi amintesc dacă mai e vreuna în nordul golfului.

— Da, mai e una, a douăzecea. San Rafael Arcângel. Fondată în 1817 de padre Vicente de Sarnă.

— M-ai dat gata, a zis Daniel, hohotind. Ce-ai făcut în zilele, în care nu ne-am văzut, ţi-ai dat doctoratul în misiuni?

— Am făcut documentarea de bază, aceea pe care mi-ai sugerat-o chiar tu.

— Documentarea de bază, zici? Aşa te-au învăţat la Complutense[62] să te documentezi?

— Nu, l-am contrazis tăios. Modul ăsta de lucru l-am deprins treptat şi de una singură, din greu, în ani şi ani de zile. Sună-mă după ce te întorci. Şi mulţumesc că te-ai oferit să mă însoţeşti.

Am suit treptele spre apartament; ceva îmi torcea nedefinit în minte. În ultimele clipe ale discuţiei ceva îmi zgâriase auzul, dar nu izbuteam să-mi dau seama ce. Ceva distonant, care nu se potrivea. Când am băgat cheia în broască, mi-a căzut fisa. Am luat-o la goană în jos pe trepte şi am ieşit din nou în stradă, chiar când el demara.

— Daniel!

A frânat după ce făcuse doar câţiva metri şi a coborât geamul.

— De unde ştii că am studiat la Complutense? i-am strigat din uşă.

Nu a dat înapoi, doar mi-a răspuns din spatele volanului, aplicând aceeaşi tehnică pe care o folosisem şi eu cu el. A strigat în noapte.

— Cred că aşa mi-am imaginat. Pe acolo a trecut şi Fontana. Şi eu însumi, o vreme. Şi alţi oameni dragi mie, pe care i-am cunoscut cândva în Spania. Pe atunci mai purta încă numele de Universitatea Centrală. Probabil că, fără să-mi dau seama, te-am băgat în aceeaşi oală cu toţi.

---

62 Universitatea Complutense din Madrid (UCM), una dintre cele mai vechi şi mai prestigioase instituţii de învăţământ superior din lume. În 1970 şi-a recăpătat numele iniţial, provenind de la Universitas Complutensis, fondată în 1499 în Alcalâ de Henares (oraşul roman Complutum, de unde apelativul „complutense”) de Cardinalul Francisco Jimenez de Cisneros.

Capitolul 23

Cabeza de Vaca îl aştepta iar la el în birou, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat între cele două vizite ale lui Daniel. Era la fel de pus la punct ca întotdeauna şi stătea la masa din lemn de nuc, cu draperiile groase care stăvileau lumina dimineţii, cu setul de birou şi crucifixul de fildeş la locul lor, în perfectă stare.

— Ei bine, băiete, mă bucur că eşti aici, în sfârşit, a spus profesorul, întinzându-i mâna fără să se clintească din fotoliu. Am ajuns deja la jumătatea lui februarie şi n-am primit nicio veste de la dumneata încă dinainte de Crăciun, aşa încât îmi închipui că incursiunea pe care ai făcut-o prin bătrânul Canton a fost o experienţă bogată.

În ciuda strădaniei sale de a se adapta situaţiei, în mintea lui Daniel nu s-a ivit nicio imagine din fundăturile literare pe care le căutase şi pe care n-ajunsese nicicând să le găsească, în locul lor a năvălit o lungă succesiune de imagini şi senzaţii. Chipul Aurorei, ochii Aurorei, parfumul Aurorei. Gingăşia ei nesfârşită, râsul ei sonor, vocea ei.

— Bogată, domnule, aşa este, a izbutit să spună, înghiţind în sec. O experienţă foarte intensă.

— Presupun, deci, că ai revenit la Madrid, cunoscând profund fundalul geografic al romanului lui Sender.

Daniel a încuviinţat în tăcere. Era limpede că minţea. Abia dacă parcursese în diagonală scenele din *Mister Witt în Cantonul din Cartagena.* În schimb, se aventurase să exploreze teritoriul femeii care îl cucerise acolo. Cicatricea minusculă pe care o avea pe obraz, dulceaţa buzelor ei şi cele patru aluniţe chiar acolo unde începea să-i crească părul. Delicateţea degetelor ei mângâietoare şi aroma marină care chiar şi la Madrid, la sute de leghe de orice ţărm de mare, impregnată pentru totdeauna pielea ei.

— Şi presupun că te-ai familiarizat, probabil, şi cu evenimentele istorice evocate în carte.

Daniel a consimţit iar. A minţit încă o dată. Singurele fapte de o eternă însemnătate care îi rămăseseră gravate în memorie erau cele legate de Aurora. Prima întâlnire din farmacia tatălui ei, când fata încerca să-şi aranjeze pletele ciufulite. Paşii lui în urma ei, refuzând febril s-o piardă. Reîntâlnirea de a doua zi, în plină stradă, când el se prinsese în năvodul ţesut din genele ochilor ei cenuşii, fără să ştie nici ce să facă, nici ce să zică. Amărăciunea lui furioasă la trecerea celor trei Regi Magi, când intuise greşit situaţia. Lunga călătorie cu trenul, când începuseră să se cunoască, punctul de pornire a tot ceea ce a urmat.

— Şi presupun, de asemenea, a continuat Cabeza de Vaca, ignorând cu totul gândurile ce luau cu asalt capul tânărului american, că ai elaborat deja un raport amănunţit despre descoperirile şi reflecţiile dumitale.

De astă dată, Daniel n-a mai răspuns, doar şi-a dres vocea. Apoi, incapabil să mai mintă, tânărul a mormăit ceva neinteligibil.

— Nu te înţeleg, Carter. Vorbeşte limpede, te rog.

— Păi, nu l-am putut face, domnule.

— Tot nu pricep. Ce n-ai putut să faci? Să găseşti date relevante pentru lucrare sau să redactezi un raport pertinent?

— Niciuna, nici alta.

Lui Cabeza de Vaca i-a scăpat un gest de uimire. Unul de o elegantă austeritate, o simplă grimasă într-un colţ al gurii. Suficient.

— Eşti atât de amabil, dacă nu te deranjează, să-mi explici motivul? Daniel a tuşit din nou.

— Chestiuni personale?

— Deosebit de personale, domnule.

Aşteptările lui nesfârşite la uşa Facultății de Farmacie, dornic s-o vadă coborând scările în grabă, cu brațele pline de cărți şi cu paltonul doar pe jumătate îmbrăcat. Telefoanele pe care şi le dădeau la cele mai nepotrivite ceasuri pentru a-şi spune cine ştie ce prostie, sărutările prelungite, pe care şi le furau pe ascuns în orice cotlon, în penumbră. Miile de plimbări pe străzile Madridului, când se țineau de mână şi încercau să se învețe unul pe altul propria limbă, despărțiți de un ocean şi apropiați pe loc de puterea iubirii. Aurora îl învăța limba ştiinței şi a laboratorului, cuvinte uzuale cu parfum de familie, de copilărie şi de curtea şcolii. Daniel o învăța substantive simple, verbe şi adjective elementare în primii paşi făcuți, prin dragoste, către limba engleză. *Aurora is beautiful, Aurora is gorgeous. I love Aurora from the morning until the night.*

Cum să-i povesteşti despre aşa ceva acestui minuțios filolog?! Cum ar putea să înțeleagă medievistul mutilat, pierdut în lumea lui de codice şi pergamente, frigul dezolant care îl încerca ori de câte ori mergea singur, lovind pietrele cu piciorul sub lumina felinarelor, după ce, pe la zece seara, o lăsa pe Aurora la cămin?! Ce putea şti acest profesor despre cum se simțea el închis noapte de noapte în odaia din locuința portăresei, culcat în patul acela cârpăcit, evocând în beznă trupul cu oase lungi, pielea mătăsoasă, căldura pe care o emana?!

De astă dată, profesorul şi-a dres vocea. După care a pus o întrebare. Un pic retorică, desigur. Dar, la urma urmelor, o întrebare care aştepta un răspuns.

— Vorbim, cumva, despre o doamnă?

Neputincios în fața inevitabilului, Daniel a încuviințat.

— *Homo sine amore vivere nequit...*

— Poftim?

— Spuneam, Carter, că omul nu poate trăi fără iubire. Şi cu atât mai puțin pe pământ străin.

— Eu... mă rog, adevărul e că...

— Nu te mai chinui, băiete, nu intenționez să-ți încalc viața privată. Dar, dacă îmi îngădui, aş dori, totuşi, să-ți dau un sfat.

Daniel intuia ce avea să-i spună Cabeza de Vaca. Nu se aştepta la o dojană plină de acreală, profesorul nu era genul. Cu toate acestea, simțea că avea să urmeze o morală în toată regula. Şi pe drept cuvânt. Aminteşte-ți că ai răspunderi şi obligații contractuale, i s-a părut că aude înainte ca vorbele să fie rostite. Aminteşte-ți că bursa Fulbright pe care ai primit-o finanțează un proiect universitar, nu o aventură sentimentală. Aminteşte-ți că atât profesorul Andres Fontana, cât şi eu ți-am acordat toată încrederea noastră. Ocupă-te, pentru moment, de ceea ce-i cu adevărat important pentru cariera dumitale. Uită de iubirile trecătoare şi dedică-te muncii.

De pe buzele bătrânului franchist nu s-au desprins, totuşi, asemenea cuvinte. Nici măcar altele, diferite, dar care să transmită un mesaj similar.

— Dar mai înainte am o întrebare. Cu mâna pe inimă, eşti convins că nu vorbim de o zburătoare călătoare?

— O zburătoare adică o pasăre, vreți să spuneți? a întrebat confuz tânărul.

— Mă tem că sensibilitatea dumitale metaforică nu funcționează astăzi prea bine, tinere. Permite-mi să reformulez întrebarea în alți termeni: eşti sigur că nu-i vorba de un simplu extaz tranzitoriu?

— Cred că tot nu înțeleg sensul cuvintelor, domnule, a recunoscut Daniel, fără să-şi poată ascunde tulburarea. *Estaz* ați spus?

Brusc, Cabeza de Vaca a pus capăt jocului lingvistic; apoi, înarmându-se cu răbdare, a încercat să se explice cu mai mare precizie.

— Te întreb dacă ai într-adevăr voința de a te angaja, dacă ai dorința de fier de a depăși toate adversitățile. Râvna de a rezista și de a lupta amândoi cu nenorocirile pe care ți le va hărăzi viața, nenorociri care, ținând seama de situația dumitale particulară și, dacă îmi permiți să-ți vorbesc cu toată sinceritatea, prevăd că vor fi câteva...

Daniel s-a foit în scaun, căci nu putea asimila întrebările profesorului, care păreau să-l descumpănească tot mai mult. Văzând că nici metaforele, nici divagațiile nu păreau să-l ducă nicăieri, profesorul a decis s-o spună de-a dreptul.

— Ca să înțelegi odată pentru totdeauna, băiete: ești sigur că ea este femeia vieții dumitale?

În sfârșit. În sfârșit, pricepuse. În sfârșit, Daniel n-a mai șovăit...

— Sută la sută, domnule.

— Atunci n-o lăsa să-ți scape, amice.

Sprijinindu-se în cârjă, Cabeza de Vaca îi privea de la fereastră cum se îndepărtau cu pași lipsiți de griji ai celor imuni la orice primejdie aflată dincolo de propriile sentimente. Brațul ei îi strângea cu putere mijlocul. Brațul lui îi înconjura umerii, de-a curmezișul pletelor răzvrătite, trăgând-o spre el. Intuia că vorbeau fără oprire, că el îi povestea despre cele întâmplate cu câteva minute mai înainte între pereții biroului său.

Îi văzuse sărutându-se în fața scării de la intrare, străini de lume sub soarele călduț de iarnă, în vreme ce briza întorcea paginile caietului cu notițe de la cursul de știința alimentației, din care Aurora citise în timp ce-l aștepta. Apoi ea i-a șoptit ceva la ureche, iar el a râs cu poftă și a sărutat-o iar. Cabeza de Vaca știa prea bine ce efemeră era fericirea, cât de simplu și de brutal pot loviturile sorții să distrugă

ceea ce ne iluzionăm că-i stabil şi durabil. Cu toate acestea, şi-ar fi dat şi singurul picior ce-i mai rămăsese ca să simtă în suflet iubirea splendidă şi încrezătoare pe care o trăia fiecare din ei.

Apoi, printre săli de curs şi mângâieri, eprubete, promisiuni şi biblioteci, în faţa lui Daniel Carter şi a Aurorei Carranza primăvara şi-a arătat, în cele din urmă, mugurii. Şi uite-aşa, zi de zi, aproape pe nesimţite, doar pentru că-i deschidea ochii acelui tânăr american pe care îl pasionau Spania, literatura ei şi o femeie, medievistul mutilat şi melancolic şi-a scos capul din propria-i vizuină. Şi a văzut că afară era lumină. Că lumea mergea înainte, rănile se vindecau şi oamenii se iubeau. Până ce a sosit vacanţa din săptămâna Mare şi, cu ea, momentul în care Aurora a trebuit să se întoarcă inevitabil acasă. Tinerii s-au despărţit pe acelaşi peron din gara Atocha care îi întâmpinase după acea călătorie cu trenul ce li se păruse amândurora că durase doar cât un suspin[63]. Trei luni intense rămăseseră în urmă, îi aştepta o despărţire de unsprezece zile. „O să-mi lipseşti[63], „tu mie mai mult", „tu mie şi mai mult", „să-ţi aminteşti de mine", „şi tu de mine", „eu îmi amintesc deja..."

Încă dinainte de plecarea fetei, Daniel şi-a propus ferm să profite la maximum de acele zile. După întâlnirea din februarie cu Cabeza de Vaca, hotărâse să-şi revină. Şi a izbutit. Cu Aurora mereu aproape şi iubirea pentru ea

---

63 Aluzie la foarte popularul dans (pasodoble) spaniol *Suspiros de Espaiia (Suspinele Spaniei),* compus în 1902 chiar la Cartagena de Antonio Alvarez Alonso şi pus ulterior pe versurile lui Juan Antonio Alvarez Cantos (1897-1964). Alvarez l-a interpretat întâia oară In cafeneaua La Palma Valenciana de pe Caile Mayor din Cartagena, punându-i titlul după numele de *suspiros* pe care îl purtau bezelele din cofetăria Espaiia. Pentru exilaţii de după Războiul Civil, acest dans simboliza dorul de patria pierdută.

neştirbită, dar fără să-şi piardă privirea de ansamblu şi raţiunea, a reuşit să-şi reia cu paşi fermi activitatea. Dar acum tânăra plecase, iar planurile lui se prăbuşiseră imediat ce devenise conştient de absenţa ei. În a treia zi fără Aurora, pe Daniel nu l-a mai interesat nimic. Incapabil să aprecieze greutatea primei lor despărţiri, nu intuise ce mult avea să-i lipsească fata. A hotărât atunci să stea în casă, fiindu-i dor de ea cu furie, ca şi cum îi lipsea aerul. Aştepta un telefon de-al ei ori o scrisoare întru totul imposibilă, dat fiind că Aurora era plecată de prea puţină vreme. Se apucase să cântărească şi viitorul.

— Dar ce-i cu tine, fiule, că te bălăbăni toată ziulica dintr-un loc într-altul ca un suflet chinuit?

Întrebarea văduvei vădea neliniştea. Aproape îngrijorarea maternă. În timp ce gătea, doamna Antonia îl auzea pe Daniel cum intra şi ieşea necontenit din camera lui, incapabil să citească dintr-o carte mai mult de zece minute. În timp ce călca, femeia îl vedea umblând posac prin toate colţurile casei, ca un leu în cuşcă, deschizând şi închizând uşile fără niciun rost, bombănind, schimbând fără motiv locul lucrurilor. La primele ceasuri ale dimineţii, Daniel gonea pe pistele de atletism din Oraşul Universitar, un obicei pe care îl avea din vremea când studia la Pittsburgh şi pe care îl reluase de cum se instalase în Madrid. Pe la jumătatea după-amiezii tânărul se apropia de cafeneaua Viena cel mult ca să bea o cafea cu lapte. Restul zilei nu se concentra decât asupra simţămintelor care îl chinuiau.

— E din cauza feteiăleia după care umbli zăpăcit de colo până dincolo de la Paşte încoace, aşa-i? Blonda aia lungă şi slabă, în palton albastru, cu care te-am văzut săptămâna trecută pe strada Altamirano? I-a iscodit, în sfârşit, doamna Antonia, în timp ce îi stropea cu degetele o cămaşă de călcat.

— Mata crezi că are să vină cu mine în America când va trebui să plec? a întrebat-o Daniel brusc.

Nu, fiule, nu, a fost gata să-i spună văduva; asta n-o crede nici popa. Dar, înainte de a deschide gura, a pus fierul de călcat deoparte şi s-a uitat la el.

Luase o mandarină din fructiera de faianţă care trona pe masa din sufragerie şi o curăţa pe îndelete, cu privirea în jos şi părul căzut peste faţă, preocupat să îndepărteze coaja rugoasă ca şi cum sub ea avea să-şi afle soluţia necazurilor. Un băiat atât de bun, atât de străin şi, totuşi, atât de apropiat, şi-a spus doamna Antonia. Atât de mare, că în casa portăresei totul părea mic pe lângă el. Cu accentul şi modul lui de a vedea viaţa, care ei i se părea ciudat şi totodată gingaş.

— Până peste urechi, a spus văduva, aşezându-se în faţa lui.

— Ce spui?

— Că eşti îndrăgostit de ea până peste urechi, băieţaş.

Daniel nu notase încă această expresie în caietul lui de cuvinte, dar a intuit ce voia să spună femeia.

— Presupun că da.

— Şi tot socoteşti cât ţi-a mai rămas până pleci acasă la tine şi nu-ţi ies socotelile.

— Mai puţin de trei luni, atât mi-a rămas.

Portretul decolorat de la nunta Antoniei cu răposatul Marcelino şi imaginea lunii martie din calendar, reproducerea unui tablou de Julio Romero de Torres[64], îi priveau ca întotdeauna de pe perete. La radio, Marife de Triana cânta molcom *Torre de arena[65]:* „ca plânsul sufletului

---

[64] Pictorul spaniol Julio Romero de Torres (1880-1930) a cultivat o artă realistă, cu pregnante aspecte sociale. Tematica sa predilectă au constituit-o figurile feminine plasate într-o ambianţă crepusculară.

[65] „Turn de nisip” (sp.).

meu îmi sunt suspinele, bată-mă Dumnezeu, martori fideli ai agoniei ce-mi arde inima". Dacă ar fi dat atenție acelei strofe, Daniel s-ar fi simțit părtaş sufleteşte cu cântăreața.

— Fiindcă zic eu că pe-aici, chiar de-ai vrea, tot nu poți rămâne, a încercat văduva marea cu degetul, măsurându-şi vorbele.

— Să rămân aici, ca să fac ce? Cum să-mi câştig eu existența în țara asta, ce viitor mă poate aştepta? Cel mult aş putea da câte-o lecție particulară de engleză, dar aici aproape pe nimeni nu interesează altă limbă străină decât franceza, a replicat Daniel, fără să-şi ridice privirile de pe o nouă mandarină. Curățase deja patru şi încă nu mâncase niciuna. Dar, dacă ea ar accepta să vină cu mine, mai târziu, poate că...

Doamna Antonia a dat din cap resemnată, a suspinat, apoi şi-a întins mâna ei tăbăcită şi înțeleaptă peste fața de masă lucrată cu croşeta.

— N-ai înțeles, Danielillo, fiule, încă nu te-ai prins.

— Nu m-am prins de ce?

— Nu te-ai prins că nu-i vorba dacă fata vrea să meargă cu tine sau să rămână aici pentru ce-o mai rămâne, l-a lămurit văduva, strângându-l tare de încheietura mâinii. Fiindcă aici nu contează nici cât negru sub unghie ce vrea ea.

— Dar...

— Aşa că ori treci pe la biserică înainte de plecare, băiețaş, ori nu mai e nimic de făcut.

Capitolul 24

Era în Marțea Mare, pe la amiază. Ora întoarcerii acasă, ora mesei. Trei persoane se îndreptau spre Zidul Mării, după ce-şi luaseră apetitivul la Mastia, sporovăind despre lucruri lipsite de orice însemnătate cu însuflețirea firească a unei

familii reunite în vacanță. Până când Aurora l-a văzut. Cu coatele pe balustradă, cu marea în spate, Daniel aştepta. Confuză, aproape ameţită, tânăra s-a scuzat în faţa părinţilor.

Iar tânărul s-a înduioşat din nou când i-a zărit pletele şi chipul, când s-a uitat cum se apropia cu mersul ei elastic, când a avut din nou în faţa ochilor gura ei, pentru care şi-ar fi vândut sufletul diavolului fără să stea pe gânduri. Cu mare greutate s-a abţinut să o sărute.

— Ce cauţi aici? a izbutit Aurora să-l întrebe în şoaptă, şi nimic altceva. Tonul ei trăda un amestec de nervozitate şi stânjeneală.

— Am venit să te rog să-mi fii soţie, a zis Daniel, ducându-i mâna la faţă. Aurora l-a oprit. Ambele, mângâierea şi cererea în căsătorie, au rămas în vânt.

— Aici nu, Daniel, aşa nu, a bâiguit tânăra.

— Nu pot să mă întorc în ţara mea fără tine, trebuie să vii cu mine.

Explicaţiile lui ar fi putut continua la nesfârşit, dar n-a mai fost vreme. În spate, de pe cealaltă parte a străzii, au auzit o voce. A mamei, mai precis, chemându-şi fiica pe un ton tăios ca un cuţit de luptă.

— Să nu îndrăzneşti, nebunule... a şoptit Aurora.

Prea târziu. Când să-l oprească, Daniel o luase deja de mână şi o ţâra spre trotuarul de vizavi.

— Mă numesc Daniel Carter, sunt american şi aş vrea să vă cer fiica de soţie. Învăţase fraza pe de rost. O repetase de câteva zeci de ori. Pe când portăreasa spăla vasele în chiuveta din bucătărie, întindea rufele în luminator sau era lângă plită şi gusta lintea să vadă dacă-i mai trebuie sare, Daniel, aşteptând să fie corectat, o asurzise, repetându-şi fraza ca pe o litanie. De aceea i-a şi ieşit perfect. De nota zece. Dar nu era pregătit pentru reacţia lor.

Farmacistul Carranza a amuțit, incapabil să articuleze ceva coerent şi privindu-i neîncrezător pe cei doi complici din acea situație absurdă. Mama, înfuriată şi încruntată, o aristocrată, după broşa cu perle de pe rever, a pronunțat, în sfârşit, sentința.

— Mi se pare că sunteți în eroare, tinere domn. Apoi l-a măsurat cu îngâmfare de sus până jos.

— Vă rog să aveți amabilitatea de a ne lăsa în pace, a adăugat.

— Doamnă Carranza, eu...

— Acasă, Aurora, a zis cu glas poruncitor.

— Nu, a ripostat fata, îndărătnică, prinzându-se de brațul lui Daniel cu amândouă mâinile.

— Acasă chiar acum, am zis, a repetat mama cu şi mai mare elan.

— Doar o clipă, doamnă...

Semeață, mama l-a ignorat o dată în plus. Pe stradă s-au ivit câțiva trecători; nu s-au oprit, dar, curioşi, au privit scena cu coada ochiului. Mama i-a salutat scurt şi le-a zâmbit mai fals decât o monedă de lemn. Pe măsură ce trecătorii se îndepărtau, ea a revenit la cei doi.

— Hai să nu ne dăm în spectacol în plină stradă, Aurora, a şuierat printre dinți, încercând să-şi stăpânească furia. Ce, am înnebunit cu toții? De unde a mai apărut şi neobrăzatul ăsta, ce cauți tu cu el? Acasă imediat, să nu mai spun o dată!

— N-am de gând să plec până nu-l ascultați.

— Aurora, îmi pierd răbdarea...

— Doamnă, vă rog... a insistat Daniel pentru a treia oară.

— Lăsați-ne în pace, am zis! a chirăit doamna Carranza aproape isterică. Trecătorii au întors capetele din depărtare, iar mama, descompusă, a coborât tonul, dar fără să-şi atenueze acreala câtuşi de puțin. Dar ce ți-ai închipuit dumneata, pentru Dumnezeu?!

Chiar atunci, nemaiputând să suporte tensiunea, Aurora a izbucnit în plâns. Nu s-a mai reținut, era neconsolată, în lacrimile ei amestecându-se frustrarea, furia şi tristețea. Daniel a dat s-o îmbrățişeze şi s-o mângâie, dar de data asta l-a oprit tatăl, în sfârşit ferm.

— Fii amabil, tinere, pleacă odată, a spus domnul Carranza cu autoritate, în timp ce o trăgea pe Aurora spre el. Vino, fata mea, să mergem şi noi.

Înțelegând că îndrăzneala tocmai îl costase ceva ce nu luase în calcul, Daniel şi-a luat seama.

— Mai vorbim noi... i-a spus Aurorei în loc de la revedere. Cu un chip impenetrabil, mama şi-a făcut iarăşi auzită vocea.

— În această chestiune s-a spus deja totul! N-o să îngăduim cu niciun chip ca fiica noastră să se vadă cu un străin necunoscut, înțelegi? Şi cu asta, basta! Să nu te mai apropii niciodată de ea. Niciodată!

— Dar trebuie să mă ascultați, chiar de-ar fi şi altă dată, vă rog. Vreau doar... Vorbele i-au răsunat în gol, căci, înainte ca Daniel să-şi termine fraza, cei trei porniseră deja să străbată cei câțiva paşi care-i despărțeau de porticul casei lor. Mama, încă furioasă. Tatăl, mut şi gânditor. Iar Aurora, Aurora scăldată toată în lacrimi, sufocată de plânsul ei nemângâiat.

Daniel i-a privit descumpănit cum se îndepărtau, pe când deasupra lui țipau câțiva pescăruşi. Şi, pentru întâia oară, l-au cuprins îndoielile.

În cele peste şase luni de când era în Spania, se străduise neîncetat să afle o explicație care să scuze cât de cât miile de purtări fără sens la care asista adeseori. Cunoştea apatia spaniolilor dinaintea constrângerilor, lipsa de reacție şi spirit critic, orgoliul lor îndărătnic. Lâncezeala lor refractară în fața progresului şi gândirea lor proverbial de fanatică, incompatibilă cu orice urmă de modernitate. Urmând

sfaturile lui Cabeza de Vaca, Daniel se străduise, totuşi, să ocolească simpla anecdotă şi cea mai banală superficialitate. Încercase mereu să afle o justificare pentru orice, o explicaţie raţională, care să apere tot ce nu putea fi apărat sau să facă digerabil orice fapt complex. Adeseori tratase cu o indulgenţă mai mult decât generoasă nişte absurdităţi imposibil de asumat. Respectă-ne poporul, băiete, nu ne judeca simplist, îl rugase bătrânul franchist, când se întâlniseră pentru întâia oară, în Madrid. Iar Daniel Carter aşa şi făcuse. Până când acel mod de a privi lumea prin geamul condescendenţei nu s-a mai îndreptat doar asupra a ceea ce-i era străin, ci s-a întors şi împotriva lui, sărindu-i la jugulară. Şi atunci l-a durut. Şi, chiar luptând împotriva durerii, n-a putut decât să accepte că sufletul patriei lui de adopţie putea deveni şi ingrat, şi nedrept.

În acea după-amiază Daniel n-a mai reuşit s-o revadă pe Aurora. Era devreme când s-a dus s-o aştepte în faţa casei sale, dar fata n-a ieşit. Nu s-a arătat la vreo fereastră, silueta nu i s-a profilat în vreun balcon. I-a telefonat dintr-un bar plin de zgomot, cu o fisă pe care a cerut-o unui chelner din spatele tejghelei. O voce acră i-a răspuns că Aurora nu era acasă, iar Daniel a ştiut că vocea minţea. A căutat-o fără noroc şi la farmacie, presimţind că acolo n-avea să dea decât de Gregorio şi de muşterii lor: proprietari de indispoziţii şi cusururi. Apoi a hoinărit dezorientat, trist, fără să priceapă nimic. Paşii i s-au încrucişat cu ai unor bărbaţi cu tunici lungi şi toci sub braţ şi cu ai unor femei cu haine negre şi *mantilla*[66], şi şi-a amintit de zilele fericite de la Madrid, când Aurora îi vorbise cu afecţiune despre cum întâmpinau săptămâna Mare în oraşul ei. Despre sărbătoarea pe care el o bănuia fascinantă şi care acum,

---

66 Spania îl poartă numai la evenimente importante: procesiunile din Săptămâna Mare, nunţi, coride etc.

fără să poată pricepe nimic şi prin prisma umorului său negru, începea să i se pară tot mai sinistră. Bună pentru oamenii cavernelor, a pus diagnosticul mintea lui de american originar dintr-un mare oraş industrial. Pentru oameni aidoma celor doi soţi care, chiar în acea dimineaţă, îl dispreţuiseră fără subtilitate, bunăoară.

Chinuindu-se să adoarmă, căci somnul nu se prindea de el nici la două noaptea, Daniel n-avea cum bănui că protipendada din Cartagena ştia deja că un străin de reputaţie incertă le ceruse soţilor Carranza mâna fiicei lor în plină stradă. În odaia lui de la pensiune nu ajunsese murmurul conversaţiilor care, de la întâlnirea cu părinţii Aurorei pe bulevardul Muralla, circulau în tot oraşul, săltând şi ricoşând de la buzele cele mai gureşe la urechile cele mai alese. Cum te văd şi cum mă vezi, în mijlocul străzii, chiar aşa, da, da, lui Marichu era să-i vină rău, iar Enrique a amuţit, ce să facă, o haimana ori Dumnezeu ştie ce, se zice că puişorul n-are nici serviciu, nici beneficiu, ce neruşinare, fapt e că băiatul n-arată râu deloc, dar spune-mi tu ce-o fi urzind, nimeni nu ştie de unde a venit, ce neobrăzare, un băgăcios, unde-o s-ajungem, poate c-o fi comunist, mai mult ca sigur că şi protestant, sau ateu, cine ştie dacă nu şi mai rău, şi fata s-a-ncuiat la ea în odaie şi zice că nu mai iese, ce obrăznicie şi ce neruşinare, aşa se-ntâmplă când trimiţi fetele să studieze la universitate, şi, deci, cu ce actor spuneai tu că seamănă?

A doua zi, când nu se făcuse nici nouă dimineaţa, Daniel ajunsese deja pe bulevardul Muralla şi stătea pe jumătate ascuns ceva mai încolo, după un palmier, plimbându-şi privirile între marea strălucitoare şi porticul casei în care locuia Aurora. La zece fără un sfert l-a văzut ieşind pe farmacistul Carranza.

Peste o jumătate de ceas a apărut mama, cu unul din fiii ei mai mici, pe care îl supunea unei muştruluieli monumentale.

Scenă se limpezea, dar Daniel a decis să mai întârzie nițel. După lunga aşteptare din ziua anterioară, ştia de-acum pe de rost ferestrele şi balcoanele casei în care locuia familia Carranza, particularitățile ei arhitectonice şi fața arțăgoasă a portarului, un tip pricăjit care răspundea la numele de Abélardo şi care, conştient de tensiunea care pusese stăpânire pe casă şi instruit de soția farmacistului, păzea intrarea cu zelul unui Cerber.

A aşteptat mai bine de o oră şi jumătate, încrezător că soarta i se va schimba, doar în tovărăşia propriilor gânduri şi a pescăruşilor ce survolau portul. O oră şi jumătate bătută pe muchie, până când sosirea simultană a poştaşului, a unui distribuitor de coloniale şi a doi marinari care cărau un pachet enorm a blocat pentru câteva clipe trotuarul din fața intrării. Trebuie să ducem pachetul acesta la locuința colonelului Del Castillo, acest certificat e pentru doamna de Conesa, semnați aici, vă rog, bună ziua, Abélardo, Osasuna a pierdut cu zero la trei, hai că ai încurcat-o cu pronosticurile, aşa nu ne mai scoate pronosportul din sărăcie toată viața, ajută-mă cu sacul ăsta de cartofi, haide, şi apoi îți spun cine va câştiga dintre Betis şi Celtă, că poate pricepi şi dumneata odată.

Din oportuna avalanşă de comentarii fotbalistice şi de alte câteva teme secundare s-a iscat şansa lui Daniel. Gento[67]?

---

[67] Francisco „Paco” Gento Lopez (n. 1933) – fotbalist spaniol care a jucat ca extremă stângă la Real Racing Club de Santander şi la FC Real Madrid, unde şi-a desfăşurat aproape toată cariera sportivă, timp de optsprezece sezoane.

Gento, spui? Haida de omule! Dacă îşi pune Kubala[68] mintea...

Cât ai zice peşte. Înainte ca Abélardo să-şi poată da cu părerea despre pasele maghiarului, din patru paşi mari neauziți, Daniel era deja înăuntru.

Vila avea prestanță şi ascensor, dar el n-a vrut să-l folosească. Năvalnic, cu graba palpitându-i în tâmple, a urcat treptele din trei în trei până la etajul doi. Odată ajuns acolo, Daniel s-a oprit încurcat. Aşteptase acest moment toată dimineața, dar de cum a ajuns sus, l-a cuprins şovăiala. Îl aşteptau două uşi, ambele la fel de bine încuiate, şi el habar n-avea ce să facă. Oare să sune imediat? Era mai bine să aştepte să iasă cineva şi abia apoi să pună întrebări, discret? Timpul trecea în detrimentul lui, din stradă nu mai răzbăteau glasurile microbiştilor. Ascensorul a pornit, cineva urca.

Spre norocul lui Daniel, descumpănirea i-a durat doar până s-a deschis uşa din stânga. Atunci s-a auzit din interior o voce şi el a ghicit cui aparținea.

— Ba da, ba da, sigur că n-am să uit, dar sunteți nişte nesuferite... Hai, la revedere, adio, adio...

Când l-a zărit, bătrâna ciolănoasă şi splendidă, cu părul ca spuma, a mai adăugat ceva. Dar Daniel n-a ştiut ce să-i răspundă. Era prea târziu ca să se facă nevăzut şi era prea zăpăcit ca să acționeze lucid. În cele din urmă, a hotărât să nu se clintească din loc şi să mai aştepte. Trecându-şi rapid degetele prin păr, trăgându-şi manşetele cămăşii pe sub sacou, aranjându-şi nodul de la cravata pe care şi-o pusese ca să fie mai prezentabil, tânărul aştepta orbeşte ceea ce putea să-i ofere, până la urmă, acea temerară ocazie.

---

[68] Laszlo Kubala Stecz (1927-2002) – unul dintre cei mai mari fotbalişti, europeni, fost jucător la FC Barcelona şi antrenor de fotbal în Spania, unde s-a autoexilat.

Surprinsă de prezența unui străin pe palier, doamna a dat ușor înapoi și, cu reflexe rapide, a dus un deget la gură și a murmurat un sonor „sssssttt”. Purta o etolă de zibelină și un colier dublu de perle, iar Daniel a recunoscut-o în ea pe bunica Aurorei, pe care o zărise în treacăt la gară. Era de origine bască și ușor excentrică, iar Daniel și-a adus imediat aminte tot ce-i povestise Aurora despre ea. Toți îi spuneau Nana.

— Dumneata ești americanul care mi-a zăpăcit de cap nepoata, așa-i? a șoptit năvalnic doamna în vârstă.

— Da, doamnă. Mă tem că eu sunt acela.

Nu era vreme nici pentru prezentări formale, nici pentru lămurirea neînțelegerilor; Daniel a preferat să pară un străin seducător decât să piardă ocazia ca Nana să-i dea noutăți despre Aurora și evenimentele din familie.

— Ei bine, află că fata e mai mult vie decât moartă, fiica mea e ca o hidră și nimeni din casă nu mai suportă această situație niciun minut, a continuat bătrâna, de astă dată fără să mai păzească. Am zis că ies să dau o raită, că am multe comisioane de făcut, deși adevărul e că voiam doar să fug de acasă. Dar mi-ar plăcea să vorbim, tinere, așa că, dacă vrei să stai nițel la taifas cu mine, așteaptă-mă peste o jumătate de ceas la Gran Bar.

Și, cu o mână energică și zbârcită, dar cu manichiura perfectă, i-a arătat scara. Clinchetul monedelor din aur care atârnau de brățara ei i-a poruncit lui Daniel să plece imediat de acolo.

— Fata mea e de modă veche, iar ginerele meu, un tip fără sare și piper, a fost primul lucru pe care i-a spus Nana după ce a suflat fumul țigării pe nas.

Daniel o văzuse intrând și se ridicase s-o întâmpine. I-a tras fotoliul ca să se poată așeza și i-a întins o brichetă când a văzut-o punând în portțigaretul din fildeș țigara pe care i-o oferise.

— Sunt mai greoi decât o căruță de pepeni şi nu va fi uşor să-i faci să-şi schimbe părerea, aşa că va trebui să te descurci cu propriile dumitale mijloace dacă vrei s-o duci pe fată în cele Americi.

Pe Daniel l-a năucit uluitoarea linişte cu care bătrâna relata chestiuni personale în fața unui necunoscut şi încă unul din altă țară, presupus duşman al onoarei familiei.

— Şi eu am avut ocazia să trec oceanul în tinerețe, ştii asta, dragul meu? a continuat doamna, după ce a sorbit din vermut. Aveam un pretendent care s-a dus în Argentina, cum îl chema... *Ay, ay, ay,* cum îl chema... Ro... Ro... Romualdo, asta-i, Romualdo, îl chema Romualdo Escudero de la Sierra, chiar aşa, şi să nu cumva să crezi că a plecat pentru că aici nu-i mergea bine, nu, nu, nu, nici vorbă. Era un băiat de familie foarte bună, extraordinară, splendidă, dar a plecat deoarece era un aventurier, un tip dat dracului, un întreprinzător, a şi pus pe picioare acolo o afacere fabuloasă cu... cu... Lapsusul a părut s-o contrarieze pe Nana pentru câteva clipe, dar bătrâna şi-a continuat istorisirea, trecând peste respectiva informație. În fine, orice va fi fost, acum chiar că nu mai are nicio însemnătate. Fapt e că a făcut aur, dar aur, aur curat, ei? Mi s-a povestit că deținea clădiri întregi pe Corrientes[69] şi o fermă în pampas, şi câte altele, dar ştii ce? a întrebat înflăcărată.

— Nu, nu ştiu, a răspuns Daniel, fără să intuiască unde voia să ajungă bătrâna doamnă cu năstruşnica ei istorie.

— Păi, mulți ani mai târziu, am aflat că Romualdo nu s-a însurat niciodată, şi uneori îmi vine să zic că poate n-a făcut-o fiindcă s-a gândit toată viața la mine. Drept să-ți spun, mie nu mi-a părut prea rău când a şters-o fiindcă nici nu-mi dăduse prin minte să plec cu el – unde era să mă

---

[69] Vestit bulevard din Buenos Aires.

duc? – căci pe atunci trăiam atât de bine în Neguri[70]... Aşa că i-am zis pa, la revedere şi am rămas acasă la mine bine mersi. Dar, mai târziu, peste ani, m-am gândit mai bine şi uite că acum îmi spun uneori, oare ce s-ar fi ales de mine dacă mi-aş fi acceptat pretendentul şi m-aş fi dus cu el în Argentina? Păi, cu siguranţă că acum aş dansa divin tangou şi aş vorbi ca argentinienii, cu accentul ăla al lor...

Ochii îi străluceau, brusc visători, că ai unei adolescente, în ciuda celor aproape optzeci de ani adunaţi între ridurile de la ochi. Apoi doamna a stins ţigara cu imensă eleganţă şi a rămas cu privirile pironite pe inelul solitar care-i strălucea pe deget. Un punct de lumină pe mâna ei acoperită de pete, vene şi zbârcituri; un far care lumina trista evidenţă a decrepitudinii. Atunci şi-a coborât glasul şi s-a apropiat de urechea lui Daniel de parcă voia să-i încredinţeze confidenţele ei cele mai tainice.

— Închipuie-ţi ce bijuterii impresionante ar moşteni acum Aurorita noastră. Daniel a dedus imediat că fiica şi ginerele o considerau pe matriarha cochetă şi vorbăreaţă nu mai mult decât o băbuţă aiurită, fără nicio putere de a influenţa deciziile clanului. Sporovăială ei s-a îndreptat apoi spre tinereţea opulentă şi duzinile ei de admiratori de la strălucitoarele petreceri în ritm de foxtrot. Dar a sărit cu brio peste aspectele amare ale propriei vieţi, cele care, conştient sau nu, dispăruseră din capul ei coafat cu un impecabil coc cărunt. Falimentul la care smintitul de taică-său dusese afacerea de comenzi industriale a familiei în nopţile febrile la cazinoul din Biarritz. Zbuciumata ei căsătorie cu un bărbat tiranic, care n-o făcuse niciun moment fericită. Mutarea forţată şi precipitată pe acele meleaguri străine, în căutarea unui viitor care să le îngăduie

[70] Cartier bogat al oraşului Getxo, în Ţara Bascilor.

să-şi salveze mobilele, adăpostite în minele din La Union. Moartea în război a celor doi fii ai ei, când nici nu împliniseră douăzeci şi cinci de ani. Insuportabilele dureri de oase pe care vecinătatea umezelii marine i le provoca iarna şi câte alte neplăceri pe care Nana a preferat să nu le mai pomenească, ocupată cum era să-şi aducă aminte cu nostalgie de o epocă stinsă cu mai bine de jumătate de veac în urmă.

După ce s-a aprovizionat cu alte cinci ţigări din pachetul de Chesterfield al lui Daniel şi a băut cele trei vermuturi pe care ea le ceruse şi el le plătise, bătrâna – „spune-mi Nana şi tutuieşte-mă, dragul meu" – s-a pregătit de plecare. Şi-a strâns etola de blană în jurul gâtului, şi-a pus tabachera în buzunar, închizând-o cu un clic sonor şi s-a ridicat cu o distincţie maiestuoasă în vreme ce el, din spate, îi trăgea scaunul ca să-i facă loc. Apoi, cu un aer complice, în loc de orice alt rămas-bun i-a reformulat lui Daniel ideea pe care i-o comunicase încă de la început:

— Dragul meu, eşti un dulce, dar fiica şi ginerele meu sunt doi neghiobi şi n-au să îngăduie ca tu să le iei pur şi simplu fata cu tine. Şi a surâs, adorabilă printre riduri, aiureli şi roiul ei de amintiri selective. O iubeşti mult, nu-i aşa?

Daniel i-a zâmbit la rândul lui, strângând din umeri, incapabil să-şi dezvăluie sentimentele în mijlocul unui bar, la ora apetitivului.

— Păi, dacă-i aşa, dacă vrei într-adevăr s-o ai alături de tine pentru totdeauna, în locul tău eu mi-aş căuta o pilă bună. Şi, pentru a-şi sublinia ideea, bătrâna l-a bătut afectuos cu palma peste antebraţ şi şi-a coborât uşor vocea. În ţara noastră, comoara mea, totul se obţine cu o pilă bună, ţine bine minte lucrul acesta.

Daniel trebuie că a făcut un gest ciudat, dar bătrâna doamnă l-a înţeles imediat.

— Gândeşte-te, gândeşte-te... Trebuie să existe cineva care să-ţi dea o mână de ajutor.

Şi, fără să-i mai lase vreme să reacţioneze, Nana a suflat pe obrajii tânărului american două sărutări ca două aripi de fluture şi a plecat hotărâtă, de parcă avea tot nouăsprezece ani, iar la intrarea în Gran Bar o aştepta un aventurier întreprinzător, gata s-o ducă peste mări şi ţări în căutarea norocului.

Capitolul 25

Întâlnirea cu Nana l-a îmbărbătat puţin pe Daniel. În fond, totul era practic neschimbat, discuţia dintre ei nu rezolvase nimic şi ea nu-i pusese în mâini nicio soluţie tangibilă. Dar, în ciuda faptului că bătrâna doamnă părea să n-aibă nicio capacitate de manevră în acea bătălie, vorbele ei uşor aiurite îi transmiseseră lui Daniel un suflu de optimism, administrându-i o transfuzie de energie astfel încât să nu se dea bătut.

În drum spre pensiune, Daniel a rumegat sfatul pe care Nana i-l dăduse la despărţire. Îi recomandase să caute o pilă. Una bună. Deşi nu cunoştea multe dintre combinaţiile şi trocurile proprii modului spaniol de a acţiona, bănuia că sugestia bătrânei trecea dincolo de semnificaţia termenului „pilă” pe care şi-o amintea: unealta cu care se ajustează, fasonează, finisează prin aşchiere un obiect dur. Dicţionarul i-a oferit şi sensul figurat. „Pila” favorizează sau ocroteşte pe cineva în ceea ce priveşte pretenţiile, scopurile sau promovările acestuia, spunea dicţionarul. Prinsese sensul, dar neştiind ce-ar putea face cu el, l-a lăsat în stadiu de proiect. În aşteptare.

I-a telefonat din nou Aurorei, tot de la recepţie. Aflase de la bătrâna doamnă că refuza să stea de vorbă cu toţi ai casei, cu excepţia Nanei şi a lui Asunción, doica ei de-o

viață, cea care îi aducea boluri cu supă, crochete şi frigănele, în zadarnica încercare de a o convinge să-şi vină în fire. Dar nimeni n-a răspuns la celălalt capăt al firului şi, la a treia încercare neizbutită, Daniel a renunțat încă o dată. Între timp, din spatele tejghelei lui, portarul Modesto privea cu un ochi la *Justițiarul din Colorado* şi cu altul la Daniel. Printre împuşcături şi amenințări cu iz de Far West, Modesto îl urmărea fără nicio discreție, întrebându-se pe cine tot suna americanul cu atâta insistență şi pentru ce sfârşea mereu prin a trânti receptorul, prost dispus şi fără să vorbească cu nimeni.

— Se pare că dumitale îți place să vii pe la noi, nu-i aşa, amice? a îndrăznit Modesto să-l iscodească, lăsând deoparte pentru moment gloanțele care zburau încoace şi-ncolo, praful şi nechezatul din romanul său. Avea chef să afle o dată pentru totdeauna ce țeluri urmărea oaspetele.

Daniel a încuviințat politicos, fără să dea alte explicații. Dar Modesto a insistat. Era curios să afle.

— Chiar dacă Spania nu-i America, să nu crezi, mister Daniel, că noi trăim cumva rău pe-acilea. Pe ulițele noastre nu umblă câinii cu covrigi în coadă, recunosc, dar, care mai mult, care mai puțin, cu toții mergem înainte, ne creştem copiii cât putem de bine, iar duminicile avem mereu fotbal şi nişte toreadori de nu se poate. Unii chiar au frigider şi să vezi ce berici bune şi reci mai beau... Şi, chiar dacă încă mai funcționează legea ciomagului şi a lui când aşa, când aşa, de azi în care patru zile, nu spun mai mult, toată chestia asta cu turismul o să ne umple de bani în doi timpi şi trei mişcări, ai să vezi dumneata.

Daniel n-a combătut iluzoriile profeții ale portarului, la ce bun să-i dezumfle fanteziile?

— Poate că în țară la dumneata s-o fi trăind şi mai bine, să nu-mi spui că nu, a continuat Modesto tot mai aprins. Cu automobilele alea din filme şi cu blondele alea – ce mai

picioare au şi ce talii! – care fumează ca şerpoaicele şi-s decoltate până la brâu, mamă-mamă, ce bucăţi mai aveţi pe-acolo, aşa-i, mister Daniel? Şi săpunurile alea ale voastre care miros aşa de bine şi nu se sfarmă ca glodu-n mâini, şi brichetele alea de par din argint şi nu se sting neam, ordineotro ar bate vântul, şi cu aparatele voastre de ras, care lasă faţa omului ca fundul de bebeluş, nu ca lama Palmera de-o folosim pe-aici, care ne sfârtecă de arătăm ca Christos, deşi la radio strigă că n-are rival. Păi, nu poţi zice, mister, că n-ai noroc să fii american, cum îţi spun...

— Mă rog, în fine, nu-i chiar aşa... a răspuns Daniel, încercând să stopeze acea debordare improprie despre minunile materiale din propria-i ţară.

— Nu-i chiar aşa, auzi la el... Păi, tocma mie mi-o spui? Eu le aflu pe toate de la cumnatu-meu, ştiai? a insistat Modesto. A venit cu oameni din satul lui aici, în Algameca, şi zice că tipii de la Navy sunt daţi dracului şi au organizat totul ca la carte. Au planuri chiar şi când trebuie să facă un gard, ce să mai zic... Agustín, cumnatu-meu, a povestit că alaltăieri toţi muncitorii spanioli au ridicat o baracă din lemn şi, de cum au văzut că se ţinea pe picioare doar cu juma din cuie, au lăsat-o aşa. Da, după o vreme, vine un sergent dala american, se uită la ea, se tot uită şi zice că jos cu baraca, s-o desfacă şi s-o ridice iar. Fin'că, dacă la instrucţii scrie că se bat cinci sute de cuie, atunci cinci sute de cuie în cap trebuiau să bată. Coaie grele, tipu', ce mai! Aşa că au pus baraca jos şi au construit-o iar, cu cele cinci sute de cuie puse fiecare la locul lui, să mă bată Dumnezeu... Modesto a plescăit şi a făcut un gest admirativ. Daţi naibii americanii ăştia, ce mai, mişto gagii!

Curiozitatea l-a pătruns pe Daniel până în adâncul sufletului şi a început să-l roadă tot mai abitir pe măsură ce portarul Modesto continua să peroreze. Bază, americani, Navy. Un triunghi fix pe măsura speranţelor lui.

— Atunci, a zis Daniel, alegându-şi vorbele în timp ce-şi împingea lin pe tejghea, spre Modesto, pachetul de ţigări Chesterfield, dacă ai un cumnat care lucrează cu compatrioţii mei, asta înseamnă că americanii şi spaniolii au contact zilnic.

— Ba bine că nu, mister, ba bine că nu, a replicat portarul, scoţând din pachet două blonde de Virginia cu filtru. Pe una a pus-o între buze, pe alta la urechea stângă. Păi, nu ţi-am zis că aici e puhoi de americani? Nu demult au dat anunţ la ziare că se caută personal civil spaniol, mi-am depus hârtiile şi eu, dar nu m-au luat, poate oi ştii dumneata de ce, că eu completasem ca lumea formularele alea ale lor. În gheretă şi cu uniformă, ca un general, dumneavoastră intraţi, dumneavoastră rămâneţi afară, să vedem, actele dumneavoastră... Puah! Mare baştan aş fi fost eu cu americanii ăia dacă m-ar fi angajat.

Indiferent la toate acele iluzii profesionale, dar mânat de forţa celei mai pure intuiţii, Daniel a continuat să meargă la sigur.

— Şi spune-mi, Modesto, americanii ăştia vin şi pleacă ori s-au instalat definitiv acolo?

— Păi, după mine, câţiva stau p-aici. Ori, cel puţin, îi vedem din când în când pe străzi, aşteptând în automobile d-alea mari, uneori în uniformă, alteori în cămăşi colorate, nebăgate în pantaloni, să-i vezi cum arată. Încă nu te-ai întâlnit cu niciunul?

Nu. Încă nu întâlnise niciun compatriot, abia dacă ar fi avut vreme în scurtele lui şederi pe acolo. Sau poate că da, dar nici măcar nu se uitase în jur, adâncit în gândurile lui. Dar şi-a adus aminte de ziua în care o cunoscuse pe Aurora în farmacie, când chiar ea îl întrebase dacă nu cumva era un militar de la baza americană. De atunci trecuseră trei luni, lungi cât cele de post. Poate că venise vremea să-i cunoască odată şi-odată.

— Şi dumneata crezi că ar fi vreo problemă dacă m-aş duce acolo să-i văd?

— La bază, zici? Păi, mi se pare că nu ţi-ar prea merge, răspund portarul, plescăind din limbă. Cumnatu-meu zice că acolo totu-i supercontrolat. Ba că permisul, ba că legitimaţia... Ba te opresc la poartă şi nu te lasă să intri. Acu, dac-aş păzi eu intrarea, aşa, de-un presupus, şi te-aş vedea venind...

Potenţială legătură între compatrioţii lui şi „pilăraia" propusă de Nana începuse să prindă formă în mintea lui Daniel, în timp ce portarul, odată dus pe apa Sâmbetei visul lui de-a fi paznic, îşi reluase pisălogeala despre neruşinarea fumătoarelor blonde şi zgârie-norii din filme, toate condimentate cu un pumn de cunoştinţe geografice scoase din romanele cu cowboy şi din aventurile californiene trăite de Coiotul lui Mallorqui[71]. Până ce Catalina, nevastă-sa, s-a înfăţişat la recepţie, înarmată cu un pămătuf din pene şi o cârpă, şi s-a alăturat sporovăielii lor, rezolvând chestiunea cu bunul său simţ caracteristic.

— Da ce-oi fi ştiind tu ce fac oamenii ăştia, Modesto, că doar nu i-ai văzut decât de departe şi ai înaintat hârtiile ca să lucrezi cu ei după ce trecuse termenul! Chiar acum o să-l sunăm pe frate-meu Agustín, care după-amiezile lucrează la un atelier din apropiere. Hai, fă numărul şi, pentru Dumnezeu, nu mai turna atâtea prostii.

Agustín n-a întârziat prea mult. A sosit în salopeta lui albastră şi cu bască, cu unghiile încă pline de unsoare şi mai mult decât dispus să dea o mână de ajutor.

— Spune-mi, prietene, ce vrei să afli, că te pun eu rapid la curent cu tot.

---

[71] Personaj de ficţiune creat de romancierul spaniol Jose Mallorqui Figuerola (1913-1972) în 1943 pe baza altui personaj celebru, El Zorro (Vulpoiul), al lui Johnston McCulley.

Cu câțiva ani mai înainte se deschisese şantierul Bazei Navale Aliate Hispano-Americane, situat între Tentegorra şi Algameca; spre diferență de giganticele construcții de la Rota, de care şi depindeau, lucrările de aici urmau să fie mai mici şi conduse în comun de S.U.A. Şi Spania.

Marina americană funcționa într-un sistem logistic care acoperea toate nevoile, iar personalul se stabilise într-o zonă de munte acoperită de pini, la doi kilometri de oraş. Deşi oamenii urmau să locuiască şi să muncească independent, încă de la început existase o tendință de apropiere a americanilor de viața locală, un comportament stimulat chiar de conducere pentru a crea o atmosferă cordială cele două popoare. În acest scop, se organizaseră manifestări instituționale, dar şi multe altele care, prin firea lucrurilor, impuseseră colaborarea: soțiile marinarilor americani îşi năşteau copiii în clinicile locale, ajutate de moaşe spaniole şi de câte un interpret, copiii spanioli făceau roată în jurul marinarilor ca să le ceară *chewing-gum* în gura mare, iar unii dintre militarii tineri şi burlaci se însurau, în cele din urmă, cu fete frumoase din Cartagena, în vreme ce alții, poate mai puțin romantici, se consolau în permisii cu femeile uşoare de la Molinete, cărora, la sfârşit, le ofereau cu galanterie, pe lângă tariful reglementar, şi câteva bancnote de un dolar, cutii cu lapte condensat sau un pachet de Philip Morris.

Dar toate aceste amănunte avea să le afle Daniel abia în zilele următoare şi din alte surse. Atunci, totuşi, dintre explicațiile fratelui Cătălinei (anecdote interculturale ca, bunăoară, aceea cu cuiele, sergentul şi baraca), pe el l-a interesat doar un singur lucru: să afle unde naiba putea să dea de compatrioții lui şi cum să aibă acces la ei.

— Păi, îți spun eu, amice, a stabilit cumnatul, trăgând un ultim fum dintr-o țigară Ideales scuturată, că fără hârtii şi alte chestii de-astea, după mine, ăştia nici bariera n-au s-o

ridice pentru dumneata. Alta e să-ți întâlnești compatrioții pe stradă sau în baruri, că la toți le place să stea la o tacla.

Dezbaterea aceea spontană a continuat la recepția pensiunii, întreruptă din când în când doar de sosirea ocazională a câte unui client inoportun, căruia nimeni nu-i dădea nicio atenție, absorbiți cum erau de fabuloasele aventuri comune ale acelor triburi atât de deosebite unul de altul. Cu Modesto sprijinindu-și coatele pe tejghea, cu Agustín și Daniel în fața lui de cealaltă parte a recepției. Cu Catalina care își trecea pe-acolo cârpa și pământuful din pene cam fără tragere de inimă, intervenind uneori în discuție.

— Și dacă m-aș duce să le fac o vizită la ei acasă, credeți că m-ar primi? a propus Daniel la nimereală, într-o încercare impetuoasă de a găsi o soluție.

— Pffff... habar n-am, a mărturisit Modesto, trecându-și mâna prin părul rar și fără să aibă, în realitate, nici cea mai mică idee despre cum aveau să reacționeze acei străini într-o asemenea situație.

— În Tentegorra sunt deja instalați, că pe-acolo și-au construit deja niște căsuțe minunate. Cu mașină de spălat, încălzire centrală și covoare din alea lipite de podea în toate odăile, după cum mi s-a povestit, a adăugat cumnatul, suflând fumul într-o parte, după ce își aprinsese altă țigară cu bricheta lui. Mi-au zis chiar că aproape de locul acela au un teren cu iarbă unde se joacă cu un băț și-o mingiuță, pe care încearcă s-o bage într-o gaură. Cum se cheamă asta, mister? Gor? Gos? Ceva ca „gol”, dar fără poartă...

— Golf, l-a lămurit Daniel, rezolvând în graba mare chestiunea lexicală ca să nu mai piardă vremea. Și acolo militarii trăiesc singuri sau cu familiile?

— După mine, zic că stau și cu nevestele, a sărit Modesto cu entuziasm reînsuflețit, fiindcă, altfel, spuneți-mi și mie cum de umblă singure iepele astea cu care mă întâlnesc eu

din când în când şi care poartă pantaloni foarte strâmţi, de-mi vine să... să...

— Ho, gata, Modesto, că acu te-nfâerbânţi şi pe urmă îţi creşte tensiunea, l-a admonestat Catalina, scoţându-l din acel delir. Apoi femeia şi-a pus pămătuful din pene sub braţ şi i s-a adresat lui Daniel, încercând să facă puţină ordine în discuţia haotică, ce părea să nu ducă nicăieri. Dar dumneata, mister Daniel, dacă nu-s prea indiscretă, de ce eşti aşa de interesat să-ţi vezi compatrioţii, ca să-ţi găseşte de lucru la ei sau pentru ce altceva?

Cele trei perechi de ochi ale interlocutorilor lui de taifas aşteptau o explicaţie suculentă, dar un client abia sosit ciocănea insistent cu cheia în tejghea, nemulţumit că portarul nu-i dădea nicio atenţie.

— Mă rog... e vorba de ceva mai... mai... mai familial, am putea spune.

Chiar dacă Daniel nu le-a mărturisit tot adevărul, nici nu i-a minţit prea tare. La urma urmelor, pe termen lung, voia să aibă o familie cu Aurora.

— În acest caz, în locul dumitale, dacă îmi permiţi, ştii ce-aş face?

Toţi s-au uitat la Catalina. Daniel, dornic să afle, o dată pentru totdeauna, soluţia. Fratele ei, pentru că erau rude de sânge. Şi Modesto, fiindcă ştia că, deşi n-avea nici fundul de alabastru, nici sânii voluptuoşi ai iepelor de la Hollywood, Catalina dovedea multă pricepere în problemele practice ale vieţii.

— Cum ziceam, a început ea, punându-şi cârpa într-un buzunar, în locul matale eu m-aş duce chiar mâine să caut nişte muieri. Fiindcă noi, muierile, înţelegem întotdeauna mai bine chestiunile de familie. Şi după aceea, dacă e nevoie, ele au să vadă cum pot să rezolve soţii lor ce-i de rezolvat.

Lumina, Catalina a fost lumina de la capătul tunelului. Aşa cum, în noaptea tulbure în care avusese febră, sandvişul ei cu omletă i se păruse ca ploaia în deşert, ea reuşise acum să-i sugereze posibilul flanc pe care putea începe să acționeze.

— La ce oră se termină lucrul la bază, Agustín? a întrebat grăbit Daniel, aranjându-şi haina şi uitându-se la ceas. Patru şi douăzeci.

— La cinci fix sună o sirenă, uuu, şi toți încep să se fâțâie de colo până dincolo, şi atunci...

Cât de tare a resimțit Daniel în acel moment lipsa vechilor lui pantofi sport cu care ieşea zilnic să alerge în Madrid!

— Modesto, mi-ai putea chema un taxi, te rog? a cerut Daniel, punând capăt atât visurilor acestuia, cât şi prolixelor istorioare ale cumnatului Agustín.

— E ca şi făcut, mister. Nu vreți să vă însoțesc cumva?

Capitolul 26

De cum a sosit acolo, Daniel s-a simțit brusc smuls din realitatea Miercurii Mari de pe țărmul Mediteranei şi purtat ca prin farmec într-un ținut anonim din țara lui.

Dinaintea ochilor i se deschidea ceea ce părea a fi o zonă rezidențială suburbană din orice oraş american mediu. Case moderne, cu acoperişuri în două ape, înconjurate de un gazon imaculat, hidranți roşii pe trotuare şi copii blonzi în blugi, care se jucau cu un *frisbee* pe iarbă.

A mers cam sceptic şi fără grabă, cufundat în experiența suprarealistă care, în doi timpi şi trei mişcări, îl teleportase într-un cartier oarecare din Ohio, Connecticut sau North Carolina, până ce câteva locuitoare ale zonei cu bebeluşi în brațe şi copilaşi printre picioare, au intuit, după aspectul lui, ce naționalitate avea şi l-au salutat în propria-i limbă. *Hi! Hello! Hi! Are you American? How re you doing?*

În cei câțiva metri care-l despărțeau de ele, a luat o decizie. Pe moment, nici vorbă să le spună adevărul. Nici vorbă să-şi exprime deschis intențiile. De fapt, nici lui Daniel nu-i era încă prea limpede cum putea să traducă în limba lor comună conceptul difuz al pilei spaniole pe care o căuta.

Erau şase sau şapte mămici, şase sau şapte concetățene de-ale lui, care reprezentau prototipul logodnicei pe care el ar fi trebuit s-o aleagă, dacă voia să înainteze fără piedici spre un viitor paşnic şi lipsit de sinuozități. Dar, la vremea aceea, Daniel călătorise suficient ca să ştie că viața îşi schimbă cursul la fiecare cotitură. Aşa că, în loc să se îndrăgostească de o tânără americancă la locul ei, fără prejudecăți şi complicații, fiul dentistului din Morgantown, West Virginia, nu numai că o luase pe arătură cu destinul profesional visat de familie pentru el, dar alesese şi în materie de amor s-o rupă cu tradiția, punându-şi simțămintele în slujba spiritului Occidental. Şi acum se găsea chiar acolo, încercând să afle cum putea să fie acceptat în acel oraş cu purtări de neconceput pentru mintea lui, unde, an de an, oamenii comiteau varii extravaganțe, purtându-i pe umeri pe Iisus coborât de pe cruce şi pe Fecioara Primei Patimi sau închizându-l pe Sfântul Petru într-un arsenal militar, în ritm de pasodoble. Poate că tocmai de aceea a preferat să le ofere compatrioatelor lui doar o jumătate de adevăr. În orice caz, el s-a străduit din tot sufletul. Voia să le câştige de partea lui, fără să ştie încă bine nici cum şi nici de ce.

— *Awesome!*

— *Amazing!*

— *Se interesting!*

Acelea au fost, alături de o întreagă revărsare de surâsuri şi gesturi o admirative, câteva dintre reacțiile americancelor când Daniel, printre saluturi şi prezentări, a început să le

înşire aventurile lui într-o Spanie pe care ele abia dacă o cunoşteau. Nopți în castele medievale cu fantome printre ruine, vizite la crame pline de butoaie gigantice şi la bazilici de câteva ori mai mari decât un teren de baseball.

Wow! Fascinațing! Really? Istorioarele care treziseră reacții atât de entuziaste ar fi putut continua la sfârşit, dacă soții doamnelor nu s-ar fi alăturat, după câteva momente, trecerii în revistă în plină stradă a aventurilor lui de călătorie. Doi au sosit pe jos şi trăgând după ei crose de golf, aşa cum prevăzuse cumnatul Agustín, alți trei s-au înfățişat cu maşinile şi în uniforme. Dincolo de îmbrăcăminte, toți păreau după acelaşi tipic: condiție fizică excelentă, zâmbet larg, înalți de statură, păr foarte scurt. L-au salutat strângându-i cordial mâna şi au schimbat cu Daniel câteva fraze prieteneşti. Ce mai faci, ce surpriză, specialist în literatură care vasăzică, dom'le, ce interesant.

Până ce au început să vorbească între ei şi Daniel a încetat să mai joace rolul principal. Fiecare nou-sosit avea ceva de povestit, atenția soțiilor s-a îndreptat în alte direcții şi steaua lui Daniel, ca finalul unor focuri de artificii, a scăzut în intensitate, până ce s-a stins. Gloria sa durase ceva mai mult de o jumătate de ceas şi, ceea ce era mai rău, părea că n-o să se mai bucure de alta. Senzația că şansa îi scăpa iremediabil ca apa printre degete era tot mai pregnantă pe măsură ce grupul se destrăma. Păi, hai noroc, bătrâne, la revedere, să-ți meargă bine, i-au spus ei. Încântate de cunoştință, Dan, Dumnezeu să-ți ajute să te bucuri, de aventurile tale, i-au spus ele. Punct şi de la capăt.

Fiecare cuplu s-a îndreptat spre casă, târându-şi vlăstarele şi degajând peisajul de râsetele copiilor şi sporovăielile adulților. Pe măsură ce grupul se tot diminua şi liniştea lua în stăpânire zona până atunci plină de zarvă, dezamăgirea lui Daniel creştea. Poate că adoptase maniera

greşită, şi-a zis în timp ce una dintre ultimele familii se îndepărta, întorcându-i spatele. Poate făcuse o greşeală dându-se drept un simplu compatriot rătăcitor prin lume, un student simpatic lipsit de ocupație. Poate că ar fi trebuit să le vorbească mai limpede şi mai direct, să le descrie dispreţul furios al părinților Aurorei, rezistența ei tenace, strădania lui de a găsi cu orice preţ cheia ori calea de-a nu o pierde. Trebuia să le fi mărturisit că, pentru întâia oară de când sosise în Spania, atracția lui aproape viscerală față de cultura acestei țări se preschimbase în incertitudine. Că eterna lună de miere în care trăise până atunci părea să se fisureze.

Până la urmă, Daniel a rămas singur cu două dintre fetele din grup. Cele mai mature, în ciuda evidentei lor tinereți. Cea înaltă avea părul strâns într-o coadă castanie, ochi verzi, cămaşă în carouri galbene şi vorbea cu un uşor accent sudist. O chema Vivian. Cea blondă, Rachel, îşi legase pe cap, ca o diademă, un batic de culoare turcoaz. Fără nicio îndoială, ambele l-ar fi făcut să saliveze pe portarul de la han doar bănuindu-le existența.

— Ei bine, cred că e timpul să ne gândim şi noi să mergem, a zis puțin apatic prima din ele.

Niciuna nu părea să aibă bebeluşi sau copii mici în grijă, cu siguranță că ai lor erau acea jumătate de duzină de drăcuşori care se dădeau ca nebunii cu bicicletele prin jur.

Daniel presimțea că ultimele lui şanse erau pe cale să se volatilizeze: în clipa când fiecare din ele avea să închidă în urma ei poarta casei, el se va trezi singur. Singur încă o dată pe buza prăpastiei, cu ultimul cartuş tras în gol şi blestemata aia de pilă care tot nu se ivise.

— Unde-s soții voştri? le-a iscodit abrupt. Ce mai conta dacă părea indiscret? Nu mai avea aproape nimic de pierdut.

— Vin în zori de la baza din Rota, unde s-au dus în interes de serviciu, l-a lămurit Vivian.

Daniel a încercat să-şi ascundă valul de energie care se dezlănțuise în inima lui. Soțiile a doi militari din U.S. Navy singure timp de câteva ceasuri de-acum înainte. Recâştigându-şi entuziasmul, a avut timp să-şi amintească, totuşi, de Modesto.

— Rota, ce interesant! Asta-i în Andaluzia, nu? a întrebat, oferindu-le câte o țigară, ca să tragă de timp.

Rachel a dat din umeri, iar el i-a întins un chibrit aprins. Vivian a zis „cred că da". Niciuna din ele nu părea să fie foarte informate în privința detaliilor geografiei peninsulare.

— Trebuie că-i plăcut pentru ei să regăsească, atunci când vin acasă târziu, căldura familiei, le-a sugerat el atunci, suflând în chibrit cu exagerată tristețe. Să dea Dumnezeu să găsesc şi eu pe cineva care să se ocupe de mine...

Trădătorule, i-a zis glasul propriei conştiințe, oare nu ți-e de-ajuns iubirea năvalnică a Aurorei? Oare ți se pare puțin ce face zilnic doamna Antonia pentru tine?

— Să-ți gătească cineva un biet pui fript, de pildă, a continuat Daniel, ignorându-şi propriile scrupule. O să aibă destulă vreme să cadă la pace cu acele scrupule, dar pe moment nu trebuia să piardă o asemenea ocazie. Cartofi cu smântână la cuptor, înghețată de ciocolată. Vechea savoare a lucrurilor dintotdeauna...

Abia dacă dusese lipsă de toate astea în cele peste şase luni de când era în Spania, vânturându-se prin cârciumi şi birturi şi înfruptându-se din bucatele portăresei. Ciorbă de burtă şi momițe, ficăței, sângerete la tigaie, ureche de porc, toate îi plăceau. Dar nu voia ca Vivian şi Rachel să bage de seamă. Căci Daniel îşi dorea ca în seara aia una din ele să-l invite la ea la masă.

Urletele scoase de unul dintre copiii de pe bicicletă le-au întrerupt brusc conversația. Era fiul lui Rachel, un zbuciumat de nouă ani, căruia îi curgea sânge din nas. În urma lui veneau mezinul, care dădea lămuriri despre cum căzuse fratele lui mai mare, şi o roşcată cu două codițe, care încerca să-şi strecoare propria versiune. Imediat, s-au mai ivit încă doi smintiți, urmați de un câine.

— Mor de foame, ce-avem astă seară, mamă? a întrebat unul dintre copii.

— Macaroane cu brânză, a spus Rachel, apăsându-şi din răsputeri baticul pe nasul fiului ei cel mare.

— Şi noi? a vrut să afle alt micuț, în timp ce-şi ridica bicicleta de jos.

— Pui fript, a anunțat Vivian.

Daniel nu s-a putut abține.

— Cu cartofi?

Fără vreun motiv anume, Daniel intuia că soluția era la ele. Era conştient că mijloacele lor de a o găsi străluceau prin absență: nu vorbeau spaniola, nu cunoşteau nicio notabilitate din oraş şi habar n-aveau cum funcționau acolo relațiile sociale. Erau, în aparență, doar nişte tinere mame care nu aspirau decât să poarte de grijă familiei lor. Poate că prea puțin le păsa de cultura locală, lipsindu-le atât curiozitatea intelectuală, cât şi sensibilitatea necesară pentru a aprecia bogăția istorică şi artistică a locului unde ajunseseră. Pentru ele era totuna dacă se aflau în sud-estul peninsulei Iberice ori în Haifa sau Corfu. Dar, sub aerul lor atât de simplu şi casnic, Daniel le simțea puternice, hotărâte şi neabătute, în stare să-şi părăsească patria şi să-şi crească copiii singure în lungile perioade în care soții lor erau plecați, oricând dispuse să-şi împacheteze viețile în lăzi şi valize ca să înceapă o nouă viață acolo unde U.S. Navy ar fi avut bunăvoința să le trimită. Femei eficiente şi solidare, obişnuite să găsească soluții ingenioase pentru orice, să se

adapteze la mii de schimbări şi să trăiască mereu în suspensie, aşteptând următoarea avansare ori vreun transfer la întâmplare al soțului, care să le relocheze în orice punct îndepărtat de pe glob.

Cele două au schimbat rapid o privire.

— Haide, intră. După ce organizăm trupa, te invităm la cină.

Capitolul 27

În răstimpul dintre noaptea Miercurii Mari şi zorii Duminicii de Paşte, două linii divergente au acționat în plină forță. Pe de o parte, întregul oraş a trăit intens sfintele zile ale săptămânii Mari. Străzile se umpluseră de oameni dornici să admire monumentalitatea statuilor religioase, culorile tunicilor în lumina torțelor uriaşe şi ordinea marțială a penitenților. Pe de alta, complet străini de fervoarea religioasă şi de sobrietatea acelor date, un grup de străini ghidați de un țel comun a conceput, între timp, un plan strategic atât de minuțios elaborat, încât şi l-ar fi dorit până şi cei de la comanda Flotei a Şasea.

Aplicarea acestui program a început în dimineața zilei de joi, când Vivian şi Rachel, tinerele mame americane, s-au dus neanunțate acasă la comandorul David Harris, ştiind că şeful suprem al bazei aliate plecase deja la birou. Dar nu ştiau sigur dacă soția lui era acasă. Însă nu calculaseră bine ora, era prea devreme pentru stăpâna casei, care n-avea nici copii în grijă şi nici alte obligații.

Când i-au sunat la uşă pe la nouă şi zece dimineața, având drept pretext o tartă cu căpşuni, Loretta Harris le-a întâmpinat într-un halat lung, bănuitoare, ciufulită şi pe jumătate adormită.

— *Morning, my darlings.*

Avea vocea răguşită şi nu s-a ostenit să-şi ascundă lipsa de entuziasm. Totuşi, le-a invitat să intre.

Protocolul era cel standard: să le ofere o cafea, să-şi aprindă o ţigară şi să le aştepte tirul. De douăzeci şi cinci de ani, Loretta rătăcea prin lumea largă ca soţie a unui marinar dat naibii şi ştia perfect că, dacă o căutau pe soţia celui care era superiorul soţilor lor la ceasul acela, nevestele ofiţerilor aveau o urgenţă.

Vivian şi Rachel luaseră decizia de a interveni cu o seară mai înainte, între bietul pui la cuptor şi umilii cartofi copţi cu smântână cu care îşi trataseră invitatul. Pe măsură ce-şi golea farfuria, Daniel începea să se lepede în faţa lor de impostură, lăsându-se cunoscut fără travestiul de globe-trotter oarecare, sub care se ascunsese în primul moment. Se prezenta aşa cum era, fără ascunzişuri, cu propriile-i preocupări şi circumstanţe. Cu enorma-i problemă încă fără soluţie.

— Încep să cred că am păşit cu stângul în acest oraş, le-a mărturisit el cu nestrămutată convingere.

Au discutat şi după cină, cu postul American Forces Radio în fundal. Cele două prietene îşi trimiseseră copiii la culcare, îşi scoseseră pantofii şi-l ascultau, tolănite pe sofa. Totul în jur era cald şi cunoscut: uşile cu mâner rotund şi nu cu clanţe, exemplarele revistei *Time,* sosite cu întârziere, culoarea feţei de masă. Cadou din partea U.S. Navy pentru oamenii ei din cele patru colţuri ale planetei. Poate de aceea Daniel se simţise aproape ca acasă şi, în cele din urmă, lăsase garda jos.

— Nici n-am ajuns bine că am şi făcut o gripă, a continuat Daniel să le istorisească, şi m-au scos aproape cu forţa dintr-un bar, aruncându-mă în stradă, convinşi că eram beat.

— Mă rog, asta are totuşi un motiv a spus Rachel cu o strâmbătură ironică. Şi-or fi zis că erai încă un beţiv nord

american, încă unul dintre nenumăraţii care sar calul şi provoacă scandaluri aproape în fiecare zi.

— Asta-i una dintre principalele probleme cu care se confruntă chiar acum soţii noştri, l-a lămurit Vivian. Ceva ce se repetă şi aici, şi în celelalte baze. Unii dintre băieţii noştri beau peste măsură şi o încurcă des, ba se iau la pumni cu localnicii, ba între ei. Bătăile între soldaţii din Rota şi Moron încep să devină legendare, din câte se povesteşte.

— Şi asta ne creează o imagine proastă, presupun... a răspuns Daniel.

— Foarte proastă, au confirmat amândouă tinerele la unison.

— S-a dat ordin să nu fie deranjată în niciun fel populaţia spaniolă, avem consemnul să fim prietenoşi şi apropiaţi, generoşi, cordiali şi gata să dăm o mână de ajutor. Asta-i, în parte, treaba soţilor noştri, iar noi încercăm să-i susţinem cum putem.

— Cum procedaţi?

Dacă ar fi citit presa la vremea ei, Daniel ar fi ştiut, de exemplu, că de Crăciun tinerele americane duseseră la Casa Mizericordiei o paiaţă pântecoasă, cu haine roşii, păr şi barbă de culoare albă, încărcată de daruri. Spuseseră că paiaţa se numeşte Santa Claus, deşi aproape toţi ştiau că, în realitate, era un oarecare sergent Smith.

— Mai încercăm să organizăm şi un turneu de softball între fiii noştri şi alţii copii spanioli. Iar, pentru la vară, un campionat de nataţie.

— Şi o săptămână culturală.

Cele două prietene au început să-şi ia vorba din gură una celeilalte, cuprinse de un entuziasm vădit faţă de proiectele lor.

— Şi o prezentare de haine sport.

— Iar de 4 Iulie vrem să organizăm nişte focuri de artificii colosale.

— Şi le ducem constant hrană şi medicamente bătrânilor de la azil.

În timp ce le asculta şi-şi rumega propriile gânduri, Daniel n-a mai apucat să-şi dea seama dacă râvna lor ascundea preocuparea omenească de a se pune bine cu localnicii, voința neînfricată de a-şi ajuta soții să-şi îndeplinească misiunea sau doar un şir de distracții superficiale cu care tinerele să-şi vindece plictisul în exil.

— Dar ne lipseşte o lovitură de efect, a subliniat Vivian.

— Ceva într-adevăr strălucit, spectaculos şi care să alunge multă lume.

— Cum ar fi? a vrut să ştie Daniel.

— Nu ştim, încă ne mai gândim. Ceva care să trezească interesul, să atragă oameni influenți şi despre care să se vorbească multă vreme. Poate un bal cu foarte mulți invitați.

— Sau un festival grandios...

— Dar o nuntă cum vi s-ar părea?

Rachel a rămas cu gura căscată şi cu paharul la câțiva milimetri de buze. Vivian n-a mai reuşit să scoată pe nas fumul țigării. Amândouă l-au privit cu ochii mari cât cepele.

— Mă ofer voluntar. Gata să donez cincizeci la sută din suma necesară.

A doua zi de dimineață maşinăria s-a pus în mişcare. Pe măsură ce cofeina îşi făcea efect asupra creierului, Loretta începea să întrevadă scopul vizitei intempestive a celor două prietene. După ce le-a ascultat cu toată atenția pe care i-o îngăduiau neuronii ei adormiți, Loretta a crezut că pricepuse ce-i cereau tinerele. Să-şi convingă soțul să trateze cu cine trebuia din oraş. Apoi trebuiau să-l ajute împreună pe un tânăr compatriot de-al lor să obțină acceptul unor părinți îndărătnici şi potrivnici ca el s-o poată lua în căsătorie pe fiica lor. Dacă această problemă se rezolva toți aveau de

câştigat: elita U.S. Navy în Cartagena aveau să împartă băncile din biserică şi tortul nupţial de bezea cu crema protipendadei locale. N-aveau nimic de pierdut. Poate mai mult de câştigat.

Soţiei căpitanului Harris nu i s-a părut ciudat că era rugată să pledeze pentru un civil. Acolo unde nu existau ambasade ori consulate, nu erau rare situaţiile în care şefii militari acţionau într-o anume măsură ca reprezentanţi neoficiali ai ţării lor. De aceea, rugămintea nu i-a părut absurdă, deşi a păstrat o tăcere prudentă. În lunga ei viaţă nomadă în care îşi crescuse cei cinci fii în diferite locuri de pe jumătate de mapamond, Loretta trăise situaţii mult mai complexe între personalul militar şi localnici. Sarcini inoportune, paternităţi iresponsabile, încăierări, furturi, şantaje şi escrocherii. Să medieze pentru simpla fericire a doi îndrăgostiţi îi părea o banalitate. *A plece of cake,* cum se spunea în limba lor. Şi dacă faptul acela aducea beneficii reputaţiei tuturor în societatea locală şi întindea punţi între două popoare cu atât mai bine. Vivian şi Rachel aveau dreptate: dacă izbuteau să manevreze satisfăcător acea situaţie, rezultatul avea să fie dintre cele mai avantajoase. Dar, mai întâi şi mai întâi, trebuia să facă unele verificări. Şi, dacă nu dădea de nimic tulbure, abia apoi urma să planifice fără nicio grabă întreaga operaţiune.

Însă, firește, celor două tinere nu le-a împărtăşit nimic din gândurile ei. Le-a reumplut ceştile, a aprins încă o ţigară şi le-a sugerat care trebuia să fie primul pas. Condiţia iniţială era ca ea să-l cunoască personal pe cel în cauză. Ca să poată obţine informaţiile esenţiale şi să calibreze dimensiunile întregii afaceri, le-a lămurit. În după-amiaza aceea era liberă, soţul ei avea o întâlnire oficială până seara, fiii ei plecaseră unul după altul la universitate, rămânând la ei în ţară, iar acela era primul an pe care cei doi soţi îl petreceau singuri în Spania. S-a terminat cafeaua dragile

mele le-a anunțat, stingând țigara. Îl vreau aici pe acest Carter la cinci. *O'clock.*

La recepție, Modesto s-a crezut în toiul visului său cel mai torid când un jeep decapotat a frânat brusc chiar la poarta pensiunii, descărcând din el două americance în blugi, care-ți luau ochii. Fără să articuleze nici măcar mediocru vreo vorbă în limba spaniolă, printre râsete şi chicoteli delicioase, cele două s-au făcut înțelese suficient cât el să priceapă de cine întrebau.

— A, matale îl căutați pe mister Daniel! Mister Daniel Carter, da? a strigat Modesto.

— Chiar aşa, a confirmat Vivian, făcându-i portarului cu unul din ochii ei verzi. Modesto a înghițit în sec şi a tras de gulerul cămăşii ca să nu se sufoce. Nu te împotrivi, păpuşă, se spunea în romanele alea despre Far West. Fereşte-te de mine, păpuşă, nu-s deloc de încredere. Oare cum naiba s-or fi zicând toate astea pe englezeşte?

— Mister Daniel a ieşit, a plecat deja, le-a înştiințat Modesto, arătând spre stradă. Automat, portarul şi-a regretat cuvintele. Fir-aş al naibii să fiu, şi-a zis el. Dacă n-am grijă, pleacă şi iepele astea două. Dar poate că s-a întors şi nu l-am văzut, s-a corectat pe loc. Sau poate că se întoarce repede.

— Păi atunci poate dăsăm un bilet *for him.* Pentru el, *I mean,* da?

— Da, doamnă, sigur că da. Orice-mi cereți cu gurița asta frumoasă. Porunciți, că de-asta suntem aici, i-a răspuns Modesto lui Rachel, fără să-şi ia privirile de pe decolteul ei strâns într-un jerseu scurt de culoarea lămâii.

Portarul le-a oferit dosul unei coli de hârtie plină cu socoteli şi un toc vechi, cu coada muşcată chiar de el. Şi, în timp ce tinerele redactau misiva prin care îi comunicau proaspătului lor prieten să se prezinte acasă la şeful bazei militare chiar în acea după-amiază, lui Modesto îi zburdau

ochii febrili de la una la alta. De la şoldurile rotunde ale lui Vivian la pieptul bombat al lui Rachel, de la pletele blonde ale lui Rachel la talia de viespe a lui Vivian. Începuse să asude.

— Mulțumim foarte mult, au spus doamnele la unison când au terminat.

În fața ochilor lui Modesto au strălucit dinții cei mai albi pe care îi văzuse în toată viața lui. Şi buzele cele mai cărnoase. Şi zâmbetele cele mai tulburătoare. Mamă Doamne, a murmurat cu gura uscată.

Le-a însoțit până la ieşire, încercând să le atingă pe furiş pe când le deschidea uşa cu presupusă galanterie. Şi apoi le-a privit cum se îndepărtau, blestemându-şi soarta neagră care-l lipsise de mijloace de comunicare, căci ar mai fi stat încă niţeluş de vorbă cu ele. A naibii treabă, a bombănit Modesto, înainte de a trage cu furie o flegmă pe duşumea. Juma de viață călărise pe cotoarele romanelor lui Marcial Lafuente Estefania şi îl însoțise pe Coiot în aventurile lui, iar acum, după atâția ani nu ştia să zică decât *whisky, sheriff* şi *saloon.*

Şi pentru Daniel dimineața a fost fructuoasă. A început prin a-şi calcula bine strategia, hotărând să se instaleze pe bulevardul Muralla. Suficient de aproape de casa Aurorei încât să poată observa pe oricine intra şi ieşea de acolo. Şi îndeajuns de departe şi de bine ascuns încât prezența lui să treacă neobservată. La fel ca în ziua anterioară, mai întâi l-a văzut ieşind pe tată şi, cu toate că nu i-a putut ghici dispoziția, din salutul rece adresat portarului Daniel a intuit că nu era dintre cele mai bune. Ceva mai târziu au ieşit din vilă mama şi bunica, ambele distinse şi nervoase, prinse într-o discuție din care el n-a izbutit să audă nimic. De cum a zărit siluetele celor două femei profilându-se în umbra porticului, Daniel s-a făcut nevăzut cu abilitatea unui prestidigitator, pitulându-se de din nou după palmier.

Când le-a zărit dând colțul străzii tânărul a ieşit din ascunzătoare şi s-a îndreptat spre portic. Imediat ce l-a observat, portarul Abélardo a dat să apere fortăreața cu vigoarea pe care o presupunea îndatorirea sa. Era conştient că americanul se mai strecurase acolo o dată şi nu accepta să i se reproşeze aşa ceva din nou.

— Nu se poate intra aici! Aici nu se poate intra!

O bancnotă de o sută de pesete a culcat baricada la pământ: era cel mai convingător argument, îndoit între două degete, ca un permis de liberă trecere. Abélardo nici măcar nu s-a gândit la această chestiune, suta i-a ajuns pe fundul buzunarului stâng al pantalonilor cu aceeaşi viteză cu care tânărul s-a furişat în clădire şi a suit din nou treptele din trei în trei. La urma urmelor, a suspinat portarul întrucâtva uşurat, ce mai conta încă un şmotru din partea furtunoasei doamne Carranza, dacă banii aceia aproape că-i ajungeau să cumpere costumul pentru prima comuniune al fiului său.

A deschis uşa o femeie cu chip blajin, coc la ceafa şi o vârstă considerabilă, alarmată de soneria care suna impetuos în toată casa. Daniel nici măcar n-a salutat-o. Nu şi-a făcut cunoscut scopul vizitei şi nu s-a prezentat. De cum s-a deschis uşa şi a intuit că avea acces în locuință, el a pronunțat doar un singur cuvânt. L-a strigat cu putere de trei ori: Aurora.

După doar o fracțiune de secundă din fundul coridorului s-a arătat un vârtej în pijama. Ca un glonț desculț, s-a aruncat în brațele lui Daniel cu un salt de pisică sălbatică şi s-a agățat de gâtul, de torsul şi de picioarele lui, înfigându-i degetele în spate şi mângâindu-i ceafa, plângând şi râzând în acelaşi timp. La rândul lui, tânărul n-a reuşit decât să-i murmure numele, strângând-o la piept din răsputeri, prinzându-i cu o mână umerii şi cu cealaltă talia, simțindu-i râsul în urechi şi lacrimile delicios de umede pe față.

Două persoane se zgâiau la ei, fără să ştie prea bine dacă îmbrăţişarea aceea era expresia neobrăzării pure şi a păcatului scandalos sau mai curând a unei tandreţi dezlănţuite, pe care nicio putere omenească n-o putea stăvili. Prima era Asunción, femeia care îi deschisese uşa şi care trudea de mai bine de patruzeci de ani pentru familie; privindu-i, femeia nu izbutea decât să invoce într-o litanie repezită şi fără sfârşit numele Sfintei Fecioare, printre numeroase Iartă-i, Doamne. A doua era Adelaida, o tânără slujnică. Ascunsă după un dulăpior cu sertare din vremea reginei Isabel, rămăsese uluită la vederea perechii şi se întreba de ce oare logodnicul ei nu era tot atât de romantic cu ea ori de câte ori venea în permisie de la cazarmă.

Până ce Asunción a reacţionat în sfârşit, şi numai insistenţa cu care a încercat s-o smulgă pe Aurora din braţele lui Daniel a izbutit să-i aducă la realitate: Fetiţo! Fetiţo! FETIŢO! Abia atunci a devenit Daniel conştient că se afla pentru întâia oară în casa unde se născuse iubita lui. Că păşea pe podeaua unde Aurora făcuse primii paşi, că vedea în fugă tot ce-o înconjurase pe fată de-a lungul vieţii. Pozele de familie în rame de argint, biblioteca moştenită de la familia tatălui, balcoanele care dădeau spre port, portretul în ulei al Nanei când era foarte tânără, zâmbind cochet pictorului necunoscut.

Între timp Aurora se ruga ca uşurarea de moment a calvarului său să se mai prelungească un pic.

— Încă o clipă, Asunción, lasă-l să mai stea puţin, te rog...

Însă bătrâna Asunción nu se lăsa cu una cu două. O crescuse pe Aurora, o adora şi suferea de zile întregi pentru ea. Dar înainte o crescuse şi pe maică-sa, aşa că îi cunoştea firea şi ce scandal putea Marichu să dezlănţuie dacă afla că ea, Asunción, îl primise pe americanul ăla la ei în casă.

— Nici vorbă, trebuie să plece chiar acum. Pentru numele Domnului, fetiţo, pentru Dumnezeu, nu se poate, nu se

poate... repeta buna femeie, ținând uşa deschisă şi invitându-l pe Daniel să iasă.

Ochii fetei, agățată cu putere de brațul lui, s-au umplut iarăşi de lacrimi.

— Te rog, Asunción, te implor, doar niţel şi pleacă, îți făgăduiesc...

În toiul acestei târguieli Daniel se străduia să fie neutru. Ar fi dorit să mai stea nu un pic, ci toată viața, dar era conştient şi că îndrăzneala de a se fi strecurat în casa lor atinsese deja un nivel destul de ridicat, şi nu se cuvenea să tensioneze mai mult situația. Până ce n-a mai putut suporta.

— Îmi permiți o clipă, te rog? îți promitem, Asunción, cinci minute în cap, niciunul în plus. Îți dăm cuvântul nostru de onoare, a jurat Daniel, punându-şi ostentativ mâna pe inimă.

— Nici vorbă, s-a opus dădaca.

— Acolo unde vrei dumneata şi, nici nu-i nevoie s-o mai spun, în prezența dumitale, a supralicitat Daniel, într-o risipă disperată de bunăvoința.

— Nu şi nu.

— Şi, dacă accepți, de-acum înainte îți promit că nu te mai supărăm.

Curajul tinereții şi politețea de manual au învins până la urmă părul cărunt. Cu toate acestea, Asunción, deşi sedusă fără voie de manierele şi vorbele convingătoare ale acelui băiețoi, care era departe de a fi diavolul cu trident aşa cum şi-l închipuise, impus condițiile şi a delimitat teritoriul cu zelul unui câine de pază credincios. Cu ochii pe ceas. În prezența ei. Şi să-şi țină mâinile acasă, punct. Amin, mai lipsea să fi spus ei.

I-a instalat pe amândoi în bucătăria uriaşă, albă şi pătrată, cu o masă mare din marmură în centru. Masa pentru micul dejun şi pentru pâinea cu ciocolată servită la

întoarcerea Aurorei de la liceu. Pentru lecții, căpcăuni şi vrăjitoare bune, pentru pisica Pumby, Tom Degețel şi luptători mascați. Pentru încăierări şi confidențe între frați, pentru laptele cald din serile de iarnă şi pentru bucățelele ciupite din franzelă chiar înainte de masă. Acum reprezenta locul ales de Asunción pentru ca Aurora, până deunăzi mezina casei, să se pună fără întârziere la curent cu chestiunile sentimentale, aşezați amândoi față în față, ca în vizitele făcute unui deținut la puşcărie. Între timp doica rămăsese în picioare, severă ca un jandarm. Stătea la doi metri de ei şi nu-şi lua ochii de pe ceas.

— Cred că ne poate ajuta cineva, a anunțat-o, în fine, Daniel pe Aurora.

Şi i-a vorbit de incursiunea lui pe teritoriul U.S. Navy şi de promisiunea fermă pe care i-o făcuseră compatrioatele lui.

— Dar ce pot ele să facă la o adică? l-a iscodit tânăra, acoperindu-şi fața cu un gest deznădăjduit. Părinții mei nu cunosc niciun american, n-au relații cu asemenea oameni.

— Mă rog, poate că vor începe să aibă.

Fireşte, asta nu era decât apă de ploaie. Un gând pe cât de iluzoriu, pe atât de inconsistent, pentru a-i transmite Aurorei un dram de optimism prin intermediul acelei soluții potențiale, în care nici măcar el n-avea prea multă încredere.

Au fumat jumi-juma o țigară şi au profitat să şi-o treacă de la o gură la alta şi dintr-o mână într-alta ca să-şi pună buzele în acelaşi loc, ca să-şi simtă reciproc degetele, ca să se atingă uşurel şi să-şi transmită prin acea atingere o miime din tot ce ar fi făcut trupurile lor, în caz că o forță misterioasă ar fi dezintegrat-o ca prin minune pe Asunción.

Abia aprinseseră al doilea Chesterfield când, cu precizie de ceasornicar, Asunción i-a anunțat că întâlnirea lor luase sfârşit.

— Haide, domnişorule, că mă bagi în belea, a zis femeia, arătând spre uşă. Apoi a suspinat de parcă încerca să-şi scoată dinăuntru o pisică moartă.

Oricât de mult ar fi insistat, amândoi ştiau că nu mai puteau smulge de la Asunción niciun minut în plus.

— Când te întorci la Madrid? l-a întrebat Aurora pe când amândoi se ridicau de pe scaune, simţindu-se aidoma condamnaţilor în drum spre locul execuţiei.

— Nu plec fără tine.

— Nu spune asta, Daniel, a şoptit ea, întinzând o mână spre chipul lui. Asunción i-a înfrânat pornirea.

— Am zis că gata.

Până când Daniel n-a mai avut ce face şi a trebuit să treacă dincolo de prag. De afară, s-a întors şi i-a aruncat o ultimă privire Aurorei. Era acolo, în pijamaua cu dungi albastre a unuia dintre fraţii săi, cu buclele ei ca paiul ciufulite, un roi zănatec, şi cu ochii scânteind de lacrimile reţinute, prevestind plânsul nemângâiat în care avea să izbucnească imediat ce Daniel va fi început să coboare. Atunci, în ciuda bunelor lui intenţii şi a faptului că se abţinuse până în ultima clipă, tânărul nu a mai rezistat. Ştiind că încălca dispoziţiile lui Asunción şi risca să-i piardă o dată pentru totdeauna încrederea, a năvălit iar înăuntru şi şi-a luat rămas bun de la Aurora cu cel mai fabulos sărut din istoria tuturor săruturilor.

Dacă l-ar fi filmat cineva, scena n-ar fi trecut de cenzură nici cu recomandarea personală a secretarului general al Falangei.

Capitolul 28

Vestea că soţia comandantului bazei catadicsea să-l primească chiar la ea acasă a adus încă un suflu de optimism acelei zile. Daniel a citit rapid bileţelul lăsată de

tinerele sale compatrioate şi a memorat detaliile. Între timp, portarul nu-şi lua ochii de la el, chiar dacă îşi stăpânea cu mare greutate dorința de a afla ce scriseseră pe hârtia aia cele două frumuseți a căror imagine încă îi mai bântuia minţile.

— Modesto, îmi poți comanda, te rog, încă un taxi pentru cinci fără un sfert?

— E ca şi făcut, mister Daniel. Vă duceți să vă vizitați prietenele americane? nu s-a putut abține să întrebe.

— Pentru moment cred că nu. Azi am de rezolvat alte chestiuni.

Taxiul îl aştepta în uşa pensiunii la ora stabilită. Taxiul şi încă cineva.

— Am aflat că azi-dimineață ne-ai făcut o vizită acasă.

— Ce cauți aici, Nana?

De data asta, Nana era îmbrăcată în gri şi purta pe cap un voal negru.

— Am venit să te văd, dragule. Vreau să mă inviți la o cafea înainte de slujbă, că încă nu mă simt pregătită de genuflexiuni. Unde mă duci?

— Nicăieri, îmi pare rău. Sunt aşteptat.

— Ia te uită, ce chestie neplăcută, deci n-o să ai vreme să citeşti ce-ți aduc în poşetă.

Daniel a privit-o neîncrezător.

— De fapt, scrisorica e foarte scurtă, diferită de cele pe care le trimiteam noi pe vremuri iubiților, în care le povesteam toate fleacurile. Dar cu siguranță că pe Aurora ar încânta-o s-o citeşti.

— Auzi, de ce nu facem aşa? a propus Daniel de cum a simțit că bătrâna încerca să-l şantajeze. Tu îmi dai scrisoarea acum, eu plec şi, la întoarcere, ne vedem. Şi atunci bem o cafeluță sau facem ce vrei tu.

— Nu, dragul meu, că până atunci are să mă ia Marichu la întrebări şi trebuie să ne pregătim pentru procesiune.

— Plecăm, domnule? a întrebat taximetristul nerăbdător. E trecut de fără zece şi trebuie să fiu în staţie la cinci şi patru minute, că vin doi călători cu o grămadă de bagaje.

Cu un gest, Daniel i-a cerut şoferului să aştepte o clipă şi, înarmându-se cu răbdare, a încercat să cadă la înţelegere cu bunica iubitei sale Aurora.

— Vezi dumneata, Nana... a început el cu mult tact. Fireşte că aş fi încântat să-mi petrec după-amiaza cu tine, dar nu pot, am o întâlnire foarte, foarte importantă. Importantă şi pentru Aurora, şi pentru mine. Pentru amândoi.

— Atunci, lasă-mă să te însoţesc. La urma urmelor, sunt de-acelaşi sânge cu una din părţile implicate, ceea ce chiar te-ar ajuta.

— Îţi mulţumesc din toată inima, dar aşa ceva nu-i cu putinţă. Această chestiune trebuie s-o rezolv singur.

— Domnule, e deja fără cinci... a insistat taximetristul.

— Atunci, dragule, mă tem că nu-ţi voi putea da răvăşelul.

— Nana, te rog.

— Domnule, călătorii au multe bagaje şi-i pierd dacă nu ajung la timp.

— Iar Aurora noastră se va necăji cum nici nu-ţi pot spune.

— Domnule, e trecut de fără cinci...

Neştiind pe cine să strângă de gât, pe bătrână ori pe taximetrist, Daniel a ales calea de mijloc.

— Urcă iute în maşină. Dar, mai întâi, dă-mi scrisoarea. Iar dumneata cale-o cât poţi, te rog.

A despăturit misiva cu atâta furie, că a fost gata s-o rupă. Nu conţinea decât câteva cuvinte tandre despre bucuria pe care i-o făcuse vizita lui neaşteptată. Chiar şi aşa, Daniel tot l-a citit de patru sau cinci ori, fără să dea nicio atenţie conversaţiei neîntrerupte a bătrânei, care îşi desfăcea voalul,

îl punea în poşetă fără prea mare grijă şi-şi netezea părul, privindu-se în oglinda retrovizoare.

Loretta Harris a ieşit în grădina din faţa reşedinţei ca să-şi întâmpine invitatul. Dacă va fi fost surprinsă să-l vadă apropiindu-se la braţul unei respectabile spanioloaice în etate, atunci şi-a ascuns magistral uimirea.

— *Je suis* bunica Aurorei, s-a prezentat Nana ca să nu încapă nicio urmă de îndoială în legătură cu legitimitatea prezenţei sale. Şi, înainte ca Daniel să poată măcar deschide gura, a emis un şuvoi de sclifoseli şi formule de politeţe demodate într-o franceză, de altfel, mai mult decât corectă.

Loretta a ascultat-o deopotrivă uimită şi amuzată, uitându-se pe furiş la Daniel şi evaluându-l de la distanţă pe noul sosit în favoarea căruia urma să acţioneze. Între timp, Daniel făcea cam la fel, într-un soi de evaluare anticipativă a compatrioatei dezinvolte, cu alură cabalină, care binevoi să intervină în sprijinul lui.

— Vă mulţumesc că ne primiţi, doamnă Harris, a izbutit să articuleze tânărul, profitând că Nana tocmai trăgea aer în piept. Daniel s-a exprimat în spaniolă, din amabilitate faţă de bunica Aurorei, deşi a lămurit în grabă şi în engleză că Nana îl însoţea în vizită împotriva voinţei lui şi în mod cu totul intempestiv.

Loretta n-a dat nicio însemnătate chestiunii şi a zâmbit cu toţi dinţii.

— Intraţi, intraţi, vă rog, a spus ea, făcându-i loc bătrânei, îmi face o deosebită plăcere că aţi venit.

Mare, recent construită şi mobilată conform tendinţelor din America anilor ’50 *(the fabulous fifties),* casa se potrivea ca nuca în perete cu criteriile decorative ai vilelor locuite de familiile din lumea bună pe care Nana obişnuia să le frecventeze. Designul interior american al acelei locuinţe reflecta optimismul şi consumismul în expansiune de după cel de-al Doilea Război Mondial, reflectând imaginea unei

țări care se simțea tot mai modernă şi mai puternică. Acolo unde spaniolii îngrămădeau perdele din dantelă şi catifele, măsuțe, *braseros* cu mangal şi portretele zbârcite ale bunicilor, americanii puneau fotolii cu trei picioare şi scrumiere în culori țipătoare. Iar acolo unde spaniolii înmagazinau tradițiile, cumpătarea şi opacitatea, americanii aduceau lumina şi o lejeritate necunoscută pe acele meleaguri.

De cum a dat cu ochii de acea etalare fascinantă, Nana s-a oprit brusc şi, ducându-şi mâna la gură într-un gest teatral, a încercat să-şi rețină admirația fără margini. Ochii i-au zburat spre pereții plini cu tablouri abstracte şi spre lămpile uşor ciudate, în formă de conuri şi vopsite într-o nuanță albastru-electric.

— Ce-mi mai plac toate acestea, la nebunie! Casele voastre atât de moderne şi mobilele astea atât de... atât de... atât de... n-am cuvinte, mor de plăcere! a exclamat cu pasiune fără să mai poată face un pas.

— Îți mulțumesc, draga mea, a răspuns doamna Harris.

— Poate o să te împrieteneşti cu Marichu, fiică-mea, iubito, i-a spus Nana, lovind-o uşor peste braț, şi-ai s-o convingi să arunce la vechituri toate relicvele alea oribile de la noi de-acasă şi să cumpere chestii de-astea, atât de moderne şi de fabuloase, atât de fantastice şi de de de...

Loretta şi Daniel se priveau cu coada ochiului. El îi cerea scuze prin gesturi, ea îl liniştea, dându-i de înțeles pe muteşte să nu-şi facă griji din pricina acelei doamne ciudate. Când Nana a terminat de trecut în revistă încăperea, Loretta a reuşit, în fine, să-şi instaleze oaspeții în nişte fotolii mari, a căror estetică şi confort bătrâna s-a pornit iar să o elogieze peste măsură.

— Cafea? Ceai? a izbutit gazda să întrebe în cele din urmă.

Gestul contrariat, dar plin de eleganță al bunicii Aurorei a obligat-o pe Loretta să adauge imediat încă o ofertă pe listă.

— Ori poate un Martini?

Convorbirea a debutat într-un melanj de spaniolă şi engleză, dar şi cu câteva fraze în franceză, pe care Nana le plasa intempestiv din când în când, ca mărturii ruginite ale voiajelor făcute la Paris şi ale veselelor veri pe care le petrecuse ca domnişoară la Biarritz, înainte de dezastrul familial, când licheaua aia de taică-său pierduse totul la masa de joc. Şi aşa au stat la vorbe cam vreo două ceasuri, până ce doamna Harris a simțit că era deja în posesia unei schițe aproximative a situației, inclusiv a genealogiei ambelor familii din Spania şi din Statele Unite, a poziției pe care o ocupa familia Carranza în societatea locală şi a punctelor slabe ale lui Enrique şi Marichu. Material suficient pentru a trece la treabă, şi-a zis în sinea ei.

Vizita ar fi trebuit să se sfârşească tocmai atunci, căci sosise momentul oportun în care Loretta să le spună *goodbye*, *my dear friends.* Dar era aproape opt seara şi după-amiaza fusese mult mai antrenantă decât se aşteptase soția comandantului. Soțul ei avea o întâlnire, începuse să i se facă foame şi avea impresia că mintea îi era uşor volatilă din pricina efluviilor de alcool. Aşa că, fără să stea prea mult la gânduri, i-a invitat la cină.

Înainte ca Daniel să poată calcula cât de potrivit era să accepte sau nu oferta, Nana ceruse deja un telefon ca să-şi sune fiica şi să-i toarne o minciună monumentală care să-i îngăduie să-şi prelungească şederea. Aşa că au auzit-o cum înşira, una după alta, câteva scorneli trăsnite care amestecau presupusa căzătură a prietenei sale, Ana Maria Angustias, în plină stradă, o posibilă fractură a încheieturii şi necesitatea inevitabilă de a rămâne lângă aceasta până când altcineva avea să o substituie în calitate de bună samariteană.

— Nu vă faceți griji pentru mine, a insistat Nana înainte să-şi ia rămas-bun de le ai ei, sunt în stare să fac orice pentru o prietenă de suflet. Vin acasă imediat pot...

Avea deja destule probleme cu familia Carranza pentru că le sedusese fiica, tot ce-i mai lipsea era să-l acuze că o corupsese şi pe bunică, îşi zicea Daniel. Dar nu putea face nimic. Ducă-se pe apa Sâmbetei, cum obişnuia să spună doamna Antonia. Ori era Sâmbăta pe apă? s-a întrebat neputincios tânărul pe când dădea gata al treilea Martini. Nu-i era de niciun ajutor să se tot gândească la consecințe.

Cina s-a prelungit cu o sporovăială destinsă până ce, după prăjitura cu brânză semipreparată marca Sarah Lee şi după cafea, Nana şi-a pus coatele pe masă şi a bătut sonor cu palma în masă.

— Şi acum, dragii mei, ce-ați zice de-o partidă mică?

Lui Daniel nu i-a mai trebuit altceva ca să ştie că sosise clipa s-o ia de-acolo pe Nana chiar şi pe sus. Avea cu familia Carranza o relație şi-aşa îndeajuns de deteriorată, chiar dacă niciodată n-ar fi fost prea târziu ca să meargă şi mai prost.

Primul lucru pe care l-a făcut Loretta Harris a doua zi de dimineață a fost să-i confirme telefonic lui Vivian că operațiunea demarase deja şi s-o roage ca împreună cu Rachel să-şi caute compatriotul şi să se ocupe de el. I-a explicat că băiatului nu i-ar strica puțină distracție, dar n-a lăsat să se întrevadă adevăratul motiv, anume că era nimerit ca tânărul să stea, în ceasurile care urmau, departe de activitățile ce aveau să se desfăşoare în folosul lui. Lunga întrevedere din ajun fusese amuzantă şi foarte rodnică în obținerea de informații relevante, dar Loretta presimțea că a-l lăsa pe Daniel liber prin oraş se putea dovedi uşor riscant. Şi chiar contraproductiv pentru planurile ei: tânărul putea să apară în orice clipă în locul cel mai puțin nimerit, să acționeze nepotrivit sau să spună ceva inadecvat. Lorettei

nu i se părea de dorit nici ca el să continue s-o vadă pe Nana: fără să-i minimalizeze hazul şi distincţia, bătrâna era o adevărată bombă cu ceas, cu urmări imprevizibile în caz de explozie.

De aceea, le-a făcut tinerelor o sugestie spontană. Dat fiind că era zi de sărbătoare şi vremea se arăta splendidă, ce-ar fi să organizeze o tabără pe ţărmul mării până sâmbătă după-amiază? Plutea în aer ideea că propunerea aparent inofensivă făcută de soţia comandantului bazei militare urmărea să-i îndepărteze pe toţi din calea ei.

Şi fireşte că au acceptat. Două ceasuri mai târziu cele două familii, cărora li se mai alăturase încă una, au plecat să-l caute pe Daniel cu trei jeepuri din care răsunau râsete de copii, strigăte şi Elvis Presley cântând „Jailhouse Rock". Cu toţii ignorau evenimentele şi ritmurile acelor locuri şi nu ştiau ca, traversând tot oraşul în plină Vineri Mare, spărgeau liniştea celei mai îndurerate zile a anului.

Ascunsă discret după o perdea şi fumând a patra ţigară a dimineţii, Loretta Harris i-a văzut în sfârşit plecând. Când i-a crezut ieşiţi din raza ei de acţiune, a ridicat receptorul şi a format un număr pe care îl ştia pe de rost.

— Nieves la telefon, a răspuns cineva la celălalt capăt al firului.

Şi din clipa aceea bulgărele de zăpadă a început să se rostogolească. Sergentul Ricardo Nieves ajunsese la Cartagena cu doi ani în urmă, având misiunea de a pregăti logistica necesară pentru a le face militarilor americani şi familiilor lor cât mai comodă viaţa în oraş. După chip şi făptură ar fi putut aparţine stirpei lui Pancho Villa, numai că bilingvismul prodigios, şi nu înflăcărarea războinică îi adusese acel post. Cum engleza şi spaniola n-aveau secrete pentru el, acel demn militar de frontieră îşi trăise viaţa între Laredo, Texas, şi Nuevo Laredo din Mexic, două oraşe unite de un pod şi despărţite de un râu al cărui nume varia în

funcție de malul pe care stăteai. Dar sergentul hispanic de la U.S. Navy, care se instalase pe malul Mediteranei abia de douăzeci şi patru de luni, se mişca prin oraşul unde fusese trimis de parcă era născut chiar pe strada Aire. Îi lipseau cunoştințele despre strategie navală, aparatură de spionaj ori mijloace de luptă submarine, dar era o adevărată minune a naturii în soluționarea, tranşarea, negocierea şi obținerea oricărui lucru, indiferent dacă era vorba de două biciclete, o operație de apendicită, o cutie de Alka-Seltzer ori trei gagici pentru petrecerea dată de un furier care renunța la burlăcie.

Cot la cot, Loretta şi Ricardo şi-au împărțit proporțional munca. Studentul american care era hotărât să se însoare cu tânăra spaniolă părea încântător, fireşte. Dar soția comandantului de navă se săturase până peste cap de tineri aparent imaculați şi cu maniere alese, care se dovedeau într-un final nişte mitomani, neobrăzați fără scrupule sau pur şi simplu duşi cu capul, la limita bolii psihice. De aceea, şi-a zis Loretta, trebuia să înceapă prin a face investigații care să confirme că omul căruia avea de gând să-i dea o mână de ajutor întrunea cu adevărat condițiile minime pentru a fi ajutat. Nu exista nicio problemă în acest sens, soția celui care comandă o bază a U.S. Navy are oricând la dispoziție mijloacele necesare. Aceea avea să fie misiunea ei de moment, să-i spunem flancul Carter. Cât despre Nieves, el urma să se ocupe de ambianța locală. Într-o agendă cu coperta din muşama neagră sergentul şi-a notat toate amănuntele furnizate de doamna Harris: numele exact al familiei, cum erau, unde locuiau, cu cine aveau relații, din ce trăiau, ce avere deținеau... Toate cele necesare pentru a putea începe.

În ceasurile care au urmat fiecare din cei doi şi-a întins tentaculele în propria-i zonă de acțiune. Loretta Harris a făcut-o de la mare distanță. Dat fiind postul ocupat de soțul său, dispunea de resurse multiple, dar le folosea

întotdeauna mai întâi pe cele despre care flerul îi spunea că erau infailibile, iar în momentul respectiv acestea s-au dovedit contactele personale. Şi a fost de ajuns ca în două dintre cele cinci convorbiri telefonice să dea de capătul unui fir şi să tragă de el. Restul a mers ca uns.

Între timp Ricardo Nieves a făcut muncă de teren, stând de vorbă cu numeroşi proprietari de nave, armatori, marinari din flota spaniolă, descurcăreţi şi oportunişti din cele mai diverse soiuri. Dar n-a folosit telefonul, ci strada, mesele cafenelelor şi tejghelele barurilor, pe jumătate părăsite în cea mai deznădăjduită zi din săptămâna Mare.

Cei doi s-au întâlnit din nou în aceeaşi seară. Prin complexa ei reţea de contacte, la ora respectivă Loretta Harris avea deja certitudinea verificată că Daniel Carter era întru totul cel drept care se dădea. Pe de altă parte, Nieves strânsese la rândul său un număr considerabil de notiţe care prevesteau că misiunea lor avea să ajungă la bun sfârşit. Următorul pas era elaborarea scenariului.

Sâmbătă în amurg caravana drumeţilor a revenit la bază. Petrecuseră de minune, îşi ridicaseră corturile pe plajă, alergaseră, construiseră castele, iar cei mai curajoşi înotaseră în mare, fredonaseră cântece pe limba lor, mâncaseră conserve de campanie încălzite la foc în timp ce localnicii îi priveau de la distanţă ca pe un grup de extratereştri. La sosire îi aştepta un bilet scris de mână, lăsat sub uşa lui Rachel. Daniel Carter era aşteptat la reşedinţa familiei Harris. Urgent.

Pentru a nu ştiu câta oară în ultimele zile o masă de bucătărie a servit drept baza de operaţiuni pentru a controla evoluţia întregii chestiuni. La un capăt al ei s-a aşezat Daniel, al cărui chip îngrijorat nu rima deloc cu aerul său neglijent: pantaloni scurţi şi tricou kaki, împrumutaţi de la un puşcaş marin, faţa arsă bine de soare şi părul ciufulit, încă plin de nisip şi sare. La celălalt capăt al mesei, Nieves,

în uniformă, ținându-și la îndemână agenda cu coperți negre, lansa în văzduh primele fumuri ale havanei abia aprinse. În picioare, sprijinită de blatul mesei, la mijlocul distanței între cei doi, Loretta Harris fuma în tăcere. Alertă, atentă.

Nu s-au justificat în fața lui, nu i-au cerut părerea și nu i-au oferit posibilitatea de a interveni propunând altă opțiune decât a lor. Totul era deja organizat și urma să se rezolve chiar în acea noapte, la cina pe care comandantul bazei și soția lui urmau s-o dea în cinstea unui grup de distinși invitați. Cu cât mai repede, cu atât mai bine: era preferabil ca aceștia să fie luați pe nepregătite decât să lase ca situația și așa teribil de încurcată să devină și mai tulbure.

Ca și cum ar fi antrenat un agent secret, cu răceala unui neurochirurg și havana Farias între degete, Nieves l-a învățat pe Daniel cum să procedeze la nevoie. Mai întâi, nu trebuia nici măcar să menționeze că șederea lui în Spania se datora unui profesor care hotărâse să nu mai revină în veci în patria mare și liberă a lui Franco, nici că era instalat de șase luni la Madrid în casa văduvei unui anarhist, nici că pregătea o teză de doctorat despre un scriitor roșu, fie el și laureat al Premiului Național pentru Literatură. Nu trebuia să bată toba că lucrase o vreme printre muncitorii sindicaliști din Pittsburgh, nici că-și completase educația cu ajutorul unor burse, nici că-și culesese primele cunoștințe despre acea țară îndepărtată, Spania pe numele ei, din *Pentru cine bat clopotele* de Hemingway, un roman cu ideologie discutabilă, al cărui protagonist e un profesor american care ajunge sabotor în Brigăzile Internaționale, apărând Republica în munții Guadarrama.

În schimb, era oportun ca Daniel să evoce pe larg cabinetul stomatologic al tatălui și talentul de pianistă al mamei, numeroasele activități caritabile pe care le desfășurase și înrudirea cu un congresman conservator din

statul Wyoming, deşi acesta îi era doar văr de-al doilea şi îl văzuse pentru ultima oară în urmă cu paisprezece ani, la o înmormântare. În caz că-l întrebau despre religia sa, cel mai bine era să spună pur şi simplu că era creştin, nu trebuia să dea amănunte despre agnosticismul său tot mai profund, nici despre biserica metodistă la care familia lui mergea în fiecare duminică dimineaţă. În caz că-l chestionau şi despre formaţia sa universitară, cel mai bine era să-şi arate deschis admiraţia pentru literatura spaniolă anterioară secolului XX şi să insiste, în măsura posibilităţilor, asupra eroilor, sfinţilor, călugărilor şi romanticilor. Cidul Campeador, San Juan de la Cruz şi Fray Luis de Leon puteau fi preamăriţi fără probleme. Pe liberali, regeneraţionişti[72] sau cosmopoliţi era mai bine să-i lase departe. Pe exilaţi era interzis să-i pomenească. Iar despre Ramon J. Sender să nu spună nici măcar un cuvinţel.

— Dar despre profesorul don Domingo Cabeza de Vaca, Eroic Adept al Carliştilor şi Cavaler Mutilat, a conchis Nieves expulzând ultimul fum al havanei, poţi dumneata să trăncăneşti, dacă ai chef, până la ziuă.

La auzul acelui polemic de sfaturi care denotau cunoaşterea exhaustivă a tuturor aspectelor vieţii lui, Daniel Carter n-a mai ştiut ce să zică. Pe de o parte, se simţea stânjenit, îl durea să-şi vadă intimitatea luată cu asalt, interesele deformate şi deciziile personale anulate, fiindcă luptase foarte mult pentru ele. De aceea, a considerat că toate acele sfaturi reprezentau o insolentă invazie a vieţii lui şi un afront personal şi a fost pe punctul de a-şi exprima deschis nemulţumirea.

---

[72] Mişcare intelectuală de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX care a analizat obiectiv şi ştiinţific cauzele decăderii Spaniei.

Pe de altă parte, totuşi, Daniel s-a văzut nevoit să accepte că munca lui Nieves era impecabilă. Şi-a amintit că el fusese cel care ceruse ajutor, fără să impună niciun fel de restricţii în modul de a acţiona, că el le ceruse compatrioţilor lui să-i azvârle un capăt de frânghie în clipa când nu mai izbutea să iasă de unul singur la liman. Şi atunci, cu toată luciditatea de care era capabil a conchis că, în clipa aceea, nici n-avea alte cărţi în mână. Iar cele pe care le avea îi ofereau o posibilitate vagă de a intra în graţiile familiei Aurorei fără altă opţiune.

Ori accepta cele ce i se putea întoarce, ori se ducea de unde venise.

Ori acţiona cu cap, ori partida era pierdută.

Capitolul 29

Sergentul Nieves şi Loretta Harris au luat hotărârea să-i cheme urgent pe toţi figuranţii de care aveau nevoie la punerea în scenă pe care o pregăteau pentru seara din Sâmbăta Mari chiar la reşedinţa comandantul bazei navale. Pretextul – o „Cină a prieteniei*". Amândoi erau conştienţi că data pe care o aleseseră nu era deloc cea mai potrivită, dar nădăjduiau ca persoanele în cauză să ia invitaţia lansată în ultimul minut doar drept o simplă stângăcie transculturală a unor străini extravaganţi, care nu ştiau mai nimic sau chiar nimic despre cutumele sociale ale oraşului. Ar fi fost aproape imposibil să bănuiască manevrele şi aranjamentele câtorva şmecheri.

Chiar în acea dimineaţă doi soldaţi au înmânat personal invitaţiile, pe nişte cartonaşe impozante cu stema în auriu şi albastru a U.S. Navy. Aprobată de soţia comandantului, lista participanţilor a fost minuţios alcătuită de Ricardo Nieves conform demersurilor anterioare. Includea oficialităţile oraşului, înalţii condamnaţi militari ai armatelor

patriei şi o grămadă de cupluri cu un pedigriu sau altul: nicio persoană cu greutate, cu bani sau cu un bun renume, nu trebuia să lipsească de pe ea. Toate invitațiile au fost primite de destinatari cu doze similare de uimire şi descumpănire, dar nimeni n-a luat niciun moment în considerare posibilitatea de a nu participă.

Cei mai mulți dintre invitați urmau să stea pentru întâia oară față în față cu americanii care le treziseră atâta interes. De aceea, fiindcă erau total străini de maşinațiuni şi interese ascunse, în ceasurile premergătoare evenimentului o forfotă nebună i-a cuprins pe majoritatea celor ce urmau să fie prezenți şi, în mod particular, pe doamne. Toate au avut urgent nevoie de coafeze acasă şi şi-au pus nervii la încercare probând nenumărate aranjamente, refuzându-le pe unele pentru că erau exagerate şi pe altele pentru că erau banale, dar fără să ştie prea bine ce naiba trebuiau să aleagă pentru a nu face notă discordantă la o asemenea reuniune.

La rândul lor, domnii au primit invitația cu o surpriză nu lipsită de o oarecare neplăcere, aflând că fusese invitată doar protipendada locală. Ar fi fost o ocazie excelentă de a lega relații, de a consolida afaceri şi rezolva neînțelegeri, şi-au zis mulți dintre ei. De a afla bârfe şi a se pune la curent cu chestiunile cele mai suculente. De a menține bine unsă, în definitiv, maşinăria întotdeauna rentabilă a relațiilor sociale.

Nici în casa familiei Carranza lucrurile n-au stat altfel. Marichu, mama, cu bigudiuri şi în combinezon, suflându-şi nervoasă peste unghii după manichiura recent făcută, şovăia între a îmbrăca o strălucitoare rochie de seară de culoare albastru-păun şi a-şi pune un taior mai simplu, în tonuri de coral. Indiferent, farmacistul îşi omora timpul rezolvând cuvinte încrucişate în salon, de vreme ce ştia că, în ultimul moment, nu trebuia decât să se bărbierească şi

să-şi pună smochingul. Între timp, Nana se fâțâia de acolo-colo, scoțând fum pe nări şi turuind vrute şi nevrute în speranța că şi-ar putea convinge fiica s-o ia şi pe ea cu ei. N-a avut totuşi noroc, deşi, abia ce ieşiseră cei doi pe uşă, a primit un buchet de flori cu cartea de vizită a Lorettei. Se scuza şi o invita la masă a doua zi, făgăduindu-i că-i va relata totul în cele mai mici detalii. În realitate, Loretta voia pentru moment s-o țină pe bătrână departe de petrecere.

La opt fix la reşedința soților Harris au început să sosească invitații, aşteptați cu un bufet splendid, ceva teribil de *chic* şi neobişnuit în Spania anului 1959, a cărei populație era în proporție de patruzeci la sută analfabetă şi avea un venit anual pe cap de locuitor de doar trei sute de dolari. Grație bunelor relații ale Lorettei cu soția comandantului bazei din Rota, pe de o parte, şi datorită aranjamentelor lui Nieves, pe de alta, reuşiseră să completeze gama foarte limitată a produselor americane din zonă. Salată Waldorf, fileuri de somon sălbatic, langustă din New England cu sos de unt şi alte finețuri coloniale aduse cu chiu, cu vai în lăzi frigorifice de un vehicul militar. Odată cu mâncarea, sosiseră şi teancurile de farfurii din porțelan alb, cu chenar auriu şi albastru şi cu stema U.S. Navy. Nimic nu trebuia să lipsească.

Căpitanul Harris aflase abia cu o zi mai înainte de maşinațiunile soției şi ale subordonatului său, dar avea încredere în ei că făceau ceea ce trebuie. Şi nu se dădea niciodată în lături de la o petrecere. Pe măsură ce soseau invitații, Loretta, fermecătoare în roşu-aprins, îi saluta pe toți, în vreme ce comandantul, ascunzându-şi silueta corpolentă într-o uniformă cu patru trese la manşetă, îi primea cu un zâmbet parcă întipărit cu fierul roşu pe față. Amândoi se străduiau să-şi etaleze cea mai bună spaniolă, în timp ce în fundal se auzea trompeta lui Louis Armstrong.

Sergentul Nieves rămăsese, potrivit rangului său, în planul secund al acțiunii.

Rochiile şi bijuteriile doamnelor sclipeau somptuoase, iar ele se săgetau cu privirea, încercând să-şi măsoare reciproc eleganța, şi studiau cu coada ochilor modernele decorațiuni interioare din reşedința americanilor. Majoritatea domnilor purtau ori uniformă militară, ori smoching, deşi unii, fie din zăpăceală, fie din ignoranță, se înfățişaseră în banale costume de stradă, o teribilă gafa care avea să rămână imprimată pentru tot restul zilelor în memoria consoartelor lor copleşite de ruşine.

Din două priviri, imperceptibile pentru toți ceilalți, Nieves le-a indicat soților Harris care. Era familia Carranza. Eleganta doamnă cu rochie de culoarea albastru-păun, care râdea în hohote în mijlocul unui grup însuflețit, era mama. Iar tatăl era domnul acela cu aer dezorientat, ce privea plin de curiozitate tablourile ciudate, în care linii şi forme geometrice se încrucişau fără niciun sens. Nu trebuiau pierduți din ochi, chiar dacă pentru moment soții Harris îi lăsau în pace. Nu era bine să se arunce asupra lor încă de la început.

Treptat, toți invitații s-au apropiat de bufet şi s-au servit din platouri silindu-se să pară naturali, deşi habar n-aveau, în majoritatea cazurilor, ce naiba erau chestiile alea pe care tocmai le băgau în gură. În patria piețelor, a economatelor, birturilor şi tavernelor, încă nu sosise moda autoservirii, iar a ciuguli puțin de ici, puțin de colo şi a mânca stând în picioare părea diabolic de complicat pentru spanioli. Incapacitatea celor mai mulți dintre ei de a purta o conversație, ținând în acelaşi timp în mâini farfuria, furculița şi paharul era evidentă aşa că, după, câteva încercări zadarnice, mulți au decis să arunce prosopul şi să cineze doar pe jumătate. E posibil ca, văzând prea distinsul

piept al unei doamne pictat cu mâncare, să-şi fi spus: mai bine să fac foamea decât să fac de râs.

După o clipă, un nou schimb de priviri între Nieves, Harris şi Loretta a deschid sezonul de vânătoare. Cu o ingenuă întrebare despre compoziția chimică a Calmantului Vitaminizat, Loretta l-a tras pe farmacist într-un colț al salonului, adâncindu-se într-o sporovăială intensă şi un pic greu de înțeles despre medicamentele spaniole şi cele americane. Aproape simultan, într-un alt colț al încăperii, doar cruciala apropiere a căpitanului de navă a făcut ca un invitat stângaci, care se împiedicase, să nu distrugă rochia albastru-păun a lui Marichu. Cu o mişcare sprintenă, marinarul i-a prins aproape din zbor paharul cu vin şi nu numai că a salvat integritatea veşmântului, ci a şi trezit recunoştința doamnei, oferindu-i astfel un pretext de dialog.

Mai târziu, nici farmacistul, nici soția lui n-au putut reconstitui în amănunt cum au decurs ambele conversații, dar între multe „hi, hi, hi" ici şi alte multe „ha, ha, ha" colo, tatăl Aurorei a primit pe neaşteptate uluitoarea propunere de a distribui prin farmacia sa două sute de fiole de penicilină, leacul cel mai râvnit în țara aceea atât de rămasă în urmă şi marcată de lipsuri. Practic în acelaşi moment, mama a acceptat încântată o invitație la târgul din Sevilla în compania celui mai select grup de militari americani detaşați în Spania. Între timp, în ariergardă, Nieves dădea pe gât al şaptelea pahar cu tequila şi urmărea încântat ambele scene, cumpănind totodată următorul pas al planului său.

Odată depăşite acrobațiile de la bufet, alcoolul şi rock-and-rolul au destins atmosfera, hohotele invitaților amestecându-se cu clinchetul paharelor, pe când poantele şi bârfele treceau fără reținere de la un grup la altul, iar câteva perechi se străduiau să-şi potrivească paşii de dans pe ritmul acelei muzici ciudate, care invita la mişcare. Iar

consilierul pentru ordine publică încerca să pună mâna pe soția unui căpitan de corvetă din U.S. Navy, care sembătase pulbere.

Continuând să-i seducă cu farmecul lor personal pe soții Carranza, cei doi Harris, care stătuseră până atunci departe unul de altul, au început să se apropie tiptil, aşa încât cele două cupluri să se întâlnească. Dădeau astfel curs unei noi indicații a lui Nieves; însă, de cum i-a observat pe cei patru alături, sergentul s-a strecurat spre bucătărie, de unde a ieşit în grădină. Acolo a dus două degete la gură şi a sfâşiat noaptea cu un fluierat. Cinci umbre s-au ivit imediat dintr-o casă vecină – două uniforme de gală, două rochii de cocteil şi un smoching, care, săltând la gropi şi denivelări, sosise împreună cu bunătățile de la baza din Rota, după ce acolo se primiseră în prealabil măsurile exacte ale unei anumite persoane.

Intrarea cvintetului a pus capăt pentru moment conversațiilor.

— Bună seara, dragii mei! a strigat Loretta din salon.

Chipeşi şi bronzați după răstimpul petrecut pe malul mării, cei cinci arătau impresionant. Soțiile purtau rochii spectaculoase, care lăsau la vedere o desfăşurare de brațe, umeri şi decolteuri delicios de aurii. Daniel, cu fața arsă de soare, cu părul lui mereu rebel cumințit acum cu o doză considerabilă de fixativ şi impecabil în smochingul de împrumut, a măturat rapid scena cu privirea. Până când i-a localizat pe soții Carranza lângă soții Harris: iată că veniseră. Acum, că am făcut primul pas, să continuăm atacul, şi-a zis, simțind în stomac un nod cât pumnul.

Amfitrionii au primit gaşca cu un entuziasm vecin cu euforia, în parte, fiindcă acesta era planul. În parte, deoarece ambii băuseră fără moderație în ultimele două ceasuri.

— *Danny, my dear, you look absolutely gorgeous!* a exclamat Loretta, cu râsul ei nechezat. Şi-a croit drum aproape cu coatele printre invitaţi, ajungând până la el.

— Scumpa mea Loretta, eşti fantastică, îţi mulţumesc din suflet pentru petrecerea asta spectaculoasă, a salutat-o Daniel, în spaniola lui bine exersată.

Şi i-a sărutat galant mâna. De parcă se adorau încă de la facerea lumii. Participarea lui în program avansa conform planului. Unu, intrarea, recunoaşterea teritoriului, localizarea. Doi, căldurosul salut adresat gazdei ca să se facă remarcat. Trei, căpitanul Harris. „S-o facem şi pe-asta", şi-a zis Daniel în sinea lui.

Când părinţii Aurorei au văzut îmbrăţişarea de urs cu care puternicul comandant al bazei americane şi-a cadorisit tânărul compatriot, tânăr pe care, cu doar câteva zile în urmă, ei îl disprețuiseră ca pe un mitocan băgăcios, tatăl s-a înecat cu un cub de gheaţă din paharul cu whisky pe care îl bea, iar mama a simţit pe şira spinării o sudoare rece, care ameninţa să-i distrugă mătasea rochiei. Toţi au luat acea cordială mărturie de afecţiune drept expresia sinceră a iubirii puternice pe care Harris i-o purta nou-sositului. Din fericire, nimeni n-a observat că gestul fusese de fapt o reacţie automată la îndemnul soţiei lui, care îl lovise cu tocul în fluierul piciorului stâng. Niciunul dintre cei prezenţi n-a bănuit că cei doi bărbaţi se vedeau atunci pentru întâia oară în viaţă.

Abia atunci, odată atinse cele trei obiective iniţiale, Daniel şi-a relaxat, iar câteva doamne s-au strâns val-vârtej în jurul Lorettei ca să se intereseze de tânărul pe care îl calificaseră imediat drept nespus de chipeş şi de al cărui braţ ea stătea agăţată cu teribilă familiaritate. Văzându-l fără parteneră, îl crezuseră disponibil şi începuseră să amuşineze prada: toate aveau o fiică, nepoată sau soră mai mică de măritat, gata să facă fericit o bomboană de băiat ca el. Îl mai ştiau şi

un apropiat al încântătoarei familii americane care le oferea cea mai frumoasă petrecere din ultimii ani de zile. Din fericire pentru Daniel, nimeni nu observase că el era unul şi acelaşi cu străinul turmentat ce se topea de zile întregi de dragul fiicei celor doi Carranza, care şuşoteau consternaţi chiar în clipa aceea într-un colţ.

Planul Lorettei şi al lui Nieves fusese îndeplinit până atunci punct cu punct, dar, observând grupul de femei adunate în jurul lui Carter, fascinate de ceea ce le istorisea doamna Harris despre el şi care încercau să-i atragă atenţia cu linguşeli şi comentarii deştepte, sergentului i-a căzut fisa. Şi-a îndreptat ţinta, şi-a dres glasul şi şi-a netezit mustaţa. Apropierea dintre soţii Harris şi soţii Carranza urmărea încălzirea motoarelor, dar cei doi complotişti îşi închipuiseră încă de la început că, şi după intrarea lui Daniel în salon, tot mai erau multe de făcut. Ei presupuneau că trebuia să-l prezinte mai întâi pe tânăr, să-i convingă treptat pe părinţi că Daniel era demn de fiica lor, să le demonstreze că statutul de străin nu făcea din tânărul american un libertin, un individ lipsit de moralitate, un om de nimic, fără niciun rost pe lume.

Dar Nieves nu-şi închipuise că îmbrăţişarea căpitanului Harris şi zgomotoasa afecţiune a soţiei acestuia aveau să fie suficiente pentru a şterge instantaneu, ca prin magie şi radical orice suspiciune a celor prezenţi. Sergentul a înţeles atunci că toate instrucţiile pe care i le dăduse tânărului despre cum să se poarte şi ce să povestească sau nu despre viaţa lui erau vorbe-n vânt. Nu mai interesau pe nimeni. Nieves nu realizase că simplul fapt că Daniel apăruse în societate garantat de familia Harris avea să fie suficient pentru a-l transforma ca prin farmec dintr-un băgăreţ ciudat în obiectul tuturor dorinţelor. Dintr-un străin indezirabil într-o partidă excelentă. De câtă înţelepciune

dăduse dovadă bunica Aurorei când îl sfătuise să-şi caute o pilă bună!

Din priviri, Nieves i-a căutat rapid pe soții Carranza. Stăteau într-un colț, stingheri şi crispați, nemaiştiind ce să facă. Între timp Daniel era tot în mijlocul salonului, flancat de gazde şi ținând în mână paharul cu gin tonic pe care îl golise din trei înghițituri, ascunzându-şi cu clasă şi tupeu uimirea la auzul laudelor nemăsurate despre persoana, originile şi formidabilele lui perspective profesionale, trâmbițate de Loretta în gura mare şi într-o spaniolă tot mai catifelată.

Sergentul şi-a dat seama că trebuia să acționeze. Imediat. Farmacistul şi soția lui erau atât de năuciți, că-şi pierduseră orice capacitate de reacție. Trebuia să-i ajute, dar n-avea vreme de subtilități şi subterfugii. De aceea, Nieves a dat ocol încăperii cu paşi grăbiți şi s-a postat în spatele celor doi soți, fără ca aceştia să-i simtă prezența. S-a tras pe furiş lângă ei până când chipul i-a ajuns între urechea ei dreaptă şi urechea lui stângă. Şi, după ce şi-a scos eterna havană Farias dintre dinți, Nieves le-a transmis mesajul:

— Ori vă apropiați de soții Harris, ori nevasta contabilului pune mâna *pe gringo* pentru fiică-sa, Mărite, iar a voastră rămâne fată bătrână. Haideți, nu mai stați.

Nici dacă ai fi împuns-o cu un vârf de cuțit n-ar fi avut mai mult efect asupra doamnei Carranza. Farmacistul tot se mai întreba de unde naiba răsărise tipul ăla în uniforma U.S. Navy, care vorbea spanioleşte de ziceai că e Cantinflas[73], că Marichu îl şi luase de braț, târându-l spre grupul unde capul lui Daniel se ridica deasupra tuturor celorlalte.

---

[73] Fortino Mario Alfonso Moreno Reyes (1911-1993), cunoscut sub pseudonimul Cantinflas, a fost un celebru actor mexican (câştigător al Globului de Aur, 1956).

De restul, o dată în plus, s-a ocupat Loretta.

Petrecerea s-a sfârşit la patru dimineaţa în grădină, unde au dansat cu toţii conga în jurul reşedinţei. Din întuneric, Nieves îi urmărea mulţumit, ţinându-se de un copac şi dând pe gât o sticlă de tequila Herradura. Doamna Harris era în fruntea şirului de dansatori, cu rochia ei roşie suflecată până la jumătatea coapsei. O urma un lung lanţ de trupuri în posturi dintre cele mai puţin verosimile. Daniel se prinsese de talia lui Marichu, mama logodnicei lui, iar farmacistul Carranza îşi sălta picioarele în contratimp, agăţat de smochingul viitorului său ginere. Asudat, cu papionul desfăcut şi cămaşa pe jumătate descheiată, prins între posteriorul fermecător al lui Vivian şi avangarda exuberantă a lui Rachel, consilierului pentru ordine publică îi curgeau balele. Comandantul bazei aliate hispano-americane încheia lanţul dansatorilor, nebănuind că-şi adusese o meritorie contribuţie la istoricele acorduri bilaterale încheiate între guvernele Spaniei şi Statelor Unite, care aveau să fie cunoscute sub numele de Pactul de la Madrid[74].

Aurora Carranza şi Daniel Carter s-au căsătorit trei luni mai târziu, la amiaza unei splendide duminici de sfârşit de iunie. Mireasa a purtat o rochie croită dintr-o veche bucată de organdi albă şi, în ciuda insistenţelor mamei sale de a-şi face un coc impozant *à la* Grace Kelly, refuzase categoric să-şi strângă părul. Mirele, în redingotă, şi-a întâmpinat viitoarea soţie în faţa altarului din biserica Mizericordiei, ca şi cum acela ar fi fost momentul pe care îl aştepta de o jumătate de viaţă. Din partea Aurorei, a asistat la nuntă tot

[74] Pactul hispano-american din 1953 prevedea instalarea de baze militare americane în Spania (de mare importanţă strategică în Războiul Rece) în schimbul ajutorului economic acordat ţării şi al celui acordat lui Franco în vederea ieşirii din izolarea internaţională.

ce avea mai ilustru protipendada locală, o adevărată expoziție de pălării, galoane, perle şi țesături nobile. Ca martori ai lui Daniel au semnat Domingo Cabeza de Vaca (însoțit de o tânără profesoară de artă vizigotă pe care începuse s-o curteze în acea primăvară), fiii doamnei Antonia, care nu mai conteneau să-i întindă batiste mamei lor fiindcă femeia nu-şi putea reține lacrimile de emoție, şi cei mai importanți oficiali ai U.S. Navy din Cartagena. Au asistat de asemenea şi părinții lui Daniel, veniți hăt din Statele Unite, grație tot competentelor demersuri ale Lorettei, pentru a pune capăt amarelor neînțelegeri dintr-o epocă sortită uitării. Andres Fontana le-a trimis din Pittsburgh o telegramă. Cu cele mai bune urări, din toată inima, pentru marea aventură pe care o începeți împreună, le-a scris el.

Banchetul a avut loc la Clubul Regatelor cu Mediterana în fundal, după care şi-au petrecut noaptea nunții la Gran Hotel. Scandalizându-le pe ambele mame, dar bucurând-o pe Nana, mirii n-au ieşit din apartamentul nupțial până a doua zi la şase seara. Apoi au plecat în luna de miere, într-o lungă călătorie care avea să-i poarte prin Chalamera, Pamplona, Biarritz şi Paris. Au vizitat Chalamera fiindcă Daniel voia să-i arate Aurorei ținutul natal al unui scriitor datorită căruia se cunoscuseră, o formă de a reveni la originea tuturor lucrurilor. Şederea la Biarritz a fost un omagiu adus Nanei, iar voiajul la Paris, darul părinților lui, o încercare, poate, de a compensa astfel anii de răceală care îi despărțiseră.

N-au mărturisit nimănui de ce au vizitat Pamplona, şi ambele familii au înțeles stăruința celor doi pentru acea escală abia când, printre diferitele fotografii primite prin poştă câteva luni mai târziu, au dat de una înfățişându-l pe Daniel îmbrăcat în alb şi cu batic la gât, alergând ca un posedat la două palme de coarnele unui taur, pe strada

Estafeta. În altă poză, tinerii însurăței stăteau la o terasă împreună cu un bărbat vânjos, cu barbă albă, pe care foarte puțini au reuşit să-l identifice. Era Ernest Hemingway, care în acel an asistase pentru ultima oară la Sanfermines[75]. Scriitorul a povestit totul în reportajul „O vară primejdioasă?, care avea să apară la puțin timp după aceea în revista *Life.* Unii au zis că excesele comise de Hemingway în acele luni în care a străbătut Spania într-un nebunesc pelerinaj tauromahic şi bahic l-au afectat într-atât încât l-au costat viața în cele din urmă. În schimb, pentru tânăra pereche vara aceea a fost începutul unei epoci de glorioasă fericire.

Aurora a adus în căsnicie o licență în Farmacologie şi o zestre alcătuită din fețe de masă şi aşternuturi cu dantele de Valenciennes, moştenite de la bunica ei, dar abia dacă ştia să prăjească un ou şi să bâiguie câteva fraze în limba țării care avea s-o găzduiască până la sfârşitul zilelor. Îşi însuşea astfel, fără să le cunoască, vorbele biblice din Cartea lui Rut: „... căci unde te vei duce tu, acolo voi merge şi eu, şi unde vei trăi tu, voi trăi şi eu; poporul tău va fi poporul meu şi Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu". Daniel, la rândul lui, oferea drept capital unic o splendidă cunoaştere a limbii spaniole şi o modestă ofertă de muncă, obținută prin intermediul lui Andres Fontana, de a preda literatura spaniolă într-o universitate din Midwest, unde să-şi şi scrie teza despre Ramon J. Sender, teză al cărei început îi dăduse viața peste cap pe vecie.

Cei doi tineri soți lăsau în urmă țara care, alături de Portugalia, era pe atunci cea mai săracă din Europa. Cu un

---

[75] Sărbătorile de Sanfermines au loc anual, între 6 şi 14 iulie, cu ocazia zilei Sfântului Fermin, în oraşul spaniol Pamplona. In cadrul lor sunt vestite alergările în fața taurilor pe străzile oraşului până în arena destinată coridelor.

popor aservit conformismului moral şi unui sistem social artificial, în care doar patru dintr-o sută de case aveau frigider, iar femeile nu puteau să-şi deschidă cont bancar, nici să călătorească în străinătate fără permisiunea părinților sau soților. Treptat însă lucrurile aveau să evolueze. Vălurile negre, copiii care cerşeau pe străzi, olițele de noapte de sub pat şi bombastica retorică a regimului aveau să lase treptat locul unui progres industrial timid şi unei deschideri moderate, care vor ajunge ulterior la apogeu în epoca de maximă dezvoltare a Spaniei.

Chiar la sfârşitul acelui an, Franco, pe vremuri duşman de moarte al americanilor, avea să se îmbrățişeze cordial cu preşedintele Eisenhower, care vizita Madridul, şi să parafeze împreună acordul din 1953, acord care, negociat în termeni înnoitori, autoriza, după unii, Statele Unite să se fâțâie în voie prin Peninsulă. În contrapartidă, Spania urma să primească, timp de zece ani, un ajutor economic şi militar în valoare de până la două miliarde de dolari. Cu toate că aceşti bani veneau ca ploaia după secetă, unii au considerat că Franco vânduse suveranitatea națională pentru un blid cu linte.

Din acel moment şi cu toate că numeroase guverne străine puneau încă la îndoială legitimitatea regimului franchist, a început acceptarea Spaniei în tot soiul de organisme internaționale. Rezultatele n-au întârziat să se arate: s-au îmbunătățit sensibil şoselele, au început să sosească turişti burduşiți cu valută, s-a modernizat armata căzută în desuetudine, a crescut venitul pe cap de locuitor şi, pe scurt, țara distrusă în timpul războiului a început să se apropie de pista de decolare a prosperității. Ca şi cum n-ar fi fost de ajuns şi spre marele entuziasm al copiilor, în şcoli s-au împărțit tone de lapte praf şi de brânzeturi – cremoase, ciudate şi ambalate în cutii de conserve –, care

purtau pe etichetă emblema programului: două mâini care se uneau pe fondul drapelului S.U.A.

În schimb, cu obişnuita lor eficienţă, americanii lucrau din plin la instalaţiile. Convenite: trei baze pentru bombardierele B-47 ale Forţelor Aeriene din oraşele Torrejon, Zaragoza şi Moron de la Frontera şi o mare bază aeronavală în localitatea Rota, precum şi instalaţiile secundare din porturile El Ferrol, Palma de Mallorca, Las Palmas şi Cartagena.

Aşa cum presimţise şi portarul Modesto, plajele spaniole urmau să se umple curând de nordice în bikini. Televiziunea, fabricile şi furnalele, emigranţii care plecau cu valize de carton în Germania, precum şi locurile de petrecere a timpului, mai presus de fotbal, tauri, biserici şi dansuri, aveau să intre curând în viaţa cotidiană. Clasa mijlocie emergentă începea să mănânce pui duminica şi, cu mari eforturi, învăţa pronunţarea unor vorbe străine şi barbarisme recente, care sunau de parcă aveai pietricele în gură: *winston, Hollywood, kelvinator.*

În timp ce Spania trăgea zăvorul înapoierii şi întredeschidea uşa modernităţii, în primele zile din august 1959, la bordul unui avion care survola Atlanticul, un tânăr american şoptea câteva versuri de Pedro Salinas la urechea unei tinere spaniole pe jumătate aţipită, căreia pletele blonde şi ciufulite îi acopereau jumătate din chip. *Te iubesc pură, liberă, / ireductibilă: tu. / Ştiu că, dacă am să te chem, / dintre toţi oamenii / lumii, / doar tu ai să fii tu. / Şi, când ai să mă întrebi / cine te strigă, / cine te vrea a lui, / am să îngrop numele, / textele, istoria. / Am să sparg / tot ce mi-au pus în cârcă / încă dinainte de a mă naşte. / Şi, revenit la anonimatul / etern al nudului, / din piatră, din lume, / am să-ţi zic: Eu te iubesc, eu sunt.*

Se îndreptau împreună către un viitor despre ale cărui întâmplări, din fericire pentru amândoi, nu puteau intui încă nimic.

Capitolul 30

Mă aştepta în stradă, rezemat de maşina lui, un Volvo albastru nici prea nou, nici prea curat. Îşi pusese ochelari negri, barba blondă părea şi mai blondă în soarele dimineții, iar părul lui era, ca întotdeauna, ceva mai lung decât se purta. Relaxat şi atrăgător, Daniel avea pe el nişte pantaloni mototoliți şi o geacă din blugi şi îşi ținea brațele încrucişate într-o doară.

— Arăți de parcă abia te-ai trezit, evident că nici măcar nu ți-ai luat micul dejun, m-a salutat sigur de sine.

Avea dreptate, n-avusesem vreme decât pentru o jumătate de ceaşcă de cafea. Mă trezisem târziu, abia apucasem să fac un duş, să mă aranjez nițel şi să ies din casă chiar în clipa în care claxona pentru a doua oară.

Daniel mă sunase pe la mijlocul săptămânii ca să stabilim data la care puteam să punem în aplicare planul făcut de Ziua Recunoştinței.

— Sâmbătă cinez cu Luis Zarate, aşa că mai bine o lăsăm pe duminică, i-am propus. Chiar aşa şi era: după minivacanța de Ziua Recunoştinței, directorul şi cu mine hotărâserăm, în sfârşit, când să luăm cina împreună.

— Şi dacă te sechestrează şi nu te mai întorci? m-a întrebat ironic. De ce să n-o devansăm pentru vineri?

Am acceptat. Prezența lui Daniel mi-era întotdeauna plăcută şi mă interesa foarte tare să vizitez misiunea atât de des menționată în hârtiile lui Fontana. Ce s-o mai amânăm! Dar, înainte de cina aceea, trăisem câteva zile cam tulburi. La începutul ultimei luni a anului fusesem bombardată cu e-mailuri din Spania, care mă întrebau din nou, unele

discret, altele de-a dreptul impertinent, ce intenții aveam pe termen scurt. Colegii din universitate voiau să ştie dacă aveam să mă alătur lor la tradiționala cină de dinaintea vacanței de Crăciun, iar sora mea, Africa, mă hărțuia permanent cu ideile ei belicoase despre cum să-mi torpilez fostul soț. Prietenii comun ai mei şi ai lui Alberto, cei alături de care ne crescuserăm copiii şi de care fuseserăm atât de apropiați, mă iscodeau diplomatic asupra planurilor mele, într-o încercare, am intuit, de a se întâlni separat cu noi pentru a limita la maximum neplăcuta situație în care ne-am fi trezit amândoi sub acelaşi acoperiş. Las că vă anunț eu, mai vedem, rămânem în legătură, am multă treabă, adio, pe curând, adio.

Între timp, în campus se instala atmosfera sfârşitului de semestru. Sfârşit de semestru, de an, de secol şi de mileniu, mari schimbări în perspectivă. Dar, pentru moment, studenții erau cu siguranță preocupați mai ales de iminenta sosire a examenelor şi de datele la care trebuiau să predea referate, eseuri şi proiecte. Apăsarea se simțea: în zonele de odihnă şi la centrul de recreere, pe terenurile de sport şi în cafenele, aceştia erau tot mai numeroşi şi tot mai gălăgioşi. Luminile din cămine şi apartamente ardeau până în zori, iar biblioteca, aidoma unui mare lagăr de refugiați, era deschisă zi şi noapte.

Profesorii trăiau într-o atmosferă asemănătoare. Discuții mult mai scurte pe coridoare, o grămadă de examene de pregătit. Munți de teste de corectat, presiunea ultimei sute de metri şi pofta nebună de a pune definitiv capăt primului semestru. Toți colegii mei încercau aceleaşi sentimente pe care le trăiam în general şi eu, an de an, în propria-mi universitate. Dar nu şi acum. Pentru prima oară în viață n-aveam nici cea mai mică dorință să vină vacanța.

Dar, cu fiecare zi care trece, mi-era tot mai limpede că activitatea mea de punere în ordine a legatului lăsat de

Andres Fontana intra în ultimele-i etape. Teancurile de hârtii de pe masa mea scădeau treptat pe măsură ce conținutul lor se vărsa în memoria computerului. Odată citite şi clasificate, documentele îşi găseau locul, într-o ordine carteziană, în cutiile din carton aliniate pe duşumea. Tot ce înțelesesem şi reținusem din istoria Californiei în săptămânile anterioare îmi uşurase substanțial munca, dar eram conştientă şi de faptul că recompunerea a ceea ce profesorul realizase în faza finală a vieții avea să fie văduvită de coerență şi unitate. Tot mai dăinuia senzația că-mi lipseau date, documente, piese din marele puzzle care fusese ultima lui cercetare. Îmi era cu neputință să dau consistență tuturor acelor piese, căci nu puteam țese prea mult cu atât de puține fire. De aceea, probabil, aşteptam cu nerăbdare sosirea zilei de vineri.

— Ce-ai zice ca mai întâi să mâncăm ceva? mi-a propus Daniel imediat ce i-am confirmat că eram flămândă.

Nu eram grăbiți, aşa că ne-am oprit la o cafenea din împrejurimi, un loc pe care câțiva hippy noctambuli îl împărțeau cu muncitori şi bunicuțe cărunte în drum spre coafatul săptămânal. Ne-am aşezat lângă o fereastră mare şi am comandat conştiincioşi: ouă cu bacon, clătite, suc de portocale. Şi două ceşti cu cafea.

Am sporovăit liniştiți, străduindu-ne să dăm gata cele două farfurii enorme pe care ni le pusese în față o chelneriță mexicană voinică. Cu siguranță că le umpluse mai mult decât se cuvenea, drept mulțumire pentru complimentele în limba ei cu care Daniel îi înveselise lehamitea matinală.

— Mă predau, am zis înainte de a termina. Nu mai pot.

— Papă tot, a glumit Daniel. Să nu creadă familia ta că te neglijăm în California.

Mi-am pironit privirile în restul de gălbenuş al unui ou prăjit.

— Vrei să zici ce-a mai rămas din familia mea şi cât le pasă de mine...

Nici nu rostisem bine vorbele respective, că m-am şi căit de ce spusesem. Poate că nu voisem să fac decât un simplu comentariu ironic, dar din gură mi se revărsase un şuvoi de amărăciune în stare pură, izbucnit fără niciun motiv. Nu-mi plăcea să vorbesc despre mine, trâmbițându-mi sentimentele şi nenorocirile. Rămăsesem brusc descumpănită, nu pricepeam de ce mă biciuisem singură, cu cruzime şi fără nicio justificare, în plus, o făcusem tocmai când simțeam o uşoară doză de optimism şi începuse să-mi mai vină inima la loc. Sau poate că totul se datora faptului că, înghițind prea multe şi de prea multă vreme, nu mă mai puteam abține.

— Pentru Dumnezeu, Blanca, nu spune una ca asta. Ştiu că ai copii, te-am auzit o dată vorbind despre ei. Şi, chiar dacă încerci să te protejezi şi nu sufli niciodată un cuvânt despre tine, îmi închipui că mai există altcineva căruia îi pasă de tine. Cineva care-şi doreşte să ştie că eşti bine, munceşti mult, eşti sănătoasă şi ai grijă de tine, că îți faci mereu noi prieteni care te stimează în acest colț de lume, atât de îndepărtat de casa şi de viața ta dintotdeauna. Frați, părinți, prieteni, un iubit, un fost iubit, un viitor iubit, ce ştiu eu! Un soț ori un fost soț, mai curând. Poate că tocmai ăsta e momentul potrivit să-mi povesteşti câte ceva despre tine, altceva decât cum înaintezi prin trecutul lui Fontana.

— Vrei să afli câte ceva despre mine? I-am iscodit, ridicând ochii din farfuria pe jumătate terminată. Păi, chiar am să-ți povestesc. Fiii mei, doi la număr, au deja viața lor. Şi-au terminat studiile universitare şi au zburat din cuib. Unul e la Londra şi continuă să studieze, iar celălalt face pe nebunul între Tarifa şi Madrid; logic, amândoi îşi văd de ale lor şi nu prea țin cont de mine. Părinți n-am, au murit. Tata, de cancer la prostată, acum cincisprezece ani, iar mama, de

hemoragie cerebrală, acum patru, dacă vrei şi amănunte. Am, e adevărat, şi o soră, Africa; mă sună tot timpul la telefon ca să-mi facă ţăndări moralul şi să-mi organizeze viaţa după gustul ei; gust care, din nefericire, nu se potriveşte de nicio culoare cu felul în care mi-aş dori eu să-mi văd viaţa aranjată. În sfârşit, până acum câteva luni, aveam alături de mine şi un bărbat cu care eram căsătorită de aproape douăzeci şi cinci de ani şi cu care credeam că formez un cuplu stabil şi destul de fericit. Dar, într-o bună zi, acest bărbat a încetat să mă mai iubească şi dus a fost. S-a îndrăgostit de altă femeie, va avea un copil cu ea şi de atunci n-am mai vrut să-l văd, aşa că am decis să plec şi de aceea sunt azi aici. Nu fiindcă m-ar interesa în chip deosebit viaţa academică a acestei universităţi de la capătul lumii, nici fiindcă m-ar preocupa fie şi într-o mică măsură să dezgrop legatul prăfuit al răposatului: n-am cerut decât să fug de cea mai pură şi amară disperare. Asta-i tot, asta mi-e viaţa, domnule profesor Carter. Fascinantă, nu? Aşa că, după cum poţi vedea, nimănui nu-i pasă dacă mănânc sau nu.

Brusc, m-a cuprins o slăbiciune de moment şi am întors capul, ca să nu-l privesc în ochi pe Daniel. Dar nu regret că-i vorbisem despre toate cele. E drept că nici nu mă încânta. În fond, mi-era indiferent. N-aveam nici de câştigat, nici de pierdut dacă îl puneam la curent cu propria-mi realitate.

Am început să mă uit pe geamul lângă care stăteam, dar nu ca să privesc ceva concret. Nici perechea bolnăvicioasă care intra în cafenea, nici maşina de teren care parca ori furgoneta hârbuită care dădea cu spatele ca să iasă din parcare.

Până am simţit că braţele lui Daniel se întindeau peste masă spre farfuria mea. Două braţe lungi care se terminau cu două mâini mari şi osoase. Cu ele mi-a şi apucat tacâmurile, le-a întors şi a manevrat printre rămăşiţele

micului meu dejun. A tăiat, a înțepat, a pus deoparte cuțitul şi a ridicat furculița. Spre gura mea. Abia atunci a vorbit. Cu autoritatea profesorală pe care folosea probabil şi când voia să-şi pună la punct studenții.

— Mie-mi pasă. Mănâncă.

Reacția lui aproape că m-a făcut să râd. Cu oarecare amărăciune şi fără prea mult chef, desigur. Dar cu o urmă de gratitudine.

— Aşa, hai, a zis când am înghițit, în fine, bucata de clătită pe care mi-o oferise.

Am ieşit în timp ce Daniel plătea şi a durat puțin până m-a ajuns din urmă. Ne-am îndreptat grăbiți spre maşină, fiecare cu gândurile lui. La un moment dat, pe când străbăteam acea scurtă distanță, şi-a trecut degetele prin părul meu şi m-a strâns de ceafa o clipă.

— Blanca, Blanca... N-am zis nimic.

Sonoma semăna întrucâtva cu Santa Cecilia, dar era şi deosebită în acelaşi timp. Fără studenți zgomotoşi, mai liniştită. Am parcat în plină stradă şi în plin centru, lângă o piață mare unde se înălțau primăria şi un pâlc de arbori centenari. În jur, se zăreau construcții nu prea înalte, în culori fistichii: legendarul hotel Toscano şi Blue Wing Inn, teatrul Sebastiani, vechi barăci ale armatei mexicane şi Casa Mare, care fusese proprietatea comandantului-general Mariano Guadalupe Vallejo în primii ani de după independență.

— Şi uite şi misiunea noastră...

Într-un colț. Simplă, albă, austeră. Cu un portic susținut de bârne din lemn vechi pe toată lungimea clădirii. San Francisco Solano, mai cunoscută sub numele de misiunea Sonoma. Ultima verigă din lanțul pe care îl edificaseră franciscanii spanioli în epopeea lor misionară; ultima etapă din miticul Camino Real, acel drum liber străbătut de călugării care călăreau pe catâri şi se încălțau cu sandale

din piele aspră. Vegheată pe fațadă de un clopot din fier, atârnat de traverse, simbolul care amintea la fiecare milă, din sudul până în nordul Californiei, că acei bărbați austeri se stabiliseră acolo într-un trecut nu prea îndepărtat.

Am contemplat-o calmi, în tăcere. Simplitatea şi liniile ei curate n-aveau nimic special. Dar, poate chiar de aceea, într-un anume sens cred că ne-a emoționat. Olanele din lut, varul strălucind în soare. Au trecut două minute.

— Mai înainte n-am fost întru totul sinceră cu tine.

Nu m-a întrebat la ce mă refeream, a preferat să-i spun eu. Şi am făcut-o fără să mă uit la el, fără să-mi întorc privirile de la fațada misiunii.

— E adevărat că la început mi-am asumat legatul lui Fontana ca pe o simplă obligație, ca să mă distanțez de propriile mele probleme, ca să mă separ de ele fizic şi sufleteşte. Dar asta nu înseamnă că l-am luat drept o simplă distracție; într-un anume fel, tot ce a început ca o simplă îndatorire mi-a acaparat deja interesului meu personal.

N-a comentat nimic, n-a făcut nicio apreciere. A lăsat doar să zboare câteva clipe în care a reflectat la vorbele mele. Apoi m-a luat de cot şi mi-a zis, hai să mergem. Şi ne-am dus.

Aidoma celor douăzeci de misiuni care mai dăinuiau, San Francisco Solano era complet reconstruită, chiar dacă din edificiul originar se mai ținea în picioare doar prea puțin. Dar rezistaseră estetica, sufletul şi structura sa, cu o umilă cruce din lemn neşlefuit în partea superioară. O placă din metal rezuma istoria sa. Simplitate în stare pură, sobrietate profundă şi emoționantă.

Nu păreau să fie vizitatori la ora aceea, aşa că, însoțiți doar de sunetul propriilor paşi, am vizitat capela cu pereți albi şi podele din lut, cu un altar nepretențios şi naiv. Apoi ne-am dus în aripa unde locuiseră călugării, transformată

într-un muzeu minuscul, şi unde erau expuse o machetă sub sticlă, o oală de aramă, fiare pentru marcatul vitelor şi un teanc de fotografii alb-negru care ilustrau diferite momente ale vieţii din misiune.

Am continuat să iscodim locul, aproape fără să scoatem vreo vorbă, am trecut mai departe. În pofida utilităţilor precare şi a înfăţişării umile, locul avea farmec şi invita totodată la linişte. Pe pereţii a ceea ce presupuneam că era refectoriul am dat de o colecţie de acuarele vechi şi ne-am oprit să le privim pe îndelete. Patruzeci sau cincizeci, poate şaizeci. Imagini ale misiunilor în frumoasa lor degradare, înainte de a fi supuse reconstrucţiei ulterioare. Ziduri prăbuşite, acoperişuri gata să cadă ori în ruină. Clopotniţe susţinute de schele, pereţi despărţitori găuriţi, garduri devorate de plante agăţătoare şi o senzaţie pregnantă de abandon şi singurătate.

— Crezi că avea dreptate?

Daniel a spart tăcerea, cu privirea pironită încă pe o arcadă aproape distrusă.

Fără să-şi scoată mâinile din buzunarele pantalonilor, fără să se uite la mine.

— Cine să aibă şi în ce privinţă?

— Fontana, când s-a gândit că poate a existat o misiune care n-a lăsat niciun fel de urme nicăieri.

A continuat să se uite drept înainte, nemişcat, ca şi cum ar fi căutat un răspuns în tuşele din acuarelă.

— În hârtiile lui n-am găsit nicio menţiune despre aşa ceva, am replicat. Dar, aşa cum chiar tu mi-ai spus, el intuia că mai existase una. O numea misiunea Olvido, nu?

— Da, numele ăsta l-am auzit şi eu. Poate era reală, poate imaginară şi o denumise el aşa, deşi probabil că n-avusese nicio dovadă a existenţei ei.

În sală a intrat un cuplu de turişti. Ea, cu camera pregătită şi un cozoroc peste părul roşcat, ondulat de un

permanent, el cu o borsetă ostentativă la brâu şi o şapcă de baseball cu cozorocul la spate. Ne-am dat la o parte ca să le facem loc, dar stampele pline de nostalgie n-au părut să le trezească prea mare entuziasm.

— Mă rog, dar tare mă tem, am adăugat când am rămas iar singuri, că această misiune pierdută n-a lăsat nicio urmă.

Pe măsură ce lăsam în spate acuarelele şi ne apropiam de patio, au început să se audă voci de copii. Când am ieşit la aer, am văzut câțiva elevi în excursie, conduşi de o tânără învățătoare şi o ghidă mai şi vârstă care le cereau fără prea mare succes să facă linişte. Ne-api apropiat şi, la o distanță prudentă, lângă fântâna centrală din cărămizi, ne-am oprit să ascultăm ceea ce ghida izbutea, în sfârşit, să le istorisească. Fragmente de istorie prescurtate, astfel încât să poată fi digerate de acel public format din elevi clasa a patra primară. Referiri la anul când fusese întemeiată misiunea, 1823, la fondatorul ei, padre Altimiră, şi la metodele de lucru şi studiu ale neofiților amerindieni acceptați acolo.

Am părăsit misiunea în tăcere, fiecare cu gândurile lui său, poate, meditând amândoi la acelaşi lucru. Probabil că Daniel şi-l reamintea pe profesorul din tinerețea lui, cu intuițiile sale cărora nu le dăduse prea mare atenție pe atunci. La rândul meu, îl reconstituiam pe Andres Fontana plecând de la mărturiile scrise lăsate de acesta după moarte. Două versiuni distincte ale aceluiaşi om: bărbatul în fața propriei memorii, carnea şi oasele în fața legatului intelectual.

Când am trecut din nou pe lângă clopotul de fier de la intrare, Daniel s-a oprit. A pipăit cu mâinile-i mari bârnele groase de lemn de care acesta atârna şi le-a mângâiat suprafața aspră. Apoi, fără să ne fi înțeles în prealabil încotro s-o luăm, ne-am îndreptat instinctiv spre piațetă şi ne-am aşezat pe o bancă, încercând să savurăm leneş

ultimele raze de soare ale zilei. În fața noastră, printre copacii uriaşi, se înălța o sculptură din bronz. Un soldat căruia îi unduia pe umăr vechiul stindard cu imaginea ursului, un omagiu adus efemerei independențe a Californiei. Ceva mai încolo, o zonă de joacă cufundată într-o linişte absolută, cu leagănele încremenite, din care copiii lipseau cu desăvârşire.

În pofida vorbelor deprimante pe care le spusesem la micul dejun, mă simțeam într-un fel mai bine după ce-i povestisem lui Daniel despre mine. Mă defulasem, eram uşurată, mai împăcată cu mine însămi. Contrar a ceea ce crezusem până atunci, faptul că-mi deschisesem inima în fața unui străin se dovedise un pic eliberator. Poate pentru că, în ciuda vicisitudinilor, mă simțeam tot mai puternică. Poate pentru că acel străin îmi era tot mai puțin străin.

— N-am idee de ce, dar, dintre toate misiunile, de aceasta se ocupă Fontana cel mai mult în lucrarea lui, ştiai? De ea şi de fondatorul ei, padre José Altimiră, pe care l-a pomenit mai înainte ghida când le-a spus şcolarilor povestea misiunii. Era un tânăr franciscan catalan, abia venit în Alta California. E adevărat că în legătură cu el am găsit câteva documente printre hârtii.

— Şi ce-ai izbutit să afli? a întrebat Daniel, schimbându-şi poziția. Se întorsese spre mine, se sprijinea într-un cot de spătarul băncii şi mă asculta cu interes.

— Că Altimiră a reuşit să obțină autorizația de a construi această ultimă misiune în cel mai nepotrivit moment. Misiunea Dolores din San Francisco era pe atunci într-o stare deplorabilă, iar el a propus să fie mutată aici, dar superiorii lui n-au fost de acord. Mexicul îşi proclamase nu demult independența fată de Spania şi se bănuia deja că misiunile aveau să fie secularizate destul de curând, deşi franciscanii refuzau să recunoască orice guvern care nu era al regelui lor spaniol. Dar guvernatorul Californiei a acceptat

propunerea călugărului şi, graţie acestuia, Altimiră a început s-o construiască.

— Îmi închipui că guvernatorului nu-i păsa prea tare de sufletele necredincioşilor.

— Desigur că nu. El avea alt motiv, mult mai practic: voia să garanteze o prezenţă stabilă în zonă în faţa ameninţării ruşilor, care, în schimbul unor mantale, al unor perechi de pantaloni de călărie, al unor săpăligi şi a mai nimic altceva, obţinuseră de la amerindieni o mare întindere de pământ, ceva mai la nord, pe ţărmul Pacificului.

— Isteţi ruşii ăştia de la Fort Ross. Vrei să mergem în r-o zi să vedem toate astea? Mâine, de pildă.

— Mâine iau cina cu Zarate, ţi-am spus?

— Inventează o scuză oarecare şi vino cu mine. Cu el ai să te plictiseşti mai abitir.

— Hai, taci, am spus, râzând reţinut. Deci, nu vrei să afli ce s-a întâmplat cu Altimiră?

— Sigur că vreau, doar te-am întrerupt un pic. Zi, sunt numai ochi şi urechi.

— Ei bine, cum îţi ziceam, deşi dispunea de permisiunea autorităţilor, Altimiră n-avea aprobarea superiorilor lui. Cu toate acestea, şi-a schimbat rasa cu hainele de lucru, a ales acest loc, pe atunci total neprimitor, şi, cu patru trunchiuri de copac şi câteva crengi pe post de altar, a înfipt o cruce din lemn în ţărână, înfiinţând astfel misiunea.

— Cam nesupus acest Altimiră, nu-i aşa?

— Era, probabil, cam rebel, aşa-i, deşi la sfârşit, de voie, de nevoie, superiorii lui i-au îngăduit să menţină activă misiunea. Dintr-un motiv pe care n-am reuşit să-l lămuresc, se pare că lui Fontana personajul i s-a părut deosebit de interesant. În hârtiile lui sunt, cum îţi spuneam, câteva referiri la Altimiră şi se simte că se străduia din greu ca să-i reconstituie paşii dincolo de Sonoma.

— A avut noroc?

— Aşa şi-aşa. Odată întemeiată, în ciuda tuturor greutăților, misiunea de aici, din Sonoma, lui Altimiră i s-au răzvrătit neofiții, amerindienii aceia botezați, care trăiau în ea. După cum se observă, monahul era un tip eficient şi un bun administrator, dar n-a izbutit niciodată să aibă o relație afectuoasă cu aborigenii, în strădania lui de a-i civiliza, se pare că a fost excesiv de dur şi de exigent, aplicându-le necontenit pedepse fizice şi neputând să le câştige încrederea.

— Şi drept urmare ei s-au răzvrătit.

— Exact. Doi sau trei ani mai târziu, indienii au jefuit misiunea şi i-au pus foc. Altimiră şi câțiva neofiți abia au izbutit să scape cu viață din incendiu şi să fugă.

— Şi ce s-a întâmplat cu el?

— Nu mi-e prea clar ce s-a petrecut în zilele şi chiar în lunile care au urmat, chiar dacă, aşa cum îți spun, din scrierile lui Fontana se desprinde un interes enorm despre soarta lor. Dar n-am mai găsit nimic altceva pe subiectul ăsta.

— Şi presupun că, odată cu Altimiră, s-a sfârşit şi viața acelei misiuni.

— Nici vorbă. La puțină vreme după incendiu şi după fuga lui Altimiră, conducerea misiunii şi-a asumat-o alt franciscan, padre Fortuni, un popă bătrâior şi energic, care a făcut rapid ordine şi a luptat pentru reconstruirea ei. Dar el a trebuit să înfrunte rele mai mari decât incendiul ori jaful.

— Secularizarea misiunilor.

— Da, dom'le. O secularizare care a demarat prost, pe urmă s-au străduit să pună ordine, iar la final au mai dat chix o dată. Pentru început, noii reprezentanți militari ai Mexicului s-au dus în Alta California cu intenția de a reconfigura ordinea socială. Dar, de pe o zi pe alta, între tabere au izbucnit conflicte. Între militari şi franciscani,

ultimii loiali până la moarte vechii ordini spaniole. Intre militari şi populaţia locală neindigenă (californienii, şi ei de origine spaniolă), care până atunci trăiseră liniştiţi în fermele lor, cultivându-şi pământurile şi îngrijindu-şi moşiile...

—... călărind, făcând rozariul, dansând şi cântând din voce şi din chitară la câte un *fandango,* cum se chemau pe-aici petrecerile. Nu mă miră că nu-şi însuşeau noile lozinci liberale, doar o duceau bine... a observat Daniel ironic.

— Dar nu le rămânea altă opţiune. În Mexic se hotărâse că misiunile erau anacronice, că trebuiau imediat secularizate, iar pământurile lor redate amerindienilor hispanizaţi şi noilor colonişti care doreau să se stabilească acolo. Ceea ce a declanşat iarăşi dispute deoarece unii, mai descurcăreţi, aveau pretenţia să se aleagă pe daiboj cu asemenea proprietăţi, iar alţii, mai rezonabili, credeau că pământurile trebuiau să le revină vechilor stăpâni legitimi.

— Care presupun că erau amerindienii, a sugerat Daniel. Populaţia autohtonă.

— Într-adevăr. Fiindcă, din câte am citit, franciscanii n-au avut nicicând pretenţia de a-şi însuşi pământurile pe care se aşezaseră; însă, cu toate că încercările lor au eşuat în linii mari, iar ei au utilizat adeseori mijloace nefericite, franciscanii n-au urmărit decât să-i apropie pe nativi de credinţa creştină, făcând din ei cetăţeni mai mult sau mai puţin integraţi în comunităţile lor.

Continuam să stăm acolo pe bancă, printre copacii din piaţă, soarele apunea şi doar câţiva trecători ne distrăgeau din când în când atenţia.

— Dar nimic din toate astea nu s-a concretizat...

— Nu, fiindcă până la urmă de acel măreţ plan care avea ca scop să facă dreptate prin retrocedarea pământurilor nu s-a ţinut seama, şi doar foarte puţine terenuri au fost redate proprietarilor de drept.

— Iar indienii, smulşi aproape cu forţa din tiparul vieţii şi al culturii lor, au sfârşit prin a fi, aşa cum se şi întâmplă îndeobşte, marii perdanţi.

— Din nefericire, da. Iar ce s-a întâmplat de-atunci încolo ştii tu mai bine decât mine deoarece face parte din istoria ţării. Tale.

— Efemera Republică a Californiei şi războiul dintre Mexic şi Statele Unite. Şi, la sfârşitul lor, Tratatul de la Guadalupe Hidalgo[76], care ne-a reconfigurat harta şi ne-a adus tot nordul Mexicului, inclusiv California.

— Corect. Începând de atunci, misiunile aveau să cadă în cea mai profundă uitare; în anii ’20 ele au început să fie reabilitate, iar în anii ’50 au demarat şi cercetările istorice.

— Şi i-au atras pe unii romantici, asemenea lui Andres Fontana, în ultimii ani ai carierei sale, a adăugat Daniel.

— Şi tocmai de aceea suntem azi aici tu şi cu mine, la capătul legendarului Camino Real. La ultima misiune din acest lanţ de relicve ale trecutului colonial spaniol. Relicvele unui trecut relativ apropiat, de care totuşi aproape nimeni de aici nu-şi mai aduce aminte.

— Iar în Spania, cu atât mai puţin.

— Fără îndoială. Cu excepţia mea, am glumit, care am scăpat de ignoranţă deoarece o fundaţie necunoscută mi-a oferit la momentul oportun bursa pe care am cerut-o fără măcar să ştiu ce trebuia să fac.

---

[76] Tratatul de Pace dintre Statele Unite şi Mexic de la Guadalupe Hidalgo s-a semnat şi ratificat în 1848, la sfârşitul Războiului Mexicano-American (1846-1848). Prin acesta, Mexicul ceda peste jumătate din teritoriul său (actualele state nordamericane California, Arizona, Nevada, Utah, New Mexico şi Texas), precum şi părţi din Colorado şi Wyoming, renunţa la orice pretenţii asupra statului Texas şi accepta frontiera de pe Rio Bravo. S.U.A. Se angajau să plătească Mexicului despăgubiri de război în valoare de 15 000 000 de dolari.

Daniel şi-a schimbat poziția, dar de data asta nu s-a uitat la mine, ci a rămas cu privirile pierdute într-un punct nelămurit din piață. Privea, poate, figura din bronz a eroicului soldat din răzmerița ursului sau leagănele goale.

— Am avut noroc că FAC MAF m-a ales tocmai pe mine, am continuat. Mi-e foarte comod să lucrez pentru fundația asta fără termen ori presiuni. Ea îmi trimite un cec în fiecare lună, iar eu fac progrese în ritmul meu până ce, la sfârşit, totul va fi pe deplin organizat şi îi voi înainta raportul final.

Daniel a rămas tăcut, nepărând să mă asculte şi urmărindu-mă cu un amestec de distanțare şi interes.

— Hai să mergem, a fost singurul lucru pe care mi l-a zis în cele din urmă. Ne întoarcem la Santa Cecilia ori mai dăm o raită pe aici?

Ne-am plimbat prin împrejurimile piațetei, am dat de câteva străduțe pietonale, cu magazine, galerii de artă şi cafenele. Apoi ne-a ieşit în cale un pub irlandez care se potrivea ca nuca-n perete în peisaj. Pe uşă era anunțat un concert, iar noi aveam poftă să bem ceva, aşa că ne-am hotărât să intrăm.

Ne-am aşezat la bar. Ora prânzului trecuse de mult, iar a cinei nu sosise încă, dar chelnerii păreau dispuşi să ne ofere tot ce doream. Într-un colț, un trio de muzicanți veterani, deşi toți până în şaizeci de ani, îşi pregăteau instrumentele. Unul avea o coadă care îi ajungea până la mijlocul spatelui; altul îşi ascundea burdihanul într-un tricou negru, pe care era imprimată o frunză de marijuana; al treilea răscolea pe podea într-o pungă.

Am cerut câte o bere şi ne-am văzut noi departe de discuțiile noastre, printre frunze verzi de trifoi şi inscripții în gaelică. Am revenit la Fontana şi la scrierile acestuia, un tribut poate inconştient adus misiunii pe care o vizitaserăm sub imboldul lui.

— Înainte să moară, când începuse să-l intereseze istoria Californiei spaniole şi a misiunilor, a povestit Daniel după prima înghiţitură din berea lui neagră, îmi aduc aminte că achiziţiona cu pasiune documente legate de istoria colonială. Catastife, hărţi, dosare care îmi închipui că aparţinuseră misiunilor ori altor instituţii asemănătoare.

— Sunt foarte puţine chestii de-astea în ce a ajuns la mine, totul are un caracter mai degrabă documentar. De unde făcea el rost de asemenea lucruri?

Daniel a ridicat din umeri.

— Le găsea te miri pe unde şi dădea pe ele doar câţiva dolari, căci, din câte se pare, prea puţini cunoşteau pe atunci valoarea unor hârtii vechi scrise în spaniolă.

— Poate căuta în ele misiunea Olvido...

Ne-au adus un coşuleţ cu cartofi prăjiţi şi am început să-i ciugulim.

— Poate, a confirmat Daniel, cu gura pe jumătate închisă, mestecând primii cartofi. Dacă bine îmi aduc aminte, a continuat după ce a înghiţit, Fontana chiar a menţionat o dată că era posibil ca această misiune să fi fost situată lângă Santa Cecilia. De aceea şi era, probabil, atât de interesat să obţină vechi documente din zonă cu gândul că putea găsi informaţii în ele. Dar eşti sigură că în hârtiile la care lucrezi nu se află nimic similar?

— Categoric nu, ţi-am mai spus. Deşi tot mai cred că din legatul lui Fontana lipsesc lucruri, că trebuie să mai fie ceva care să dea sens ultimei părţi din munca lui.

— Ciudat, a zis Daniel gânditor, luând iar câţiva cartofi între degete. De când mi-ai zis prima oară că lipsesc documente, mă tot întreb ce s-o fi întâmplat. Poate că s-au pierdut la vreo mutare. Poate s-a descotorosit el însuşi de ele, deşi mă îndoiesc, fiindcă nu arunca nimic. Nici nu-ţi poţi închipui cum arăta biroul lui, ziceai că e peştera lui Ali Baba.

— Nu ştiu, convingerea că lipseşte ceva poate că e o simplă supoziție de-a mea. Deşi, evident, mi-ar uşura enorm munca dacă aş da de toate ițele astea răzlețe.

Localul se umpluse, atmosfera se însufleția cu fiecare clipă, bătrânii muzicanți tot nu terminaseră cu pregătirile.

— Există destul de multe referiri la o bibliotecă a University of California în care se află cea mai mare parte a catastifelor din misiuni. Asta-i altă vizită pe care mi-ar plăcea s-o facem.

— Bancroft Library, din Berkeley.

M-a surprins că avea cunoştință de un detaliu atât de concret într-o chestiune care îi era străină. Dar Daniel nu s-a oferit să mă ducă s-o văd.

— De acolo venea Fontana când a murit, verificase anumite documente şi informații. Era 17 mai 1969, în amurg. Ploua cu găleata, o ploaie din aia de primăvară. I-a tăiat calea un camion, a derapat...

— Ce trist, nu? l-am întrerupt. Atâtea eforturi ca să scoți toate documentele astea din uitare, şi să mori singur, aruncat într-un şanț, într-o noapte ploioasă.

Daniel a tăcut câteva clipe. Comentariile clienților din jur au umplut golul propriei noastre conversații. Când, în sfârşit, a vorbit, a rămas cu privirea fixată în paharul dintre degete, îl rotea, căutând parcă în el inspirația sau îndemnul de a spune ceea ce voia.

— Fontana nu era singur în maşină. În accidentul ăla a mai murit cineva.

— Cine?

Muzicanții au intonat primele acorduri din melodia lor celtă, iar zgomotul discuțiilor s-a stins.

— Cine, Daniel?

Şi-a ridicat privirea din bere şi, în cele din urmă, a răspuns.

— O femeie.

— Ce femeie?

— Ce importanță mai are numele ei acum, după atâta vreme? Mai ți-e foame, mai cerem ceva?

Capitolul 31

În sâmbăta aceea, pe la amiază, am trecut prin fața casei Rebeccăi. Ştiam că era la Portland, la ziua de naştere a uneia din nepoatele ei, aşa că n-avea niciun sens să mă-nvârt pe-acolo. Cu toate acestea, m-am plimbat pe stradă şi am privit ferestrele închise şi uşa de la garaj coborâtă şi ea; nici urmă de blândul ei câine, Macan.

Mi-ar fi făcut plăcere să stau de vorbă cu Rebecca. Despre Daniel, despre Fontana, despre sentimentele încâlcite pe care mi le trezeau amândoi şi despre timpurile de odinioară, când Rebecca avea de-a face cu ei, poate şi despre femeia care murise alături de profesor în noaptea aceea ploioasă. Era o curiozitate pură, viscerală, animată de un interes simplu, aproape organic. Sunt poveşti vechi de vreo mie de ani, îmi spusese Daniel când menționase accidentul, cu un rest de emoție, câtă mai rămăsese după trecerea timpului. Apoi continuaserăm să discutăm despre multe alte lucruri. Am mai cerut bere, ne-au adus şi doi hamburgeri, din care el a mâncat unul şi jumătate, iar eu cealaltă jumătate, şi după-amiaza s-a scurs pe fondul muzicii celte şi al amintirilor vizitei la misiune.

Am hotărât să ne înapoiem la Santa Cecilia când noaptea îşi intrase deja în drepturi. În drum spre parcare, Daniel a zărit ceva într-o vitrină şi, după ce a şovăit doar o clipă, a intrat în magazin şi a ieşit după încă o clipă cu un clopoțel din fler, o replică a legendarului simbol al misiunilor. Un suvenir al zilei de azi, a spus când mi l-a întins.

— Încă mai ai timp să fugi cu mine şi să uiți de întâlnirea de mâine cu directorul tău, m-a anunțat cu binecunoscuta-i

ironie, oprind maşina în faţa apartamentului meu. Ce-ai zice să mergem la Napa şi să vizităm câteva crame?

— Nici vorbă.

— OK, să fie ca tine, chiar dacă pe urmă ai să te căieşti. Şi săptămâna care vine ce faci?

— Lucrez. Finalizez chestii din legat, tranşez altele. Încep să închid uşile, mă tem. Timpul a trecut în zbor, suntem în decembrie şi, aşa cum ţi-am zis, îmi rămâne tot mai puţin de lucru.

— Şi atunci ai să ne părăseşti, a sugerat.

I-am răspuns abia după câteva secunde.

— Presupun că nu voi avea altă soluţie.

Aş fi putut să nu mai spun nimic, să-mi păstrez pentru mine restul gândurilor. Dar, dacă tot mă apucaseră confesiunile de cu dimineaţă, de ce să nu-i dau înainte?

— Nu vreau să plec, ştii? Nu vreau să mă întorc.

— Nu vrei să dai piept cu realitatea.

— Probabil că ai dreptate.

— Dar trebuie s-o faci.

— Da, ştiu.

Stăteam de vorbă în întuneric, în maşina oprită dinaintea casei mele.

— Oare n-ar putea FAC MAF să-mi mai ofere o bursă? am continuat. Dacă nu-i prea târziu, poate ar trebui să-i contactez.

— Nu cred că-i o idee bună.

— De ce nu?

— Pentru că trebuie să pui punct lucrurilor, Blanca, oricât de dureros ar fi. Nu e bine să laşi răni deschise. Timpul vindecă totul, dar mai înainte fiecare trebuie să se reconcilieze cu ceea ce lasă în urmă.

— Mai vedem noi, am zis nu prea convinsă.

— Atunci, ai grijă de tine.

Şi-a pus mâna pe a mea şi mi-a strâns-o de parcă şi-ar fi luat rămas-bun. Eu nu m-am clintit.

Până când în câmpul nostru vizual a apărut vecinul taiwanez, profesorul de matematică; căra o cutie enormă, care, după gabarit, părea a conține un televizor. Jongla cu ea, încercând să intre în clădire fără s-o scape, şi ne-a distras atenția.

Mi-am tras mâna de sub a lui Daniel, am deschis portiera şi am ieşit.

— Ne mai vedem, am zis de afară, plecând capul la înălțimea lui.

— Când vrei tu.

Imediat ce m-a văzut intrând, Daniel a demarat.

A doua zi seara Luis Zarate m-a recuperat exact din acelaşi loc. Ce ciudat îmi părea mie, care şofasem toată viața prin atâtea locuri, să mă trezesc dintr-odată pieton, aşteptând să mă ia cineva cu maşina. Încă o schimbare printre atâtea altele.

Ne-am dus la Los Olivos şi aşa am văzut şi eu, în sfârşit, cel mai celebru restaurant din oraş. Plin ochi, cu o masă bună rezervată pentru noi. Cu clasă şi fără ostentație, cu pereți înalți din cărămidă aparentă, acoperiți cu tablouri mari şi rasteluri pline cu sticle.

— Cabernet? Shyraz? Ori încercăm *un petit verdot*? îmi plac cerceii tăi, îți vin foarte bine.

Erau cei pe care îi purtasem la cina dată de Rebecca de Ziua Recunoştinței. Cine ar fi zis, când îi cumpărasem în Marele Bazar din Istanbul, cum avea să mi se dea peste cap viața doar câteva luni mai târziu?! Dar aşa fusese: la mai puțin de un an după acel ultim voiaj făcut în compania soțului meu, pe când eram convinsă, în naivitatea mea, că alcătuiam o pereche statornică, cinam la celălalt capăt al lumii cu alt bărbat, ceva mai tânăr decât mine şi care, întâmplător, îmi mai era şi şef. Un bărbat care, într-un

costum nou, de culoare închisă, dar având ceva deosebit în această seară, citea concentrat, la flacăra lumânării albe din suportul de sticlă groasă dintre noi, lista de vinuri, promițând să-mi fie o bună companie.

— Mulțumesc, sunt turceşti. Iar vinul mai bine alege-l tu.

— Ce talent special aveți voi, spanioloaicele, să vă aranjați. La fel ca argentiniencele şi italiencele. Îți plac pastele? îți recomand *linguine alle vongole.*

— Cred că am să iau rizoto cu ciuperci, l-am anunțat, închizând meniul. N-am mâncat orez de un veac.

— Minunată alegere.

— Am să-ți dau să guşti. Aşa, şi cum mai merg toate?

— Bine, bine, bine...

Departamentul, cursurile lui, cursurile mele, o carte, un loc, un coleg sau altul, mii de chestiuni diverse ne-au umplut conversația în lumina slabă şi între două pahare cu vin.

Pe măsură ce treceam de la apetitivul cu humus şi pastă de măsline la salată şi apoi la felul principal, lunecam aproape fără tranziție şi abia conştienți de la terenul profesional spre nisipuri mai umane. Niciunul din noi nu s-a pierdut în amănunte, nici n-a exprimat deschis emoții ori sentimente, cum mi se întâmplase cu o zi mai înainte. Dar e adevărat că am pus amândoi pe tapet câteva informații pe care până atunci nu le comentaserăm împreună. Nimic prea intim, în realitate: chestiuni obiective, cantitative, care depăşeau, totuşi, granița relațiilor profesionale. Că avea o fetiță în Massachusetts, deşi n-ajunsese niciodată să se însoare cu mama ei. Că eu tocmai divorțasem destul de brusc. Că venirea lui în California contribuise la răcirea relației pe care o avea cu mama fetiței. Că fiii mei aproape nu mai aveau nevoie de mine. Luis n-a menționat-o pe Lisa Gersen, tânăra profesoară de germană cu care îl văzusem în noaptea dezbaterii şi în alte câteva ocazii. Cea pe care tot

departamentul o credea o ființă specială pentru el. Aşa că nu l-am întrebat nimic.

Pe neaşteptate, cineva s-a apropiat de masa noastră în toiul discuției şi al cinei. Unul dintre studenții mei, Joe Super, istoricul veteran care îmi adora cursul de conversație. Nu-l zărisem, era aşezat în spatele meu.

Mi-a făcut plăcere să-l revăd. Şi lui Luis, cu care a dat mâna.

— Am venit doar ca să-i spun dragei şi admiratei profesoare, a spus cu haz nebun Joe în spaniola lui mai mult decât acceptabilă, că în marțea asta n-am să pot veni la curs.

— Păi, îți vom simți lipsa, Joe.

Aşa şi avea să fie. El era, fără nicio îndoială, una dintre prezențele cele mai active din grupă, dispus în orice situație să exprime un punct de vedere dezinvolt şi inteligent.

— Şi s-ar putea să lipsească şi alți câțiva colegi, a adăugat.

— Probabil că tot din cauza proiectului Los Pinitos, îmi închipui, a sugerat Luis, înainte ca eu să apuc să întreb ceva.

Joe Super participa activ la platforma anti-proiect. Îmi aminteam că-l văzusem la televizor, dar şi la curs, şi nu fusese deloc nici exagerat, nici superior când făcuse câteva comentarii pe această temă.

— Aşa-i, aşa-i. Avem o nouă întâlnire marți în amfiteatru. Mai e puțin până expiră termenul până la care putem ataca în justiție proiectul centrului comercial şi suntem cu toții cam nervoşi.

— Vă scuz, atunci.

— Şi, dacă vrei să vezi cum merg lucrurile, poți veni cu noi.

— Mulțumesc, Joe, dar cred că-i mai bine să nu vin. Sunt în Santa Cecilia doar în trecere, ştii bine. Oricum, îmi veți povesti voi tot.

— Presupun că va fi pe-acolo şi prietenul nostru comun Dan Carter, a spus Joe în loc de rămas-bun. Sigur o să mă certe că am lipsit de la cursul frumoasei profesoare spaniole care ne vizitează.

Făcându-ne simpatic cu ochiul, Joe Super s-a întors la masa lui, iar Luis şi cu mine am rămas singuri. Dar tonul şi fondul discuției noastre n-au mai fost ca înainte.

— Prietenul *vostru* comun Dan Carter, a repetat, ridicând paharul şi toastând ironic. Gigantul a ieşit iar la plimbare.

Dan. Aşa auzisem că-i spuneau lui Daniel vechii prieteni din Santa Cecilia, prescurtându-i numele-d Tiraxiasuin. Aşa-i spunea adeseori şi Rebecca. Dar Luis Zarate, ştiam prea bine, nu făcea parte din cercul prietenilor lui.

— Tu nu te duci? am întrebat, terminându-mi rizotoul. Căci am preferat să mă fac că nu-i auzisem comentariul.

— Nu, mulțumesc. Eu nu iau parte la acest joc, a ripostat Luis, terminându-şi şi el pastele. Delicioase, a conchis, după ce s-a şters la gură. În realitate, toată chestia asta cu Los Pinitos şi viitorul său îmi sunt absolut indiferente.

M-a şocat reacția lui, dar nu i-am arătat-o, fiindcă tânăra chelneriță ne lua farfuriile. Poziția mea era cea a unei nou-sosite în comunitate, aceea de absolută necunoscătoare a problemelor acesteia. Totuşi, în ciuda condiției mele de venetică, pricepusem de ce respingeau colegii mei planul de a distruge un loc natural pentru a-l transforma în încă un centru comercial. Tocmai de aceea nici nu izbuteam să-l înțeleg pe Luis.

— Dar trăieşti aici, trebuie să-ți pese de ceva. Aproape toți sunt contra, din motive evidente, propriii tăi colegi se mobilizează fără preget de luptă...

— Ai văzut? mi-a zis Luis, surâzând uşor. Vulpoiul acela bătrân de Carter te-a şi atras de partea lui. Încă un pahar cu vin pentru desert?

Nu l-am refuzat. Şi poate că tocmai vinul pe care îl beam împreună cu mărinimie m-a făcut să-i vorbesc fără ocolişuri.

— Da' ştiu că nu vă înțelegeți deloc, nu?

— Nici chiar aşa, doar că nu suntem pe aceeaşi lungime de undă. Ştii că prima viță de vie din California au plantat-o compatrioții tăi, călugării franciscani? Au adus butaşi din Spania fiindcă aveau nevoie de vin pentru împărtăşanie...

— Nu schimba vorba, Luis. Lămureşte-mă o dată pentru totdeauna în ce sens nu sunteți pe aceeaşi lungime de undă.

— Academic, fireşte. Dar şi personal, aş zice. Însă nu-i nimic grav, să nu dramatizăm. De fapt, pe lângă manifestarea din Ziua Hispanității, am vorbit cu el față în față doar o singură dată, chiar dacă acea primă întâlnire a fost şi mai puțin memorabilă.

— Nu vrei să-mi povesteşti?

Vorbeam sincer, Luis nu se mai străduia, ca în primele zile, să se poarte cu mine ca un cavaler perfect, un şef perfect ori un coleg perfect, atent şi prevenitor. Şi ne înțelegeam perfect aşa. Eram firi diferite, dar împărtăşeam anumite coduri şi de aceea comunicarea dintre noi curgea mereu fără poticneli. Deşi era cu trei-patru ani mai tânăr decât mine, aparțineam aproape aceleiaşi generații şi ne mişcaserăm pe teritorii înrudite. De aceea, fiindcă aveam atât cu Daniel, cât şi cu Luis relații bune, chiar dacă diferite, mă deranja că îşi aruncau unul altuia săgeți otrăvite tocmai când eu mă aflam la mijloc. Şi, dacă la un moment dat îmi spusesem că toată povestea asta nu mă privea, mi-am schimbat în cele din urmă opinia. Acum

preferam să aflu motivul antipatiei lor care, indiferent din ce direcție ar fi venit, izbutea să mă atingă întotdeauna.

— Ce-ți mai pasă, Blanca? Poziția ta e cea mai inteligentă. Te-ai bine cu toți şi te ții departe de frecuşuri. Într-o zi cinezi cu mine, într-alta iei micul dejun cu el...

— Dar tu de unde ştii asta?

— Cineva mi-a zis ieri că v-a văzut de dimineață ieşind împreună dintr-o cafenea de pe şoseaua care duce la Sonoma, nimic mai mult. Santa Cecilia e un oraş mic, ce vrei! în orice caz, trebuie să te simți foarte onorată că marele Daniel Carter îți ciuguleşte din palmă.

— Vezi că-ntreci măsura, Zarate... l-am atenționat, gustând, în sfârşit, din cheesecake. În orice caz, nu ştiu ce interes personal are Daniel în problema Los Pinitos, dincolo de faptul că îi susține pe prietenii lui care se opun.

Ştiam că aşa stăteau lucrurile, căci vorbisem cândva despre toate astea cu Daniel, care mă şi luase cu el la manifestația aia dintr-o după-amiază cu cafele şi vânt. Dar nu ştiam că ar fi fost implicat dincolo de simplul sprijin acordat cauzei.

— Mă rog, fii sigur că are unul. Chiar unul enorm.

— La sfârşitul anului universitar anterior, a încercat Luis să mă lămurească, ridicându-şi la gură furculița de desert goală după ce îi scăpase bucățica de tiramisù, Carter m-a sunat din biroul lui de la Santa Barbara şi mi-a cerut să-l primesc aici, în Santa Cecilia, fiindcă voia să-mi vorbească despre o chestiune pe care nu mi-a pomenit-o la telefon. I-am dat întâlnire peste o săptămână, a sosit la facultate ca o primadonă şi, fără ca măcar să mă cunoască, mi-a explicat în linii mari cum trebuia eu să-mi conduc departamentul. Aproape că mi-a pretins să acționez în interesul lui.

Nu mai pricepeam nimic. Poate că din cauza vinului. Sau poate din pricina a ceva mai puțin volatil, mai substanțial.

— Totul avea de-a face cu proiectul Los Pinitos. Voia să mă convingă ca departamentul să intervină activ în dispută cu toate mijloacele de care dispunea.

— Ce mijloace? am întrebat, nelăsându-l să termine.

— Habar n-am, nu i-am mai dat posibilitatea să mă lămurească. Nu ştiu dacă avea pretenţia ca toţi profesorii să semnăm un manifest, să ne mobilizăm studenţii ori să facem donaţii pentru această cauză... Am refuzat să-l mai ascult înainte să intre în detalii. Pe atunci chestiunea îmi era tot atât de indiferentă ca şi azi. Dar nu puteam accepta să fiu constrâns de o persoană, oricât o fi fost ea de celebră în rest, care nu mai avea nicio legătură cu universitatea noastră. Nici ca o asemenea persoană să-mi spună ce trebuie sau ce nu trebuie să fac în munca mea şi ce măsuri să iau în anume chestiuni atât de străine de competenţele noastre.

Aidoma maşinuţelor ălora din parcurile de distracţii, pe măsură ce Luis vorbea, în mintea mea începeau să se producă ciocniri violente pe care nu mai izbuteam să le ţin sub control. Daniel şi legatul lui Fontana, Fontana şi Los Pinitos, eu şi Daniel, eu şi Fontana. Ceea ce Luis Zarate n-a ajuns să afle niciodată eu am început să bănuiesc chiar din acel moment, în cel mult două secunde memoria mea a coborât din nou în subsolul murdar din Guevara Hall. Şi dacă tocmai acestea erau mijloacele la care făcuse aluzie Daniel? Nişte mijloace palpabile, documentare, cuantificabile, proprietatea unui departament care nu le luase niciodată în seamă. Şi dacă Daniel chiar dorise atunci să-l convingă pe Luis Zarate ca departamentul lui să sufle praful de pe legatul lui Fontana şi să-l pună în serviciul cauzei de salvare a Los Pinitos? Şi dacă Daniel bănuise încă de la început că acolo exista cheia pentru blocarea proiectului centrului comercial? Şi dacă, refuzat de director,

Daniel îşi căutase propriul drum pentru a scoate, în sfârşit, moştenirea lui Fontana la lumină?

— Aşa că am refuzat, a continuat Luis. Din principiu. Por *cojones*[77], cum aţi spune voi în Spania. Te rog să mă scuzi.

N-am reacţionat la limbajul lui colorat, mintea mea tot mai încerca să pună piesele cap la cap. Mijloace documentare, mijloace palpabile existente, poate, între miile de hârtii cu care eu mă chinuiam de trei luni de zile. Ceva legat, poate, de întrebările pe care mi le punea constant Daniel despre cum avansam în muncă, despre ce mai descoperisem, despre eluziva misiune Olvido de care se interesa adeseori.

— Şi aici s-a încheiat conflictul, să nu crezi că-i vorba de mai mult. Cu toate că a fost interesant, a adăugat ironic Luis. Nu dai nas în nas cu o legendă vie în fiecare zi.

Mintea mea tot mai făcea conexiuni ca să poată da consistenţă unei bănuieli tot mai sigure, dar probabil că pe chip mi s-a citit o curiozitate evidentă. Şi Luis a observat-o.

— Fiindcă lucrezi în alt domeniu decât el, e posibil să nu ştii totul despre adevăratul Daniel Carter, corect?

— Păi, spune-mi tu. Trebuia să aflu. Trebuia să ştiu.

— În comunitatea hispaniştilor din ţara noastră, şi crede-mă, suntem câteva mii, e un tip de categorie grea. A fost preşedintele puternicei MLAA, adică Modern Language Association of America, şi directorul uneia dintre cele mai prestigioase publicaţii periodice din domeniul nostru, *Letras y Critica.* Cărţile lui, printre care *Literatură, viaţă şi exil* sau *Cheile prozei spaniole din secolul XX* sunt lucrări de referinţă de mulţi ani de zile în toate departamentele de Spaniolă din Statele Unite. Prezenţa sa la congresele şi convenţiile de specialitate este apreciată ca a nimănui altuia, iar o

---

[77] (Vulg.) C-aşa au vrut muşchii mei.

conferință de-a lui în deschiderea sau închiderea unui colocviu academic e garanția unui succes total. O referință pozitivă sau o scrisoare de recomandare cu semnătura lui pot schimba fundamental cariera oricăruia dintre cei care lucrăm în domeniu.

Imaginea lui Daniel Carter, așa cum mi se contura în fața ochilor, a început să mă stânjenească la fel de mult ca și interesul lui de a pune în mișcare resursele unui departament care nu era al său de zeci de ani.

— Prietenul tău Daniel Carter, dragă Blanca, nu e un simplu profesor anonim și simpatic, cu puține răspunderi și mult timp liber, intrat în linie dreaptă pe ultima parte a carierei lui. El continuă să fie și astăzi una dintre figurile care se bucură de cea mai mare încredere intelectuală și cu o considerabilă capacitate de acțiune printre hispaniștii din Statele Unite.

Descrierea nu făcea decât să-mi sporească îndoielile. Încercam să fac în așa fel încât Luis să nu-mi observe stânjeneala, iar plăcinta cu brânză mi-a redevenit paravan.

— În plus, a continuat directorul, i s-a dus vestea că-i un personaj charismatic, că are mulți prieteni, că e foarte influent și, după cum se spune, că are și un trecut oarecum special. E mare păcat că eu nu l-am înțeles și că, spre deosebire de tine, relația dintre noi doi s-a caracterizat încă de la început printr-un dezacord total. Și-a terminat bucata de tiramisù, iar eu am continuat să pun cap la cap piesele din acel puzzle confuz care se forma sub ochii mei.

— Știu, nu suport aceste vaci sfinte care cred că pot să-și arunce umbra unde au chef.

Luis vorbea iarăși fără rezerve, ca și cum își cumpănise bine opiniile, iar gândurile respective îi ocupau intens mintea de multă vreme.

— Nu-mi place că, în profesia noastră, dinozaurii continuă să fie venerați și nimeni nu îndrăznește să-i critice.

Chiar atunci Joe Super s-a apropiat iar de masa noastră doar ca să-şi ia rămas-bun de la noi. I-am zâmbit amândoi, ne-a zâmbit ia rândul său. Nici nu făcuse bine stânga-mprejur, că, în sfârşit, am întrebat aproape fără glas.

— Dar atunci ce caută de fapt Daniel în Santa Cecilia?

— Păi, are un an sabatic şi scrie o carte. Ori cel puțin asta zice.

— Despre literatura spaniolă de la sfârşitul secolului, asta ştiu. Dar de ce tocmai aici şi acum?

Luis a răspuns imediat. Ca şi cum ar fi avut răspunsul deja pregătit.

— Chiar asta mă întreb şi eu ori de câte ori îl văd.

Capitolul 32

Mi-am petrecut întreaga duminică rumegându-mi incertitudinile. Nu l-am văzut pe Daniel, nu l-am sunat, nu m-a sunat nici el şi nici nu mi-a pomenit cineva de el, fiindcă n-am schimbat un cuvânt cu aproape nimeni toată ziua. Însă tot mai auzeam ecoul numelui său din timpul conversației cu Luis Zarate la cina noastră de la Los Olivos.

M-am deşteptat devreme şi n-am mai putut să adorm. M-am dus la piscina din campus, când încă era practic goală, şi am înotat fără chef şi fără forță. Apoi am cumpărat ziare şi reviste şi am băut undeva lângă piață o cafea pe care n-am reuşit s-o dau gata. Iar la amiază nici că am mai putut înghiți ceva. Stomacul meu părea să se fi făcut ghem. În schimb, mintea nu-mi stătea locului nicio clipită. Toate lucrurile pe care până atunci le considerasem nevinovate şi întâmplătoare îmi păreau acum îndoielnice: motivul prezenței permanente a lui Daniel într-un loc care n-avea nicio treabă, interesul lui stăruitor pentru munca mea şi faptul că avea unele informații despre mine pe care eu nu-mi aduceam aminte să i le fi împărtăşit.

Refăcând în minte firul lunilor scurse de la sosirea mea, l-am revăzut pe Daniel în lunga succesiune de locuri unde fuseserăm împreună şi de momente pe care le împărtăşiserăm. Mi l-am reamintit mergând fără grabă pe aleile din campus, cu două cărţi sub braţ şi mâinile în buzunare, şi alergând uşor în amurg până hăt departe, îmbrăcat sport. Mi-am amintit şi de ziua în care ne cunoscuserăm la Meli's Market, şi de cea când mă trăsese aparent spontan în mijlocul manifestanţilor. Şi de amiaza când, la cantină, ciugulise din micul meu *burrito* de pui, şi de după-amiaza pe care o petrecuserăm împreună, când îmi vorbise cu multă afecţiune de acel Andres Fontana şi de ziua în care îl cunoscuse, şi de glasul puternic cu care cântase *rancheras* la petrecerea mea, şi de braţele cu care împinsese scaunul cu rotile al prietenului său cu mintea dusă, şi de discursul cu care stârnise hohote şi lacrimi, aducând mulţumiri vieţii şi elogii compasiunii. Apoi, mai aproape în timp, de degetele lui pe ceafa mea, după un mic dejun interminabil, şi de atenţia încordată cu care îmi ascultase, pe vechea bancă din lemn, relatările despre misiunea Sonoma. Menţionarea morţii lui Fontana împreună cu o femeie care încă n-avea nume pentru mine şi sfatul pe care mi-l dăduse în maşină, înainte de-a ne lua rămas-bun. Mereu destins, cald, apropiat. Poate prea apropiat.

Pe la jumătatea după-amiezii am ieşit din nou. M-am dus iar la Rebecca, dar am găsit casa închisă şi cufundată în letargie, prietena mea tot nu se întorsese. Aşa că m-am îndreptat spre bibliotecă. Deşi era sărbătoare, locul se umpluse bine de studenţi. Încălzirea funcţiona din plin, majoritatea tinerilor erau în mânecă scurtă, unii chiar în bermude, iar alţii exageraseră venind în şlapi.

Am răscolit în maţele unui computer de la primul etaj, căutând referiri şi coordonate. Ce tip de căutare doriţi? m-a

întrebat aparatul. Am ales opțiunea *autor.* Apoi am tastat numele: şi prenumele. Rezultatele mi-au apărut imediat dinaintea ochilor.

Paisprezece cărți proprii, nenumărate volume coordonate sau la care fusese coautor, zeci de articole în reviste prestigioase, un număr serios de prefețe şi ediții comentate. Proză, critică, Ramon J. Sender, exil, voci, literatură, analize, nostalgie, privire, identitate, revizuire. Toți termenii ăştia se înşirau într-o ordine deloc aleatorie printre titlurile imensei producții ştiințifice a lui Daniel Carter.

Apoi am căutat anumite indicații şi am urmat paşii cuveniți. Până ce am ajuns la etajul trei, în secția de literatură spaniolă. Am scos câteva volume de pe rafturi, am citit câteva pagini pe deasupra şi alte câteva pe îndelete, am răsfoit cărți, am cântărit informații. Luis Zarate nu exagerase deloc. Aveam în fața mea munca unui universitar de anvergură, nu activitatea unui simplu profesor blazat, fără alte obligații decât să-şi însoțească colega nu demult aterizată la vizitat misiuni franciscane şi la băut bere neagră într-un pub irlandez.

Pe la şapte seara m-am oprit. N-avea sens să mai citesc, aflasem mai mult decât aveam nevoie să ştiu. Nu mi-ar fi servit la nimic dacă mai citeam şi alte articole de-ale lui Daniel despre bandiți adolescenți, după-amiezi cu Teresa, lănci ruginite sau cărți de identitate[78]. Prea puțin mai puteau adăuga toate acestea la portretul unui bărbat pe care îl închegasem deja.

Când m-am îndreptat spre ieşire, marea zonă centrală a bibliotecii era la fel de animată: studenții continuau să sosească, unii mergeau în zona cu computere, cei mai mulți dintre ei căutau ici şi colo o masă la care să-şi conecteze

---

[78] Referiri la romanul *Ultimele seri cu Teresa* de Juan Marse, *Lăncile ruginite* de Juan Benet şi *Carte de identitate* de Juan Goytisolo.

laptopul. Alții plecau. În stradă, în noapte, la căminele şi casele lor, la viața obişnuită, în confortul protector al mochetelor şi rafturilor pline cu cărți. Probabil că ar fi trebuit să plec şi eu odată cu ei. Să revin la viața mea, să nu mai cercetez.

Dar n-am făcut-o.

În ultimul moment, când îmi pusesem deja haina, am decis să caut ceea ce intuiția îmi sugera a fi o posibilă fereastră către adevăr. Să caut încă o piesă şi s-o adaug la grămada celor deja adunate. Să merg pe urmele mărturiei de neşters a celor ce se petrecuseră cândva.

Am cerut instrucții la ghişeul corespunzător. Presa din 1969? Ziarul local? Totul e microfilmat. Un moment, vă rog. În trei minute țineam în mână microfilmul de care aveam nevoie, în alte patru eram deja aşezată în fața unui ecran puternic luminat care trebuia să mărească sub ochii mei paginile unui ziar din urmă cu trei decenii. Daniel menționase luna mai 1969 ca dată a accidentului lui Fontana, ziua nu mi-o aminteam exact. Şapte? Şaptesprezece? Douăzeci şi şapte?

Imediat ce m-am familiarizat cu mânuirea aparatului, am început să dau paginile rapid. Până ce a apărut frontispiciul *Santa Cecilia Chronicle.*

USC PROFESOR KILLED ÎN CAR ACCIDENT

Spanish Profesor Andrăs Fontana, 56, Chairman of the Departament of Modem Languages, was killed last night în a car crash... Along with him, Aurora Carter, 32, wife of Associate Profesor Daniel Carter, was killed as well...

Aurora Carter, în vârstă de treizeci şi doi de ani, soția profesorului Daniel Carter. *Killed as well.* Omorâtă la rândul ei. *Along with him.* Împreună cu el.

N-am putut citi mai departe. Căldura din bibliotecă devenise brusc sufocantă. Mi-am simțit gâtul uscat, degetele mi s-au încleştat ca nişte gheare de masă, m-a cuprins o

puternică stare de slăbiciune. Până când, epuizată, am reuşit să mă adun şi am citit pe ecran cele trei coloane ale ştirii. Ploaie, noapte, camion. Impact, pompieri, câteva ceasuri, poliție. Spania, soț, moarte.

Am renunțat să caut şi alte informații, n-am mai avut curaj. Sau puteri. Sau stomac. De-aş fi făcut-o, cu siguranță că aş fi găsit zeci de amănunte în jurnalele din zilele care urmaseră. Cum fusese doliul, cine îi priveghease, unde îi înmormântaseră. Dar n-am vrut să mai ştiu nimic. Cum n-am vrut nici ca propria-mi imaginație să intre cu bocancii în acel triunghi dureros şi deconcertant care se contura în fața mea. Când am ajuns la finalul ştirii, m-am ridicat atât de brusc, că am răsturnat scaunul.

Sesizându-mi graba, bibliotecara secției de periodice m-a atenționat tăios de la ghişeu. Trebuia stins aparatul, am înțeles. Şi înapoiat microfilmul. N-am binevoit s-o ascult, nu m-am oprit, n-am întors capul. Am iuțit pasul, am lăsat-o să mă bombăne din urmă şi, aproape alergând pe mocheta care estompa zgomotele, dusă am fost.

Primul lucru pe care l-am făcut când am ajuns la mine în apartament a fost să trimit un mesaj.

Rosalia, sunt tot în California. Te rog. Caută rapid tot ce poți afla despre FACMAF. Fundația de la care primesc bursa. Trebuie să aflu ce-i în spatele ei. Cine o patronează. Deie Domnul să mă înşel, dar am senzația că am fost băgată de cineva într-o afacere foarte stranie.

A doua zi departamentul arăta ca în orice dimineață de luni. Oameni, paşi, țăcănitul unei tastaturi, fotocopiatorul care scuipa foi. I-am salutat ca întotdeauna pe toți cei care mi-au ieşit în cale, am dat un bună ziua unei persoane de la baza scării şi alt bună ziua unui coleg, zece metri mai încolo. M-am străduit ca vorbele să-mi sune firesc, tot profesoara invitată, spanioloaica aia căzută din cer, care se închidea zi de zi în ultimul şi cel mai prăpădit birou de pe

etaj, cu o grămadă de hârtii vechi în față, şi de care nu-i păsa nimănui.

Mai întâi am deschis mailul. Răspunsul aşteptat era acolo.

Am mii de şedințe şi chiar acu tre' să fug la una dintr-alea lungi, e demență, fată!!! Despre bursa ta nu găsesc decât anunțul concursului + docs, şi mesajele pe care le-am schimbat la vremea respectivă cu Uni. Sta. Cecilia, dar pe-astea le ai şi tu. Însă am salvat din Trash mesajul cu num. De tel. Al tipului de la FACMAF pe care l-am contactat atunci, un gagiu ocupat până peste cap. Care vorbea perfect spanioleşte. Ți-l trimit, sper să-ți fie de folos. Sărutări. Ros.

P.S.: Te întorci până la cocteilul pe care îl dă Rectorul de Crăciun?

Am tras adânc aer în piept, am ridicat receptorul bătrânului telefon şi am format numărul cu care Rosalia îşi încheia mesajul. Aşa cum mă temeam, după ce a sunat de cinci ori, i-am auzit glasul înregistrat. Întâi a vorbit pe limba lui. Apoi pe a mea. Scurt, rapid, concis. Dar ce-mi trebuia mai mult?

Acesta este robotul doctorului Daniel Carter, de la Departamentul de Spaniolă şi Portugheză al University of California, Santa Barbara. Pentru moment lipsesc din rațiuni profesionale. Dacă vreți să lăsați un mesaj, vă rog să sunați la secretariat.

Am fost gata să arunc cu receptorul în fereastră, să trag din toate puterile un şut în computer. Să strig cele mai urâte vorbe pe care le ştiam şi să mă pun pe plâns. Toate odată. Sau pe rând, mi-era totuna.

Dar n-am făcut nimic din toate astea. Nimic. Doar mi-am încrucişat brațele pe masă, mi-am ascuns fața în ele şi, refugiindu-mă în mine însumi, m-am gândit. Multă vreme n-am făcut decât asta, m-am gândit. Când, în sfârşit, mi-am pus ordine în gânduri, am trimis două rânduri electronice

Rosaliei, rugând-o să nu se mai deranjeze. Apoi, fără să deschid vreun dosar, şi fără să ating cu un deget vreuna dintre puţinele hârtii din legatul lui Fontana care-mi mai rămăseseră, am luat de pe un raft cartea cu supracoperte galbene despre California pe care mi-o dăruise el, mi-am pus geanta pe umăr şi am ieşit.

— Tu ştiai, nu-i aşa? am întrebat din uşă. Pe nepregătite. Fără ca măcar s-o salut.

Rebecca şi-a ridicat ochii de pe tastatură. În jurul ei domnea armonia dintotdeauna, iar ea purta o cămaşă vineţie.

— Bună, Blanca, a răspuns, calmă ca întotdeauna. Te superi dacă te rog să-mi spui la ce te referi?

— Ştiai că prietenul tău Daniel Carter se afla în spatele FAC MAF?

Întrebarea mea n-a părut s-o surprindă. Dar, înainte de a-mi da vreun răspuns, Rebecca şi-a scos ochelarii de citit şi s-a rezemat liniştită de spătarul fotoliului.

— La început, nu.

— Şi apoi?

— Apoi am început să am bănuieli. Dar niciodată n-am ştiut sigur.

— Cum aşa?

— Păi, nu l-am întrebat. Deoarece nu-i treaba mea. Şi fiindcă intuiesc motivele pentru care a făcut-o, aşa că am preferat să nu cercetez.

— Motive care au legătură cu Andres Fontana şi cu soţia lui. Cu prietena ta Aurora, e adevărat?

— Aşa presupun. Dar cred că ar fi mai bine să stai de vorbă cu el.

— Asta şi intenţionez să fac chiar acum, am replicat, potrivindu-mi geanta pe umăr. De cum îmi spui unde locuieşte.

— Nu-i dai un telefon mai întâi? m-a întrebat Rebecca, notând adresa pe un post-it galben.

— De ce? Doar dimineţile lucrează acasă, nu? Prefer să-l văd direct.

Ieşisem deja pe culoar când i-am auzit vocea în spatele meu.

— Nu uita, Blanca, dar, într-un fel sau altul, toţi avem datorii faţă de propriul trecut.

La ieşire am dat nas în nas cu Fanny. A vrut. Să se oprească, lăsându-mă să înţeleg că voia să-mi arate ceva. Am încercat să simulez un zâmbet, dar nu mi-a ieşit. Ne vedem mai târziu, i-am zis, fără să-mi încetinesc paşii. Am lăsat-o acolo, în picioare, privindu-mă cuminte, descumpănită.

Şi mi-am dat seama curând că Rebecca avea dreptate. Nu în privinţa sfatului obscur pe care mi-l dăduse în ultimul moment şi la care nici nu apucasem să mă gândesc, ci când mă avertizase că ar fi trebuit să-l anunţ pe Daniel că urma să-l vizitez. Am apăsat pe butonul soneriei de la apartamentul 4B din casa aceea mare, subîmpărţită în mai multe locuinţe independente, dar nu mi-a răspuns nimeni. Am bătut repetat, cu toată puterea, în uşa de lemn alb a locuinţei lui temporare, dar nimeni nu mi-a deschis. Atunci m-am aşezat pe o treaptă şi mi-am scos mobilul.

Aveam două numere de telefon ale lui Daniel, cel fix, de la domiciliul lui provizoriu, şi al celularului, cum îi spuneau pe aici; mi le dăduse pe ambele în după-amiaza când îl căutasem la Selma's Cafe. În caz că ai nevoie de mine la un moment dat, spusese. Ei bine, momentul acela sosise.

Am sunat la primul număr, ştiind dinainte ce-avea să se întâmple. Nu m-am înşelat: dincolo de uşa lângă care stăteam a răsunat de mai multe ori ecoul unei sonerii la care n-a răspuns nimeni. Apoi am sunat la al doilea. Abonatul apelat nu e disponibil, s-a auzit falsetul în engleză

al unei voci de domnişoară. Şi a repetat. Şi a repetat. Până am închis.

Atunci am scos din geantă cartea despre California. Eu o crezusem un simplu dar, oportun şi ingenios, destinat să mă ajute în muncă. Însă pentru el fusese probabil doar o momeală ca să mă stimuleze să lucrez neobosit, aidoma morcovului pe care îl atârni în faţa catârcei pentru ca ea să învârtească fără oprire roata fântânii. O cursă, o înşelătorie. Încă una. M-AI MANIPULAT ŞI M-AI TRĂDAT. CAUTĂ-MĂ DE CUM TE ÎNTORCI, am scris pe carte. Furia majusculelor mele aproape că a sfâşiat hârtia. N-am semnat.

Am aruncat scurt cartea în cutia poştală cu numele lui, montată pe faţadă, iar aceasta a căzut cu zgomot metalic înăuntru. Apoi am plecat, hotărâtă să nu-l mai caut. Nu voiam să-i mai aud glasul, nici să-i mai primesc mesajele. Ci doar să-l văd faţă în faţă, fără subterfugii sau alte şmecherii.

Daniel a dat un semn de viaţă abia după treizeci şi patru de ore. Ceasuri triste şi dezolante, pentru ca apoi să mă găsească în cel mai nepotrivit moment.

Am auzit nişte bătăi rapide în uşa sălii de curs şi aceasta s-a deschis imediat. Un cap şi o jumătate de trup s-au iţit în tocul uşii. Păr blond, barbă blondă, un pulover cenuşiu pe gât, un sacou sobru. Şi un chip bronzat care nu-şi ascundea îngrijorarea.

Nu i-au trebuit decât două secunde să evalueze situaţia. Lângă tablă, o profesoară, eu, în picioare, uşor sprijinită de latura din faţă a catedrei. Cu un marker în mână cu braţele încrucişate pe abdomen, cu oboseala întipărită pe faţă şi făcând eforturi vizibile să-mi maschez indispoziţia. Cinci studenţi de la cursul meu de cultură erau răspândiţi prin jur, mai puţin de jumătate decât de obicei.

N-a spus nicio vorbă. Doar a ridicat ceva în aer, grav, şi mi-a arătat. Cartea despre California. A mea. A lui. Cea pe care mi-o adusese cadou într-o sacoşă anonimă în noaptea

aceea cu omlete, *gazpacho* şi hohote de râs. Cartea pe care i-o înapoiasem, aruncând-o pe fundul cutiei lui poştale. Nu vreau nimic de la tine, intenționasem să-i spun cu acel gest. Presupuneam că înțelesese. A schițat un gest ca şi cum ar fi vrut s-o pună undeva. În caseta mea, am bănuit. Nu i-am zis nici da, nici nu, iar el nu mi-a aşteptat răspunsul. Doar a închis la loc uşa şi s-a făcut nevăzut.

Niciodata n-am avut intentia asta.

Te astept in amfiteatru,

Vino asap, pls.

Asta am găsit la sfârşitul cursului în locul unde mi se lăsau îndeobşte mesajele interne şi scrisorile pe care le primeam din când în când din țara mea. Cuvintele erau scrise pe o carte de vizită albă, fără antet, introdusă la întâmplare între două pagini ale unei cărți cu coperte galbene care începea deja să-mi fie supărător de familiară.

Primul rând îl nega pe cel de-al doilea.

Al doilea îmi dădea o întâlnire.

Ultimul invoca urgența. Vino asap, *as soon as possible,* cât de repede poți.

Pls, *please,* te rog.

Pe podium erau cinci vorbitori, i-am zărit printre ei pe studentul meu Joe Super şi pe două profesoare pe care le cunoşteam din vedere. Ca şi în ziua când se ținuse manifestația, simpatizanții alcătuiau o faună diversă. Numeroşi studenți, bunicuțele războinice care țineau o pancartă sus, zeci de cetățeni onorabili şi băiatul cu părul împletit în codițe rastafari, cu căpățâna lui exagerat de mare, care se distingea de departe.

Dar nu regăseam nimic din atmosfera aproape festivă din ziua demonstrației.

N-am remarcat decât chipuri serioase, puține zâmbete şi o atenție concentrată.

Întâlnirea începuse de peste o oră, unul dintre vorbitori vorbea despre nişte cercetări arheologice efectuate pe teren. Deasupra podiumului, pe o tablă albă, cineva scrisese cu un marker gros *10 days to Dec. 22.* Zece zile era tot ce-i mai rămăsese platformei anti-proiect pentru a acționat, am crezut că voia să zică. Zece zile până la data limită. După trecerea lor, dacă nu găseau nimic cu care să se prezinte în fața autorităților, pierdeau bătălia.

Daniel mă aştepta aşezat în penultimul rând.

— Trebuie să vorbim, am şoptit fără să-l salut de cum m-am instalat lângă el. Haide.

— Cinci minute, mi-a şoptit. Te rog, Blanca, doar cinci minute.

— Vii sau rămâi, e decizia ta.

Atunci, vorbitorul i-a pronunțat numele şi i-a pus o întrebare.

— Aşteaptă-mă, a insistat Daniel, apucându-mă de încheietură, pe când la microfon îi repetau numele şi întrebarea.

Mi-a dat brusc drumul mâinii. Iar eu m-am ridicat şi am plecat.

Capitolul 33

Peste o jumătate de oră îi deschideam uşa.

— Îmi pare nespus de rău, a mărturisit Daniel, intrând brusc şi spulberând, cu apariția sa mare şi agitată, liniştea din apartament. Nu credeam că se bazau pe mine, m-au chemat în ultima clipă, tocmai sosisem de la Los Angeles, ți-am găsit cartea în cutia poştală şi te-am căutat imediat, am plecat ieri la prima oră...

Nu l-am întrerupt. Dacă l-aş fi avut în fața mea în urmă cu o zi şi jumătate, poate că i-aş fi sărit la gât, l-aş fi întâmpinat cu țipete ori mi-aş fi descărcat întreaga furie

adunată în mine spunându-i ceea ce intuiam. Dar, după trecerea atâtor ceasuri, l-am lăsat pur şi simplu să vorbească. Furia mi se mai potolise, iar turbarea care mă chinuise mai înainte mi se transformase în altceva. Într-un soi de mâhnire, de amărăciune profundă, care poate că era şi mai rea pe termen lung.

Când a terminat de recitat miile de scuze pe care nu i le pretinsesem, mi-a venit şi mie rândul.

— De ce m-ai mințit? l-am întrebat cu răceală.

— Niciodată n-am vrut să te mint, Blanca. Niciodată n-am avut de gând să te amăgesc.

A făcut un pas înainte, a întins un braț spre mine. Ca şi cum prin contact fizic putea să-mi transmită o doză în plus de sinceritate.

— Asta ai făcut, totuşi, l-am contrazis, ferindu-mă ca nu cumva să mă atingă. FAC MAF nu există, iar bursa din care am trăit în aceste luni e doar o maşinațiune de-a ta, pe care mi-ai ascuns-o tot timpul. Mi-ai ascuns toate astea, m-ai păcălit, m-ai dezamăgit şi m-ai rănit.

— Şi îți spun că regret din toată inima. Dar vreau să ştii că niciodată n-am urmărit...

— Nu aştept scuze, doar lămuriri, i-am tăiat-o dur. Spune-mi mai întâi ce stă în spatele aceste lucrături şi apoi ieşi definitiv din viața mea.

Daniel şi-a trecut o mână prin păr, apoi prin barbă. Vizibil stânjenit.

— Vreau lămuriri, Daniel, am insistat. Doar lămuriri, nimic mai mult.

Eram indiferentă, dezamăgită, rece. Nu mă străduiam să dau doar impresia, pur şi simplu mă arătam aşa cum mă simțeam.

— Mă rog, mai întâi ai dreptate că FAC MAF nu apare nicăieri în mod oficial ca Fundația de Acțiune şi Cercetare pentru Manuscrise Academice Filologice, a recunoscut el

atunci. Aici nu greşeşti, e vorba într-adevăr un nume fals. Dar există, totuşi, ca entitate, să spunem, informală. Una distinctă.

— Adică? Una pe care ai inventat-o după moartea lui Fontana şi a soţiei tale? M-a privit câteva clipe. Concentrat. Serios. Dar nu surprins.

— Mă gândeam eu că până la urmă aveai să-ţi faci propriile investigaţii. Răspunsul era atât de evident, că nici măcar nu m-am deranjat să-l exprim în cuvinte.

— FAC MAF, a continuat Daniel, e, în esenţă, Fondul Aurora Carter în Memoria lui Andres Fontana. Aurora Carter sau Aurora Carranza, numele ei de familie din Spania, tot aia e. În definitiv, proiectul urmărea să perpetueze legatul intelectual al mentorului meu cu ajutorul moştenirii soţiei mele. Acronimul funcţionează pentru ambele versiuni.

— Nu mă ameţi cu şmecherii lingvistice, mi-e absolut egal dacă primul F din FAC MAF vine de la Fond sau de la Fundaţie. Nu vreau să ştiu decât de ce, după treizeci de ani de la moartea lor, ai decis să montezi aceasta intrigă sinistră şi m-ai băgat pe mine în ea.

Daniel şi-a afundat mâinile în buzunare şi a lăsat ochii în jos, ca şi cum doar aşa putea găsi un răspuns. Şi-a pironit privirea în oribila mochetă de culoarea cârtiţei, care zilnic îmi amortiza paşii ori de câte ori mă deplasam între pereţii acelei locuinţe ocazionale.

— Fiindcă doar aşa puteam să scot cu adevărat la lumină legatul lui Fontana, mi-a explicat Daniel, ridicându-şi în sfârşit ochii. A fost singura soluţie pe care am găsit-o când mi s-au închis toate uşile în nas.

— Care uşi?

— Cele obişnuite, dacă aş fi acţionat pe căi fireşti, prin intermediul Departamentului de Limbi Moderne.

— Şi cine ţi le-a închis, Luis Zarate?

— Păi, dacă nu el, cine altul?

Mi-am amintit ce-mi spusese directorul în timpul cinei de la Los Olivos despre ziua când îl primise pe Daniel la el în birou şi modul vădit diferit în care îmi prezentase cele petrecute între ei.

— Nu te cred. Tu ai încercat să-l implici, voiai să-l pui să acționeze în interesul tău. Iar el n-a acceptat.

— Presupun că asta e versiunea pe care ți-a oferit-o Luis.

— O versiune, în principiu, nici mai bună, nici mai rea decât a ta.

— Fără nicio îndoială. Dar inexactă. Eu n-am încercat niciodată să-l implic pe el. I-am sugerat pur şi simplu că departamentul ar trebui, poate, să-şi folosească eficient resursele...

—... pentru a interveni în conflictul de la Los Pinitos, după cum am înțeles, l-am întrerupt.

— Aşa-i.

— Şi cu toate că nu i-ai spus-o explicit, când ai menționat acele resurse, te refereai la hârtiile lui Fontana.

— Văd că eşti la curent cu tot.

N-am răspuns la această nouă evidență, m-am mulțumit să aştept să continue.

— Pe atunci începusem să bănuiesc că, printre documentele rămase la moartea lui Fontana în departament, s-ar fi putut să existe şi câteva informații interesante. Unele demne de încredere, care să lege Los Pinitos de un trecut deosebit de semnificativ, servindu-ne în lupta contra planului de a construi în zona respectivă un centru comercial absurd şi inutil.

— Ceva semnificativ, cum ar fi o misiune franciscană.

— Exact.

— Deoarece, dacă s-ar demonstra că acolo a fost o misiune, aşa cum intuia Fontana, totul ar putea fi oprit.

— Ori, cel puțin, s-ar putea încerca. Primăria din Santa Cecilia are jurisdicție asupra zonei, dar nu şi titlu de proprietate, nu există dovezi că acel teritoriu ar fi aparținut cuiva în trecutul îndepărtat. Dacă s-ar putea aduce argumente că el a fost folosit de misiuni la un anume moment dat, totul ar trebui revizuit. Iar pe durata revizuirii proiectul ar fi paralizat.

— De-aia m-ai tot întrebat dacă în legat apare menționată presupusa misiune Olvido. De-aia m-ai tras tot timpul de limbă. Şi de-aia te-ai străduit să-mi controlezi munca: ba mi-ai dăruit o carte ca să învăț istoria Californiei, ba m-ai dus să vizitez o misiune din apropiere...

— Nu, Blanca, a negat Daniel categoric. Niciodată n-am vrut să te controlez ori să mă amestec în munca ta. Am avut întotdeauna mare încredere în tine, n-am dorit decât să te ajut în fiecare moment să faci progrese. Dar, trebuie să mă crezi, totul a pornit de la refuzul lui Zarate. Din clipa aia n-am mai avut de ales, m-am văzut obligat să montez angrenajul FAC MAF, să-l strecor în departament fără să trezesc suspiciuni şi să fac publică acordarea bursei. Şi aşa ai intrat tu în scenă.

Tot mai eram supărată şi frustrată, dar, pe măsură ce discutam, curiozitatea creştea în mine. Curiozitatea flămândă de a înțelege ce motive se ascundeau în spatele acelei istorii obscure şi ce relații complexe dintre ei doi îl determinaseră să acționeze astfel.

— În plus, tot nu pricep ce legătură are cu toate astea păstrarea vie a amintirii lui Fontana. Dacă doar căutai date concrete despre o misiune, de ce m-ai făcut să pierd vremea catalogând legatul său la milimetru? De ce m-ai obligat să pun în ordine miile de piese minuscule care compun puzzle-ul vieții lui? De trei luni de zile îmi dau sufletul pentru toate astea, Daniel, trei luni de zile în care mi-am irosit ca o imbecilă eforturile într-o activitate care nu interesează pe

nimeni, i-am reproşat, ridicând vocea, căci nu-mi mai puteam stăpâni indignarea.

— Aşteaptă, Blanca, aşteaptă, aşteaptă...

Daniel vorbea tăios, întărindu-şi vorbele cu mâinile pe care le scosese, în sfârşit, din buzunarele pantalonilor gri. Hainele lui din acea zi n-aveau nicio legătură cu cele pe care le purta de obicei când se-nvârtea prin Santa Cecilia fără treabă. Bine croite, din stofă bună, lucrate de un profesionist. Nici urmă de pantalonii de doc mototoliți şi de geaca de blugi din ziua când fuseserăm la Sonoma. Cealaltă fațetă a lui Daniel Carter. Fața B.

— Munca ta interesează mult, foarte mult. E deosebit de valoroasă, fundamentală şi dă într-adevăr sens întregii chestiuni. Dar mai sunt şi alte motive.

— Atunci, lămureşte-mi-le odată.

— Cum să-ți explic eu... a gândit cu glas tare, străduindu-se să găsească vorbele precise. Întâmplările de la Los Pinitos au fost declanşatorul. Unul foarte puternic, fără nicio îndoială. Dar în spatele conflictului mai stă ceva. În spatele întregii chestiuni e şi o datorie neplătită.

— Față de Fontana? am întrebat neîncrezătoare.

— Față de Fontana, da. Față de memoria şi de prestigiul lui.

— Vrei să-mi spui că, la treizeci de ani după moartea lui, încă mai ai socoteli neîncheiate cu profesorul tău?

— Chiar aşa este, a recunoscut Daniel cu un gest categoric. Chiar dacă eu regret profund acest lucru, aşa este. Chiar dacă au trecut trei decenii de la moartea lui şi a Aurorei, chiar dacă mi-am revenit complet şi toate au căzut deja în uitare, încă mai există lucruri nerezolvate între noi doi.

— Îți jur că asta depăşeşte puterea mea de înțelegere, am murmurat.

— În fond, totu-i foarte simplu. Trist de simplu. Ca să reduc la maximum anii ăia, care au fost cei mai groaznici din viața mea, vreau să ştii că, după acel accident atroce, m-am prăbuşit complet. Ca Dante, în divina sa comedie, la jumătatea drumului vieții mele m-am trezit într-o pădure întunecoasă şi m-am îndepărtat de cărarea cea dreaptă. Am coborât în infern. Şi am comis câteva prostii.

— După cum comiți şi acum.

— Dar pe vremea aceea, din nefericire, am comis prostii mult mai lamentabile. Printre ele a fost şi aceea că nu mi-a păsat de memoria maestrului meu. După accident am fugit de aici literalmente. În realitate, nici nu ştiam de ce fugeam, dar voiam să mă distanțez, să mă rup de tot ce-ar fi avut vreo legătură cu viața mea anterioară.

— Să te rupi de viața ta cu Aurora, mai ales, presupun.

— Mai ales. De cei zece ani de fericire deplină cu o femeie splendidă, de care m-am despărțit cu un lung sărut lângă masa din bucătăria noastră, la micul dejun, şi pe care noaptea am văzut-o pentru ultima oară în noroiul unui acostament, acoperită cu o pătură plină cu sânge şi cu craniul zdrobit între fiare.

M-a cutremurat cruzimea relatării lui Daniel, m-a zguduit naturalețea deconcertantă cu care povestea. N-am zis nimic, l-am lăsat să continue.

— Dar am depăşit acel moment. Cu timpul şi cu multe strădanii, după nenumărate turbulențe, disperarea mea s-a transformat puțin câte puțin întâi într-o durere imensă, apoi într-o tristețe mai suportabilă şi, în cele din urmă, într-o simplă melancolie, care s-a risipit cu trecerea anilor.

M-am aşezat într-un fotoliu, iar Daniel m-a imitat. Pe canapea, față în față, despărțiți doar de o masă joasă cu câteva reviste vechi pe ea, ca un zid parafoc între noi doi. S-a aplecat înainte, cu coatele pe genunchi.

— Nu sunt un dement care se agață de umbra unei absențe, Blanca, e mult de când am ieşit din tenebre, m-a asigurat. Cu mare, mare durere, totuşi, am învățat să trăiesc fără Aurora şi am izbutit să-mi refac viața. Din păcate însă, nu s-a întâmplat la fel şi cu Andres Fontana. Pierderea soției mele m-a distrus, am fost atât de pierdut şi atât de neconsolat, încât nu m-am împăcat niciodată cu absența ei, dar pe el nu l-am plâns.

— Şi atunci, după ani de zile, ai oferit această presupusă bursă şi m-ai angajat să curăț pânzele de păianjen de pe legatul lui. Nu numai în căutarea informațiilor bazate pe documente împotriva construirii centrului comercial, ci şi ca să-ți alungi mustrările de conştiință fără să te murdăreşti pe mâini.

Daniel nu mi-a răspuns. Mi-a susținut privirea, dar nu mi-a răspuns.

— Eu aveam încredere în tine, ştii? am continuat, lăsând ochii în jos şi privind masa care ne despărțea ca un cordon sanitar, o metaforă cu patru picioare a distanței dintre noi. Apoi am ridicat iar privirile spre el. Poate că problemele mele îți par nesemnificative față de dimensiunile propriei tale tragedii, dar şi eu ştiu ce înseamnă să pierzi.

— Ştiu, Blanca, ştiu...

— Când am sosit la Santa Cecilia, dezorientată şi rănită de moarte, fugeam, luptam să mă salvez din naufragiul în care mi se transformase întreaga viață.

— Ştiu, ştiu, ştiu... a repetat Daniel.

— Şi m-am agățat de legatul lui Fontana ca de o scândură, cu gândul să mă salvez. Apoi ai intervenit tu, aparent dispus să mă ajuți oricând, să-mi faci viața mai uşoară, să mă faci să râd... să... să... Iar acum... Am înghițit cu putere în sec, încercând să nu mă prăbuşesc. Am crezut că-mi erai prieten.

Daniel a întins o mână spre mine, dar eu m-am tras înapoi. Refuzam orice contact cu el. Prea multe se-ntâmplaseră între timp...

— Lasă-mă să-ți explic până la capăt ce-a stat încă din primul moment în spatele purtării mele. Înainte de-a mă judeca, Blanca, trebuie să afli cum stau lucrurile cu Fontana, cu Aurora şi cu mine. Pe urmă fa ce ți se va părea mai potrivit: dă-mă afară din casa şi din viața ta, urăşte-mă, uită-mă, iartă-mă ori fa ce crezi tu că trebuie să faci. Dar, mai întâi, ca să mă poți înțelege, trebuie să mă asculți.

Mi-a revenit în minte vechea fotografie prinsă în piuneze în subsolul Rebeccăi. Şi femeia tânără şi frumoasă care râdea din toată inima, în rochie albă şi cu părul ciufulit sub soarele de la Cabo San Lucas, femeia a cărei viață fusese curmată într-o noapte cu ploaie. Poate că pentru ea am cedat instinctiv.

— Aurora şi Fontana au fost pe aceeaşi lungime de undă încă de când s-au cunoscut, imediat ce ne-am instalat cu ea în Santa Cecilia, cam cu doi ani înainte de accident. Aveam toți trei o relație strânsă, o relație care depăşea cu mult limitele pur profesionale. Dar între ei doi, cu siguranță din pricina condiției lor comuiie de spanioli expatriați, se stabilise o legătură specială, cu complicități pe care nici măcar eu nu le pricepeam uneori. Cu aluzii şi coduri culturale invizibile, cu nuanțe care până şi mie îmi scăpau, iar pe ei îi uneau; o mare prietenie. Şi, cu timpul, Aurora a început să colaboreze cu el.

— La ce?

— Îl însoțea adeseori în călătoriile lui de documentare, comparau informațiile şi studiau împreună unele hârtii.

— Fiindcă ea era istoric... am încercat eu marea cu degetul.

— Nici vorbă, Aurora era farmacistă. De fapt, când am sosit la Santa Cecilia, tocmai îşi dăduse doctoratul în

Farmacologie în Indiana, unde locuiserăm în ultimii cinci ani. Ea era cu formulele şi compuşii chimici, dar, nu ştiu de ce, poate pentru că el îi transmisese pasiunea lui, începuse să se simtă legată de amintirea compatrioților ei care trăiseră pe aceste pământuri cu veacuri în urmă. Fără nicio îndoială că era influențată şi de faptul că-şi păstrase neştirbită credința catolică în care fusese educată şi pe care o canalizase spre o angajare socială extrem de activă: lucra cu imigranți şi bătrâni, lua parte la programe de alfabetizare a adulților. În fine, ceva foarte lăudabil, în ciuda convieţuirii ei cu un agnostic îndărătnic cum eram eu pe atunci. Fapt e că, încet-încet, şi ea s-a simțit atrasă de vechile misiuni franciscane, iar accidentul a avut loc, cum îți spuneam alaltăieri în Sonoma, când se întorceau chiar de la Berkeley, unde căutaseră documente despre misiunea căreia, încă nu ştiu dacă mai mult sau mai puțin justificat, ei îi spuneau Olvido. După moartea lor cercetările nu s-au mai finalizat, iar capitolul despre misiunea aceea s-a închis brusc.

— Dar...

— Stai, aşteaptă, a murmurat Daniel. Lasă-mă să continui, cred că mai trebuie să afli unele lucruri. În testament Fontana desemnase patru moştenitori. Aurorei i-a lăsat jumătate din economiile lui, care apoi mi-au revenit mie. Din aceşti bani, de care nu m-am atins niciodată, s-au plătit cecurile pe care le-ai primit lunar pe numele tău şi tot de acolo provin şi primele trei litere ale acronimului FAC MAF, Fondul Aurora Carranza.

— Şi ceilalți moştenitori?

— Cealaltă jumătate a banilor îi era destinată lui Fanny Stern, pe atunci doar o copilă. Fontana ținea foarte mult la ea; mama ei, Daria, pe care ai cunoscut-o în noaptea aceea în piață, dacă îți mai aminteşti, era pe atunci secretara departamentului. El îi purta o prietenie întrucâtva specială.

— Ştiam asta, chiar Fanny mi-a spus-o, l-am întrerupt.

— Ei bine, Fontana i-a lăsat o parte din bani ei nominal, împuternicindu-le pe amândouă. Casa şi-a lăsat-o universităţii, care a inclus-o în ceea ce azi constituie extensii ale campusului. A fost demolată câţiva ani mai târziu, iar pe terenul ei e acum un laborator, dacă nu mă înşel. Pe mine m-a numit moştenitorul său, să zicem, intelectual şi, ca atare, am primit magnifica bibliotecă pe care o strânsese decenii la rând. Dar actele, hârtiile personale, cercetările lui... n-au ajuns niciodată la mine, au rămas aici, în Santa Cecilia, îngrămădite într-un subsol uitat din Guevara Hall, şi nimeni nu le-a dat nicio atenţie.

— Dar tu ar fi trebuit să le ceri. Erau legatul mentorului tău, iar tu erai beneficiarul lor.

Daniel a ridicat neputincios din umeri.

— Ştiu. Legal, asta intra în responsabilitatea mea. Şi moral la fel.

— Dar n-ai făcut-o niciodată.

— Niciodată.

— Pentru că nu te interesa conţinutul lor...

— Probabil.

—... şi pentru că voiai să rupi definitiv orice legătură cu acel trecut.

— Probabil şi asta.

— Şi pentru nimic altceva?

M-a privit fix. Morocănos, strângându-şi mâinile cu putere, măsurându-şi vorbele înainte de a le pronunţa.

Până la urmă, tot eu am sugerat răspunsul pe care el şi-l reţinea.

— Sau poate că ai dorit, am spus într-o şoaptă involuntară, să-l scoţi din viaţa ta pentru totdeauna pe Andres Fontana.

A încuviinţat din cap. Domol, la început. Mai categoric, în continuare.

— Niciodată n-am putut să-l iert de tot, a recunoscut Daniel, în sfârşit, cu glas stins. În lungile luni de doliu, în anii aceia îngrozitori ai disperării mele, am plâns-o numai pe Aurora. Pe el doar l-am învinuit. Nu că ar fi ucis-o, a fost un accident, asta mi-a fost limpede întotdeauna. Dar e adevărat că l-am acuzat într-o oarecare măsură că o luase cu el, că o amestecase în ceva străin de ea. Că o îndepărtase, într-o oarecare măsură, de mine, de paza mea, de ocrotirea mea...

— Şi ai decis să-l pedepseşti. Să-i laşi amintirea îngropată vreme de treizeci de ani într-un subsol plin de praf, neatinsă de nicio mână omenească. Să i-o exilezi în uitare.

De astă dată a fost rândul lui să înghită în sec înainte de a continua.

— E o formulare extrem de crudă, dar s-ar putea să ai dreptate. Am renunțat voluntar la moştenirea lui documentară şi m-am dezinteresat totodată şi de omul care fusese.

— Până ce, acum câteva luni, în urma chestiei de la Los Pinitos, ai decis să-l grațiezi. Ți-ai zis că, poate, bătrânul Fontana, cu pasiunea-i târzie pentru umilii franciscani şi extravaganta intuiție că existase o misiune căreia i se pierduse urma, n-o apucase chiar pe o pistă falsă. Şi te-ai decis să acționezi.

Daniel a schițat un surâs sarcastic, în colțul gurii. Se lăsase pe spătarul canapelei. Încordat şi obosit. Încordat, trist şi obosit. Ca şi mine.

— Şi da, şi nu. Când am aflat de la Rebecca despre aberația urbanistică preconizată, am început să rumeg chestiunea. Mi-am amintit de plimbările pe care Aurora şi Fontana obişnuiau să le facă pe acolo, în lungile după-amiezi din ultima lor primăvară. Mi-au revenit în minte toate străduniile sterile, munca pe care ei doi n-o încheiaseră vreodată, fiindcă moartea le-o luase înainte: supozițiile, iluziile lor şi, mai ales, potențialul lor de veridicitate. Am

întreprins nişte cercetări pe cont propriu şi am aflat că astăzi Los Pinitos e în custodia primăriei şi n-are nici proprietar legitim, nicio istorie atestată documentar.

— Şi ai făcut unele conexiuni...

— Nu mi s-a părut cu totul lipsită de raţiune ideea că printre documentele uitate s-ar putea găsi, cine ştie, şi cheia problemei. Dar, lucrul cel mai important, mi-am zis că sosise clipa să mă împac cu propriu-mi trecut, să fac definitiv pace cu omul acela atât de important din viaţa mea. Să mă revanşez pentru purtarea mea nedreaptă şi să aduc un soi de omagiu, atât intim, cât şi public deopotrivă persoanei şi muncii lui Fontana.

— Şi aşa a început totul.

— Aşa a început totul, Blanca. Aşa a demarat reconcilierea mea.

Capitolul 34

Noaptea înainta, iar noi doi eram tot acolo, aşezaţi faţă în faţă. Sub lumina slabă a lămpii din colţul camerei, fără un biet pahar cu vin ori vreo muzică în fundal, ori măcar o cană cu apă ca să ne mai stingem necazul. Fără niciun alt zgomot care să tulbure densitatea întâlnirii noastre în afara celor care se strecurau ocazional din stradă, atenuate de fereastra închisă. O maşină trecând din când în când într-un sens sau în celălalt, câte un grup de studenţi în drum spre 7-Eleven şi aproape nimic altceva.

Noaptea înainta, iar tristeţea mi se lipise de piele. Eram tristă pentru mine, pentru Daniel, pentru trecutul lui, pentru al meu, pentru prezentul nostru. Pentru modul în care se fărâma totul ca nisipul strâns în pumn şi lăsat apoi să se scurgă printre degetele întredeschise.

Sentimentele lui erau, fără nicio îndoială, reale, nu-i puneam absolut deloc sinceritatea la îndoială. Dar nu mi-

era suficient. Dincolo de vorbele lui uneori convingătoare, alteori deprimante rămâne senzația amară că fusesem trădată din nou de o persoană în care crezusem orbește. De parcă istoria se repeta la nesfârșit.

Privite la rece, aproape nimic din toate astea n-avea nici în clin, nici în mânecă cu rana provocată de năruirea căsniciei mele. Lipsa de loialitate a lui Alberto fusese un ciclon devastator care-mi întorsese universul cu susul în jos. Prin comparație, manevra lui Daniel era o simplă furtună de vară. Dar chiar și așa, aidoma răpăielii ploilor ce se pornesc din senin la capătul unei după-amiezi de august, mă pătrunsese până în măduva oaselor. Dar mă și consumase, intensificând o eroziune emoțională de care credeam că mă vindecam deja și care recidivase subit, fără ca măcar să fi avut vreme să deschid umbrela sau să mă pun la adăpost de furtună. Oricât s-ar fi străduit Daniel să descrie lucid și coerent geneza acelei trame întunecate, oricât ar fi izbutit să mă convingă de onestitatea lui, în mintea mea tot mai dăinuia amara senzație că fusesem înșelată.

— Dar când ai constituit acest presupus fond sau fundație sau cum vrei tu să-i zici, de ce m-ai ales tocmai pe mine dintre toți candidații? am vrut să știu, sfbrțându-mă să merg până la capăt.

— Sunt băieții tăi, nu-i așa? m-a întrebat brusc Daniel, arătând o poză de pe un raft.

Stătea în singurul punct luminos din încăpere, alături de cheile mele, de un pliant al unui restaurant chinezesc și de replica clopotului de la misiune, dăruită chiar de el. Era fotografia pe care mi-o trimiseseră David și Pablo la pachet cu o pereche de mănuși și un CD al lui Joaquin Sabina[79]. *Happy* aniversare, mamă, cu întârziere ca de obicei, suntem

[79] Cantautor și poet spaniol de succes în țările hispanice. A publicat și mai multe *volume de* versuri, memorii, corespondență.

două dezastre, iartă-ne, scriseseră cei doi pe cartonaşul însoţitor. În poză li se zăreau feţele bronzate, într-o zi oarecare din ultima vacanţă. Părul ud le cădea în ochi, iar ei râdeau la sfârşitul unei după-amiezi petrecute pe plajă, cu un aer total lipsit de griji.

— Sunt băieţii mei, da, dar asta n-are a face acum.

Ca şi cum nici nu m-ar fi auzit, Daniel s-a apropiat de raftul pe care se afla poza.

— Îţi seamănă mult, a spus cu un zâmbet. Primul cât de cât genuin care se ivea în noaptea aceea pe buzele noastre.

— Te-ar deranja s-o laşi la locul ei?

Mi-a pus fiii la loc pe raft şi s-a aşezat pe canapea.

— N-ai avut nicio clipă concurenţă, a recunoscut, rezemându-se iar de spătar. Te-ai prezentat prima la concursul pentru bursă şi am ştiut pe loc că erai persoana pe care o doream aici. Că îndeplineai cu vârf şi îndesat toate cerinţele.

Daniel vorbea iar sigur de sine, cu naturaleţe, ţinându-şi picioarele încrucişate. Fără înfloriturişi falsă afecţiune.

— Dar experienţa mea abia dacă suplinea ceea ce era nevoie, i-am replicat. Domeniul meu de activitate este, după cum ştii prea bine, lingvistica aplicată.

— Asta era o chestiune secundară. Eu căutam un universitar în stare de o asemenea muncă în general, cu rigoare şi proceduri metodologice elementare. O persoană care să vorbească engleză şi să aibă experienţa universităţilor străine. În plus, eram grăbit. Îmi convenea să se înceapă cât mai curând, la Los Pinitos evenimentele avansau rapid.

— Şi de ce te-ai încăpăţânat să aduci pe cineva din Spania? De ce nu te-ai mărginit să cauţi candidaţi în propria-ţi ţară?

— Din pur sentimentalism, absurd şi patetic, a recunoscut Daniel. Încă de la început am intuit că un

compatriot de-al lui Andres Fontana s-ar putea implica mult mai afectiv în legatul său. Şi, dacă tot suntem la ora sincerității, a mai existat şi alt criteriu care mi-a influențat în mare măsură hotărârea de a te alege pe tine: vârsta. Presupuneam că o persoană cu experiența de viață putea să abordeze reconstrucția legatului din cea mai bună perspectivă.

Atunci şi-a dezlipit spatele de spătarul canapelei şi s-a aplecat înainte, punându-şi iar coatele pe genunchi, micşorând din nou distanța dintre noi.

— Eu căutam un profesionist, tu un nou loc sub soare, a zis Daniel, privindu-mă fix. Eu aveam nevoie de ceva, tu de altceva, şi drumurile noastre s-au întâlnit. Datorită acestei întâlniri, tu ți-ai atins obiectivul care, acum ştiu, era să te rupi cât mai repede de mediul tău. Iar eu pe al meu, prelucrarea urgentă a legatului lăsat de prietenul meu. *Quid pro quo,* Blanca, nimic mai mult.

Mi-am desprins privirea de a lui şi m-am uitat pe fereastră. Nu se zărea prin ea decât un dreptunghi de întuneric.

— Oricum, a adăugat Daniel, vreau să ştii că, de când am început să te cunosc, n-a trecut zi în care să nu vreau să-ți mărturisesc totul.

— Dar n-ai făcut-o niciodată! am strigat, făcând să explodeze în aer furia pe care până atunci crezusem că o țineam sub control. Şi asta-i cel mai rău, Daniel, cel mai rău dintre toate! Dacă totul ar fi fost limpede încă de la început, probabil că am fi ajuns tot aici, dar m-ai fi scutit de o durere enormă.

— Ai perfectă dreptate. Perfectă, Blanca, ai absolută dreptate, a recunoscut Daniel pe un ton categoric. Ar fi trebuit să fiu sincer cu tine încă din primul moment, dar asta o ştiu acum, nu atunci. Deoarece nu calculasem, de fapt, că între noi doi se va stabili vreun soi de relație:

credeam că aveai să fii pentru mine doar un fel de salariată din umbră. La început n-aveam nici măcar intenția să rămân în Santa Cecilia. Când Rebecca ne-a făcut cunoştință – îți aduci aminte? – la Meli's Market, eu venisem doar ca să te cunosc şi să mă asigur că proiectul meu demarase, în fine, aşa cum speram.

— Şi de ce n-ai plecat după aceea? Dacă nu ne-am fi cunoscut ori dacă ne-am fi mărginit la acea primă întâlnire, totul ar fi fost mult mai uşor. Mai simplu şi mai puțin întortocheat.

— Fiindcă... fiindcă uneori lucrurile o iau pe căi neaşteptate, fiindcă... fiindcă aşa e viața, Blanca, fiindcă uneori planurile se încurcă...

S-a ridicat şi a străbătut sufrageria de la un capăt la altul. A făcut-o din patru sau cinci paşi, nici nu era spațiu pentru mai mulți. Apoi a rămas în picioare, disecând din punctul lui de vedere etapele drumului nostru comun.

— De la tine am aflat că drumul pe care o apucaseşi şi nu era cel pe care îl crezusem eu: te-ai implicat în opera şi lumea lui Fontana mult mai mult decât mă gândisem eu că aveai s-o faci. Aşa am început să conştientizez că poate calculasem greşit anvergura misiunii tale, că subestimasem complexitatea legatului şi atitudinea ta față de el. Până când am hotărât să nu mai plec. Atunci am închiriat un apartament, mi-am adus de acasă, din Santa Barbara, tot ce aveam nevoie pentru o vreme şi m-am întors aici. Ca să-ți stau aproape ori de câte ori ai fi avut nevoie de mine. Nu ca să te controlez, nici ca să te manipulez, ci doar ca să-ți fiu aproape şi să te însoțesc de-a lungul drumului.

— Trei luni de mers e mult. Trei luni de mers în care nu mi-ai spus nicio vorbă...

— Fiindcă nu s-a putut, fiindcă mereu m-a oprit ceva, a insistat Daniel. Zarate era mereu lângă tine: am observat că erați tot mai apropiați, că vă vedeați în campus, la cantină.

Eram sigur că, dacă ți-aș fi spus ceva inconvenabil despre bursa ta, te-ai fi simțit obligată să-i comunici și lui. E o obligație instituțională. Și chiar morală. Sau nu?

— Posibil, am recunoscut împotriva voinței mele.

— Îmi place sau nu, e directorul departamentului și, dacă îl mint pe el, mint prin extensie universitatea. Și asta-i ceva grav în situația mea.

I-am lăsat afirmația fără răspuns și m-am ridicat. Odată în picioare, mi-am vârât degetele rășchirate în păr și mi-am masat țeasta, încercând parcă să-mi descongestionez creierul sau să-mi smulg ideile tulburi din cap sau mai știu eu ce.

— La asta ar fi trebuit să te gândești înainte, domnule profesor Carter, am ripostat, îndreptându-mă spre ușă. Mult mai înainte. Acum e prea târziu pentru tot. Chiar și ca să mai zăbovești aici.

Daniel a rămas neclintit, privindu-mă de parcă voia să-mi transmită ceva cu privirea sa limpede și pătrunzătoare. Dar s-a lovit de rezistența carapacei mele pe care începusem s-o dezvolt pentru ca, la adăpostul ei, să mă protejez de restul lumii.

— Mai e un motiv, a adăugat Daniel. Ultimul. Probabil cel mai important.

— Care?

— Acela că, treptat, am ajuns să te cunosc. Că, atunci când am vrut să-mi dau seama de ceea ce se petrecuse, n-am fost în stare să dispar ca și cum nimic nu se întâmplase. Eram prea implicat, prea aproape de tine.

M-a invadat o imensă slăbiciune. La ce bun acum toate astea?!

— Du-te odată, Daniel, nu merită să mai discutăm despre ce-ar fi putut să fie și nu va mai fi niciodată. Săptămâna viitoare plec la Madrid, aici nu mai am ce căuta. Vreau să-mi văd băieții și să revin la normalitate. Va fi greu să-mi

reiau vechea viață, dar în ea, cel puțin, am coordonate clare şi ştiu cine-i ăla şi cine-i ăla.

N-a zis nimic, aşa că am continuat.

— Pentru munca mea să nu-ți faci griji, am adăugat cu mâna pe clanță. Tot ce se găsea în subsol e acum practic prelucrat şi organizat, nu-mi mai rămân de terminat decât câteva chestiuni. De ceea ce lipseşte, dacă într-adevăr lipseşte cu ceva, eu nu pot să răspund, fiindcă aşa ceva nu figurează în contractul meu. E păcat că nu s-a împlinit decât jumătate din proiectul tău şi mă tem că e prea târziu ca să se mai ivească vreo urmă a misiunii pe care o căutai. Tu şi prietenii tăi din platforma împotriva proiectului de la Los Pinitos va trebui să acceptați construcția centrului comercial sau ce-or avea unii chef să ridice acolo. Adevărul e că acum nici că-mi mai pasă de toate astea: din partea mea, vă pot construi şi o groapă de deşeuri nucleare. Dar, cel puțin, ai scos din uitare sufletul maestrului tău, ceea ce nu-i de colea. După atâția ani de nedrepte represalii, conştiința ta va putea în sfârşit să-şi găsească liniştea.

Am deschis uşa, poftindu-l să plece. Când Daniel ajunsese deja pe palier, mi-am amintit ceva şi m-am întors.

— Aşteaptă.

Am smuls de pe raft replica clopotului de fier şi i-am dat-o.

— Nu vreau s-o mai văd. Şi cred că nici pe tine.

Apoi am trântit uşa. Iar singură, Blanca, mi-am şoptit, rezemându-mă cu spatele de uşă. Mai singură ca niciodată.

Capitolul 35

O combinație de paracetamol, cafea şi voință a repus lumea în mişcare a doua zi de dimineață. După o noapte de somn agitat, în zori m-am aşezat să iau micul dejun şi, printre felii de pâine prăjită cu unt, am trasat harta a ceea

ce-mi închipuiam că urma să fie finalul traseului meu pe acele meleaguri străine. Apoi am plecat, ca în fiecare zi, la muncă. Dezamăgită şi îndurerată, dar din nou la datorie.

Întreaga zi m-am străduit să nu mă văd cu nimeni. Nici măcar nu m-am dus să mănânc ca să nu dau ochii cu colegi ori studenţi. M-am dedicat exclusiv lucrului, izolându-mă, cufundându-mă în ultimele documente ale lui Fontana şi încercând cu greu să pun ordine în acele hârtii disparate şi cu care, de bine, de rău, aveam să-mi închei inevitabil activitatea în Santa Cecilia. Indiferent de cine inventase acea obligaţie; indiferent dacă demersul aparţinea unei instituţii solvabile ori unui simplu om cu trecut zbuciumat şi datorii afective în lichidare, eu aveam responsabilitatea să închei această obligaţie cu eficacitate şi rigoare. Aşa acceptasem de la bun început. Şi aşa trebuia să fie.

Dar eforturile mele de a nu comunica cu nimeni n-au dat rezultate: au fost anihilate de câteva întreruperi neprevăzute.

În pofida oricărui pronostic, prima surpriză mi-a făcut-o ultimul om despre care îmi puteam închipui că va provoca un eveniment cât de cât remarcabil în jurul meu: Fanny. După prânz s-a înfiinţat în biroul meu cu un sandviş amorf, învelit într-o folie din plastic, şi o sticlă cu un suc de culoarea siropului de tuse.

— Mi-am dat seama că nu v-aţi dus la masă, presupun că aveţi mult de lucru. Aşa că v-am adus ceva, m-a anunţat Fanny. Apoi a întins braţele, ca împinse de un resort mecanic.

— Mulţumesc, Fanny, i-am răspuns, acceptându-i cadoul. Bine intenţionată, fără nicio îndoială. Dar sandvişul nu părea prea apetisant.

În ciuda falsei cordialităţi şi a perspicacităţii ei limitate, Fanny mi-a citit pe chip ceva ce a nemulţumit-o.

— Vă simțiți bine, doamnă doctor Perea? Nu arătați grozav.

— Mă simt perfect, Fanny, îți mulțumesc, am mințit-o. Dar sunt ceva mai ocupată ca de obicei, deoarece trebuie să-mi închei toate treburile urgent. Plec acasă în curând şi trebuie să las totul pus la punct.

— Când plecați? m-a întrebat Fanny. Ca şi cum i-ar fi păsat cu adevărat de plecarea acelei vizitatoare care, timp de câteva luni la rând, ocupase cotlonul cel mai trist din departament.

— Vinerea viitoare.

M-a privit fără să clipească, cu gura pe jumătate deschisă şi brațele spânzurând inerte de-o parte şi de alta a trupului ei revărsat. În cele din urmă s-a întors şi a ieşit pe coridor, vorbind singură.

Am ascuns sandvişul în fundul genții ca să nu mă suspecteze că n-aveam să-l mănânc niciodată şi am continuat să lucrez. Fără chef, fără însuflețire, dar conştientă că asta era ceea ce trebuia să fac.

Până ce nişte degete au ciocănit în uşa deschisă şi cu ele a survenit a doua întrerupere. Am ridicat capul dintr-unul dintre ultimele texte despre secularizarea misiunilor şi, la doar câțiva paşi de mine, am dat cu ochii de Luis Zarate.

Am încercat să nu las să se observe prea tare că era ultimul om de pe lume pe care voiam să-l văd în acele momente; de câteva zile urcam pe scara din spate în loc să iau ascensorul doar ca să nu mai trec prin fața biroului său. Mai întâi dintr-o bănuială care se transformase ulterior în certitudine: mi se năzărise că dădusem dovadă de o gravă lipsă de loialitate neîmpărtăşindu-i lui mai întâi îndoielile şi apoi convingerile mele cu privire la cine stătea în spatele bursei mele, o chestiune intrinsec legată de propriul lui departament. Dar încă mai trebuia să chibzuiesc, tot mai aveam nevoie de timp ca să-mi limpezesc mintea mea

tulburată şi să hotărăsc ce trebuia să fac. De aceea preferam să-l ocolesc pentru moment. Şi tot de aceea m-a zăpăcit prezența lui în uşa biroului meu.

— Aşa de nasol a fost sâmbătă, că fugi de mine?

Luis glumea, dar, chiar şi aşa, m-am bâlbâit înainte de a-i răspunde. Nu, n-a fost nasol, ba din contră, i-aş fi putut spune. A fost o ieşire foarte plăcută, o cină delicioasă, tu eşti un bărbat atrăgător, mă simt bine cu tine, ne înțelegem bine, astea ar fi putut fi vorbele mele. Dar... Dar ce? m-ar fi putut întreba Luis. Dar ai aprins fitilul. Care fitil? Cel care a dat foc nenumăratelor bizarerii încâlcite care, ca o grămadă de crengi uscate şi aproape fără ca eu să fi fost conştientă, se adunaseră în mine.

Dar nimic din toate acestea nu s-a rostit, o asemenea discuție n-a avut loc decât în mintea mea. Nici Luis Zarate nu bănuia nimic, nici eu n-aveam intenția de a-i împărtăşi nelinişte mele. Cel puțin deocamdată. Mai târziu aveam să mai văd eu.

— Sunt extrem de ocupată, ia uite-aici, am o groază de lucruri de făcut, i-am mărturisit, arătându-i masa plină cu ultimele teancuri de hârtii din legat. Încercam să par credibilă, amabilă, normală când vorbeam. Dar nu l-am convins.

— Chiar aşa, n-ai nimic altceva?

Luis a făcut doi paşi către masa mea, iar eu m-am ridicat imediat în picioare. Un gest de apărare, o falsă protecție. Nu suportam ideea că m-ar fi putut vedea năruindu-mă peste propriile-mi hârtii.

— N-am dormit deloc bine, poate că am mâncat aseară ceva care nu mi-a căzut bine.

— Sigur n-ai niciun necaz? a insistat Luis, înaintând încă un pas.

— Sigur, dar voiam să-ți spun că nu mi-a mai rămas mult de lucru şi că am decis, în fine, că voi petrece Crăciunul împreună cu fiii mei, aşa că...

— Aşa că pleci.

— Săptămâna viitoare, odată cu studenții. Urma să trec mai târziu pe la tine ca să-ți spun.

Evident, minciuna străvezie n-a ținut.

Luis a făcut ultimul pas. În micul şi umilul meu birou asta înseamnă că ajunsese lângă mine.

— Ce se petrece, Blanca? a murmurat, întinzând o mână spre mine.

Am simțit pe gât căldura degetelor lui, însă nu i-am răspuns.

— Ştii doar că poți conta pe mine.

Luis se apropiase şi mai mult, şoapta lui mi-a răsunat în ureche şi i-am simțit răsuflarea. Dar am continuat să tac. Eram prea tulburată, prea ostenită, prea fragilă. Buzele lui Luis au încercat să se aşeze pe ale mele, aşa că am întors nițel capul şi nu l-am lăsat. Dar nici nu m-am îndepărtat de el.

— Pentru orice ai nevoie, contează pe mine pentru orice, a şoptit iar. Cu degetele poposindu-mi încă pe gât. Cu vocea răsunându-mi iarăşi lângă ureche.

Aş fi putut striga cât mă țineau puterile, da, ştiu asta, ajută-mă, scoate-mă din încurcătura în care am intrat singură, fă-mă să uit de toți şi de toate, strânge-mă tare în brațe, ia-mă de aici. Dar n-am spus nimic. Poate că din instinct de autoapărare, poate ca să nu complic lucrurile şi mai mult. Abia apoi m-am îndepărtat încet de el.

Exact în clipa aceea Fanny a intrat ca o furtună.

— Scuzați-mă, domnule doctor Zarate! Nu ştiam că sunteți aici! s-a scuzat ea în grabă.

— Intră, Fanny, intră, a invitat-o Luis, reluându-şi tonul său rece de director. Am terminat deja de discutat cu

doamna doctor Perea, tocmai plecam. Insist, Blanca, a spus în loc de rămas-bun. Ştii unde mă găseşti.

— Mama ar dori să vă vadă diseară, doamnă doctor Perea, m-a înştiinţat Fanny, de cum a ieşit Luis. Fără să-mi lase răgazul să înţeleg ceea ce tocmai se petrecuse între Luis şi mine. Fără să-mi îngăduie nici măcar o secundă ca să reflectez. Când i-am povestit că veţi pleca în curând, a continuat Fanny exaltată, mama mi-a spus că vrea să vă vorbească, are ceva care v-ar putea interesa. Să-mi închei ziua aceea tristă cu o vizită de curtoazie la bătrâna Daria Stern mi s-a părut atunci la fel de tentant ca o duşcă de terebentină. Dar Fanny îmi pomenea tot timpul de ea şi-mi spusese de nenumărate ori ce mult i-ar fi plăcut să ne vedem. Iar eu o tot evitasem şi mă tot scuzasem, convinsă că întâlnirea noastră n-avea să se producă niciodată. Nimic nu era mai puţin atrăgător decât o întâlnire faţă în faţă cu o octogenară extravagantă care, cu siguranţă, nu-mi putea oferi mai mult decât o discuţie dezlânată şi, poate, o amintire prăfuită despre Fontana, ceea ce pentru mine nu prezenta niciun interes. Ajunsesem în punctul în care nu-mi mai doream absolut deloc să aflu ce-i legase pe cei doi în trecut, dacă avuseseră o relaţie pur profesională orî dacă făcuseră vreodată un pas dincolo de ea. Dar, ca un ultim gest de politeţe faţă de Fanny, acum, când urma să mă întorc la viaţa mea dintotdeauna, m-am simţit obligată să nu-i refuz invitaţia.

— De acord, Fanny. Spune-mi unde locuieşti şi la ce oră vrei să vin.

A treia surpriză, care avea să dea o nouă turnură supoziţiilor mele greşite, a survenit abia o jumătate de ceas mai târziu. Când a sunat telefonul butucănos de pe birou. Soneria mi-a spart din nou liniştea muncii şi a destrămat brusc scenariile prefigurate.

Daniel Carter. Din nou.

În lungile ceasuri de incertitudine scurse din momentul în care Daniel plecase de la mine, cu o noapte mai înainte, şi până când izbutisem să aţipesc, hotărâsem ferm să-l scot total din viaţa mea, să evit orice contact în puţinul timp ce-mi mai rămânea până la plecare. Îi înţelegeam raţiunile şi durerea, intenţiile, deciziile şi acţiunile. Înţelegeam aproape tot. Aproape, deoarece tot nu-mi lămurise ceva: propria lui tăcere. Aşa că am decis să mă ţin departe de el. Să uit că prin viaţa mea trecuse cândva un coleg american înalt şi bărbos, care îmi vorbea limba aproape mai bine ca mine; să mă desprind de umbra unui bărbat a cărui apropiere şi afecţiune explodaseră şi, aidoma unei oale cu presiune, făcuseră ţăndări geamurile, stropind pereţii şi murdărind tavanul bucătăriei.

Vechiul meu telefon dinaintea tehnologiei ecranului care să afişeze numărul apelantului. De aceea nici n-am putut ghici că el era cel care ţinea receptorul la celălalt capăt al firului. Şi tot de aceea probabil că nu mă sunase pe mobil, gândindu-se că, dacă vedeam cine sună, n-aveam să-i răspund.

De cum i-am recunoscut glasul, am vrut să închid fără să-l las să vorbească; intuiam că sunase ca să-şi reitereze scuzele şi să-mi livreze noi justificări. Dar mă înşelam. Telefonul lui avea alt scop, foarte diferit, fără nicio legătură cu cele trăite în ziua anterioară, ţintind precis viitorul imediat. De la distanţă glasul lui Daniel suna serios şi ferm. Nu autoritar, dar aproape.

— Nu închide, Blanca, te rog. Ascultă-mă doar o clipă, e important. Ştiu că Daria Stern vrea să te vadă. Mi-a trimis şi mie un mesaj, îmi dă întâlnire la opt. Ca şi ţie, presupun. Spune că vrea să ne propună ceva amândurora, mă urmăreşti?

— Da.

— În fine, să nu cumva să te duci singură la ea acasă. Aşteaptă-mă. Te iau de la apartament şi mergem împreună.

— Nu-i nevoie, mulţumesc. Ştiu să ajung şi singură, am replicat fără să-i cer explicaţii despre avertismentul său.

După o pauză de două secunde, l-am auzit din nou.

— Cum vrei tu. Dar nu te duce la ea înainte de ora la care te-a invitat şi nu intra fără mine. Am să te aştept chiar la uşă. La ora opt fix.

Harta pe care Fanny o mâzgălise, cu linii parcă trasate de un copil, pe o jumătate de coală de hârtie, m-a ajutat să localizez casa fără nicio dificultate. Încă din capătul străzii am observat o siluetă întunecată aşezată pe treptele verandei.

— Fanny nu va fi acasă, l-am informat rece în loc de orice salut. Mi-a zis că va petrece toată după-amiaza la biserică, dar că va lăsa uşa deschisă. După cum ştii, maică-sa a căzut de curând şi nu poate să meargă.

La început, Daniel n-a reacţionat cu vocea, ci cu mâinile. Ridicându-se în picioare ca să ajungă la înălţimea mea, m-a apucat cu putere de umeri şi m-a obligat să-l privesc drept în ochi. În ochii lui, care, în lumina gălbuie a unui felinar, nu exprimau nici complicitatea, nici tandreţea, nici ironia din alte atâtea ocazii. Ci numai sobrietate şi fermitate. Şi poate o oarecare nelinişte.

Apoi, fără să-mi dea drumul, Daniel a vorbit.

— Ascultă bine, Blanca. Reafirm cu tărie tot ce ţi-am spus ieri, dar m-am gândit bine şi îţi înţeleg perfect reacţia. Înţeleg că te simţi înşelată, că n-ai încredere în mine şi vrei să mă scoţi din viaţa ta. În locul tău şi eu aş reacţiona la fel. Sau şi mai rău. Dar vreau să prevăd ceva complet diferit. Şi mult mai stringent.

N-am răspuns. Nici nu m-am clintit din loc.

— Nu ştiu sigur cu ce ne vom confrunta acolo, înăuntru, dar presimt că nu va fi nimic bun. Ştiu cum era înainte

femeia pe care urmează vedem acum şi mă îndoiesc serios că anii au schimbat-o. A fost întotdeauna o jigodie împuţită şi îmi închipui că aşa a şi rămas. Şi de-aia mă tem că nu vom face o simplă vizită de curtoazie. Poate că greşesc, şi deie Domnul să fie aşa, dar presimt că Daria nu vrea decât să scurme în rahat şi să ne facă să sângerăm dacă i se iveşte ocazia. Dacă-i aşa, ştiu dinainte că nu voi putea să rămân impasibil.

Poate că tot ce vom auzi astă seară va scoate la suprafaţă tot ce am eu mai rău şi mai josnic, a continuat Daniel. Dar nu vreau să interpretezi greşit ceea ce s-ar putea întâmpla acolo. Faptul că Daria şi cu mine vom relua anumite chestiuni din trecut nu înseamnă că mă cramponez încă de ele. Ţi-am spus şi ieri că am renunţat de mult trăiesc cu nostalgia a tot ce-am pierdut; în mintea mea e clar delimitată graniţa dintre ieri şi azi. Morţii mei sunt de mult îngropaţi, chiar dacă mi se rupe sufletul când le apăr amintirea, căci eu nu-s cu morţii. Ci cu viii. Aici, acum, cu tine. Mă înţelegi, Blanca Perea? Mă înţelegi bine?

Mi-a aşteptat răspunsul continuând să mă privească în ochi. Cu mâinile lui mari încleştate cu putere de umerii mei şi ţintuindu-mă cu privirea. Până ce am zis da, dând imperceptibil din cap. O mişcare necumpănită, instinctivă, de care m-am căit pe loc. Ar fi trebuit să-i cer mai multe lămuriri. Sau poate că ar fi trebuit să plec chiar atunci, să fug de acea istorie tulbure cu care n-aveam nici în clin, nici în mânecă.

Dar el nu mi-a lăsat nicio opţiune. O strângere fermă a mâinilor lui mi-a transmis încredere. N-am mai putut să dau înapoi.

— Hai înăuntru. Cu cât terminăm mai repede, cu atât mai bine.

Capitolul 36

Din doi paşi, Daniel a urcat cele patru trepte ale verandei, a bătut cu pumnul în uşă şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, a împins-o. Eu l-am urmat şi amândoi am intrat direct în living, întunecos, lugubru, ticsit cu mobile şi hârburi.

O voce aspră a venit spre noi din spatele camerei, croindu-şi drum prin mirosul reu din cauza proastei aerisiri şi a degradării.

— De săptămâni întregi mă tot gândesc să vă invit pe amândoi la cină, dar vestea că doamna profesor Perea e pe cale să plece definitiv de aici m-a luat prin surprindere, sper că mă veți scuza că n-am avut vreme să mă pregătesc.

O lustră cu becuri slabe lumina întreaga încăpere. În fața fotoliului unde stătea bătrâna, un televizor aprins, cu volumul închis, îşi proiecta reflexiile tubului catodic pe contururile obiectelor din apropiere. Daria arăta aşa cum mi-o aminteam, cu aceleaşi plete vopsite într-un blond nordic care distona cu vârsta ei. Pe chipul ei brăzdat de mii de zbârcituri se distingea roşul intens al buzelor, de parcă Daria se pregătea să se ducă la o mare petrecere. Hainele pe care le purta – alt trening vechi, de o culoare incertă – indicau, în schimb, că planurile ei nu duceau nicăieri.

— Dar, dacă vă e foame, luați-vă singuri, trebuie să mai fi rămas în frigider nişte pulpe de pui mai vechi, cred că mai e şi o jumătate de pâine şi niţică salată de varză de săptămâna trecută.

Numai la gândul că aş fi putut mânca aşa ceva mi s-a făcut greață. Dar Daniel era mai bine crescut decât mine.

— Nu-i nevoie, mulțumim, Darla.

— Măcar luați loc, faceți-vă comozi. Simțiți-vă ca acasă.

— Suntem cam grăbiți, să ştii, a mințit Daniel iar, fără să se clintească. Aşa că mai bine spune-ne cât mai iute de ce ne-ai chemat şi te lăsăm să te uiți liniştită la televizor.

Bătrâna a plescăit din limbă.

— Vai, Carter, Carter, tu şi graba ta... Parcă că te văd... Ca atunci când îți căutai sala de curs ori una dintre întrunirile tale politice, sau când te duceai să-i ceri ceva decanului, alergând mai mereu ca nebunul.

Daniel a rămas imperturbabil, Daria a plescăit din nou.

— Erau vremuri bune, nu-i aşa, băiete? Foarte bune chiar...

— În fine, a adăugat Daria în fața tăcerii absolute a lui Daniel, văd că nu prea ai chef de discuții nostalgice. E păcat, ca să-ți spun drept, fiindcă am putea petrece o noapte divină rememorând câteva întâmplări nostalgice. Îți aminteşti când...?

— Doamnei doctor Perea şi mie ne-ar plăcea să aflăm o dată pentru totdeauna de ce ne-ai chemat.

Tonul lui Daniel începea să-şi lepede mantia de falsă politețe cu care începuse discuția. Atunci Daria a oftat teatral.

— Mă rog, dacă insişti să nu-ți irosim prețiosul timp stând la taclale ca nişte vechi prieteni, să trecem la ce-i mai important.

— Şi ce-i mai important, dacă am putea şti.

— Afacerile, amice. Până la urmă, oricât de intelectuali şi de spirituali ne-am da, tot la bani ajungem.

— Nu zău... a replicat Daniel cu o vădită lipsă de interes.

— Afacerile, amice: eu vând, voi cumpărați. Fireşte, numai dacă vă interesează ceea ce vreau eu să vă ofer.

— Mă îndoiesc, dar pune-ne la curent, pentru orice eventualitate.

— Lasă-mă întâi s-o salut pe invitata noastră, ce mai faci, doamnă profesor Perea?

— Bine, mulțumesc, i-am răspuns acru.

Nu-mi plăcea cum decurgea vizita noastră. Nu-mi plăcea Daria Stern, nu-mi plăcea cum îi vorbea lui Daniel şi îmi

plăcea chiar şi mai puţin modul în care presimţeam că avea să-mi vorbească. Daria m-a privit pe îndelete, mijindu-şi ochii ca să-şi focalizeze privirea şi plecându-şi capul într-o parte.

— Au cam aceeaşi înălţime, nu? Şi sunt la fel de slabe, dar asta pare ceva mai serioasă, nu, Carter? Ailaltă râdea mai mult, era mai, mai... Şi nici culoarea părului...

— Opreşte-te, Daria, i-a tăiat-o Daniel.

— Iartă-mă, dragule, era o simplă observaţie, a replicat Daria fără să se sperie. Mă rog, atunci să ne întoarcem la ale noastre. Din câte am înţeles, doamna profesor Perea a scotocit prin hârtiile regretatului nostru Andres Fontana.

Înainte să apuc să răspund, Daniel a vorbit în locul meu.

— Aşa cum ţi-am povestit la momentul respectiv, doamna doctor Perea a lucrat pur şi simplu la clasificarea legatului său în folosul universităţii.

— Îmi dai voie să mă sparg de râs? Universităţii nu-i pasă nici cât negru sub unghie de legatul lui Fontana, lucrurile alea zăceau de zeci de ani la şobolani. Până ce, brusc, surpriză-surpriză, o spanioloaică vine să-şi bage nasul în ele. Tocmai atunci reapare şi ilustrul profesor, vânturându-se prin campus ca odinioară.

— Ca să vezi, a zis Daniel, nefăcând niciun efort să-şi ascundă cinismul. Ale vieţii valuri.

Şi a rămas în picioare în mijlocul camerei; în atmosfera tot mai încărcată şi suprarealistă, în fasciculele de lumină distorsionate de alternarea mută a imaginilor pe ecranul televizorului.

— Cu mine să nu faci pe deşteptul, Carter. Mi-au zis că te-ai transformat într-o adevărată celebritate universitară, dar te cunosc de mai mulţi ani decât am dori noi doi să fi trecut. Istoria asta nu miroase a bine. Pute al dracului. După accident te-ai făcut nevăzut ca un ciumat, nici măcar nu ţi-ai plâns morţii. Erai distrus, complet distrus. Şi acum,

nitam-nisam, iată-te din nou aici, tare-aş vrea să ştiu cu ce gânduri. Pe mine nu mă fraiereşti. N-oi fi fost eu vreo erudită ca voi toţi, dar ştiu şi eu cât fac doi şi cu doi.

— De asta nu se îndoieşte nimeni.

— Deşi nu ştiu exact ce căutaţi, cred că am ceva care vă interesează. Ceva ce asta – a zis, arătându-mă cu un gest dispreţuitor din bărbie – nu găseşte de săptămâni de zile. Mi-a zis-o Fanny a mea, încă de mică am învăţat-o să-mi raporteze tot ce vede şi aude, şi de ani de zile e fereastra mea către lume. Mi-a povestit că-ţi trebuie unele hârtii de-ale lui Fontana care tot nu s-au ivit. Îmi închipui că ai vrea să dai de ele cât mai repede, din moment ce, din câte se pare, pleci curând...

— N-ai oprit nimic de-al lui care nu ţi se cuvine, nu-i aşa?

În glasul lui Daniel se ghicea un amestec. De stupoare şi neîncredere. Bătrâna a răspuns iute, cu o vioiciune care nu se potrivea cu figura ei fragilă.

— Am oprit tot ce-am avut chef, că doar eu l-am îngropat! Fiindcă tu, prietenul lui, fiul lui de suflet, nici măcar n-ai venit la înmormântare.

— Aveam altele de făcut, din nefericire, i-a explicat Daniel cu amară ironie. De exemplu, să-mi înmormântez propria soţie în patria ei.

— Şi de câte ori te-ai dus la mormântul maestrului tău după aceea? De câte ori te-ai gândit să faci ordine în ce-a rămas după el?

— Nu mă duc niciodată la morminte. Nici la al lui Fontana, nici la al soţiei mele, nici la al altcuiva. Ei doi trăiesc în amintirea şi în inima mea, de ceea ce rămâne în cimitire mi se rupe, a răspuns Daniel exasperat. Şi acum să nu mai pierdem vremea, dacă nu te deranjează. Spune-ne o dată pentru totdeauna ce consideri tu că ne-ar putea interesa.

Daniel răspunsese la prima întrebare a Dariei, lămurind-o de ce nu vizita mormântul lui Fontana. Dar pe a doua, referitoare la lipsa lui de interes pentru legat, a ignorat-o. Din fericire, şi Daria a făcut la fel.

— O droaie de cutii pline cu hârtii de pe vremea lui Pazvante Chioru, asta am. Ultimele la care a lucrat Fontana. Nu voiai decât să fugi de tot ce se întâmplase aici, aşa că ţi s-a şters din minte că, în săptămâna dinaintea accidentului, la Guevara Hall se făceau reparaţii şi nimeni nu putea lucra normal, a continuat Daria. Atunci Fontana şi-a adus acasă toate hârtiile ca să le poată studia, chiar eu l-am ajutat să le mute. Ţin minte că erau ca dracu' de grele cutiile alea, mi-am şi rupt două unghii trăgând de ele. Niciodată n-am avut idee ce conţineau, că nu vă înţeleg limba voastră nenorocită şi nu mă interesau chestiile lui universitare. Dar a stat cufundat o bună bucată de vreme în porcăriile alea şi, până la urmă, hârtiile au rămas răspândite peste tot.

Daniel a întredeschis gura, dar n-a putut rosti nicio vorbă. Era buimăcit de cele auzite, stupefiat. Învinuindu-se pentru neatenţie, incapabil să-şi exprime reacţia în cuvinte.

— Şi unde-s acum hârtiile? am întrebat-o eu, nemaiputând să mă abţin. Bătrâna a hohotit acru.

— Credeţi că m-am ramolit, că o să vi le dau aşa, pur şi simplu?

— Ce vrei în schimb? i-a tăiat-o Daniel, venindu-şi în fire.

— Ţi-am mai zis că bani, iubire, ţi-am mai zis, ce altceva să vreau? Sunt o biată bătrână neajutorată care trăieşte într-o casă împuţită. Garantaţi-mi un viitor mai bun şi puteţi să faceţi ce vreţi cu documentele; după mine, puteţi şi să vă ştergeţi la cur cu ele.

Am presupus că Daniel va pune brusc capăt acelui şantaj, nici nu mă gândeam că avea să cedeze în faţa unei propuneri atât de josnice; sigur exista o soluţie pentru a obţine restul legatului pe o cale mai ortodoxă şi mai puţin

mârşavă. Dar, ca în multe alte situaţii din ultima vreme, mă înşelasem. După nici două secunde Daniel începuse deja să se târguiască. Şi, spre surprinderea mea, eu îl secondam.

— Înainte de orice va trebui să verificăm dacă sunt chiar documentele care o interesează pe doamna doctor Perea.

— Genial: adică să vedeţi, să staţi de vorbă pe limba voastră şi apoi să vă gândiţi dacă târgul vă convine sau nu. Nu, o să vă dau o singură şansă. Mâine dimineaţă, la ora zece, o să vină aici un avocat şi aveţi cincisprezece minute să evaluaţi conţinutul cutiilor. Dacă hotărâţi că vă interesează, le luaţi. Dacă nu, eu însămi la voi distruge în aceeaşi zi, ca nu cumva minţilor voastre sofisticate să li se năzărească că aţi putea să şmecheriţi o biată bătrână şi să obţineţi materialul prin alte mijloace. Preţul nu va fi prea mare, bineînţeles, ci aproape simbolic.

— Cam cât de simbolic?

— Cât al unui apartament cu două camere dintr-un complex rezidenţial pentru persoane cu nevoi speciale.

A hohotit iar. Răguşit şi amar. Tăios.

— Ţi-ai pierdut minţile, femeie.

— În realitate, sunt mai mult decât generoasă cu tine, Carter. Dacă mi-ai fi dat încă de la început ceea ce mi se cuvenea, aş fi câştigat mai mult.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti.

Bătrâna n-a răspuns imediat. Pentru prima oară de la sosirea noastră părea să-şi cântărească vorbele ca să ţintească fără greş.

— Tu ai rămas cu banii lui Fontana, care s-ar fi cuvenit să ajungă la noi, a spus în cele din urmă cu o încetineală voită. Banii pe care Fontana i-a pus pe numele nevesti-tii în testament după ce ea l-a îmbrobodit.

— Ai grijă ce spui, Daria. Ai grijă, a avertizat-o Daniel, ridicând un deget ameninţător.

— Ştiu perfect ce spun. Nevastă-ta l-a sedus pe Fontana. Şi, în final, Andres i-a lăsat banii, ăia care, până la urmă, au sfârşit în mâinile tale. Cei care ni s-ar fi cuvenit fiicei mele şi mie, dacă n-aţi fi apărut niciodată pe-aici şi dacă Fontana nu s-ar fi îndrăgostit de Aurora ca un idiot.

Auzind-o, mi s-a făcut pielea de găină, iar Daniel a răspuns aproape fără să-şi dezlipească buzele.

— Nu ştii ce vorbeşti...

— Ba ştiu perfect ce vorbesc. Perfect. Andres Fontana era nebun după nevastă-ta, iar ea se punea la mintea lui. Se-nvârtea mereu pe lângă el, cu părul ei lung, cu zâmbetul ei nelipsit. Ori de câte ori îşi făcea Aurora apariţia prin departament, Andres îşi pierdea busola. Tu abia dacă stăteai cu ea două minute, îi dădeai un pupic, glumeai nițel şi-ți vedeai de ale tale. Atunci Aurora se ducea să-l vadă pe el, iar Fontana o mânca din ochi, devenea brusc altul, blând ca un mieluşel. Niciodată, în toți anii în care l-am cunoscut, nu l-am auzit râzând cât râdea când era cu Aurora. O adora, Carter, şi tu nici nu-ți dădeai seama.

— Încearcă doar să te provoace, Daniel, i-am şoptit. Să plecăm de aici. N-o mai lăsa să continue.

— Vezi? La fel cum face şi asta acum cu tine ca să te prostească cu spaniola ei nenorocită. Fiindcă prietena a ta are şi ea pe undeva un soț la fel ca ailaltă, nu-i aşa?

Am preferat să nu-i răspund. Daniel, în schimb, nu s-a mai stăpânit.

— Şi ție ce-ți pasă, las-o în pace! a tunat. Cu o mişcare impulsivă, poate ca să mă ocrotească, poate ca să se protejeze pe el, m-a apucat cu putere de mână. Asta-i ceva între tine şi mine, Daria, să nu-ți dea prin minte s-o ataci pe Blanca.

— Până la urmă, istoria se repetă: ce fraieri, ce tăntălăi suntem noi, oamenii, a continuat Daria, netulburată. Femeia tânără şi isteață l-a sedus pe bărbatul matur, iar

bărbatul matur, care se credea şi mai isteţ, i-a căzut în mreje ca un licean. Nu ştiu dacă te aşteaptă cineva la tine acasă în Santa Barbara ori unde-oi fi locuind, în timp ce tu te izmeneşti cu asta pe-aici, dar Fontana chiar avea pe cineva când l-a îmbrobodit nevastă-ta. Mă avea pe mine.

De data asta Daniel a hohotit răguşit, tăindu-i vorba.

— Între Fontana şi tine nu era nimic. El era doar un om bun căruia i se făcuse milă de tine şi de fiica ta.

— Fontana era al meu până la sosirea voastră! a chirăit bătrâna, dezlipindu-se furioasă de spătarul fotoliului. Avea grijă de Fanny a mea şi de mine, se ocupa de noi de când ne părăsise beţivul ăla de bărbatu-meu. Dar a trebuit ca voi, formidabilii soţi Carter, să vă faceţi apariţia aici ca să stricaţi totul. Iar nevastă-ta l-a fermecat pur şi simplu, Andres i-a căzut în plasă şi ne-a lăsat baltă.

— Fontana era sătul de tine, Daria, a replicat Daniel. Încerca să se înarmeze cu răbdare, dar reuşea cu mare greutate. Se săturase de capriciile şi pretenţiile tale, de impertinenţele tale faţă de el şi de noi toţi. Nu ştiu ce-a fost între voi înainte ca soţia mea şi cu mine să ne instalăm în Santa Cecilia, fiindcă Fontana a preferat să nu-mi spună. Poate că aţi avut o aventură, e posibil. Dar ceea ce ştiu e că, la sosirea noastră aici, din afecţiunea pe care cândva e posibil sau nu să ţi-o fi purtat nu mai rămăsese nimic. Absolut nimic. Pentru el venirea noastră a fost o eliberare, un suflu de aer proaspăt. Iar graţie Aurorei şi mie Fontana a izbutit să se îndepărteze şi mai mult de tine.

— Da ştii ce? a continuat Daria, făcându-se că nu-l auzise. Totul a fost din vina ta. Ar fi trebuit s-o veghezi mai bine, să stai cu ochii pe Aurora. Era responsabilitatea ta: tu o scoseseşi din ţara ei, o despărţiseşi de familia şi lumea ei. Ai târât-o după tine pe meleaguri străine, dar n-ai fost în stare s-o ocroteşti suficient. Poate că tot ceea ce am jelit mai târziu nu s-ar fi întâmplat dacă ai fi fost mai atent.

Mi-a revenit în minte ce-mi spusese Daniel la mine în apartament cu o noapte mai înainte. Reflecţiile lui despre toate acestea, marea vină pe care i-o atribuise lui Fontana vreme de atâţia ani.

— Ce pizda mă-sii ştii tu despre cum am trăit eu cu soţia mea?! a urlat Daniel plin de furie.

Şi în clipa următoare, încă ţinându-mă de o mână, a dat cu piciorul într-un scaun cu atâta furie, încât a azvârlit în aer o mulţime de obiecte inutile, care s-au spart, lovindu-se de perete. Pe podea s-au împrăştiat bibelouri decapitate, cioburi de ceramică şi mate de la tot felul de suveniruri. Fără să facă mare caz de distrugerea lor, bătrâna a continuat impasibilă.

— Eu vă vedeam, vă urmăream, îmi dădeam seama de tot. Aurora îşi pierdea vremea pe-aici, intrând şi ieşind după cum îi venea. Iar tu, între timp, la tine în birou, chinuiai toată ziua maşina aia de scris, care răsuna pe tot etajul la Guevara Hall. Tot mi se mai pare că aud cum zdrobeai clapele, ţac, ţac, ţac, ţac, şi halul în care întorceai carul, ca un animal, zdrang, zdrang. Şi o luai de la capăt, lovind iarăşi clapele, Doamne, ce supliciu! Dar tu trăiai străin de tot, aspiraţiile tale profesionale erau mai importante ca orice. Voiai să pleci de aici, îţi aminteşti? Santa Cecilia era prea mică pentru tine, voiai să te duci la Berkeley, să faci carieră într-o mare universitate.

— Opreşte-te, Daria... a insistat Daniel, încercând să-şi recapete calmul. Dar nu părea că-l mai ţin nervii.

— Erai profesorul cel mai popular din universitate, cel mai bun, cel mai amuzant, cel mai chipeş, a continuat Daria, de neoprit ca o cuvă de excavator. Şi, când nu stăteai închis în biroul tău sau nu ţineai cursuri în săli mereu pline, sau nu-ţi invitai studenţii la petreceri până noaptea târziu, la voi acasă, îi agitai prin campus cu discursurile tale contra războiului din Vietnam şi cu lozincile tale împotriva

sistemului. Şi asta ai uitat? A trebuit să ți se atragă atenția de mai multe ori, ți s-a deschis chiar un dosar.

— Opreşte-te odată, Daria, las-o baltă, te rog... a stăruit iar Daniel.

— Fontana şi nevastă-ta au murit împreună din cauza egoismului tău, fiindcă n-ai vrut să ştii ce era între ei şi ai rămas captiv în propriul tău univers. Ar fi trebuit să fii pe față şi să nu-i laşi să ajungă atât de intimi. Ar fi trebuit să-i desparți. Dacă o făceai, nici femeia ta, nici bărbatul meu nu şi-ar fi găsit sfârşitul ăla tragic.

O tăcere încordată s-a aşternut peste camera aceea lugubră. Am simțit că Daniel se pregătea să răspundă, procesa informația, îşi punea gândurile în ordine şi îşi alegea cuvintele. Şi atunci mi-am dat seama că totul ajunsese prea departe. Daria îl trăgea în prăpastie, iar Daniel îi făcea jocul ei macabru.

M-am desprins din strânsoarea lui şi l-am apucat de braț.

— Să plecăm, i-am ordonat, trăgându-l. Chiar acum.

— Un minut, Blanca, doar un minut şi gata.

Imediat, schimbând tonul şi limba, Daniel s-a întors din nou către bătrână.

— A trecut prea mult de-atunci, nu ne mai putem întoarce în timp, Daria. Nimic din tot ce-mi spui astăzi nu mi-i va readuce pe cei care nu mai sunt printre noi. Prostiile tale, adevărate sau nu, n-au să atenueze niciun pic imensitatea suferințelor mele de atunci, dar ele aparțin trecutului, iar eu m-am eliberat din acel timp teribil. De aceea, te rog, să încheiem odată această discuție.

— Tu ai grijă să-mi parvină banii de un apartament pentru oameni ca mine şi totul se va termina.

— Pentru oameni ca tine? La fel de decrepiți sau la fel de mizerabili?

— Ei, hai, hai, a spus Daria, izbucnind într-un râs uşor, plin de cinism, văd că încă mai ai umor, profesore. Bănuiesc

că nu te-au distrus chiar de tot porcăriile alea pe care le-ai băgat în tine. Ia zi, Perea, ți-a povestit marele profesor ce-a făcut după ce-a fugit din Santa Cecilia? Ți-a povestit de ce şi-a pierdut postul de aici, de la universitate? Eu cunosc doar o parte din toată tărăşenia, dar cred că-i foarte interesantă. Spune-i-o, Carter, spune-i-o diseară, când ai să i-o pui noii tale cățele spaniole, dacă ți se mai scoală.

— Acum chiar că plecăm, Blanca, m-a anunțat în fine Daniel, fără să răspundă obscenităţii. Şi te rog să treci cu vederea acest spectacol mizerabil, nu-i decât o babă jalnică, cu frustrări adunate de-a lungul a treizeci de ani.

— Vai, vai, vai, nu fi atât de rău cu mine, dragule, a spus Daria cu aparentă docilitate plină de ipocrizie. Mâine, la zece. Nu uita.

— O să ne gândim. Şi acum, dacă ne permiți, o să plecăm. Am înghițit destule lături pentru seara asta.

Lăsând-o pe bătrână zbuciumată în fotoliul ei, ne-am îndreptat spre ieşire. Cu mare greutate mi-am ascuns uşurarea, pofta de-a urla, de a respira aerul nopții, de-a reveni în lumea reală.

Când să deschidem uşa, însă, vocea Dariei ne-a oprit.

— Carter!

Un cârâit, mai curând decât un strigăt. Un chirăit aspru care ne-a înghețat auzul.

Am întors amândoi capul şi am înțeles dintr-un foc că anticipasem greşit sfârşitul. Din acea lugubră petrecere mai lipseau petardele.

Daria se prăbuşise în fotoliu, cu rujul care începuse deja să se întindă şi cu părul de păpuşă ieftină răsfirat pe spătar, pregătindu-se să lanseze ultima şarjă din muniția sa devastatoare.

— Poate că nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă ai fi fost în stare să-i dai nevesti-tii ceva ce ea cerşea în gura mare.

O pauză înspăimântătoare a precedat torpila.

— Un copil, bunăoară.

Capitolul 37

Daria Stern a hohotit pentru ultima oară. Un hohot ascuțit, înspăimântător. Automat i-am privit chipul lui Daniel, l-am văzut mijindu-şi ochii şi trăgând cu nesaț aer pe nări. I-am ghicit reacția şi l-am tras cu putere, dar el s-a desprins de mine, a făcut un pas mare înainte şi a început să ridice un pumn strâns. Se ducea orbeşte spre ea. Am reacționat rapid, căci mi-am dat instantaneu seama că trebuia să-l scot de acolo cu orice chip. Să-l îndepărtez de Daria, de trupul ei micuț, copleşit de ani, numai oase şi artroză. Dacă-l lăsam să se apropie de ea, o făcea praf.

Din doi paşi am fost în fața lui. I-am pus mâinile în piept, oprindu-l din înaintare ca un zid. Daniel urla ca un apucat. Cu pumnul încă ridicat amenințător, cu părul căzut pe față, cuprins de o furie nemăsurată, profera un şuvoi nestăvilit de insulte din cele mai aberante. Şi i-am vorbit cu o autoritate pe care nu ştiu de unde izbutisem s-o scot.

— S-a sfârşit. E nebună şi te provoacă. Nu-i face jocul.

Am reuşit cu mare greutate să-l imobilizez pe jumătate pentru câteva clipe care mi s-au părut nesfârşite, până am simțit, în fine, că încordarea trupului îi slăbea întrucâtva. Atunci, l-am prins din nou de braț şi am tras de el din răsputeri până l-am scos afară din acel loc grotesc.

Nu l-am întrebat dacă venise cu maşina sau nu, ne-am îndepărtat pe jos din pură inerție. Tăcuți, abătuți, complet depăşiți de acea întâlnire atroce.

Plouase, străzile erau pustii, pe asfaltul ud se auzeau doar paşii noştri. Am mers îndelung, fără țintă, în timp ce mă asaltau mii de întrebări şi îndoieli. Dar am preferat să tac şi

să nu-l oblig să spună ceva. Până când, la un moment dat, Daniel s-a oprit şi m-a privit.

— Aurora era gravidă. Pierduse doi copii, iar acum trăiam a treia speranță, cea mai avansată dintre toate sarcinile ei. Nu putea duce niciuna până la capăt. Nădăjduia din tot sufletul să fie mamă şi, cu toate astea, îşi îndura soarta nefastă cu o tărie admirabilă. Era o femeie formidabilă, un om extraordinar.

Daniel a tăcut, iar eu am dat pur şi simplu din cap, fără să mai stau să judec. Ne-am reluat mersul în tăcere, străbătând iar străzi şi piațete pustii. Totul era deja închis, restaurante, magazine, cafenele. Cu excepția câtorva maşini, şi ele foarte rare, eram singurii trecători.

— Şi tu l-ai bănuit câteodată pe Fontana, e adevărat?

M-am mirat singură auzindu-mi întrebarea în beznă. M-au surprins îndrăzneală şi intruziunea insolentă în intimitatea lui. Dar subconştientul meu ştia că trebuia să aflu. Şi Daniel a înțeles.

— Nu câteodată, de sute de ori, Blanca. De mii. A tăcut câteva clipe, a înghițit cu greu în sec, am auzit zgomotul pe care la scos mărul lui Adam. Şi a continuat. Am trăit trei ani atroce în afara lumii, absent, pierdut, fără contact cu realitatea. În trei ani se pot face câteva imbecilități, dar ai şi mult timp de meditație.

— Şi ce concluzii ai tras?

— Că Fontana se îndrăgostise de Aurora în taină, a mărturisit Daniel cu glas tulbure. Iar ea n-a aflat niciodată. A amuțit din nou, reflectând. Apoi a continuat. Fontana era pe cale să-şi strângă pânzele, dezamăgit de trei iubiri încâlcite, care nu dăduseră roade, îmbătrânea şi voia să-şi încheie cariera şi viața fără surprize.

— Şi atunci ați apărut tu şi Aurora...

— Atunci a apărut ea, cu lumina ei. Cu bucuria ei de-a trăi, cu gingăşia ei, cu sufletul vechii patrii în care el nu se

mai întorsese. Iar Fontana, care, în pofida trupului de taur, avea o inimă sensibilă, aşa cum ni se întâmplă tuturor spre sfârşitul vieţii, s-a îndrăgostit chiar când credea că se îndreaptă spre apus.

I-am sesizat o uşoară eschivă în glas şi am preferat să nu-i mai pun întrebări, n-aveam nevoie să aflu mai mult. Toate piesele erau deja la locul lor. Dar completarea acelui puzzle nu fusese uşoară. Nici pentru mine, nici, cu atât mai puţin, pentru Daniel. Durerea i se citea pe faţa crispată, în încordarea trupului de lângă mine, în tăcerea pe care n-a mai rupt-o.

Paşii ne-au purtat spre locuinţa lui Daniel, sau poate că mă îndreptasem eu instinctiv într-acolo. L-am însoţit în apartament. Fără să aprindă nici măcar o lumină, Daniel şi-a scos haina, a lăsat-o să cadă pe podea şi s-a prăbuşit într-un fotoliu.

M-am dus prin beznă spre zona bucătăriei. N-a fost greu, nu prea erau mobile ori obstacole de ocolit, ca şi la mine locul de tranzit nu purta urmele sufletelor ce trecuseră pe acolo an după an. Am răscolit în dulapuri pe jumătate goale, luminate doar de reflexele galbene ale felinarului din stradă, care intrau pe fereastră. Printre şase pahare desperecheate şi câteva farfurii adânci, am dat de o sticlă de Four Roses pe jumătate goală. Am umplut două pahare generoase i-am întins unul. Nu mi-a mulţumit, nici măcar nu m-a privit. Doar l-a luat şi a tras o înghiţitură zdravănă. Am făcut şi eu la fel, minţile noastre chinuite aveau nevoie de nişte ajutor ca să digere toată acea situaţie sinistră. Ca să contracarăm asprimea dezolării de după bătălie.

N-am schimbat nicio vorbă până când, după multă vreme, m-am ridicat. Daniel şedea în continuare în fotoliu, cufundat în beznă. Cu picioarele desfăcute şi strângând în mâini paharul gol. I l-am luat dintre degete şi l-am pus pe masă. M-am aşezat pe braţul fotoliului său, mi-am trecut

mâna prin părul şi peste faţa lui, prin barba lui deschisă la culoare şi peste chipul lui crispat încă.

— Mă duc acasă.

Înainte să ajung la uşă, Daniel m-a strigat. Cu glas răguşit, întunecat, răzbătând parcă dintr-o fântână. Din puţul fără fund al ororii retrăite.

M-am întors.

— Nu pleca. Stai cu mine în noaptea asta.

Fără vreo vorbă, m-am întors şi m-am ghemuit lângă el, ţinându-i tovărăşie, pe când ne răfuiam fiecare cu propriii săi demoni. După o altă bună bucată de vreme, tot pe întuneric şi fără să-şi desprindă ochii de pe perete, Daniel a început să vorbească.

— Niciodată n-am găsit un răspuns coerent care să-mi justifice purtarea nesăbuită din acei ani; nu ştiu dacă a fost o formă de revoltă sau de laşitate, ori o simplă reacţie animalică în faţa disperării şi a durerii, dar, după accident, n-am fost în stare să suport ideea de a rămâne singur în Santa Cecilia şi am hotărât să plec fără măcar să-mi termin cursul, fără să spun nimic nimănui şi fără să am nici cea mai vagă idee unde m-aş fi putut duce. Într-un final, după ce am rătăcit pe coasta mexicană a Pacificului, am rămas aproape trei ani într-un sat de pescari de lângă Zihuatanejo. În acei trei ani n-am făcut absolut nimic decât să-mi torturez trupul şi sufletul; n-am citit nicio carte, n-am deschis niciun ziar, n-am scris un singur rând.

N-am făcut decât să-mi bag în trup toate căcaturile posibile şi să mă izolez în agonia mea; eram doar piele şi oase, umblam îmbrăcat ca un cerşetor şi nu vorbeam aproape cu nimeni. Mă uitam la ocean şi consumam toate porcăriile.

— Până ce Paul Cullen a plecat să te caute, i-am luat-o eu înainte, amintindu-mi de discuţia noastră din ziua când îl cunoscusem pe fostul soţ al Rebeccăi. De aceea mi-ai zis la

cina de Thanksgiving că fusese martorul propriului tău infern.

Daniel a zâmbit acru în beznă.

— Un licăr de luciditate trebuia să fi rămas, din fericire, în biata mea minte, fiindcă, după o vreme, am dat un semn de viață şi am telefonat familiei Cullen. Atunci a venit Paul şi, văzând în ce hal eram, a rămas cu mine o vreme. Mi-a tăiat părul şi unghiile, m-a bărbierit şi m-a obligat să mănânc ca pe un bebeluş. Mi-a îngrijit rănile şi înțepăturile de pe trup şi m-a ținut în brațe ca pe copiii lui când aveau noaptea febră ori coşmaruri.

— Dar nu te-a putut convinge să te întorci...

— Încă nu eram pregătit, iar el şi-a dat seama de asta; şi a trebuit să mai treacă ceva vreme până să ia sfârşit jalnicul meu doliu. Nu ştiu de ce o apucasem pe linia aia moartă, a adăugat Daniel, ridicând din umeri, îți jur că n-am habar. Singurul lucru cert e că, până la urmă, am izbutit să plec. Pentru Aurora şi pentru mine: pentru amintirea ei, din chibzuință şi demnitate. Când am fost suficient de lucid ca să pot analiza ce se alesese de mine, am înțeles că, la treizeci şi şapte de ani, eram doar un fost toxicoman singur ca un câine râios, sărac lipit şi fără nicio perspectivă profesională imediată. Dar am reînvățat să exist, cu fața şi capul sus. Şi gata să lupt pentru a fi iarăşi fericit, chiar dacă nu eram, poate, întru totul pregătit pentru situația în care cineva ar fi deschis brusc, cu o lovitură de picior, uşa pe care eu o credeam încuiată de atâta vreme.

Primele raze de soare inundau apartamentul când m-am deşteptat. Mi-au trebuit câteva secunde să-mi dau seama unde eram şi atunci mi-a fulgerat prin minte amintirea nopții anterioare. Eram întinsă pe sofa, dar locul unde stătuse Daniel era gol. În fund, în spatele unei uşi închise, se auzea răpăind apa de la duş. Pe podea, nişte adidaşi care nu fuseseră acolo mai înainte, mărturia unui jogging

matinal, am bănuit. Nu ştiam dacă Daniel izbutise să se odihnească nițel, mi-am închipuit că nu.

Când m-am săltat în capul oaselor, am simțit o greutate de plumb în cap. Aveam gura năclăită, articulațiile înțepenite şi simțeam amenințarea nemiloasă a unui torticolis. Desculță şi adormită, mi-am pregătit o cafea. Cele două pahare din care băuserăm erau în chiuvetă, sticla de bourbon în coşul de gunoi, goală.

Daniel s-a ivit în câteva minute. Cu părul ud, haine curate şi ochii sticloşi, s-a apropiat de zona deschisă a bucătăriei, suflecându-şi mânecile cămăşii negre. Neagră ca dispoziția lui, ca sufletul lui. Nu ne-am zis nimic, pur şi simplu i-am întins cafeaua. Şi-a apropiat mâinile de mâna mea. Cu stânga a apucat ceaşca, mi-a luat-o dintre degete şi a pus-o pe blatul mesei. Cu dreapta m-a tras spre el...

— Vino-ncoace. M-a îmbrățişat. Îți mulțumesc că n-ai plecat. A fost o noapte foarte lungă. Foarte lungă şi foarte tristă, noaptea cuțitelor lungi. N-am crezut niciodată că fantasmele pot reînvia cu atâta forță.

Mi-am rezemat fața de pieptul lui şi am închis ochii, încă mai eram pe jumătate adormită. Şi am stat aşa, lipiți unul de altul, o clipă lungă cât o eternitate.

Capitolul 38

La prânz am sosit pentru a doua oară la apartamentul lui Daniel şi am scos din portbagajul maşinii lui ultimele teancuri de documente.

Mai devreme, când ne întorseserăm, în sfârşit, la chestiunile presante ale prezentului, Daniel îmi împărtăşise hotărârile pe care le luase în timpul nopții.

— Chiar o să poți să-i dai Dariei bani de un apartament pentru câteva cutii cu hârtii despre care nici măcar nu ştii ce conțin? l-am întrebat neîncrezătoare.

— Prefer să risc decât să le ardă sau să le dea la tocat. În plus, plătesc din banii lui Fontana, cei pe care el îi lăsase Aurorei, nebănuind că aveau să sfârşească împreună. Nu m-am atins niciodată de ei, cu excepția celor cu care ți-am plătit munca din aceste luni, aşa cum ți-am mai spus. Dar mai sunt încă îndeajuns de mulți; în principiu, erau economiile lui şi o asigurare de viață destul de substanțială, şi, cu timpul, suma a crescut, devenind un mic capital. Mereu m-am gândit că, până la urmă, voi dona aceşti bani universității ori unei instituții filantropice, niciodată nu i-aş fi cheltuit pentru mine.

— Tot nu pricep...

— Nu mă interesează absolut deloc să-i asigur Dariei fie şi o minimă îmbunătățire a vieții acum, la sfârşit; în ce mă priveşte, poa s-o mănânce viermii de vie. Dar mă consolează gândul că, pe termen lung, banii îi vor fi de folos bietei Fanny; că o vor scoate din casa aia mizerabilă şi îi vor oferi un cămin demn, care să intre, până la urmă, în proprietatea ei. Din această perspectivă, nu cred că ar fi cea mai proastă soluție. N-am nicio îndoială că Fontana le-ar fi dat această destinație banilor lui într-un final.

N-am insistat, nu era treaba mea, dar m-am tot gândit dacă Daniel avea sau nu dreptate în timp ce el vorbea la telefon cu banca lui, făcând demersurile necesare.

La zece fix ne-am întors, aşa cum stabiliserăm, la casa Dariei Stern. Lumina zilei nu făcea ambianța mai puțin jalnică, totul era la fel de sordid ca în noaptea trecută: vechituri împrăştiate peste tot, un scaun răsturnat, televizorul aprins şi cu volumul dat la minimum, iar în aer plutea mirosul grețos al decrepitudinii. Bătrâna era tot în fotoliul ei, cu siguranță că nici măcar nu dormise toată noaptea. Unica diferență față de vizita precedentă a fost că Daria a tăcut tot timpul. Mută, pe jumătate adormită, cu

ochii închişi. Poate sedată, poate epuizată. Ori, pur şi simplu, poate că se prefăcea.

Un bărbat corpolent, cu ochelari cu ramă metalică şi un inel gros de aur pe degetul mic, s-a recomandat ca reprezentantul ei legal, dispus să se ocupe de tranzacție.

— Vă rog să mă însoțiți.

Ne-a condus în garaj printr-o latură a bucătăriei care, murdară şi în dezordine, duhnea vag a putred. Bărbatul a deschis apoi cu greutate o uşă, împingând-o cu umărul până când a cedat. Dându-se la o parte, ne-a invitat să intrăm într-un soi de groapă de gunoi şi debara pentru vechituri în acelaşi timp, unde nici n-aveai loc să te mişti, plină cu troace şi pânze de păianjen, cu munți de saci de gunoi înnodați la gură şi cu teancuri de jurnale vechi de decenii. Sub lumina sinistră a unui bec slab, acoperit de slin şi gângănii moarte, avocatul a arătat spre o grămadă de cutii aruncate lângă un perete.

În timp ce Daniel negocia cu el, fără să se obosească să-şi ascundă antipatia din gesturi ori din voce, eu am deschis câteva cutii ca să cercetez obiectul şantajului. În toată situația aia împuțită, n-am putut să nu scot un suspin de uşurare. N-a fost nevoie să scurm prea mult ca să-mi dau seama că toate hârtiile păreau înrudite cu ale lui Fontana. Era posibil ca acolo să se afle ceea ce-mi lipsise atât de mult în ultimele săptămâni, aproape luni, în care firul călăuzitor al muncii compatriotului meu îmi scăpase din mâini ca o reptilă lunecoasă. Îngălbenite şi boțite, hârtiile acelea, răvăşite într-o imensă debandadă, conțineau fără nicio îndoială ceva ce putea da coerență ultimei etape a legatului.

Glasul lui Daniel m-a scos din gândurile în care mă cufundasem doar pronunțându-mi numele pe un ton interogativ. I-am răspuns cu un gest. Concis, scurt, definitiv. Atunci a scos un carnet de cecuri din buzunarul interior al sacoului şi a semnat mai multe foi care au trecut

imediat în mâna cu inel a avocatului. Între timp, Daria, străină în aparență de toată chestiunea, continua să dormiteze în living.

În mai bine de două ceasuri am scos toate cutiile din garajul ăla oribil şi le-am aranjat în Volvo-ul lui Daniel, ocupând complet, în două drumuri, portbagajul şi bancheta din spate. Aproape că n-am scos o vorbă în timpul trambalărilor. Nici când am cărat împreună cutiile de la maşină la apartament. Şi nici când le-am privit nesiguri ca pe un batalion de extratereştri aterizați în mijlocul parchetului. Până la urmă, Daniel a spart tăcerea.

— Şi acum, ce facem?

— Ce ştiu eu, Daniel, ce ştiu eu... am şoptit. Am tras adânc aer în piept, apoi am expirat. Bănuiesc la ce te gândeşti şi mă tem că răspunsul e „nu”. E prea târziu, eu am ieşit din istoria asta. În plus, plec imediat acasă, după cum ştii.

Rămăsesem cu privirea fixată pe cutii şi am simțit ochii lui Daniel ațintiți asupra mea.

— Nu poți sau nu vrei?

— Nu pot să mă ocup de ele, e prea mult material. Şi, după tot ce s-a petrecut zilele astea, abia dacă mai am forță. N-aş fi în stare să termin în atât de puțină vreme, aici e o-ntreagă tărăşenie, nu vezi? am protestat neputincioasă, arătând cutiile pline.

— Dar nici nu ştii dacă vrei sau nu.

M-am dus spre baie fără să-i răspund, dar şi fără să-i cer voie, şi mi-am spălat mâinile murdare. În jurul meu se înşirau puținele obiecte ale unui bărbat obişnuit să trăiască singur. Periuță şi pastă de dinți, aparat de ras, un prosop mare atârnat pe perete. Hainele murdare de la joggingul matinal aruncate pe jos într-un colț; pe un raft, un radio. Nici urmă de creme sau alte obiecte inutile.

— În aceste ultime zile s-au petrecut multe lucruri neaşteptate... i-am amintit, întorcându-mă la el şi ştergându-mi mâinile de pantaloni.

Daniel nu se clintise, privea foarte atent documentele. Sau cel puțin aşa părea. —... care ne-au dat peste cap pe amândoi, care uneori ne-au despărțit şi alteori ne-au apropiat...

— Dar tot crezi că te-am înşelat, mi-a tăiat-o.

Amândoi am ridicat ochii în acelaşi timp. Ai lui erau albaştri, ai mei negri. Ai lui obosiți, ai mei la fel.

— Cred că tot n-am reuşit să te conving cât de mult mă căiesc, a continuat Daniel. Ți-aş putea-o repeta de dimineață până seara şi tot n-aş izbuti să-mi iert tâmpenia pe care am făcut-o. M-am purtat față de tine ca un imbecil şi un laş, înțeleg cum te simți şi aş da orice să pot s-o iau de la început cu dreptul. Dar, din nefericire, aşa ceva nu-i posibil, Blanca. Acum nu putem privi decât înainte, n-avem cale de-ntors. De aceea, te rog să reluăm totul de la zero. Să pornim încă o dată la drum fără nicio ranchiună.

Stăteam în continuare în picioare în fața cutiilor, amândoi cu brațele încrucişate, neclintiți.

— Săptămâna viitoare s-ar termina totul, a adăugat Daniel. Ziua în care pleci e chiar ultima când se mai poate face recurs împotriva proiectului de la Los Pinitos, nu va trebui nici măcar să-ți schimbi data plecării.

— Dar există o soluție mult mai simplă, Daniel: preia tu ştafeta, te poți ocupa de treaba asta la fel de bine ca mine. Aşa cum mi-ai zis, pentru asta nu trebuie să fii specialist în ceva. Ci, pur şi simplu, să dai dovadă de rigoare şi metodă.

— Nu e vreme, eu n-aş putea avansa niciodată în ritmul tău, ar trebui să revin mai întâi asupra materialului anterior, să revăd totul ca să ştiu cu exactitate ce trebuie să caut. Şi mă tem că acum e deja prea târziu. Timpul aproape s-a scurs, tu eşti singura persoană care are acum o idee

precisă despre întreaga chestiune: datele preliminare, lacunele concrete care ar trebui umplute, conexiunile dintre documente, piesele care ar trebui îmbinate. Doar tu poți să faci toate astea şi să afli dacă aici există ceva până la urmă.

Am plecat din apartamentul lui Daniel închistată în refuzul meu.

M-am îndreptat spre biroul meu, chiar în acea după-amiază trebuia să țin ultimele ore din cursul de cultură spaniolă. Iar înainte mai aveam câte ceva de făcut.

Oricât m-am chinuit să-mi limpezesc mintea şi să revin la normalitate, întâmplările şi emoțiile din ultimele două zile fuseseră atât de intense, încât îmi afectaseră percepțiile şi-mi bulversaseră sentimentele. Poate că de aceea mi-a venit greu să mă concentrez asupra ultimelor documente ale lui Fontana şi tot de aceea am încurcat de nenumărate ori între ele tastele. Simțurile îmi erau perturbate. Mintea îmi umbla pe alte cărări.

După o lungă bucată de vreme total neproductivă mi-am ridicat ochii de pe ecranul monitorului şi i-am întors către teancurile de hârtii puse în ordine şi clasificate, în care, cu trecerea zilelor, se transformase haosul inițial în legatul lui Fontana.

Pierdusem orice speranță de a mă cufunda în muncă, aşa că m-am instalat în fotoliu meu şi am început să mă gândesc la bătrânul profesor. Mi-am amintit de fața lui cărnoasă din vechile fotografii expuse în sala de şedințe: barba închisă la culoare, ochii vii şi isteți. Am revăzut în minte scrierile, scrisorile şi miile de notițe pe care le scrisese cu caligrafia lui plină de forță. Şi, adâncită în toate acestea, am recompus drumul enorm parcurs de Fontana în cei cincizeci şi şase de ani de viață pe care i-i hărăzise destinul. Luni la rând crezusem că Andres Fontana murise mult mai târziu. Bătrânul meu profesor, îi spunea adeseori Daniel.

Dar acum Daniel era chiar mai bătrân decât fostul său profesor.

Aproape fără să vreau, în cap au început să mi se îngrămădească zgomote şi secvenţe, imaginile a ceea ce fusese, poate, tragicul său sfârşit. Faruri orbitoare, volane smucite brusc, scrâşnet de roţi. Aurora, desfigurată, strângându-l cu degetele ca nişte gheare, când se pornise deja numărătoarea inversă. Lumini puternice, geamuri sparte, urlete. Răpăitul picăturilor de ploaie după ce totul se oprise, tăcerea de după. Şi, la sfârşit, bezna.

M-am ridicat şi m-am apropiat de fereastră. În picioare, cu umărul sprijinit de pervaz şi chipul la mai puţin de o palmă de geam, am privit campusul aproape pustiu la acel ceas al serii. Studenţii îşi terminau ultimele cursuri sau se închiseseră deja în camere ca să înveţe pentru examene, toamna se topea prevestind iarna iminentă, frunzele se adunau în mormane pe iarbă, iar crengile copacilor îşi exhibau fără pudoare goliciunile.

Vorbele Dariei Stern mi-au revenit în memorie şi, odată cu ele, ceea ce fusese, poate, şi ultima certitudine importantă din existenţa profesorului. Daria era convinsă că Fontana fusese îndrăgostit de Aurora. De pe poziţii adverse, Daniel credea şi el acelaşi lucru. Aveau dreptate amândoi, acela era, oare, adevărul? Fiul de miner fermecat de soţia prietenului şi discipolului său, o femeie pe care n-ar fi putut-o avea niciodată. Profesorul profund atras de compatrioata tânără şi frumoasă de care îl despărţea o barieră peste care n-ar fi putut trece în veci.

Mi: am desprins privirile de la amurgul întrezărit prin geam şi m-am concentrat asupra maldărelor de hârtii care, luni de-a rândul, alcătuiseră legatul acum deja ordonat. O idee pe cât de vagă, pe atât de insistentă începea să-mi prindă contur în minte. O presimţire, o tresărire. Un gând difuz îmi spunea că printre acele hârtii era ceva ce putea da

o mărturie despre ceea ce lor li se părea sigur. Acel ceva îmi trecuse pe sub ochi, îl citisem cândva fără să-mi dau seama ce ascundea.

M-am uitat la ceas, neputând întrezări ceva clar. Mai erau cinci minute până începea ultimul meu curs ținut în Santa Cecilia. Primul meu rămas-bun.

O oră mai târziu, când cursul pierduse orice aură academică şi ne apropiam de sfârşit, schimbând adrese de e-mail în vederea vizitei în Spania cu care toți studenții mei promiteau să mă regaleze într-un moment imprecis din timp, în cel mai întunecos cotlon al creierului mi s-a ivit o flăcăruie. Minusculă ca un chibrit aprins în inima unui loc pustiu şi întunecat. Aproape imperceptibilă, dar reuşind totuşi să-mi lumineze memoria şi să mă ajute să găsesc ceea ce aveam nevoie.

M-am întors în birou, grăbind pasul pe coridoare pe măsură ce convingerea mea devenea tot mai puternică. Am intrat val-vârtej, am îngenuncheat în fața uneia dintre grămezile de hârtii şi am început să scormonesc printre ele cu ambele mâini. Până ce mi s-a arătat. O pagină îngălbenită pe care Fontana dactilografiase la o antică maşină de scris o strofă dintr-un poem de Luis Cernuda[80]. Un scurt document, arhivat ca atâtea altele printre hârtiile sale.

Cele patru versuri inițiale ale poemului *Oriunde-ar locui uitarea,* cu câteva însemnări suplimentare.

Şi, printre ele, evidența.

Oriunde-ar locui uitarea,

În vastele grădini fără aurora fără aurora aurora – a-u-r-o-r-a – Aurora fără aurora fără Aurora

---

[80] Luis Cernuda Bido n (Sevilla, 1902 – Ciudad de Mexico, 1963) a fost un important poet şi critic literar spaniol, membru al celebrei Generații de la 1927.

AURORA A-U-R-O-R-A
Unde s**ă** fiu doar amintirea unei pietre îngropate printre urzici
Pe care vântul fuge de propriile-i insomnii.
A-U-R-O-R-A
aurora
Fără Aurora
Gr**ă**dini f**ără** aurora
Fără Aurora Aurora
Tu

De cum am terminat de citit, m-a podidit o uriaşă poftă de plâns.

Fără tenta mistificatoare şi malițioasă pe care Daria Stern se încăpățâna să le-o confere şi apropiate de îndoielile care îl torturaseră pe Daniel în clipele lui cele mai sumbre, sentimentele lui Andres Fontana se iveau printre versuri în deplina lor esență, scoțându-i în relief iubirea mută pentru compatrioata neaşteptată care, fără să vrea, îi umpluse ultimii ani de viață cu ceea ce tânjea de multă vreme, poate chiar fără s-o fi ştiut.

Ecouri ale propriei limbi, ale țării şi ale copilăriei sale. Sunetul plin al literelor „r" şi „n", „11" şi „z". *Barreno, chorro, alino. Arrullo, chiquillo, chispazo*, *barrizal*[81]. Aduceri aminte surghiunite în străfundurile memoriei, zicale şi rugăciuni pe care nu le mai auzise de peste trei decenii. Amintirea câte unui rasol pe foc, a cântecelului *Membru şefue à la guerra*[82], a peltelei de gutui, a unui *Ave Marta Purisima* şi a câte unui

---

[81] Lighean, şuvoi, mirodenie, gângurit, copilaş, scânteiere, loc noroios – cuvinte care conțin literele menționate anterior.

[82] *Mambru se fue a la guerra* este versiunea spaniolă a unui vestit cântecel popular francez pentru copii, *Marlborough s'en va-t-en guerre (Marlborough pleacă la război).*

„Doamne, iartă-mă”. Parfumul străin, râsul ei tineresc, atingerea involuntară a pielii ei. Raţiunea încerca să-i înfrâneze simţămintele, dar acestea, dezlănţuite, nesupuse, creşteau nestăvilit.

Profesorul trăise o pasiune mută, ferită de lume. Poate chiar şi de Aurora. Dar pasiunea lui fusese vie, reală, puternică. Andres Fontana şi Aurora Carter. Bătrânul profesor expatriat de multă vreme şi femeia mediteraneană care venise de mână cu discipolul său în ţara aceea care nu era nici a lui, nici a ei. Două fiinţe atât de diferite în toate. Dar atât de apropiate în moarte.

Şi, deodată, pulsul trecutului s-a reactivat în chip straniu în prezentul meu şi, într-o conexiune precipitată, m-a străfulgerat o nouă intuiţie. Limpede, clară, luminându-mi propria viaţă şi destrămând, pentru moment, ceaţa groasă care plana de luni de zile deasupra mea. Graţie pasiunii lui Fontana pentru Aurora, l-am înţeles într-o oarecare măsură şi pe Alberto. Prin ei am conştientizat ceva atât de simplu, de organic şi de elementar cum era faptul că el plecase de lângă mine doar împins de forţa subită a iubirii care îi ieşise-n cale, la fel de bine cum ar fi putut să-mi iasă şi mie. Trăia un sentiment mai presus de el.

În pofida mârşăviei pe care Alberto mi-o făcuse, în ciuda a tot ce era reproşabil şi condamnabil, ca şi a durerii pe care mi-o provocase, iubirea bătrânului profesor pentru o străină m-a făcut să pricep că, în faţa manevrelor nebănuite ale destinului, nu poţi acţiona întotdeauna raţional.

Abia atunci am fost conştientă că nimic nu se terminase.

Că, de fapt, aproape totul abia urma să înceapă.

Când am plecat din biroul meu, în Guevara Hall nu mai rămăsese niciun suflet, uşile erau încuiate, coridoarele pustii, iar peste tot se înstăpânise tăcerea.

Când am ajuns iarăşi la el acasă, Daniel stătea aşezat în faţa biroului, într-o stare de absolută năuceală. *Come în* a

strigat, de cum am sunat la uşă. Nici măcar nu s-a ridicat să-mi deschidă.

Desculţ, cu umerii de plumb prăbuşiţi pe spătarul fotoliului şi mâinile încrucişate la ceafă, ţinea un creion între dinţi. Imaginea vie a blocajului mental. În jurul lui zăceau risipite pe podea documente extrase la întâmplare din cutii.

Nu şi-a schimbat poziţia când m-a văzut. Nici nu s-a mirat, nici nu m-a salutat. Pur şi simplu şi-a împins ochelarii de citit pe vârful nasului şi m-a privit pe deasupra lor.

— Arăţi îngrozitor, hai să facem o plimbare, am zis din uşă. L-am aşteptat în stradă, a apărut după doar câteva secunde.

— Ce-am refuzat azi dimineaţă accept acum, l-am anunţat după ce-am parcurs câţiva zeci de metri în tăcere. Sunt de acord să prelucrez conţinutul tuturor cutiilor pe care Daria le-a scos la lumină, sunt dispusă să mă implic până la capăt în recompunerea ultimelor materiale din legat.

— Nici nu-ţi închipui ce...

— Dar vreau să cunoşti motivul pentru care o fac, am insistat, fără să-l las să vorbească. Nu pentru aberaţia urbanistică de la Los Pinitos, nici din exces de zel profesional, nici pentru tine. O fac exclusiv pentru Fontana. Pentru profesorul a cărui viaţă am reconstituit-o în ultimele luni, din obligaţie faţă de el. Fiindcă încerc să nu-i las străduniile să cadă în uitare aidoma vechii sale misiune franciscane. Doar pentru el o fac, Daniel, nu uita. Doar pentru Andres Fontana.

Ne-am continuat drumul fără să ne privim, dar am observat cu coada ochiului că expresia feţei i se schimbase.

— Şi nu te bucura că ai câştigat prea devreme, l-am avertizat. Am nişte condiţii de pus. Prima se leagă de plecarea mea: orice s-ar întâmpla, pe 22 plec. Iar a doua, de

tine. Nu te-am minţit mai înainte, volumul de muncă e imens şi singură n-am să-i pot face faţă în puţinul timp care îmi mai rămâne până la plecare. De aceea am nevoie de tot ajutorul tău: eu trasez drumul de urmat, dar am nevoie de ochii, de mâinile şi de capul tău alături de mine, sută la sută, în toate ceasurile de muncă de care va fi nevoie şi fără să-ţi pot garanta că vom ajunge la vreo concluzie în timpul de care dispunem. Aşa că pregăteşte-te să-ţi laşi temporar baltă romancierii spanioli de la sfârşitul secolului fiindcă va trebui să priveşti mult mai înapoi.

Daniel s-a oprit brusc şi s-a întors spre mine. Îngrijorarea din urmă cu câteva clipe îi dispăruse de pe chip ca suflată de vântul înserării.

— Mă las pe mâinile tale, draga mea Blanca.

Continuând să mă privească, mi-a înlăturat de pe faţă o meşă din pletele mele ciufulite la capătul acelei zile atât de lungi.

— Sunt întru totul al tău până la capăt.

Capitolul 39

La fel cum se instalează un spital de campanie în mijlocul dărâmăturilor unui cutremur sau se construieşte un debarcader la ţărmul mării, şi noi ne-am început misiunea împotriva naturii, transformând apartamentul lui Daniel într-un soi de laborator pentru documente. Îmbrăcaţi atât de comod, încât aproape păream şleampeţi, am aşezat în mijlocul salonului o enormă tăblie de lemn, am sprijinit-o pe capre de tâmplărie, iar pe ea ne-am pus computerele, un scaner şi imprimanta adusă din biroul meu. Ca o contrapondere la tehnologia contemporană, am instalat şi câteva relicve de care un vechi coleg de-al lui Daniel ne făcuse rost din Dumnezeu ştie ce depozit de vechituri din universitate: un aparat preistoric pentru cititul

microfilmelor, un vechi magnetofon şi două lupe gigantice, fabricate înainte de Potop.

Austeritatea decorativă a locuinţei ne-a uşurat misiunea. Pe pereţii dezgoliţi am atârnat hărţi, iar pe duşumeaua liberă am stivuit uriaşe mormane de hârtii. De tot felul: certificate, hârtii mâzgălite cu caligrafia inconfundabilă a lui Fontana, manuscrise îngălbenite, acoperite cu litere din secolul al XIX-lea şi copii la indigo, care trezeau nostalgii. Am dat şi peste o cruce. O umilă cruce din lemn, din două beţe prost legate cu o sfoară deşirată.

— De unde-o fi scos aşa ceva? am murmurat. Daniel mi-a luat-o din mână.

— Dumnezeu ştie... a zis, uitându-se la ea. Şi-a trecut degetele peste nodurile şi marginile ei aspre, i-a mângâiat contururile grosolane. Dar, dacă lui Fontana i-a fost de folos, are să ne fie şi nouă.

A rezemat-o de vechiul magnetofon la fel cum călugării franciscani îşi plantau crucile în propriile misiuni. Ca să ne fie alături cum le fusese şi lor pe drumurile grele, ca să ne facă mai suportabilă rigoarea muncii. Nu că am fi avut niciunul din noi sentimentul religiosului, aşa cum n-avea nici profesorul, dar crucea aceea veche ne-a mai apropiat un pic de amintirea lui Andres Fontana.

Moartea îl ajunsese din urmă înainte ca el să fi obţinut rezultate concrete în cercetarea sa, deşi făcuse un efort titanic. Fontana răscolise în California practic toate arhivele şi bibliotecile care ar fi putut deţine informaţii despre prezenţa spaniolă în zonă; bătuse, rând pe rând, toate misiunile, diocezele şi arhidiocezele de pe cuprinsul statului şi, acolo unde nu putuse pune piciorul, trimisese sute de scrisori la care primise răspunsuri detaliate din partea destinatarilor. Desfăşurase o muncă exhaustivă şi deosebit de minuţioasă. Iar acum noi aveam responsabilitatea de a fi la înălţimea lui.

Am început să lucrăm vineri dimineaţă şi am uitat complet că în calendarul vieţilor noastre de oameni normali exista ceva numit „sfârşit de săptămână”. Lucram stând ba jos, ba în picioare, mişcându-ne în jurul mesei enorme. Uneori stăteam la o distanţă unul de altul, concentrat fiecare pe ale lui. Alteori, în schimb, eram nevoiţi să ne apropiem, aplecaţi asupra aceluiaşi document. Căutam, găseam, însemnam. Umăr lângă umăr, capetele alăturate, degetele mele atingându-le pe ale lui, degetele lui atingându-mi pielea.

Vorbeam arareori şi atunci aproape telegrafic. De uimire, brusc contrariaţi sau din simplă admiraţie pentru ceea ce ne punea în faţa ochilor ultima parte a legatului, din când în când ne scăpa câte o exclamaţie. În engleză ori spaniolă, cum nimeream. *Fuck.* E tare gagiul. *Shit.*

Comparam date, încercuiam locuri şi determinam tipare care coincideau. Până când primele surprize au început să apară.

— Când eram la Sonoma mi-ai spus că padre Altimiră a fondat misiunea corect? m-a întrebat Daniel din celălalt capăt al mesei, cândva sâmbătă după-amiază. Din câte mi-ai povestit, superiorii nu i-au dat aprobarea de construcţie acestui franciscan recalcitrant.

— Ai găsit ceva despre el? am întrebat uimită. Eu m-am lovit deja de el de trei ori.

— Şi eu la fel, mi-a confirmat Daniel. Padre Altimira apare şi aici în câteva note manuscrise, ascultă:

Decembrie 1820: –Padre Jose Altimira i-a comunicat colonelului pablo Vicente de Sola, ultimul guvernator spaniol al Carolinei de Nord, noua sa destinaţie in această ţară. Iunie 1821: Altimira îi mulţumeşte lui Sola pentru diverse servicii pe care acesta i le-a adus. Octombrie 1821: Altimira îl anunţă pe Sola că a predat o încărcătură de grane unei nave ruseşti...

Datele nu erau neapărat semnificative, nici de o relevanță deosebită, dar dădeau mărturie despre legătura care existase neîntrerupt între franciscanul nou-sosit pe acele meleaguri şi autoritățile civile.

— În orice caz, sunt mai multe nume care apar relativ frecvent. Peste padre Sen în am dat deja în alte patru-cinci locuri, iar peste padre Fortuni tot cam aşa.

Pe măsură ce înaintam, urma bătrânilor călugări franciscani se ivea tot mai pregnant printre hârtii.

— Să-l punem separat pe Altimiră, pentru orice eventualitate. Hai să facem un teanc cu documentele despre el, mi-a zis, arătând spre un capăt al tăbliei. Să nu-l rătăcim.

Şi nu l-am rătăcit. Nici pe el, nici pe alții. Nici pe Altimiră, nici pe Fortuni, nici pe Sen în, nici pe zecile de călugări, misiuni, garnizoane, legi şi guvernatori care ne ieşeau în întâmpinare. Fără să ne slăbim ritmul, mereu în gardă, atenți până şi la cea mai neînsemnată informație de frică să nu ne scape ceva.

S-a terminat şi ziua de sâmbătă, duminica a zburat şi ea, apoi s-a făcut luni. La finalul fiecărei zile ieşeam pe mica terasă a apartamentului, cu hainele pe noi şi, lăsând aerul rece să ne limpezească mintea, ne întindeam picioarele pe balustradă şi beam un pahar de vin. Sau două. Sau trei.

Luni seara, când n-apucasem încă să facem o pauză, liniştea ni s-a spulberat.

— E aici! E aici!

Era aproape şapte, întreaga zi examinaserăm fel de fel de documente, ascultând şi o grămadă de benzi de magnetofon arhaice. Interviuri cu preoți, arhivari şi țărani, şi, în fundal, vocea plină a lui Fontana. M-a emoționat să-l aud. Pe Daniel încă şi mai mult.

Şi atunci am auzit soneria, Daniel a strigat *Come* m şi, până să apucăm s-o salutăm, am auzit-o pe Fanny țipând ca posedata.

— E aici! Am dat peste ea!

Înainte să ne dumirim cui îi vorbea cu entuziasmul ăla exagerat, am schimbat rapid o privire descumpănită.

— E aici, domnule doctor Zarate! Nu mai trebuie s-o căutăm! Doamna profesor Perea e aici, cu domnul doctor Carter!

Înalt şi slab, Luis Zarate s-a arătat în uşă, nelăsându-ne aproape niciun moment ca să calculăm ce era de făcut. Prin minte mi-a trecut o exclamație sonoră. Fiindcă nu mă gândisem nici să-l anunț pe director, nici să-mi acopăr absența cu o scuză oarecare.

Era prea târziu pentru văicăreli, aşa că ne-am ridicat, l-am salutat şi am rămas neclintiți de o parte a mesei. Iar Luis a intrat în apartament fără să mai aştepte invitația lui Daniel. Şi-a plimbat pe îndelete privirile peste materialele şi aparatele risipite jur-împrejurul nostru. Teancuri de hârtii, planuri, hărți. Computerele noastre. Scanerul. Aparatele preistorice. Şi imprimanta. Imprimanta mea. Chiar cea de care îmi făcuse el rost.

Situația era teribil de stânjenitoare pentru toți trei şi m-am blestemat că nu anticipasem ceea ce se putea întâmpla.

După câteva momente de încordare mută Luis a vorbit primul.

— Ce întâlnire interesantă, a remarcat ironic, fără ca inițial să se adreseze vreunuia din noi în particular. Până ce privirea i s-a oprit asupra mea. Te căutam, Blanca, fiindcă Fanny s-a speriat că ți s-ar fi putut întâmpla ceva. Spunea că n-ai apărut nici vineri, nici azi, la Am sunat de mai multe ori la tine acasă, dar n-am avut noroc, ai mobilul închis, iar Rebecca Cullen e la un curs în San Francisco, aşa că nici prin ea n-am putut să dăm de tine.

— Să vezi, Luis, eu...

— Ca director, firește, n-am atribuția să bat străzile în căutarea celor care nu vin la serviciu, m-a întrerupt Luis, dar Fanny era destul de alarmată și, la insistențele ei, n-am avut încotro și a trebuit s-o ajut să te găsească.

— Îmi cer mii de scuze. Ar fi trebuit să te informez că voi lipsi temporar, am spus.

Eram sinceră. Îmi părea rău că n-o făcusem, dar totul se precipitase atât de tare, trăisem niște zile atât de agitate, că nici măcar nu-mi dăduse prin minte să informez departamentul despre intențiile mele. Deși, mi-am zis imediat, poate că omisiunea mea funcționase ca un mecanism de apărare pentru ca astfel să nu trebuiască să-i ascund lui Luis un adevăr inacceptabil pentru el.

Nu-l mai văzusem, am calculat pe loc, din ziua când intrase brusc în biroul meu. Ziua aceea, în a cărei după-amiază făcusem o vizită plină de amărăciune la casa Dariei Stern, unde fusesem convocată în pripă, și în a cărei noapte ascultasem, ghemuită în beznă pe canapea, lângă Daniel, povestea celor mai triste momente din viața lui. Chiar ziua când, în feuda departamentului pe care îl conducea, însuși Luis Zarate îmi oferise sprijinul său, într-o stare sufletească la ani lumină de simplul profesionalism.

Dar, în lumina noilor circumstanțe, acea complicitate părea să fi dispărut. În fața situației am știut că pe moment cel mai prudent era să tac.

— O absență foarte productivă, după câte văd, a continuat Luis, băgându-și nasul peste tot.

Apoi a luat și a privit cu fals interes o hartă a litoralului californian. A făcut la fel și cu o scrisoare ce purta antetul bibliotecii Huntington din San Marino, California. În sfârșit, cu mâna stângă a dat imprimantei două palme.

Între timp, așteptând să vedem ce turnură avea să ia vizita lui, Daniel și cu mine am ales să păstrăm tăcerea.

Fanny privea imperturbabilă scena, ignorând totul, încântată că mă găsise şi neintuind nici măcar pe departe periculoasa dimensiune a tot ce ea însăşi dezlănţuise.

— Din câte văd, a continuat Luis, adresându-mi-se mie şi ignorându-l pe Daniel cu distantă infatuare, nu ţi-ai luat chiar nişte zile de vacanţă, aşa-i, Blanca? Văd că ai lucrat din greu şi, în plus, fără să te îndepărtezi de la atribuţiile tale.

— Aşa-i, am zis. Iar profesorul Carter mă ajută.

— Fapt care, pe de altă parte, nu mi se pare prea normal, fiindcă el nu are nicio legătură cu universitatea noastră. În plus, nici nu pricep ce caută toate aceste documente din proprietatea instituţiei în locuinţa lui privată. Dacă nu mă înşel, aceste hârtii n-au fost clasificate şi n-ar trebui să iasă din universitate fără autorizaţie.

Unde se făcuse, oare, nevăzut acel Luis Zarate cu care cinasem într-o noapte la Los Olivos? Dar cela care pregătise cocteiluri la petrecerea mea, care îmi făcuse fără jenă complimente în faţa unui superb rizoto de ciuperci, care îmi mângâiase gâtul cu degetele, care încercase să-şi pună buzele pe ale mele şi-mi oferise afecţiunea lui aparent sinceră?

— Aceste materiale nu aparţin universităţii, sunt proprietatea mea, l-a lămurit Daniel înainte ca eu să pot deschide gura. Vorbise acru şi tăios ca să nu mai încapă nicio îndoială.

Imediat, scoţând câteva bancnote din buzunar, Daniel a schimbat tonul, limba şi adresantul.

— Fanny, draga mea, te superi dacă te duci să cumperi câteva pizze? Ce vrei tu, ce-ţi place ţie mai mult. Mulţumesc, frumoaso. Şi nu te grăbi, nu-i nevoie.

Scăpaţi de Fanny, am încercat să-l lămurim pe Luis, pe scurt, cum ajunseseră documentele acelea la noi. Evident, i-am povestit doar şaptezeci la sută din adevăr. I-am pomenit

despre garajul Dariei Stern, dar nu şi despre cecurile semnate ca să i se facă hatârul; despre îndepărtata legătură dintre Fontana şi Daniel, dar nu şi despre cei treizeci de ani în care ultimul hotărâse să-l dea uitării pe primul. În orice caz, în ciuda străduaniilor noastre de a fi credibili, Luis Zarate n-a părut dispus să ne accepte versiunea.

— Totul e foarte meritoriu, n-am nicio urmă de îndoială. Dar pentru mine nu contează decât această evidență, a spus directorul, întinzând ambele mâini deasupra mesei încărcate până la refuz. Tot acest material e o parte din ceea ce a lăsat profesorul Andres Fontana la moartea lui în departamentul pe care acum îl conduc, la fel cum l-a condus el odinioară, şi această parte se află chiar acum la domiciliul privat al unui individ din afara instituției, cel mai probabil cu ajutorul ilicit al cercetătoarei desemnate oficial să prelucreze documentele.

— Luis, te rog... l-am întrerupt, ridicând neîncrezătoare glasul.

— Aşa încât, cu tot regretul, cred că-mi revine obligația instituțională de a cere ca toate materialele să plece de aici imediat şi de a elabora apoi un raport în care să explic acest cumul de ilegalități. Un raport pe care va trebui să-l înmânez decanului, fără nicio îndoială.

Daniel şi cu mine am schimbat o privire fugară, dar niciunul din noi n-a zis nimic.

— Şi probabil că am şi obligația, a continuat Luis pe un ton de superioritate pe care nu-l folosise niciodată în prezența mea, de a trimite raportul şi universității tale, Blanca.

— Nu cred că-i interesează prea tare, ani replicat uşor insolentă.

— În ceea ce vă priveşte, Carter, fiți convins că voi căuta şi calea pe care raportul să ajungă la Santa Barbara.

— Vă rog, Zarate, lăsați-vă de prostii. Şi încercați să credeți tot ce vă spunem.

— Cu siguranță că multor colegi de-ai noştri, a continuat Luis de parcă nu l-ar fi auzit, li se va părea amuzant să afle că eminentul profesor Daniel Carter foloseşte în cercetările lui metode, să zicem, nu prea convenționale.

Mi-am dat seama că răbdarea lui Daniel ajunsese la capăt.

— Începeți să mă călcați pe nervi cu toate amenințările dumneavoastră, domnule director.

Era să mă pufnească râsul. Situația era tensionată, într-adevăr, dar şi destul de ridicolă. Doi universitari cu state vechi, prinşi într-o dispută absurdă, ca doi cocoşi de luptă incapabili să renunțe fie şi la un milimetru din teritoriul pe care îl apărau. Poate că din politețe față de mine, poate că din inerție, amândoi vorbeau în spaniolă. Îşi vorbeau totuşi, cu „dumneavoastră", menținând o distanță bine delimitată.

— Luați-o cum vreți, a răspuns Luis cu dispreț.

— De când mi-o coci, Zarate? l-a întrebat atunci Daniel, ocolind masa ca să se apropie de el şi să nu-i mai despartă nicio barieră fizică.

În cameră s-a aşternut un strat gros de tăcere. Dar Luis a spart-o.

— Eu nu-ți coc nimic...

— Pentru că, evident, toate astea n-au început din momentul când ne-am întâlnit pentru prima dată în biroul tău, aşa-i?

M-am încruntat, uimită şi brusc intrigată.

— Atunci ne-am întâlnit întâia oară față în față, chiar dacă mai înainte vorbiserăm la telefon, îți aminteşti? Dar înainte de acest „mai înainte" a mai fost ceva. Sau asta-i doar o supoziție de-a mea?

— Niciodată n-am mai fost în contact.

Stătea drept şi încordat. Cu braţele încrucişate pe piept, fără să lase privirile în jos, în defensivă.

— Fireşte, direct, niciodată. Dar indirect, da. Mountview University, martie 1992. În urmă cu aproape opt ani. Începe să-ţi sune cunoscut?

— Ăla a fost...

— Da, al meu a fost raportul negativ, care ţi-a oprit promovarea. După ce ţi-am analizat CV-ul, ca evaluator extern, am considerat că dumneata nu erai cel mai bun candidat pentru acel post. Dar, dacă după aceea am făcut greşeala de a-ţi uita numele şi de a nu mi-l mai reaminti după atâţia ani şi atâtea rapoarte similare, e, însă, evident că dumneata nu m-ai uitat deloc.

Conexiunile din subsol, maţele. Conductele subterane prin care se putea afla orice.

— Asta n-are nicio legătură cu ceea ce ne preocupă acum, a ripostat Luis, aparent calm. Dar atitudinea lui trăda fără dubiu faptul că era tot mai încordat.

— Sigur? Fiindcă, din câte am înţeles, a adăugat Daniel, chiar votul meu a înclinat balanţa. Şi, din cauza lui, ai pierdut definitiv postul la care aspirai.

Trecuse momentul când Daniel nu-mi mai era doar un simplu secundant în căutarea îndoielnicei misiuni franciscane. În blugii lui uzaţi şi cămaşa în carouri, care părea să fi trecut de un milion de ori prin maşina de spălat, profesorul de categorie grea despre care îmi vorbise însuşi Luis Zarate îşi reluase locul.

— Regret enorm efectele defavorabile ale deciziei mele, a continuat Daniel implacabil, dar m-am mărginit să mă achit de îndatorirea mea cu rigoarea aşteptată de la mine, am jucat curat. Un joc pur academic. Şi, câţiva ani după aceea, când ne-am întâlnit întâmplător, ţi-am oferit revanşa pe tavă.

Touché. Insolența nu se ştersese cu totul de pe fața lui Luis, chiar dacă, fără nicio îndoială, se risipise. Evident, Luis nu părea să se fi aşteptat ca Daniel să scoată la lumină toate rufele alea murdare. Deşi nici nu era dispus să arunce prosopul. Nici vorbă de aşa ceva.

Continuau să stea față în față, abia dacă era jumătate de metru între ei. Luis, directorul zelos, impecabil în hainele lui negre, formale. Daniel, vulpoi bătrân, îmbrăcat lejer ca un student, dar gata să lovească unde doare mai tare. Şi, despărțită de ei printr-o suprafață plină cu hârburi şi hârtii, eu. Trei persoane distincte, fiecare cu viața ei bine definită în trei lumi diferite, dar unite din întâmplare în discuția declanşată.

— Ce-ar fi să nu mai dezgropăm istorii vechi, care nu mai au cale de-ntors, şi să ne străduim să fim constructivi? am intervenit, încercând să atenuez tensiunea crescândă. Procedam la fel ca atunci când, pe vremuri, încercam să-mi determin băieții să fie rezonabili, în momentele lor de suverană îndărătnicie, dar de astă data stăteam între două ființe mai mult decât mature.

— Total de acord, Blanca, mi-a răspuns Luis. De fapt, nu eu am decis să rememorăm chestiuni marginale față de ce ne interesează acum. Pentru că singurul lucru pe care-l avem de făcut acum e să soluționăm această, să spunem, neregulă.

Daniel s-a îndreptat spre zona bucătăriei deschise, separată de living doar printr-o mică tejghea. A deschis dintr-o smucitură frigiderul, a scos o bere, apoi a trântit uşa la loc. Nici n-a catadicsit să ne ofere ceva. Luis şi cu mine am rămas pe loc, față în față, cu masa şi baricada de materiale între noi. Negociam cum să ieşim din impasul care ar fi putut deveni deosebit de compromițător pentru toți.

— În orice caz, a adăugat Luis, mai presus de proprietatea legală asupra tuturor acestor hârtii mi-ar plăcea să ştiu

exact ce se pune la cale aici, deoarece n-am nicio îndoială că, orice-ați face, chestiunea depăşeşte simpla catalogare a unor documente, în caz că nu voi obține de la voi un răspuns convingător, următorul pas va fi să cer lămuriri de la FAC MAF.

Hohotele aspre ale lui Daniel au pus capăt dialogului. Dezlipindu-se de blatul de care stătuse sprijinit, s-a îndreptat încet spre masă, cu sticla de bere în mână, manifestând iarăşi o severitate aflată la o mie de ani lumină de hainele lui.

— Nu te deranja, Zarate, a ripostat, deschizând larg brațele, cu un gest teatral. Fă cunoştință cu FAC MAF. Iar în spatele ei nu-s decât eu.

Am închis ochii câteva clipe şi am tras cu putere aer în piept, încercând să-mi dau seama unde voia să ajungă Daniel cu temerara lui mărturisire. Reacția lui Luis nu s-a lăsat aşteptată. Şi încă cum!

— Ăsta-i ultraj, Carter! O infracțiune după orice cod etic, o absolută...

— Lasă-l să-ți explice, Luis, te rog, l-am implorat.

Spre surprinderea mea, acesta a acceptat. Iar Daniel a vorbit, oferind toate detaliile pe care eu le cunoşteam deja. Tot ceea ce, cu câteva zile în urmă, îmi provocase un amestec egal de indignare şi descumpănire.

— Nimic mai mult, Zarate, nimic mai mult, a adăugat apoi, ca o concluzie, când a terminat să-şi prezinte întreaga lucrătură. Şi, începând de aici, dumneata decizi ce trebuie să faci.

— Evident, mai întâi am să informez universitatea despre caracterul ilegal al acestei presupuse FAC MAF.

— Perfect, dar de sfătuiesc să te gândeşti bine înainte, căci o atare reacție se poate întoarce împotriva dumitale. În caz că vei acționa astfel, nu te îndoi că o să găsesc eu calea de a face cunoscut managementul defectuos al

departamentului, care a primit fonduri prin intermediul unei fundații frauduloase fără a le investiga proveniența.

Cei doi se încăieraseră din nou. Străini de toate şi, mai ales, de mine.

— Nu va fi decât o pată întâmplătoare pe managementul meu, dar dumneata vei fi considerat infractor de întreaga comunitate universitară, i-a prezis Luis.

— Vă rog, ați putea să...

Niciunul din ei nu mi-a dat atenție.

— Odată ce-am ajuns aici, puțin îmi pasă dacă se află ce-am făcut, a replicat Daniel sfidător. Sunt chiar dispus să mă autoacuz, decât să rămână neterminată toată munca asta.

Începuse practic să urle, rugămințile mele de a se comporta rațional nu păreau nici măcar să-i ajungă la urechi.

— Mă tem că n-am să accept cu niciun chip.

— Vă rog... am insistat.

— Şi ce-o să faci? O să mă denunți? O să chemi un notar să certifice...?

Sticla de bere a fost de vină. Fiindcă îmi stătea aşa de la îndemână. Şi mai era şi goală. Daniel o pusese neglijent pe masă; de fapt, lăsase chiar un cerc umed pe un plan al misiunii San Rafael.

Doar zgomotul de sticlă spartă i-a oprit pe amândoi. Am greşit ținta, dar aruncarea şi-a făcut efectul. Şi, după vacarm, a urmat tăcerea. Ca să mă fac auzită. În sfârşit.

Capitolul 40

Amândoi m-au privit dezorientați. Tocmai spărsesem o sticlă de tocul uşii, sătulă de lupta verbală plină de acreală în care se angajaseră.

— Nu-mi vine să cred că nu vă puteți comporta rațional şi cu un pic de bun-simț.

Luis şi Daniel au murmurat nişte scuze printre dinți.

— În caz că vă încăpățânați să fiți la fel de bădărani şi să nu cedați niciun cap, am continuat, eu sunt dispusă să scot la lumină toate rufele murdare ale frauduloasei FAC MAF. Mai am patru zile până la plecare, dar cu siguranță că în cursul lor am suficient timp să solicit o întâlnire cu decanul şi să-i prezint detaliat miile de neregularități ale angajării mele.

Niciunul din ei n-a mai scos o vorbă. Niciunul dintre noi trei, de fapt, fiindcă nici eu n-am mai continuat. Mai întâi a trebuit să-mi ascund iritarea într-un cotlon îndepărtat al minții. Apoi am pus în ordine condițiile pe care eu voiam să le impun celor doi. Între timp, niciunul, nici celălalt nu-şi luau ochii de la mine. Aşteptau, încă descumpăniți.

— Acum e rândul meu să vorbesc, iar voi o să mă ascultați, de acord? Şi fără întreruperi, vă rog. Ei bine, toți trei avem interesele noastre în această chestiune. Interese diferite, dar importante pentru fiecare. Tu, Luis, vrei ca totul să fie oficial şi, din principiu, eşti împotriva celor care nu ți-au respectat poziția de director, dar nu doreşti ca istoria asta să iasă cu adevărat la iveală, fiindcă s-ar putea să ți se pună sub semnul întrebării anumite demersuri, iar credibilitatea ta profesională ar putea fi călcată în picioare. Pe tine, Daniel, te-a durut undeva de voința lui Zarate şi de regulile oficiale din Santa Cecilia, dar te temi că totul îți scapă din mână şi că tot ce a început ca un onest plan de reconciliere şi căință personală s-ar putea transforma într-un scandal universitar de anvergură. Iar eu, fiindcă am hotărât să-mi asum şi această parte adițională a legatului, n-am niciun chef să arunc la coş trei luni de muncă şi să nu merg până la capăt. Aşa că, dacă vrem ca totul să se rezolve şi fiecare dintre noi să obțină ceea ce-i e mai de folos, trebuie să fim toți trei dispuşi la concesii.

Zarate a răspuns primul. Era încă neclintit, imperturbabil.

— Eu nu-s chiar aşa de sigur...

— Dar ai să fii, i-am tăiat-o. Nu neglijaţi faptul că, în această acţiune plină de regretabile abateri de la conduita corectă, aţi implicat nu doar o biată femeie străină şi despărţită de soţ, cu care puteţi voi să ieşiţi la cină. Nu uitaţi niciunul din voi că sunt o cercetătoare invitată, funcţionar de carieră al statului spaniol şi conferenţiar universitar într-o instituţie care, dacă aş informa-o despre această fraudă, ar solicita probabil Universităţii din Santa Cecilia lămuriri oficiale pertinente.

Daniel s-a dus iar la frigider. În loc de o bere, acum a scos trei. Mi-a întins una şi a lăsat alta pe masă pentru Luis. Eu n-am gustat din a mea, directorul n-a luat-o pe a lui. Dar Daniel a băut jumătate de sticlă dintr-o singură duşcă. Apoi s-a trântit în fotoliu, crăcănându-şi picioarele lungi, cu poalele cămăşii atârnându-i în părţi, la fel de plictisit de toate ca şi mine.

— Ce doreşti să facem? m-a întrebat.

În spusele lui nu era simpatie. Nici antipatie. Doar răceala celui care ştie că nu poate decât să respecte protocolul. Şi, din fericire pentru mine, Daniel părea să fi acceptat faptul că, de data asta, protocolul acţiunii îl stabileam eu.

— Pentru început, tot acest material trebuie să iasă cât mai curând din casa ta. Atâta vreme cât nu putem dovedi dacă îţi aparţine legal sau nu, Zarate are dreptate, căci totul denotă că face parte din legatul lui Fontana.

— Dar tu ştii că nu-i aşa! a protestat Daniel, trântind sec sticla pe masă.

— Nu contează ce cred eu. Vom încerca să împăcăm toate părţile conform unor criterii obiective, poate că izbutim naibii să avansăm odată.

— Atunci totul îi revine, în sfârşit, departamentului, mi-a luat-o înainte Zarate, presimţind că el marca primul gol al partidei.

Se aşezase şi Luis, doar eu mai stăteam în picioare.

— Nici nu se pune problema. Nu revine pentru că n-a fost niciodată acolo. Propun să rămână pe un teritoriu neutru, am ripostat.

— Unde? au întrebat cei doi la unison.

Niciunul nu s-a amuzat cum se întâmplă în astfel de situaţii. Nimeni n-avea chef de râs.

— În casa Rebeccăi Cullen. Lucrează la universitate şi e prietenă cu noi toţi. Sunt sigură că ne va accepta fără obiecţii. Ea va păstra cu devotament legatul, iar eu voi continua să lucrez acasă la ea.

— Singură? a întrebat Daniel tăios.

— Nu. Lucrăm împreună, am nevoie de tine.

— În niciun caz, a protestat Zarate cu rapiditatea unui aruncător de cuţite.

— Mă tem, Luis, că n-ai altă opţiune. Carter respectă prima condiţie, aceea de a ceda toate hârtiile din casa lui, deoarece termenii proprietăţii lui asupra lor, deşi reali, sunt, obiectiv vorbind, oarecum suspecţi. Acum e mutarea ta. Şi va trebui să accepţi că, în zilele următoare, Daniel va lucra alături de mine.

În sfârşit, m-am aşezat în faţa lor şi am continuat.

— Când litigiul Los Pinitos se va stinge pe cale legală, indiferent de rezultat, eu nu voi mai fi aici. Dar dacă...

M-au întrerupt nişte lovituri puternice în uşă. Daniel a strigat iar *come in* dar n-a intrat nimeni. Atunci s-a ridicat să deschidă şi dinaintea ochilor ni s-a ivit o fiinţă încărcată de numeroase cutii pătrate.

— Intră, Fanny, draga mea, a spus Daniel cu falsă cordialitate. Pizzele astea miros mortal, ar fi păcat să le lăsăm să se răcească.

— Eu plec, a anunţat Luis.

— Rămâi, i-am cerut. Mai avem de vorbit.

Luis s-a îndreptat spre uşă fără cea mai mică intenție de a-mi da ascultare.

— Cred că am auzit ce era de auzit, acum trebuie să mă gândesc.

— Mâine dimineață aici nu va mai fi nicio singură hârtie, îți promit.

— Asta şi sper.

A închis uşa în urma lui, dar eu am deschis-o imediat. Apartamentul dădea pe un soi de platformă din lemn care se înălța deasupra străzii, sprijinindu-se pe două tronsoane ale unei scări exterioare. Luis încă nu începuse să-l coboare pe primul din ele, aşa că l-am apucat de braț, obligându-l să se întoarcă.

— Mi-ai spus că pot conta pe tine, îți aduci aminte?

— Asta a fost înainte de a te purta aşa cum nu mă aşteptam de la tine.

— Ba a fost când ai vrut să mă săruți şi mi-ai oferit sprijinul tău necondiționat. Ori ai şi uitat?

Noaptea se lăsase de tot şi era frig. M-am înfăşurat mai bine în vechea mea jachetă de lână cenuşie şi mi-am încrucişat brațele pe piept. Luis nu mi-a răspuns.

— Toți avem o grămadă de motive să ne simțim înşelați în aşteptări şi tot atâtea ca să mergem mai departe fără a mai privi înapoi, am adăugat.

— Dar ceea ce ați făcut voi doi e de neiertat...

— Nu mai vorbi prostii, Luis, te rog frumos, i-am tăiat-o. Am mai făcut un pas spre el. Totul e nepotrivit, sunt de acord. Teribil de nepotrivit. Încalcă toate normele posibile şi, uneori, depăşeşte chiar bunul simț. În plus, tot ce s-a petrecut ne-a luat pe toți trei prin surprindere, ne-a găsit dezarmați, fără să ne lase timpul şi posibilitatea să reacționăm. Dar, dacă tu vrei, există o cale simplă de ieşire din toate astea.

Luis n-a întrebat care era soluția, dar știam că voia s-o afle.

— Nu ne mai pune piedici, l-am rugat în șoaptă, apropiindu-mă și mai mult de el. Îmi mai rămân doar patru zile de stat cu voi, știi doar. Și, în cursul lor, nu vrem decât să muncim. Nu ne mai băga bețe-n roate; fii sigur că, dacă totul se termină, departamentul tău va fi în câștig și nici tu personal n-o să ieși în pagubă.

Ne lumina doar un bec slab, fixat pe perete deasupra capetelor noastre. Casele de pe trotuarul de vizavi purtau deja decorații de Crăciun: un brad mare se aprindea și se stingea alternativ în grădina din fața uneia dintre ele, la ferestrele alteia atârnau beculețe colorate. Undeva pe cerul negru trebuia să fie luna, dar eu n-am zărit-o.

— Gândește-te la noi toți. Ține minte că, în spatele tonelor de hârtii din subsol, a stat un bărbat din carne și oase, care își merită recunoașterea. Gândește-te la Daniel Carter, pe care nu l-au mânat interese universitare, ci a acționat doar sub impulsul sentimentelor. Gândește-te la ce înseamnă Los Pinitos pentru universitatea voastră și pentru toți locuitorii din Santa Cecilia.

— Nimic din toate astea nu mă interesează în mod special, mi-a luat-o el înainte.

— Atunci, dacă m-ai apreciat cât de cât în tot acest timp, te rog s-o faci pentru mine.

Când am reintrat în casă, cioburile de la sticla spartă nu mai erau pe jos. Daniel și Fanny stăteau de vorbă în bucătărie, dând gata împreună o pizza extravagantă, plină cu bucăți de cârnat, sos barbecue și alte chestii grețoase. De fapt, ea era cea care turuia ca o moară stricată, mestecând de zor și dând ritmic din cap. Un apartament splendid, mama mea, o moștenire, mi s-a părut că spunea cu gura plină.

Între timp, Daniel se făcea că o asculta. Sau poate chiar era atent la ea, deşi doar cu jumătate din neuroni. Restul se străduiau, fără îndoială, de ceva vreme să ghicească ce se petrecea dincolo de uşă. Ce-i spuneam eu lui Luis Zarate. Ce-mi spunea el mie.

Stăteam umăr la umăr de multe ceasuri, de multe zile. Unul lângă altul, complici, căutându-ne şi îndepărtându-ne, apropiindu-ne şi respingându-ne totodată. Adânciți într-o misiune urgentă care nu admitea nici interferențe, nici întârzieri, oricât de mult ne-ar fi cerut cu totul altceva propria noastră nechibzuință.

Poate că din această cauză începea Daniel să mi se pară atât de transparent. De aceea îi putusem ghici gândurile şi ştiusem că n-avea să-mi vorbească despre noi, despre instinctele noastre şi despre ceea ce ar fi putut să fie. Acum Daniel se gândea la altceva. La bărbatul cu haine de culoare închisă care chiar în acel moment îşi pornea maşina pe când în cap îi roiau vorbele unei femei.

Trebuie să scăpăm pe orice cale de director, am intuit că dorea să-mi spună Daniel. S-o rupem cu el.

Înainte să apuce să-şi înghită bucata de pizza, eliberându-şi astfel gura ca să-mi dovedească dacă ghicisem corect sau nu, am ridicat un deget, avertizându-l.

— Ştiu la ce te gândeşti. Răspunsul meu e nici vorbă.

Capitolul 41

Masa cea mare din sufrageria Rebecăi a fost următoarea destinație a legatului. Cea la care luaserăm cina de Thanksgiving, când aduseserăm mii de mulțumiri vieții şi ascultaserăm un emoționant elogiu adus compasiunii. Trecuseră doar câteva săptămâni de atunci, dar nimic nu mai era la fel. Prietenul de familie cu amintirile sale din trecut, cel care ne mişcase cu vorbe pline de afecțiune şi

adevăr, umbla acum morocănos prin încăpere, pufnind, deznodând cabluri, căutând prize şi conectând aparate. Între timp eu desfăceam pe tăcute o grămadă de cutii, distribuiam hârtiile în teancuri, căutând totodată un loc unde să le pun.

Dintr-o cutie pe care o umpluserăm în graba mare cu câteva clipe mai înainte şi-a făcut din nou apariţia vechea cruce din beţe. Am luat-o şi i-am mângâiat iar asperităţile cu degetele. Apoi am pus-o într-un colţ, de una singură. Nu ne lăsa la greu, am vrut s-o implor. Dar n-am făcut-o. La ce bun?!

Obiectiv vorbind, casa Rebeccăi era un cartier general de cinci stele. Cu covoare groase şi draperii de in care lăsau să treacă doar lumina strict necesară. Cu flori proaspete, tablouri luminoase şi frumoasa masă de stejar de in jurul căreia se adunau când şi când mai multe generaţii familiei ei. Deşi nici Daniel, nici eu n-am recunoscut-o deschis, ştiam, totuşi, că amândoi tânjeam după camaraderia care ne unise în austerul apartament pe care ne văzuserăm obligaţi să-l părăsim. În ciuda mobilierului sărăcăcios, a podelelor goale şi a pereţilor pustii „amândoi simţiserăm căldura dintre noi. Energia pozitivă care circula de la unul la altul la simpla atingere dintre mâna mea şi braţul lui când îi atrăgeam atenţia asupra oricărei mici descoperiri, sau între degetele lui şi umărul meu când ne întrebam reciproc cum mergea treaba. Dar mai erau şi hohotele spontane în care izbucneam la vreo prostie şi complicitatea care ne stimula să lucrăm cu frenezie pe suprafaţa unei simple scânduri, uitând că în dicţionar existau vorbe ca ostenit, demoralizat, descurajat.

Dar acum n-aveam timp pentru nostalgie. Poate că nici pentru speranţa că totul va fi iar ca înainte. Ceva se rupsese între noi la sosirea intempestivă a lui Luis Zarate şi era greu să revenim la ceea ce fusese. Ţelul nostru era în faţă, nu în

urmă. Mai rămăseseră doar trei zile până la plecarea mea şi până la termenul limită la care se mai putea acționa împotriva proiectului Los Pinitos. De când recuperaserăm materialele din casa Dariei, avansaserăm cât de cât, dar ne mai rămânea o muncă enormă de făcut. Şi nici măcar nu ştiam dacă ducea undeva.

Pe la prânz, când, în fine, începuserăm să ne intrăm în ritm, m-am ridicat să dau un telefon.

— Totul e în ordine, a fost tot ce-am zis. Apoi am ascultat câteva clipe şi am închis.

Între timp Daniel nu-şi luase privirile de pe documentul din fața lui. De parcă nu ştia că vorbisem cu Luis Zarate, de parcă nu m-ar fi auzit. Dar mă auzise. Şi nu mi s-a mai adresat decât două ceasuri mai târziu.

— Ți-e foame? m-a întrebat atunci.

— Încă nu.

Mi-am închipuit că avea să aştepte să mâncăm ceva împreună, ca în alte ocazii, dar m-am înşelat. În fața răspunsului meu negativ s-a dus la bucătărie şi, cu încrederea celui care se ştie pe un teritoriu propice, a început să scormonească. L-am auzit cum răscolea în frigider, cum sfâşia o pungă de plastic, tăia, împărțea, turna, ungea. Un cuțit s-a lovit de chiuvetă, apoi Daniel a deschis robinetul aşa cum fac bărbații, până la maximum şi fără reținere. Pe aceeaşi uşă prin care trecuserăm împreună în ziua când dorise să-l cunosc pe prietenul lui, Paul Cullen, sau pe ce mai rămăsese din el, a ieşit în grădină.

Prin fereastra mare de la sufragerie l-am putut privi fără să mă vadă. Cu spatele, îmbrăcat iarăşi în blugii tociți şi cu un jerseu din lână albastră. Stătea pur şi simplu pe piatra rece a unei trepte, însoțit, de la distanță, de somnorosul dulău Macan. Mânca un sandviş, privind fix piscina tristă, plină doar de sfârşitul acela de toamnă. Cugeta. Poate la propria-i prezență în acea casă pe vremea când mai era încă

un tânăr profesor debordând de ambiții şi proiecte; când încă nu bănuia niciun pic ce lovituri mişeleşti îi rezervase destinul. Sau poate se gândea la toți cei care îi stătuseră alături pe atunci: Aurora şi râsul ei nestăvilit, filosoful lucid şi vesel, rostogolindu-se împreună cu copiii lui pe gazon, Andres Fontana, cel îndrăgostit în tăcere de spanioloaica frumoasă care îi era soție.

Ori poate că, printre îmbucăturile de pâine cu ceva, mintea îi umbla pe cărări mai apropiate. Dădea târcoale zelului nostru comun, îşi amintea de Luis Zarate şi de nefastul lui amestec în munca şi în lumea noastră. Ori pritocea la nesfârşit ceea ce lui i se părea o trădare din partea mea.

— Ți-am făcut un sandviş, a spus Daniel când a revenit la locul lui.

— Mulțumesc, am murmurat. Şi n-am ajuns niciodată să-l mănânc.

După alte câteva ceasuri în care am parcurs zadarnic sute de documente fără nicio legătură între ele, s-a ivit un dosar vechi din carton, legat cu o panglică simplă. În el se afla un teanc de foi disparate. Probabil că fuseseră cândva albe, dar acum erau îngălbenite, în mai multe tonuri, de la galben palid la cafeniu-închis. Printre linii şi pete am dat şi de câteva însemnări făcute de Fontana în goana stiloului, o nouă dovadă a interesului pe care profesorul îl purta aceluiaşi franciscan.

Anul 1823. 4 Aprilie: Altimira îi cere lui Argüello documente privind modul optim de admintistrare a unei misiune. 10 Julie: Altimira il anunpt pe Padre Senan despre construirea noii misiuni în Sonoma. 22 Julie:. Altimira il presează pe Argüello să constreuască noi aşezăminte. 23 august: Padre Sarria îi scrie lui Altimira, dezaproband întemeierea unei noi misiuni în

Sonoma, fiindcă acesta nu ceruse îngaduința superiorilor săi.

Rebelul padre Altimira ajunsese, cu paşi mici, să fie protagonistul căii pe care profesorul ne invitase s-o urmăm. Ştiam că franciscanul răzvrătit izbutise într-un final, de vreme ce ridicase acea misiune în Sonoma. În ciuda reticențelor inițiale ale propriei lui ierarhii ecleziastice (care refuzase întemeierea unilaterală a acelei noi misiuni), el făcuse în aşa fel încât să poată continua. Documentele indicau, totuşi, că sprijinul necondiționat acordat la început de guvernatorul Argiiello începuse să slăbească puțin câte puțin.

Din alte documente am aflat că, în ianuarie 1824, Altimiră îi ceruse acestuia, printr-o scrisoare, un clopot destinat misiunii din Sonoma, dar se pare că Argiiello nici măcar nu-i răspunsese, în aceeaşi lună a anului următor, 1825, Altimiră îi trimisese lui Argiiello o altă cerere, menționând că nu dorea decât un împrumut provizoriu, dar se pare că şi această rugăminte fusese în van. Pe nimeni nu păreau să-l mai intereseze pe atunci acele misiuni efemere pe care Altimiră tot se mai încăpățâna să le facă să dăinuie.

Urma lui Altimiră se pierdea cu totul, începând cu vara lui 1826. Anul în care, sătui se pare de comportamentul agresiv al părintelui față de amerindieni, aceştia se răsculaseră şi, furioşi, dăduseră foc misiunii pe care el o construise cu atâtea abateri şi nereguli. Oricât de mult am căutat şi am revenit asupra sutelor de hârtii, pe față şi pe dos, n-am putut afla cu certitudine care a fost, din acel moment, soarta impetuosului padre. Din câte se părea, nu s-a mai întors niciodată la misiunea din Sonoma.

Până ce o aluzie la o scrisoare din martie 1828, adresată lui padre Sarnă de un oarecare Udefonso de Arreguin, ne-a dezvăluit locul unde se afla Altimiră. Reapăruse, apoi se volatilizase la începutul acelui an. Fugise nu se ştia cum din

California de Nord, împreună cu un alt preot, pe nume Antonio Ripoll. Şi, probabil, revenise în Spania.

După această ultimă informaţie despre sfârşitul şederii franciscanului pe meleagurile americane, totul a intrat în beznă. Oare unde ai ajuns apoi, José Altimiră, oare ce s-a ales de tine când misiunea din Sonoma a căzut pradă focului, oare pe unde-ai umblat în acel an şi jumătate? N-am dat niciodată glas acestor întrebări, dar ni le-am pus amândoi de mii de ori în minte pe măsură ce goleam cutiile fără să aflăm vreun răspuns. Oare de ce te urmărea Andres Fontana îndeaproape şi oare ce-ai făcut când amerindienii răsculaţi ţi-au distrus prima misiune?

Am adăugat şi acest dosar la teancul – mic, dar care creştea constant – de dovezi adunate în ultimele zile şi am continuat să defrişăm drumul.

Rebecca s-a întors acasă puţin înainte de şapte seara. Cu o jachetă lungă în dungi, două sacoşe din hârtie maro de la Meli's Market şi o veste.

— Chestia cu Los Pinitos se agravează. Au convocat o nouă întrunire, se mobilizează din nou.

— Dar tot n-au de ce să se lege, acum două ceasuri am vorbit cu Joe Super, a replicat Daniel.

— Chiar de nimic, după cât se pare, a confirmat Rebecca, vorbind mai tare pe măsură ce se îndepărta, ducându-se în bucătăria de alături, cu plasele în braţe, dar au rămas mai puţin de trei zile până la termen şi au intenţia să facă zgomot până la sfârşit. Vrea cineva un pahar cu vin?

Amândoi ne-am ridicat, gata să acceptăm invitaţia. Nu m-am uitat la Daniel, doar l-am întrebat.

— Ai de gând să te duci?

A ridicat braţele spre tavan şi s-a întins, răsuflând cu putere, ca un gigant ostenit.

— La întrunire? Nu.

Ce reconfortant să mă las în grija a doua mâini generoase! Pe când noi beam primul pahar, Rebecca pregătea cina cu hărnicia ei obişnuită. Gustoasă, caldă, atrăgătoare, servită în farfurii mari de faianță albă pe masa rustică din bucătărie fără nimic altceva pe ea. Nici n-a mai fost nevoie să convenim că nu trebuia să vorbim despre muncă, minţile noastre au început să zburde printre mii de banalități inofensive. Şi aşa, în mai puțin de un ceas, tensiunea s-a atenuat şi, la un moment dat, chiar am surâs cu toții din nou.

Până ce, chiar când terminam înghețata de la desert, a sunat mobilul din buzunarul lui Daniel.

— Ce faci, Joe? a întrebat el, ridicându-se.

S-a întors într-o jumătate de minut cu haina în mână şi nu s-a mai aşezat.

— Studenții au hotărât să rămână în seara asta la Los Pinitos, ne-a anunțat, scoțându-şi din buzunare cheile maşinii. Fără autorizație, în grup. Mă duc un moment până acolo. Mă întorc cât de repede, poate mai lucrăm nițel.

Nu mi-a cerut să-l însoțesc, nici eu nu l-am rugat. Uşoara apropiere dintre noi, câştigată în timpul cinei, se volatilizase; încrederea lui în mine şovăia. Urma să vedem dacă puteam recupera măcar una din ele.

Rebecca mi-a propus să văd un film împreună cu ea, o comedie cu final dulceag sau o dramă încâlcită, care să mă transporte în altă realitate. Am preferat să nu dau curs invitației şi să-mi continui treaba, deşi am acceptat, totuşi, să dorm în camera uneia din fiicele ei. Aşa nu trebuie să mă întorc la mine în plină noapte, mi-am zis. Aşa am să mă simt şi mai puțin singură.

Deşi, timp de aproape trei luni, mă luptasem fără niciun ajutor cu legatul lui Fontana, prezența lui Daniel pe ultima porțiune fusese atât de intensă, încât să revin în acea lume fără el alături mi s-a părut brusc ceva ciudat. Ciudat şi trist.

Ciudat şi amar. Dar am depăşit momentul şi am continuat. Am lucrat până târziu de tot, descurcând date despre tranzacțiile dintre casele de ajutor şi misiuni, cine cedase cui două duzini de găini şi trei catârce, cine dăduse adăpost unui grup de trei neofiți bolnavi, cine ceruse de la misiunea superioară o statuie a Sfintei Fecioare sculptată în lemn, unelte de fierărie ori vreo autorizație. Pe la două fără un sfert, când Rebecca se culcase deja de câteva ceasuri, casa era cufundată în cea mai adâncă tăcere, iar Daniel încă nu revenise, în clipa în care ochii îmi erau gata să se-nchidă, o simplă frază de pe un vechi document mi-a şi alungat toropeala.

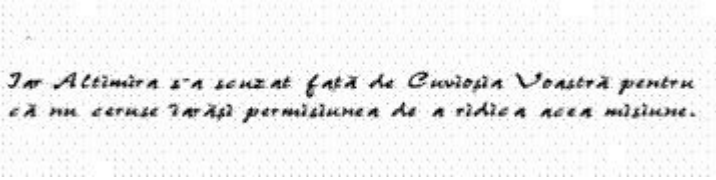
Iar Altimira s-a scuzat față de Cuviosia Voastră pentru că nu ceruse încă o dată permisiunea de a ridica acea misiune.

Doar atât, restul era o înşiruire de informații banale, un soi de document incomplet, fără cap şi fără coadă.

Am notat cuvintele pe o foaie de hârtie. *Pentru că nu ceruse iarşi permisiunea.* Am subliniat *iarăşi,* am subliniat *permisiunea,* am subliniat şi *misiune.* Evident, *iarăşi* presupunea faptul că, oricine ar fi scris cele două rânduri, nu se referise la misiunea din Sonoma, prima pe care Altimiră o întemeiase fără autorizație, ci la o altă construcție. Ce-ai mai făcut, Altimiră, ce altceva, ce altceva, ce altceva, am repetat printre dinți, lovind în masă cu palma, întreținându-mi astfel iluzia că părintele va ieşi din ascunzătoare şi se va lăsa văzut. Am continuat să caut cu aviditate, cu râvnă. Dar n-am mai dat de nimic.

Am stins ultima lumină şi am urcat scara după încă o bucată de vreme, întrebându-mă până unde aveau să ne poarte, în cele din urmă, paşii franciscanului rătăcitor. Şi dacă aveau într-adevăr să ne poarte undeva.

Dimineața, când m-am trezit, am văzut că Rebecca şi eficiența ei mi-o luaseră înainte. În baia de lângă camera unde dormisem mi-am găsit trusa şi hainele. Rebecca avea cheile de la apartamentul meu, chiar eu i le dădusem. Pentru orice eventualitate, dacă într-o zi se întâmplă ceva, mă gândisem eu într-o doară când i le dădusem. Acest „ceva" tocmai se întâmplase. Mereu cu un pas înainte, Rebecca intuise că nu voiam să pierd vremea, fâțâindu-mă inutil pe drumuri.

Când am coborât, Daniel era deja la locul său. În spatele lui un tablou mare amintea de estetica naivă a Fridei Kahlo. La picioare dormita blândul Macan. În locul jerseului de lână din ziua anterioară purta un tricou cu emblema şi numele unei universități practic ilizibile de-atâta folosire. Dar ce-avea el în cap nu puteam nici măcar să ghicesc.

— Până la urmă n-ai mai venit, cum a fost? am întrebat în loc de bună dimineața.

— Rău, mi-a răspuns fără să mă privească. Sunt hotărâți să lupte, dar nu pot prezenta nicio dovadă concludentă.

— Deci au înnoptat acolo?

— Peste două sute de studenți, lângă excavatoarele care se-nvârt deja prin jur. Sigur că încă nu intenționează să se-apuce de săpat, le-au trimis doar ca să-i sperie. Dar mă tem că numărătoarea inversă a început şi, oricât de mult zgomot ar face, n-o să le fie de niciun ajutor.

— Numai dacă nu reuşim noi ceva, i-am spus, întinzându-i documentul. Azi-noapte a reapărut Altimiră.

Capitolul 42

A trecut şi ziua de miercuri, nici mai bună, nici mai rea decât altele, a sosit şi ziua de joi, iar odată cu ea şi ploaia: nu cine ştie ce potop, şi doar intermitentă, dar suficientă cât să lase să se întrezărească prin fereastra mare o zi cenuşie,

care nu invita la ieşit. Toate lămpile din sufrageria Rebeccăi ardeau încă din zori, luminându-ne capetele şi harababura de materiale risipite din belşug pe masă, pe podea şi prin colţuri.

Rebecca s-a întors acasă abia după lăsarea serii. Nici măcar nu ne opriserăm pentru masă, pe duşumea se tot rostogolea o sticlă de apă goală, iar pe un raft zăceau două cutii de Coca-Cola, trei cotoare de măr şi o pungă de chipsuri tortilla. Spre dezamăgirea noastră, abia dacă mai rămăseseră câteva hârtii răzleţe pe fundul ultimei cutii: mai rău decât atât nici că se putea. Chitanţa mototolită pentru câteva cărţi cumpărate în martie 1969 de la librăria Moe's din Berkeley. Programul liturgic de la misiunea Santa Clara. Harta şoselelor din ţinut.

Şi, în urma lor, pustiul.

Ajunseserăm la sfârşit, dar nu izbutiserăm să punem cap la cap o dovadă palpabilă; aveam intuiţii, presimţiri. Şi mii de date disparate, care indicau un deznodământ clar. Padre Altimiră, cel care presupuneam că avea să ne ducă undeva în cele din urmă, se volatilizase din orice mărturie scrisă mai bine de un an, fără să putem intui ce făcuse în tot cursul lui 1827. Nu fusese oaspetele nici uneia dintre misiunile surori. Prietenii săi din rândul autorităţilor nu mai pomeniseră de el. Fontana nu aflase niciodată ce se alesese de acest misionar. Bazându-se pe caracterul vehement şi impulsiv al franciscanului, profesorul bănuise în van că acesta îşi construise poate o misiune nouă. Fără autorizaţii şi fără aprobări. Fără o fundamentare, fără un deviz şi fără vreun sprijin, animat doar de o credinţă nestrămutată sau poate de o ambiţie pe cât de îndârjită, pe atât de nesăbuită. Acesta fusese visul lui Fontana de care ne molipsiserăm şi noi.

— N-a mai rămas nimic altceva, am spus încet.

Ne-am lăsat păgubaşi tocmai în faţa certitudinii că nu ne mai rămânea altceva de făcut şi am aruncat cutia goală. A căzut cu gura în jos, ca o confirmare a lugubrului adevăr.

Daniel s-a lăsat greoi pe un scaun. Cu picioarele depărtate şi cu privirea absentă. Zdrobit, ca o jivină rănită care nici măcar nu mai cutează să se apere.

Am dat să ridic cutia, s-o întorc şi s-o aşez în picioare. Dar n-am avut putere şi, în loc s-o iau de pe jos, m-am trântit pe duşumea alături de ea. Pe frumosul parchet de lemn a Rebeccăi. Epuizată, cu spatele lipit de perete.

— Da imbecil am mai fost! a strigat atunci Daniel, întorcându-şi faţa spre tavan. Cu ochii închişi, şi-a trecut degetele prin pletele lui destul de lungi, de la rădăcină până la vârfuri. Ce imbecil!

— N-are niciun sens să te mai învinuieşti acum. Nimeni nu putea şti, n-aveam nici cea mai vagă idee până unde ajunsese Fontana.

— Nu trebuia să fiu atât de naiv, ci mai realist. După atâţia ani, n-aveam voie să cred orbeşte, în ceva atât de... atât de şubred, de incert, de inconsistent.

— Era un risc. Ai decis să pariezi totul şi ai pierdut. Dar, dacă asta te consolează, ai obţinut cel puţin jumătate din ce doreai: ai scos din ceaţă legatul maestrului tău.

— Şi, mai ales, nu trebuia să implic pe nimeni în chestia asta. Nu trebuia nici să recurg la tine, nici să mă lupt cu Zarate, nici să expun departamentul, nici...

Părea că purtam un dialog. Doar părea: ne adresam chipurile unul altuia, dar adevărul e că n-o făceam. Mai precis, fiecare din noi monologa cu glas tare, iar frazele noastre abia dacă se încrucişau în aerul încărcat din sufragerie.

Când le-am epuizat, am început să gândim. Fiecare din noi îşi rumega în tăcere propria amărăciune. Cruda realitate era de necontestat; n-aveam nimic, dar nimic consistent de

care să ne putem agăța. Nimic concludent cu care să construim un argument de nezdruncinat, pentru a combate proiectul de la Los Pinitos. Date răzlețe şi bănuieli care se risipeau ca fumul şi pe care nu le puteam înhăța. Nimic altceva.

— O să ne lingem rănile toată noaptea sau ne punem pe strâns?

Propunerea a venit din partea mea după câteva minute, înapoi la viețile noastre, la prezent. Eşuaserăm, de acord. Dar eu, cel puțin, ştiam că trebuia să pornesc iar la drum. Să le spun adio lui Andres Fontana şi falselor lui iluzii. Adio fostului său student şi proiectului său menit să-l absolve de vină, acelei lumi străine mie şi oamenilor care mă seduseseră şi mă însoțiseră o vreme, dar cu care, în definitiv, n-aveam prea mare legătură. Spre binele sau spre răul meu, venise vremea să dau pagina. N-avea niciun rost să mă văicăresc, era deja prea târziu. Eram pe picior de plecare, chiar dacă nu strânsesem încă în apartament. Trebuia să-mi fac valizele, să termin anumite lucruri, să-mi iau rămas bun de la o serie de persoane. Şi aveam câteva sentimente pe care era mai bine să le dau uitării.

Ca de atâtea ori în viață, venise clipa să mă ridic de jos şi să mă pun din nou în mişcare.

— Hai, sus, am vrut să-mi spun mie însămi.

Dar vocea m-a trădat. În loc să-mi dea o comandă lăuntrică, vorba şi-a luat zborul fără veste de pe buzele mele şi a devenit ordin pentru amândoi.

Iar marele neîmblânzit s-a supus fără să mai crâcnească, înainte să mă ridic singură de jos, Daniel s-a săltat de pe scaun şi s-a apropiat de mine cu mâna întinsă. Odată ajunşi amândoi în picioare, fără să mai schimbăm nici măcar o silabă, am început iar să împachetăm la loc haosul, redând normalității acea cameră de împrumut.

Daniel a început de la un capăt al mesei, eu de la celălalt. Adunam documente, aranjam hârtii în teancuri. Mişcări mecanice, nimic mai mult.

— Până şi facturi de telefon a lăsat bietul Fontana, dar nici măcar o pistă sigură...

— Despre ce facturi vorbeşti? Eu n-am văzut niciuna.

— Despre astea, a zis Daniel, ridicând un teanc de scrisori în aer. Legate cu un elastic care le ţinea nițel cam strânse. Câteva, nu multe. Şapte, opt, nouă, de la distanță nu le puteam număra precis.

— Unde erau?

— Sub teancul ăsta de tăieturi din ziare, m-am gândit că ai aruncat un ochi prin ele.

— Nici măcar nu le-am observat...

— Îmi închipui că nu e nimic în ele, dar verifică-le totuşi, pentru orice eventualitate. Mi le-a aruncat, iar eu le-am prins din zbor. Între timp, am să pun astea în portbagaj.

Două scrisori comerciale trimise de compania telefonică Pacific Bell, trei expediate de Federal Rezerve Bank din San Francisco, una de la societatea la care încheiase asigurarea medicală şi alta de la un dentist local, care îi schimba o programare. Toate din luna iunie, chiar în anul când murise profesorul. Poate că Daria însăşi le recuperase de la el de-acasă; poate le luase odată cu multe alte lucruri, poate haine, obiecte personale, câteva fotografii. Şi acele scrisori fără nicio însemnătate, pe care le strânsese la nimereală laolaltă cu documentele de lucru ale profesorului şi cu care le şi acoperise fără vreun motiv aparent.

Printre plicuri, aproape pierdută între reclamele anoste ale unor bănci şi companii, era o hârtie de dimensiuni mai mici. Mai groasă, cu mai mult text decât celelalte. Manuscrisă, pentru variație. E. De C. Y Villar, Fr., se citea cu mare greutate sus, în stânga. Caligrafia unei persoane în vârstă, mi-am zis. Santa Barbara Mission, CA.

— Vine din oraşul tău, am zis când Daniel a intrat iar în sufragerie.

— Din care oraş? a întrebat Daniel fără prea mare interes, luând alte două cutii şi trei hărți făcute sul.

— Din Santa Barbara. De la misiune.

Am deschis plicul, am despăturit scrisoarea. Câteva rânduri scrise de mână, cu litere nesigure şi cu caligrafia celei mai vetuste şcoli, anticipau conținutul crucial al misivei.

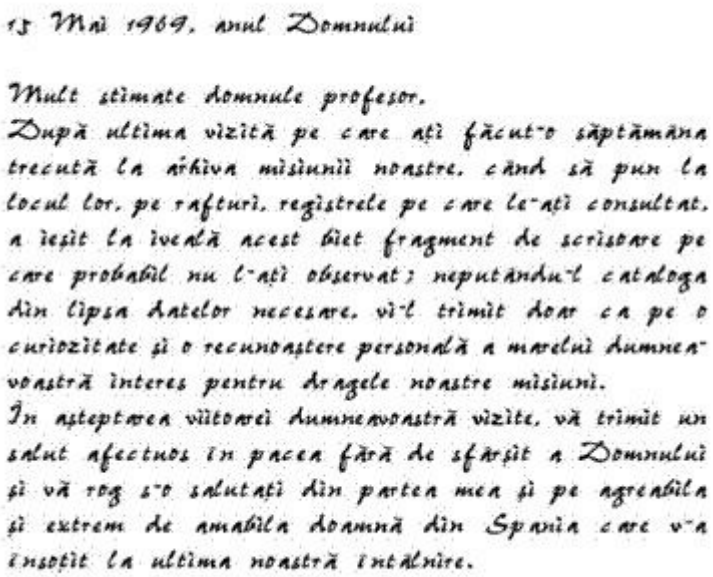

15 Mai 1969, anul Domnului

Mult stimate domnule profesor,
După ultima vizită pe care ați făcut-o săptămâna trecută la arhiva misiunii noastre, când să pun la locul lor, pe rafturi, registrele pe care le-ați consultat, a ieşit la iveală acest biet fragment de scrisoare pe care probabil nu l-ați observat; neputându-l cataloga din lipsa datelor necesare, vi-l trimit doar ca pe o curiozitate şi o recunoaştere personală a marelui dumneavoastră interes pentru dragele noastre misiuni.
În aşteptarea viitoarei dumneavoastră vizite, vă trimit un salut afectuos în pacea fără de sfârşit a Domnului şi vă rog s-o salutați din partea mea şi pe agreabila şi extrem de amabila doamnă din Spania care v-a însoțit la ultima noastră întâlnire.

Imaginea mi-a revenit plină de strălucire în minte. Cu contururi limpezi, parcă sub fulgerarea unui bliț. Un bătrân arhivar care îşi ducea zilele printre teancuri de acte şi terfeloage prăfuite şi pe care probabil că nimeni nu-l mai consultase de zeci de ani. Vizitele succesive ale unui profesor curios, cu care arhivarul vorbea aceeaşi limbă. Frumoasa care se ivise pe neaşteptate lângă profesor, la

ultima lor întâlnire, femeia spaniolă cu glas cald şi râs vioi, a cărei imagine se întipărise în sufletul bătrânului arhivar obişnuit cu tăcerea şi solitudinea.

Scrisoarea era datată cu două zile înainte de moartea lui Andres şi a Aurorei.

Cei doi n-ajunseseră niciodată să-i mai afle conținutul.

— Citeşte asta, i-am şoptit lui Daniel când a intrat din nou în încăpere ca să strângă în continuare.

Nu i-am arătat misiva franciscanului care făcea aluzie la Fontana şi Aurora, la ce să-i mai zgândăr durerea? Dar i-am întins foaia dezdoită care le fusese trimisă tocmai de la misiunea din Santa Barbara. Cea pe care tocmai o terminasem de citit nevenindu-mi să-mi cred ochilor. Fără antet şi fără destinatar. Fără început, dată şi formulă de salut, cu jumătate din partea ei esențială imposibil de recuperat. Dar atât, atât de vie.

— Altimiră îşi ia rămas-bun de la noi. Halal să-i fie de parşiv, a zis cu ironie Daniel.

Era prima oară când îi vedeam scrisul şi semnătura pe ceea ce părea a fi o jumătate dintr-o misivă, pe care nu mai apucase poate niciodată s-o trimită.

...şi tot atunci modesta noastră construcţie a căzut victimă atacului neaşteptat de violent pe care l-au dat indienii; perseverând în greşelile lor păgâne şi înarmaţi cu măciuci şi arcuri cu săgeţi, ei s-au pregătit să-şi atingă ţelurile măreţe. „Iubiţi-l pe Domnul, fiii mei", le-am spus. Dar mi s-a părut că păgânii mi-au luat salutul drept un îndemn la atac. „Mărită fie credinţa în Domnul nostru Iisus Christos şi moarte duşmanilor ei", am strigat. Dar ei nu mi-au dat nici o atenţie şi au luat cu mâna lor viaţa a şapte neofiţi care au fost cu toţii îngropaţi printre pini, în pământul sfânt al umilei noastre misiuni, sub nişte simple lespezi, pe care am săpat crucea Domnului, iniţialele numelor lor creştineşti şi anul 1827 al fatalităţii. Şi, cu aceasta, îmi iau rămas-bun de la Cuviosia Voastră până data viitoare. Cel de Sus să vă ţină mulţi ani în

iubirea şi graţia Lui. Cu toată afecţiunea, al dumneavoastră credincios slujitor.

Padre José Altimira

O biată construcţie, şapte neofiţi îngropaţi printre pini sub lespezi simple cu crucea Domnului, anul 1827, pământul sfânt al umilei noastre misiuni. Umila misiune.

— Ce aproape eram, ce aproape, ce aproape, am şoptit, muşcându-mi buza. Daniel şi-a lăsat mâna pe umărul meu şi mi l-a strâns cu putere. Un zadarnic gest de consolare.

— N-are rost să ne văicărim; hai să terminăm, sufrageria asta trebuie să arate la fel de curată ca la început.

Chiar în clipa aceea a început să-i sune telefonul mobil.

— Ce faci, Joe? a întrebat iar Daniel, dându-mi drumul. Aceleaşi vorbe ca prima oară, aceeaşi reacţie.

Cu jumătatea de scrisoare a lui Altimiră în mână şi cu misiva arhivarului în buzunarul de la spatele pantalonilor, m-am îndreptat spre bucătărie, căutând-o pe Rebecca. Avea să fie ultima noastră cină, ultima dată când stăteam la

masa ei, ultima noapte în care mă mai puteam bucura de afecțiunea şi căldura sa.

— Te ajut? am întrebat-o.

Cel mult puteam să o ajut amestecând în sosul pentru paste care fierbea pe foc, astfel încât neliniştea să mi se topească aidoma ingredientelor lui.

— Blanca! l-am auzit pe Daniel chiar când pusesem mâna pe spatulă. Blanca! a repetat.

A intrat în trombă, strigându-mă în gura mare, apropiindu-se de mine cu paşi mari, ca la marş forțat, până a ajuns dinaintea mea. Mi-a prins brațele cu putere, şi-a pironit privirea în ochii mei, aproape că m-a scuturat.

— Când au săpat la Los Pinitos, ca să facă o... o... lat... lit... Cum naiba se cheamă gaura aia care se face în pământ pentru excremente?

Era prima oară când îl auzeam ezitând în limba mea, prima dată când vastul său vocabular spaniol îi juca un renghi.

— Latrină.

— Latrină, asta era! Când manifestanții au săpat ca să facă o latrină, au dat printre pini de ceea ce pare a fi fost un mic cimitir. Pentru moment au găsit trei posibile morminte, dar s-ar putea să fie mai multe. Foarte simple, doar câteva lespezi cu nişte inscripții rudimentare.

M-a trecut un fior pe şira spinării.

— Pe fiecare lespede sunt nişte inițiale.

— Şi o cruce?

— Şi o cruce.

— Şi un an?

Daniel a zâmbit în barba blondă. Surâsul lui obişnuit, cel din zilele când ne lumina soarele.

— Şi.

— 1827?

Spatula mi-a căzut din mână şi s-a lovit cu zgomot de dale, stropindu-mă pe picioare.

— Anul în care nebunul de Altimiră se făcuse nevăzut.

Capitolul 43

Abia dacă apucaserăm să dormim un pic, amândoi aveam încă părul ud de la duş şi un dosar cu documente pe bancheta din spate a maşinii.

Cursurile şi examenele luaseră sfârşit, studenţii îşi aşteptau notele sau îşi făceau bagajele pentru vacanţa de Crăciun, mulţi plecaseră deja acasă. Cei mai combativi rămăseseră, totuşi, la Los Pinitos. Îşi ridicaseră tabăra lângă umilele morminte ale celor şapte neofiţi, chiar pe locul care, acum nu mai exista niciun dubiu, găzduise o misiune. Ultima misiune franciscană de pe legendarul Camino Real. Misiunea nicăieri consemnată, cu numărul douăzeci şi doi: cea mai fragilă şi efemeră, aceea pe care lui Andres Fontana îi căşunase s-o numească, pe drept sau nu, Olvido.

Am trecut împreună prin faţa uşii de la biroul Rebeccăi şi am salutat-o amândoi pe muteşte. Ea ştia că alta era destinaţia noastră. Şi mai ştia şi că n-aveam niciun minut de pierdut.

Luis Zarate era anunţat, eu însămi îi telefonasem cu o seară mai înainte.

— Putem prezenta probe solide împotriva proiectului de la Los Pinitos, îl avertizasem la telefon. Trebuie să rezolvăm totul mâine dimineaţă, am avion la şase seara, aşa că trebuie să plec din Santa Cecilia la două.

Luis ne-a dat întâlnire a doua zi la nouă dimineaţa. La nouă fără cinci eram deja acolo.

Înainte de asta abia dacă avusesem la dispoziţie o jumătate de oră ca să trec pe la apartamentul meu, să-mi schimb hainele şi să strâng în grabă. Să golesc rafturi şi

sertare cu ambele mâini, să îngrămădesc totul în valize. Cu toate cele cinci simțuri concentrate asupra a ceea ce aveam de făcut. Fără să-mi îngădui nici măcar un minut ca să mă gândesc la tot ce urma să las în urma mea.

— Vrem să ne ajuți, Luis, i-am cerut după ce ne-am așezat în fața lui.

— Despre ce ajutor vorbești, mai precis? a replicat directorul din spatele biroului, ordonat ca întotdeauna cu precizia unei defilări militare.

În exprimarea laconică a lui Luis n-am perceput nici aversiune, dar nici simpatie. Așezat la dreapta mea, picior peste picior și cu brațele încrucișate, Daniel ne asculta fără să intervină. Nu mai era nicio primejdie, știam, fiara cedase în cele din urmă. În zori, pe când ne străduiam în fața unui ecran de computer să redactăm sinteza coerentă a cercetării noastre, la patru mâini și două creiere doldora de cofeină, îl convinsesem pe Daniel să spună „da". Da, să-l informăm pe Zarate. Da, restul legatului, partea din garajul Dariei, urma să fuzioneze fără fisuri cu partea aflată în custodia departamentului. Da, la alte câteva chestiuni.

— Îți propun să ni te alături, i-am spus atunci lui Luis. Ca director al acestui departament de care, într-un fel sau altul, în trecut sau în prezent, suntem legați cu toții. Să uiți de FAC MAF și de nereguli, să accepți partea din legat care-i aparține lui Daniel Carter ca pe o donație, iar pe recursul înaintat oficialităților să figureze numele tău. Să fii portavocea oficială a concluziilor noastre.

Luis m-a privit, pe față i se citea suspiciunea, nu mă credea. Și atunci am reînceput să vorbesc. Dintr-o suflare.

— Te rog în numele lui Andres Fontana să accepți. Tot ce-am făcut în aceste zile, inclusiv tot ce-am făcut eu în decursul acestor peste trei luni, e o muncă nesemnificativă prin comparație cu efortul titanic depus de profesorul Fontana. În ceea ce am făcut noi noastră ne-am limitat să

punem cap la cap unele lucruri răzlețe, dar el a fost cel care a luptat cu adevărat, ani în şir, pentru a scoate această misiune la lumină. Poate că la început a acționat dintr-un impuls pur personal când a întrezărit în vechile misiuni ceva din sufletul patriei lui şi din propria-i natură. Dar, mai presus de orice, Fontana a acționat ca universitar, ca un umanist angajat în cercetare şi în propagarea cunoaşterii, angajat față de acest departament, această universitate şi față de acest oraş. Când a murit, Andres Fontana ocupa postul pe care acum îl deții tu, Luis. Ca şi tine, el veghea asupra acestei case şi a oamenilor ei, asupra excelenței academice şi a binelui comun.

Am arătat atunci înspre Daniel care, de pe scaunul lui, mă asculta atent.

— Daniel este, fără nicio îndoială, moştenitorul lui intelectual şi sentimental, dacă ținem seama de tot ceea ce i-a unit ani la rând. Mi-am întors privirea înainte. Spre chipul serios al directorului. Spre aerul lui reținut. Dar nu uita că moştenitorul lui instituțional e cel care azi îi ocupă postul. Acest moştenitor instituțional, Luis Zarate, eşti tu. De aceea, amândoi aveți obligația morală de a vă respecta şi de a lupta împreună pentru prestigiul lui Andres Fontana, căci voi doi sunteți depozitarii legatului său.

În birou s-a aşternut tăcerea. De pe coridor a răzbătut, amortizat de perete, strigătul isteric al unei studente, poate o explozie de fericire imposibil de reprimat în fața unei note mai mari decât cea sperată. Între timp, toți trei am rămas tăcuți, fiecare adâncit în propriile-i gânduri.

Până când Daniel s-a ridicat, şi-a desfăcut brațele şi, încrucişându-şi degetele a spart liniştea.

— Cred că Blanca are mare dreptate şi ne oferă o soluție de bun-simț. La început am vrut să punem aceste rezultate la dispoziția membrilor platformei care se opune proiectului de la Los Pinitos, urmând ca ei să decidă cum s-ar putea

folosi cel mai bine documentele. Dar Blanca m-a convins că, într-un fel sau într-altul, vocea lui Fontana trebuie să se audă singură. Şi modul cel mai coerent de a o face să se audă e prin intermediul instituției pentru care a lucrat. Daniel şi-a dres glasul, apoi a continuat. În ceea ce mă priveşte, îmi regret purtarea. Îmi recunosc greşeala şi-ți cer scuze, Luis, că ți-am încălcat teritoriul, urmărindu-mi propriul interes.

N-am ştiut ce să fac: să strig de bucurie, să ridic pumnul în semn de victorie ori să-l îmbrățişez pe Daniel din toate puterile. Propunerea mea de a-l recupera pe Fontana îl convinsese să pună memoria celui care îi fusese prieten şi maestru mai presus de propriul său orgoliu, dar nu-mi închipuisem că Daniel ar fi putut să-şi ceară iertare într-un asemenea chip. Cu sobră umilință şi fără gesturi teatrale. E drept că nu se ridicase să-i întindă mâna directorului, nici nu-şi făcuse, întristat, *mea culpa.* Dar îl tutuise pe Luis, îi spusese pe nume, iar vorbele lui păruseră adevărate.

De pe cealaltă parte a mesei Luis n-a răspuns.

— Contăm pe tine, atunci? l-am întrebat, arătându-i dosarul în care erau rezultatele muncii noastre. Aici avem toate dovezile concludente şi un raport deja redactat, putem vedea totul chiar acum.

Vorbele lui Luis au țâşnit ambigue.

— Uneori aroganța ne orbeşte şi nu conştientizăm cât de elementare sunt lucrurile. Până când ni se pune în fața ochilor simplitatea nudă a realității.

Mi-a fost greu să înțeleg dacă frazele acelea erau o acceptare retorică a scuzelor lui Daniel ori un mod de a se învinovăți, la rândul său, pentru propria-i atitudine. Dar nu era momentul să stăm la ghicit. Timpul trecea, nu mai puteam să aşteptăm.

— Atunci, eşti dispus...? am insistat.

La fel ca în urmă cu câteva zile, când sosise încărcată cu pizze, Fanny m-a lăsat iar cu vorba nerostită, intrând fără să bată măcar la uşă. Chipul ei îmbujorat s-a iţit în prag, întrerupându-mă ca o lovitură de baltag.

— Vă caută profesorul Super, spune că e urgent.

Daniel şi-a pipăit automat buzunarele de la haină şi de la pantaloni. Apoi a scos un *shit* aspru. Rahat, adică. O reacţie spontană atunci când şi-a dat seama că-şi uitase mobilul cine ştie pe unde în acea dimineaţă frenetică, după o noapte în care aproape că nu dormise.

Imediat Fanny a deschis uşa larg ca să-l lase să treacă pe bătrânul profesor. În ochii lui Joe Super nu se citeau în ziua aceea nici bonomia, nici simţul umorului cu care participa mereu la cursurile mele. Privirile lui nu păstrau nici măcar o rămăşiţă din simpatia cu care Joe Super se apropiase de masa noastră în noaptea de la Los Olivos. În acea dimineaţă ochii lui exprimau doar nelinişte.

— Poliţia a ajuns la Los Pinitos, vrea să-i alunge pe protestatari. Judecătorul a dispus evacuarea înainte să se descopere mormintele alea, aşa că băieţii refuză să se clintească de acolo, iar situaţia e tot mai încordată. Dacă vă duceţi să le spuneţi ceva, ar fi bine s-o faceţi cât mai repede.

Ne-am ridicat imediat şi ne-am uitat nesiguri la Luis Zarate. Amândoi îi aşteptam reacţia în tăcere. Să accepte să vină cu noi ar fi fost un act de încredere oarbă, încă n-avuseserăm ocazia să-l punem la curent cu concluziile noastre. Poate că de aceea a şi reacţionat cu întârziere. Până când, în sfârşit, ca o confirmare mută, s-a ridicat la rândul său.

În timp ce Daniel conducea făcându-ne să ne aplecăm la curbe şi trecând de câteva ori pe roşu, le-am povestit cam pe repede înainte amănunte legate de descoperirile noastre. Luis şi Joe ştiau din noaptea anterioară că avem dovezi definitive, dar nu cunoşteau detaliile. În lucrul nostru care

se prelungise până în zori conferiserăm structură şi coerenţă cercetării, aveam în sfârşit o relatare consistentă a faptelor şi informaţii puse în ordine.

Am ajuns la Los Pinitos după unsprezece şi jumătate dimineaţa, aproape odată cu alte două maşini de poliţie, gata să se alăture celor care erau deja acolo, cu sirenele şi luminile în funcţiune. Lângă ele opriseră şi două excavatoare impunătoare, iar în jur, o grămadă de vehicule particulare. Afişul imens, care promitea *exciting shopping* şi distracţii fără sfârşit, stătea drept, plin de chipuri publicitare, zâmbete goale şi fraze a căror consistenţă începea să se dilueze.

A trebuit să parcurgem o distanţă considerabilă până în locul unde tinerii îşi instalaseră tabăra: peste o duzină de corturi multicolore, nenumărate pancarte şi cincizeci sau şaizeci de studenţi, dar şi persoane care se alăturaseră spontan protestului şi câţiva profesori. Toţi purtau peste haine tricourile portocalii ale revendicării, care îşi făcuseră apariţia în campus încă din după-amiaza manifestaţiei.

În jurul lor, puhoi de lume. Membri mai paşnici ai platformei, simpatizanţi şi curioşi de toate felurile şi culorile. Mulţi făceau fotografii, risipiţi printre cameramanii de la televiziune. Pe o masă de camping, de după două termosuri enorme, bunicuţele războinice împărţeau pahare din plastic pline cu cafea. Alţii sporovăiau ori, pur şi simplu, priveau scena stând în expectativă, fără să ştie ce-avea să se întâmple.

Poliţia înconjurase cu cordoane acel perimetru despre care noi ştiam deja că găzduise minusculul cimitir al misiunii. O mică zonă dreptunghiulară, aşezată între pini. Patru sau cinci metri lungime, nu mai mult de doi lăţime. Instinctiv, Daniel şi cu mine ne-am îndreptat mai întâi într-acolo.

— Ei, nu se poate trece! a strigat un poliţist de la distanţă. Daniel tocmai se aplecase ca să se strecoare pe sub

cordonul care limita accesul. De altfel, pe acesta scria limpede, negru pe galben, *DO NOT CROSS.*

De parcă era surd şi nici nu ştia să citească, Daniel mi-a întins o mână. Haide, mi-a ordonat.

— Deci pe-aici umblai, padre Altimiră, a şoptit apoi, când ne-am oprit în faţa primului mormânt. Era acoperit cu o piatră tombală cenuşie şi murdară care abia măsura treizeci pe treizeci centimetri, grosolană, cu neregularităţi.

Din spate îl auzeam pe Joe Super încercând să negocieze cu agentul care voia să ne scoată de acolo.

Ne-am lăsat amândoi pe vine. Pe lespede erau gravate stângaci, probabil cu un poanson rudimentar, iniţialele E.F. Deasupra lor, o cruce umilă. Şi dedesubt, anul. 1827. Paranteza dintre incendiul de la misiunea San Francisco Solano din Sonoma şi întoarcerea în Spania a monahului rebel, printre virtuţile căruia nu figura, mai mult ca sigur, şi supunerea.

— Ce păcat că Fontana n-a dat niciodată de ele, am murmurat.

— Ar fi fost şi greu, trecerea timpului le ascunsese bine, priveşte, mi-a arătat Daniel, luând un pumn din pământul îndepărtat ca să se poată scoate mormintele la lumină.

— Dar poate că aici a găsit Fontana asta, am continuat, scoţând din buzunarul pardesiului crucea din beţe. Crucea aceea necizelată, prost legată cu o sfoară veche, găsită printre hârtiile răvăşite dintr-o cutie a Dariei Stern.

Daniel mi-a luat-o din mână.

— A fost o bună însoţitoare, a recunoscut, uitându-se la ea. Apoi m-a privit în ochi şi m-a mângâiat pe obraz cu degetele. Ca şi tine.

— Vă rog să ieşiţi de aici imediat! a strigat poliţistul.

N-am avut altceva de făcut decât să-i dăm ascultare.

Lui Joe Super şi lui Luis Zarate li se alăturaseră câţiva membri ai platformei. Toţi aflaseră de descoperirea noastră,

deoarece, în noaptea anterioară, după ce îi telefonase Daniel, Joe le împărtăşise vestea tuturor.

— E momentul să faceți un anunț public, ne-a cerut Joe Super.

Daniel m-a privit, ridicând dintr-o sprânceană. Am înțeles ce voia şi i-am răspuns pe loc.

— Nu.

— Da.

— Da.

Acel „nu” tăios era al meu. Primul „da” ieşise din gura lui Daniel; al doilea se desprinsese de pe buzele lui Luis. Serioşi amândoi, convinşi. Am înghițit în sec.

— Cu condiția să vorbesc în spaniolă, am acceptat după câteva clipe de zăpăceală. Dacă aş face-o în engleză, nu cred că aş putea reda în cuvinte esența acestei istorii. Am nevoie de un traducător.

S-au uitat unul la celălalt.

— Haide, domnule director, l-a îndemnat atunci Daniel. Dacă de acum înainte vei fi purtătorul de cuvânt al lui Fontana, ăsta-i un bun moment să începi.

Vestea că se vor face declarații s-a răspândit rapid, toți au început să se strângă în jurul nostru. Tânărul cu părul împletit în codițe rastafari şi-a scos dintr-un cort toba de care era nedespărțit şi s-a apucat să bată ritmic în ea, invitându-i pe cei prezenți să păstreze tăcerea.

Când liniştea s-a instaurat, am început. Cu vocea minții şi cu vocea inimii. Vorbeam în numele meu, al celor care mă însoțiseră în toată această aventură şi, mai ales, al celor pe care îi lăsasem în urmă.

— Vreme de peste cinci decenii câțiva franciscani spanioli, călugări austeri, mânați de o credință de fier şi de o loialitate oarbă față de regele lor, au străbătut meleagurile încă sălbatice ale Californiei, ridicând misiuni în numele patriei şi al Dumnezeului lor. Au început în 1769, cu San

Diego de Alcalá, şi, mergând pe jos sau călărind pe catârce, şi-au croit drum prin ţinuturi niciodată explorate şi au înălţat, una după alta, cele douăzeci şi una de misiuni care, într-un final, au ajuns să constituie ceea ce astăzi poartă numele de Camino Real. Doreau să-i creştineze şi să-i civilizeze pe aborigeni şi, chiar dacă astăzi asemenea intenţii ne par discutabile, dat fiind preţul dureros de mare pe care indigenii l-au plătit în boli, sclavie şi pierderea identităţii, nu putem neglija nici latura vrednică de laudă a muncii depuse de cei care au trecut cândva oceanul pentru a duce la bun sfârşit ceea ce consideraseră a fi datoria lor morală. Şi-au adus în această parte a lumii limba şi obiceiurile, fructele şi animalele, maniera lor de lucru. Iar aici a dăinuit urma lor de neşters, în sutele de nume care brăzdează astăzi harta şi în miile de mici detalii care ne sar zilnic în ochi, de la culoarea pereţilor la ţigla de pe acoperişuri, de la podgorii la gratiile din fier forjat de la ferestre.

Am făcut o pauză şi l-am lăsat pe Luis, care stătea la dreapta mea, să traducă. Lângă Joe, Daniel se dăduse la o parte, lăsându-ne în faţă pe noi doi. În jurul nostru, peste o sută de perechi de ochi şi urechi mă priveau şi mă ascultau cu interes. Nu mă intimidau, eram mai mult decât obişnuită să vorbesc în public, să transmit cunoştinţe, să instruiesc. Dar era important să le expun întreaga poveste cu tact. Pentru ca toţi să priceapă ce se petrecuse în acel loc.

— Peste un secol şi jumătate mai târziu, valurile vieţii au adus pe aceste meleaguri şi un spaniol, pe profesorul Andres Fontana. Aici, la extremitatea unui pământ străin, el a descoperit imediat şi cu mare emoţie multe ecouri din propria-i ţară. Pe atunci Fontana era deja autoexilat de multă vreme, aşa că a decis să cerceteze tot ce făcuseră compatrioţii lui în aceste locuri. Şi, după ani şi ani de muncă, profesorul a intuit, în lumina vechilor documente, că miticul lanţ de misiuni pe care le fondaseră franciscanii

spanioli nu se încheiase cu ridicarea, în 1823, a misiunii San Francisco Solano în Sonoma, cum se crezuse mereu. Într-un fel sau altul a bănuit că franciscanii merseseră şi mai departe, aşa că şi-a dedicat restul vieţii chiar acestui fapt: a căutat dovezi care să-i adeverească presimţirea. Din nefericire, profesorul a murit înainte de a-şi încheia cercetarea. Dar, mulţumită perseverenţei lui, noi am ajuns la concluzia că misiunea pe care a căutat-o ca pe o fantasmă a existat cu adevărat. Mormintele descoperite ieri confirmă această interpretare şi oferă dovezile necesare în sprijinul a ceea ce s-a petrecut aici.

Luis a tradus şi aceste vorbe, după care i-am amintit pe Altimiră şi faptele lui anterioare menţionând şi lipsa de respect a acestuia pentru ierarhie, confirmată şi când a întemeiat misiunea din Sonoma, dar şi în incendiul cumplit care a distrus-o.

— Sfidându-şi încă o dată superiorii, împins poate de un amestec de frustrare şi revoltă ori de forţa nestrămutată a credinţei lui, padre Altimiră, unul dintre ultimii monahi veniţi în California din bătrâna Spanie, a ajuns pe jos în acest ţinut pe atunci neospitalier şi, cu toate că nu avea mijloace, ajutoare ori aprobări, a fondat o misiune foarte modestă. Îl însoţeau doar câţiva amerindieni creştinaţi, neofiţii care supravieţuiseră alături de el incendiului din Sonoma şi care odihnesc acum sub aceste pietre tombale după ce şi-au pierdut vieţile ţinând piept unui atac ulterior al indienilor. După cum puteţi vedea, din construcţia fragilă şi insignifiantă ridicată de Altimiră n-a mai rămas nimic, cu excepţia acestor rămăşiţe din ceea ce a fost cândva cimitirul. Existenţa ei a fost trecătoare, a dăinuit cel mult câteva luni. Şi, cu toate că n-avem habar de ele, contagiaţi fiind de utopia lui Andres Fontana, am vrea să credem că, într-o evocare a propriei sale paragini, padre Altimiră a sfinţit-o cu numele Sfintei Fecioare a Uitării.

Bătrânul meu compatriot ar fi fost mândru de voi toți. De îndârjirea cu care luptați pentru a proteja acest loc, de strădania voastră de a menține integritatea acestui loc care e al tuturor şi care a însemnat atât de mult pentru el. Ați luptat separat, dar ați urmărit acelaşi țel. Şi, după ce am conviețuit în aceste luni cu amintirea lui, cred că am dreptul legitim de a vă transmite recunoştința lui.

Luis a tradus pe fragmente până ce, la sfârşit, s-au auzit aplauze, strigăte de bucurie, iar băiatul cu codițe rastafari a bătut din nou în tobă.

Apoi a luat cuvântul Joe Super şi a prezentat câteva date tehnice despre demersul juridic extrem de complex, care urma să fie făcut după ce se va fi inițiat recursul. Biserica catolică nu putea invoca dreptul de proprietate asupra acestor pământuri: franciscanii nu deținuseră niciodată terenurile ocupate de misiunile lor, ci avuseseră doar drept de uzufruct. Dar simpla constatare că acolo fuseseră misiunile avea să supună acel loc unui tratament legal special, care presupunea studierea istoriei acestora până înapoi în noaptea timpurilor. De toate acestea trebuiau, totuşi, să se ocupe experții, reconstituind cu rigoare şi precizie cele petrecute acolo şi stabilind implicațiile în funcție de acestea. Existau, cu toate acestea, şi serioase motive de optimism. Ce fusese mai rău, mai greu, mai complicat trecuse.

Dar, în timp ce peste Joe se revărsau mii de întrebări, din spate am auzit glasul lui Daniel.

— Unu fără un sfert. Trebuie să plecăm.

Capitolul 44

— Doar o clipă.

Am măturat locul cu privirea, căutându-l pe Luis Zarate. Între timp Joe continua să răspundă la întrebări, studenții

îşi strângeau mâinile, se îmbrăţişau, râdeau cât îi ţineau gura şi se apucau să-şi adune corturile. Curioşii au început să se retragă, îndreptându-se spre maşinile lor, bunicuţele ţineau neapărat să împartă şi mai multă cafea, pe care acum nimeni nu mai voia s-o bea, iar poliţia, deşi continua să supravegheze totul, nu mai emana tensiune. În mijlocul agitaţiei, strigătelor şi comentariilor care se încrucişa în aer am văzut că un grup de membri ai platformei îl înconjuraseră pe Luis la câţiva metri mai încolo.

— Îmi permiteţi să vi-l fur?

Fără să le aştept răspunsul, l-am luat de braţ şi l-am tras după mine.

— Să ştii că am fost convinsă întotdeauna că, mai devreme sau mai târziu, ai să cedezi.

— Îţi închipui că o să mă sperii de Carter sau că mă convingi tu? a întrebat Luis, zâmbind uşor ironic.

Nu i-am răspuns, amândoi ştiam că motivul decisiv pentru care făcuse acel pas nu fusesem nici Daniel, nici eu, ci el însuşi.

— Promite-mi că o vei face din suflet şi cu abnegaţie. Poţi să ţii ce curs vrei. Introducere în istoria misiunilor franciscane. Amintirea lui Fontana. Sau... Cum să seduci un director.

Am râs fără prea mare entuziasm.

— Anunţă-mă dacă treci prin Madrid. Mai avem câteva chestiuni de rezolvat şi tot mai putem fi prieteni.

— N-a mai rămas nimic de rezolvat, Blanca. Totul e cum trebuia să fie.

M-am oprit şi l-am privit în ochi.

— Fontana ar fi fost mândru să ştie că totul e pe mâini bune. Din buzunarul pardesiului am scos vechea cruce.

— Îţi dau martora lui. N-am certitudini, dar, printr-un efort de imaginaţie poate hazardat, acum cred că Andres Fontana a găsit-o îngropată pe-aici pe undeva. Daniel şi cu

mine am ținut-o alături în aceste ultime zile; într-un fel, a fost ca şi cum Fontana ar fi stat lângă noi.

Luis a luat-o şi, aşa cum făcuserăm mai înainte şi Daniel, şi eu, şi-a trecut degetele peste asperitățile ei. A atins sfoara deşirată, contururile ei grosolane, a pipăit-o, apoi a mângâiat-o.

— Păstreaz-o tu, a zis şi mi-a înapoiat-o. Mai ai mult de mers.

— Drumul meu, oricare ar fi el până la urmă, nu mai trece pe-aici. Şi nici al lui, mi se pare, am adăugat, arătând cu privirea spre spatele lui Daniel. Acum tu răspunzi de toate, am insistat.

I-am dat-o din nou şi mi-am apăsat mâinile peste ale lui până ce din împletitura celor douăzeci de degete ale noastre nu s-a mai văzut decât un capăt de lemn.

— Ai grijă de ea şi de tine, i-am zis, fără să-i dau drumul.

— Am să încerc.

N-au fost nici îmbrățişări emoționante, nici fraze ample de rămas-bun, ne-am mai strâns o dată mâinile şi cu asta ne-am spus adio. Cumva, am intuit că Luis n-avea să mă caute nici chiar dacă ar fi trecut de sute de ori prin oraşul meu şi că n-aveam să ne revedem niciodată.

L-am lăsat pe Luis printre pini, am pornit cu paşi grăbiți în căutarea lui Daniel.

Şi am preferat să nu privesc înapoi.

În zece minute eram din nou la uşa departamentului, mai aveam de rezolvat trei chestiuni.

— Vin să te iau de la apartament la două fix, m-a avertizat Daniel, privindu-şi ceasul. Şi eu trebuie să trec pe acasă.

Mai întâi m-am oprit la mine în birou, unde mă aşteptau două obligații. Am deschis uşa şi m-am uitat la hârtiile aşezate deja în cutiile lor şi la maldărele de documente puse în ordine la perete. Încă nu ştiam unde aveau să ajungă toate, nici pe la cine urmau să treacă înainte de ultima lor

destinație, dar n-aveam nicio îndoială că aveau să fie pe mâini bune.

N-aveam vreme pentru speculații, așa că mi-am băgat rapid în poșetă câteva dischete pline cu date utile pentru memoriul cu privire la activitatea desfășurată pe care intenționam să-l redactez. Abia atunci m-am ocupat de a doua obligație, cea mai importantă.

Am luat dintr-un raft cartea de telefon groasă și depășită și, dintre paginile ei, am recuperat foaia de hârtie împăturită.

Oriunde-ar locui uitarea, în vastele grădini fără aurora...

Am citit încă o dată poemul lui Cernuda. Și încă o dată. Apoi, din sertarul de jos al biroului, am scos o cutie cu chibrituri. Anonimă, rămasă de la cineva care trecuse într-o zi, ca și mine, prin acea redută neînsemnată din fundul culoarului; uitată între o ascuțitoare pe jumătate ruginită, factura unui chiropractician și un pumn de agrafe.

Focul a înghițit literele în doar câteva clipe.

Unde să fiu doar amintirea unei pietre îngropate printre urzici...

Scrumul negru a sfârșit în coșul de gunoi și, odată cu el, și sentimentele nemărginite ale unui bărbat. Dintr-un motiv neclar, mi-am zis că lui Fontana i-ar fi plăcut să știe că pe lume era cineva care veghea să nu i se încalce intimitatea.

Ca niciodată, am găsit-o pe Fanny în biroul ei, devorând o gogoașă de ciocolată. Repezindu-se să-mi spună ceva de cum m-a zărit, s-a înecat.

— Am ceva pentru dumneavoastră, doamnă profesor, un cadou de rămas-bun, a izbutit să mă anunțe printre tusete.

A ridicat o cutie de pe podea. O cutie veche, căptușită stângaci cu o pânză cu dungi verzi. O îmbrăcase chiar ea, după cum mi-a mărturisit. Cu mulți ani în urmă.

— Ştiţi că ne mutăm, nu-i aşa? Mama mi-a spus să mă pun pe strâns, iar eu am început cu dulapurile.

— Am auzit ceva, Fanny, da.

— Ei bine, aseară tocmai scoteam nişte vechituri din pod, şi uitaţi-vă ce am găsit...

A ridicat capacul cutiei cu rămăşiţe din copilăria şi tinereţea ei şi, dintre felicitări primite cu ocazia zilei de naştere şi casete cu Bee Gees, a scos câteva fotografii. Instantanee mici, pătrate şi decolorate, făcute cu un aparat de proastă calitate, cum nu se mai folosea de decenii.

— Vă aduceţi aminte că v-am povestit într-o zi cum m-a dus unchiul Andres la parcul de distracţii din Santa Cruz? Aveam nouă ani, dar încă îmi amintesc totul foarte bine. Vreau să zic că ţineam minte că atunci ne făcuserăm nişte fotografii, dar nu şi locul unde eram, fiindcă, dacă mi-aş fi amintit...

Fanny îmi pusese sub ochi fotografiile, dar eu n-o mai ascultam încă de la jumătatea primei fraze. Fanny copil, vârâtă într-o rochie galbenă cu o ancoră marinărească pe piept. Fanny cu acelaşi păr lins, retezat la nivelul maxilarului, zâmbind fermecată, cu o vată de zahăr în mâna dreaptă. La stânga ei, un bărbat. Un bărbat brunet care dacă avea vreo cincizeci şi ceva de ani, cu părul negru şi pielea măslinie. Lat în spate şi cu sprâncene groase. Purta o cămaşă de culoarea năutului, deschisă la piept, şi avea braţele păroase şi barba scurtă, care începea să încărunţească ici-colo. Bărbatul ţinea o mână pe umărul fetiţei, iar în cealaltă avea o ţigară. Zâmbea, dar nu excesiv, ca obligat de împrejurare. Erau patru fotografii diferite, cu foarte puţine variaţii. A cincea fotografie era însă radical diferită. Acolo nu mai pozau două persoane, ci trei.

Pe spate, cu caligrafia naivă a fetiţei de atunci, Fanny scrisese câteva cuvinte.

Santa Cruz Beach Boardwalk, summer 1966. Pe față, lângă cei doi de mai înainte stătea Daria Stern, cu acelaşi aer nordic şi buzele puternic rujate pe care le avea şi în prezent. Să tot fi avut patruzeci de ani şi era cam țipătoare, căci purta pantaloni trei sferturi şi sandale cu toc. Arborase o postură artificială ca să-şi pună în valoare silueta în fața camerei şi zâmbea posesiv şi pompos. Fiica mea şi bărbatul meu, părea să strige Daria întregii lumi. Poate că-şi făcea iluzii. Sau poate nu.

În imaginea respectivă Fontana nu zâmbea, nu părea în largul lui, poate că nu-i făcea nicio plăcere să se lase fotografiat de străinul pe care ea îl rugase să le facă o poză. Dar acceptase şi dăinuia în mărturia vizuală pe care eu o contemplam acum, în vreme ce Fanny continua să turuie despre roata mare şi montagne russe. Am observat avidă toate detaliile: chipuri, haine, gesturi. Dar, dincolo de toate, cel mai mult mi-a atras atenția mâna lui. Pe talia ei. Aşezată cu încredere, deloc rigidă, încă mai ținea țigara între degete, ca şi cum acel fragment din trupul Dariei era pentru el un teritoriu deosebit de familiar.

— Pe care o doriți, doamnă doctor Perea?

— Pe niciuna, Fanny, am răspuns, luându-mi în sfârşit ochii de pe fotografii.

— Dar eu voiam să vă dăruiesc una, a protestat.

— Mi-ai face un dar dacă mi-ai scrie din când în când şi mi-ai povesti cum îți mai merge.

Am îmbrățişat-o înainte ca mintea ei care mergea întotdeauna în ritm de melc să aibă vreme să reacționeze.

— Şi ai grijă de mama ta, am mai adăugat în ultima clipă. Fără să ştiu nici eu, în realitate, de ce.

Ultima oprire a fost la Rebecca.

— Ai din nou o prietenă spaniolă, ştii?

M-a însoțit până la ascensor, promițându-mi că se va ocupa ea de tot ceea ce graba nu-mi mai îngăduia să fac: să

înapoieze câteva cărți la bibliotecă, să-şi ia rămas-bun în numele meu de la câțiva colegi, să-mi golească frigiderul...

Când uşile ascensorului au fost gata să se închidă, Rebecca a apăsat pe neaşteptate pe butonul de afară. Uşile s-au deschis la loc, mi-a făcut un semn, iar eu am ieşit.

— Ți-ai regăsit calea, Blanca, a zis, prinzându-mă de încheieturi. Ce-a fost mai rău a trecut. Acum trebuie să cântăreşti ce ți-a pus viața înainte şi să-ți asculți inima.

Rebecca m-a îmbrățişat din nou şi m-a lăsat să plec.

Am mers grăbită prin campus, era deja două fără douăzeci. Pe măsură ce iuțeam pasul, în capul meu, ca într-un mare *puchero,* fierbeau emoții şi gânduri. Satisfacția de a-mi fi atins țelul. Prietenii nebănuiți cărora tocmai le spusesem adio. Nesiguranța viitorului care mi se deschidea în față.

Căutând să mă liniştesc, m-am străduit să mă agăț de cea mai paşnică dintre senzații. Aşa mi-am reamintit de Rebecca, de cât de bună era în sensul cel mai elementar al cuvântului. În sensul machadian[83] al cuvântului, ar fi spus oricare dintre colegii mei hispanişti la cursurile lor de literatură. Generoasă, onestă, plină de compasiune. Mereu dispusă să întindă o mână sau să primească o confidență, să se gândească la ceilalți şi să nu spună niciodată nu.

În contrapartidă, memoria mea păstra iremediabil imaginea proaspătă a Dariei din fotografia pe care Fanny tocmai mi-o arătase. Postura ei forțată, ca să pară atrăgătoare în fața aparatului, exhibiționismul ei semeț şi totodată nesigur de puterea şi proprietatea sa.

Lumina şi umbra naturii umane în două femei, diferite din cap până-n picioare. Capul şi Pajura. Cea care îşi asumă

---

[83] În poemele sale, celebrul poet spaniol Antonio Machado (18751939), de la al cărui nume derivă adjectivul *machadiano,* apreciază doar bunătatea copilului, trăită, şi nu premeditată, apropiată de cea ideală.

situația şi merge mereu înainte şi cea care rumegă ranchiuna ca pe un chewing-gum amar, ce-şi păstrează gustul în ciuda anilor. Traversând campusul aproape pustiu în ajun de Crăciun, am conştientizat pe loc că, în ultima jumătate de ceas pe care o petrecusem la Guevara Hall, amândouă mă emoționaseră, fiecare în felul ei. Lăsând la o parte deosebirile, fiecare din ele luptase la vremea ei pentru un scop similar. Acelaşi într-un anumit sens, pentru care luptasem şi eu vreme de douăzeci şi cinci de ani: să-mi privesc copiii crescând, să am lângă mine un camarad, să construiesc un cămin în care dimineața să intre lumina soarelui. Aceleaşi instincte primare care le animaseră pe femei de când e lumea.

Dar toate trei alunecaserăm şi căzuserăm în noroi când ne aşteptam mai puțin. Toate trei fuseserăm părăsite într-o zi nefericită. În fața abandonului şi a incertitudinii, în fața lipsei de iubire şi a cruzimii ireversibile a realității, fiecare dintre noi trei se apărase după puteri şi luptase cu armele avute la dispoziție. Cu abilitate sau fără, cu ceea ce intelectul, viscerele ori instinctul desupraviețuire ne pusese fiecăreia la îndemână. Distribuția talentelor fusese întotdeauna arbitrară, nimeni n-avusese de ales.

Rebecca avusese tăria morală de a merge mai departe, iar eu, după cum tocmai îmi dovedise ea, îmi croiam drum fără să ştiu prea bine unde aveau să mă poarte paşii până la urmă. În schimb, Daria nu izbutise niciodată. Ca un biet animal rănit, Daria se refugiase în propria-i vizuină fără să-şi fi vindecat niciodată rănile, confundând simplitatea naturii umane cu o trădare mârşavă ori o acțiune machiavelică îndreptată împotriva sa. Nu acceptase că iubirea e nestatornică, stranie şi arbitrară, lipsită de înțelegere şi de rațiune. O mânase, poate, teama de lipsurile materiale, de simpla singurătate ori de incapacitatea de a creşte de una singură un copil ce depindea de ea; construia

fantasme răuvoitoare acolo unde ele nu erau pentru a avea pe cine să-şi verse furia, făcându-şi rău sie înseşi şi rănindu-i pe cei care, în chip conştient, n-avuseseră nici în clin, nici în mânecă cu nefericirea ei.

Claxonul unui Volvo a sunat de două ori lângă mine, curmându-mi visarea.

— Eşti sigură că ai de luat un avion din San Francisco la şase?

Capitolul 45

Am plecat din Santa Cecilia sub un cer plin de nori şi am luat-o pe şoseaua către golf. Câțiva kilometri am mers în tăcere, căci fiecare era absorbit de propriile-i gânduri. Daniel la volan, privind înainte din spatele unor ochelari negri. Eu, cu privirea pierdută pe geamul din dreapta, încercând să-mi fac ordine în mintea încâlcită. Nici măcar nu deschiseserăm radioul, ne însoțea numai huruitul monoton al motorului. În cele din urmă, Daniel a pus capăt tăcerii.

— Spune-mi ce planuri ai, cum o să-ți petreci ultimul Crăciun al mileniului.

— Am să-mi fac ordine în casă, am să dau drumul la căldură, am să fac multe cumpărături, am să instalez pomul şi ieslea[84]...

Vorbeam fără să mă uit la el, măturând cu privirea hoinară tot ce zăream pe geam. Înşiram treburile pe care urma să le fac cu aceeaşi lipsă de interes ca a unuia care strigă catalogul în clasă sau recapitulează monoton o listă de obiecte necesare.

---

[84] În Ajunul Crăciunului catolicii spanioli montează o iesle cu personaje, menită să refacă scena naşterii Mântuitorului. Bradul împodobit e de tradiție mult mai recentă.

— Totul va fi altfel anul ăsta, am continuat. Nu ştiu sigur decât că vom petrece Crăciunul acasă la sora mea Africa, care e un adevărat dezastru ca gazdă, aşa că nu se va jena să ne ofere o lasagna semipreparată şi nişte chec. Obişnuiam să petrecem Revelionul împreună cu familia soţului meu sau voiajând cu prietenii, ceva ce n-are să se mai repete. Anul acesta, fiii mei vor face Revelionul cu tatăl lor, îmi închipui, aşa că eu voi încheia anul cel mai probabil de una singură, o să mă bag în pat ca să mă uit la un film de la zece şi până în secolul care va să vie. Un plan nemaipomenit, după cum vezi.

Peisajul îşi continua goana neîntreruptă prin faţa ochilor noştri, Santa Cecilia era deja o amintire. Cu robinetul planurilor încă lăsat deschis, am continuat să-i dezvălui lui Daniel intenţiile mele, enumerând tot ceea ce, la aproape şase luni după Potop, eram în sfârşit în stare să fac.

— Şi trebuie să-l văd şi pe Alberto, poate că asta-i cel mai important. Mi-am pus în ordine ideile despre tot ce s-a întâmplat între noi, acum văd evenimentele într-un mod total diferit. Am început să înţeleg şi a sosit momentul să ne-apucăm să stăm de vorbă.

— Ceea ce nu-i rău deloc.

— Mi-ai mai spus asta o dată şi tot aici, în maşină. Când ne întorseserăm de la Sonoma, în faţa apartamentului meu, îţi mai aduci aminte?

Daniel a dat molcom din cap de sus în jos şi de jos în sus, cu ochii la drum.

— Perfect. Ţi-am zis că trebuie să pui întotdeauna punct lucrurilor, oricât de dureros ar fi, pentru ca totul să se vindece fără să lase cicatrice. Dacă aş fi fost în stare s-o fac la vreme, m-aş fi scutit de ani întregi de zbucium.

— Anii tăi negri...

— Anii mei negri, anii ăia teribili în care n-am putut să-mi asum realitatea cu înţelepciune.

Ştiam ce fusese în acei ani, nu l-am mai întrebat.

— Dar totul trece, Blanca, totul trece, crede-mă. Cu costuri enorme, şi nimic nu mai e ca înainte, dar la sfârşit, şi ştiu ce-ţi spun, vine şi clipa când te redresezi. Te bucuri iarăşi de viaţă, avansezi, progresezi. Aşa am făcut şi eu de-a lungul anilor: am ţinut mii de cursuri, mi-am scris cărţile, mi-am făcut noi prieteni, am trăit noi iubiri, am revenit în Spania de câteva ori. Până ce, fără măcar să ştiu prea bine cum, cu câteva luni în urmă, am hotărât în chip total necugetat să mă bag într-o uriaşă încurcătură, dar, în urma ei, am întâlnit o spanioloaică slabă şi chinuită care îşi căuta un loc nou pe lume. Iar acum o duc să ia avionul care o va scoate din viaţa mea pentru ca ea să-şi poată face ordine în viaţa ei, şi nici măcar nu ştiu ce-am să mă fac atunci când ea nu va mai fi aici.

Prea multe turbulenţe, prea multe emoţii amestecate, prea multe sentimente îmi blocau capacitatea de reacţie. Incapabilă să scot o vorbă, am înghiţit în sec şi m-am uitat iar afară pe geam.

El, în schimb părea că înlăturase orice stavilă din calea cuvintelor. Relaxându-se în sfârşit după tensiunea din ultimele zile, se dezlănţuise, nu mai tăcea.

— Îmi aduc aminte cum te-am cunoscut de parcă a fost azi-dimineaţă. La Meli's Market, la raionul de pâine. Mă aşteptam să te văd abia a doua zi, în campus. Tocmai sosisem de la un congres din Toronto, îmi lăsasem valiza acasă la Rebecca şi ieşiserăm să cumpărăm ceva pentru cina pe care urma s-o luăm acasă la un prieten comun. Şi atunci ea, cu un singur gest, mi-a arătat spatele unei femei în cămaşă albastră, care se străduia din greu să aleagă o pâine, ca şi cum de acel banal lucru depindea soarta omenirii.

Ea ţi-a atins umărul, tu te-ai întors şi, în sfârşit, eu ţi-am zărit chipul. Părul îţi atârna liber şi pielea ta încă mai păstra

soarele verii, i-ai zâmbit uşurată Rebeccăi, de parcă prezența ei ți-ar fi putut veni în ajutor în deriva ta. Rebecca ne-a făcut cunoştință, eu ți-am spus o prostie şi ți-am luat o mână în mâna mea, îți mai aminteşti? Una din mâinile tale, care acum îmi sunt atât de familiare, dar care atunci îmi atrăseseră atenția, deoarece erau foarte uşoare. O mână imponderabilă, ca o pană închisă la culoare. Chiar din acel prim moment mi-ai părut adorabilă, dar ce tristețe, ce tristețe aveai în ochi! Păreai un înger cu aripi frânte, rătăcit într-un supermarket. Şi chiar din clipa aceea am ştiut şi că nu mai puteam să plec din Santa Cecilia. M-am forțat s-o fac şi, de fapt, chiar am încercat de câteva ori. Dar, ori de câte ori am fugit, n-am putut rezista mai mult de trei, patru zile, aşa că m-am întors decis să rămân. Voiam să-ți dau ajutor cu legatul bătrânului Fontana, să aflu dacă găseai vreo pistă către misiunea aceea obscură şi, mai ales, mai presus de orice, să-ți stau alături şi să te însoțesc pe acest drum fără să am habar unde aveam să ajungem, împreună sau fiecare singur.

Am continuat să-l ascult fără să-l privesc, fără să-i întrerup torentul de sinceritate.

— Lunile astea au fost fascinante pentru mine, Blanca, extraordinar de bogate în varii sensuri. M-am împăcat cu trecutul, te-am cunoscut pe tine şi m-am regăsit. Şi am făcut unele lucruri despre care nu credeam niciodată că la voi face. Mi-am povestit viața, bunăoară. În singurătatea multor nopți, am răscolit până în străfundurile memoriei, am reflectat şi mi-am pus în ordine o grămadă de amintiri de-ale mele, dar şi câteva de-ale lui Andres Fontana, frânturi din timpul petrecut alături de el şi amănunte disparate din propria-i viață, pe care el mi le istorisise în decursul anilor. Poți să iei plicul ăla de pe bancheta din spate, te rog?

Un plic obişnuit, din hârtie maronie, aşa cum foloseam zilnic în universitate pentru a duce documente dintr-un loc într-altul.

— E pentru tine, conține tot ce încă nu ştii despre profesorul meu şi despre mine, ca să ne înțelegi mai bine pe amândoi. Ca să ştii ce ne-a determinat pe amândoi să facem pasul pe care îl faci şi tu acum, adică să plecăm peste mări şi țări, să ne aruncăm în necunoscut fără plasă, fără precauții şi fără dovezi. Să ne transformăm unul în celălalt, în cel care nu ne aparține şi, de aceea, este poate nițel mai liber.

Am pus plicul nedeschis în poşetă de parcă îmi ardea mâinile.

— Ştii ce? a continuat Daniel. În fond, Fontana, tu şi cu mine avem în comun ceva mai mult decât pare la prima vedere.

Şi tu ai făcut, ca şi noi, acest pas. Şi, chiar dacă acum te întorci în universul tău dintotdeauna, nimic nu va mai fi la fel pentru tine.

— Nu mă îndoiesc, am recunoscut cu sinceritate. Nu cred că voi putea uita vreodată aceste luni.

— De ce nu scrii şi tu despre toate astea? Despre tot ce s-a întâmplat în această perioadă înăuntrul tău şi în jurul tău. Despre celelalte vieți pe care le-ai cunoscut, despre tot ce-ai simțit...

— Niciodată n-am scris decât lucrări academice şi scrisori către fiii mei, când îi triimiteam vara în tabere din Anglia.

— Nici eu, iar acum mi-am dat seama că e mai puțin complicat şi infinit mai benefic decât îmi închipuiam. E ca şi cum am pune un pic de suflet în scriitura academică, aia cu care suntem obişnuiți. Te face să reflectezi la multe lucruri, să-ți sondezi emoțiile şi să abordezi realitatea din unghiuri noi. Un soi de catharsis care scoate din tine...

Nu i-am mai îngăduit să facă şi altă încercare de a mă convinge.

— Pe aici se iese către aeroport, i-am atras atenţia. Dacă o mai ţii mult cu prostiile tale, ai să treci de ieşire.

Am ajuns la terminal, mi-am predat bagajul. Nu mai aveam vreme decât pentru un rămas-bun rapid, intens.

Daniel m-a tras la pieptul lui, învăluindu-mă total cu trupul lui mare.

— Ai mare grijă. Nici nu-ţi închipui cât de dor are să-mi fie de tine, doamnă doctor Perea.

— Şi eu am să-ţi simt lipsa, Daniel, am mărturisit cu un nod în gât cât pumnul. Dar nu cred că m-a auzit.

Daniel m-a mângâiat pe faţă şi mi-a pus pe frunte un sărut uşor, doar o atingere trecătoare, abia simţită.

M-am îndreptat fără să mă uit înapoi către controlul de securitate, cu paşaportul şi tichetul de îmbarcare în mână. N-am vrut să-l privesc pentru ultima oară. Dar ştiam că nu plecase, că era tot acolo, cu părul lui mai lung decât normal, cu barba blondă şi cu ceasul lui sport la încheietura mâinii. Daniel privea cum plecam să-mi pun viaţa în ordine în ţara care îl fascinase încă din vremea când încă îşi mai călea sufletul, ţara de care niciodată nu izbutise să se rupă.

Până ce, în penultima clipă, când în faţa mea nu mai erau decât trei sau patru pasageri, vocea sa profundă mi-a răsunat în spate.

— Nu vreau să începi noul an de una singură. Nici să termini secolul de una singură, nici să te simţi singură la masa de Revelion, nici să te uiţi la filme stând de una singură în pat, nici să-ţi mai târâi singură tristeţile prin viaţă.

M-am întors ca şi cum în terminalul plin de oameni grăbiţi n-am fi fost decât noi doi. Nici alţi călători, nici alte despărţiri. Nici difuzoarele din care se revărsau anunţuri, niciun avion care decola, în cazul meu, nicio parcare la care

să se întoarcă în cazul lui. De parcă universul înconjurător ar fi rămas fără baterii.

— Vino cu mine atunci, am spus luându-l strâns de după gât.

— Mai întâi fă-ți ordine în viață. Apoi dă-mi un telefon.

Şi, cu fermitatea cuceritorului care ştie unde trebuie să-şi înfigă drapelul, Daniel m-a strâns în braţe şi m-a sărutat îndelung, cu tandreţe şi căldură. Solid, sigur de el, cu degetele în părul meu, mirosul trupului său amestecându-se cu al meu, transmiţându-mi cu buzele gustul bărbatului care trăise mii de vieţi şi mii de bătălii, dar, totodată, şi intensitatea profundă a unui adevăr.

Cineva şi-a dres insistent glasul de două ori, aşa că ne-am despărţit. Grasul din faţa mea, în bermude şi şlapi, care pleca probabil spre o plajă sudică, tocmai începuse controlul. Urmam eu.

Mi-a şoptit ceva la ureche, m-a mângâiat pentru ultima oară.

— Voi fi lângă ţine de cum vei voi.

Oricât de mult doream să-i reţin mâna într-a mea, paşii l-au dus tot mai departe. Apoi silueta lui Daniel s-a pierdut în cazul şi frigul lăsat de absenţa lui mi s-a lipit de piele.

În faţa mea stătea chipul plictisit al agentului care îmi aştepta actele, bătând darabana cu degetele pe ghişeu.

N-am avut nicio întârziere, ne-am îmbarcat imediat. Odată instalată la locul meu, am început să privesc în gol pe fereastră. Nu m-am uitat nici la vehiculele ori la lucrătorii care fojgăiau în jurul avionului, n-am dat atenţie nici însoţitoarei de bord care ne învăţa cum să ne punem măştile cu oxigen, nu voiam să gândesc. Am încercat să mă concentrez la nişte fleacuri: cu ce ne va răsfăţa Africa la cina de Ajun, cum era vremea la Madrid. Mă străduiam să nu analizez turnura neaşteptată pe care o luase viaţa mea în clipa când un american călit de viaţă, cu sufletul pe

jumătate spaniol, cu sute de războaie în urmă şi câteva datorii încă neplătite, hotărâse, ascultând de primul impuls, să mă tragă lângă el.

Am decolat, adio California, adio acelui răstimp ciudat. Adio şi călătoriei care, schimbându-mi viziunea asupra vieții, dăduse lucrurilor dimensiuni pe care încă nu le puteam intui. Am închis ochii vreme de-o veşnicie. Când am privit iar afară, n-am mai zărit decât noaptea cea mai neagră.

Până când nu m-am mai putut abține şi am deschis plicul.

Draga mea Blanca,
Toată viața am urcat din mers în trenuri și, totuși, singurele două certitudini absolute mi s-au revelat în momente simple, aproape cotidiene, care m-au prins cu garda jos și pe neprevăzute. Prima am avut-o cu zeci de ani în urmă, într-o farmacie dintr-un oraș de pe țărmul Mediteranei, în timp ce căutam un remediu pentru o gripă supărătoare. A doua, acum trei luni, când preocuparea mea cea mai serioasă era să aleg un vin pentru cină.

Momente diferite, medii diferite, dar și siguranța împărtășită că în fața mea stătea desăvârșirea.
Ca să știi cum a fost cealaltă certitudine, îți trimit alăturat restul trecutului meu. Pe cea recentă o cunoști la persoana întâi.
Al tău, pentru totdeauna,

D.C.

Când prima lacrimă mi-a căzut pe marginea stângă a scrisorii şi a mânjit litera „A” din „Al tău”, n-am mai putut citi. După luni întregi în care mă stăpânisem, n-am mai putut rezista şi am izbucnit în plâns.

Am plâns pentru mine, pentru ei, pentru toți, pe când survolam de la o coastă la cealaltă țara aceea străină şi traversam Atlanticul într-o noapte tristă ce părea să nu mai aibă sfârşit. Pentru Andres Fontana şi pentru iubirea lui târzie şi dezechilibrată, care sosise într-un moment atât de nepotrivit. Pentru Aurora, pentru tot ceea ce nu apucase niciodată să trăiască, pentru acea eternă imagine a ei, râzând, îmbrăcată în alb şi desculță, la Cabo San Lucas. Pentru anii negri ai lui Daniel, pentru durerea lui imensă şi pentru lupta ca să se înalțe din tenebre înapoi în lume.

Pentru Alberto şi noul lui drum, pentru viitorul pe care n-aveam să-l mai împărtăşim niciodată. Pentru fiii mei, pentru copiii care fuseseră şi bărbații care începeau să fie. Pentru trecutul şi pentru prezentul nostru, al tuturor. Pentru ceea ce fuseserăm înainte, pentru ceea ce eram atunci. Pentru ceea ce ne rămânea de trăit.

Ploua cu găleata când am făcut escala la Heathrow şi tot mai ploua când am aterizat la Madrid. După nici două clipe mi-am zărit băieții în zona sosirilor, dădeau din brațe, râdeau, îmi strigau numele. Bruneți ca tatăl lor, slăbănogi ca mine. Cu prospețimea tinereții zugrăvită pe chipuri şi cu toată viața înainte, croindu-şi drum ca să se apropie de mine.

Abia când am ajuns acasă am citit foile din plic.

Apoi l-am sunat şi i-am spus vino acum.

Şi după acest apoi, cu valizele pe jumătate nedesfăcute, cu apartamentul începând să se încălzească şi bradul de Crăciun neîmpodobit, am trasat-liniile paralele ale acestor trei vieți şi m-am pus pe scris.

Mulţumiri

Pentru că m-au inspirat şi m-au ajutat să reconstitui viața universitară a unei lumi care, deşi o cunosc îndeaproape,

nu-mi aparține, vreau să aduc mulțumiri unor prieteni, profesori americani veterani, în ale căror suflete sunt încrustate şi fărâme de suflet spaniol.

Lui Malcolm Compitello, directorul Departamentului de Spaniolă şi Portugheză de la University of Arizona, pentru că, acum douăzeci şi cinci de ani, mi-a deschis ochii asupra scrierilor lui Ramon J. Sender în zăpezile de la Michigan State University şi pentru că acum mi-a fost din nou un prea prețios ghid prin deşert, ca şi prin Skype şi prin Madrid.

Lui Joe Super şi lui Pablo Gonzalez, pentru toate şuetele la care am stat în cursul şederii mele la West Virginia University. Lui Joe, istoric şi californian de rasă, fiindcă mi-a furnizat date şi reflecții despre misiunile franciscane de pe Camino Real şi pentru că s-a oferit, cu simpatia lui firească, să devină un personaj al acestui roman. Lui Pablo, pentru căldura lui Columbiană, pentru amintirile lui de absolvent al University of Pittsburgh şi pentru inegalabila *sangrta apalache* cu care ne-am luat rămas-bun.

Lui Francisco Lomelf, directorul Departamentului de Spaniolă şi Portugheză de la University of California, Santa Barbara, pentru ospitalitatea lui tipic mexicană şi, mai ales, pentru că o bună bucată de vreme i-a cedat bucuros postul său lui Daniel Carter.

Fiindcă m-a ajutat să cresc în lumea universitară şi mă primeşte cu generozitate ori de câte ori revin la ea, infinita mea gratitudine pentru Universitatea din Murcia, casa mea. Precum şi pentru Facultatea de Management a Universității Politehnice din Cartagena, deoarece m-a găzduit temporar în vechea şi magnifica ei Cazarmă de Instrucție a Marinei şi mi-a oferit luni întregi de linişte ca să pot duce la bun sfârşit acest proiect.

Fiindcă a survolat acest text în diferite momente şi faze, îi mulțumesc lui Manolo Cantera, care a venit de pe celălalt

ţărm al Mediteranei, aducând cu el un câine, un program de corectură şi o încărcătură de înţelepciune, ironie şi complicitate. Şi lui Miguel Zugasti, care ne-a introdus în campusul UCSB, a ridicat cu generozitate mănuşa pe care i-am aruncat-o şi mi-a judecat scriitura cu o privire de filolog cu parfum californian.

Pentru a-mi fi împărtăşit amănunte, amintiri şi anecdote despre trecerea prin Cartagena a marinarilor din U.S. Navy, vreau să-mi exprim mai multe mulţumiri. Amiralului Adolfo Baturone, pentru specificaţiile tehnice referitoare la flota americană şi la activităţile acesteia în Spania. Lui Tata Albert, fiindcă mi-a deschis uşa casei sale: cea care, în închipuirea mea, a fost şi a căpitanului Harris şi a incomparabilei sale soţii, Loretta. Lui Juan Antonio Gomez Vizcaino, care mi-a oferit fără să ştie un adevărat arsenal de informaţii, plecând de la exhaustivele lui articole de presă. Şi, lărgind sfera, tuturor celor care mi-au împărtăşit amintiri nostalgice despre viaţa din oraşul Cartagena în anii ’50, pe care eu n-am cunoscut-o; printre ei, în mod special, lui Juan Ignacio Ferrândez.

Întorcându-mi privirea spre cercul meu personal, eterna mea gratitudine copiilor mei, Barbara şi Jaime (care, aidoma fiilor atât de iubiţi ai Blancăi Perea, încep să crească şi să-şi ia zborul mult mai devreme decât aş dori eu), fiindcă m-au menţinut cu picioarele pe pământ, au râs de mine, au luptat pentru ceea ce vor şi nu m-au lăsat să întrec măsura.

Ca întotdeauna, pentru tot, părinţilor mei, bunilor mei fraţi şi copiilor lor tot mai numeroşi, care sunt, fără nicio umbră de îndoială, sarea vieţii. Şi – cum să nu? – încă o dată celorlalţi membri ai familiei mele, mulţi, foarte iubiţi şi apropiaţi.

Prietenilor mei cei mai buni, cei dintotdeauna, care sunt acolo unde-au fost mereu: acum un pic mai în vârstă, un pic mai înţelepţi, la fel de necesari.

Ajungând la cei care au participat din interior la noua mea aventură, toată gratitudinea mea pentru Grupul Planeta, care a avut din nou încredere în mine, şi, mai ales, pentru întreaga trupă excepțională de la Temas de Hoy[85], care a lucrat pe diferite flancuri pentru ca romanul de față să nu cadă sub influența celui anterior[86]. Pentru Isabel Santos, cel mai bun responsabil cu promovarea din lume. Pentru Ruth Gonzalez, pentru simpatia şi eficiența ei, pentru Emilio Albi, pentru abnegația şi rigoarea lui, pentru German Carrillo şi Helena Rosa din Barcelona, pentru creativitatea lor imbatabilă, pentru Silvia Axpe, care mi-a deschis ferestre către universul digital, pentru Diana Collado, care s-a arătat plină de entuziasm şi avânt, şi pentru Ana Lafiiente, care mi-a arătat neîntrerupt multă căldură. Fiindcă a stat în fruntea acestor magnifici profesionişti şi a întregii edituri, pentru Belen Lopez Celada, directoarea noastră, pe care o admiram nespus mai înainte şi pe care acum, în această nou şi dragă etapă a vieții sale, o admir şi mai mult. Şi, aşa cum spun anglistele din noi, *last but not least* şi din adâncul inimii, pentru redactorul meu, Raquel Gisbert, atât de isteață, de complice, de umană, de prietenă.

Pentru agenta mea, Antonia Kerrigan, care m-a trimis în lume cu forța de rachetă pe care numai ea o are. Pentru Lola Gulias – cu care împărtăşesc atâtea lucruri, pe care o iubesc şi căreia îi datorez atât de multe – şi pentru restul magnificei echipe de la agenția literară, pentru competența şi absoluta lor disponibilitate.

---

[85] „Teme de azi”, colecție a Editurii Planeta.

[86] Aluzie la romanul de debut (şi de mare succes) *El tiempo entre costuras,* apărut în limba română la Editura Polirom cu titlul *Iubirile croitoresei* (2011).

Şi, în sfârşit, pentru toți cititorii care, în cursul acestor trei ani irepetabili, mi-au injectat iluziile lor şi mi-au cerut să scriu în continuare istorii care să le meargă la suflet şi să-i facă să creadă că, de cele mai multe ori, tot ce are viața mai bun n-a venit încă.